Bundel - Commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie van 23 november 2023

1 Opening

2 Vaststellen van de agenda van de commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie 23 november 2023

3 Vaststellen van ingekomen agenderingen (Procedure)
Deze punten worden alleen procedureel behandeld. De leden van de commissie bespreken of, op welke wijze en voor hoe lang zij deze raadsvoorstellen en onderwerpen willen bespreken. Na vaststelling van dit behandeladvies, wordt het stuk voor een volgende vergadering geagendeerd.
- Ingekomen agenderingen VOWE 23 november
- Behandelvoorraad VOWE 23 november

3.1 Raadsvoorstel Rekenkameronderzoek 'Pleisters plakken'
- Raadsvoorstel Pleisters plakken
- Rekenkamerapport Pleisters plakken
- Aanbiedingsbrief gemeenteraad rekenkamerrapport Pleister plakken
- Publiekssamenvatting Pleisters plakken

3.2 Raadsvoorstel Rekenkameronderzoek 'Het gaat niet goed'
- Raadsvoorstel rekenkamerrapport Het gaat niet goed
- Rekenkamerrapport Het gaat niet goed
- Aanbiedingsbrief gemeenteraad rekenkamerrapport Het gaat niet goed
- Publiekssamenvatting rekenkamerrapport Het gaat niet goed

3.3 Agenderingen ter plaatse op basis van de lijst ingekomen raadsbrieven
- Overzicht raadsbrieven VOWE 28 september tm 15 november

4 Verslagen
Ter vaststelling de verslagen van de commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie van 5 oktober 2023 en van de commissievergadering over de programmabegroting op 25 oktober.
- Conceptverslag VOWE PB behandeling 25 oktober
- Conceptverslag VOWE 5 oktober def

5 Toezeggingen/Moties
Ter vaststelling.
- Lijst van toezeggingen en moties VOWE 23 november 2023

6 Lijst met ingekomen stukken
Er zijn geen ingekomen stukken.

7 Raadsvoorstel 'Vermaakje' openstellen voor meer horecagelegenheden
Beleidsveld: Economische Zaken
Wethouder: Schilderman
Indicatieve behandeltijd: 60 minuten
Restaurants kunnen 4 x per jaar een 'Vermaakje' (entertainment) aanvragen. Het college stelt de gemeenteraad nu voor om:
- ook dag- en avondhoreca met een exploitatievergunning in de gelegenheid te stellen een Vermaakje aan te vragen.
- daarbij een sluitingstijd van 01.00 uur te hanteren
- Dossier 3577 voorblad
- Raadsvoorstel 'Vermaakje' openstellen voor meer horecagelegenheden
- Ontwikkelingskader Horeca 2018 - versie september 2023
- Ontwikkelingskader Horeca 2018 - versie september 2023 wijzigingen bijhouden

8 Raadsvoorstel Voordracht en herbenoeming leden Raad van Toezicht Stichting Primair Onderwijs
Beleidsveld: Onderwijs
Wethouder: Eerenberg
Indicatieve behandeltijd: 15 minuten
Het college stelt de gemeenteraad voor dhr. J. Louise als nieuw lid te benoemen en mevr. L. Janssen en dhr. E.S. Derks te herbenoemen als leden van de Raad van Toezicht van Stichting Openbaar Primair Onderwijs Utrecht.
De benoeming van leden van de raad van Toezicht in het openbaar onderwijs is een wettelijke bevoegdheid van de gemeenteraad.
- Dossier 3603 voorblad
- Raadsvoorstel Voordracht en herbenoemingen leden Raad van Toezicht SPO

Aanbiedingsbrief aan gemeenteraad Benoeming Louise en herbenoeming Janssen en Derks RvT SPO Utrecht
Gebundelde cv's voordracht en herbenoeming RvT SPO

9 Onderwijshuisvesting
Beleidsveld: Onderwijs
Wethouder: Eerenberg
Indicatieve behandeltijd: 75 minuten
Geagendeerd door: Maartje Vermeulen (GroenLinks), Hester Assen (PvdA), Berdien van der Wilt (D66), Bert van Steeg (CDA), Margreet Ramaker (VVD), Juriaan Otto (EenUtrecht), Chris Nyqvist (Stadsbelang Utrecht), Louise de Vries (Partij voor de Dieren), Iskender Şimşek (DENK), Esma Kendir (Student & Starter).
De gemeente geeft elk jaar een groot deel van het onderwijsbudget uit aan onderwijshuisvesting. Gemeenten zijn wettelijk verantwoordelijk voor de huisvesting van scholen in het basisonderwijs, voortgezet en speciaal onderwijs. Hiervoor krijgen zij budget vanuit het Rijk.
Het huidige Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting (MPOHV) loopt t/m 2025. Momenteel spreken scholen, schoolbesturen en de gemeente over de nieuwe meerjarenstrategie onderwijshuisvesting 2026-2041. De raad ontvangt dit in 2024 in de vorm van een raadsvoorstel. De fracties van GroenLinks, D66, PvdA, CDA, VVD en EenUtrecht willen hierop kunnen sturen en willen input meegeven. Denk aan:
· Hoe kunnen we omschakelen naar (nog) meer Utrechtse Kindcentra, waar er naast ruimte voor onderwijs ook ruimte is voor voorschool, kinderopvang en BSO en faciliteiten in het kader van de rijke schooldag of lunch op school? Wat is voor deze omschakeling nodig?
· Er is zorg over het aansluiten van aanbod en vraag naar scholen. Er zijn scholen die lokalen leeg hebben staan en er zijn scholen die kampen met krapte. Wat zijn hiervoor de plannen/ ideeën ?
· Wat is belangrijk voor duurzame, gezonde huisvesting bij zowel nieuwbouw als renovatie?
Op welke wijze kunnen we zorgen voor meer flexibiliteit van functies in onderwijsgebouwen, denk ook aan samenwerking tussen speciaal en regulier onderwijs en samenwerking tussen schoolbesturen.

Dossier 3731 voorblad
Beantwoording SV nr. 108 Onderwijshuisvesting
Raadsbrief Voortgangsrapportage Onderwijshuisvesting 2023
Voortgangsrapportage Onderwijshuisvesting 2023

10 Basisbanen
Beleidsveld: Werk en Inkomen
Wethouder: Voortman
Indicatieve behandeltijd: 120 minuten
Geagendeerd door: Ilse Raaijmakers (PvdA), Juriaan Otto (EenUtrecht), Julia Kleinrensink (GroenLinks), Venita Dada-Anthonij (D66), Rik van der Graaf (ChristenUnie), Mariam Al-Saqaff (VVD), Bert van Steeg (CDA)
Het college is gestart met een pilot voor basisbanen waarbij in samenwerking met Stichting Lunchmaatje enkele basisbanen zijn gecreëerd. De agenderende fracties van PvdA, EenUtrecht, Groenlinks, D66 en ChristenUnie willen in gesprek over de huidige invulling van basisbanen in Utrecht, specifiek over de voorwaarden die nu worden gesteld en het beperkt aantal banen dat tot nu is gerealiseerd. Ook hebben de fracties vragen bij de financieringsconstructie en de maatschappelijke kosten- en batenanalyse. We willen daarnaast weten hoe Utrecht succesvolle lessen van basisbanen die elders in het land zijn gerealiseerd zoals in Groningen meeneemt in de Utrechtse aanpak.
VVD en CDA willen in gesprek over de huidige invulling van basisbanen in Utrecht, onder welke voorwaarden dit gebeurt en hoe dit zich verhoudt tot ontwikkelbanen en vrijwilligerswerk. Ook wil de fractie in gesprek over de kosten-batenanalyse en een integrale afweging van alle andere activiteiten op het gebied van W&I.

Dossier 3732 voorblad
Raadsbrief Stand van zaken basisbanen
SV 2023_186_Werk maken van basisbanen
Beantwoording SV2023 nr 186 over Werk maken van Basisbanen
Raadsbrief Ontwikkelbaan als Utrechtse variant van de basisbaan

Stuk: Raadsvoorstel Rekenkamer-onderzoek ‘Pleisters plakken’ Beleidsveld: Werk en Inkomen Portefeuillehouder: Linda Voortman	De rekenkamer heeft het bereik en de effectiviteit van de armoedeaanpak van de gemeente Utrecht onderzocht en gepubliceerd in het rapport ‘Pleisters plakken’. De rekenkamer concludeert dat het Utrechtse armoedebeleid ruimhartig is maar dat er structureel te weinig geld is en reserves ingezet moeten worden en dat het daarom niet mogelijk is alle Utrechters in financiële problemen te helpen. De rekenkamer presenteert het rapport aan de raad tijdens een technische sessie voorafgaand aan de commissiebehandeling.	Voorstel: 1) agenderen voor de commissie van 21 december, behandeltijd: 90 minuten 2) de technische presentatie van de rekenkamer agenderen voor de rib-avond van 12 december, 60 min.
Stuk: Raadsvoorstel Rekenkamer-onderzoek ‘Het gaat niet goed’ Beleidsveld: Volksgezondheid Portefeuillehouder: Eelco Eerenberg en de rekenkamer	De rekenkamer heeft de uitvoering en doeltreffendheid van het beleid voor mentale gezondheid in Utrecht onderzocht en gepubliceerd in het rapport ‘het gaat niet goed’. Hoofdconclusie van de rekenkamer is dat het niet goed gaat met de mentale gezondheid van Utrechters en niet met het gemeentebeleid hierop. In het bijbehorende raadsvoorstel stelt de rekenkamer voor het college o.m. te verzoeken dit onderwerp integraal op te pakken, het een concreet doel te geven en doel en budget op elkaar af te stemmen. De rekenkamer presenteert het rapport aan de raad tijdens een technische sessie. <u>Noot van de griffie</u> Het college ziet (zie bestuurlijke reactie) verband tussen de aanbevelingen van de rekenkamer en de nieuwe nota volksgezondheid. Ze is van mening dat het één niet los van het ander gezien kan worden en dat de aanbevelingen breder toepasbaar zijn dan alleen op mentale gezondheid. Volgens de verordening op de rekenkamer stelt het college binnen 6 weken na het raadsbesluit een plan van aanpak op, waarin ze ingaat op hoe en wanneer ze de aanbevelingen uitwerkt. Het college stelt voor dit plan van aanpak tegelijkertijd met de nieuwe nota te presenteren. Deze nota komt naar verwachting Q2 2024 (bron: de LTA) De rekenkamer geeft aan dat het aan de raad is om te besluiten om het plan van aanpak tegelijkertijd met de nieuwe nota volksgezondheid te presenteren. Het	Voorstel: 3) agenderen voor de commissie van 21 december, behandeltijd: 90 minuten 4) de technische presentatie van de rekenkamer agenderen voor de rib-avond van 12 december, 60 min. 5) bij het raadsbesluit tevens te besluiten of het college het plan van aanpak binnen 6 weken na het raadsbesluit danwel dit later want tegelijkertijd met de nota volksgezondheid naar de raad stuurt.

#RAAD030#

Behandelvoorraad
commissie Volksgezondheid, onderwijs, werk en economie

volksgezondheid, drugs, sekswerk, onderwijs, MBO, werk en inkomen, economische zaken, evenementen
15 november 2023

Vergadercyclus november 2023
Dinsdag 12 december (rib)

Rekenkamer en wethouder Voortman (werk & inkomen)		
	Technische toelichting Rekenkamer op het rapport 'Pleisters plakken'	60 min.

Rekenkamer en wethouder Eerenberg (volksgezondheid)		
	Technische toelichting Rekenkamer op het rapport 'Het gaat niet goed'	60 min.

Donderdag 21 december (commissie) te verdelen tijd: ochtend = 150 minuten, middag = 165 minuten, avond = 180 minuten

Rekenkamer en wethouder Voortman (werk & inkomen)		
	Raadsvoorstel en rekenkameronderzoek 'Pleisters plakken'	90 min.

Rekenkamer en wethouder Eerenberg (volksgezondheid)		
	Raadsvoorstel en rekenkameronderzoek 'Het gaat niet goed'	90 min.

Te verwachten raadsvoorstellen en brieven, o.a. uit Lange Termijnagenda en uitvoering van het coalitieakkoord				
Beleidsveld	Raadsvoorstel (Rv) of brief	Aanbieding aan raad	Nieuwe planning (voetnoot)	Nieuw
Economie	Evaluatie ondernemersfonds	Q3 2023		
	Rv standplaatsenbeleid	Q4 2023[1]		
	1e gezamenlijke financieringen ver-duurzaming en verdichting bedrijven-terrein met Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht (OMU)	Q4 2023		
	Evaluatie omscholingsregeling* (brief)	2023		
	Rv Aanpassing/actualisering hotelbeleid	Q1 2024		
	Rv Beleidsnota arbeidsmarkt	Q2 2024		X
	Rv Beleidsnota werklocaties	Q3 2024		X
Evenementen	Rv locatieprofielen Evenementen	Q1 2024		
	Grootschalige evenementenlocatie	meerdere momenten[2]		

[1] Bron: raadsbrief 28 september 2023
[2] Zie raadsbrief 10 oktober 2023

Beleidsveld	Raadsvoorstel (Rv) of brief	Aanbieding aan raad	Nieuwe planning (voetnoot)	Nieuw
Onderwijs	Rijkspilot 'school en omgeving' (voorheen aanpak rijke schooldagen) in 3 wijken	Q3 2023[3]		
	Rv kaders bibliotheek	Q2 2024	X[4]	
	Rv Integraal huisvestingsplan (voorheen MPOHV)	Q3 2024	X[5]	
	Rv aanpassing verordening leerlingenvervoer	Q3 2024		X
MBO	Jaarlijkse MBO-brief	Q1 2024		
Werk & inkomen	Rv bestendigen Ondernemers Centraal	Komt niet meer als Rv maar loopt mee in de P&C-cyclus[6]		
	Rv beleidsnota handhaving sociaal domein	Q2 2024	X[7]	
	Rv beleidsnota werk en re-integratie	Q1 2024 (waars. jan)	X[8]	
	Rv Aanpassing re-integratieverordening n.a.v. wetsvoorstel Breed offensief			
	Rv beleidsnota Financiële bestaanszekerheid (voorheen armoedebeleid)	Q1 2024 (waars. jan)		
	Rv U-pas verordening		X[9]	
	Uitwerking wijkgericht werken W&I (w.o. werkwinkel en werkmatchers in de wijk)	2024		
	Opschaling aanpak arbeidsmarkttekorten energietransitie in uitvoering			
	Banenplan werkgevers in verbinding met bestaande initiatieven zoals WSP en actie-agenda banenafspraak			
	Herziening participatiewet (bijdrage aan totstandkoming menswaardige bijstand en aanpalende wetgeving)	2024/2025		
Volksgezondheid	Rv ontwerpwijziging Gemeenschappelijke regeling GGDrU t.g.v. de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen	Q4 2023	X	
	Rv Zienswijze concept-kaderbrief 2025 GGDrU	Q4 2023		
	Rv Zienswijze concept-begroting 2025	Q2 2024		
	Rv Nota volksgezondheid 2024-2027		X[10]	
	Rv Zienswijze concept-begrotingswijziging 2024_1	Q3 2024		

[3] Komt terug in kwartaalbrief onderwijs
[4] Bron: raadsbrief van 1 november 2023 (waar i.t.t. de LTA Q2 2024 i.p.v. Q4 2023 genoemd wordt)
[5] Planning is verschoven van Q2 naar Q3 2024 (bron: LTA najaar 2023). College geeft aan dat raadsbesluit in 2024 nodig is.
[6] Bron: LTA najaar 2023
[7] Is visie voor heel sociaal domein geworden, die aansluit op de beleidsnota financiële bestaanszekerheid. Verschoven van Q4 2023 naar Q2 2024.
[8] Waarschijnlijk januari 2024
[9] Waarschijnlijk januari 2024, tegelijkertijd aangeboden en samenhang met RV Financiële bestaanszekerheid
[10] Planning verschoven van Q4 2023 naar Q2 2024 omdat de uitwerking meer tijd vraagt.

Volksgezond-heid	Rv Zienswijze concept-kaderbrief 2026 GGDrU	Q4 2024		
Drugs	geen			
Sekswerk	Stand van zaken moties[11]	Q1 2024		
	Rv Wijziging APV voor de proeftuinen en beleidswijzigingen n.a.v. rapport Sorgdrager over sekswerk	Q2 2024		X[12]
Kansengelijk-heid	Uitvoeringsplan Ongelijk investeren voor gelijke kansen	Q4 2023*		

[11] Bron: raadsbrief 9 november 2023

[12] Nieuw in LTA; in debat sekswerk waren aanpassingen in bestaande regelgeving i.v.m. het legaliseren van thuiswerk al aangekondigd.

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Rekenkamerrapport: *Pleisters plakken*

Beleidsveld	Werk en Inkomen
Organisatieonderdeel	Werk en Inkomen
Opsteller	Johan Snoei
Kenmerk	11631907
Vergaderdatum Raad	Volgt
Geheim	Nee

De rekenkamer stelt de raad voor te besluiten om het college van burgemeester en wethouders te verzoeken:

1. Met scenario's de mogelijke ontwikkeling van de armoedeproblematiek in beeld te brengen en (financieel) houdbare beleidsopties voor de armoedeaanpak te formuleren aan de hand van keuzes tussen het verdiepen van de aanpak voor de huidige doelgroep en / of het verbreden van de aanpak naar de nieuwe, bredere doelgroep.

2. Het bereik van de armoederegelingen bij de beoogde doelgroep te vergroten door de bekendheid te vergroten, aanvraagprocessen te versimpelen en het aanbod minder versnipperd te maken.

3. Verdere maatregelen te nemen om het gebruik en de effecten van de armoederegelingen te verbeteren.

4. Ervoor te zorgen dat binnen de gemeentelijke organisatie weer structureel tussen de organisatieonderdelen wordt samengewerkt aan de uitvoering van de nieuwe armoedeaanpak, zodat de problemen van inwoners in samenhang met elkaar worden aangepakt.

5. Het subsidiekader en de -verantwoording voor armoedebestrijding te verbeteren en daarmee beter af te wegen welke subsidies het meeste opbrengen. En meer te sturen op de verbinding tussen samenwerkingspartners in het netwerk.

6. De raad binnen zes weken door middel van een plan van aanpak te informeren over de wijze waarop deze aanbevelingen worden uitgevoerd.

De rekenkamer,

de secretaris,

dr. G. Molenaar

de voorzitter,

drs. P.W.D. Venhoeven

Samenvatting

Rekenkamer Utrecht heeft onderzoek gedaan naar het bereik en de effectiviteit van de armoedeaanpak van de gemeente Utrecht. De resultaten hiervan zijn vastgelegd in het rapport *Pleisters plakken*.

Context

Aanleiding

Steeds meer Utrechtse huishoudens kregen de afgelopen jaren door de coronacrisis, de energiecrisis en de koopkrachtcrisis moeite om rond te komen en mee te doen aan de samenleving. Armoede werkt door op andere levensterreinen, zoals gezondheid, welzijn, onderwijs en werk en draagt daarmee ook bij aan een toenemende kansenongelijkheid in de samenleving. De gemeente Utrecht richt zich met het centrale doel van de armoedebestrijding op rondkomen en meedoen. Rekenkamer Utrecht onderzocht of het gelukt is om de Utrechtse huishoudens in armoede te bereiken en of de gekozen aanpak effectief is. Op dit moment stelt de gemeente Utrecht een nieuwe nota Financiële Bestaanszekerheid op. De rekenkamer hoopt hier met de uitkomsten van haar onderzoek een bijdrage aan te leveren zodat uiteindelijk meer inwoners (weer) rond kunnen komen en mee kunnen doen aan de samenleving.

Juridische context

Rekenkamer Utrecht is een onafhankelijk bestuursorgaan van de gemeente Utrecht, met een grondslag in de gemeentewet (artikel 81 en 182-185). De rekenkamer heeft taken en bevoegdheden op een bij wet duidelijk afgebakend terrein. De rekenkamer onderzoekt de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur (gemeentewet, artikel 182). Een door de rekenkamer ingesteld onderzoek naar de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur bevat daarbij geen controle van de jaarrekening aangezien dat het werkterrein is van de accountant. De gemeenteraad heeft binnen de kaders van de wet voor Rekenkamer Utrecht het juridisch kader nader vastgelegd in een verordening. De Verordening Rekenkamer Utrecht is begin 2021 geactualiseerd (Gemeenteblad nr. 23412, 26 januari 2021).

Beoogd effect

Het doel van dit onderzoek is om de Utrechtse gemeenteraad inzicht te geven in de effecten van de Utrechtse armoedeaanpak op Utrechtse huishoudens in (dreigende) armoede. De rekenkamer kijkt daarbij naar de behoeften van deze huishoudens en in hoeverre de gemeentelijk armoedeaanpak daarbij aansluit en effect heeft.

De centrale vraag van het onderzoek was:
Lukt het de gemeente Utrecht om met de armoedeaanpak de Utrechtse huishoudens in (dreigende) armoede te bereiken en is de aanpak effectief?

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad

In december 2015 heeft de gemeenteraad ‘Utrecht Inclusief’ vastgesteld: de vernieuwing van de Utrechtse Armoedeaanpak voor de periode 2016-2019. Een jaar later is door de gemeenteraad op 8 december 2016 ‘Utrecht Inclusief deel 2’ vastgesteld. In juni 2019 heeft de gemeenteraad de Actieagenda ‘Utrechters schuldenvrij’ vastgesteld. In de aanloop naar een nieuwe nota Financiële Bestaanszekerheid is op 27 juni 2023 een brief aan de raad gestuurd met daarin de leidende principes. Hierover is door de raad gesproken in een raadsinformatiebijeenkomst op 29 augustus 2023 en in de commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie op 7 september 2023.

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	Met scenario's de mogelijke ontwikkeling van de armoedeproblematiek in beeld te brengen en (financieel) houdbare beleidsopties voor de armoedeaanpak te formuleren aan de hand van keuzes tussen het verdiepen van de aanpak voor de huidige doelgroep en / of het verbreden van de aanpak naar de nieuwe, bredere doelgroep.
Argumenten	
1.1	Ondanks de toename van het budget van de gemeente Utrecht voor armoedebestrijding is dit de afgelopen jaren steeds meer onder druk komen te staan.
1.2	De Utrechtse armoedeaanpak richt zich voornamelijk op de huishoudens met een inkomen onder of gelijk aan 125% van het wettelijk sociaal minimum (WSM). Deze groep is in aantal stabiel, maar neemt in relatieve zin af door de groei van de stad en de relatief grote toename van het aantal huishoudens met een hoger inkomen.
1.3	Het inkomen stijgt met name de laatste jaren onvoldoende mee om prijsstijgingen te compenseren.
1.4	Het is voor Utrechters die moeite hebben met rondkomen steeds moeilijker geworden om in hun basisbehoeften te voorzien.
1.5	Utrechters die al langer in armoede leven, geven aan dat de (financiële) problemen zich voor hen hebben verergerd.
1.6	Ook huishoudens met een inkomen hoger dan 125% WSM komen vaker in de problemen. Zij komen in veel gevallen niet in aanmerking voor structurele armoederegelingen.
1.7	Utrechters die gebruik maken van de armoederegelingen besteden het geld voornamelijk aan basisbehoeften zoals boodschappen en kleding.
1.8	Armoederegelingen dragen positief bij, maar het effect kan nog worden vergroot door een betere aansluiting op de behoeften van de doelgroep.
Beslispunt	
2	Het bereik van de armoederegelingen bij de beoogde doelgroep te vergroten door de bekendheid te vergroten, aanvraagprocessen te versimpelen en het aanbod minder versnipperd te maken.
Argumenten	
2.1	Het blijft een grote uitdaging om de doelgroep(en) van de armoederegelingen te bereiken.
2.2	Vooral inwoners die jong, ouder of laaggeletterd zijn en inwoners met een migratieachtergrond worden moeilijker bereikt, waarbij de redenen en oorzaken per regeling verschillen.
2.3	Aanvraagprocessen zijn vaak onnodig complex, het aanbod van armoederegelingen is versnipperd en de regelingen sluiten niet altijd aan op de behoeften van de doelgroep.

Beslispunt	
3	Verdere maatregelen te nemen om het gebruik en de effecten van de armoederegelingen te verbeteren.
Argumenten	
3.1	Armoederegelingen zijn het meest effectief als zij aansluiten op de behoeften van de doelgroep.
3.2	De aansluiting op de behoeften van de doelgroep blijkt in de praktijk nog niet altijd volledig.
3.3	De effectdoelstelling van de gemeente Utrecht laat een negatieve ontwikkeling zien: het percentage Utrechters dat problemen ervaart met meedoen – onder de Utrechters die slecht kunnen leven van hun inkomen – neemt toe.
3.4	Samenwerkingspartners in de stad zijn positief over de Utrechtse aanpak, maar zien ook dat een groeiende groep Utrechters ondanks alle (deels tijdelijke) maatregelen onvoldoende kan rondkomen en meedoen aan de samenleving.
Beslispunt	
4	Ervoor te zorgen dat binnen de gemeentelijke organisatie weer structureel tussen de organisatieonderdelen wordt samengewerkt aan de uitvoering van de nieuwe armoedeaanpak, zodat de problemen van inwoners in samenhang met elkaar worden aangepakt.
Argumenten	
4.1	Omdat bij armoede vaak sprake is van multi-problematiek is het belangrijk dat alle relevante organisatieonderdelen samen aan deze opgave werken.
4.2	Aan de actieagenda *Utrechters Schuldenvrij* werd in een integraal team met deelnemers uit verschillende organisatieonderdelen (WenI, Maatschappelijke Ontwikkeling, Volksgezondheid en Communicatie) structureel en integraal gewerkt.
4.3	Nadat de actieagenda eind 2022 was verlopen, stopte ook het integraal team dat uitvoering gaf aan de acties uit de agenda.
4.4	Vooral de samenwerking tussen Werk en Inkomen en Maatschappelijke Ontwikkeling moet beter.
4.5	Samenwerkingspartners in de stad merken dat de verschillende afdelingen minder met elkaar afstemmen. Dit leidt er soms toe dat goed bedoelde maatregelen en regelingen onvoldoende aansluiten op de praktijk.
Beslispunt	
5	Het subsidiekader en de -verantwoording voor armoedebestrijding te verbeteren en daarmee beter af te wegen welke subsidies het meeste opbrengen. En meer te sturen op de verbinding tussen samenwerkingspartners in het netwerk.
Argumenten	
5.1	Uit de verantwoordingsinformatie wordt niet duidelijk welke partijen subsidie ontvangen, waarom, hoeveel en hoe hun inzet bijdraagt aan de gemeentelijke doelen.

5.2	Binnen de gemeente is men zoekende bij subsidieverstrekking, omdat het aantal initiatieven groeit en het geld beperkt is. Er wordt daarom breder gezocht naar mogelijkheden om initiatieven (financieel) te ondersteunen.
5.3	Het ontbreekt de raad, de gemeente en de samenwerkingspartners aan een helder zicht op hoe de subsidieverstrekkingen bij armoedebestrijding tot stand komen en hoe onderlinge verschillen worden verklaard
5.4	Partners missen een proactieve samenwerking tussen de verschillende partijen in de stad die zich inzetten voor armoedebestrijding.
5.5	Partners weten niet altijd van elkaars bestaan af en / of wat voor dienstverlening de verschillende partners aanbieden.
5.6	Partners verwachten een faciliterende en ook een meer sturende rol vanuit de gemeente op de samenwerking tussen partijen in het netwerk.
5.7	Cliënten kunnen dan gemakkelijker worden doorverwezen tussen partijen, waardoor zij sneller passende ondersteuning krijgen.
Beslispunt	
6	De raad binnen zes weken door middel van een plan van aanpak te informeren over de wijze waarop deze aanbevelingen worden uitgevoerd.
Argumenten	
6.1	Bij de formulering van de aanbevelingen heeft de rekenkamer concrete voorstellen gedaan om invulling te geven aan de aanbevelingen en tegelijkertijd ruimte gelaten aan het college om de aanbevelingen nader in te vullen.
6.2	In artikel 11 (lid 8) van de Verordening Rekenkamer Utrecht 2018 is opgenomen dat het college binnen zes weken na besluitvorming over de aanbevelingen van de rekenkamer een plan van aanpak opstelt over de implementatie van de raadsbesluiten.
6.3	In artikel 11 (lid 9) is opgenomen dat het college jaarlijks (bij de Jaarstukken) aan de raad rapporteert over de stand van zaken van de uitvoering van de raadsbesluiten die genomen zijn naar aanleiding van rekenkamerrapporten.
Kanttekening	
6.1	Indien nuttig kan via een expliciet besluit van de gemeenteraad van de standaardtermijn van zes weken worden afgeweken.

Financiën
De financiële consequenties van dit voorstel zijn op dit moment onbekend. Deze zijn afhankelijk van de besluitvorming en de precieze opvolging van de beslispunten daarna.

Vervolg
Met het voorliggend besluit wordt het college verzocht om de raad binnen zes weken door middel van een plan van aanpak te informeren over de wijze waarop de aanbevelingen worden uitgevoerd.

Participatie
Er is een groot aantal personen en organisaties in het onderzoek betrokken:
- Binnen de gemeentelijke organisatie sprak de rekenkamer tijdens het onderzoek met 13 personen.
- Bij samenwerkingspartners en kennisinstellingen sprak de rekenkamer met 19 personen.

- Aan de hand van een vastgesteld vragenformulier ging de rekenkamer in gesprek met 66 inwoners.

Communicatie

Rekenkamer Utrecht stuurt het rapport en de bijbehorende documenten in eerste instantie toe aan de gemeenteraad en het college van B&W. Vervolgens worden deze ook openbaar gemaakt op de website van de rekenkamer. Daarbij worden ook de respondenten, perscontacten en andere geïnteresseerden op de hoogte gesteld. In een technische bijeenkomst licht de rekenkamer de onderzoeksresultaten nader toe.

Specifiek voor dit onderzoek heeft de rekenkamer een flyer opgesteld met de belangrijkste uitkomsten en de werkwijze tijdens het onderzoek (achterzijde). De folder is op de locaties verspreid die tijdens het onderzoek bezocht zijn.

Bijlagen

Bijlagen besluitvorming

- Rekenkamerrapport *Pleisters plakken. Een onderzoek naar de naar het bereik en de effectiviteit van de armoedeaanpak in de gemeente Utrecht.*

Bijlagen informatief

- Persbericht
- Publiekssamenvatting
- Infographic
- Folder

PLEISTERS PLAKKEN

EEN ONDERZOEK NAAR HET BEREIK EN DE EFFECTIVITEIT VAN DE ARMOEDEAANPAK IN DE GEMEENTE UTRECHT

REKEN KAMER UTRECHT

PLEISTERS PLAKKEN

EEN ONDERZOEK NAAR HET BEREIK EN DE EFFECTIVITEIT VAN DE ARMOEDEAANPAK IN DE GEMEENTE UTRECHT

17 oktober 2023
Eindrapport

REKENKAMER UTRECHT

LEDEN

- Paul Venhoeven (voorzitter)
- Sjoerd Keulen
- Nanda ‘t Lam

MEDEWERKERS ONDERZOEK

- Johan Snoei
- Vince van Houten
- Jelte Schat

CONTACTGEGEVENS

030 - 286 1391
rekenkamer@utrecht.nl
utrecht.nl/bestuur-en-organisatie/rekenkamer
Postbus 16200, 3500 CE Utrecht

INHOUD

DEEL I Bestuurlijk rapport 5
1 Doelstelling onderzoek 5
2 Conclusies en aanbevelingen 6
3 Bestuurlijke reactie college van B&W 13
4 Nawoord rekenkamer 17

DEEL II Nota van Bevindingen 20
1 Inleiding 20
1.1 Aanleiding 20
1.2 Doel en onderzoeksvragen 20
1.3 Werkwijze en afbakening onderzoek 21
1.4 Leeswijzer 22

2 Armoede in Utrecht 24
2.1 Armoede verdiept en verbreedt zich 24
2.2 Rondkomen en meedoen moeilijk voor doelgroep 28

3 Aanpak, middelen en bereik 33
3.1 Belangrijkste bevindingen 34
3.2 Toelichting op de bevindingen 35
3.2.1 Onderbouwing armoedeaanpak op orde 35
3.2.2 Inzet armoedebestrijding uitgebreid, sinds 2021 tekorten 39
3.2.3 Bereik doelgroep een blijvend aandachtspunt 44

4 Uitvoering en effecten 51
4.1 Belangrijkste bevindingen 52
4.2 Toelichting op de bevindingen 52
4.2.1 Integrale samenwerking na aflopen actieagenda afgeschaald 52
4.2.2 Effectiviteit armoedeaanpak niet eenduidig vast te stellen 56

BIJLAGE 1 Onderzoeksverantwoording 62
BIJLAGE 2 Armoederegelingen 68

DEEL I BESTUURLIJK RAPPORT

1 DOELSTELLING ONDERZOEK

Aanleiding

Steeds meer Utrechtse huishoudens kregen de afgelopen jaren door de coronacrisis, de energiecrisis en de koopkrachtcrisis moeite om rond te komen en mee te doen aan de samenleving. De Utrechtse armoedeaanpak richt zich vooral op de inwoners met een inkomen tot 125% van het wettelijk sociaal minimum (WSM). De armoedeproblematiek heeft zich voor deze groep inwoners verergerd en er zijn nieuwe groepen met een (laag) middeninkomen in financiële problemen bij gekomen. Armoede werkt door op andere levensterreinen, zoals gezondheid, welzijn, onderwijs en werk en draagt daarmee ook bij aan een toenemende kansenongelijkheid in de samenleving. Binnen de stad zijn op dit moment al grote verschillen tussen wijken zichtbaar. Met name in Overvecht is de problematiek groot: een derde van de huishoudens daar leeft van een inkomen onder of gelijk aan 125% WSM.

De gemeente Utrecht heeft haar armoedeaanpak sinds 2015 op verschillende momenten vernieuwd. In de periode 2016 – 2019 was *Utrecht Inclusief* van kracht, in de periode 2019 – 2022 werd uitvoering gegeven aan de *actieagenda Utrechters Schuldenvrij*. De gemeente richt zich met het centrale doel van de armoedebestrijding op rondkomen en meedoen. Het Centraal Planbureau heeft in augustus 2023 becijferd dat – zonder aanvullend beleid – het aantal mensen in armoede de komende jaren gaat toenemen naar 5,7% van de bevolking, dat neerkomt op ongeveer 1 miljoen Nederlanders.[1]

Rekenkamer Utrecht onderzocht of het gelukt is om de Utrechtse huishoudens in armoede te bereiken en of de gekozen aanpak effectief is. Op dit moment stelt de gemeente Utrecht een nieuwe nota Financiële Bestaanszekerheid op. Wij hopen hier met de uitkomsten van ons onderzoek een bijdrage aan te leveren zodat uiteindelijk meer inwoners (weer) rond kunnen komen en mee kunnen doen aan de samenleving.

Centrale vraag

De centrale vraag van ons onderzoek was: Lukt het de gemeente Utrecht om met de armoedeaanpak de Utrechtse huishoudens in (dreigende) armoede te bereiken en is de aanpak effectief?

Deze rapportage bestaat uit twee delen: I. het bestuurlijk rapport en II. de nota van bevindingen. In dit eerste deel gaan we in op de overkoepelende conclusies en aanbevelingen. De nota van bevindingen bevat onze bevindingen waarop deze conclusies

[1] Zie Raming Augustus 2023 (concept-Macro Economische Verkenning 2024) | CPB.nl

en aanbevelingen zijn gebaseerd. De nota kwam tot stand door de praktijk van de armoedeaanpak af te zetten tegen vooraf opgestelde normen.

Werkwijze
Het onderzoek is uitgevoerd in de periode april – juli 2023. Naast de documentstudie en analyse van beschikbare data hebben wij interviews gehouden met professionals binnen de gemeentelijke organisatie, bij samenwerkingspartners en met kennisinstellingen. Aan dit onderzoek werkten daarmee veel personen binnen en buiten de gemeentelijke organisatie mee. Wij danken hen hartelijk voor hun bijdrage aan het onderzoek. Wij spraken daarnaast met inwoners en ervaringsdeskundigen. In het bijzonder bedanken wij daarom de 66 Utrechters die ons hebben verteld over hun – vaak moeilijke – financiële situatie. Deze inbreng is van grote betekenis voor ons onderzoek. Een uitgebreide toelichting op de onderzoeksmethode is opgenomen in bijlage 1.

2 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Op basis van de bevindingen komen wij tot de volgende hoofdconclusie met vier deelconclusies. Wij formuleren hierbij vijf aanbevelingen.

HOOFDCONCLUSIE

Het Utrechtse armoedebeleid is ruimhartig, maar we zien dat er sinds 2021 te weinig structureel geld is en reserves ingezet moeten worden om Utrechters te ondersteunen. Het is voor de gemeente Utrecht daarom niet mogelijk om alle Utrechters in financiële problemen te helpen. Het lukt de gemeente en samenwerkingspartners ook niet om de armoedeproblemen structureel op te lossen en zij ervaren hun inzet daarom ook in toenemende mate als het plakken van pleisters. Dit heeft vier belangrijke oorzaken. De afgelopen jaren lukte het ten eerste onvoldoende om de doelgroep van de armoederegelingen met een inkomen tot 125% van het wettelijk sociaal minimum te bereiken. Daarnaast zien we ook dat mensen met inkomens daarboven vaker in de problemen komen. De doelgroep van de armoedeaanpak verbreedt zich dus. Ten derde blijkt dat de gebruikers van de armoederegelingen ervaren dat de regelingen niet volledig aansluiten op hun behoeften. En zij gebruiken de regelingen voornamelijk om in hun basisbehoeften als boodschappen en kleding te kunnen voorzien. De inflatie zorgt er bovendien voor dat met een gelijkblijvend geldbedrag minder kan worden bekostigd. Er is dus voor de komende tijd een verhoging van de uitgaven per inwoner noodzakelijk om het effect voor gebruikers tenminste op het huidige peil te kunnen behouden en waar mogelijk te verbeteren.

REKEN KAMER UTRECHT

Pleisters plakken

Het Utrechtse armoedebeleid is ruimhartig, maar we zien dat er te weinig geld is om alle Utrechters in de financiële problemen te ondersteunen. Gemeente en samenwerkingspartners ervaren hun inzet steeds meer als pleisters plakken.

Oorzaak 1.
De groep Utrechters die recht heeft op ondersteuning wordt onvoldoende bereikt.

Oorzaak 2.
Ook hogere inkomens komen in de financiële problemen. De doelgroep verbreedt zich.

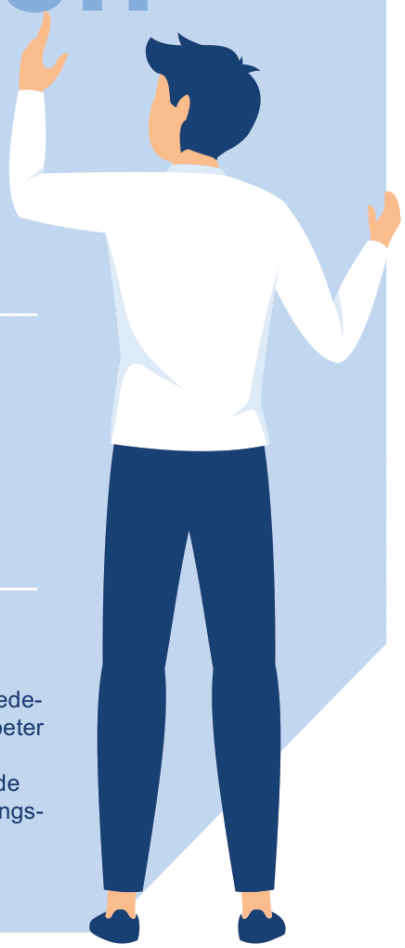
Oorzaak 3.
Gebruikers ervaren dat de armoederegelingen niet altijd aansluiten op hun behoeften.

Oorzaak 4.
Door de inflatie kan met financieel gelijkblijvende ondersteuning minder worden gedaan.

Aanbevelingen

1 Aanbeveling 1
Breng met scenario's de mogelijke ontwikkeling van de armoedeproblematiek in beeld en formuleer (financieel) houdbare beleidsopties voor de armoedeaanpak aan de hand van keuzes tussen het verdiepen van de aanpak voor de huidige doelgroep en / of het verbreden van de aanpak naar de nieuwe, bredere doelgroep.

2 Aanbeveling 2
Vergroot het bereik van de armoederegelingen bij de beoogde doelgroep door de bekendheid te vergroten, aanvraag-processen te versimpelen en het aanbod minder versnipperd te maken.

3 Aanbeveling 3
Neem verdere maatregelen om het gebruik en de effecten van de armoederegelingen te verbeteren.

4 Aanbeveling 4
Zorg ervoor dat binnen de gemeentelijke organisatie weer structureel tussen de organisatie-onderdelen wordt samengewerkt aan de uitvoering van de nieuwe armoedeaanpak.

5 Aanbeveling 5
Verbeter het subsidiekader en de -verantwoording voor armoede-bestrijding en weeg daarmee beter af welke subsidies het meeste opbrengen. En stuur meer op de verbinding tussen samenwerkings-partners in het netwerk.

AANBEVELING 1:

Breng met scenario's de mogelijke ontwikkeling van de armoedeproblematiek in beeld en formuleer (financieel) houdbare beleidsopties voor de armoedeaanpak aan de hand van keuzes tussen het verdiepen van de aanpak voor de huidige doelgroep en / of het verbreden van de aanpak naar de nieuwe, bredere doelgroep.

Armoedebegroting onder druk, ontwikkelingen maken keuzes noodzakelijk

Het budget voor armoedebestrijding is in de periode 2015 – 2022 toegenomen van € 20 miljoen naar bijna € 32 miljoen. Verschillende colleges hebben in deze periode een financiële impuls gegeven aan de armoedebestrijding. Ondanks deze toename is het budget de afgelopen jaren toch steeds meer onder druk komen te staan. Tot 2021 was er sprake van een sluitende begroting, daarna ontstonden tekorten op het reguliere budget. Tot 2024 kunnen landelijke steunpakketten en de inzet van reserves uitkomst bieden, maar daarna is de reserve (naar verwachting) leeg. In de Voorjaarsnota 2023 heeft het college de raad geïnformeerd over het verwachte tekort op het brede sociaal domein.

De Utrechtse armoedeaanpak richt zich voornamelijk op de huishoudens met een inkomen tot 125% van het wettelijk sociaal minimum (WSM). Het aantal huishoudens in deze groep was in de periode 2015 – 2020 min of meer stabiel. Door de groei van de stad en de relatief grote toename van het aantal huishoudens met een hoger inkomen nam het aandeel huishoudens tot 125% WSM in relatieve zin wel af.

"De laatste tijd merk ik dat rondkomen in deze dure tijd niet meer lukt"

Met name de laatste jaren stijgt het inkomen onvoldoende om de prijsstijgingen te compenseren. Het is daarmee voor Utrechters die moeite hebben met rondkomen steeds moeilijker geworden om in hun basisbehoeften te kunnen voorzien. En Utrechters die al langer in armoede leven, geven aan dat de (financiële) problemen zich voor hen hebben verergerd. Citaat inwoner: *"Ik leef al langere tijd van een uitkering. Het laatste jaar merk ik dat rondkomen in deze dure tijd niet meer lukt. Ik leen nu vaker geld van vrienden."*
Daarnaast blijkt dat ook huishoudens met een inkomen hoger dan 125% WSM vaker in de problemen komen. Zij komen in veel gevallen niet in aanmerking voor de structurele armoederegelingen. Citaat inwoner: "*Ik wil er graag voor pleiten dat de gemeente meer gaat doen voor de middeninkomens. Ik heb het gevoel dat die groep nu nog vergeten wordt. Via het buurtteam word ik wel geholpen, maar zij kunnen nu ook niet veel voor me betekenen.*"
Utrechters die al wel gebruik maken van de armoederegelingen besteden het geld voornamelijk aan basisbehoeften als boodschappen en kleding. De regelingen dragen daarmee positief bij, maar het effect kan nog verder worden vergroot door een betere aansluiting op de behoeften van de doelgroep.

"Ik wil ervoor pleiten dat de gemeente ook meer gaat doen voor middeninkomens"

Gegeven de huidige situatie en de ontwikkelingen van de armoede in de stad bevelen wij aan om met verschillende scenario's de ontwikkeling van de armoedeproblematiek in de tijd

in beeld te brengen en houdbare beleidsopties te formuleren voor de invulling en bekostiging van de nieuwe armoedeaanpak. Maak daarbij keuzes tussen het verdiepen van de aanpak voor de huidige doelgroep en / of het verbreden van de aanpak naar de nieuwe, bredere doelgroep. Daarmee kan inzicht gegeven worden in de groep huishoudens die (financiële) ondersteuning van de gemeente kunnen (blijven) verwachten en welke huishoudens niet of minder.

DEELCONCLUSIE 1: VERGROTEN BEREIK ONVOLDOENDE GESLAAGD

De afgelopen jaren is het de gemeente Utrecht onvoldoende gelukt om de doelgroep van de structurele armoederegelingen te bereiken.

AANBEVELING 2:

Vergroot het bereik van de armoederegelingen bij de beoogde doelgroep door de bekendheid te vergroten, aanvraagprocessen te versimpelen en het aanbod minder versnipperd te maken.

Bereiken doelgroep armoederegelingen een blijvend aandachtspunt

De uitvoering van armoederegelingen is voor gemeenten een directe mogelijkheid om invloed uit te oefenen op de armoedeproblematiek. De gemeente Utrecht heeft zes structurele armoederegelingen: de U-pas, U-polis, Individuele Inkomenstoeslag (IIT), Bijzondere Bijstand, Kwijtschelding gemeentebelasting, en de regeling tegemoetkoming zorgkosten (RTZ). De doelstellingen, voorwaarden en mate van beleidsvrijheid om keuzes te maken verschilt per regeling. Het blijft ook een grote uitdaging om de doelgroep(en) van de regelingen te bereiken. Het bereik van de U-pas blijft min of meer stabiel, van de IIT is het gebruik toegenomen en van de U-polis en de RTZ neemt het gebruik af. Prestatiedoelstellingen worden dan ook in wisselende mate gehaald. Vooral inwoners die jong, ouder of laaggeletterd zijn en inwoners met een migratieachtergrond worden moeilijker bereikt, waarbij de redenen en oorzaken per regeling verschillen. Citaat inwoner: *“Ik ken niet alle armoederegelingen van de gemeente. En ik weet ook niet goed of ik er als werkende wel voor in aanmerking kom."*

“Ik weet niet of ik als werkende wel in aanmerking kom voor armoederegelingen”

Voor de armoederegelingen zelf is het belangrijk dat de bekendheid toeneemt, de aanvraagprocessen worden versimpeld, het aanbod minder versnipperd wordt gepresenteerd en dat de regelingen (nog) beter aansluiten op de behoeften van de doelgroep. Citaat inwoner: “*Ik vind dat armoederegelingen wel wat meer bekendheid mogen krijgen. Informeer daarover via buurtteams en buurthuizen, en versimpel het aanvraagproces zodat iedereen op eigen kracht een aanvraag kan indienen.*" De armoederegelingen zouden door aanpassing in de voorwaarden voor een bredere doelgroep (> 125% WSM) toegankelijk kunnen worden

“Armoederegelingen mogen wel meer bekendheid krijgen”

gemaakt zodat ook lage middeninkomens in aanmerking komen voor ondersteuning bij rondkomen en meedoen. De mate waarin dit gedaan wordt, hangt mede af van politieke keuzes (zie ook de toelichting op aanbeveling 1 en de hoofdconclusie). Maar los van de beleidskeuzes die gemaakt worden blijft het nodig om het bereik binnen de afgebakende doelgroep zo groot mogelijk te maken. Het is ook belangrijk dat bij deze groep wordt ingezet op preventie en vroegsignalering, Zo kan worden voorkomen dat nieuwe doelgroepen “door het ijs zakken”, langdurig in de armoede raken, en mogelijk schulden opbouwen.

Wij bevelen daarom aan om ook de komende jaren in te blijven zetten op het vergroten van het bereik van de armoederegelingen bij de beoogde doelgroepen. Ook het netwerk van de gemeente Utrecht in de stad kan hiervoor beter worden benut. Samenwerkingspartners en Utrechters in armoede wijzen daarnaast op de inzet op passende natuurlijke vindplaatsen om (met name) ook de nieuwe doelgroepen te bereiken. Bijvoorbeeld voor de werkende armen via de grote (lokale) werkgevers of voor gezinnen met kinderen via scholen.

DEELCONCLUSIE 2: GEBRUIK EN EFFECTEN AANPAK NIET OPTIMAAL

De armoedeaanpak van de gemeente Utrecht sluit niet volledig aan op de behoeften van de doelgroep en de gewenste effecten raken verder uit zicht.

AANBEVELING 3:

Neem verdere maatregelen om het gebruik en de effecten van de armoederegelingen te verbeteren.

Effect armoedeaanpak vergroten door gerichte maatregelen

Armoederegelingen zijn het meest effectief als zij aansluiten op de behoeften van de doelgroep. De gemeente Utrecht is daarom ook met regelmaat in gesprek met de Armoedecoalitie, het netwerk van sleutelpersonen en andere samenwerkingspartners in de stad. Gebruikers van armoederegelingen zijn overwegend positief over de effecten op hun persoonlijke situatie. Toch blijkt de aansluiting op de behoeften van de doelgroep in de praktijk nog niet altijd volledig. De bekendheid van de mogelijkheden van de verschillende regelingen speelt hierbij een rol, maar ook de voorwaarden die gesteld worden en het aanbod zelf bieden soms onvoldoende maatwerk. Zo vinden ouderen het aanbod van de U-pas voor hun leeftijd beperkt, lijkt de U-polis op het eerste gezicht voor de doelgroep te duur, en zijn de voorwaarden voor de bijzondere bijstand te complex om zelfstandig te kunnen beoordelen hoe deze regeling kan worden aangevraagd en gebruikt. Citaat inwoner: "*Het effect van de U-pas is voor mij nu beperkt. Er staat weinig op voor oudere volwassenen. Ik zou graag een uitgebreider boekje met informatie over alle mogelijkheden willen.*"

“Ik zou graag een uitgebreider boekje met informatie willen”

Het effect van de armoedeaanpak is moeilijk te isoleren van alle externe ontwikkelingen die plaatsvinden. De afgelopen jaren hebben de coronacrisis en de koopkracht- en energiecrisis grote impact gehad. Daarnaast is de gemeente ook afhankelijk van de maatregelen van de rijksoverheid en andere samenwerkingspartners zoals woningcorporaties. Uit onze interviews met inwoners constateren we dat de armoederegelingen een positieve bijdrage leveren op rondkomen en meedoen. Toch laat de effectdoelstelling van de gemeente Utrecht een negatieve ontwikkeling zien: het percentage Utrechters dat problemen ervaart met meedoen – onder de Utrechters die slecht kunnen leven van hun inkomen – neemt toe. Samenwerkingspartners in de stad zijn positief over de Utrechtse aanpak, maar zien ook dat een groeiende groep Utrechters ondanks alle (deels tijdelijke) maatregelen onvoldoende kunnen rondkomen en meedoen aan de samenleving.

Wij bevelen daarom aan om verdere maatregelen te nemen om het gebruik en de effecten van de armoedeaanpak te verbeteren. Daarbij kan gedacht worden aan het optimaliseren van het budget van de regelingen (wanneer heeft dit de meeste toegevoegde waarde), het vergroten van de aansluiting op de behoeften van huidige (niet-)gebruikers en betere informatievoorziening over de verschillende mogelijkheden in het aanbod.

DEELCONCLUSIE 3: INTEGRALE AANPAK AFGESCHAALD

Binnen de gemeente Utrecht wordt op verschillende manieren samengewerkt aan armoedebestrijding. Integrale samenwerking blijkt echter geen vanzelfsprekendheid.

AANBEVELING 4:

Zorg ervoor dat binnen de gemeentelijke organisatie weer structureel tussen de organisatieonderdelen wordt samengewerkt aan de uitvoering van de nieuwe armoedeaanpak, zodat de problemen van inwoners in samenhang met elkaar worden aangepakt.

Integrale samenwerking aan de opgave moet structureel worden gemaakt

De uitvoering van de armoedeaanpak is in hoofdzaak belegd bij Werk en Inkomen (WenI). Omdat bij armoede vaak sprake is van multi-problematiek is het belangrijk dat alle relevante organisatieonderdelen samen aan deze opgave werken. Aan de *actieagenda Utrechters Schuldenvrij* werd in een integraal team met deelnemers uit verschillende organisatieonderdelen (WenI, Maatschappelijke Ontwikkeling, Volksgezondheid en Communicatie) structureel en integraal gewerkt. Nadat de actieagenda eind 2022 was verlopen, stopte ook het integraal team dat uitvoering gaf aan de acties uit de agenda. Door het wegvallen van de gezamenlijke opgave met een gezamenlijk budget is deze samenwerking gestopt. Vooral de samenwerking tussen WenI en MO moet beter. Samenwerkingspartners in de stad merken dat de verschillende afdelingen minder met elkaar afstemmen. Dit leidt er soms toe dat goed bedoelde maatregelen en regelingen onvoldoende aansluiten op de praktijk.

Wij bevelen daarom aan dat de gemeente de interne samenwerking tussen de organisatieonderdelen bij de opgave versterkt. Armoede is namelijk niet alleen het hebben van een laag inkomen; het werkt vaak door op andere levensterreinen waardoor inwoners te maken hebben met multi-problematiek. Dit maakt een integrale aanpak noodzakelijk. Bij de uitwerking van de nieuwe nota Financiële Bestaanszekerheid heeft de interne samenwerking op dit moment weer vorm gekregen door de instelling van integrale werkgroepen. Wij benadrukken echter het belang van een meer structurele, integrale samenwerkingsvorm die de komende jaren in stand blijft.

DEELCONCLUSIE 4: OPBRENGST SUBSIDIES ARMOEDEBESTRIJDING NIET HELDER

Er is geen helder zicht op de opbrengsten van de subsidies die worden verstrekt voor armoedebestrijding. Ook ontbreekt het aan sturing op de onderlinge samenwerking tussen de samenwerkingspartners.

AANBEVELING 5:

Verbeter het subsidiekader en de -verantwoording voor armoedebestrijding en weeg daarmee beter af welke subsidies het meeste opbrengen. En stuur meer op de verbinding tussen samenwerkingspartners in het netwerk.

Inzicht bij subsidies en verbinding in het netwerk moeten beter

De gemeente Utrecht subsidieert jaarlijks meerdere partners die zich inzetten voor armoedebestrijding. In de periode 2016 – 2022 ging het gemiddeld om circa € 0,8 miljoen per jaar. Uit de verantwoordingsinformatie wordt echter niet duidelijk welke partijen subsidie ontvangen, waarom, hoeveel en hoe hun inzet bijdraagt aan de gemeentelijke doelen. Niet alle partijen die zich inzetten voor armoedebestrijding komen in de verantwoordingsinformatie voor, terwijl zij wel aangeven een gemeentelijke subsidie voor armoedebestrijding te ontvangen. Omgekeerd staan er wel partijen in het overzicht die subsidie ontvangen vanuit armoedebestrijding waarbij niet direct duidelijk is op welke manier zij bijdragen aan de gestelde doelen. Binnen de gemeente is men ook zoekende bij subsidieverstrekking, omdat het aantal initiatieven groeit en het geld beperkt is. Er wordt daarom breder gezocht naar mogelijkheden om initiatieven (financieel) te ondersteunen. Hierdoor ontbreekt voor de raad, de gemeente en de samenwerkingspartners een helder zicht op hoe de subsidieverstrekkingen bij armoedebestrijding tot stand komen en hoe onderlinge verschillen worden verklaard.

De gemeente Utrecht werkt nu voornamelijk intensief samen met de Armoedecoalitie en het sleutelpersonennetwerk. Maar er zijn in de stad veel meer relevante partners en partijen die op armoedebestrijding actief zijn. De partners missen een proactieve samenwerking tussen de verschillende partijen in de stad die zich inzetten voor armoedebestrijding. De gemeente laat het nu vooral aan de partijen zelf om samenwerkingsverbanden te organiseren. Maar partners weten niet altijd van elkaars bestaan af en / of wat voor dienstverlening de

verschillende partners aanbieden. Zij verwachten daarom juist een faciliterende en ook een meer sturende rol vanuit de gemeente op de samenwerking tussen partijen in het netwerk. Cliënten kunnen dan ook gemakkelijker worden doorverwezen tussen partijen, waardoor zij sneller passende ondersteuning krijgen.

Wij bevelen daarom aan om allereerst het subsidiekader voor armoedebestrijding te verbeteren. Maak inzichtelijk welke partijen subsidie ontvangen, hoeveel en waarom. Motiveer waarom juist die partijen met hun inzet gaan bijdragen aan de gestelde doelen voor armoedebestrijding. Evalueer vervolgens die inzet aan de hand van een impactanalyse en communiceer daarover. Zo is voor alle partijen transparant welke partners subsidie ontvangen, hoeveel, waarom en wat de inzet oplevert. Het maken van scherpere keuzes in de subsidieverstrekking op basis van impact kan ook tot een besparing / meer doelmatige toewijzing van financiële middelen leiden. Daarnaast bevelen wij aan om meer te sturen op de verbinding tussen partners in het netwerk, zodat van elkaar kan worden geleerd door knelpunten te bespreken en op te lossen en kunnen uitdagingen gezamenlijk worden aangepakt.

3 BESTUURLIJKE REACTIE COLLEGE VAN B&W

Afgelopen periode heeft u onderzoek gedaan naar het bereik en de effectiviteit van de armoedeaanpak in de gemeente Utrecht. We zijn dankbaar met het zorgvuldige onderzoek van de rekenkamer naar ons armoedebeleid. Het rapport komt op het juiste moment omdat we de conclusies en aanbevelingen kunnen gebruiken bij de vormgeving van het nieuwe armoedebeleid. Hieronder gaan wij in op de conclusies en aanbevelingen.

Hoofdconclusie
Kunnen rondkomen en meedoen is een belangrijke voorwaarde voor gezond stedelijke leven voor iedereen. Financiële bestaanszekerheid is noodzakelijk om een zekerder bestaan te kunnen opbouwen. Het voorkomt veel individueel leed, stress en maatschappelijke kosten. Het rapport ‘Pleisters plakken’ geeft op basis van een zorgvuldig onderzoek een goed beeld van het Utrechtse armoedebeleid van de afgelopen jaren, de effecten en de uitdagingen die we hierop hebben.

Het Utrechts armoedebeleid heeft als doel dat alle Utrechters kunnen rondkomen en meedoen. Een ambitieus doel waar wij als stad maar ten dele een bijdrage aan kunnen leveren. Steeds meer Utrechtse huishoudens kregen de afgelopen jaren moeite met rondkomen, door de coronacrisis, energiecrisis en de koopkrachtcrisis. Wij delen uw analyse dat kunnen rondkomen onderdeel is van landelijk beleid van de rijksoverheid. Als gemeente kunnen wij hier beperkt invloed op uitoefenen.

Wij herkennen ons in de conclusie dat het nog niet goed genoeg lukt om de doelgroep van onze armoederegelingen te bereiken en dat de regelingen niet altijd volledig aansluiten op de behoeften van inwoners. Dit hangt samen met een aantal uitdagingen. Om meer mensen te bereiken moeten inwoners weten waar ze recht op hebben en in staat zijn om de regeling aan te vragen. Dit hangt samen met de kwaliteit van onze publieke dienstverlening. Het aanvragen moet makkelijk en begrijpelijk zijn en zo min mogelijk stress opleveren. Ambtenaren worden daarom getraind in stress-sensitieve dienstverlening.

Op dit moment werken we aan de nota Financiële Bestaanszekerheid waarin het nieuwe Utrechtse armoedebeleid vormt krijgt. De inzichten uit de hoofdconclusie en de aanbevelingen in het rapport Pleisters plakken geven ons goede input om het armoedebeleid verder te verbeteren. Hieronder geven we uitgebreider reactie op de verschillende aanbevelingen.

AANBEVELING 1:
Breng met scenario's de mogelijke ontwikkeling van de armoedeproblematiek in beeld en formuleer (financieel) houdbare beleidsopties voor de armoedeaanpak aan de hand van keuzes tussen het verdiepen van de aanpak voor de huidige doelgroep en/ of het verbreden van de aanpak naar de nieuwe, bredere doelgroep.

De aanbeveling om gebruik te maken van scenario's om de mogelijke ontwikkeling van de armoedeproblematiek in beeld te brengen, inclusief de verschillende houdbare beleidsopties, nemen wij over en passen we toe bij de ontwikkeling van de nieuwe nota Financiële Bestaanszekerheid. De huidige tijd, waarbij middelen en capaciteit onder druk staan, vraagt ons om scherpe keuzes te maken. We willen ongelijk investeren voor gelijke kansen, maar met de huidige middelen worden we al gevraagd om keuzes te maken binnen de groep mensen met minder kansen. In de Raadsbrief leidende principes nota Financiële Bestaanszekerheid beschrijven we al drie thema's waar we in het nieuwe beleid bijzondere aandacht aan willen besteden:
- Kinderen en jongeren;
- Het bereik van onze regelingen;
- De aanpak van schulden.

De keuze voor deze thema's is op basis van het coalitieakkoord, gesprekken met inwoners en professionals, de Armoedecoalitie en input vanuit raadsdebatten. In het uitvoeringsprogramma dat jaarlijks volgt op de nota stellen we de prognose op basis van nieuwe gegevens bij en passen we het beleid waar nodig aan.

AANBEVELING 2:
Vergroot het bereik van de armoederegelingen bij de beoogde doelgroep door de bekendheid te vergroten, aanvraagprocessen te versimpelen en het aanbod minder versnipperd te maken.

We herkennen dat het bereiken van de doelgroep voor onze armoederegelingen een aandachtspunt blijft en nemen aanbeveling 2 over. Het verbeteren van het bereik van inwoners die onder de inkomensgrens van het armoedebeleid vallen is één van de drie thema's van de nieuwe nota Financiële Bestaanszekerheid. Uw rapport bevestigt welke groepen we moeilijker bereiken. Redenen verschillen per regeling en per doelgroep. Een belangrijke voorwaarde is het versimpelen van het aanvraagproces. De afgelopen jaren hebben we het voor de inwoners met een bijstandsuitkering al makkelijker gemaakt, door een deel van de regelingen automatisch toe te kennen (Individuele Inkomsten Toeslag (IIT) en de U-pas). Ook de energietoeslag hebben we grotendeels geautomatiseerd kunnen toekennen. De lessen die we hierbij hebben geleerd nemen we mee.

Het aanvragen van regelingen mag geen dagtaak voor inwoners zijn, dit moet eenvoudiger worden. We willen daarom de beweging maken om zoveel mogelijk regelingen waar mogelijk ambtshalve te verstrekken. We zetten daarnaast in op het verder uitbouwen van het Virtueel Inkomsten Loket. Het Virtueel inkomstenloket moet in de toekomst een grote rol spelen in de aanvraag van regelingen. Hiermee proberen we ook versnippering van de regelingen te verminderen. Inwoners hoeven dan niet voor elke regeling los een aanvraag in te dienen en dezelfde bewijsstukken aan te leveren.

Een geautomatiseerde- of een zeer eenvoudige aanvraag is niet voor alle regelingen mogelijk. Voor de bijzondere bijstand blijft dit een uitdaging. Het is daarvoor noodzakelijk om een goed beeld van iemands situatie te hebben. Daarom is het ook belangrijk om te blijven inzetten op het verbeteren van de toegang en de mogelijkheid om ondersteuning te krijgen, bijvoorbeeld via de Geldzaak of het sleutelfigurennetwerk. Ook subsidiëren we partners die dicht(erbij) onze inwoners staan. Bijvoorbeeld stichting Leergeld als het gaat om schoolgaande kinderen, of Al Amal die de positie van inwoners met een migratieachtergrond helpt te verbeteren. Daarnaast blijven we inzetten op het beter bekend maken van de regelingen. We gaan door met de stadsbrede communicatiecampagne ‘Weet jij waar je recht op hebt’. Met deze campagne worden inwoners bewust gemaakt van de regelingen waar ze recht op hebben. Uiteindelijk blijft wel het dilemma dat wanneer alle huidige regelingen een 100% bereik hebben, we met het huidige armoedebudget een tekort hebben. Zoals aanbeveling 1 beschrijft is het noodzakelijk dat we keuzes maken waar of op wie we inzetten.

AANBEVELING 3:
Neem verdere maatregelen om het gebruik en de effecten van de armoederegelingen te verbeteren.

We zijn blij om te lezen dat gebruikers overwegend positief zijn over de effecten die onze armoederegelingen hebben op hun persoonlijke situatie. We vinden het belangrijk dat onze regelingen aansluiten op de behoefte van de gebruikers. Daarin zoek je als overheid naar

een balans tussen de vrijheid en autonomie van inwoners. Daarom zullen regelingen die hulp in natura of meedoen bieden nooit helemaal aansluiten op de behoefte van álle gebruikers.

Dat neemt niet weg dat we er naar streven om een zo compleet mogelijk aanbod te bieden. Enerzijds door 'gewoon' geld te geven, zoals de IIT, anderzijds door veel verschillende kostensoorten te vergoeden bij de bijzondere bijstand en een gevarieerd aanbod aan mogelijkheden om de U-pas in te zetten. We zien ook dat de U-pas steeds meer gebruikt wordt. De benutting van de U-pas was afgelopen pasjaar (2022-2023) 70,9 %. Dit was het pasjaar ervoor (2021-2022) 64,8 %.

In de nota Financiële Bestaanszekerheid en daaropvolgende uitvoeringsprogramma gaan we ook in op de beschikbare budgetten en hoe we deze inzetten. Uw aanbeveling nemen we dan ook over. Via instrumenten zoals de Armoedemonitor, de Minima-effectrapportage en klanttevredenheidsonderzoeken voor onder andere de U-pas blijven we het effect van onze regelingen monitoren. Ook blijven we in verbinding met de stad en halen we actief input op bij inwoners over het effect van onze regelingen. Op basis daarvan bekijken we hoe we de regelingen kunnen verbeteren en de budgetten zo optimaal mogelijk verdelen. De keuzes en afwegingen die we daarbij maken, maken we inzichtelijk.

AANBEVELING 4:
Zorg ervoor dat binnen de gemeentelijke organisatie weer structureel tussen de organisatieonderdelen wordt samengewerkt aan de uitvoering van de nieuwe armoedeaanpak, zodat de problemen van inwoners in samenhang met elkaar worden aangepakt.

Met het aflopen van de Actieagenda Utrechters Schuldenvrij is ook het integrale opgaveteam gestopt. Hierdoor is de samenwerking tussen de interne organisatieonderdelen (OO) niet meer formeel georganiseerd op dit onderwerp. Voor de nieuwe nota's in het sociaal betrekken we collega's van de verschillende afdelingen. Voor de nota financiële bestaanszekerheid doen we dit door collega's vanuit verschillende expertises en afdelingen mee te laten denken in themagroepen. Dit willen we blijven doen na vaststelling van de nota bij de uitwerking van concrete plannen. Daarmee krijgt de samenwerking een structureel karakter. Deze aanbeveling nemen wij daarmee over.

AANBEVELING 5:
Verbeter het subsidiekader en de -verantwoording voor armoedebestrijding en weeg daarmee beter af welke subsidies het meeste opbrengen. En stuur meer op de verbinding tussen samenwerkingspartners in het netwerk.

We herkennen dat de totstandkoming van subsidieverstrekkingen in het kader van het bestrijden van armoede en schulden niet altijd helder is voor samenwerkende partijen. We onderzoeken hoe we de subsidiekaders en verantwoording kunnen verbeteren, dit wordt

onderdeel van de nieuwe nota of het uitvoeringsprogramma. Deze aanbeveling nemen wij over.

Veel van onze partners sluiten aan bij de bijeenkomsten van de Armoedecoalitie. Daar is ruimte om met elkaar signalen en ervaringen uit te wisselen en samen op te trekken. We verwachten van partners in de stad dat zij zichzelf ook actief inzetten om het netwerk in de stad te onderhouden en hierbij aan te sluiten. Hiervoor hebben we ook in samenwerking met de Armoedecoalitie het fondsennetwerk opgericht. We nemen daarom de aanbeveling om meer te sturen op de verbinding tussen samenwerkingspartners niet over en verwijzen daarbij naar de bestaande overlegstructuren. We vinden het wel belangrijk om hier als gemeente goed op aangehaakt te blijven en te ondersteunen waar nodig. Daarnaast kijken we samen met individuele partners goed naar het aanbod dat zij bieden en waar dat overlapt met andere organisaties. Daarbij spreken we af welke oplossingen voorliggend zijn en welke oplossing als vangnet wordt ingezet. Organisaties hebben daar onderling ook contact over.

Tot slot
Wij danken u voor uw aandacht voor uw onderzoek en aandacht voor ons armoedebeleid, juist nu steeds meer Utrechters te maken krijgen met de effecten van armoede. Wij gaan daarom voortvarend aan de slag met uw aanbevelingen en nemen deze mee in het opstellen van de nota Financiële Bestaanszekerheid.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Utrecht

3 oktober 2023

4 NAWOORD REKENKAMER

Rekenkamer Utrecht dankt het college voor de reactie op het rapport. Wij zien dat het college instemt met onze conclusies en vrijwel alle aanbevelingen overneemt.

Het wordt ons uit de reactie echter niet duidelijk welke extra maatregelen worden genomen om het gebruik en de effecten van de armoederegelingen te verbeteren (aanbeveling 3). Daarnaast benadrukken wij het belang om te sturen op meer verbinding tussen de samenwerkingspartners (aanbeveling 5). Ook buiten de bestaande overlegstructuren. Partners in de stad blijken nu nog niet altijd van elkaars bestaan en dienstverlening op de hoogte te zijn. Dit staat een snelle doorverwijzing van Utrechters die moeite hebben met rondkomen en / of meedoen naar passende ondersteuning in de weg. Daarnaast laten gemeente en samenwerkingspartners hiermee kansen liggen om (meer) van elkaar te leren en samen de dienstverlening te verbeteren.

Wij zien de behandeling van het rapport en de verdere uitwerking in het plan van aanpak, de nieuwe nota Financiële Bestaanszekerheid en het uitvoeringsprogramma met belangstelling tegemoet.

Voedselbank Overvecht

DEEL II NOTA VAN BEVINDINGEN

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

Huishoudens worden (in deze tijd) geconfronteerd met sterk oplopende prijzen van energie en levensonderhoud. Daardoor krijgen meer Utrechters moeite met rondkomen en meedoen aan de samenleving. Armoede werkt ook door op andere levensterreinen zoals gezondheid, welzijn, onderwijs en werk. Utrechters die moeite hebben met rondkomen, hebben bijvoorbeeld vaker gezondheidsproblemen, doen minder vaak mee in de maatschappij en zijn minder tevreden over hun leven.

In onze gesprekken met de raadsfracties in het najaar van 2022 is het onderwerp armoede met regelmaat benoemd. Raadsleden hadden vragen over de effecten van de huidige situatie. Ontstaan er bijvoorbeeld nieuwe groepen armen? En wat is het bereik en wat zijn de effecten van de armoederegelingen die in Utrecht worden ingezet? Ook Utrechters stelden in onze uitvraag via het Bewonerspanel soortgelijke vragen. Terugkerend zijn de vragen of het lukt om alle Utrechters die (financiële) hulp nodig hebben te bereiken en of het vervolgens lukt om hen voldoende te ondersteunen en bestaanszekerheid te bieden.

Rekenkamer Utrecht heeft daarom in het voorjaar van 2023 onderzoek gedaan naar het bereik en de effecten van de armoedeaanpak van de gemeente Utrecht.

1.2 DOEL EN ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van dit onderzoek is om de Utrechtse gemeenteraad inzicht te geven in de effecten van de Utrechtse armoedeaanpak op Utrechtse huishoudens in (dreigende) armoede. We kijken daarbij naar de behoeften van deze huishoudens en in hoeverre de gemeentelijk armoedeaanpak daarbij aansluit en effect heeft.

De centrale vraag van het onderzoek luidt:

Lukt het de gemeente Utrecht om met de armoedeaanpak de Utrechtse huishoudens in (dreigende) armoede te bereiken en is de aanpak effectief?

Deze centrale vraag werken we uit aan de hand van vijf onderzoeksvragen:

1) Hoe ziet sinds 2015 de Utrechtse armoedeaanpak eruit en is de aanpak goed onderbouwd?
2) Welke armoederegelingen en andere (financiële) middelen zet de gemeente in voor de armoedeaanpak?
3) Lukt het om de doelgroepen van de armoederegelingen te bereiken?

4) Welke behoeften hebben Utrechtse huishoudens in (dreigende) armoede als het gaat om ondersteuning van de gemeente en hoe sluit de uitvoering van de gemeente daarop aan?
5) Zorgt de Utrechtse armoedeaanpak ervoor dat Utrechters in armoede beter kunnen rondkomen en (meer) meedoen?

Bij de beantwoording van de onderzoeksvragen hebben wij een normenkader gehanteerd. Aan het begin van verschillende hoofdstukken presenteren we de onderzoeksvraag, de bijbehorende norm(en) en criteria, en hoe deze – afgezet tegen de uitvoering – leiden tot onze bevindingen en beoordeling. De beoordeling wordt gegeven naar de mate waarin er aan de norm wordt voldaan (rood, oranje, groen, grijs). Rood betekent dat er niet aan de norm voldaan wordt. Oranje wijst erop dat er deels aan de norm wordt voldaan en groen wil zeggen dat er (grotendeels) aan de norm voldaan is. Met grijs wordt aangegeven dat de realisatie ten opzichte van de norm niet door de rekenkamer te beoordelen is. We werken deze beoordelingen verder uit met een paragraaf belangrijkste bevindingen en vervolgens een toelichtende paragraaf.

1.3 WERKWIJZE EN AFBAKENING ONDERZOEK

Werkwijze

Het onderzoek voerden wij uit aan de hand van de onderstaande vier stappen. De werkwijze in het onderzoek lichten wij nader toe in bijlage 1.

Afbakening

We hebben verschillende keuzes gemaakt om het onderzoek af te bakenen. Deze beschrijven we hieronder puntsgewijs:

- Periode: we kijken naar de periode vanaf 2015. Met ingang van 1 januari 2015 is de Participatiewet van kracht. De gemeente Utrecht stelde in december van dat jaar een nieuwe armoedeaanpak voor de jaren 2016 – 2019 op: *Utrecht Inclusief*. De vernieuwing van de armoedeaanpak werd doorgezet met de *actieagenda Utrechters schuldenvrij* die is vastgesteld in 2019.
- Armoederegelingen: we richten ons onderzoek primair op de structurele armoederegelingen die ook beleidsmatig binnen de invloedssfeer van de gemeente vallen. Op (de uitvoering van) al dan niet tijdelijke landelijke regelingen is de gemeentelijke invloed namelijk zeer beperkt. De lessen uit de uitvoering van andere regelingen, zoals de energietoeslag, nemen wij wel mee. De focus komt hiermee te liggen op de aanpak en uitvoering van armoederegelingen door de afdeling Werk en Inkomen. De aanpak op schulden laten we buiten beschouwing. Waar nodig besteden we ook aandacht aan de interne samenwerking met de andere organisatieonderdelen zoals Maatschappelijke Ontwikkeling (Jeugd, Zorg en Veiligheid, Onderwijs).
- Samenwerkingspartners: rondom armoede wordt door de gemeente Utrecht samengewerkt met een groot aantal partners. Een deel is verenigd in de Armoedecoalitie, maar ook daarbuiten heeft Werk en Inkomen (subsidie)relaties met organisaties die zich richten op armoedebestrijding. Voor een overzicht van de partners die wij hebben geïnterviewd, verwijzen wij u naar bijlage 1.
- Beoordeling bereik armoederegelingen en effecten: om het bereik van de armoederegelingen en de effecten van de armoedeaanpak te beoordelen, gebruiken we zowel kwantitatieve als kwalitatieve informatie. De begrote en bestede bedragen aan de verschillende armoederegelingen hebben we aan de hand van de financiële administratie in kaart gebracht. Voor de data-analyses hebben wij ook afgestemd met de afdeling Onderzoek en Advies van de gemeente Utrecht. Kwalitatieve informatie komt uit de interviews binnen de gemeente en bij de samenwerkingspartners, en de gesprekken met inwoners die gebruikmaken van de armoederegelingen.

1.4 LEESWIJZER

Om inzicht te krijgen in de belangrijkste bevindingen van het onderzoek volstaat de eerste paragraaf van de verschillende hoofdstukken. Voor een nadere toelichting op deze bevindingen kan kennisgenomen worden van de uitwerking in de tweede paragrafen.

In hoofdstuk 2 beschrijven we eerst de situatie rond armoede in de gemeente Utrecht. In hoofdstuk 3 geven we inzicht in de ontwikkeling van de Utrechtse armoedeaanpak, de middelen die ervoor zijn ingezet en het bereik van de armoederegelingen. In hoofdstuk 4 gaan we in op de aansluiting tussen beide en op de effecten.

Het geheel heeft twee bijlagen: 1) de onderzoeksverantwoording, en 2) een overzicht van de landelijke en lokale armoederegelingen.

Financieel en Administratief Spreekuur U Centraal

2 ARMOEDE IN UTRECHT

In dit hoofdstuk beschrijven we de ontwikkeling van armoede in de stad sinds 2015, waarbij we armoede in verschillende Utrechtse wijken vergelijken. We laten ook zien dat armoede zich verdiept en verbreedt. Tot slot brengen we armoede in Utrecht in beeld. Dat doen we op basis van onze gesprekken met Utrechters die rond moeten komen van een lager inkomen.

Dit hoofdstuk bevat geen normenkader, bevindingen of beoordeling. Het heeft als doel om de situatie in de stad te schetsen waarin de gemeente de doelen van haar armoedebeleid probeert te realiseren. Daarna geven we in hoofdstuk 3 een beoordeling over de armoedeaanpak van de gemeente Utrecht.

2.1 ARMOEDE VERDIEPT EN VERBREEDT ZICH

Het percentage Utrechters in armoede daalt, maar het aantal blijft gelijk

Het Centraal Bureau voor de Statistiek brengt voor verschillende gemeenten cijfers over armoede in kaart, waaronder ook voor Utrecht. Uit de meest recente cijfers uit 2021 blijkt dat iets meer dan 12.000 Utrechtse huishoudens (8%) rond het wettelijk sociaal minimum (WSM) leven.[2] Hiermee doet Utrecht het beter dan andere grote steden, maar minder goed in vergelijking met het landelijke gemiddelde.

Het wettelijk sociaal minimum is het normbedrag dat mensen op zijn minst nodig hebben om in het levensonderhoud te kunnen voorzien.[3] De hoogte van dit bedrag wordt landelijk bepaald en verschilt per leefsituatie. Zo is het normbedrag voor een alleenstaande Utrechter € 1.378,95 per maand. Voor een getrouwd stel is dit € 1.934,45 euro. In sommige gevallen hebben ook Utrechters die meer verdienen dan het wettelijk sociaal minimum recht op ondersteuning. De meest gehanteerde grenzen zijn hierbij 10%, 25% en 50% boven het WSM. In Utrecht wordt voornamelijk de inkomensgrens van 125% gehanteerd.

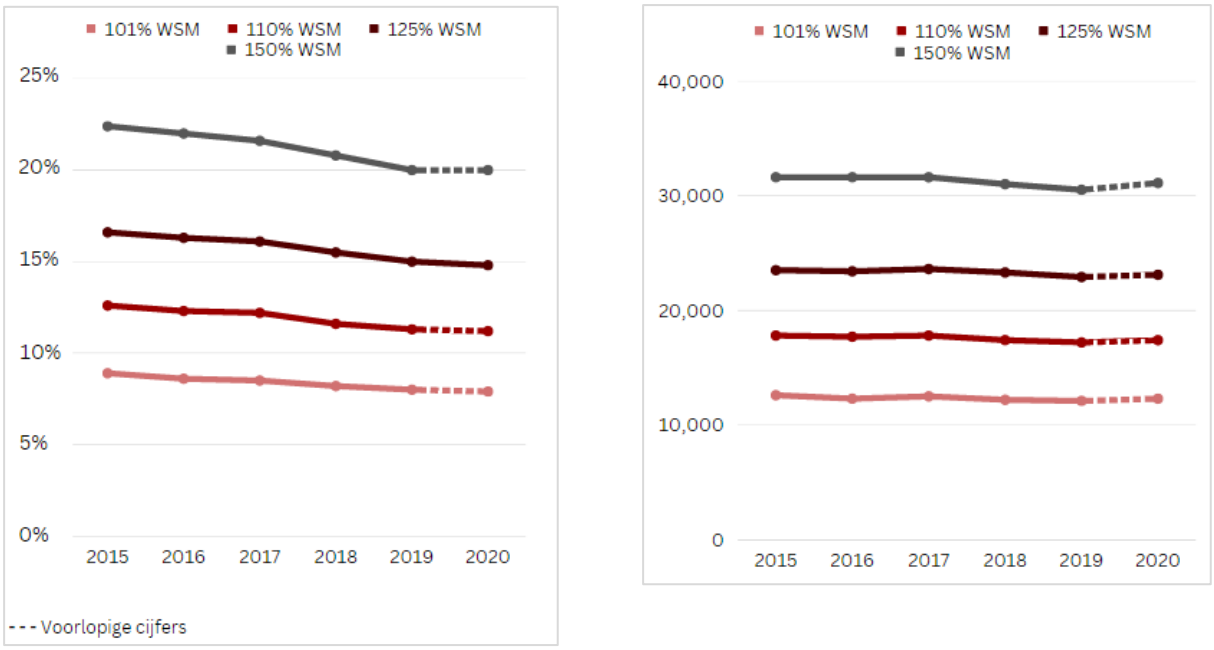
Inkomen stijgt onvoldoende mee met inflatie, armoede verdiept zich

Het wettelijk sociaal minimum wordt periodiek bijgesteld, maar uit cijfers van het Nibud blijkt dat in 2022 veel inwoners – met name door de inflatie en energiecrisis – een forse financiële klap hebben gehad.[4] De inflatie wordt afgemeten aan de jaarlijkse verandering van consumentenprijzen. In september 2022 bereikten de prijsstijgingen een piek. Er was toen

[2] Centraal Bureau voor de Statistiek (2021). Verkregen via: https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/85066NED/table. Voor 2020 zijn alleen nog voorlopige cijfers bekend.
[3] Wat is het sociaal minimum en wat als mijn uitkering lager is? | Rijksoverheid.nl
[4] Nibud (21 januari 2023). *Nibud: 2023 wordt financieel gezien bijkomen van de klap van 2022.*

sprake van een stijging van 14,5% ten opzichte van het jaar ervoor.[5] Wanneer de consumentenprijzen stijgen, kunnen mensen minder kopen met hetzelfde inkomen. Het inkomen steeg in 2022 onvoldoende om de prijsstijgingen te compenseren. De koopkrachtdaling werd voor een gemiddeld huishouden in december 2022 door het CPB, ondanks het landelijke prijsplafond voor energiekosten, geraamd op circa 4 procent in twee jaar. Geïnterviewden bij de gemeente Utrecht en de samenwerkingspartners merken op dat de gevolgen van deze macro-economische ontwikkelingen voor Utrechters met de laagste inkomens groot zijn. Utrechters die al langer moeite hadden om rond te komen, geven zelf ook aan dat het de afgelopen jaren nog moeilijker is geworden om in de basisbehoeften te voorzien.[6] In onze gesprekken met inwoners wordt dit vaak bevestigd.[7] De armoede heeft zich voor deze inwoners verdiept. We gaan hier in paragraaf 2.2 verder op in. Deze ontwikkelingen leiden er op landelijk niveau ook toe dat het Nibud, het CBS en het SCP onderzoek doen naar een nieuwe armoedegrens. Het fundament hiervan wordt het minimaal benodigde budget om van te kunnen leven én mee te kunnen doen in de maatschappij.[8] Ook concludeerde de commissie sociaal minimum in juni 2023 dat het sociaal minimum aanzienlijk moet worden verhoogd.[9]

Figuur 2.1 Ontwikkeling doelgroepen gemeente Utrecht (2015 – 2020)

Bron: Gemeente Utrecht, *Armoedemonitor 2017*; Gemeente Utrecht, *Armoedemonitor 2022*; CBS, Statline (2021) *Laag en langdurig laag inkomen; kenmerken, regio (indeling 2021) 2011-2020* (Geraadpleegd via: https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/85066NED/table)

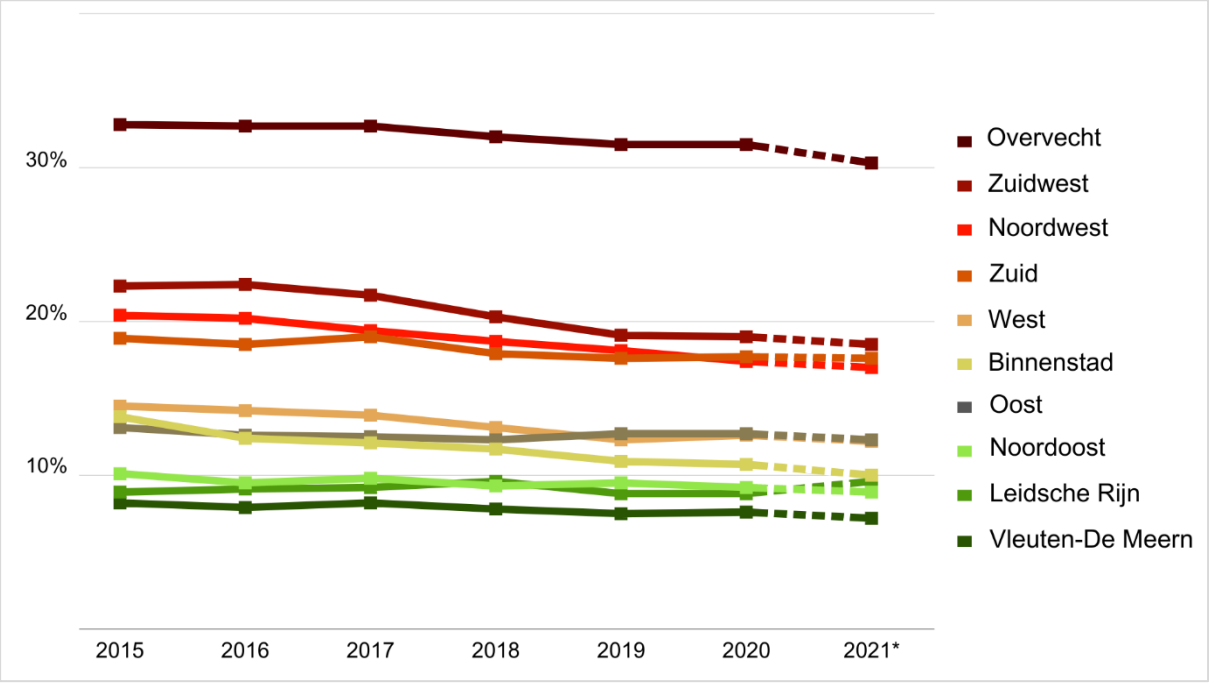
[5] Centraal Bureau voor de Statistiek (z.d.). *Inflatie – Hoe hoog is de inflatie in Nederland?* Geraadpleegd via: Inflatie (cbs.nl)
[6] Rekenkamer Utrecht (2023) *Interviews* gemeente; *Interviews samenwerkingspartners*.
[7] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews inwoners.*
[8] Nibud (30 juni 2023). *Minimumvoorbeeldbegrotingen herijkt voor vaststellen armoedegrens - Nibud*
[9] Commissie Sociaal Minimum (30 juni 2023). *Een zeker bestaan. Naar een toekomstbestendig stelsel van het sociaal minimum*.

In figuur 2.1 is de ontwikkeling van deze doelgroepen in de gemeente Utrecht weergegeven. Aan de linkerzijde wordt de omvang per doelgroep ten opzichte van het totaal aantal huishoudens in Utrecht uitgedrukt. In 2015 leefde bijvoorbeeld 8,6% van de Utrechtse huishoudens rond het wettelijk sociaal minimum. Vier jaar later was dit 8%. Voor alle inkomensgrenzen geldt een dalende trend. Hoe ruimer de inkomensgrens, des te beter deze daling te zien is. Zo is het percentage huishoudens dat rond het WSM leeft met één procentpunt gedaald tussen 2015 en 2019. Voor huishoudens met een inkomen tot 150% WSM is dat 2,5 procentpunt. Aan de rechterzijde van figuur 2.1 wordt de omvang van de verschillende groepen uitgedrukt in absolute aantallen. Op basis daarvan zien we dat het absolute aantal huishoudens per inkomensgrens ongeveer gelijk is gebleven tussen 2015 en 2020. Het relatieve aandeel Utrechters in armoede neemt dus af, maar het aantal huishoudens blijft gelijk. Dit komt door de groei van de stad en de relatief grotere toename van het aantal huishoudens met hogere inkomens.

Mate van armoede verschilt per wijk, Overvecht steekt erbovenuit

De Utrechtse huishoudens die rond het WSM leven, zijn niet gelijk verdeeld over de stad. Er zijn wijken waar relatief veel mensen met een laag inkomen wonen, en wijken waar dit juist minder is. Het gaat om aanzienlijke verschillen. In figuur 2.2 is per wijk het aandeel huishoudens weergegeven dat rond verschillende grenzen van het wettelijk sociaal minimum leeft.

Figuur 2.2 Ontwikkeling aandeel huishoudens tot 125% WSM per wijk (2015 – 2021)

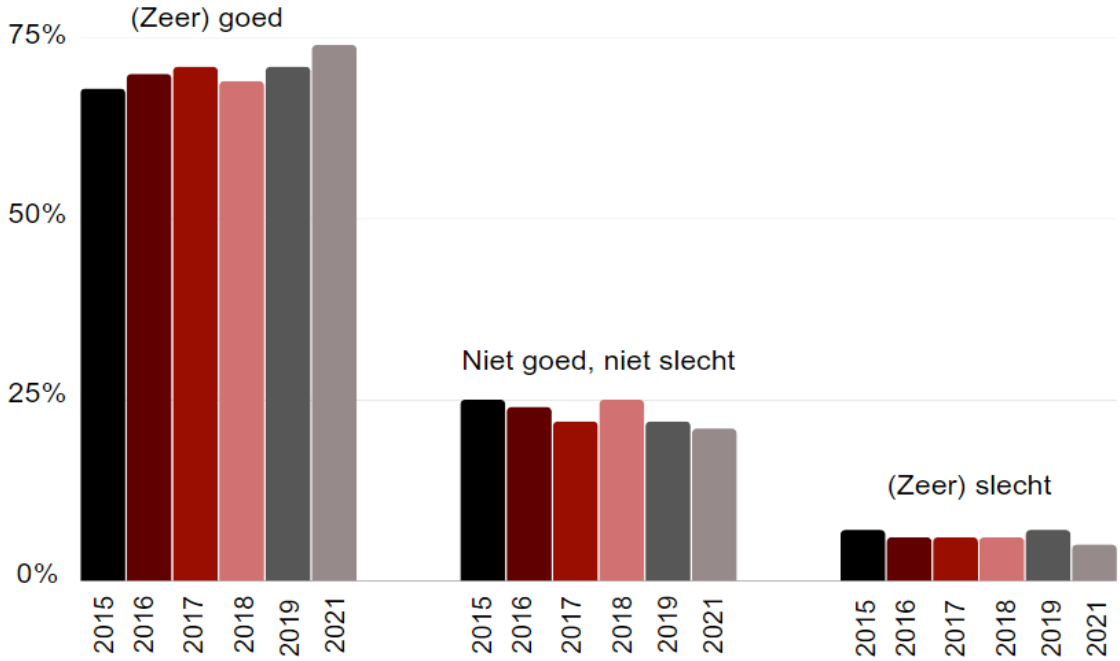
Bron: Gemeente Utrecht (2023) *Utrecht in cijfers*. *Geraadpleegd via:* *Utrecht in Cijfers | Gemeente Utrecht - Thema's - Wijken van Utrecht*

Wat met name opvalt is dat in Overvecht relatief de meeste huishoudens met een laag inkomen wonen. Zo heeft bijna een derde van de huishoudens in Overvecht een inkomen tot 125% WSM. In de wijken die na Overvecht de meeste inwoners hebben met een inkomen tot 125% (Zuidwest, Zuid en Noordwest) ligt dat percentage 10 procentpunten lager. In Vleuten-De Meern is het aandeel huishoudens met een laag inkomen het kleinst: 7,6% van de huishoudens had in 2020 een inkomen tot 125% WSM. Tussen 2015 en 2020 is er weinig verandering binnen en tussen wijken waarneembaar. Behalve gegevens over de ontwikkeling van inkomensgroepen in de Utrechtse wijken (zoals weergegeven in figuur 2.2) beschikt de gemeente over meer informatie op wijkniveau. Zo kan er onder andere uitgesplitst worden naar huishoudsamenstelling of migratieachtergrond. Hierdoor heeft de gemeente beter zicht op de problematiek die in verschillende delen van Utrecht speelt.[10]

Doelgroepen verbreden zich

Niet rond kunnen komen hangt niet altijd samen met het hebben van een laag inkomen.[11] In de Inwonersenquête wordt Utrechters gevraagd hoe goed zij kunnen leven van het inkomen van hun huishouden. In Figuur 2.3 zijn de uitkomsten van deze uitvraag weergegeven voor de periode 2015 tot 2021. In 2020 heeft geen meting plaatsgevonden.

Figuur 2.3 Ontwikkeling mate waarin Utrechters kunnen leven van het huishoudinkomen (2015 – 2021)

Bron: Gemeente Utrecht (2022). *Armoedemonitor 2022*

[10] Kennisplatform Inclusief Samenleven (2022). *Kis monitor.* Geraadpleegd via: KIS Wijkmonitor (kis-wijkmonitor.nl); Gemeente Utrecht (2023) *Utrecht in cijfers - Werk en Inkomen (wijken).* Geraadpleegd via: thema - Werk & inkomen (wijken) - Overvecht (incijfers.nl)
[11] Gemeente Utrecht (2016). *Utrecht Inclusief.*

In 2021 gaf 5% van de respondenten aan (zeer) slecht rond te kunnen komen. Dit percentage is lager dan in eerdere jaren, al zijn de verschillen niet groot. Er lijkt een stijging te zijn van het aantal Utrechters dat (zeer) goed kan leven van het inkomen: 74% van de respondenten in 2021 ten opzichte van 68% in 2015. De gemeente geeft zelf aan dat kwetsbare groepen waarschijnlijk ondervertegenwoordigd zijn in de vragenlijst, waardoor het werkelijke aandeel huishoudens dat slecht kan leven van het inkomen waarschijnlijk hoger ligt dan gepeild.

Hoewel de cijfers over de hoogte van het inkomen en de beleving ervan redelijk stabiel zijn, of zelfs (licht) de gunstige kant op lijken te bewegen, bestaan er toch enkele zorgen.

De effecten van de corona-, energie- en koopkrachtcrisis zijn nog niet in de cijfers terug te zien, omdat actuele gegevens over armoede in de stad nog niet voorhanden zijn.[12] De koopkracht van veel inwoners is – zoals we ook eerder al aangaven – in 2022 en het begin van 2023 zo goed als zeker gedaald, waardoor Utrechters die het al moeilijk hadden nog meer in de knel zijn gekomen.

Naast deze verdieping van armoede, is er ook sprake van verbreding: huishoudens die eerst wel rond konden komen, slagen daar nu niet langer in.[13] Ook landelijk wordt dit aangekaart, bijvoorbeeld door de voorzitter van de Nederlandse vereniging voor financiële hulpverleners: "*(…) er kloppen steeds meer mensen aan die dat eerder nooit deden*".[14] Het gaat hier met name om mensen die wel een baan hebben, maar hier niet meer van kunnen leven: de 'werkende armen'. Omdat deze groep vaak een inkomen heeft boven de 125% WSM kunnen zij geen aanspraak maken op de meeste lokale en nationale armoederegelingen. Zij vallen tussen de wal en het schip, en zitten vast in een onhoudbare situatie. De gemeente geeft in haar ambtelijke reactie aan dat deze groep inwoners met de genomen crisismaatregelen tijdens de koopkrachtcrisis in beeld zijn gekomen en ook in groten getale zijn bereikt.

2.2 RONDKOMEN EN MEEDOEN MOEILIJK VOOR DOELGROEP

Tijdens dit onderzoek heeft de rekenkamer verschillende locaties in Utrecht bezocht om in gesprek te gaan met Utrechters die een laag inkomen hebben. Dat deden we bij de Voedselbank (Overvecht, Lombok), de Geldzaak (Binnenstad), het spreekuur van de sociaal raadslieden (Kanaleneiland), buurthuiskamer 'Bij Boshardt' (Kanaleneiland), papiercafés (Overvecht, Kanaleneiland) en met leden van Panel Meetellen. Tot slot hebben we ook een aantal telefonische interviews afgenomen. Deze mensen zijn aangedragen door Werk en Inkomen (gemeente Utrecht) en de Armoedecoalitie. In totaal heeft de rekenkamer 66

[12] De gemeente is hiervoor afhankelijk van het CBS, dat met inkomenscijfers werkt op basis van belastingaanslagen. Het duurt circa twee jaar voordat die aanslagen definitief zijn. Pas dan kan het CBS definitieve berekeningen maken.
[13] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews gemeente*; *Interviews samenwerkingspartners*.
[14] Nieuwe groep 'werkende armen' klopt aan bij schuldhulpverleners door energiecrisis | Geld | AD.nl

Utrechters geïnterviewd. We bespreken hieronder in hoeverre het hen lukt om respectievelijk rond te komen en mee te doen.

Rondkomen in theorie mogelijk, maar blijkt in de praktijk lastig

Met minimaeffectrapportages (MERs) brengt het Nibud het effect van het minimabeleid op het huishoudbudget van Utrechters met een laag inkomen in kaart. Dat gebeurt voor twaalf huishoudtypen op vijf verschillende inkomensniveaus. Uit de MER 2023 blijkt dat alle huishoudtypen het basispakket[15] én uitgaven voor sociale participatie[16] kunnen betalen, mits zij gebruik maken van alle landelijke en lokale armoederegelingen, geen schulden hebben én geen hoge kosten hebben. Ofwel, in de ideale situatie kunnen alle Utrechtse huishoudens rondkomen. Wij hebben met ons onderzoek niet kunnen vaststellen of dat daadwerkelijk zo is. In bijlage 2 hebben we een overzicht opgenomen van alle landelijke en lokale regelingen die het Nibud in haar analyse gebruikt.

In Utrecht worden zes structurele armoederegelingen ingezet. De U-pas heeft als doel het bevorderen van participatie van inwoners met een laag inkomen. De U-polis heeft als doel om inwoners met een laag inkomen en hoge zorgkosten te ondersteunen met een uitgebreidere verzekering waaraan ook de gemeente meebetaalt. De individuele inkomenstoeslag heeft als doel inwoners die drie jaar of langer een laag inkomen hebben financieel te ondersteunen, zodat reserveringsuitgaven (grote vervangingsuitgaven waarvoor geld gereserveerd moet worden zoals een wasmachine) kunnen worden bekostigd. Met de bijzondere bijstand wordt beoogd om mensen financieel te ondersteunen die door bijzondere omstandigheden noodzakelijke kosten moeten maken. De kwijtschelding gemeentebelasting is een algemene regeling om armoede te bestrijden. Tot slot biedt de gemeente Utrecht sinds 2017 met de regeling tegemoetkoming zorgkosten mensen met hoge zorgkosten als gevolg van een chronische ziekte of beperking de mogelijkheid tot een financiële tegemoetkoming.

“Met ons lage inkomen sta ik er nu helemaal alleen voor”

Wij leiden uit onze gesprekken met inwoners af dat Utrechters met een laag inkomen in de praktijk toch vaak niet goed kunnen rondkomen. Uit die gesprekken blijkt dat de meesten slecht (36%) tot zeer slecht (23%) kunnen leven van hun inkomen. Het gaat dan vooral om mensen met een bijstandsuitkering en mensen die wegens schulden onder bewind staan. Hun inkomen is onvoldoende meegestegen met de prijsstijgingen van boodschappen en energie. Waar mensen eerst konden leven van hun inkomen, lukt dat nu steeds minder goed: “*Alles wordt duurder. Ik moet echt zoeken welke uitgaven ik nog kan doen, en welke niet meer. Door de stijgende prijzen is de basis niet meer genoeg*”.[17] Ook werkenden, die

[15] Uitgaven die die voor elk huishouden niet of moeilijk vermijdbaar zijn.
[16] Uitgaven aan contributies en abonnementen, bezoek ontvangen en op bezoek gaan, vakantie/uitgaan en recreatief vervoer.
[17] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview inwoner*.

vaak geen recht hebben op (financiële) ondersteuning, hebben steeds meer moeite met rondkomen.

Deze groepen kunnen alleen rondkomen door zuinig te leven en uitsluitend geld uit te geven aan de basisbehoeften en vaste lasten. Velen redden het alleen met extra ondersteuning, zoals van de Voedselbank: "*Ik kan precies rondkomen met mijn ziektewetuitkering. Maar dat kan alleen omdat ik geen geld uitgeef aan boodschappen. Voor mijn maaltijden ben ik iedere week voor 50% afhankelijk van de Voedselbank, voor de andere 50% eet ik mee bij familie en vrienden.*"[18] In uiterste gevallen moeten respondenten (nieuwe) schulden maken of spaargeld aanspreken om rond te kunnen komen. Vrijwel geen van de respondenten houdt maandelijks geld over.

"Ik vermijd sociaal contact"

Uit de gesprekken komt ook naar voren dat leefsituaties vaak complex zijn. Mensen hebben naast hun lage inkomen regelmatig andere problemen zoals schulden, een slechte gezondheid, psychische problemen, een instabiele woonsituatie, et cetera. Inwoners geven aan dat die multi-problematiek, in combinatie met een laag inkomen, zorgt voor stress. Het werkt verlammend: men heeft te veel kopzorgen om op een duurzame manier uit de armoede te komen. Zo vertelt één respondent: "*Mijn partner ligt in het ziekenhuis terwijl ik voor onze vijf kinderen zorg. Met ons lage inkomen sta ik er nu helemaal alleen voor.*"[19] Het sociale netwerk blijkt in veel gevallen klein.

Meedoen met laag inkomen lastig

De gemeente wil het leven voor mensen in armoede draaglijker maken en de gevolgen van hun financiële situatie minimaliseren.[20] Naast rondkomen wordt daarom ook ingezet op meedoen. Uit gesprekken die we gevoerd hebben blijkt dat Utrechters met een laag inkomen onvoldoende kunnen meedoen. Een meerderheid (76%) van de Utrechters die wij gesproken hebben, geeft aan onvoldoende financiële middelen te hebben om mee te kunnen doen aan de samenleving.

"Ik heb al jaren geen kleren meer gekocht"

Daarnaast hebben respondenten soms (35%) tot nooit (56%) geld om zich leuke dingen te kunnen veroorloven. Eén inwoner vertelt: "*Ik heb eigenlijk nooit geld om iets leuks te doen, maar daar heb ik me inmiddels bij neergelegd. In een ideale wereld zou ik door de stad willen kunnen lopen zonder tien keer na te hoeven denken over of ik een ijsje kan kopen.*"[21] Sporten, maar vooral ook het onderhouden van sociale contacten is met een kleine beurs lastig. Het gaat dan niet alleen om de kosten van de activiteit zelf, maar ook eventuele OV-uitgaven die daarmee gepaard gaan. Zelfs daten en het onderhouden van relaties wordt

[18] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview inwoner*.
[19] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview inwoner*.
[20] Gemeente Utrecht (2019). *Actieagenda Utrechters Schuldenvrij*, p. 12.
[21] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview inwoner*.

soms als moeilijk ervaren. Sommige respondenten komen in een sociaal isolement terecht: "*Voorheen moesten vrienden of familie vaak voor mij betalen wanneer we afspraken. Maar ik wil anderen daar niet steeds mee tot last zijn. Ik vermijd daarom sociaal contact.*"[22] Ouders moeten hun kinderen regelmatig teleurstellen: "*Ik moet de kinderen nu vaak 'nee' verkopen. Ik zou ze zo graag dezelfde leuke dingen willen geven die hun klasgenootjes ook krijgen.*"[23]

Tot slot hebben niet alle respondenten recht op gemeentelijke ondersteuning op meedoen. Hun bruto-(midden)inkomen ligt vaak net boven de inkomensgrens van de U-pas (125% WSM). Ook deze respondenten geven in overwegende mate aan onvoldoende financiële middelen te hebben om in hun basisbehoeften te kunnen voorzien, leuke dingen te doen en om mee te kunnen doen aan de maatschappij. Dat zorgt soms voor wrijving: "*Ik vind het vooral scheef dat ik werk, maar minder geld overhoud dan iemand die thuiszit.*"[24]

[22] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview inwoner*.
[23] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview inwoner*.
[24] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview inwoner*.

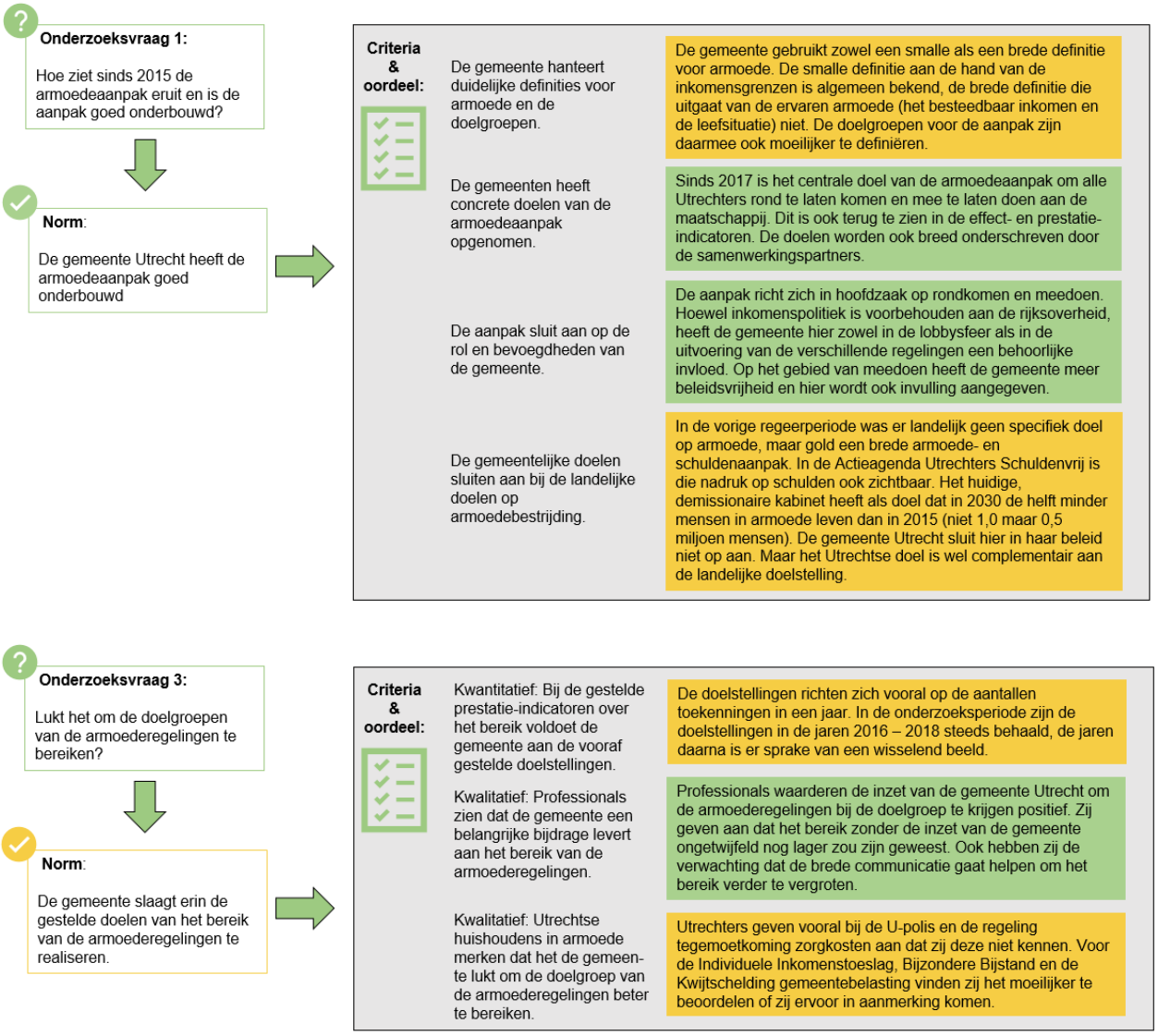
Papiercafé Overvecht

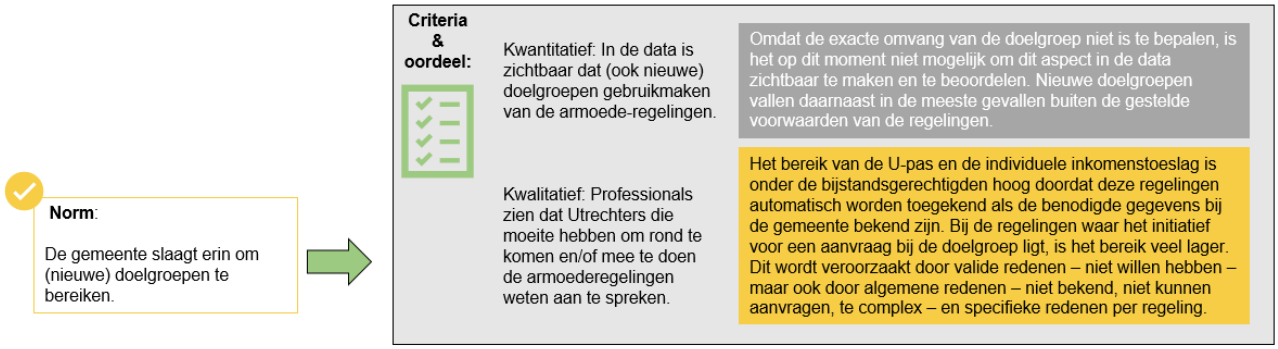
3 AANPAK, MIDDELEN EN BEREIK

In dit hoofdstuk beoordelen we de onderbouwing van de Utrechtse armoedeaanpak, de inzet van (financiële) middelen en het bereik van de verschillende armoederegelingen. Hiermee beantwoorden we de eerste, tweede en derde onderzoeksvraag. In paragraaf 3.1 geven we de belangrijkste bevindingen weer. Deze bevindingen lichten we toe in paragraaf 3.2.

De uitvoering, afgezet tegen de bijbehorende normen, leidt in figuur 3.1 tot onze bevindingen Hierin leggen we ook direct de relatie tussen de onderzoeksvraag, de norm(en) en de bijbehorende criteria.

Figuur 3.1 Normen, criteria en beoordeling “Aanpak, middelen en bereik”

3.1 BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN

1. De gemeente Utrecht onderbouwt haar armoedeaanpak goed. Definities en doelgroepen hebben voor de toekomst bijstelling nodig aan de veranderde situatie. Door de corona-, energie- en koopkrachtcrisis hebben steeds meer inwoners moeite met rondkomen. De gemeente is zich bewust van haar rol en beïnvloedingsmogelijkheden en richt zich daarom met het centrale doel van de armoedebestrijding op rondkomen en meedoen. Dit doel sluit niet aan bij de huidige landelijke doelstelling om het aantal mensen in armoede te halveren, maar is daaraan wel complementair.

2. Het beschikbare budget voor armoedebestrijding in Utrecht is in de periode 2015 – 2022 uitgebreid. Verschillende colleges hebben het beleid een (financiële) impuls gegeven. De gemeente hanteert zes structurele armoederegelingen. Met name de uitgaven aan de U-pas en de Bijzondere Bijstand nam in de jaren 2018 – 2022 sterk toe. Tijdens de corona- en energiecrisis zijn er verschillende incidentele regelingen bijgekomen, deels betaald vanuit landelijke budgetten.

3. Utrecht kent zes structurele armoederegelingen, waarbij de beleidsvrijheid per regeling verschilt. Het blijft voor de gemeente een grote uitdaging om de doelgroepen van deze armoederegelingen te bereiken. Het bereik van de U-pas is min of meer stabiel, van de individuele inkomenstoeslag is het gebruik toegenomen en het gebruik van de U-polis en regeling tegemoetkoming zorgkosten neemt af. Het is de gemeente Utrecht de afgelopen jaren onvoldoende gelukt om de doelgroep van de armoederegelingen te bereiken. Het betreft vooral inwoners die laaggeletterd zijn, op oudere leeftijd zijn of een migratieachtergrond hebben.

3.2 TOELICHTING OP DE BEVINDINGEN

Er is een goede onderbouwing van de armoedeaanpak nodig om in de praktijk doelmatige en doeltreffende keuzes te kunnen maken. De gemeente moet daarvoor duidelijke definities van armoede en doelgroepen hanteren én concrete doelen formuleren, waarbij ook rekening wordt gehouden met de landelijke doelstelling voor armoedebestrijding omdat de landelijke en lokale aanpak complementair aan elkaar zijn. Ook moet de aanpak aansluiten bij de rol en bevoegdheden van de gemeente.

Daarnaast is het belangrijk dat de gemeente met haar aanpak de gekozen doelgroepen bereikt. De aanpak is alleen effectief wanneer inwoners de armoederegelingen kennen, weten dat zij daar recht op hebben en van dat recht gebruikmaken. Het is dus belangrijk dat uit de data en uit gesprekken met professionals en inwoners blijkt dat (ook nieuwe) doelgroepen worden bereikt en van de regelingen gebruikmaken. En dat de gemeente daar een belangrijke rol in speelt.

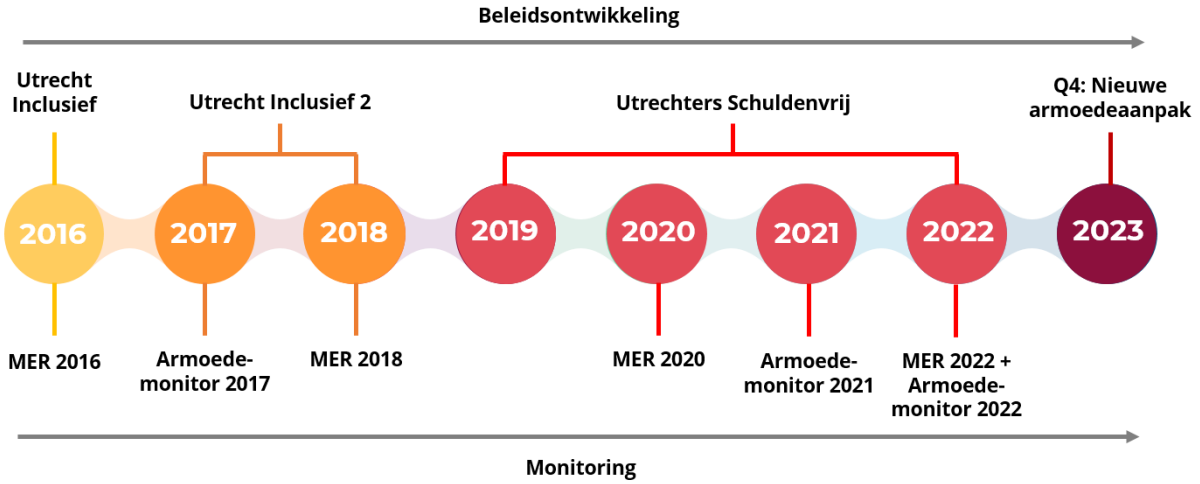
3.2.1 ONDERBOUWING ARMOEDEAANPAK OP ORDE

De gemeente Utrecht onderbouwt haar armoedeaanpak goed. Definities en doelgroepen hebben voor de toekomst bijstelling nodig aan de veranderde situatie

We constateren dat de gemeente Utrecht de armoedeaanpak sinds 2015 op verschillende momenten heeft vernieuwd (zie figuur 3.2). In december 2015 heeft de gemeenteraad 'Utrecht Inclusief' vastgesteld: de vernieuwing van de Utrechtse Armoedeaanpak voor de periode 2016 – 2019. Een jaar later is door de gemeenteraad op 8 december 2016 'Utrecht Inclusief deel 2' vastgesteld.[25] Op basis van nieuwe inzichten wordt op dat moment een scherper doel van de aanpak geformuleerd en een andere inzet van de armoederegelingen vanaf 2017 voorgesteld. Het centrale doel van de armoedebestrijding is vanaf dat moment gericht op rondkomen en meedoen aan de samenleving. In juni 2019 heeft de gemeenteraad de Actieagenda 'Utrechters schuldenvrij' vastgesteld. De eerste pijler van deze actieagenda gaat in op rondkomen en meedoen en daarin geeft de gemeente aan door te gaan met de armoedeaanpak die sinds eind 2017 wordt gehanteerd. In het centrale doel komt op dat moment een aanvulling met schulden(zorg)vrij, maar de schuldenaanpak blijft in dit onderzoek buiten beschouwing.

[25] Deel 2 is een uitwerking van amendement 2015/79 waarin de gemeenteraad verzoekt om op basis van de pilot levensgebeurtenissen en de Minima Effectrapportage 2016 opnieuw in gesprek te gaan over de inzet van de armoederegelingen.

Figuur 3.2 Overzicht van de ontwikkeling en monitoring van de Utrechtse armoedeaanpak.

Bron: Rekenkamer Utrecht (2023) o.b.v. beleidsdocumenten.

Om keuzes in de aanpak te onderbouwen maakt de gemeente Utrecht gebruik van verschillende instrumenten. Belangrijke informatie komt uit de minimaeffectrapportage (MER) van het Nibud, uit de eigen Armoedemonitoren en evaluaties, van aangrenzende domeinen binnen de gemeente en van samenwerkingspartners en ervaringsdeskundigen in de stad. Deze informatie leidt ertoe dat de aanpak op verschillende momenten wordt bijgesteld, pilots worden geëvalueerd en (eventueel) structureel worden gemaakt, en nieuwe verbindingen worden aangebracht binnen de gemeentelijke organisatie en met partners in de stad.

De gemeente Utrecht hanteerde vanaf 2015 twee definities voor armoede: een brede en een smalle definitie. In bredere zin gaat het niet alleen om in financiële zin rond kunnen komen, maar ook in sociale zin actief kunnen zijn.

Voor de smalle definitie werden verschillende inkomensgrenzen gehanteerd, waarbij het dan vooral gaat om het Wettelijk Sociaal Minimum (WSM) en 125% van het WSM. Deze definitie dient als basis voor het al dan niet toekennen van een armoederegeling. Mede hierdoor blijkt de smalle definitie binnen de gemeentelijke organisatie beter bekend.[26] Geïnterviewden geven enerzijds aan dat deze grenzen nodig zijn voor de uitvoering van de gemeentelijke aanpak, maar wijzen tegelijkertijd op de grote groepen die met de huidige grenzen net buiten de boot vallen.[27] Met de koopkrachtcrisis door de hoge inflatie constateert ook de gemeente dat deze grenzen niet meer passen om de doelgroep af te bakenen, omdat ook de (lagere) middeninkomens in de problemen komen.[28] Het veranderen van de samenstelling in de oorspronkelijke doelgroep en het ontstaan van nieuwe doelgroepen is een veelgehoord

[26] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews gemeente*.
[27] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview gemeente*; *Interviews samenwerkingspartners*.
[28] Zie onder andere Gemeente Utrecht (28 september 2022). Raadsbrief *Update koopkrachtcrisis en extra maatregelen*; Gemeente Utrecht (9 november 2022). Raadsbrief *Minima Effect Rapportage & update Koopkrachtcrisis*; Gemeente Utrecht (23 december 2022). Raadsbrief *Aanpak koopkrachtcrisis 2023.*

gevolg van de huidige situatie.[29] De gemeente en samenwerkingspartners zijn daarom breder gaan kijken naar bijvoorbeeld het besteedbaar inkomen en de leefsituatie van inwoners.[30] In de praktijk betekent dit dat professionals in een aanvraag extra onderbouwing moeten aanleveren, omdat in algemene zin bij de toekenning van regelingen de inkomensgrenzen leidend blijven.[31] Er is daarnaast brede waardering in de stad voor het feit dat de gemeente Utrecht in het algemeen hogere inkomensgrenzen hanteert dan andere gemeenten en / of het wettelijk bepaalde minimum.[32] Een aantal samenwerkingspartners pleit ervoor om uit te gaan van het niet-veel-maar-toereikend-criterium, waarbij ook rekening wordt gehouden met de minimale kosten van ontspanning en sociale participatie.[33]

De gemeente is zich bewust van haar rol en (op onderdelen beperkte) beïnvloedingsmogelijkheden en richt zich daarom met het centrale doel van de armoedebestrijding op rondkomen en meedoen. Dit doel sluit niet aan bij de huidige landelijke doelstelling om het aantal mensen in armoede te halveren, maar is daaraan wel complementair

We zien in de armoedeaanpak dat de gemeente Utrecht zich bewust is van haar rol en bevoegdheden bij de bestrijding van armoede. Dit blijkt uit het centrale doel, maar ook uit de aanpak en focus die gekozen wordt. Al vanaf *Utrecht Inclusief* richt de aanpak zich op preventie en vroegsignalering, het vergroten van het bereik van de armoederegelingen en op het stimuleren van maatschappelijke allianties en initiatieven.

Omdat inkomenspolitiek is voorbehouden aan de rijksoverheid wordt in de lobbyagenda vooral ingezet op een verhoging van het inkomen en op maatregelen die het geheel aan regelingen op landelijk en lokaal niveau eenvoudiger kunnen maken. Utrechters die moeite hebben met rondkomen maken immers ook gebruik van nationale voorzieningen en regelingen. De gemeente onderkent zowel in 2016 als in 2019 dat zij daardoor niet direct invloed kan uitoefenen op alle zaken die het systeem[34] (te) complex maken. En als het gaat om flankerend beleid dan gaat de gemeente bijvoorbeeld met woningcorporaties in gesprek over de hoge huren in Utrecht.

De keuze voor het centrale doel op rondkomen en meedoen kan op brede steun rekenen binnen de gemeentelijke organisatie en bij de samenwerkingspartners.[35] Enkele geïnterviewden vinden wel dat er door de gemeente de laatste jaren door de verschillende

[29] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews gemeente*; *Interviews samenwerkingspartners*.
[30] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews gemeente*; *Interviews samenwerkingspartners*.
[31] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview samenwerkingspartners*.
[32] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews samenwerkingspartners.*
[33] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview samenwerkingspartner*.
[34] Het gaat hierbij om de toegankelijkheid van de ondersteuningsmaatregelen, zodat alle Utrechters die moeite hebben met rondkomen de weg weten te vinden naar de organisaties en regelingen die in het leven zijn geroepen om hen te helpen.
[35] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews gemeente*; *Interviews samenwerkingspartners*.

crises te veel ingezet moest worden op rondkomen, waar de focus daarvoor meer op meedoen kon liggen.[36]

Door de samenwerkingspartners wordt aanvullend op de huidige doelen vooral gewezen op het belang van de langere termijn. Zij missen in de doelen aandacht voor langduriger hulp en ondersteuning en voor duurzaamheid en zekerheid op de langere termijn, en voor persoonlijke ontwikkeling en het creëren van (financiële) zelfredzaamheid en perspectief.[37] Ook is voor de samenwerkingspartners niet altijd duidelijk wanneer het doel op rondkomen en meedoen voor iemand uit de doelgroep is behaald.[38]

Bij een aantal armoederegelingen is de gemeente weliswaar gebonden aan landelijke regels / bepalingen, maar ziet de gemeente ook wel veel vrijheid in bijvoorbeeld het bepalen van de ruimhartigheid van de regelingen, door de duur van de regelingen en het definiëren van de inkomens die recht hebben op de regelingen op te rekken. De gemeente Utrecht durft ook grenzen in wet- en regelgeving op te zoeken door bijvoorbeeld de individuele inkomenstoeslag zonder aanvraag toe te kennen of door bij de kwijtschelding van gemeentebelasting het maximale bedrag aan spaargeld toe te staan.[39]

Verschillende geïnterviewden wijzen op het belang van een goede verbinding tussen de rijksoverheid en de gemeenten. De rijksoverheid moet gebruik maken van de kennis uit de praktijk bij gemeenten en zorgen dat er voldoende geld komt om uitvoering te geven aan wat de landelijke overheid wil.[40]

In de landelijke aanpak van armoede en schulden stond jarenlang de aanpak van (problematische) schulden voorop. De inzet van de gemeente Utrecht met de *actieagenda Utrechters Schuldenvrij* sloot daar in 2019 op aan. Dat de focus in Utrecht meer op schuldpreventie en schulddienstverlening werd gelegd, was mede ingegeven door het feit dat de armoedeaanpak pas enkele jaren daarvoor was vastgesteld.[41] In 2022 heeft het huidige, demissionaire kabinet ervoor gekozen om een minister voor armoedebeleid aan te stellen. De landelijke doelstelling is nu om het aantal Nederlanders in armoede in 2030 te halveren ten opzichte van 2015 (van 1,0 miljoen naar 0,5 miljoen).[42] De Utrechtse doelstelling die al eerder geformuleerd was op rondkomen en meedoen sluit hier niet op aan. Geïnterviewden twijfelen – ook gegeven de huidige situatie als het gaat om rondkomen – aan het realiteitsgehalte van deze landelijke doelstelling. En men ziet de rijksoverheid als de

[36] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews gemeente*; *Interview samenwerkingspartner*.
[37] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews samenwerkingspartners*.
[38] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews samenwerkingspartners*.
[39] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews gemeente*. En: Utrecht zoekt de grens op met vrijstellen van gemeentelijke belasting: 'Er zijn schrijnende verhalen' | Utrecht | AD.nl.
[40] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews gemeente*; *Interviews samenwerkingspartners*.
[41] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews gemeente*.
[42] Zie Armoede verminderen | Armoedebestrijding | Rijksoverheid.nl

partij die inwoners uit armoede kan halen door via landelijke inkomenspolitiek hun situatie te verbeteren.[43]

3.2.2 INZET ARMOEDEBESTRIJDING UITGEBREID, SINDS 2021 TEKORTEN

De gemeente Utrecht heeft de budgetten voor armoedebestrijding in periode 2015 – 2022 uitgebreid, sinds 2021 ontstaan tekorten op het reguliere armoedebudget

Het reguliere budget voor armoedebestrijding is in de periode 2015 – 2022 uitgebreid. In de nominale begrotingen ging het om een toename van € 16,5 miljoen in 2015 naar € 27,1 miljoen in 2022. Tabel 3.3 laat zien dat de lasten zijn gestegen van € 20,2 miljoen in 2015 naar € 31,8 miljoen in 2022. De budgetten voor armoedebestrijding zijn in hoofdzaak afkomstig uit de algemene middelen vanuit het Gemeentefonds. Enkele kleine(re) bedragen komen uit specifieke uitkeringen. En in de jaren 2021 en 2022 kwamen daar verschillende budgetten bij voor de uitvoering van landelijke regelingen zoals de Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK) en de energietoeslag. Voor 2022 presenteren we in tabel 3.3 daarom twee bedragen: inclusief en exclusief de lasten van de landelijke regelingen. De inkomsten van deze regelingen bleken nodig om de tekorten op het reguliere budget te kunnen dekken, maar daarnaast was ook jaarlijks een onttrekking aan de reserves nodig.

Tabel 3.3 Toename budget voor armoedebestrijding in de gemeente Utrecht in de periode 2015 – 2022 van € 20 naar bijna € 32 miljoen (bedragen x € 1.000)

	2015	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022***	**2022****
Baten	286	253	414	371	230	334	435	401	401
Lasten	20.226	23.284	21.959	23.602	24.406	27.444	32.061	32.234	68.818
Saldo baten en lasten	**- 19.940**	**- 23.031**	**- 21.545**	**- 23.231**	**- 24.176**	**- 27.110**	**- 31.626**	**- 31.833**	**- 68.417**
Toevoeging reserves	993	-	-	-	-	-	-	-	-
Onttrekking reserves	1.575	331	731	1.284	167	415	559	1.100	1.100
Saldo na mutaties	**- 19.358**	**- 22.700**	**- 20.814**	**- 21.947**	**- 24.009**	**- 26.695**	**- 31.067**	**- 30.733**	**- 67.317**

* Exclusief landelijke regelingen.

**Inclusief landelijke regelingen.

Bron: Gemeente Utrecht, *Jaarstukken 2015 - 2022*

De Utrechtse coalitiepartijen hebben in de onderzoeksperiode (2015 – 2023) meerdere keren extra budget beschikbaar gemaakt voor de bestrijding van armoede. In 2018 ging het in het coalitieakkoord onder andere om een bedrag van € 0,5 miljoen voor de armoederegelingen

[43] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews gemeente*.

(structureel vanaf 2019) en € 0,1 miljoen voor maatschappelijke initiatieven rondom armoede (voor de periode van 2019 – 2022).[44] De huidige coalitie heeft met het *Coalitieakkoord 2022-2026 "Investeren in Utrecht"* voor een impuls van het armoedebeleid gezorgd. Zo is in 2023 € 500.000, in 2024 € 750.000 en vanaf 2025 structureel € 1.000.000 extra per jaar begroot.[45]

Vanaf 2021 is er – door een in totaliteit toegenomen bereik en gebruik van de armoederegelingen – een tekort ontstaan op de budgetten voor de reguliere armoedebestrijding. In 2021 en 2022 konden deze tekorten nog worden gedekt vanuit de middelen voor de TONK-regeling en de energietoeslag.[46] Ook voor 2023 kan het tekort nog worden gedekt vanuit incidentele rijksgelden die bij de Voorjaarsnota 2023 worden toegevoegd aan een reserve. Het college heeft de gemeenteraad op 27 juni 2023 geïnformeerd over het financiële beeld van de armoedebegroting en daarbij aangegeven dat de reserve naar verwachting voor een groot deel in 2023 moet worden ingezet en al in 2024 leeg zal raken. Dit betekent ook dat zij geen ruimte ziet voor een financiële impuls bij de nieuwe nota Financiële Bestaanszekerheid.[47] De gemeente geeft ook in haar ambtelijke reactie nadrukkelijk aan dat de begroting ernstig onder druk staat als gevolg van maatschappelijke en economisch ontwikkelingen en door rijksbeleid. Voor de komende jaren moeten daarom scherpe financiële keuzes worden gemaakt.

In tabel 3.4 zijn de uitgaven voor armoedebestrijding in de periode 2018 – 2022 verder uitgesplitst. Omdat deels sprake is van wettelijk verplichte armoederegelingen en van apparaatskosten[48] die door middel van een verdeelsleutel toegerekend worden aan begrotingsposten, zijn niet alle bestedingen beïnvloedbaar. Onder *preventie en vroegsignalering* worden de uitgaven aan workshops levensgebeurtenissen (circa € 0,3 miljoen in de jaren 2018 – 2020, daarna € 0,15 miljoen) en de pilot huurkorting (circa € 0,6 miljoen per jaar) verantwoord. Laatstgenoemde pilot is in 2021 gestopt. We constateren dat de uitgaven aan de armoederegelingen in de jaren 2018 – 2022 met ruim 19% zijn gestegen (van bijna € 15,7 naar ruim € 18,7 miljoen).

[44] GroenLinks, D66 en ChristenUnie (2018). *Utrecht. Ruimte voor iedereen*. Daarnaast blijkt uit het financieel beeld op pagina 48 dat er ook geld is toegewezen aan: het voorkomen van schulden en innoveren van de schuldhulpverlening voor jongeren en ZZP'ers, een pilot huurverlaging, de bijdrage aan studenten met een functiebeperking (individuele studietoeslag, IST) en de Voedselbanken
[45] GroenLinks, D66, PvdA, Student & Starter en ChristenUnie. Coalitieakkoord Utrecht 2022-2026. *Investeren in Utrecht. Kiezen voor gelijke kansen, betaalbaar wonen en klimaat*.
[46] Gemeente Utrecht (2022 en 2023). *Jaarstukken 2021 en 2022*.
[47] Gemeente Utrecht (27 juni 2023). Raadsbrief *Financieel beeld armoedebegroting 2023.*
[48] De kostentoerekening apparaatskosten bestaat uit de uitvoeringskosten van het organisatieonderdeel Werk en Inkomen. Deze kosten (begroting en realisatie) worden door middel van kostentoerekening verdeeld over de programmadoelstellingen waaraan Werk en Inkomen werkt. De directe programmakosten (zoals de uitgaven voor de armoederegelingen en de bijstand) vallen hier niet onder. Ook de overheadkosten maken geen onderdeel uit van de kostentoerekening. Deze worden gemeentebreed begroot en verantwoord onder het programma Overhead. Dit zijn de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces, zoals huisvesting, informatievoorziening, automatisering, inkoop leidinggevenden, HRM en controllers.

Tabel 3.4 Uitgaven aan armoederegelingen in de gemeente Utrecht nemen toe (bedragen x € 1.000)

	2018	2019	2020	2021	2022
Preventie en vroegsignalering	908	969	959	150	150
Armoederegelingen	15.683	15.113	16.131	17.288	18.733
Uitvoering landelijke regelingen				2.061	36.584
Subsidies	100	150	150	130	146
Schuldhulpverlening (vanaf 2019 inclusief de Actieagenda)	1.543	1.853	2.740	4.880	5.468
Kostentoerekening apparaatskosten	4.816	5.837	6.961	7.047	7.210
Onderzoek / overige kosten	23	184	169	70	126
Onttrekking reserves	- 1.284	- 167	- 415	- 559	- 1.100
Totaal	**21.947**	**23.939**	**26.695**	**31.067**	**67.317**

Bron: Rekenkamer Utrecht (2023) o.b.v. interne financiële verantwoording Werk en Inkomen

Met name de uitgaven aan de U-pas en de Bijzondere Bijstand namen in de jaren 2018 – 2022 toe

Er zijn in Utrecht zes regelingen die tot de structurele armoederegelingen worden gerekend. Vijf daarvan staan weergegeven in tabel 3.5. De Regeling Tegemoetkoming Zorgkosten (RTZ) valt onder de verantwoording van Maatschappelijke Ondersteuning en laten we daarom hier buiten beschouwing. Uit de financiële verantwoording blijkt dat in de periode 2018 – 2022 de uitgaven voor de U-pas relatief het sterkst zijn gestegen. De gemeente geeft daarbij aan dat dit verklaard wordt doordat per 1 juli 2017 de U-pas overging naar een andere aanbieder, maar ook dat de Verordening is aangepast en het aanbod op meedoen werd verbreed.[49] Ook de uitgaven aan de Bijzondere Bijstand namen sterk toe. Voor de kwijtscheldingsregeling gemeentebelastingen wordt vanuit het programma armoede geen budget gegeven aan de BGHU.

Tabel 3.5 Uitgaven voor de U-pas in de periode 2018 – 2022 met bijna een derde gestegen (bedragen x € 1.000)

	2018	2019	2020	2021	2022
U-pas	4.306	4.409	4.450	5.315	5.694
U-polis	2.644	2.240	1.948	1.791	2.074

[49] Gemeente Utrecht (2018). *Jaarstukken 2017*.

Individuele inkomenstoeslag (IIT)	2.653	2.837	3.107	2.994	3.068
Bijzondere Bijstand	5.727	5.257	5.774	6.205	6.829
o.a. Individuele Studietoeslag (IST)	57	308	800	988	1.068
Woonlastenfonds	295	60	52	- 5	0
Totaal (voorlopig)	**15.683**	**15.113**	**16.131**	**17.288**	**18.733**

Bron: Rekenkamer Utrecht (2023) o.b.v. interne financiële verantwoording Werk en Inkomen

Toename in de uitgaven van de U-pas met name voor rekening van het gebruik van het volwassen- en kindpakket, uitvoeringskosten stabiel

De uitgaven van de U-pas zijn in tabel 3.6 verder uitgewerkt. Het grootste deel van de uitgaven komt voor rekening van het participatiebudget voor kinderen. Uit de cijfers blijkt verder dat het gebruik van het U-pasbudget voor zowel volwassenen als kinderen in de periode 2018 – 2022 is toegenomen. Uit de onderliggende gegevens blijkt dat op het volwassenenbudget in die vijf jaar jaarlijks meer is uitgegeven dan begroot (gemiddeld € 416.000), en dat voor het participatiebudget kinderen in dezelfde periode jaarlijks minder geld dan begroot is uitgegeven (gemiddeld € 544.000).

Tabel 3.6 Toename in uitgaven U-pas met name voor rekening van volwassen- en kindpakket (bedragen x € 1.000)

	2018	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
U-pas (sportbudget) volwassenen	1.142	1.207	1.319	1.740	1.849
U-pas participatiebudget kinderen	2.114	2.021	2.004	2.431	2.631
U-pas wijkactiviteiten (kinderen in armoede)	200	163	200	220	220
Zwemvangnetregeling	119	288	175	176	265
Uitvoeringskosten	731	730	752	749	729
Totaal	**4.306**	**4.409**	**4.450**	**5.315**	**5.694**

Bron: Rekenkamer Utrecht (2023) o.b.v. Jaarstukken 2018-2022, Programmabegrotingen 2018-2022, dashboards Werk en Inkomen en interne financiële verantwoording Werk en Inkomen

Geen helder zicht op subsidies voor armoedebestrijding

De gemeente Utrecht verstrekt jaarlijks meerdere subsidies aan partners in de stad die bijdragen aan de armoedebestrijding. Een deel van de subsidies is structureel, voor de meeste subsidies geldt een tijdelijke afspraak of eenmalige toekenning. Het totaal aan jaarlijkse subsidies voor armoedebestrijding – zoals verantwoord in de Jaarstukken – varieert in de jaren 2016 – 2021 tussen € 530.000 en € 703.000. Deze bedragen wijken af van de cijfers zoals deze zijn opgenomen in tabel 3.3 op basis van de interne financiële verantwoording van Werk en Inkomen. In 2022 lagen de uitgaven aan subsidies aanzienlijk hoger (€ 2.142.000) wat direct samenhangt met de eenmalige inzet van € 1.473.000 aan de Stichting Leergeld voor de uitvoering en verstrekking van de Sint-Maartenkledingpas.[50]

Geïnterviewden bij de gemeente geven aan dat de gemeentelijke organisatie vaak zoekende is bij subsidieverstrekking. In principe worden subsidies gefinancierd vanuit verschillende beleidsregels waaronder Vrijwillige Inzet Voor Elkaar (VIVE), deels ook vanuit andere afdelingen zoals MO. Maar het aantal initiatieven groeit en het geld is beperkt, dat knelt in de uitvoering.[51] Uit een nadere analyse van de verstrekte subsidies in de jaren 2016 – 2022 wordt dit ook zichtbaar. Het aantal toekenningen neemt toe van drie in 2016 naar elf in 2021 en 2022.

Het blijkt dat partijen die zich inzetten voor armoedebestrijding soms niet in deze overzichten voorkomen, terwijl zij wel aangeven een gemeentelijke subsidie voor armoedebestrijding te ontvangen.[52] Omgekeerd staan er wel partijen in het overzicht die subsidie ontvangen vanuit armoedebestrijding waarbij niet direct duidelijk is op welke manier zij bijdragen aan de gestelde doelen. Een voorbeeld hiervan is de Vereniging Nederlandse Schaakbond.

De ontwikkeling in aantallen over meerdere jaren en het feit dat subsidies niet systematisch worden toegewezen aan een subdoelstelling zijn in de raadsinformatie[53] niet duidelijk zichtbaar. De verantwoording van subsidies gebeurt op verschillende plekken en manieren: in de subsidiestaat op het niveau van de subdoelstellingen, in de bijlagen op de ontvangers per jaar. Hiermee ontbreekt voor de raad, de gemeente en de samenwerkingspartners een helder zicht op hoe de subsidieverstrekkingen bij armoedebestrijding tot stand komen en hoe onderlinge verschillen worden verklaard. In paragraaf 4.2.1 gaan we hier nog verder op in.

[50] De Sint-Maartenkledingpas is een pas met een tegoed om kleding te kopen voor kinderen van 4 t/m 17 jaar. De pas kon tot 31 december 2022 worden aangevraagd door Utrechters die niet rond kunnen komen. Omdat veel Utrechters worden geraakt door de koopkrachtcrisis is de pas ook verstrekt aan gezinnen zonder U-pas. Op de kledingpas stond een budget van € 150.
[51] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews gemeente*.
[52] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews samenwerkingspartners*.
[53] Zie Subsidies | Jaarstukken 2022 (jaarverslag-2022.nl).

3.2.3 BEREIK DOELGROEP EEN BLIJVEND AANDACHTSPUNT

Utrecht kent zes structurele armoederegelingen, waarbij de beleidsvrijheid per regeling verschilt. Het blijft voor de gemeente een grote uitdaging om de doelgroepen van deze armoederegelingen te bereiken. Het bereik van de U-pas is min of meer stabiel, van de IIT is het gebruik toegenomen en het gebruik van de U-polis en regeling tegemoetkoming zorgkosten neemt af

De gemeente geeft in 2016 aan via haar armoederegelingen vooral invloed uit te kunnen oefenen op de domeinen gezondheid en meedoen. De armoedeaanpak werd daarom destijds voornamelijk gericht op het voortzetten en uitbreiden van de armoederegelingen op deze punten (gezondheid en meedoen), waarbij ruimte moest blijven voor maatwerk en keuzevrijheid.[54] In de *actieagenda Utrechters Schuldenvrij* (2019) werd de eerste pijler gericht op het doorontwikkelen van de eerder ontwikkelde armoedeaanpak. Hierbij wordt benoemd dat Utrechters aan de hand van de armoederegelingen moeten kunnen rondkomen en meedoen. En moest een vangnet geboden worden om te voorkomen dat schulden ontstaan.[55]

Voor de zes structurele armoederegelingen gelden verschillende doelstellingen en voorwaarden en verschilt de mate waarin een gemeente hierop kan sturen. Uit tabel 3.7 blijkt dat de meeste beleidsvrijheid voor de gemeente Utrecht ligt op het terrein van de U-pas, de U-polis en de regeling tegemoetkoming zorgkosten. Er kan namelijk zelfs besloten worden deze regeling(en) niet meer aan te bieden. De IIT en Bijzondere Bijstand hebben een wettelijke basis in de Participatiewet (artikelen 35 en 36), en de kwijtschelding gemeentebelasting in de Gemeentewet en de Invorderingswet. Bij deze regelingen kunnen de gemeenteraad en het college in een verordening en / of beleidsregels nadere voorwaarden bepalen / stellen. Zo laat de wettekst bij de IIT de ruimte aan het college om begrippen als ‘laag inkomen’, ‘langdurig’ en ‘geen uitzicht op inkomensverbetering’ nader te definiëren. Voor alle regelingen geldt dat de gemeenten de vrijheid hebben om de voorwaarden aan te passen. Zo heeft het Utrechtse college in 2016 de inkomensgrens van verschillende regelingen verruimd van 110% naar 125% WSM. Deze inkomensgrens is daarmee in de praktijk belangrijk geworden om de doelgroep van het armoedebeleid mee af te bakenen en te verruimen.[56]

[54] Gemeente Utrecht (2016). *Utrecht Inclusief*.
[55] Gemeente Utrecht (2019). *Actieagenda Utrechters Schuldenvrij*.
[56] Gemeente Utrecht (2023). *Interview gemeente.*

Tabel 3.7 Meeste structurele armoederegelingen gericht op rondkomen, meeste beleidsvrijheid op de U-pas, de U-polis en de regeling tegemoetkoming zorgkosten.

Regeling	Gericht op	Beleids-vrijheid	Wet- en regelgeving	Belangrijkste voorwaarden in Utrecht	Omvang (bedrag per jaar)
U-pas	Meedoen	Volledig	Gemeentewet, Verordening U-pas	Max. 125% Wettelijk sociaal minimum (WSM)	Volwassenen: € 120 Kinderen: € 150 - € 575
U-polis	Rondkomen	Volledig	Zorgverzekeringswet	Max. 125% WSM, gekoppeld aan U-pas	Afhankelijk van de gekozen polis
Individuele inkomenstoeslag (IIT)	Rondkomen	Deels	Participatiewet (art. 36), Verordening IIT, Beleidsregel IIT	Min. 36 maanden max. 110% WSM, geen uitzicht op een hoger inkomen	Afhankelijk van huishoudsamenstelling: € 250 - € 800
Bijzondere Bijstand	Rondkomen Meedoen	Deels	Participatiewet (art. 35), Verordening re-integratie, studietoeslag en tegenprestatie	Max. 200% WSM	Afhankelijk van de kosten
Kwijtschelding gemeentebelasting	Rondkomen	Deels	Gemeentewet, Invorderingswet, Verordening kwijtscheldingsregeling	Max. 100% WSM, huurwoning en max. 2 honden.	Afhankelijk van de hoogte van de belasting
Regeling tegemoetkoming zorgkosten[57]	Rondkomen	Volledig	Wmo, regeling tegemoet-koming zorgkosten	Max. € 39.000, kosten die niet vergoed worden door de U-polis	Maximaal € 200

De gemeente koppelt in de Armoedemonitor 2022 inkomensgegevens aan gebruikers van regelingen om zicht te krijgen op het (niet) bereik. Er gelden hierbij echter verschillende kanttekeningen, waardoor aannemelijk is dat de schatting niet volledig overeenkomt met de werkelijke doelgroep.[58] Omdat de exacte getalsmatige omvang van de doelgroep niet te bepalen is, is het op dit moment niet mogelijk om de mate van bereik in de data zichtbaar te maken en te beoordelen. Nieuwe doelgroepen vallen daarnaast in de meeste gevallen buiten

[57] Compensatie van zorgkosten bieden aan middeninkomens is alleen mogelijk binnen de kaders van de Wmo. Openstelling van de regeling voor mensen met een inkomen boven bijstandsniveau, is binnen de wettelijke kaders voor bijzondere bijstand niet mogelijk. Om die reden is er een noodzaak af te wijken van de wens van de Raad om de regeling binnen de bijzondere bijstand uit te voeren. In plaats daarvan wordt de regeling uitgevoerd binnen de kaders van de Wet maatschappelijke ondersteuning.

[58] Zie Gemeente Utrecht, Onderzoek & Advies (2022). Armoedemonitor 2022 *Rapportage ontwikkelingen armoede in Utrecht*, o.a. pagina 36.

de gestelde voorwaarden van de regelingen, doordat sprake is van een (iets) te hoog inkomen.

Prestatiedoelstellingen in wisselende mate behaald

Het is op dit moment dus niet mogelijk om de mate van bereik ten opzichte van de omvang van de doelgroep te beoordelen, maar de gemeente heeft wel een doelstelling voor het jaarlijks aantal toekenningen vastgesteld. We constateren aan de hand van de cijfers over de doelstellingen en de realisatie van de aantallen toekenningen per regeling dat het in de jaren 2016 – 2018 lukt om de doelen te behalen (tabel 3.8). In de jaren 2019 – 2022 werd de doelstelling van het aantal U-pas gebruikers losgelaten, de doelstellingen bij de IIT en Bijzondere Bijstand werden verhoogd.

Voor de IIT werd daarna ook een andere aanpak ingevoerd, waarbij alle beschikbare gegevens vooraf in het aanvraagformulier werden ingevuld. De inwoner hoefde alleen nog maar een getekende versie terug te sturen, waarna de regeling kon worden toegekend. Sinds 2022 wordt de IIT automatisch toegekend aan de inwoners die er recht op hebben.[59]

Voor de Bijzondere Bijstand geldt dat de doelstellingen sinds 2019 niet meer zijn behaald, waarbij wel zichtbaar is dat het bereik in de afgelopen jaren weer groter is geworden.

Tabel 3.8 Doelstellingen voor gebruik bij de U-pas en Individuele Inkomenstoeslag vrijwel jaarlijks behaald, doelstelling op Bijzondere Bijstand na hogere doelstelling niet meer

Regeling	2016		2017		2018		2019		2020		2021		2022	
	Doel	Realisatie	Doel	Realisatie	Doel	Realisatie	Doel	Realisatie	Doel	Realisatie	Doel	Realisatie	Doel	Realisatie
U-pas	36000	39137	38000	38591	39500	39721	-	38052	-	39725	-	37597	-	38106
U-polis	-	13646	-	12735	-	16406	-	15513	-	14923	-	14279	-	13340
IIT	6.000	6.068	6.000	7.280	6.000	7.534	6.100	7.894	8.000	8.212	8.200	8.179	8.500	8.477
Bijzondere Bijstand	3.500	4.838	3.500	3.857	3.500	3.606	4.000	3.092	4.200	3.461	4.500	3.711	4.500	-
Kwijtschelding gemeentebelasting	-	-	-	-	-	14740	-	14049	-	13237	-	13614	-	-
RTZ	-	8.124	-	3.238	-	2.625	-	2.321	-	2.371	-	2.097	-	*1.147*[60]

Bron: Rekenkamer Utrecht (2023) o.b.v. Jaarstukken 2018-2022, Programmabegrotingen 2018-2022, dashboards Werk en Inkomen en interne financiële verantwoording gemeente Utrecht

[59] Gemeente Utrecht (2023). *Interviews gemeente*.
[60] Voorlopig cijfer, omdat een aanvraag ook in het eerste kwartaal van het nieuwe jaar nog met terugwerkende kracht kan worden aangevraagd.

Naast de verandering in de toekenning van regelingen heeft de gemeente Utrecht de afgelopen jaren vooral ingezet op het vergroten van het bereik via de verbonden samenwerkingspartners in de stad.[61] De communicatie verliep daarbij lange tijd ad hoc, maar werd in 2022 meer gestroomlijnd.[62] Er is een communicatiestrategie en een communicatieplan voor rondkomen, meedoen en schuldenvrij opgesteld.[63]

De effecten van deze campagne zijn op deze korte termijn nog niet te beoordelen, maar betrokkenen geven aan dat het websitebezoek hoger is op het moment dat er campagne wordt gevoerd en dat het aantal aanvragen bij sommige uitgelichte regelingen in die periode toeneemt. Ook samenwerkingspartners zijn ervan overtuigd dat de breedte van de communicatie – digitaal, op papier, in bushokjes, via bijeenkomsten – gaat helpen om het bereik van de regelingen te vergroten.[64]

Het is de gemeente Utrecht de afgelopen jaren onvoldoende gelukt om de doelgroep van de armoederegelingen te bereiken. Vooral jongeren, inwoners die laaggeletterd zijn, op oudere leeftijd zijn of een migratieachtergrond hebben worden minder goed bereikt

Veel geïnterviewden (zowel onder de gemeente als samenwerkingspartners) zien de uitvoering van de armoederegelingen als de belangrijkste mogelijkheid van de gemeente om invloed te hebben op de armoedeproblematiek, maar zij geven daarbij ook aan dat het de afgelopen jaren onvoldoende is gelukt om het bereik te vergroten.[65] Ook de samenwerkingspartners zien bepaalde groepen inwoners die de gemeente moeilijk of niet weet te bereiken.[66] Vooral jongeren, inwoners die laaggeletterd zijn, op oudere leeftijd zijn of een migratieachtergrond hebben, worden hierbij genoemd. Voor niet-gebruik zijn algemene en specifieke redenen per regeling van toepassing. Tabel 3.9 toont welke redenen per regeling vaak zijn genoemd.

Tabel 3.9 Redenen voor niet-gebruik regelingen lopen sterk uiteen

Regeling	Vaak gehoorde algemene reden(en) niet-gebruik	Vaak gehoorde specifieke reden(en) niet-gebruik
U-pas	Niet willen	Onduidelijk aanbod: wat heb ik eraan? Aanbod sluit niet aan op behoeften. Budget te beperkt.
U-polis	Niet bekend	Onduidelijk aanbod: is het beter dan mijn huidige (goedkopere) polis?

[61] Gemeente Utrecht (2023). *Interviews gemeente*.
[62] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview gemeente*.
[63] Gemeente Utrecht (2022). *Communicatiestrategie Missieteam Rondkomen, Meedoen, Schuldenvrij* en *Communicatieplan Rondkomen, Meedoen, Schuldenvrij.*
[64] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews samenwerkingspartners*.
[65] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews gemeente*.
[66] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview gemeente*; *Interviews samenwerkingspartners*.

Individuele inkomenstoeslag (IIT)	Niet bekend	-
Bijzondere Bijstand	Complexe aanvraag	-
Kwijtschelding gemeentebelasting	Niet bekend	-
Regeling tegemoetkoming zorgkosten	Niet bekend, weet niet hoe aan te vragen	Onduidelijk aanbod: heb ik hier recht op en wanneer?

Bron: Rekenkamer Utrecht (2023) o.b.v. interviews doelgroep

Binnen de doelgroep is met name behoefte aan betere informatievoorziening over de verschillende armoederegelingen. Welke regelingen zijn er überhaupt?

Onze respondenten zijn het vaakst onbekend met de regeling tegemoetkoming zorgkosten (33%) en de U-polis (29%). Er leven ook vragen rond het gebruik van de regelingen. Bijvoorbeeld over de bestedingsmogelijkheden van de U-pas of de situaties waarin het zinvol is om bijzondere bijstand aan te vragen. Eén respondent vertelt over haar U-polis: "*Ik heb de aanvullende verzekering, die is prettig. Maar ik krijg weinig informatie over welke behandelingen wel en niet worden vergoed. Ik durf niet meer naar de tandarts te gaan uit angst voor een onverwachts hoge rekening*."[67] Er is behoefte aan simpele, eenduidige, laagdrempelige en volledige informatie over het aanbod, hoe regelingen kunnen worden aangevraagd en hoe gebruik daarvan inwoners kan helpen bij het rondkomen en meedoen.

Breed scala aan mogelijkheden om het bereik te vergroten

Gemeente, samenwerkingspartners en inwoners zijn het erover eens dat het bereik van de armoederegelingen beter kan en beter moet. Zij zien dit als blijvend aandachtspunt voor de komende jaren.[68] De belangrijkste mogelijkheden die hierbij in de gesprekken benoemd worden, zijn:

- **Schaamte wegnemen:** verschillende geïnterviewden[69] zien dat armoede voor een deel nog taboe wordt gevonden. Met name ook voor nieuwe doelgroepen is het van belang om schaamte weg te nemen en aan hen duidelijk te maken dat zij recht op ondersteuning hebben in hun situatie. De huidige campagne "Weet waar je recht op hebt" sluit hierop aan.
- **Toegang verbeteren[70]:** de toegang is met De Geldzaak, het sleutelpersonennetwerk en andere partners de afgelopen jaren fijnmaziger geworden. De meningen zijn erover verdeeld of de toegang beter wordt door verdere verbreding of juist door concentratie. Ook de ervaringen in de praktijk zijn op dit punt niet eenduidig.

[67] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview inwoner*.
[68] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews gemeente*; *Interviews samenwerkingspartners*.
[69] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews samenwerkingspartners*.
[70] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview gemeente*; *Interviews samenwerkingspartners*.

- **Bekendheid[71]:** de bekendheid van de verschillende regelingen blijkt in de praktijk wisselend. Met name bij de regelingen op het gebied van zorgkosten speelt dit nog een grote rol. Omdat hiermee het risico op zorgmijding vergroot wordt, is het vergroten van de bekendheid nodig. En ook hier verdienen nieuwe doelgroepen specifieke aandacht, mede gezien het feit dat de regeling tegemoetkoming zorgkosten oorspronkelijk juist voor de middeninkomens bedoeld was.
- **Vereenvoudigen[72]:** het gaat hierbij zowel om het aanvraagproces als om de voorwaarden van de regelingen. Met name de aanvraag van de Bijzondere Bijstand wordt vaak als complex en veelomvattend benoemd.
- **Overzicht[73]:** in de huidige situatie zijn regelingen versnipperd en heeft de doelgroep vaak ondersteuning nodig van professionals om de regelingen te herkennen en aan te vragen. En ook de administratie vraagt veel van inwoners. De gemeente Utrecht wil met het Virtueel Inkomensloket inzetten op het aanpakken van dit knelpunt, maar dit systeem is nog in ontwikkeling. De implementatie laat lang op zich wachten.
- **Dienstverlening[74]:** in de dienstverlening voor de doelgroep zijn met name de aspecten cultuur-sensitief en stress-sensitief werken benoemd. Laatstgenoemde heeft binnen de gemeentelijke organisatie aandacht gekregen in trainingen van de medewerkers. Dienstverlening vanuit vertrouwen en cultuursensitief werken zijn volgens de samenwerkingspartners vooral nodig om het vertrouwen van de doelgroep in de overheid te vergroten.
- **Aanpak[75]:** het vergroten van het bereik van de regelingen via het netwerk van samenwerkingspartners is volgens betrokkenen goed, maar kan ook verder worden verbeterd door onderlinge afstemming. Tegelijkertijd is er behoefte om meer *outreachend* te gaan werken en de doelgroep – gebiedsgericht, huis-aan-huis – op te gaan zoeken. De daarvoor benodigde informatie is aanwezig, maar mag vanwege privacywetgeving niet worden gebruikt.

Daarnaast wordt in algemene zin nog opgemerkt dat de gemeente lessen kan trekken uit recente ervaringen met incidentele, deels landelijke regelingen. Zo kenden de lokale Sint-Maartenkledingpas en de landelijke energietoeslag beide een groot bereik. Bij de witgoedregeling[76] waren de ervaringen minder positief. Zowel de positieve als minder positieve ervaringen kunnen gebruikt worden om het bereik verder te verbeteren. In paragraaf 4.2.1 gaan we hier verder op in.

[71] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview gemeente*; *Interviews samenwerkingspartners*.
[72] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview gemeente*; *Interviews samenwerkingspartners*.
[73] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews samenwerkingspartners*.
[74] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews samenwerkingspartners.*
[75] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview gemeente*; *Interviews samenwerkingspartners*.
[76] Zie Schaf een energiezuinige koelkast aan met korting : Nieuws (u-pas.nl).

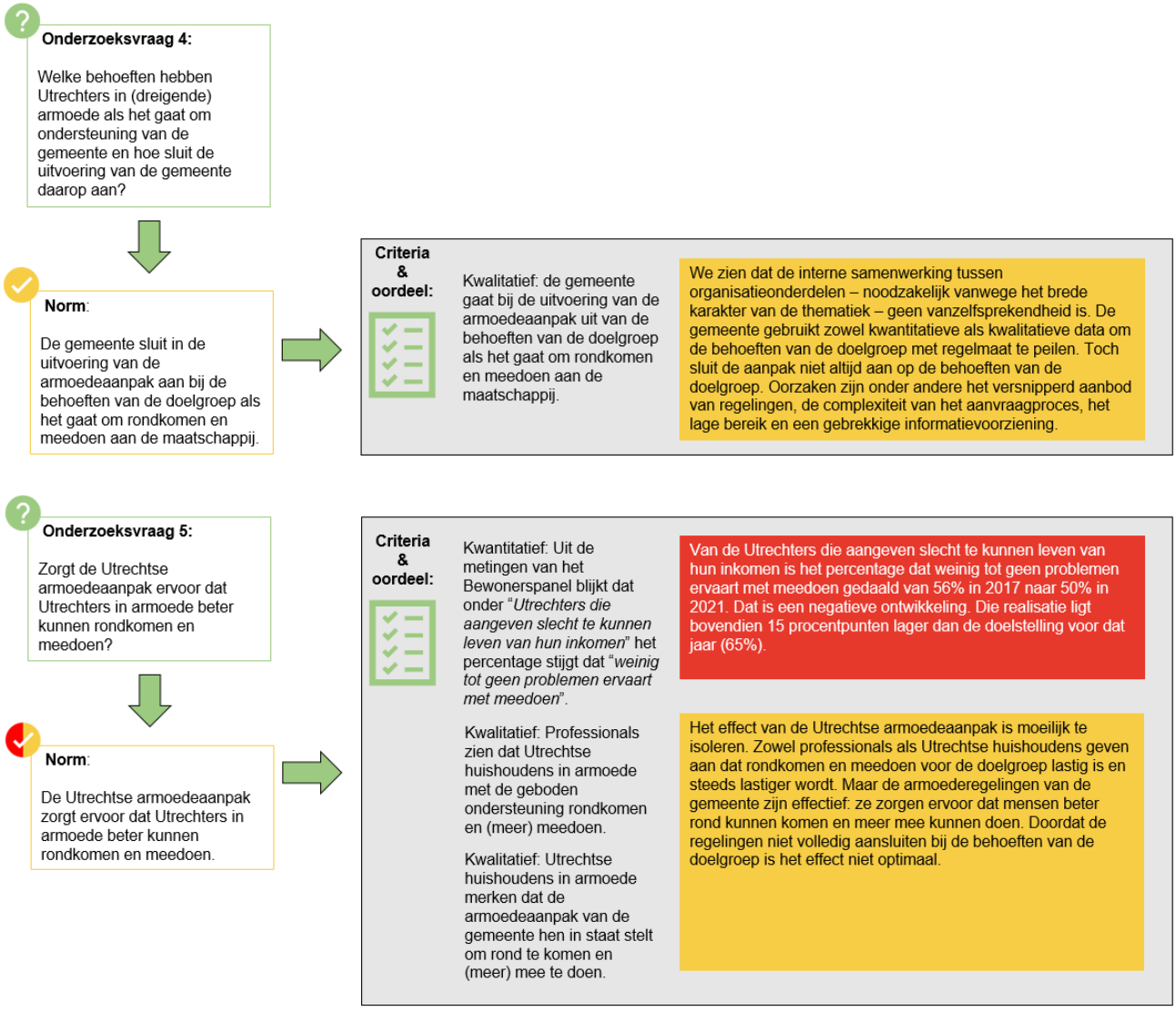
Voedselbank Lombok

4 UITVOERING EN EFFECTEN

In dit hoofdstuk beoordelen we de mate waarin de uitvoering van de Utrechtse armoedeaanpak aansluit bij de behoeften in de stad. Daarnaast beoordelen we de effectiviteit van de armoedeaanpak. Hiermee beantwoorden we de vierde en vijfde onderzoeksvraag. In paragraaf 4.1 geven we de belangrijkste bevindingen weer. Deze bevindingen lichten we toe in paragraaf 4.2.

De uitvoering, afgezet tegen de bijbehorende normen, leidt in figuur 4.1 tot onze bevindingen Hierin leggen we ook direct de relatie tussen de onderzoeksvraag, de norm(en) en de bijbehorende criteria.

Figuur 4.1 Normen, criteria en beoordeling “Uitvoering en effecten”

4.1 BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN

1. De uitvoering van de armoedeaanpak is in hoofdzaak belegd bij de afdeling Werk en Inkomen. Vanwege het brede karakter van de thematiek is samenwerking met andere afdelingen noodzakelijk, maar we zien dat dit geen vanzelfsprekendheid is. Daarnaast is er in de stad een groot aantal partijen actief waar de gemeente in meer of mindere mate mee samenwerkt. In het versterken van het netwerk, de gezamenlijke inzet en de samenwerking tussen partijen in het netwerk is volgens onze respondenten nog veel winst te behalen. Ook ontbreekt regie op subsidieverstrekking. Daarnaast sluit de armoedeaanpak onvoldoende aan op de behoeften van de doelgroep.

2. Het effect van de Utrechtse armoedeaanpak is moeilijk te isoleren. Dat komt ten eerste door de grote invloed van de coronacrisis en de koopkracht- en energiecrisis op de ontwikkeling van de doelgroep. Daarnaast is de gemeentelijke aanpak niet los te beoordelen van de inspanningen van de rijksoverheid en de samenwerkingspartners in de stad. Toch zien we dat de gemeentelijke doelstelling op meedoen verder uit zicht raakt. Wel zijn samenwerkingspartners positief over de gemeentelijke aanpak. De armoederegelingen helpen Utrechters bij rondkomen en meedoen. Maar doordat deze regelingen niet volledig aansluiten op de behoeften van de doelgroep is het effect niet optimaal.

4.2 TOELICHTING OP DE BEVINDINGEN

Om de aanpak doelmatig en doeltreffend uit te voeren moet intern (binnen de gemeente) en extern (tussen gemeente en samenwerkingspartners) goed worden samengewerkt. Ook moet de aanpak op papier aansluiten op de behoeften van de doelgroep in de praktijk. Daarnaast moet de armoedeaanpak ervoor zorgen dat de doelgroep beter kan rondkomen en meedoen.

4.2.1 INTEGRALE SAMENWERKING NA AFLOPEN ACTIEAGENDA AFGESCHAALD

De uitvoering van de armoedeaanpak is in hoofdzaak belegd bij de afdeling Werk en Inkomen. Vanwege het brede karakter van de thematiek is samenwerking met andere afdelingen noodzakelijk, maar we zien dat dit geen vanzelfsprekendheid is

De uitvoering van de armoedeaanpak is hoofdzakelijk belegd bij de afdeling Werk en Inkomen (WenI). Maar armoede is meer dan alleen het hebben van een laag inkomen; er is vaak sprake van multi-problematiek (zie ook paragraaf 2.2.2). Om effectief te zijn is het dus belangrijk dat de relevante organisatieonderdelen binnen de gemeente samenwerken op de armoedeaanpak. Wij constateren dat die integrale samenwerking na het aflopen van de actieagenda is afgeschaald.

Bij de ontwikkeling van de *actieagenda Utrechters Schuldenvrij* in 2018 werd binnen de gemeente onderkend dat de armoedeaanpak een gezamenlijk opgave is. Het ontwikkelen van de actieagenda gebeurde dan ook in samenwerking tussen verschillende organisatieonderdelen. Dat is als positief ervaren.[77] Na vaststelling van de actieagenda werd een integraal team opgericht met deelnemers uit verschillende organisatieonderdelen (WenI, MO, Volksgezondheid en Communicatie) om structureel en integraal aan de opgave te (blijven) werken. Het betrekken van Onderwijs is minder goed gelukt, ondanks dat zij een belangrijke signalerende rol heeft in armoedebestrijding.[78] De samenwerking binnen het team over de afgelopen jaren wordt als prettig en effectief beoordeeld.[79] De vaste overlegstructuren worden daarvoor als belangrijke verklaring genoemd.[80]

Nadat de actieagenda eind 2022 was verlopen, stopte ook het integraal team dat uitvoering gaf aan de acties van de agenda. Waar gezamenlijk en structureel overleg tussen organisatieonderdelen voorheen een vanzelfsprekendheid was, moesten betrokken medewerkers elkaar in 2023 zelf weer actief opzoeken. Door de hoge werkdruk en het wegvallen van de gezamenlijke opgave (met een gezamenlijk budget) ervaart men minder snel een prikkel om dat te doen.[81] De actieagenda heeft er niet toe geleid dat samenwerken als een vanzelfsprekendheid werd gezien. Het integrale team wordt gemist, en geïnterviewden hopen dat aan de nieuwe armoedeaanpak in een soortgelijk team kan worden gewerkt. Binnen de gemeente geeft men aan dat in de samenwerking tussen WenI en MO nog altijd ruimte voor verbetering zit, vooral daar waar werk en zorg naadloos met elkaar verbonden zijn. Zo moet uiteindelijk de integrale dienstverlening aan de inwoner worden verbeterd.[82] De gemeente geeft in haar ambtelijke reactie aan dat zij 2023 als overgangsjaar zien. Er zijn voor 2023 crisismaatregelen getroffen en er wordt gewerkt aan de nieuwe nota Financiële Bestaanszekerheid. Hierbinnen krijgt ook de interne samenwerking weer vorm door het instellen van werkgroepen waarin verschillende afdelingen zijn vertegenwoordigd.

Samenwerkingspartners van de gemeente merken dat beleidsafdelingen weinig meer met elkaar om tafel zitten.[83] Dat maakt het schakelen met de gemeente lastig. Er wordt intern vooral naar elkaar gewezen als een initiatief niet bij één afdeling thuishoort.[84] Het gebrek aan integraliteit leidt er soms toe dat goed bedoelde maatregelen niet aansluiten bij de wensen van de doelgroep in de praktijk.[85] Zo kunnen U-pashouders vanaf februari 2023 met een kapotte koelkast een energiezuinige koelkast aanschaffen met € 260 korting. In de praktijk blijkt dat met dat bedrag alleen een kleine koelkast kan worden gekocht. Voor grotere

[77] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview gemeente*.
[78] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview gemeente*.
[79] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview gemeente*.
[80] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview gemeente*.
[81] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview gemeente*.
[82] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview gemeente*.
[83] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews samenwerkingspartners*.
[84] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview samenwerkingspartner*.
[85] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews samenwerkingspartners*.

gezinnen die op bijstandsniveau leven is dat ontoereikend.[86] Samenwerkingspartners zijn ervan overtuigd dat deze witgoedregeling beter aan had kunnen sluiten op de behoeften van de doelgroep en daarmee effectiever had geweest wanneer intern betere afstemming had plaatsgevonden tussen Ruimte en WenI en extern tussen gemeente en samenwerkingspartners.[87]

Om armoede effectief aan te kunnen pakken moet over afdelingsgrenzen worden heen gekeken.[88] De opgave moet volgens samenwerkingspartners daarom intern worden verbreed: alle beleidsafdelingen die op armoede actief zijn moeten met elkaar worden verbonden rondom de opgave.[89]

Samenwerking met partners verloopt goed, maar in het versterken van het netwerk, de gezamenlijke inzet en de samenwerking tussen partijen in het netwerk valt nog winst te behalen. Ook ontbreekt regie op subsidieverstrekking

Samenwerkingspartners in de stad zijn voor de gemeente essentieel om armoede aan te pakken. Ze weten vaak wat er speelt in de stad en wat de behoeften van de doelgroep zijn. Veel samenwerkingspartners hebben een ingang bij de doelgroep en hebben een signalerende functie richting de gemeente. Het is dus belangrijk dat de samenwerking tussen de gemeente en haar partners goed verloopt.

Samenwerkingspartners zijn overwegend positief over deze samenwerking. Contact met de gemeente is laagdrempelig. De ambtelijke organisatie is betrokken en staat open voor feedback. Een geïnterviewde vertelt: "*Ook naar negatieve geluiden wordt geluisterd. Er is ruimte voor vertrouwen.*"[90] Maar het is voor samenwerkingspartners niet altijd duidelijk wie binnen de gemeente met de gegeven input of feedback aan de slag gaat.[91] Zij missen daarnaast een proactieve samenwerking tussen partijen in de stad.[92] Met een meer effectieve samenwerking onderling kan beter van elkaar worden geleerd door knelpunten te bespreken en op te lossen en kunnen uitdagingen gezamenlijk worden aangepakt. Cliënten kunnen dan ook gemakkelijker worden doorverwezen tussen partijen, waardoor zij sneller passende ondersteuning krijgen. Sommige samenwerkingspartners ervaren hierop nog te weinig regie van de gemeente.[93] Zij verwachten een faciliterende en ook een meer sturende rol van de gemeente op de samenwerking tussen partijen in het netwerk. De gemeente Utrecht kan duidelijker aangeven welke partner voor een onderdeel van de aanpak de eerstaangewezen partij is, gebaseerd op de meeste impact die hun dienstverlening heeft.

[86] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews samenwerkingspartners*.
[87] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews samenwerkingspartners*.
[88] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview samenwerkingspartner*.
[89] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview samenwerkingspartner*.
[90] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview samenwerkingspartner*.
[91] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview samenwerkingspartner*
[92] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews samenwerkingspartners*.
[93] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews samenwerkingspartners*.

Sommige samenwerkingspartners missen ook regie op de subsidieverstrekking.[94] Met de meeste samenwerkingspartners gaat de gemeente een tijdelijke subsidierelatie aan. Veel geïnterviewden geven aan op zoek te zijn naar duurzame financiering om hun activiteiten langdurig te kunnen voortzetten.[95] Het is voor hen vaak niet altijd duidelijk waar men binnen de gemeente terecht kan voor subsidie. Gemeentelijke subsidies worden namelijk vanuit verschillende organisatieonderdelen (en verschillende afdelingen daarbinnen) verstrekt. Subsidieaanvragers worden ook regelmatig tussen afdelingen doorverwezen.[96] En de verhoudingen voelen soms scheef, waarbij de ene partij meer subsidie krijgt dan een andere partij terwijl dezelfde subdoelgroep wordt bediend of van elkaar niet duidelijk is wat de inzet oplevert.[97] Binnen WenI hanteert men beleidsregels waar een subsidieaanvraag aan wordt getoetst. Maar vanwege het brede karakter van de thematiek worden lang niet alle partners / initiatieven uit middelen van WenI gefinancierd. Geïnterviewden binnen de gemeentelijke organisatie geven zelf ook aan zoekende te zijn in subsidieverstrekking: "*Het aantal initiatieven groeit, maar het geld is beperkt. Dat knelt.*"[98]

Aanpak sluit soms nog onvoldoende aan op behoeften doelgroep

Het totaalpakket aan structurele armoederegelingen moet brede ondersteuning bieden bij het rondkomen en meedoen aan de maatschappij. Die ondersteuning is het meest effectief wanneer deze aansluit op de behoeften die de doelgroep heeft. De gemeente Utrecht is regelmatig in gesprek met de Armoedecoalitie, het sleutelpersonennetwerk[99] en andere partners in de stad om die behoeften te bepalen. Ook de klanttevredenheidsonderzoeken van de U-pas worden daarvoor gebruikt.[100] Aan de hand van de MERs wordt duidelijk welke huishoudens moeite hebben met rondkomen en meedoen. Op basis daarvan worden armoederegelingen ontwikkeld voor en toegespitst op de huishoudens die op dat moment het meest hulpbehoevend zijn.[101] Bij de ontwikkeling van de nieuwe armoedeaanpak organiseert de gemeente een aantal sessies om van inwoners te horen welke ondersteuning zij (nog) missen.[102]

Desondanks zien samenwerkingspartners, professionals en de Utrechters met een laag inkomen die wij hebben geïnterviewd dat er soms nog onvoldoende aansluiting is tussen de aanpak op papier en de behoeften in de praktijk. Dat geldt bijvoorbeeld voor de U-pas: "*Het tegoed op de U-pas is ontoereikend om het hele jaar van te kunnen sporten.*"[103] Met name op de armoederegelingen is een verbeterslag te maken (zie paragraaf 3.2.3). Daarnaast

[94] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview samenwerkingspartner*.
[95] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview samenwerkingspartner*.
[96] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview samenwerkingspartner*.
[97] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview samenwerkingspartner*.
[98] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews gemeente*.
[99] Deze organisatie probeert ervoor te zorgen de verschillende groepen Utrechters toegankelijke en juiste informatie krijgen over de voor hen belangrijke zaken, waaronder de armoederegelingen.
[100] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews gemeente*.
[101] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews gemeente*.
[102] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview gemeente*.
[103] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview inwoner*.

moet beter worden nagedacht over wat het effect van een regeling is op de gebruiker, en of dat het gewenste effect is.[104]

Het aanbieden van gemeentelijke ondersteuning op één fysieke locatie kan het voor inwoners laagdrempeliger maken om hulp te zoeken.[105] Ook een meer menselijke benadering waarbij aandacht is voor de persoonlijke situatie van de hulpvrager kan daarbij helpen.[106] Het is belangrijk dat er een vertrouwensband ontstaat tussen de hulpvrager (inwoner) en de hulpbieder (gemeente).[107] Partners merken bij veel inwoners de behoefte om uit de (langdurige) armoede te komen. Om daarbij te ondersteunen moet de gemeente meer toekomstperspectief bieden: betere begeleiding van inwoners om op een duurzame wijze vanuit een uitkering aan het werk te gaan of te participeren in de samenleving.[108]

4.2.2 EFFECTIVITEIT ARMOEDEAANPAK NIET EENDUIDIG VAST TE STELLEN

Effect armoedeaanpak moeilijk te isoleren

Wij constateren dat het effect van de armoedeaanpak op het ondersteunen van Utrechters in (dreigende) armoede moeilijk is te isoleren. De mate van effectiviteit is daarom moeilijk vast te stellen. Dat komt ten eerste door de coronacrisis en de koopkracht- en energiecrisis, waardoor steeds meer Utrechters moeite hebben gekregen met rondkomen en meedoen. Het gaat hier om externe factoren, die buiten de gemeentelijke invloedssfeer liggen, maar die een grote impact hebben gehad op de ontwikkeling van de doelgroep.

Ten tweede kan de gemeente maar beperkt invloed uitoefenen met haar armoedeaanpak. Op rondkomen is ze grotendeels afhankelijk van de rijksoverheid, aan wie het voeren van inkomenspolitiek is voorbehouden. En om er bijvoorbeeld voor te zorgen dat inwoners een huur betalen die passend is bij het inkomen (en daardoor meer geld overhouden om rond te komen) is de gemeente afhankelijk van verhurende partijen.

De gemeente gaat subsidierelaties aan met tal van partners in de stad om Utrechters te ondersteunen en om meer doelgroepen te bereiken. De inzet van de gemeente – en het effect daarvan – is daardoor niet los te zien van de inspanningen (en resultaten) van de rijksoverheid, verhuurders, samenwerkingspartners en andere partijen in de stad.

Tot slot wordt uit de eindrapportage van de actieagenda niet duidelijk in hoeverre de gemeentelijke inzet sinds 2019 heeft bijgedragen aan rondkomen of meedoen.[109] In de rapportage is voornamelijk aandacht voor de effecten van de schuldenaanpak. Effectiviteit van de armoederegelingen blijft onbesproken. Door de eerdergenoemde crises zien

[104] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews samenwerkingspartners*.
[105] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview samenwerkingspartner*.
[106] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews samenwerkingspartners*.
[107] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview samenwerkingspartner*.
[108] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews samenwerkingspartners*.
[109] Gemeente Utrecht (2023). *Actieagenda Utrechters Schuldenvrij Eindrapportage 2019-2022*.

ambtenaren dat de inkomensbasis van de doelgroep onvoldoende is om van rond te kunnen komen. De gemeente is daardoor vooral bezig te voorkomen dat deze inwoners door het ijs zakken door extra in te zetten op maatregelen die helpen bij rondkomen en het voorzien in de basisbehoeften. Doordat de invloed van de gemeente op rondkomen gelimiteerd is "*(…) blijft onze inzet voornamelijk beperkt tot pleisters plakken. En dat is soms frustrerend.*"[110] Dit wordt ook herkend door de partners in de stad.[111] Bij een goede inkomensbasis kan de gemeente vooral toezien op het stimuleren van meedoen: *"Daar zijn wij als gemeente het best op toegerust. Dat is de situatie waar ik idealiter naar terug zou willen.*"[112]

Doelstelling op meedoen raakt verder uit zicht

Naast dat het effect van de gemeentelijke aanpak moeilijk te isoleren is zien we een aantal negatieve trends. Zo is het gebruik van de armoederegelingen sinds 2018 niet substantieel toegenomen (zie paragraaf 3.2.3). Daarnaast blijkt uit de effectdoelstelling[113] die de gemeente hanteert op meedoen dat steeds meer Utrechters – die slecht kunnen leven van hun inkomen – moeite hebben met meedoen. De data zijn afkomstig uit de Utrecht Monitor en over de effectdoelstelling wordt in de Jaarstukken gerapporteerd.

In 2017 ervaarde 56% van alle Utrechters die slecht kunnen leven van hun inkomen weinig tot geen problemen met meedoen.[114] In 2021 (de laatste gegevens) was dat 50%, een ongunstige daling, en bovendien 15 procentpunten lager dan de vooraf vastgestelde doelstelling voor dat jaar (65%). De gemeente geeft daarvoor als belangrijkste verklaring dat "*(…) door de toenemende inflatie en de stijgende lasten die daarmee gepaard gaan inwoners in toenemende mate minder goed kunnen rondkomen.*"[115] Maar deze verklaring staat los van de ontwikkeling die zichtbaar is op meedoen, en ook al voor de koopkrachtcrisis was dit percentage dalende.[116] Tegelijkertijd werd in deze periode de doelstelling verschillende keren verhoogd.

Ook professionals en samenwerkingspartners van de gemeente zien dat Utrechters met een laag inkomen onvoldoende rondkomen en kunnen meedoen. Zij denken dat het wegvallen van de incidentele landelijke en lokale ondersteuningsmaatregelen (zoals de energietoeslag) dat zal verergeren. Professionals zien voornamelijk dat de inkomensbasis van veel Utrechters – zowel inkomen uit werk als de uitkering – tegenwoordig te laag is om van rond te kunnen komen.[117] Zij hebben daardoor moeite met het betalen van de energierekening

[110] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview gemeente*.
[111] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview samenwerkingspartner*.
[112] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview gemeente*.
[113] De effectdoelstelling luidt: "*Van alle Utrechters die aangeven slecht te kunnen leven van hun inkomen stijgt het percentage dat 'weinig tot geen problemen ervaart met meedoen'*."
[114] Gemeente Utrecht (2018). *Jaarstukken* 2017, p. 133.
[115] Gemeente Utrecht (2022). *Jaarstukken 2021*, p. 188.
[116] Van 56% in 2017 naar 54% in 2019. Zie: Gemeente Utrecht (2018). *Jaarstukken* 2017, p. 133. En: Gemeente Utrecht (2020). *Jaarstukken 2019*, p. 160.
[117] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews samenwerkingspartners*. En Armoedecoalitie (2023). *Uitkomsten mini-enquête bestaanszekerheid Utrecht*.

(ondanks de bestaande compensatieregelingen), zorgkosten en boodschappen.[118] De voedselbanken die wij hebben bezocht geven aan dat hun klantbestand het afgelopen jaar flink is gegroeid. In sommige gevallen moeten producten worden bijgekocht om aan de vraag te kunnen voldoen.[119] Kanttekening bij deze ontwikkelingen is wel dat de gemeente weinig invloed heeft op de inkomensbasis van haar inwoners.

Ook voor de lage middeninkomens wordt rondkomen en meedoen lastiger. Zij verdienen vaak net meer dan 125% van het WSM en maken daardoor geen aanspraak op de meeste lokale regelingen. Dat terwijl hun besteedbaar inkomen vaak gelijk is aan of (mede door gebrek aan recht op regelingen) zelfs lager is dan het inkomen van mensen tot 125% WSM. Zo vertelt één inwoner: "*Ons inkomen zou te hoog zijn om ondersteuning van de gemeente nodig te hebben, maar toch zijn we iedere week afhankelijk van de Voedselbank.*"[120] Ook Utrechters met te veel spaargeld komen voor de meeste regelingen niet in aanmerking: "*Toen ik twee jaar geleden aan de bel trok omdat ik niet meer rond kon komen bleek ik te vermogend te zijn om aanspraak te maken op gemeentelijke ondersteuning. Ik heb dus eerst mijn spaargeld op moeten maken voordat ik werd geholpen.*"[121] Er komen dus nieuwe doelgroepen bij. Die zijn nog beperkt in beeld en worden minder goed door de gemeente bereikt. De gemeente en de samenwerkingspartners blijken zich daarvan ook bewust.[122]

Partners positief over aanpak, armoederegelingen helpen gebruikers bij rondkomen en meedoen

Er zijn signalen dat de gemeentelijke inzet een positieve bijdrage levert op rondkomen en meedoen. Zo blijkt uit de MER 2023 dat alle huishoudtypen in Utrecht kunnen rondkomen, mits zij gebruik maken van alle landelijke en lokale armoederegelingen. Dat was in eerdere MERs nog niet het geval. Daarnaast oordelen samenwerkingspartners positief over de gemeentelijke inzet. Zij zien over het algemeen een proactieve, betrokken en verbindende gemeente die doorlopend invloed naar zich toetrekt.[123] Dat geldt voornamelijk voor de inzet op rondkomen, waarbij de gemeente de grenzen van het wettelijk toelaatbare opzoekt om het inkomen van haar inwoners te verruimen.

Zo wordt de vermogensgrens voor het kwijtschelden van de gemeentebelasting door het Rijk bepaald. Zij heeft gemeenten nieuwe ruimte geboden om de vermogensgrens te verhogen. De Utrechtse gemeenteraad heeft ervoor gekozen om die ruimte maximaal te benutten. In 2023 mogen Utrechters daardoor meer spaargeld[124] hebben om in aanmerking te (blijven) komen voor kwijtschelding van de gemeentebelastingen.

---

[118] Armoedecoalitie (2023). *Uitkomsten mini-enquête bestaanszekerheid Utrecht*.
[119] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews samenwerkingspartners*.
[120] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview inwoner*.
[121] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview inwoner*.
[122] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews gemeente*; *Interviews samenwerkingspartners*.
[123] Gemeente Utrecht (2023). *Interviews samenwerkingspartners*.
[124] Het gaat om ongeveer € 4.350 voor echtparen, ongeveer € 3.950 voor alleenstaande ouders en ongeveer € 3.275 voor alleenstaanden.

Daarnaast kent de gemeente sinds ongeveer een jaar de individuele inkomenstoeslag (IIT) zelf toe aan Utrechters die daar recht op hebben.[125] Het bedrag wordt daardoor automatisch overgemaakt, ondanks dat daar wettelijk gezien eerst toestemming van de ontvanger voor nodig is.

Tot slot voert de gemeente sinds 2017 een lobby richting het Rijk om onder andere de inkomensbasis te verhogen.[126] In 2023 heeft het Rijk een aantal (structurele) maatregelen genomen om die basis te verhogen, waaronder een stijging van het minimumloon (waar ook de uitkeringen aan zijn gekoppeld).[127] Maar ook de extra maatregelen die de gemeente heeft genomen om de koopkrachtcrisis te bestrijden worden gewaardeerd. Het gaat dan bijvoorbeeld om het verstrekken van de Sint-Maartenkledingpas en het oprekken van de inkomensgrens bij de energietoeslag tot 150% WSM.

Partners onderschrijven ook de keuzes die de gemeente maakt binnen de aanpak. Ambtenaren geven aan dat de effectiviteit van de aanpak weliswaar moeilijk is vast te stellen, maar dat zij wel het gevoel hebben dat zonder de gemeentelijke inzet de negatieve gevolgen van de voorgenoemde crises groter zouden zijn geweest.[128]

Tot slot zijn geïnterviewde Utrechters met een laag inkomen overwegend positief over het effect van de armoederegelingen op hun persoonlijke situatie. De Utrechters die de IIT, bijzondere bijstand en / of regeling tegemoetkoming zorgkosten gebruiken, geven aan dat deze regelingen helpen bij het rondkomen. De extra middelen worden voornamelijk besteed aan de basisbehoeften, zoals boodschappen en kleding, maar ook aan leuke dingen zoals cadeautjes voor de feestdagen of een uitje.

De meeste geïnterviewde gebruikers van de U-pas vertellen dat deze helpt bij het meedoen, vaak omdat ze de pas gebruiken voor uitgaven die ze normaliter niet kunnen bekostigen. De Utrechters die wij hebben gesproken gebruiken de U-pas vooral om met het OV te reizen, activiteiten / uitjes te ondernemen (zoals een bioscoopbezoek) en om te sporten. Ook ouders zijn positief: "*Door de U-pas kunnen mijn kinderen beter meedoen. Ze gaan regelmatig zwemmen en ik heb een laptop voor schoolwerk kunnen kopen.*"[129] Uit de klanttevredenheidsonderzoeken van de U-pas blijkt tevens dat de tevredenheid van U-pasgebruikers door de jaren heen toeneemt: van een 7,6 in 2018 naar een 7,9 in 2022.[130]

[125] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interviews gemeente*.
[126] Zie bijvoorbeeld Gemeente Utrecht (2017). *Utrecht Inclusief deel 2*, p. 4.
[127] Gemeente Utrecht (2023). *Actieagenda Utrechters Schuldenvrij Eindrapportage 2019-2022*.
[128] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview gemeente*.
[129] Rekenkamer Utrecht (2023). *Interview inwoner*.
[130] Interne documenten: In10 & Paspartous (2018). *Perceptie & gebruik U-pas. Tevredenheid 2018 Pashouders en Partners*. En: Paspartous (2023). *Perceptie & gebruik U-pas. Klanttevredenheidsonderzoek onder Pashouders & Partners*.

Effect regelingen kan verder wordt vergroot door betere aansluiting op de doelgroep

De U-pas heeft een positief effect op meedoen. Maar we zien ook dat de pas onvoldoende ondersteuning biedt om volwaardig mee te kunnen doen aan de maatschappij. Dat heeft een aantal oorzaken.

Ten eerste wordt het budget door veel respondenten als te beperkt ervaren. Zo is het budget te krap om het hele jaar van te kunnen sporten of om regelmatig met het OV te reizen. De U-pas is daarmee ontoereikend om op een structurele en consistente wijze te ondersteunen bij het meedoen.

Ten tweede vindt een deel van de respondenten het aanbod voor volwassenen, en met name ouderen, te smal. Gepensioneerden maken dan ook het minst gebruik van de U-pas.[131] Er zijn vooral te weinig mogelijkheden om sociale activiteiten te ondernemen. Met het gezin uit eten kunnen gaan of met vrienden wat drinken op het terras worden als voorbeelden genoemd. De consequentie kan zijn dat mensen in een sociaal isolement terechtkomen en vereenzamen.

Niet alle geïnterviewde U-pasbezitters gebruiken echter de pas en zij maken hun budget daardoor niet op. In 2021 werd gemiddeld 61% van het U-pasbudget benut.[132] Er is behoefte aan betere informatievoorziening over het aanbod, onder zowel de geïnterviewde U-pasbezitters als niet-bezitters. Zo kan niet-gebruik worden gereduceerd.

Voorgenoemde behoeften komen ook naar voren in het meest recente klanttevredenheidsonderzoek naar de U-pas. Daaruit blijkt dat onder U-pasbezitters vooral behoefte is aan een vergroot aanbod, hoger budget en meer informatie over waar de U-pas voor kan worden gebruikt.[133]

[131] Gemeente Utrecht, Onderzoek & Advies (2022). Armoedemonitor 2022 *Rapportage ontwikkelingen armoede in Utrecht,*, p. 28.
[132] Gemeente Utrecht (2022). *Armoedemonitor 2022*, p. 28.
[133] Intern document: Paspartous (2023). *Perceptie & gebruik U-pas. Klanttevredenheidsonderzoek onder Pashouders & Partners*.

Servicepunt Werk en Inkomen

BIJLAGE 1 ONDERZOEKSVERANTWOORDING

WERKWIJZE

Het onderzoek voerden wij uit aan de hand van vier stappen:

- Documentstudie: Aan de hand van beschikbare gegevens is een beeld gevormd van de omvang van de doelgroepen, en de ontwikkelingen daarvan. Daarnaast hebben we de gemeentelijke aanpak op het gebied van armoede, middelen en bereik aan de hand van normen en bijbehorende criteria geanalyseerd. Er is gebruik gemaakt van zowel openbare, als interne gegevens en documenten. Een overzicht van de geraadpleegde bronnen is verderop in deze bijlage opgenomen.
- Interviews gemeente en samenwerkingspartners: Alle relevante partijen zijn in kaart gebracht en benaderd. Gesprekken zijn gevoerd aan de hand van een gestandaardiseerde vragenlijst.
- Interviews doelgroep:
    1. Om zoveel mogelijk verschillende Utrechters te kunnen spreken, is gekozen voor een brede insteek. We hebben zoveel mogelijk gemeentelijke samenwerkingspartners in de stad benaderd om via hen met de doelgroep in contact te komen.
    2. Waar mogelijk is gekozen voor zoveel mogelijk spreiding over de stad.
    3. Voorafgaand aan het afnemen van de interviews hebben we de conceptvragenlijst voorgelegd aan Panel Meetellen. Samen met leden van het panel is de vragenlijst afgestemd zodat de vragen toegankelijk en begrijpelijk waren voor de beoogde doelgroep en er geen belangrijke elementen ontbraken.
    4. Er is rekening gehouden met de sensitieve aard van de vragen. Aan het begin van elk interview is vermeld dat vragenlijsten volledig anoniem verwerkt worden, dat antwoorden geen gevolgen hebben voor de persoonlijke situatie en dat er geen antwoord gegeven hoeft te worden als een respondent dat niet wil.
    5. We hebben zowel mensen telefonisch, als *face-to-face* gesproken (afhankelijk van de situatie en mogelijkheden). Zie tabel B1.1.

Tabel B1.1 Bronnen interviews doelgroep

	Soort interview	Wijk	Totale respons
Armoedecoalitie	Telefonisch	Stadsbreed	9
Werk en Inkomen	Telefonisch	Stadsbreed	6
Papiercafé	*Face-to-face*	Kanaleneiland	3
Papiercafé	*Face-to-face*	Overvecht	3
Panel meetellen	*Face-to-face*	Stadsbreed	6
Spreekuur Sociaal Raadslieden (FAS)	*Face-to-face*	Kanaleneiland	6
Voedselbank	*Face-to-face*	Lombok	15
Voedselbank	*Face-to-face*	Overvecht	18
Totaal			**66**

- Analyse en rapportage: In het onderzoek hebben we gebruik gemaakt van zowel kwalitatieve, als kwantitatieve gegevens, die vooral veelzeggend zijn in aanvulling op elkaar. De ontwikkeling van de doelgroep, het bereik en de (financiële) middelen zijn grotendeels kwantitatief benaderd, maar krijgen ook aandacht in de gesprekken die we hebben gevoerd. Ook bij de interviews die we bij de doelgroep hebben afgenomen, is sprake van een combinatie. Het doel van de interviews was voornamelijk om een beeld te kunnen schetsen van de leefwereld en behoeften van mensen die moeite hebben om rondkomen. Doordat er niet alleen open, maar ook gesloten vragen zijn gesteld, is het mogelijk om de informatie ook te kwantificeren. Wel blijven de uitkomsten hiermee indicatief.

GERAADPLEEGDE PERSONEN

Gemeente Utrecht:

- Wethouder Armoede
- Bestuursadviseur wethouder
- Directeur Werk en Inkomen
- Manager beleid en contractmanagement
- Unit managers Werk en Inkomen (2)
- Senior beleidsmedewerkers armoede (2)
- Senior beleidsonderzoekers (2)
- Businesscontroller
- Adviseur businesscontroller
- Beleidsmedewerker bestaanszekerheid
- Communicatieadviseur

Externen:

- Armoedecoalitie
- Big Brothers, Big Sisters Utrecht
- Buurtteams Jeugd en Gezin
- Buurtteams Sociaal
- De Geldzaak
- Grote Utrecht Stadsdiner
- Hogeschool van Amsterdam
- Jeugdeducatiefonds
- Rode Kruis Utrecht
- Sleutelpersonennetwerk
- Stichting Al Amal
- Stichting Leergeld Utrecht
- Stichting Leren voor de Toekomst
- Stichting Utrecht op Orde
- Stichting Weekje Weg

- U Centraal
- Voedselbank Utrecht

Doelgroep, via*:*

- Armoedecoalitie
- Buurtteam Kanaleneiland / FAS Spreekuur
- De Geldzaak / U Centraal
- Panel Meetellen
- Papiercafé Kanaleneiland
- Papiercafé Overvecht
- Voedselbank Lombok
- Voedselbank Overvecht
- Werk en Inkomen

GERAADPLEEGDE DOCUMENTEN

Gemeentelijke documenten:

- Gemeente Utrecht (14 mei 2013). Commissiebrief *Dashboard Kwartaalinformatie Werk en Inkomen eerste kwartaal 2013.* (13.031061)
- Gemeente Utrecht (5 september 2013). Commissiebrief *Dashboard Kwartaalinformatie Werk en Inkomen tweede kwartaal 2013.* (13.056025)
- Gemeente Utrecht, Onderzoek & Advies (november 2013). Armoedemonitor 2013 *Armoede en het bereik van financiële regelingen in de gemeente Utrecht.*
- Gemeente Utrecht (2015). Volksgezondheidsbeleid 2015-2018 *Bouwen aan een gezonde toekomst.*
- Gemeente Utrecht (2015). Vernieuwing Utrechtse Armoedeaanpak 2016-2019 *Utrecht Inclusief*.
- Gemeente Utrecht, Onderzoek & Advies (maart 2015). Armoedemonitor 2015 Factsheet *Armoede in Utrecht.*
- Gemeente Utrecht (10 december 2015). Raadsvoorstel *Vernieuwing Armoedeaanpak: Utrecht Inclusief.*
- Gemeente Utrecht (2016). Notitie *Utrecht Inclusief – Vernieuwing van de Utrechtse armoedeaanpak 2016-2019.*
- Gemeente Utrecht (2016). Notitie *Utrecht inclusief deel 2: inzet van de armoederegelingen.*
- Gemeente Utrecht (2016). Verdieping *Utrecht inclusief deel 2: inzet van de armoederegelingen.*
- Gemeente Utrecht (30 juni 2016). *Jaarstukken 2015*.
- Gemeente Utrecht, Onderzoek & Advies (2017). *Armoedemonitor 2017.*
- Gemeente Utrecht (29 juni 2017). *Jaarstukken 2016*.
- Gemeente Utrecht (15 december 2017). Raadsbrief *Armoedemonitor 2017 en voortgang onderdelen armoedeaanpak.* (4993645)

- Gemeente Utrecht (5 juli 2018). *Jaarstukken 2017*.
- Gemeente Utrecht (…). Actieagenda 2019 en verder *Utrechters schuldenvrij.*
- Gemeente Utrecht (6 juni 2019). *Jaarstukken 2018*.
- Gemeente Utrecht (10 februari 2020). Raadsbrief *Proces aanscherpen armoedebeleid.* (7240958)
- Gemeente Utrecht (8 mei 2020). *Jaarstukken 2019*.
- Gemeente Utrecht, Onderzoek & Advies (2021). Armoedemonitor 2021 *Rapportage ontwikkelingen armoede in Utrecht.*
- Gemeente Utrecht (1 april 2021). *Beantwoording diverse toezeggingen Armoedebeleid.* (*8671988*)
- Gemeente Utrecht (29 mei 2021). *Jaarstukken 2020*.
- Gemeente Utrecht (10 november 2021). Raadsbrief *Armoedemonitor en dashboard.*
  Gemeente Utrecht, Onderzoek & Advies (2022). Armoedemonitor 2022 *Rapportage ontwikkelingen armoede in Utrecht.*
- Gemeente Utrecht (16 juni 2022). *Jaarstukken 2021*.
- Gemeente Utrecht (23 juni 2022). Raadsbrief *MER en Armoedemonitor.*
- Gemeente Utrecht, Concernaudit (9 september 2022). Rapport *Veerkracht en gelijke kansen.*
- Gemeente Utrecht (28 september 2022). Raadsbrief *Update koopkrachtcrisis en extra maatregelen.*
- Kinderombudsman (3 oktober 2022). Brief *Inbreng Kinderombudsman commissiedebat armoede- en schuldenbeleid.*
- Gemeente Utrecht (31 oktober 2022). Raadsbrief *Concernaudit 213a onderzoek: Veerkracht en Gelijke Kansen.* (10189214)
- Gemeente Utrecht (9 november 2022). Raadsbrief *Minima Effect Rapportage & update koopkrachtcrisis.*
- Gemeente Utrecht (30 november 2022). Raadsbrief *Financiële regelingen om kinderen in armoede te laten sporten.*
- Gemeente Utrecht (23 december 2022). Raadsbrief *Aanpak koopkrachtcrisis 2023.*
- Gemeente Utrecht (19 januari 2023). Conceptverslag *openbare vergadering commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie*.
- Gemeente Utrecht (27 juni 2023). Raadsbrief *Financieel beeld armoedebegroting 2023*.
- Gemeente Utrecht (6 juli 2023). *Jaarstukken 2022*.

Interne gemeentelijke documenten:

- Gegevens over aantal toegekende armoederegelingen.
- Gegevens over beschikbare (financiële) middelen.
- Gemeente Utrecht (2022). *Communicatiestrategie Missieteam Rondkomen, Meedoen, Schuldenvrij* en *Communicatieplan Rondkomen, Meedoen, Schuldenvrij*.
- In10 & Paspartous (2018). *Perceptie & gebruik U-pas. Tevredenheid 2018 Pashouders en Partners*.

- Paspartous (2023). *Perceptie & gebruik U-pas. Klanttevredenheidsonderzoek onder Pashouders & Partners*.

Schriftelijke vragen, moties en amendementen:

- Gemeente Utrecht (10 december 2015). Amendement *Oude schoenen, nieuwe schoenen,* (A2015/79).
- DENK, BIJ1, EenUtrecht, UtrechtSolidair, Volt (10 november 2022). Amendement *Meer kinderen ondersteunen tegen armoede.*

Andere bronnen:

- GroenLinks, D66, ChristenUnie (mei 2018). Coalitieakkoord Utrecht 2018-2022 *Ruimte voor iedereen.*
- Gemeente Oss (24 oktober 2019). Beleidskader *Armoede & Schulden 2020-2024.*
- Armoedecoalitie Utrecht (24 februari 2022). Sociaal Stembus Akkoord *Laat álle Utrechters meedoen!*
- Rijksoverheid (31 maart 2022). Kamerstuk *Nationaal plan kindergarantie.*
- Nibud (16 april 2022). *Minima-effectrapportage gemeente Utrecht 2022*.
- GroenLinks, D66, PvdA, Student & Starter, ChristenUnie (1 juni 2022). Coalitieakkoord Utrecht 2022-2026 *Investeren in Utrecht. Kiezen voor gelijke kansen, betaalbaar wonen en klimaat.*
- Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (12 juli 2022). Kamerbrief *Aanpak geldzorgen, armoede en schulden.*
- Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (12 juli 2022). Visual *Aanpak geldzorgen, armoede en schulden.*
- Algemeen Dagblad (15 september 2022). *Nieuwe groep 'werkende armen' klopt aan bij schuldhulpverleners door energiecrisis.*
- Nibud (oktober 2022). *Update Minima-effectrapportage 2023*.
- NOS (6 december 2022). *CPB: koopkracht daalt in twee jaar met zo'n 4 procent, ondanks prijsplafond.*
- Nibud (21 januari 2023). *Nibud: 2023 wordt financieel bijkomen van de klap van 2022.*
- U pas (13 februari 2023). *Schaf een energiezuinige koelkast aan met korting.*
- Algemeen Dagblad (12 juni 2023). *Utrecht zoekt de grens op met vrijstellen van gemeentelijke belasting: 'Er zijn schrijnende verhalen'.*
- Commissie Sociaal Minimum (30 juni 2023). *Een zeker bestaan. Naar een toekomstbestendig stelsel van het sociaal minimum*.

Websites:

- Centraal Bureau voor de Statistiek (8 december 2021). *Laag en langdurig laag inkomen; kenmerken, regio (indeling 2021) 2011-2020.* Geraadpleegd via: https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/85066NED/table
- Centraal Bureau voor de Satistiek (z.d.). *Inflatie – Hoe hoog is de inflatie in Nederland?*

- Gemeente Utrecht, Utrecht in cijfers (z.d.). *Aandeel huishoudens met een inkomen tot …% van het wettelijk sociaal minimum.* Geraadpleegd via: https://utrecht.incijfers.nl/jive/
- Gemeente Utrecht, Utrecht in cijfers (z.d.). Dashboard *Werk & inkomen (wijken).* thema - Werk & inkomen (wijken) - Onbekend (incijfers.nl)
- Kennisplatform inclusief samenleven (z.d.) *De KIS wijkmonitor – versie najaar 2022.* Geraadpleegd via: KIS Wijkmonitor (kis-wijkmonitor.nl)
- Nibud: Het Nibud (Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting)
- Rijksoverheid (z.d.). *Armoede verminderen.* Geraadpleegd via: https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/armoedebestrijding/armoede-verminderen.
- UWV (z.d.) *Actuele bedragen.* Verkregen via: https://www.uwv.nl/particulieren/bedragen/detail/sociaal-minimum.

BIJLAGE 2 ARMOEDEREGELINGEN

Met minimaeffectrapportages (MERs) brengt het Nibud het effect van het minimabeleid op het huishoudbudget van Utrechters met een laag inkomen in kaart. Dat gebeurt voor twaalf huishoudtypen op vijf verschillende inkomensniveaus. Uit de MER 2023 blijkt dat alle huishoudtypen het basispakket[134] én uitgaven voor sociale participatie[135] kunnen betalen, mits zij gebruik maken van alle landelijke en lokale armoederegelingen. De regelingen die het Nibud gebruikt in de berekeningen zijn weergegeven in tabel B2.1.

Tabel B2.1 Armoederegelingen in analyse Nibud

Regeling	Type	Definitie
Algemene heffingskorting	Landelijk	Korting op de inkomensbelasting en premie volksverzekering voor iedereen boven de 18 jaar.
Arbeidskorting	Landelijk	Heffingskorting voor alle werkenden.
Inkomensafhankelijke combinatiekorting	Landelijk	Korting voor werkenden met één of meerdere kinderen jonger dan twaalf jaar.
Ouderenkorting en alleenstaande ouderenkorting	Landelijk	Heffingskorting voor AOW-gerechtigden.
Zorgtoeslag	Landelijk	Bijdrage van de overheid voor de kosten van de zorgverzekering. Geldig voor mensen met een inkomen onder de inkomens- en vermogensgrens.
Huurtoeslag	Landelijk	Bijdrage van de overheid voor de huurkosten van huurders van een zelfstandige huurwoning. Hoogte is afhankelijk van het inkomen, het vermogen, de huishoudsamenstelling en de huurprijs. Ook voor deze toeslag geldt een vermogensgrens.
Kinderopvangtoeslag	Landelijk	Tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang.
Kindgebonden budget	Landelijk	Een maandelijkse, inkomensafhankelijke bijdrage in de kosten van kinderen voor alle Nederlanders met kinderen jonger dan 18 jaar.
Kinderbijslag	Landelijk	Een bedrag voor eigen kinderen en stiefkinderen tot 18 jaar (en soms voor pleegkinderen tot 16 jaar) dat ieder kwartaal wordt uitgekeerd. Dit bedrag is onafhankelijk van het inkomensniveau.
Kwijtschelding lokale lasten	Utrechts	Utrechters zonder vermogen en een laag inkomen die daardoor de gemeentelijke- en/of waterschapsbelasting niet kunnen betalen kunnen in aanmerking komen voor kwijtschelding.
U-polis	Utrechts	Collectieve zorgverzekering. Bestaat uit een basisverzekering met twee aanvullende pakketten.
U-pas	Utrechts	Een ‘meedoen-pas’ voor Utrechters met een laag inkomen. Kinderen en volwassenen krijgen jaarlijks een persoonlijk budget

[134] Uitgaven die die voor elk huishouden niet of moeilijk vermijdbaar zijn.
[135] Uitgaven aan contributies en abonnementen, bezoek ontvangen en op bezoek gaan, vakantie/uitgaan en recreatief vervoer.

		dat zij kunnen inzetten voor schoolwerk en/of sportieve en culturele activiteiten.
Individuele Inkomenstoeslag	Utrechts	Een aanvullend jaarlijks bedrag voor huishoudens die ouder zijn dan 21 jaar, maar jonger dan de AOW-leeftijd en die drie jaar of langer een inkomen tot 110% WSM hebben. Voor gehuwden/samenwonenden met minimaal 1 kind van 12 tot 18 jaar is de inkomensgrens 125% WSM. De hoogte van de toeslag is afhankelijk van de gezinssamenstelling.
Compensatie hoge energiekosten	Utrechts	Vergoeding van € 1.300 voor huishoudens met een inkomen tot en met 125% WSM.

Bron: Nibud (26 april 2022). *Minima-effectrapportage gemeente Utrecht 2022*.

REKENKAMER UTRECHT

wil bijdragen aan het verbeteren van het gemeentelijke bestuur en het versterken van de controlerende rol van de gemeenteraad.

Dat doet de Rekenkamer via het doen van onafhankelijk onderzoek naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gevoerde beleid en bestuur.

Voor de inwoners van de gemeente Utrecht wil de Rekenkamer zichtbaar maken hoe publiek geld wordt besteed en wat er terecht komt van de voornemens van de gemeente.

REKEN KAMER UTRECHT

Aan de gemeenteraad van de gemeente Utrecht

Behandeld door	Gerth Molenaar	**Datum**	16 oktober 2023
Doorkiesnummer	06 – 49 75 43 00	**Ons kenmerk**	11631907
E-mail	g.molenaar@utrecht.nl	**Onderwerp**	Rekenkamerrapport ‘Pleisters plakken’ met persbericht, publiekssamenvatting en raadsvoorstel
Bijlagen	4		

Geachte leden van de gemeenteraad,

De rekenkamer heeft onderzoek gedaan naar het armoedebeleid van de gemeente Utrecht.

Hierbij bied ik u het rapport ‘*Pleisters plakken – Een onderzoek naar het bereik en de effectiviteit van de armoedeaanpak in de gemeente Utrecht.’* aan met bijbehorend persbericht, publiekssamenvatting en raadsvoorstel. Op deze documenten rust een embargo tot dinsdag 17 oktober 2023 9.00 uur, waarna deze openbaar worden gemaakt op onze website.

De technische bijeenkomst, waarin het rapport wordt gepresenteerd, zal worden gepland in aanloop naar de vergadering van de commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie van december 2023. U ontvangt hiervoor te zijner tijd per e-mail apart een uitnodiging.

Over de raadsbehandeling van het rekenkamerrapport wordt u via de griffie nader geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Drs. P.W.D. Venhoeven
Voorzitter Rekenkamer Utrecht

Stadhuisbrug 1 Utrecht
Postbus 16200, 3500CE Utrecht
030-286 13 91 | utrecht.nl/bestuur-en-organisatie/rekenkamer

PUBLIEKSSAMENVATTING REKENKAMERRAPPORT ‘PLEISTERS PLAKKEN’

Het lukt de gemeente Utrecht niet om alle inwoners te helpen die moeite hebben om te leven van hun inkomen. De prijzen zijn de afgelopen tijd gestegen. Dat maakt het voor veel mensen nóg moeilijker om met hun geld het einde van de maand te halen. Door de hogere prijzen zijn er ook Utrechters bijgekomen die eerst wel van hun inkomen konden leven, maar nu niet meer. Niet alle inwoners weten de hulp van de gemeente te vinden. Anderen weten niet wat de gemeente voor hulp biedt en of zij recht hebben op hulp van de gemeente.

Het is voor de gemeente belangrijk dat alle Utrechters kunnen rondkomen en meedoen. Dat betekent:

- Iedereen heeft elke maand genoeg geld om van te leven.
- Iedereen kan genoeg activiteiten doen met andere mensen, zoals sporten.

Dit zijn de twee grootste doelen die de gemeente heeft om armoede in de stad tegen te gaan. De gemeente helpt Utrechters die een laag inkomen hebben door hen bijvoorbeeld geld te geven of geen gemeentelijke belasting te vragen. Dit moet inwoners helpen om beter rond te kunnen komen en mee te kunnen doen. De rekenkamer onderzocht of dat lukt. De rekenkamer sprak met 66 Utrechters over hun situatie en ervaringen met de hulp van de gemeente. Hiervoor ging de rekenkamer langs bij verschillende locaties van de voedselbank en op andere plekken in de stad.

De rekenkamer ziet dat het nog niet lukt om alle Utrechters te laten leven van hun inkomen en mee te laten doen. Dat heeft volgens de rekenkamer vier oorzaken:

1. Sommige inwoners weten niet dat de gemeente hulp biedt. Of ze weten niet dat ze van de hulp gebruik mogen maken. Daardoor worden niet alle inwoners met geldproblemen door de gemeente geholpen.
2. Door het stijgen van de prijzen kunnen mensen met hetzelfde geld minder kopen. Hierdoor is het voor Utrechters met een laag inkomen nog zwaarder geworden om van hun geld te kunnen leven.
3. De gemeente helpt alleen inwoners met een laag inkomen. Door het stijgen van de prijzen komen ook inwoners die meer verdienen in de problemen. Deze mensen willen graag hulp van de gemeente. Maar zij mogen nu geen ondersteuning krijgen.

4. De ondersteuning door de gemeente past niet altijd bij wat Utrechters nodig hebben. Daardoor kunnen inwoners die ondersteuning krijgen soms nog steeds niet van hun inkomen leven.

De rekenkamer raadt de gemeente aan om:

1. Keuzes uit te werken over welke Utrechters hulp krijgen en welke niet.
2. Ervoor te zorgen dat alle Utrechters die recht hebben op ondersteuning die ook krijgen.
3. Ervoor te zorgen dat de ondersteuning beter past bij wat Utrechters nodig hebben.
4. Afdelingen van de gemeente meer met elkaar samen te laten werken.
5. Duidelijk te maken welke subsidies het meeste effect hebben en meer te sturen op samenwerking in de stad.

Stadhuisbrug 1 Utrecht
Postbus 16200, 3500CE Utrecht
030-286 13 91 |
www.utrecht.nl/bestuur-en-organisatie/rekenkamer

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Rekenkamerrapport *Het gaat niet goed*

Beleidsveld	Volksgezondheid
Organisatieonderdeel	Volksgezondheid
Opsteller	Naomi Meys
Kenmerk	11699957
Vergaderdatum Raad	Volgt
Geheim	Nee

De rekenkamer stelt de raad voor te besluiten om het college van burgemeester en wethouders te verzoeken:

1. Uit te werken hoe de gemeente gaat sturen op het bereiken van de doelen door de partijen en netwerken, om daarmee meer Utrechters met mentale problemen te bereiken.

2. Het onderwerp mentale gezondheid integraal op te pakken. En te zorgen voor samenhang tussen de netwerken en aansluiting tussen de preventieve zorg en de eerstelijnszorg, voor betere onderlinge verwijzingen. Zo kunnen wachtlijsten in de geestelijke gezondheidszorg worden ontlast.

3. Het beleid voor mentale gezondheid een concreet doel te geven en het doel en het budget ervoor beter op elkaar af te stemmen. En alleen de interventies te subsidiëren die bij dat doel aansluiten en goed onderbouwd zijn, om de doeltreffendheid en doelmatigheid te vergroten.

4. In het nieuwe beleid afspraken te maken over evaluatie en monitoring zodat duidelijker wordt wat het beleid oplevert en indien nodig bijgestuurd kan worden.

5. De raad binnen zes weken door middel van een plan van aanpak te informeren over de wijze waarop deze aanbevelingen worden uitgevoerd.

De rekenkamer,

de secretaris,

dr. G. Molenaar

de voorzitter,

drs. P.W.D. Venhoeven

Samenvatting

De rekenkamer Utrecht heeft onderzoek gedaan naar de doeltreffendheid van het beleid voor mentale gezondheid. De resultaten van het onderzoek zijn vastgelegd in het rapport *Het gaat niet goed.* De rekenkamer doet aanbevelingen die voorliggen in dit raadsvoorstel.

Context

Aanleiding

Het afgelopen decennium blijkt uit diverse onderzoeken dat steeds meer mensen problemen ervaren met hun mentale gezondheid. Gedurende de pandemie is de mentale gezondheid sterk verslechterd, met name onder jongeren. Uit de data van het meest recente Utrechtse Gezondheidsprofiel 2022 blijkt dat met name de mentale gezondheid van jongvolwassen Utrechters (16 t/m 25 jaar) onder druk staat. Mentale gezondheid was onder de noemer 'psychische gezondheid' opgenomen in het volksgezondheidsbeleid 'Gezondheid voor iedereen 2019-2023'. De rekenkamer heeft onderzocht in hoeverre dit beleid doeltreffend is. Binnenkort komt er een nieuwe beleidsnota volksgezondheid (Q1 2024 in de raad).

Juridische context

Rekenkamer Utrecht is een onafhankelijk bestuursorgaan van de gemeente Utrecht, met een grondslag in de gemeentewet (artikel 81 en 182-185). De rekenkamer heeft taken en bevoegdheden op een bij wet duidelijk afgebakend terrein. De rekenkamer onderzoekt de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur (gemeentewet, artikel 182). Een door de rekenkamer ingesteld onderzoek naar de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur bevat daarbij geen controle van de jaarrekening aangezien dat het werkterrein is van de accountant. De gemeenteraad heeft binnen de kaders van de wet voor Rekenkamer Utrecht het juridisch kader nader vastgelegd in een verordening. De Verordening Rekenkamer Utrecht is begin 2021 geactualiseerd (Gemeenteblad nr. 23412, 26 januari 2021).

Beslistermijn

Geen specifieke beslistermijn voorzien.

Beoogd effect

Het doel van dit onderzoek is de gemeenteraad inzicht geven in de uitvoering van het beleid van mentale gezondheid en de doeltreffendheid hiervan. De centrale vraag van het onderzoek luidt: In hoeverre is het Utrechtse beleid voor mentale gezondheid doeltreffend?

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad

In oktober 2019 is de nota 'Gezondheid voor iedereen 2019-2023' vastgesteld. Met een amendement heeft de gemeenteraad het speerpunt psychische gezondheid aan de nota toegevoegd. In het raadsbesluit draagt de raad het college op om het speerpunt verder uit te werken en de raad daarover te informeren. Deze informatie is terug te vinden in de eerste, tweede en derde voortgangsrapportage.

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	Uit te werken hoe de gemeente gaat sturen op het bereiken van de doelen door de partijen en netwerken, om daarmee meer Utrechters met mentale problemen te bereiken.
Argumenten	
1.1	De aanpak is gericht op samenwerking met andere partijen in netwerken, maar de gemeente geeft weinig sturing aan de inzet van deze partijen voor het bereiken van de doelen en op de samenhang binnen en tussen netwerken.

1.2	Er is geen samenhangend pakket aan activiteiten om de mentale gezondheid van Utrechters te verbeteren.
1.3	Het oorspronkelijke speerpunt is nooit uitgevoerd. Veel partijen kennen het beleid voor het speerpunt psychische gezondheid niet. De drie focuspunten die in 2021 in de plaats daarvan zijn gekomen, landen ook niet in de netwerken.
1.4	Uit incidentele subsidies Versneld vernieuwen en Herstel en veerkracht zijn allerlei verschillende initiatieven gefinancierd, maar die bereiken weinig Utrechters met mentale problemen.
1.5	Het bereik blijft ver achter bij de omvang van het probleem, naar schatting alleen al 12.000 jongvolwassenen hebben matige tot ernstige psychische klachten. Daarnaast ligt in de verhouding tussen de hoogte van de subsidies en het kleine aantal bereikte Utrechters ondoelmatigheid op de loer.
Beslispunt	
2	Het onderwerp mentale gezondheid integraal op te pakken. En te zorgen voor samenhang tussen de netwerken en aansluiting tussen de preventieve zorg en de eerstelijnszorg, voor betere onderlinge verwijzingen. Zo kunnen wachtlijsten in de geestelijke gezondheidszorg worden ontlast.
Argumenten	
2.1	Partijen die zich bezighouden met mentale gezondheid zien in de praktijk geen integrale aanpak.
2.2	Tussen netwerken is weinig samenhang en er vindt weinig uitwisseling plaats.
2.3	Er is geen goede aansluiting tussen de preventieve zorg (gefaciliteerd vanuit Volksgezondheid) en de eerstelijnszorg (buurtteams, opdracht vanuit Maatschappelijke Ontwikkeling, maar bijvoorbeeld ook huisartsen). Als over en weer duidelijk is waar zij naar kunnen doorverwijzen, draagt dat bij aan het vergroten van de toegankelijkheid van ondersteuning van Utrechters met mentale problemen.
Beslispunt	
3	Het beleid voor mentale gezondheid een concreet doel te geven en het doel en het budget ervoor beter op elkaar af te stemmen. En alleen de interventies te subsidiëren die bij dat doel aansluiten en goed onderbouwd zijn, om de doeltreffendheid en doelmatigheid te vergroten.
Argumenten	
3.1	Het speerpunt psychische gezondheid heeft geen concreet doel.
3.2	Er is onvoldoende structureel personeel en budget voor de uitvoering van het speerpunt.
3.3	Wat de activiteiten van het speerpunt opleveren, is grotendeels onbekend, want er is nauwelijks aandacht voor monitoring en evaluatie. Zo kan ook nooit voor de meest doeltreffende of doelmatige interventies worden gekozen.
3.4	De focus is verschoven van de mentale gezondheid van alle Utrechters naar alleen jeugdigen en jongvolwassenen. Maar deze keuze is niet expliciet meegedeeld aan de gemeenteraad.

Beslispunt	
4	In het nieuwe beleid afspraken te maken over evaluatie en monitoring, zodat duidelijker wordt wat het beleid oplevert en indien nodig bijgestuurd kan worden.
Argumenten	
3.1	Er is geen uitwerking van het Utrechts sturingsmodel voor het speerpunt psychische gezondheid.
3.2	Er zijn nauwelijks afspraken over evaluatie en monitoring met de netwerken en partijen die zich op mentale gezondheid richten.
3.3	Er zijn nog slechts in beperkte mate resultaten bekend van wat de subsidies hebben opgeleverd.

Financiën
De financiële consequenties van dit voorstel zijn op dit moment onbekend. Deze zijn afhankelijk van de besluitvorming en de precieze opvolging van de beslispunten daarna.

Vervolg
Met het voorliggend besluit wordt het college verzocht om de raad binnen zes weken door middel van een plan van aanpak te informeren over de wijze waarop de aanbevelingen worden uitgevoerd.

Participatie
Er is een groot aantal personen en organisaties in het onderzoek betrokken:
- Binnen de gemeentelijke organisatie sprak de rekenkamer tijdens het onderzoek met 17 personen.
- De rekenkamer sprak daarnaast met 16 partijen die zich bezighouden met mentale gezondheid.

Communicatie
Rekenkamer Utrecht stuurt het rapport en de bijbehorende documenten in eerste instantie toe aan de gemeenteraad en het college van B&W. Vervolgens worden deze ook openbaar gemaakt op de website van de rekenkamer. Daarbij worden ook de respondenten, perscontacten en andere geïnteresseerden op de hoogte gesteld. In een technische bijeenkomst licht de rekenkamer de onderzoeksresultaten nader toe.

Bijlagen
Bijlagen besluitvorming
- Rekenkamerrapport *Het gaat niet goed. Een onderzoek naar de uitvoering en doeltreffendheid van het beleid voor mentale gezondheid in Utrecht*

Bijlagen informatief
- Persbericht
- Publiekssamenvatting
- Infographic

HET GAAT NIET GOED

EEN ONDERZOEK NAAR DE UITVOERING EN DOELTREFFENDHEID VAN HET BELEID VOOR MENTALE GEZONDHEID IN UTRECHT

REKEN KAMER UTRECHT

HET GAAT NIET GOED

EEN ONDERZOEK NAAR DE UITVOERING EN DOELTREFFENDHEID VAN HET BELEID VOOR MENTALE GEZONDHEID IN UTRECHT

7 november 2023
Eindrapport

REKENKAMER UTRECHT

LEDEN

- Paul Venhoeven (voorzitter)
- Sjoerd Keulen
- Nanda ‘t Lam

MEDEWERKERS ONDERZOEK

- Naomi Meys
- Jelte Schat
- Roel Sips

CONTACTGEGEVENS

030 - 286 1391
rekenkamer@utrecht.nl
www.utrecht.nl/bestuur-en-organisatie/rekenkamer
Postbus 16200, 3500 CE Utrecht

SCHA

INHOUDSOPGAVE

DEEL I Bestuurlijk rapport 8
1 Doelstelling onderzoek 8
2 Conclusies en aanbevelingen 10
3 Bestuurlijke reactie college van B&W 16
4 Nawoord rekenkamer 19

DEEL II Nota van bevindingen 22
1 Inleiding 22
1.1 Aanleiding 22
1.2 Doel en onderzoeksvragen 23
1.3 Werkwijze en afbakening onderzoek 24
1.3.1 Werkwijze 24
1.3.2 Afbakening 24
1.4 Leeswijzer 26

2 Mentale gezondheid in Utrecht 28
2.1 Mentale gezondheidsproblematiek 28
2.1.1 Definitie van Mentale gezondheid 28
2.1.2 Mentale gezondheid van Utrechters staat onder druk 28
2.2 Wetten en beleid 30
2.2.1 De gemeente heeft een wettelijke taak op het gebied van mentale gezondheid 30
2.2.2 Landelijke beleidskaders geven richtlijnen 30
2.2.3 Mentale gezondheid is terug als speerpunt 32
2.3 Samenwerking in netwerken 33

3 Onderbouwing voor het beleid 38
3.1 Belangrijkste bevindingen 38
3.2 Toelichting op de bevindingen 39
3.2.1 Duidelijke onderbouwing voor aanleiding, betrokkenen en probleemanalyse 39
3.2.2 Rol, doel en monitoring zijn onvoldoende onderbouwd 40
4 Besteding middelen 43

4.1 Belangrijkste bevindingen 43
4.2 Toelichting op de bevindingen 43
4.2.1 Beperkte middelen voor het speerpunt 43
4.2.2 Vanaf 2021 aanbodgerichte sturing door middel van subsidies 44

5 Uitvoering van het beleid voor mentale gezondheid 50
5.1 Belangrijkste bevindingen 50
5.2 Toelichting op de bevindingen 51
5.2.1 De activiteiten uit de beleidsnota zijn niet uitgevoerd 51
5.2.2 Veel verschillende activiteiten, raad vraagt naar voortgang speerpunt 52

6 Samenwerken voor gezondheidswinst 56
6.1 Belangrijkste bevindingen 56
6.2 Toelichting op de bevindingen 57
6.2.1 Wel een startfoto, geen overzicht 57
6.2.2 Doelen en samenhangend pakket aan activiteiten ontbreken, focuspunten landen niet 57
6.2.3 Weinig afspraken over monitoring en evaluatie 60

7 Doeltreffendheid 63
7.1 Belangrijkste bevindingen 63
7.2 Toelichting op de bevindingen 64
7.2.1 Kleine groep Utrechters voelt zich geholpen 64
7.2.2 Netwerken hebben voordelen voor samenwerkingspartners, maar hebben voor inwoners weinig resultaat 67
7.2.3 Waardering voor volksgezondheid, meer sturing en samenwerking nodig door gemeente 69

Bijlage 1 Onderzoeksverantwoording 72
Bijlage 2 Activiteiten mentale gezondheid 73
Bijlage 3 Geraadpleegde bronnen 75

IEDEREEN
IS
ONZEKER

DEEL I BESTUURLIJK RAPPORT

1 DOELSTELLING ONDERZOEK

Aanleiding

Het afgelopen decennium blijkt uit diverse onderzoeken dat steeds meer mensen problemen ervaren met hun mentale gezondheid. In 2019, nog vóór de coronapandemie, blijkt uit onderzoek dat het aantal mensen met psychische problemen de afgelopen tien jaar licht is toegenomen. Gedurende de pandemie is de mentale gezondheid sterk verslechterd, met name onder jongeren. In 2022 zijn er nog steeds veel jongeren met mentale problemen. Mentale problemen kunnen het leven en functioneren van mensen aantasten. Dit heeft persoonlijke, sociale, economische en maatschappelijke gevolgen.

Uit de data van het meest recente Utrechtse Gezondheidsprofiel 2022 blijkt dat met name de mentale gezondheid van jongvolwassen Utrechters (16 t/m 25 jaar) onder druk staat. Een kwart van hen heeft matige tot ernstige psychische problemen, waaronder bijvoorbeeld depressieve klachten, en een nog grotere groep ervaart vaak stress. Daarnaast geeft een groot deel van de jongvolwassenen aan te kampen met hoge prestatiedruk.

Gemeenten hebben wettelijke taken op het gebied van preventie en gezondheid. In de Wet publieke gezondheid, Wmo en de Jeugdwet staat dat gemeenten moeten zorgen voor preventie en vroegsignalering van psychische problemen en stoornissen en vroegtijdige interventie.

De Utrechtse gemeenteraad maakt zich zorgen over de mentale gezondheid van Utrechters. Dit heeft er onder andere toe geleid dat psychische gezondheid als speerpunt is opgenomen in de meest recente volksgezondheidsnota ‘Gezondheid voor iedereen’ (2019-2023). De huidige coalitie wil het onderwerp een extra impuls geven, met speciale aandacht voor jeugd en jongvolwassenen. De aanpak van de gemeente voor het verbeteren van de mentale gezondheid is vooral gericht op samenwerking met andere organisaties in netwerken. De belangrijkste netwerken zijn het Gezondheidspact, de Gezonde wijkallianties en Netwerk student en zorg. De gemeente verstrekt sinds 2021 ook incidentele subsidies aan initiatieven voor het verbeteren van de mentale gezondheid van Utrechters, waaronder de Wachtverzachter, GeluksBV en On the move sportvrienden. De rekenkamer heeft onderzoek gedaan naar de doeltreffendheid van de huidige aanpak. Momenteel bereidt de gemeente een nieuwe volksgezondheidsnota voor, die begin 2024 in de gemeenteraad zal worden behandeld.

Centrale vraag

De centrale vraag van ons onderzoek is: In hoeverre is het Utrechtse beleid voor mentale gezondheid doeltreffend?

Deze rapportage bestaat uit twee delen: I. het bestuurlijk rapport en II. de nota van bevindingen. In dit eerste deel gaan we in op de overkoepelende conclusies en aanbevelingen. De nota van bevindingen bevat onze bevindingen waarop deze conclusies en aanbevelingen zijn gebaseerd. De nota kwam tot stand door de uitvoering van het beleid af te zetten tegen de vooraf opgestelde normen.

Werkwijze

Het onderzoek is uitgevoerd van april tot en met juni 2023 aan de hand van een documentenstudie en gesprekken binnen en buiten de gemeentelijke organisatie. Centraal staat het speerpunt mentale gezondheid zoals in de gemeentebrede nota ‘Gezondheid voor iedereen’ is opgenomen. We hebben niet onderzocht in hoeverre het lukt om mentale gezondheid in ander beleid op te nemen, zoals wonen of groen. We hebben wel bekeken in hoeverre andere organisatieonderdelen van de gemeente of externe partijen betrokken zijn bij de uitvoering van het beleid voor mentale gezondheid (bijvoorbeeld de buurtteams). We hebben ten eerste gekeken naar het beleid en de onderbouwing ervan. Daarna hebben we het beschikbare budget in kaart gebracht en gekeken naar de uitgevoerde activiteiten. Verder hebben we binnen de meest relevante netwerken onderzocht hoe de gemeente met partners op het vlak van mentale gezondheid samenwerkt om gezondheidswinst te behalen. Tot slot hebben we gegevens over het bereik en de resultaten voor inwoners bestudeerd. De werkwijze in het onderzoek lichten wij nader toe in bijlage 1.

Aan dit onderzoek werkten veel personen van binnen en buiten de gemeentelijke organisatie mee. We willen op deze plek iedereen die aan dit onderzoek heeft meegewerkt en heeft bijgedragen, hartelijk bedanken.

2 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Op basis van de bevindingen komen wij tot de volgende hoofdconclusie met twee deelconclusies. Bij de deelconclusies formuleren we één of meer aanbevelingen en geven we een korte toelichting.

HOOFDCONCLUSIE

Het gaat niet goed; niet goed met de mentale gezondheid van Utrechters en niet goed met het Utrechtse gezondheidsbeleid op dit onderwerp.
Van de Utrechtse jongvolwassenen ervaart 22% matige of ernstige psychische klachten. Dit zijn ongeveer 12.000 personen en dan gaat het nog alleen over jongvolwassenen.
De rekenkamer concludeert dat het speerpunt psychische gezondheid niet doeltreffend is en dat in opzet ook niet had kunnen zijn. De grote groep Utrechters met mentale problemen wordt hiermee niet bereikt noch geholpen. De gemeente vervult hiermee haar taak op het gebied van preventie van psychische problemen niet, en de druk op de ggz wordt hiermee niet verminderd.

De hoofdconclusie volgt uit twee deelconclusies:

- Er is in de uitvoering weinig terechtgekomen van het speerpunt;
- De basis van het beleid is niet op orde. Hierdoor kan het speerpunt in opzet niet doeltreffend of doelmatig zijn.

REKENKAMERRAPPORT

Het gaat niet goed

...met de mentale gezondheid van Utrechters en niet goed met het Utrechtse gezondheidsbeleid op dit onderwerp. De grote groep Utrechters met mentale problemen wordt niet bereikt noch geholpen.

REKENKAMER UTRECHT

1 Er is in de uitvoering weinig terechtgekomen van het beleid

- Weinig sturing aan partijen in de stad
- Geen samenhangend pakket aan activiteiten
- Beleid is niet uitgevoerd
- Gesubsidieerde initiatieven bereiken weinig Utrechters

Aanbeveling 1
Werk uit hoe de gemeente gaat sturen op het bereiken van de doelen door de partijen en netwerken, om daarmee meer Utrechters met mentale problemen te bereiken.

Aanbeveling 2
Zorg voor samenhang tussen de netwerken en aansluiting op de preventieve zorg en eerstelijnszorg, voor betere onderlinge doorverwijzingen.

2 Het beleid kon in opzet niet doeltreffend of doelmatig zijn

- Geen concreet doel en onvoldoende budget
- Resultaten onbekend
- De doelgroep van het beleid is gaandeweg veranderd, maar dat is niet meegedeeld aan de gemeenteraad

Aanbeveling 3
Geef het nieuwe beleid voor mentale gezondheid een concreet doel en stem het doel en budget beter op elkaar af. Subsidieer alleen de interventies die bij dat doel aansluiten en onderbouwd zijn.

Aanbeveling 4
Maak in het nieuwe beleid afspraken over monitoring en evaluatie zodat duidelijker wordt wat het beleid oplevert en indien nodig bijgestuurd kan worden.

Stadhuisbrug 1 Utrecht | Postbus 16200, 3500CE Utrecht | 030-286 13 91 | www.utrecht.nl/bestuur-en-organisatie/rekenkamer

Op basis van deze deelconclusies heeft de rekenkamer vier aanbevelingen opgesteld. De deelconclusies, en de bijbehorende aanbevelingen, worden hieronder toegelicht.

DEELCONCLUSIE 1: WEINIG UITVOERING GEGEVEN AAN HET SPEERPUNT, NIET DOELTREFFEND

Er is in de uitvoering weinig terechtgekomen van het speerpunt.

- De aanpak is gericht op samenwerking met andere partijen in netwerken, maar de gemeente geeft weinig sturing aan de inzet van deze partijen voor het bereiken van de doelen en op de samenhang binnen en tussen netwerken.
- Er is geen samenhangend pakket aan activiteiten om de mentale gezondheid van Utrechters te verbeteren.
- Het oorspronkelijk vastgestelde speerpunt is nooit uitgevoerd. De drie focuspunten die in 2021 in de plaats daarvan zijn gekomen, landen ook niet in de netwerken.
- Uit incidentele subsidies zijn allerlei verschillende initiatieven gefinancierd, maar die bereiken weinig Utrechters met mentale problemen.
- Het bereik blijft daarmee ver achter bij het probleem, naar schatting alleen al 12.000 jongvolwassenen met matige tot ernstige psychische klachten. Daarnaast ligt in de verhouding tussen de hoogte van de subsidies en het kleine aantal bereikte Utrechters ondoelmatigheid op de loer.

AANBEVELINGEN 1 EN 2:

1. Werk uit hoe de gemeente gaat sturen op het bereiken van de doelen door de partijen en netwerken, om daarmee meer Utrechters met mentale problemen te bereiken.
2. Pak het onderwerp mentale gezondheid in de keten op. Zorg voor samenhang tussen de netwerken en aansluiting tussen de preventieve zorg en de eerstelijnszorg, voor betere onderlinge verwijzingen. Zo kunnen wachtlijsten in de geestelijke gezondheidszorg worden ontlast.

Sturen in de uitvoering op het bereiken van doelen en Utrechters

De gemeente geeft weinig sturing aan de inzet van partijen voor het uitvoeren van het speerpunt psychische gezondheid. In de netwerken zijn geen concrete doelen voor mentale gezondheid en er zijn ook geen samenhangende activiteiten. Veel partijen kennen het speerpunt of de focuspunten voor mentale gezondheid niet. Iedere organisatie doet zijn eigen ding en bijeenkomsten zijn voornamelijk gericht op kennismaken of elkaar bijpraten. De partijen vinden zelf ook dat er nog te weinig resultaten worden geboekt voor Utrechters met mentale problemen en hebben behoefte aan een plan met duidelijke doelen en afspraken. De gemeente ziet er onvoldoende op toe dat partners kennis delen, geen dubbel werk doen en ook daadwerkelijk de krachten gaan bundelen voor de inwoners.

Uit incidentele subsidies ‘Versneld vernieuwen’ en ‘Herstel en veerkracht’ zijn initiatieven gefinancierd die zich inzetten voor de mentale gezondheid van Utrechters. Daarnaast is een aantal activiteiten vanuit Volksgezondheid geïnitieerd, zoals campagnes en onderzoeken.

Hoewel de eerste ervaringen positief zijn, is het bereik van deze activiteiten klein in verhouding tot het aantal Utrechters met mentale problemen. In de verhouding tussen de hoogte van de subsidies en het kleine aantal bereikte Utrechters ligt ondoelmatigheid op de loer. Vanuit Versneld vernieuwen is in 2021/2022 € 1,1 miljoen aan acht initiatieven voor mentale gezondheid besteed. Uit een tussentijdse rapportage maken we op dat maar ongeveer 500 Utrechters zijn bereikt.

Deze aanpak, die in het geval van subsidies bovendien tijdelijk is, zet daarmee geen zoden aan de dijk. Mentale problemen hebben persoonlijke, sociale, economische en maatschappelijke gevolgen. Mensen kunnen niet meer meedoen en doen steeds vaker een beroep op de huisarts en de geestelijke gezondheidszorg (ggz), waar lange wachtlijsten bestaan.

De rekenkamer beveelt daarom aan om uit te werken hoe de gemeente gaat sturen op het bereiken van de doelen van het (nieuwe) beleid door de partijen en netwerken, om daarmee meer Utrechters met mentale problemen te bereiken. Hierbij moet aandacht zijn voor de relatie met het doel en het budget (aanbeveling 3). Het beleid moet in de eerste plaats bekend zijn bij de partijen en netwerken die er uitvoering aan geven. Vervolgens is het van belang dat er daadwerkelijk activiteiten worden uitgevoerd die bij de beleidsdoelen passen. Sturingsmogelijkheden zijn bijvoorbeeld het subsidiekader en de verantwoording, en de rol die de gemeente inneemt in de netwerken. De kennisdeling en gezamenlijke activiteiten in netwerken zouden op de beleidsdoelen gericht moeten zijn.

In de keten werken en doorverwijzen

De visie van de gemeente is dat mentale gezondheid een breed vraagstuk is, dat een samenwerking in de gehele zorgketen vereist. Die aanpak zien de partijen die zich bezighouden met mentale gezondheid niet terug in de praktijk. Tussen netwerken is weinig samenhang en er vindt weinig uitwisseling plaats. Door verschillende partijen wordt gesproken over verkokering tussen de organisatieonderdelen Maatschappelijke Ontwikkeling en Volksgezondheid, die doorwerkt in de uitvoering. De partijen die een opdracht hebben vanuit Maatschappelijke Ontwikkeling verwijzen vooral naar elkaar door en minder naar initiatieven uit het Gezondheidspact, dat wordt gefaciliteerd voor Volksgezondheid. Andersom is het voor de initiatieven in het Gezondheidspact niet altijd duidelijk waar ze Utrechters met mentale problemen naar kunnen doorverwijzen. Er zijn dus verschillende netwerken die niet vanzelfsprekend verbinding met elkaar hebben. Dit komt niet ten goede aan Utrechters met mentale problemen.

De aanbeveling van de rekenkamer is om de verbinding tussen de netwerken te maken, met name gericht op de aansluiting tussen de preventieve zorg en de eerstelijnszorg. Het grootste knelpunt hierin is dat de verschillende partijen en netwerken vanuit een ander beleidsveld zijn ingestoken. Deze verkokering moet worden doorbroken om samen te werken aan mentale gezondheid. Huisartsen en buurtteams zijn hierbij belangrijk, omdat daar veel

Utrechters met mentale problemen komen. Als zij weten naar welke partijen zij kunnen doorverwijzen, draagt dat bij aan het vergroten van de toegankelijkheid van ondersteuning van Utrechters met mentale problemen.

DEELCONCLUSIE 2: BASIS NIET OP ORDE, SPEERPUNT KAN IN OPZET NIET DOELTREFFEND ZIJN

De basis van het beleid is niet op orde. Hierdoor kan het speerpunt in opzet niet doeltreffend of doelmatig zijn.

- Er is geen concreet doel en er is onvoldoende structureel personeel en budget.
- Wat de activiteiten van het speerpunt opleveren, is grotendeels onbekend, want er is nauwelijks aandacht voor monitoring en evaluatie. Zo kan ook nooit voor de meest doeltreffende of doelmatige interventies worden gekozen.
- De focus in het gezondheidsbeleid is verschoven van de mentale gezondheid van alle Utrechters naar alleen jeugdigen en jongvolwassenen. Een begrijpelijke keuze, omdat deze groep mentaal ook het zwaarst getroffen lijkt te zijn door de coronamaatregelen. Wat echter onbegrijpelijk is, is dat deze koerswijziging niet expliciet **en formeel** is meegedeeld aan de gemeenteraad.

AANBEVELINGEN 3 EN 4:

3. Geef het nieuwe beleid voor mentale gezondheid een concreet doel en stem het doel en het budget ervoor beter op elkaar af. Subsidieer alleen de interventies die bij dat doel aansluiten en goed onderbouwd zijn om de doeltreffendheid en doelmatigheid te vergroten.
4. Maak in het nieuwe beleid afspraken over evaluatie en monitoring zodat duidelijker wordt wat het beleid oplevert en indien nodig bijgestuurd kan worden.

Betere afstemming van doel en budget

Het speerpunt psychische gezondheid had geen concreet doel. Mentale gezondheid was oorspronkelijk als verkenning opgenomen in de volksgezondheidsnota. Toen de gemeenteraad opdracht gaf om mentale gezondheid toe te voegen als speerpunt, bleef de inhoud ervan, die was opgesteld als verkenning, ongewijzigd. Dat een verdere uitwerking zou volgen, staat niet in de beleidsnota. Het oorspronkelijke speerpunt is niet uitgevoerd. In 2021 is gekozen voor een andere invulling in de vorm van drie focuspunten om de psychische gezondheid van Utrechters te bevorderen.

Er is voor de uitvoering van het speerpunt onvoldoende budget beschikbaar. In 2020 was € 50.000 begroot voor personele lasten (<1fte). Daarnaast is voor het uitvoeren van de nota themageld beschikbaar voor alle speerpunten. In 2020 is voor € 8.000 aan themagelden gerealiseerd voor het speerpunt mentale gezondheid. Dit budget staat niet in verhouding tot de urgentie van het probleem en de status van speerpunt. Er heeft geen goede afstemming

plaatsgevonden tussen de gemeenteraad en de ambtelijke organisatie over verwachtingen en mogelijkheden. De voortgangsrapportages en beantwoording van raadsvragen geven geen inzicht in de beperkingen. Omgekeerd lijken, gezien de moties en mondelinge vragen, de verwachtingen van het speerpunt bij de gemeenteraad hoog in verhouding tot het beschikbare budget.

Daarom doet de rekenkamer de aanbeveling om het nieuwe beleid voor mentale gezondheid een concreet doel te geven, het doel en het budget beter op elkaar af te stemmen en alleen interventies te subsidiëren die bij het doel aansluiten en onderbouwd zijn. Het geschikte moment om doel en budget op elkaar aan te laten sluiten, is bij de behandeling van de nieuwe volksgezondheidsnota. De rekenkamer ziet in de nieuwe 'Standaard voor de beleidscyclus' van de gemeente aanknopingspunten voor verbetering: '*Met een beleidsnota stelt de raad concrete doelen vast, die aansluiten bij de beïnvloedbaarheid van de beoogde effecten door de gemeente. In de nota staat hoe de doelen terugkomen in de begroting, wat er gedaan wordt om de doelen uit te voeren, wat de kosten gespecificeerd naar programma zijn en de wijze en frequentie van monitoring. Als niet alle maatregelen uit de beleidsnota binnen de beschikbare begrotingsruimte passen maakt de nota inzichtelijk welke activiteiten worden uitgevoerd en welke (nog) niet.'*

Afspraken over evaluatie en monitoring

Het ontbreken van concrete doelen bij het speerpunt en binnen de netwerken op het gebied van mentale gezondheid bemoeilijkt evaluatie en monitoring. Het volksgezondheidsbeleid verwijst naar het Utrechts sturingsmodel. Specifiek voor het speerpunt mentale gezondheid is er geen uitwerking van dit model. Daarnaast zijn er ook nauwelijks afspraken over evaluatie en monitoring met de netwerken en partijen die zich op mentale gezondheid richten. Er zijn nog slechts in beperkte mate resultaten bekend van wat de subsidies hebben opgeleverd.

De rekenkamer doet de aanbeveling om de opbrengst van de uitgevoerde activiteiten in relatie tot het doel van het beleid beter in beeld te brengen. Dit start in de nieuwe beleidsnota met afspraken vóóraf over monitoring en evaluatie in relatie tot het doel. Ook hier ziet de rekenkamer mogelijkheden in de werkwijze volgens de 'Standaard voor de beleidscyclus'. Om inzicht te krijgen in de resultaten is het daarnaast nodig om meer inzicht te krijgen in de activiteiten van externe partijen en binnen netwerken. Daarvoor is het nodig met de partijen en netwerken gericht afspraken te maken om data en monitoringsresultaten te delen.

3 BESTUURLIJKE REACTIE COLLEGE VAN B&W

Allereerst willen wij u bedanken voor uw onderzoek. Wij hebben kennisgenomen van uw rapport ‘Het gaat niet goed – een onderzoek naar de uitvoering en de doeltreffendheid van het beleid voor mentale gezondheid in Utrecht’. In deze brief sturen wij u onze bestuurlijke reactie op dit onderzoek.

In het onderzoek trekt u één hoofdconclusie met daarbij twee deelconclusies met elk twee aanbevelingen. Voorafgaand aan onze inhoudelijke reactie willen wij nog enkele algemene opmerkingen maken naar aanleiding van uw onderzoek.

Net als u onderschrijven wij de urgentie van het thema mentale gezondheid. Mentale gezondheid is een breed thema dat door veel factoren beïnvloed wordt. De aanpak van mentale problemen is divers en bij vlagen complex. Deze worsteling is ook te zien in de landelijke aanpak van mentale gezondheid en deze complexiteit lezen wij terug in de uitvoering van uw onderzoek. U geeft aan zich in het onderzoek te richten op het beleid van het organisatieonderdeel Volksgezondheid dat zich richt op preventie. U kijkt in het onderzoek echter breder dan naar preventie alleen. Dit is met name zichtbaar in uw conclusies en aanbevelingen. Daarnaast willen wij meegeven dat wij in uw rapport de context van de afgelopen jaren missen. De coronacrisis, de energiecrisis, de oorlog in Oekraïne en de afgenomen bestaanszekerheid, hebben in heel Nederland een negatief effect op het mentaal welbevinden van mensen en helaas ook bij Utrechters.

We benutten uw waardevolle reflecties op het beleid omtrent mentale gezondheid en nemen dit mee bij het opstellen van nieuwe beleidsnota’s binnen het sociaal domein.

Hoofdconclusie
De rekenkamer concludeert dat het speerpunt psychische gezondheid niet doeltreffend is en dat in opzet ook niet had kunnen zijn. De grote groep Utrechters met mentale problemen wordt hiermee niet bereikt noch geholpen. De gemeente vervult hiermee haar taak op het gebied van preventie van psychische problemen niet, en de druk op de ggz wordt hiermee niet verminderd.
Wij onderschrijven deze conclusie gedeeltelijk. U schrijft dat het speerpunt in opzet niet doeltreffend had kunnen zijn. Daar zijn wij het mee eens. Mentale gezondheid (destijds nog psychische gezondheid) stond als verkenningspunt in de nota Gezondheid voor Iedereen 2019 - 2023 en is bij de vaststelling van de nota met een amendement van de raad gewijzigd naar speerpunt. Omdat hierbij geen extra middelen of capaciteit kwam, konden de bijbehorende ambities, doelen en indicatoren voor dit speerpunt niet geformuleerd (of uitgevoerd) worden. We hebben dit dilemma onvoldoende scherp naar de raad gecommuniceerd, waardoor de raad niet kon bijsturen op dit knelpunt. Vanwege de

coronacrisis zijn er in de loop van 2020 incidentele middelen beschikbaar gekomen en daarmee hebben wij subsidies kunnen geven aan partijen gericht op de preventieve aanpak van mentale problemen. Dit hebben wij gedaan via de nadere regels ‘versneld vernieuwen’ en ‘herstel en veerkracht’. Hierover hebben wij de gemeenteraad geïnformeerd via de Raadsbrief Stand van zaken focuspunten speerpunt psychische gezondheid - U-reka Gemeente Utrecht. De afgelopen periode hebben we diverse (preventieve) projecten en activiteiten uitgevoerd om de mentale gezondheid van de Utrechter te verbeteren. Denk hierbij aan de wachtverzachter, waarbij jongeren die op de wachtlijst staan van de GGZ alvast ondersteuning krijgen, verschillende collectieve interventies voor jongeren die eenzaamheid ervaren, milde psychische klachten hebben, stress hebben, zoals Join Us en projecten georganiseerd op het MBO Utrecht en door BuKoJou. Ook hebben we ingezet op het bespreekbaar maken van mentale problemen, bijvoorbeeld door middel van het Faalfestival en de interventie Mental Health First Aid. In uw onderzoek naar de doeltreffendheid en uitvoering en uw conclusies zien wij dit niet duidelijk terugkomen. Daarmee is het in de conclusies ook niet helder of u getoetst heeft op de uitgangssituatie of dat u ook de herijkte situatie met de twee nadere regels heeft meegenomen.

Verder schrijft u dat de grote groep Utrechters met mentale problemen niet wordt bereikt, dat we onze gemeentelijke taak op het gebied van preventie en psychische problemen niet vervullen én dat de druk op de GGZ niet wordt verminderd. Dit deel van uw conclusie onderschrijven we niet. Deze conclusie doet geen recht aan de inzet van alle professionals die zich in opdracht van de gemeente dagelijks inzetten voor Utrechters met een zorg en ondersteuningsvraag ook op het gebied van mentale gezondheid. Het beleid dat u onderzocht heeft, richt zich met name op de preventie, bewustwording en het bespreekbaar maken van mentale problemen. Daarbij gaat het dus nadrukkelijk niet om zorg en ondersteuning. Het beleid richt zich op preventie en de bredere doelgroep ‘alle inwoners’ en niet noodzakelijk op inwoners die al mentale problemen hebben. De inzet op preventie van mentale problemen kan mogelijk de druk verminderen op de GGZ qua instroom of duur van trajecten, maar is zeker niet de enige factor die van invloed is op deze druk.

Deelconclusie 1: Weinig uitvoering gegeven aan het speerpunt, niet doeltreffend
Aanbeveling 1: Werk uit hoe de gemeente gaat sturen op het bereiken van de doelen door de partijen en netwerken, om daarmee meer Utrechters met mentale problemen te bereiken.

Aanbeveling 2: Pak het onderwerp mentale gezondheid in de keten op. Zorg voor samenhang tussen de netwerken en aansluiting tussen de preventieve zorg en de eerstelijnszorg, voor betere onderlinge verwijzingen. Zo kunnen wachtlijsten in de geestelijke gezondheidszorg worden ontlast.

Aanbeveling 1 nemen wij over. In de Utrechtse nota Volksgezondheid 2024 – 2027 besteden wij aandacht aan het sturen op en bereiken van doelen. In bredere zin kijken we ook hoe we deze aanbeveling opnemen bij onze gesubsidieerde/gecontracteerde partijen en netwerken

binnen het sociaal domein waarbij wij als gemeente Utrecht betrokken zijn. De afgelopen periode hebben we dat al gedaan bij de nadere regels subsidie herstel en veerkracht en versneld vernieuwen. Verder is er binnen de gemeente een nieuwe standaard voor beleidsnota's vastgesteld (in de raad van 21 juni 2023), waar ook de nieuwe nota aan moet voldoen. In de nieuwe standaard zit uw aanbeveling al verwerkt.

Aanbeveling 2 nemen wij over. We werken in het Integraal Zorgakkoord de inzet op de preventieve kant van mentale gezondheid verder uit. Ook in de nieuwe beleidsnota's zullen wij hier aandacht voor hebben. Dit is ook in lijn met het Utrechtse Zorgmodel waarin staat hoe wij met onze partners werken aan ketensamenwerking. Daarbij maken we wel de kanttekening dat de ontlasting van de wachtlijsten in de GGZ die u benoemt, complex is. Aan deze complexiteit besteedt het regioplan dat gemaakt wordt aandacht.

Deelconclusie 2: Basis niet op orde, speerpunt kan in opzet niet doeltreffend zijn
Aanbeveling 3: Geef het nieuwe beleid voor mentale gezondheid een concreet doel en stem het doel en het budget ervoor beter op elkaar af. Subsidieer alleen de interventies die bij dat doel aansluiten en goed onderbouwd zijn om de doeltreffendheid en doelmatigheid te vergroten.

Aanbeveling 4: Maak in het nieuwe beleid afspraken over evaluatie en monitoring zodat duidelijker wordt wat het beleid oplevert en indien nodig bijgestuurd kan worden.

Aanbeveling 3 nemen we zo veel mogelijk over. Het eerste deel van uw aanbeveling onderschrijven we en dat zijn we ook voornemens als zodanig te verwerken in de Utrechtse nota Volksgezondheid 2024 – 2027. We delen uw conclusie dat het beschikbare budget niet aansloot bij de ambities van de gemeenteraad. Daar hadden wij scherper op moeten sturen en wij gaan dan ook graag bij het vaststellen van de Utrechtse nota Volksgezondheid 2024 – 2027 met de raad in gesprek over in hoeverre het mogelijk is om ambities en doelen in relatie tot beschikbare tijd, capaciteit en middelen op elkaar af te stemmen. Wij delen uw mening dat het belangrijk is om te kijken in hoeverre gesubsidieerde interventies goed onderbouwd zijn. We kiezen bij voorkeur voor interventies die al erkend zijn. Echter zitten we in een lokale situatie met lokale doelgroepen. Dat stelt ons ook voor dilemma's. Als onze aanbieders een interventie inzetten die nog niet bewezen effectief is, verwachten we wel dat deze interventie minimaal effectieve elementen bevat. Daar zullen wij dan subsidieaanvragen op toetsen en we monitoren in het begin, tussentijds en aan het einde. Dit alles maakt dat we uw aanbeveling graag zo veel mogelijk willen overnemen, maar enige ruimte willen houden voor de Utrechtse context.

Aanbeveling 4 nemen we over. We zijn voornemens deze te verwerken in de nota Volksgezondheid 2024 - 2027. We zijn met u van mening dat evaluatie en monitoring heel belangrijk zijn. Daarbij gaat het niet alleen om de cijfers, maar ook om de context en het

verhaal achter de cijfers (het narratief). We willen wel aangeven dat sommige effecten pas na verloop van een aantal jaar meetbaar zijn.

Tot slot
In uw verordening staat dat het college binnen zes weken na het raadsbesluit een plan van aanpak moet presenteren. Zoals hierboven beschreven, zit er een verband tussen uw aanbevelingen en de nieuwe nota Utrechtse Volksgezondheid 2024-2027. Wij zijn van mening dat het een niet los van het ander gezien kan worden én ook dat uw aanbevelingen breder toepasbaar zijn dan alleen op mentale gezondheid. Daarom stellen wij voor om het plan van aanpak gelijktijdig met de nieuwe nota te presenteren. Dit plan van aanpak zal dan grotendeels bestaan uit verwijzingen naar de passages uit de nieuwe Utrechtse nota Volksgezondheid 2024 - 2027 waarin wij uw aanbevelingen verwerkt hebben.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Utrecht
27 oktober 2023

4 NAWOORD REKENKAMER

Rekenkamer Utrecht dankt het college voor de reactie op het rapport. Wij zien dat het college grotendeels instemt met onze conclusies en alle aanbevelingen overneemt. In dit nawoord besteden we aandacht aan enkele opmerkingen van het college.

In het algemeen mist het college de context van de coronacrisis, de energiecrisis, de oorlog in Oekraïne en de afgenomen bestaanszekerheid. Deze ontwikkelingen zijn zeker relevant voor het mentaal welbevinden. Het beleid dateert echter van vóór deze ontwikkelingen. De basis en de middelen ontbraken waardoor het beleid niet doeltreffend kon zijn.

Het college schrijft het ermee eens te zijn dat het speerpunt psychische gezondheid in de opzet niet doeltreffend kon zijn, maar wijst op de activiteiten die later zijn opgezet middels de twee nadere regels ‘Versneld vernieuwen’ en ‘Herstel en veerkracht’. Het college vraagt zich af of de rekenkamer daarop getoetst heeft. De activiteiten die zijn uitgevoerd middels de twee subsidieregelingen zijn onderdeel van het onderzoek van de rekenkamer en opgenomen in de nota van bevindingen. De rekenkamer heeft juist gezien dat ook met deze activiteiten nog relatief weinig Utrechters bereikt worden.

Het college is het daarnaast oneens met de conclusie dat de grote groep Utrechters met mentale problemen niet wordt bereikt, dat de gemeentelijke taak op het gebied van preventie van psychische problemen niet vervuld wordt én dat de druk op de GGZ niet wordt verminderd. Dit zou geen recht doen aan de inzet van professionals. We willen bij deze benadrukken dat we tijdens het onderzoek - zowel intern bij de gemeente als extern bij allerlei organisaties - enorm betrokken mensen hebben ontmoet die zich inzetten voor een

betere mentale gezondheid. De gemeente is inderdaad niet als enige aan zet voor het verlichten van de druk op de GGZ. Maar de gemeente ziet voor zichzelf wel een rol in het voorkómen van wachtlijsten en het ondersteunen van mensen op de wachtlijst[1] en die rol heeft de gemeente naar ons oordeel onvoldoende ingevuld.

Bij aanbeveling 3 wenst het college ruimte te houden voor de Utrechtse context zodat ook interventies die nog niet bewezen effectief zijn, kunnen worden ingezet. De rekenkamer meent ook dat er ruimte moet zijn om interventies uit te proberen, zolang het aannemelijk is dat die interventies bijdragen aan het gestelde doel.

Wij zien de behandeling van het rapport en de verdere uitwerking met belangstelling tegemoet. De gemeenteraad kan besluiten om het plan van aanpak en de nieuwe nota tegelijk te presenteren.

[1] D66, GL, DENK, PvdA, CDA, SP, PvdD en CU (2019). Motie 2019/6 GGZ wachtlijsten – niet wijzen maar doen!

DEEL II NOTA VAN BEVINDINGEN

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

Het afgelopen decennium is er in toenemende mate aandacht voor het onderwerp mentale gezondheid. In 2019, nog vóór de coronapandemie, blijkt uit onderzoek dat het aantal mensen met psychische problemen de afgelopen tien jaar licht is toegenomen.[2] Gedurende de pandemie is de mentale gezondheid sterk verslechterd. Volgens een onderzoek uit 2021 is de mentale gezondheid van Nederlanders sinds het begin van de monitoring in 2001 nog niet eerder zo slecht geweest.[3] Uit recent onderzoek blijkt dat het niveau van mentale problemen bij jongeren in 2022 nog steeds heel hoog ligt.[4]

Mentale problemen kunnen het leven en functioneren van mensen aantasten. Dit heeft persoonlijke, sociale, economische en maatschappelijke gevolgen. Mensen met psychische problemen verlaten eerder hun opleiding, zijn minder productief en kunnen minder goed op andere manieren bijdragen aan de samenleving.[5] Mentale problemen kosten Nederland € 8,4 miljard per jaar. Een kwart hiervan betreft zorgkosten, driekwart betreft kosten door productiviteitsverliezen.[6] Mensen kunnen niet meer meedoen en doen steeds vaker een beroep op de huisarts en de geestelijke gezondheidszorg (ggz). In juli 2022 stonden ongeveer 80.000 personen op de wachtlijst voor de ggz. Ongeveer de helft daarvan wacht langer dan de zogeheten treeknorm (4 weken tot aanmelding en 10 weken tot behandeling).[7]

Uit de data van het meest recente Utrechtse Gezondheidsprofiel 2022 blijkt dat met name de mentale gezondheid van jongvolwassen Utrechters (16 t/m 25 jaar) onder druk staat.[8] Een kwart van hen heeft matige tot ernstige psychische problemen, waaronder bijvoorbeeld depressieve klachten, en een nog grotere groep ervaart vaak stress. Daarnaast geeft een groot deel van de jongvolwassenen aan te kampen met hoge prestatiedruk. De Utrechtse gemeenteraad maakt zich zorgen over de mentale gezondheid van Utrechters. Dit heeft er onder andere toe geleid dat psychische gezondheid als extra speerpunt is opgenomen in de meest recente volksgezondheidsnota ‘Gezondheid voor iedereen’ (2019-2023).[9] De afgelopen jaren hebben verschillende fracties ook met enige regelmaat vragen gesteld en moties ingediend over het onderwerp mentale gezondheid. Uit deze vragen en moties blijkt

---

[2] RIVM, Trimbos-instituut en Amsterdam UMC (2019). *Mentale gezondheid van jongeren: enkele cijfers en feiten,* p.8.
[3] Centraal Bureau voor de Statistiek (2021). *Mentale gezondheid in eerste helft 2021 op dieptepunt.* Geraadpleegd via: Mentale gezondheid in eerste helft 2021 op dieptepunt (cbs.nl)
[4] Universiteit Utrecht & Trimbos Instituut (2023). *Jong na corona.*
[5] Trimbos Instituut (2021), *Samen werken aan een mentaal gezonde samenleving.*
[6] Trimbos Instituut (2021). *Samen werken aan een mentaal gezonde samenleving.*
[7] Nederlandse Zorgautoriteit (2022). *Informatiekaart wachttijden ggz juli 2022.*
[8] Gemeente Utrecht (2022). *Utrechts Gezondheidsprofiel*. Geraadpleegd via: Mentale gezondheid | Volksgezondheidsmonitor
[9] Gemeente Utrecht (2019). Nota *Gezondheid voor iedereen 2019-2023.*

dat de raad de urgentie ziet en wil weten wat er concreet gebeurt om de mentale gezondheid te verbeteren. Volgens het coalitieakkoord 2022-2026 wil de coalitie het onderwerp een extra impuls geven, met speciale aandacht voor jeugd en jongvolwassenen.[10]

De aanpak waarmee de gemeente uitvoering geeft aan het verbeteren van de mentale gezondheid is samenwerking met andere organisaties in netwerken. De belangrijkste netwerken zijn het Gezondheidspact, de Gezonde wijkallianties en Netwerk student en zorg. Door organisaties aan elkaar te verbinden ontstaat er ‘één groot team dat werkt aan een prettig en gezond leven voor iedere Utrechter’.[11] Daaronder valt ook mentale gezondheid. Bovendien verstrekt de gemeente sinds 2021 incidentele subsidies waarmee partijen interventies kunnen uitvoeren.

De rekenkamer heeft besloten om onderzoek te doen naar de doeltreffendheid van deze aanpak en het beleid op het gebied van mentale gezondheid. Het bredere onderwerp ‘gezondheid, gezond gedrag en sport’ was een onderwerp dat de rekenkamer vanaf 2021/2022 actief heeft gevolgd.[12] Bij de totstandkoming van het Jaarplan 2023[13] kwam het onderwerp naar voren in de ronde langs de fracties en ook in de raadpleging van het bewonerspanel. Vanwege de urgentie van het onderwerp heeft de rekenkamer besloten het onderzoek te richten op mentale gezondheid. Wat in de gemeentelijke aanpak opvalt is de samenwerking met partners om gezondheidswinst te bereiken. Daarnaast valt op dat er pas recent met het nieuwe coalitieakkoord extra middelen voor mentale gezondheid zijn vrijgemaakt, terwijl het vanaf 2019 een speerpunt in de nota volksgezondheid is. Dit vormt de aanleiding voor de rekenkamer om te onderzoeken wat de gemeente op het gebied van mentale gezondheid heeft gedaan en bereikt.

1.2 DOEL EN ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van dit onderzoek is de gemeenteraad inzicht geven in de uitvoering van het beleid van mentale gezondheid en de doeltreffendheid hiervan.

De centrale vraag van het onderzoek luidt:

In hoeverre is het Utrechtse beleid voor mentale gezondheid doeltreffend?

Deze centrale vraag werken we uit aan de hand van vijf onderzoeksvragen:

1) Hoe ziet het beleid voor mentale gezondheid eruit?
2) Welke financiële middelen zijn er aan mentale gezondheid besteed?
3) Is het geformuleerde beleid voor mentale gezondheid uitgevoerd?
4) Hoe vult de gemeente haar aanpak en rol in bij de samenwerking met externe partijen op het gebied van mentale gezondheid?

[10] Gemeente Utrecht (2022). Coalitieakkoord *kiezen voor gelijke kansen, betaalbaar wonen en klimaat.*
[11] Gemeente Utrecht. *Gezondheidspact Utrecht.* Geraadpleegd op 16 maart 2023 via: Gezondheidspact Utrecht | Gemeente Utrecht - Zorgprofessionals
[12] Rekenkamer Utrecht (2021). *Jaarplan 2021-2022.*
[13] Rekenkamer Utrecht (2022). *Jaarplan 2023.*

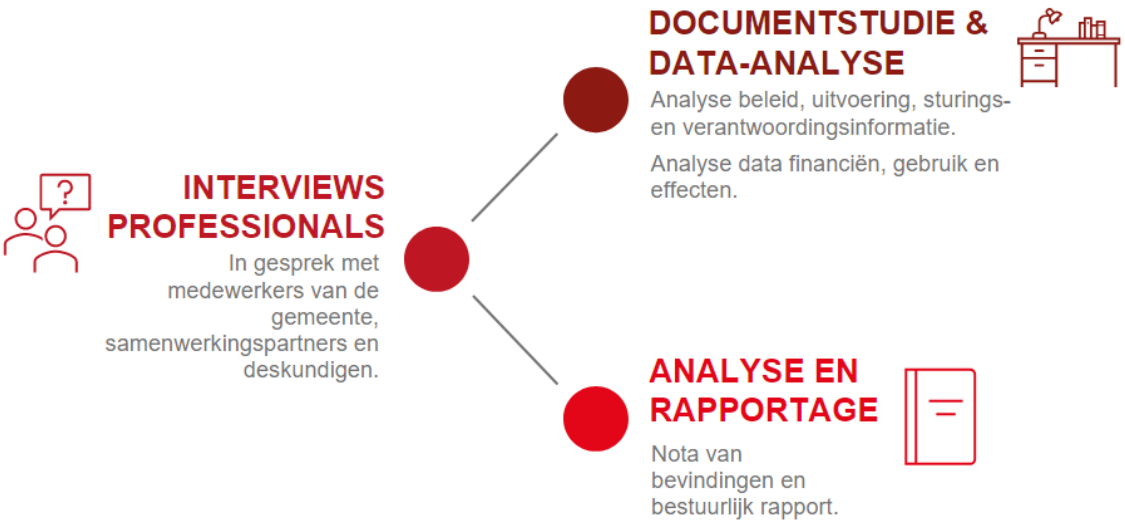
5) Hoe doeltreffend is het beleid voor mentale gezondheid en hoe wordt de aanpak van de gemeente door samenwerkingspartners ervaren?

Bij de beantwoording van de onderzoeksvragen hebben wij een normenkader gehanteerd. Aan het begin van elk hoofdstuk zijn per onderzoeksvraag de bijbehorende normen met daarbij een beoordeling naar de mate waarin eraan wordt voldaan (rood, oranje, groen, grijs) opgenomen. Daarbij verwijzen wij ook naar de bevinding(en) waarop dit oordeel is gebaseerd. Rood betekent dat er niet aan de norm voldaan wordt. Oranje wijst erop dat er deels aan de norm wordt voldaan en groen wil zeggen dat er (grotendeels) aan de norm voldaan is. Met grijs wordt aangegeven dat de realisatie ten opzichte van de norm niet door de rekenkamer te beoordelen is.

1.3 WERKWIJZE EN AFBAKENING ONDERZOEK

1.3.1 WERKWIJZE

Het onderzoek voerden wij uit aan de hand van de onderstaande drie stappen. De werkwijze in het onderzoek lichten wij nader toe in bijlage 1.

1.3.2 AFBAKENING

We hebben verschillende keuzes gemaakt om het onderzoek af te bakenen. Deze beschrijven we hieronder puntsgewijs:

- Definitie: Toen de volksgezondheidsnota van de gemeente Utrecht verscheen was er nog geen eenduidige definitie van psychische of mentale gezondheid. In 2022 heeft het Trimbos in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) samen met verschillende partijen vanuit onderzoek, praktijk, beleid en de doelgroep (jongeren en volwassenen) een Delphistudie[14] uitgevoerd om tot consensus te komen over de bouwstenen en een bruikbare definitie van mentale

[14] Trimbos (2022). Delphistudie *Definitie Mentale Gezondheid.*

gezondheid. Mentale gezondheid wordt nu als term zowel door de gemeente als door externe samenwerkingspartners gebruikt. In de oorspronkelijke tekst van de nota ‘Gezondheid voor iedereen 2019-2023’ stond de term mentale gezondheid. Door het amendement van de raad werd het psychische gezondheid.

- Periode: We hebben bij de beleidsreconstructie gekeken naar de periode vanaf 2011 tot en met mei 2023 en bij de uitvoering van het speerpunt van 2019 tot en met mei 2023.
- Doelgroep: We hebben gekeken naar aanpak van mentale gezondheid voor alle Utrechters, omdat de insteek van het Utrechtse beleid in eerste instantie breed was en omdat de mentale gezondheid van alle Utrechters is verslechterd. Later is het mentale gezondheidsbeleid van de gemeente vooral gericht op jongeren (tot 18 jaar) en jongvolwassenen (16-25 jaar). We verwachten dat de meeste activiteiten dan ook op jongeren en jongvolwassenen gericht zijn.
- Domein: Mentale gezondheid is een speerpunt binnen de gemeentebrede nota ‘gezondheid voor iedereen’. Met name de organisatieonderdelen Volksgezondheid en Maatschappelijke Ontwikkeling leveren een bijdrage. We hebben ervoor gekozen om het onderzoek te richten op de doeltreffendheid van het beleid van het organisatieonderdeel Volksgezondheid aan mentale gezondheid, omdat dit specifiek gericht is op gezondheidswinst en het verkleinen van gezondheidsverschillen. We hebben niet onderzocht in hoeverre het lukt om mentale gezondheid in ander beleid op te nemen, zoals wonen of groen. We hebben wel bekeken in hoeverre andere organisatieonderdelen van de gemeente of samenwerkingspartners betrokken zijn bij de uitvoering van het beleid voor mentale gezondheid (bijvoorbeeld de buurtteams).
- Samenwerkingspartners: We hebben in eerste instantie onderzoek gedaan naar de samenwerking met partners uit het Gezondheidspact en de Gezonde Wijkallianties. Er zijn meerdere Gezonde Wijkallianties. In overleg met de gemeente hebben we vooral gekeken naar Noordwest, maar we hebben ook gesproken met adviseurs die actief zijn in andere wijken. Netwerk Student en zorg kwam tijdens het onderzoek naar voren als belangrijk netwerk voor mentale gezondheid en hebben we ook meegenomen in het onderzoek.
- Doeltreffendheid: Voor deelvraag 5 hebben we de gegevens over doeltreffendheid van het volksgezondheidsbeleid opgevraagd bij de gemeente. Het onderzoek is in zijn totaliteit meer gericht op de uitvoering van het beleid door gemeente en samenwerkingspartners en niet zozeer op de ervaringen van de doelgroep.

1.4 LEESWIJZER

Om inzicht te krijgen in de belangrijkste bevindingen van het onderzoek volstaat de eerste paragraaf van de hoofdstukken 3 t/m 7. De tweede paragrafen bevatten een nadere toelichting op deze bevindingen.

In hoofdstuk 2 beschrijven we de context van dit onderzoek en gaan we in op de definitie van mentale gezondheid, wetten en beleidskaders en geven we een beschrijving van de uitvoering. Hoofdstuk 3 bevat een analyse van het gemeentelijke beleid voor mentale gezondheid. In hoofdstuk 4 gaan we nader in op de besteding van middelen. Hoofdstuk 5 gaat over de mate waarin het beleid is uitgevoerd. Vervolgens geven we in hoofdstuk 6 weer hoe deze uitvoering vorm krijgt met samenwerkingspartners. Tot slot gaan we in hoofdstuk 7 in op de doeltreffendheid van het beleid.

Het rapport heeft drie bijlagen. De onderzoeksverantwoording is terug te vinden in bijlage 1. Bijlage 2 bevat een tabel met activiteiten en hoort bij hoofdstuk 5. In bijlage 3 staan alle geraadpleegde bronnen.

2 MENTALE GEZONDHEID IN UTRECHT

Dit hoofdstuk schetst de context van het onderwerp mentale gezondheid en is bedoeld om de lezer te voorzien van de belangrijkste informatie over dit onderwerp. Dit hoofdstuk bevat dan ook geen normen, beoordelingen of bevindingen. Het start met de belangrijkste definities en cijfers. Vervolgens gaan we in op de wetten en beleidskaders die van toepassing zijn. Hierbij beschrijven we ook het huidige volksgezondheidsbeleid van de gemeente. Daarna geven we een beeld van de manier waarop het beleid wordt uitgevoerd door middel van samenwerking in netwerken en beschrijven we hoe de ondersteuning aan inwoners met mentale problemen eruitziet.

2.1 MENTALE GEZONDHEIDSPROBLEMATIEK

Deze paragraaf gaat over de definitie van mentale gezondheid en de ontwikkelingen in de mentale gezondheid van Utrechters.

2.1.1 DEFINITIE VAN MENTALE GEZONDHEID

Mentale gezondheid is een breed begrip. In dit onderzoek wordt de definitie van het Trimbos Instituut gehanteerd. Het Trimbos Instituut[15] is een belangrijke organisatie op het gebied van onderzoek naar mentale gezondheid. Het Trimbos Instituut definieert mentale gezondheid als *'de manier waarop je je verhoudt tot jezelf en tot anderen en hoe je omgaat met de uitdagingen in het dagelijks leven. Tegelijkertijd gaat het ook over hoe jij en anderen in de samenleving dit ervaren'.*[16] In deze definitie wordt uitgegaan van het gedachtegoed van positieve gezondheid.[17] Het gaat niet om wat iemand niet meer kan, maar juist om wat iemand wel kan, belangrijk vindt en eventueel wil veranderen. Zo gaat de aandacht niet langer alleen naar gezondheidsklachten en problemen maar gaat de aandacht ook naar mensen zelf, hun veerkracht en wat hun leven betekenisvol maakt. Zowel de Rijksoverheid[18] als de gemeente Utrecht[19] hanteren deze benadering van positieve gezondheid als uitgangspunt van het volksgezondheidsbeleid.

2.1.2 MENTALE GEZONDHEID VAN UTRECHTERS STAAT ONDER DRUK

Het organisatieonderdeel Volksgezondheid van de gemeente Utrecht neemt de Volksgezondheidsmonitor af om inzicht te geven in de gezondheidssituatie van de Utrechters.[20] Er komen thema's aan bod zoals kwaliteit van leven, leefstijl, sociale omgeving, zorg en ook mentale gezondheid. Er zijn verschillende gezondheidsmonitors voor

[15] Trimbos. Voor mentale gezondheid - Trimbos-instituut
[16] Trimbos (2022). Delphistudie *Definitie Mentale Gezondheid.*
[17] Institute for Positive Health. Wat is het? - Institute for Positive Health (iph.nl)
[18] Rijksoverheid (2020). Landelijke nota *gezondheidsbeleid 2020-2024 Gezondheid breed op de agenda.*
[19] Gemeente Utrecht (2019). Nota *Gezondheid voor iedereen 2019-2023.*
[20] Gemeente Utrecht. *Volksgezondheidsmonitor.* Geraadpleegd via: Over de VMU | Volksgezondheidsmonitor

verschillende leeftijdsgroepen. Uit de Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen van 2022 blijkt dat in Utrecht gemiddeld 28% van alle inwoners (veel) stress ervaart.[21] Bijna drie op de tien volwassenen (18-64 jaar) ervaart in het najaar van 2022 matige of ernstige psychische klachten, waaronder angststoornissen en depressie. De resultaten laten ten opzichte van 2020 een duidelijke afname zien van mentale gezondheid en kwaliteit van het leven. Ook is ernstige eenzaamheid onder volwassenen toegenomen.

De Gezondheidsmonitor geeft ook inzicht in verschillen per wijk. Als we Utrechtse wijken met elkaar vergelijken, valt op dat er vooral in de wijk Overvecht een hoog risico op psychische problemen is, gevolgd door de wijk Zuidwest. In Vleuten-De Meern en Noordoost is dit risico het laagst.[22] Als het gaat om stress, valt op dat met name de binnenstad en Noordwest hoog scoren: respectievelijk 25% en 27% van de volwassenen die hier wonen ervaren veel stress. Ook in de wijken Overvecht, Oost, Zuidwest en Zuid is een verhoogd risico op stress. Wederom gaat het in Vleuten-De Meern het beste, 16% van de Utrechters in deze wijk ervaart vaak stress.[23] Wat opvalt, is dat uit de Jeugdgezondheidsmonitor blijkt dat de mentale gezondheid van Utrechtse kinderen in Vleuten-De Meern juist achterblijft ten opzichte van de rest van Utrecht[24], terwijl het daar wat betreft psychische problemen en stress voor Utrechters als geheel juist goed gaat. Ook kinderen uit Leidsche Rijn hebben gemiddeld genomen een minder goede mentale gezondheid.

Als het gaat om Utrechtse jongvolwassenen, geeft 35% aan hun leven een rapportcijfer van een 6 of lager.[25] Zoals de gemeente zelf aangeeft, is aandacht voor de mentale gezondheid van deze groep juist essentieel omdat in deze leeftijdsfase problemen vaak ontstaan: 75% van alle psychische stoornissen ontstaat voor het 25e levensjaar.[26] Een kwart van de jongvolwassenen geeft aan matige tot ernstige psychische klachten te ervaren en één op de tien ervaart ernstige psychische klachten. Vooral jongvolwassenen met een praktische opleiding ervaren psychische klachten. Andere veelvoorkomende gezondheidsproblemen onder deze groep zijn slaapproblemen, concentratieproblemen en langdurige vermoeidheid. Daarnaast ervaart bijna 7 op de 10 jongeren en jongvolwassenen in deze groep (redelijk) hoge prestatiedruk.[27]

---

[21] Gemeente Utrecht (2022), *Mentale gezondheid.* Geraadpleegd via: Mentale gezondheid | Volksgezondheidsmonitor
[22] Gemeente Utrecht (2022), *Mentale gezondheid.* Geraadpleegd via: Mentale gezondheid | Volksgezondheidsmonitor
[23] Gemeente Utrecht. *Utrecht in Cijfers.* Geraadpleegd via: Utrecht in Cijfers | Gemeente Utrecht - ervaart veel stress, - 2020 - Wijken
[24] Gemeente Utrecht (2022). *Utrechts Gezondheidsprofiel.* Geraadpleegd via: Gaat goed met veel kinderen en jongeren, duidelijke verschillen (volksgezondheidsmonitor.nl)
[25] Gemeente Utrecht (2022). *Utrechts Gezondheidsprofiel.* Geraadpleegd via: Mentale gezondheid jongvolwassenen onder grote druk | (volksgezondheidsmonitor.nl)
[26] Trimbos (11 november 2021). Terechte zorgen over mentale gezondheid en middelengebruik studenten.
[27] Gemeente Utrecht (2022). *Utrechts Gezondheidsprofiel.*

2.2 WETTEN EN BELEID

In deze paragraaf gaan we eerst in op de wettelijke taken voor gemeenten op het gebied van mentale gezondheid. Daarna geven we een aantal landelijke kaders weer. We sluiten af met het Utrechtse volksgezondheidsbeleid, waar dit rekenkameronderzoek over gaat.

2.2.1 DE GEMEENTE HEEFT EEN WETTELIJKE TAAK OP HET GEBIED VAN MENTALE GEZONDHEID

Gemeenten hebben wettelijke taken op het gebied van preventie en gezondheid. Deze taken staan beschreven in drie stelselwetten.[28] In de Wet publieke gezondheid[29] staat dat gemeenten voorafgaand aan het opstellen van hun beleidsnota volksgezondheid op epidemiologische analyse gebaseerd inzicht moeten verwerven in de gezondheidssituatie van de bevolking. Ook moet de gemeente gezondheidsaspecten bewaken in bestuurlijke beslissingen en bijdragen aan de opzet, uitvoering en afstemming van preventieprogramma's. Volgens de Jeugdwet moeten gemeenten inzetten op preventie en vroegsignalering van psychische problemen en stoornissen en vroegtijdige interventie.[30] In de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo)[31] staat dat gemeenten moeten voorkomen dat inwoners maatschappelijke ondersteuning nodig hebben. Net als in de Jeugdwet wordt ook in de Wmo van gemeenten gevraagd om in te zetten op vroegsignalering, door vrij toegankelijke voorzieningen ('algemene voorzieningen'). Naast de Wpg, Jeugdwet en Wmo zijn ook de Zorgverzekeringswet (Zvw) en de Wet langdurige zorg (Wlz) van toepassing als het gaat om preventie en gezondheid, maar deze wetten worden niet door gemeenten uitgevoerd en laten we hier buiten beschouwing.

2.2.2 LANDELIJKE BELEIDSKADERS GEVEN RICHTLIJNEN

Naast de stelselwetten zijn er enkele documenten op landelijk niveau die kaderstellend zijn voor de manier waarop de gemeente Utrecht invulling geeft aan het gezondheidsbeleid. Deze documenten bieden richtlijnen voor het gemeentelijke volksgezondheidsbeleid. Deze documenten zijn:

- Het Nationaal Preventieakkoord (november 2018)[32]: In het Nationaal Preventieakkoord staan landelijke doelstellingen op het gebied van roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik. Het kabinet Rutte IV (nu demissionair) werkte samen met maatschappelijke organisaties, het bedrijfsleven, patiëntenorganisaties, zorgaanbieders, zorgverzekeraars, gemeenten, fondsen,

[28] Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. *Wettelijke kaders publieke gezondheid.* Geraadpleegd via: Loketgezondleven.nl
[29] Rijksoverheid. *Wet publieke gezondheid, artikel 2*. Geraadpleegd via wetten.nl - Regeling - Wet publieke gezondheid - BWBR0024705 (overheid.nl)
[30] Rijksoverheid. *Jeugdwet, artikel 2.1*. Geraadpleegd via wetten.nl - Regeling - Jeugdwet - BWBR0034925 (overheid.nl)
[31] Rijksoverheid. *Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, artikel 2.1.2*. Geraadpleegd via wetten.nl - Regeling - Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 - BWBR0035362 (overheid.nl)
[32] Rijksoverheid (2018). *Nationaal Preventieakkoord*.

sportverenigingen- en bonden.[33] Gemeenten fungeren als regisseur en maken deze aanpak met maatschappelijke partners op basis van een analyse van lokale gezondheidsvraagstukken. Gemeenten geven hier vorm aan in een lokale versie van het preventieakkoord. In het coalitieakkoord 2021-2025 van het demissionaire kabinet Rutte IV [34] (december 2021) is de ambitie opgenomen om het bestaande akkoord te verbreden met het thema mentale gezondheid, maar er zijn nog geen concrete doelstellingen toegevoegd aan het preventieakkoord.

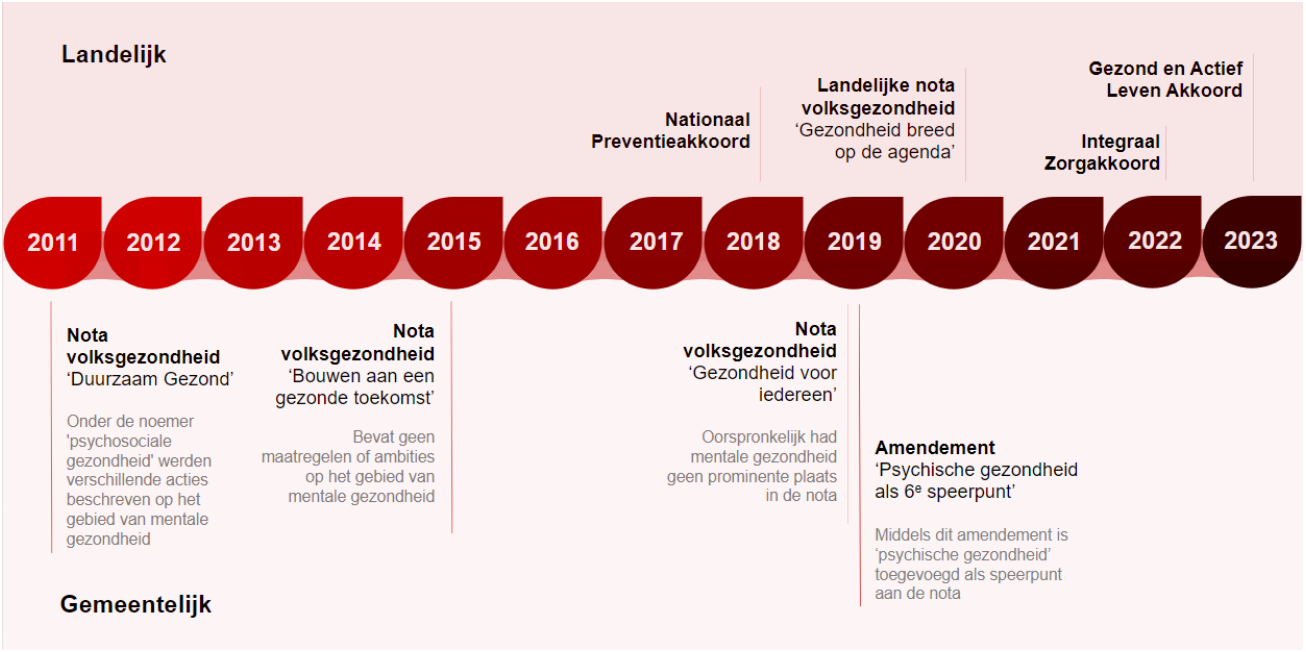
- De Landelijke nota gezondheidsbeleid 'Gezondheid breed op de agenda' (mei 2020)[35]: In de nota worden twee ambities geformuleerd voor mentale gezondheid van jongeren en jongvolwassen. Enerzijds is het doel om meer kennis te hebben over de aard, omvang en determinanten van mentale gezondheid; anderzijds dat jongeren en jongvolwassenen in 2024 minder prestatiedruk ervaren. Vanuit een ketenaanpak moet gemeentelijk beleid bijdragen aan het vergroten van weerbaarheid en veerkracht, het verlagen van ervaren druk en het toepassen van selectieve preventie.
- Het Integraal Zorgakkoord (IZA, 2022)[36]: In dit akkoord spreken de ondertekenaars[37] vijf uitgangspunten af, waarvan er twee van belang zijn voor ons onderzoek. Ten eerste 'samenwerking sociaal domein, huisartsenzorg en ggz' waarin wordt gesproken van domein overstijgende samenwerking in regionale mentale gezondheidscentra met als doel de ggz toegankelijker te maken en wachtlijsten te verminderen. Het tweede uitgangspunt 'gezond leven en preventie' beschrijft onder andere ketenafspraken, netwerkstructuren voor professionals en het verstevigen van het gemeentelijke gezondheids-, welzijns- en ondersteuningsaanbod. Hierin is nadrukkelijk een rol voor gemeenten weggelegd.
- Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA, januari 2023) van het Ministerie van VWS, gemeenten en zorgverzekeraars[38]: Het GALA is een verdere uitwerking van de bovenstaande documenten. Het doel van het akkoord op het gebied van mentale gezondheid is dat gemeenten dit onderwerp integreren in hun bredere aanpak van gezondheid en preventie. De beoogde resultaten hiervan zijn dat Nederlanders makkelijker kunnen praten over hun mentale gezondheid, ze beter weten waar ze laagdrempelige ondersteuning kunnen vinden en handvatten kennen om zelf aan de slag te gaan met hun mentale gezondheid. Hoewel deze beoogde resultaten gelden voor alle Nederlanders, staat ook genoemd dat er in het bijzonder gekeken moet worden naar jongeren (12-27 jaar) en kwetsbare inwoners.

[33] Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (23 november 2018). Kamerbrief *Aanbieding Nationaal Preventieakkoord.* Geraadpleegd via: Kamerbrief over nationaal preventieakkoord
[34] Rijkoverheid (2021). Coalitieakkoord *'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst'.*
[35] Rijksoverheid (2020). Landelijke nota *gezondheidsbeleid 2020-2024 Gezondheid breed op de agenda.*
[36] Rijksoverheid (2022). Integraal Zorgakkoord. Geraadpleegd via: Kamerbrief Aanbieding Integraal Zorgakkoord: samen werken aan gezonde zorg | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl
[37] De ondertekenaars zijn patiëntenverenigingen, zorgaanbieders, zorgverzekeraars, gemeenten en de Rijksoverheid.
[38] Rijksoverheid (2023). *GALA – Gezond en Actief Leven Akkoord.*

2.2.3 MENTALE GEZONDHEID IS TERUG ALS SPEERPUNT

In figuur 2.1 is de tijdlijn van zowel het landelijk als het Utrechts beleid weergegeven. Het onderwerp mentale gezondheid komt in het huidige Utrechtse volksgezondheidsbeleid niet voor het eerst aan bod. Ook in de nota van 2011-2014 ‘Duurzaam gezond’ werden acties beschreven op het gebied van mentale gezondheid, toen nog onder de noemer ‘psychosociale gezondheid’.[39] In de nota die daarop volgde ‘Bouwen aan een gezonde toekomst 2015-2018’ kwam dit niet terug en werd mentale gezondheid nergens uitgelicht[40]. Eind 2023 wordt een nieuwe nota volksgezondheid aan de gemeenteraad voorgelegd. Tot die tijd geldt de nota ‘Gezondheid voor iedereen 2019-2023’ waarin het onderwerp mentale gezondheid wel weer aan bod komt. Landelijk zien we steeds meer nota’s en akkoorden met daarin het onderwerp mentale gezondheid. Daarmee is het beleid op mentale gezondheid sterk in beweging.

Figuur 2.1 *Tijdlijn landelijk beleid en gemeentelijk volksgezondheidsbeleid*

Het huidige volksgezondheidsbeleid ‘Gezondheid voor iedereen 2019-2023’ heeft drie uitgangspunten: '*we benaderen gezondheid breed en positief, we zetten in op kansengelijkheid en iedereen levert een bijdrage’.*[41] Er zijn vervolgens zeven speerpunten geformuleerd: gezonde leefomgeving, gezond en veilig opgroeien, gezond gedrag, gezond rondkomen, gezond werkgeverschap, psychische gezondheid en gezond ouder worden. De gemeente heeft als doel om op deze zeven speerpunten gezondheidswinst te behalen. Voor mentale gezondheid is belangrijk om te vermelden dat dit onderwerp na amendering door de gemeenteraad een speerpunt is geworden onder de naam ‘psychische gezondheid’.

[39] Gemeente Utrecht (2011). Gezondheidsnota *Duurzaam gezond.*
[40] Gemeente Utrecht (2015). Gezondheidsnota *Bouwen aan een gezonde toekomst.*
[41] Gemeente Utrecht (2019). Nota *Gezondheid voor iedereen 2019-2023*

Met dit speerpunt geeft de gemeente aan:

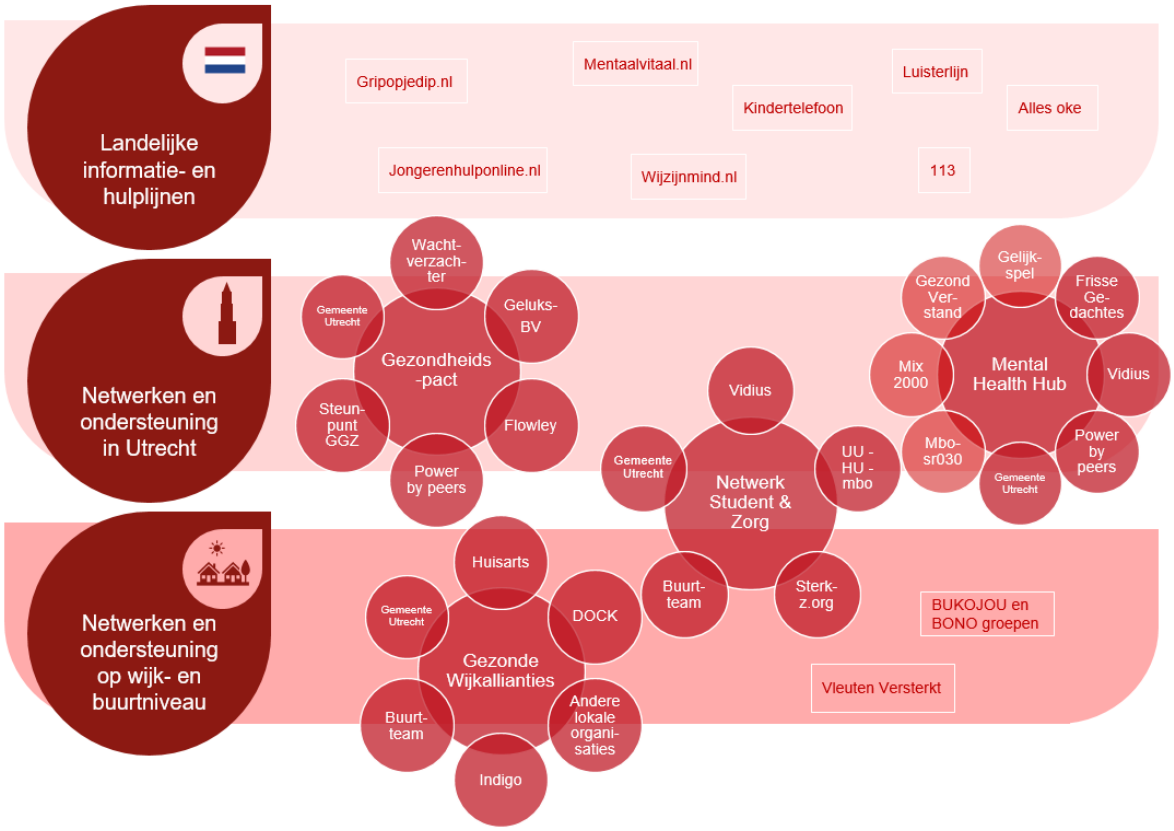
- bestaande programma's te verbeteren en aan te scherpen;
- meer verbinding te creëren met initiatieven in de wijk;
- de preventieve mogelijkheden te verkennen rondom mentale veerkracht;
- taboes en stigma's weg te nemen;
- het concept 'positieve gezondheid' beter toe te passen in de praktijk;
- en te onderzoeken hoe sport en cultuur kunnen bijdragen aan het vergroten van mentale veerkracht.

2.3 SAMENWERKING IN NETWERKEN

In deze paragraaf gaan we in op de manier waarop de het organisatieonderdeel Volksgezondheid uitvoering geeft aan het beleid. We beschrijven hoe Volksgezondheid zich richt op samenwerking. Vervolgens geven we een overzicht van hoe de ondersteuning aan mensen met mentale problemen eruitziet.

Om uitvoering te geven aan het beleid op het gebied van mentale gezondheid wordt sinds 2019 nadrukkelijk ingezet op samenwerkingsnetwerken en -partners. Een overzicht hiervan is weergegeven in figuur 2.2.

Figuur 2.2 *Overzicht ondersteuning voor mentale gezondheid*

Op landelijk niveau zijn er diverse websites en hulplijnen beschikbaar voor mensen met mentale problemen. Deze bieden mogelijkheden voor mensen om te chatten, whatsappen of bellen voor ondersteuning.

Op dit moment zijn er in Utrecht vier netwerken actief op het gebied van mentale gezondheid: het Gezondheidspact, de Gezonde Wijkallianties, Netwerk student & zorg en de Mental health hub. Utrechters met mentale problemen kunnen voor ondersteuning terecht bij allerlei organisaties, die in veel gevallen bij één of meerdere netwerken aangesloten zijn. Bij dit overzicht moet opgemerkt worden dat het beperkt is tot de organisaties die specifiek gericht zijn op mentale gezondheid. Er zijn veel aangrenzende netwerken, organisaties en initiatieven die indirect ook over mentale gezondheid gaan, deze zijn niet in dit overzicht opgenomen.

In Utrecht is er stadsbreed het Gezondheidspact. Het pact, dat sinds 2019 actief is, stimuleert en ondersteunt activiteiten en samenwerking op het gebied van gezondheid in brede zin. De combinatie van de nota 'Gezondheid voor iedereen' en het Gezondheidspact wordt gezien als de Utrechtse versie van het lokale preventieakkoord.[42,43] Het netwerk heeft meer dan 30 ambassadeurs en op de website staat een opsomming van initiatieven en samenwerkingen. In de figuur zijn alleen de organisaties weergegeven die ondersteuning bieden op het gebied van mentale gezondheid. Dit zijn de Wachtverzachter, GeluksBV, Flowley, Steunpunt ggz en Power by peers. Deze organisaties wijzen er zelf op dat de ondersteuning die zij bieden vooral gericht is op preventie, lichte klachten of als toevoeging naast een behandeling, zij zijn geen behandelaars.[44] In de tabel hieronder worden kort de werkzaamheden en doelgroepen weergegeven voor de initiatieven uit het Gezondheidspact die zich bezighouden met mentale gezondheid.

Tabel 2.1 Initiatieven op het gebied van mentale gezondheid (Gezondheidspact)

Organisatie	Activiteiten	Doelgroep
Wachtverzachter	Tijdens het wachten werken aan herstel. Gekoppeld aan ervaringsdeskundige en mensen die in dezelfde situatie zitten.	In Utrecht: jongeren editie. Iedereen tussen de 18 en 25 jaar die op de wachtlijst staat, en zich bijvoorbeeld somber of angstig voelt.
GeluksBV	Inzichten over geluk worden gebruikt om tot sociale innovaties te komen. Ook wordt kennis gedeeld door middel van trainingen en masterclasses.	Alle Utrechters

[42] Gemeente Utrecht. *Gezondheidspact Utrecht.* Geraadpleegd via: https://zorgprofessionals.utrecht.nl/gezondheid/gezondheidspact-utrecht/
[43] Gemeente Utrecht (29-06-2021). Raadsbrief *Verzamelbrief preventieakkoord, ouderportaal coachen mentale gezondheid jongeren, voedselagenda.* Geraadpleegd via Document Viewer - U-reka Gemeente Utrecht
[44] Rekenkamer Utrecht (2023). Gesprek externe samenwerkingspartners Gezondheidspact

Organisatie	Activiteiten	Doelgroep
Flowley	Studeren prettiger maken. Bijvoorbeeld door ervaringen van andere studenten te beluisteren, of door praktische handvatten van experts te krijgen om zo beter om te kunnen gaan met uitdagingen in het leven.	Studenten
Steunpunt GGZ	Zelfregiecentrum. Ondersteuning en herstelgerichte activiteiten (bijvoorbeeld infospreekuren of empowermentcafés voor jongeren). Cultuursensitieve werkwijze.	Inwoners met psychosociale kwetsbaarheid
Power by Peers	Sociale onderneming waar mensen werk maken van en met hun eigen ervaring. Ervaringsdeskundigheid op veel gebieden. Mental Health First Aid trainingen.	Ondernemers/ mensen die samen een initiatief op willen zetten.

Stadsbreed is er ook de Mental Health Hub. Dit is een relatief nieuw netwerk (2023) dat pas enkele keren is samengekomen. Het moet een samenwerking worden tussen allerlei initiatieven uit Utrecht die zich allemaal op een manier inzetten voor studentenwelzijn, waarbij zowel mbo, hbo als WO betrokken moeten worden.[45]

Op zowel gemeentelijk niveau als wijkniveau is het Netwerk student & zorg actief, waarin naast huisartsen en buurtteams ook onderwijsinstellingen en vertegenwoordigers van studenten participeren. Dit netwerk is opgericht in Utrecht Oost en aanvankelijk met name gericht op Utrecht Science Park. Het doel is om contact te faciliteren tussen de eerstelijnszorg en onderwijsinstellingen en de vindbaarheid van zorg voor studenten te vergroten.

Op wijkniveau wordt door huisartsen, buurtteams, DOCK, Indigo en andere lokale organisaties samengewerkt binnen de Gezonde Wijkallianties. Ook dit netwerk is gericht op gezondheid in brede zin. Dit zijn organisaties waar inwoners met mentale problemen terechtkunnen, bijvoorbeeld via de huisarts of het buurtteam. In de opdracht van de buurtteams is mentale gezondheid als onderdeel vastgelegd.[46] De buurtteams helpen inwoners met het uitzoeken van de onderliggende vraag bij hun mentale klachten (vraagverheldering) en kunnen vervolgens gesprekken voeren, en groepsaanbod en/of digitale tools inzetten.[47] Voor mbo-studenten is er een buurtteam dat in de school aanwezig is. DOCK is gericht op het versterken van de sociale samenhang. Bij DOCK zit mentale gezondheid niet in de opdracht[48], maar wat de sociaal makelaars doen draagt wel bij aan het bevorderen van de mentale gezondheid. Een voorbeeld is Welzijn op recept, waarbij

[45] Gemeente Utrecht (2023). Samenvatting status Mental Health Hub Utrecht
[46] Rekenkamer Utrecht (2023). Gesprek en schriftelijke reactie gemeente Utrecht
[47] Rekenkamer Utrecht (2023). Gesprek gemeentelijke organisatie
[48] Rekenkamer Utrecht (2023). Gesprek gemeentelijke organisatie

huisartsen patiënten doorverwijzen naar welzijnsactiviteiten. In Utrecht zijn er vier Gezonde Wijkallianties, namelijk in Overvecht, Noordwest, Kanaleneiland en Leidsche Rijn.

Verder zijn er op wijkniveau BUKOJOU en BONO-groepen. Dat zijn groepen jongeren met gedeelde problemen zoals somberheidsklachten, die bij elkaar komen en onder begeleiding gerichte onderwerpen bespreken, bijvoorbeeld je zelfbeeld.[49] Ook zijn er nog lokale initiatieven zoals Vleuten Versterkt. Bij dat project zoeken professionals, ouders en jongeren naar een aanpak voor kinderen tussen de 10 en 14 jaar uit Vleuten om beter met prestatiedruk om te gaan.[50]

Al deze beschreven ondersteuningsmogelijkheden zijn vrij toegankelijk; dat wil zeggen dat inwoners die ondersteuning vragen hier geen doorverwijzing voor nodig hebben of voor hoeven te betalen. Ze zijn gericht op preventie (met uitzondering van de landelijke hulpdienst 113). Inwoners die meer hulp nodig hebben, komen doorgaans terecht bij gespecialiseerde jeugdhulp, Wmo of de ggz.

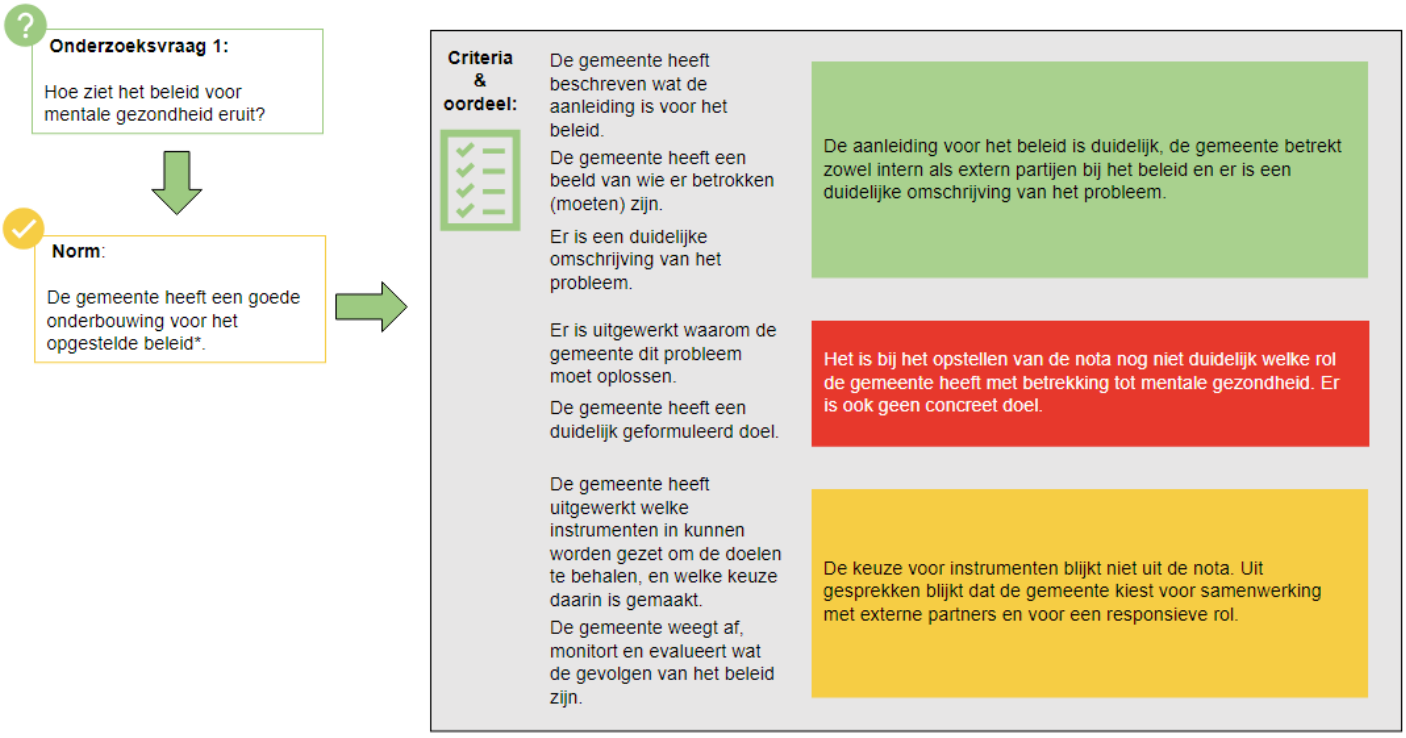
[49] *BUKOJOU en BONO Jongerengroep*. Geraadpleegd via BUKOJOU en BONO Jongerengroep - Jeugdgezondheidszorg Utrecht (jeugdengezinutrecht.nl)
[50] BOKS. *Over Vleuten Versterkt.* Geraadpleegd via: Entree - Over Vleuten Versterkt - BOKS (garageboks.nl)

HKU
JEU

3 ONDERBOUWING VOOR HET BELEID

In dit hoofdstuk beschrijven we de onderbouwing van het beleid voor mentale gezondheid. In paragraaf 3.1 geven we de belangrijkste bevindingen weer. Deze bevindingen lichten we toe in paragraaf 3.2. Aan de hand van de bevindingen beoordelen we in tabel 3.1 de bijbehorende norm(en). Hierin leggen we ook direct de relatie tussen de onderzoeksvraag, de norm(en) en bijbehorende criteria en de beoordeling.

Tabel 3.1 Normen en criteria deelvraag 1

*De uitwerkingen bij deze norm zijn afkomstig uit: Kenniscentrum voor beleid en regelgeving. *Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving*. Geraadpleegd op 16 maart 2023, via: Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving | Kenniscentrum voor beleid en regelgeving (kcbr.nl)

3.1 BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN

1. De aanleiding voor het beleid is duidelijk, de gemeente betrekt zowel intern als externe partijen bij het beleid en er is een duidelijke omschrijving van het probleem.
2. Het is bij het opstellen van de nota nog niet duidelijk welke rol de gemeente heeft met betrekking tot mentale gezondheid. Er is ook geen concreet doel. De keuze voor instrumenten blijkt niet uit de nota. Uit gesprekken blijkt dat de gemeente kiest voor samenwerking met externe partners en voor een responsieve rol.
3. Het onderdeel monitoring en evaluatie is niet uitgewerkt.

3.2 TOELICHTING OP DE BEVINDINGEN

3.2.1 DUIDELIJKE ONDERBOUWING VOOR AANLEIDING, BETROKKENEN EN PROBLEEMANALYSE

De aanleiding voor het beleid is duidelijk.

Het formuleren van een aanleiding is de eerste stap in het goed onderbouwen van beleid. Dit schept duidelijkheid over de kaders waarbinnen het beleid zich moet ontwikkelen. De aanleiding moet inzicht geven in de urgentie, de context en het politieke belang van het onderwerp.[51] In de nota 'Gezondheid voor iedereen 2019-2023'[52] is in het algemeen aandacht voor landelijke wetten en richtlijnen. Zo wordt uitgelegd dat de nota geschreven is in het licht van de Wet publieke gezondheid en het Nationaal Preventieakkoord. Specifiek voor mentale gezondheid wordt aangegeven dat het speerpunt 'psychische gezondheid' later op verzoek van de raad is opgenomen als speerpunt in plaats van verkenningspunt. Dit geeft een beeld van het politieke belang en de urgentie die de gemeente in het onderwerp mentale gezondheid ziet. Concrete landelijke kaders waren er nog niet.

De gemeente betrekt zowel intern als extern partijen bij het beleid.

Bij beleid is samenwerking met anderen nodig. Bijvoorbeeld omdat ze belanghebbend zijn, relevante kennis of ervaring hebben, of een rol hebben in de uitvoering. Het overleg met deze partijen bevordert de kwaliteit van de probleemdefinitie en de te kiezen oplossingen[53]. Uit gesprekken blijkt dat er bij de totstandkoming van de nota 'Gezondheid voor iedereen 2019-2023' verschillende organisatieonderdelen van de gemeente zijn betrokken en ook externe samenwerkingspartners zoals coalities, professionele en vrijwilligersorganisaties. In de verdere uitwerking van het speerpunt, die toegelicht wordt in hoofdstuk 4, zijn nog meer partijen betrokken.

Er is een duidelijke omschrijving van het probleem.

Een goede probleemanalyse maakt het mogelijk om uiteindelijk te kunnen bepalen welke oplossing het meest passend is. Het gaat hierbij vooral om het in kaart brengen van de situatie, en het benaderen van het probleem vanuit verschillende relevante perspectieven. Het gaat in deze fase niet om het vinden van een oplossing[54]. Volksgezondheid heeft het probleem van mentale gezondheid goed in beeld. Er is een grote hoeveelheid cijfers

---

[51] Kenniscentrum voor beleid en regelgeving. *Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving.* Geraadpleegd op 16 maart 2023, via: Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving | Kenniscentrum voor beleid en regelgeving (kcbr.nl)

[52] Gemeente Utrecht (2019). *Gezondheid voor iedereen 2019-2023*

[53] Kenniscentrum voor beleid en regelgeving. *Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving.* Geraadpleegd op 16 maart 2023, via: Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving | Kenniscentrum voor beleid en regelgeving (kcbr.nl)

[54] Kenniscentrum voor beleid en regelgeving. *Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving.* Geraadpleegd op 16 maart 2023, via: Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving | Kenniscentrum voor beleid en regelgeving (kcbr.nl)

beschikbaar over mentale gezondheid in Utrecht, die verzameld wordt via de Volksgezondheidsmonitor. Hier wordt in de nota ook naar verwezen.

3.2.2 ROL, DOEL EN MONITORING ZIJN ONVOLDOENDE ONDERBOUWD

Het is bij het opstellen van de nota nog niet duidelijk welke rol de gemeente heeft met betrekking tot mentale gezondheid.. Er is ook geen concreet doel.
Overheidsinterventie moet een publiek belang dienen.[55] In dit geval zou moeten blijken waarom de gemeente een taak heeft als het gaat om de mentale gezondheid van haar inwoners. Uit de nota 'Gezondheid voor iedereen 2019-2023' blijkt dit niet. Beleidsmedewerkers lichten toe dat de rol van de gemeente in 2019 op het speerpunt psychische gezondheid niet duidelijk was en dat het juist daarom oorspronkelijk een verkenningspunt was. Het probleem was er, maar wat de gemeente moest doen was nog niet uitgewerkt. Dat de rol van de gemeente nog onduidelijk was, was voor Volksgezondheid de reden om mentale gezondheid als verkenning op te nemen en niet als speerpunt.[56] De gemeenteraad draagt het college in een amendement op om psychische gezondheid als zesde speerpunt toe te voegen en in 2020 verder uit te werken in lijn met de drie uitgangspunten van de nota en de raad hierover in de toegezegde voortgangsrapportages te informeren.[57] Dit is vervolgens ook in het raadsbesluit over de nota opgenomen.[58] Volgens Volksgezondheid was er vanwege de aard van de wijziging (een amendement) op dat moment geen ruimte om doelen, concrete aanpakken, instrumenten, een monitoringplan, of andere onderdelen toe te voegen aan de nota.[59] De tekst uit de verkenning is letterlijk opgenomen bij het speerpunt psychische gezondheid. In de nota staat niet dat het speerpunt verder uitgewerkt wordt.

Naast de onduidelijkheid over de rol van de gemeente is er ook onduidelijkheid over het doel van het speerpunt mentale gezondheid. Er is in de nota geen doel geformuleerd. In de nota wordt bij het speerpunt mentale gezondheid eerst aandacht besteed aan de ontwikkelingen en achterliggende oorzaken. Onder het kopje 'Hoe doen we dat?' wordt vervolgens een aantal maatregelen en voornemens genoemd, waaronder het verkennen van preventieve mogelijkheden en het aanscherpen van bestaande programma's. Uit de tekst wordt echter niet duidelijk wat precies bedoeld wordt met de 'dat' in 'Hoe doen we dat?'.

[55] Kenniscentrum voor beleid en regelgeving. *Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving.* Geraadpleegd op 16 maart 2023, via: Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving | Kenniscentrum voor beleid en regelgeving (kcbr.nl)
[56] Rekenkamer Utrecht (2023). *Gesprekken gemeentelijke organisatie*
[57] D66, CU, S&S, PvdD, GL, PvdA & Denk (17-10-2019). *Amendement 96: Psychische gezondheid als 6e speerpunt.*
[58] Gemeenteraad Utrecht (17-10-2019). Raadsbesluit *Vaststelling nota Gezondheid voor iedereen - Volksgezondheidsbeleid Utrecht 2019-2023*
[59] Gemeente Utrecht (07-08-2023). *Ambtelijk wederhoor op concept nota van bevindingen*

De keuze voor instrumenten blijkt niet uit de nota. Uit gesprekken blijkt dat de gemeente kiest voor samenwerking met externe partners en voor een responsieve rol.
Bij de keuze voor instrumenten is het belangrijk om rekening te houden met de doeltreffendheid, doelmatigheid, rechtmatigheid en uitvoerbaarheid[60]. Uit de nota 'Gezondheid voor iedereen 2019-2023' is niet op te maken wat de gekozen instrumenten zijn. Uit gesprekken met beleidsmedewerkers blijkt dat de gemeente de samenwerking met externe partners als voornaamste instrument inzet, en dat deze keuze voortkwam uit een gebrek aan middelen en capaciteit. Binnen die samenwerking kiest de gemeente voor een responsieve rol.[61] Dit houdt in dat de overheid uitgaat van de veerkracht en maatschappelijke energie van de samenleving. De gemeente verbindt initiatieven en formuleert beleid om initiatieven van buiten aan te trekken.[62]

Het onderdeel monitoring en evaluatie is niet uitgewerkt.
Monitoring en evaluatie geven inzicht in de gevolgen van beleidsinterventie in de praktijk. Hiermee kan de doeltreffendheid en doelmatigheid beoordeeld worden, en kunnen eventuele neveneffecten in beeld worden gebracht.[63] De nota 'Gezondheid voor iedereen 2019-2023' verwijst naar het Utrechtse sturingsmodel. In dat model wordt gekeken naar de waardering van proces en resultaat, waardering van én door het netwerk en tastbare en toetsbare waardering (kwalitatief en kwantitatief). In de nota staat dat de gemeente dit eerst voor één speerpunt verder zal ontwikkelen. Specifiek voor het speerpunt mentale gezondheid is er geen uitwerking als het gaat om monitoring en evaluatie. De mate waarin het beleid is gemonitord en geëvalueerd komt ter sprake in hoofdstuk 6.

[60] Kenniscentrum voor beleid en regelgeving. *Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving.* Geraadpleegd op 16 maart 2023, via: Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving | Kenniscentrum voor beleid en regelgeving (kcbr.nl)
[61] Rekenkamer Utrecht (2023). *Gesprekken beleidsmedewerkers gemeentelijke organisatie*
[62] Van der Steen, Scherpenisse & Van Twist (2015). *Sedimentatie in sturing. Systeem brengen in netwerkend werken door meervoudig organiseren.*
[63] Kenniscentrum voor beleid en regelgeving. *Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving.* Geraadpleegd op 16 maart 2023, via: Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving | Kenniscentrum voor beleid en regelgeving (kcbr.nl)

4 BESTEDING MIDDELEN

Dit hoofdstuk geeft antwoord op de vraag: Welke financiële middelen zijn er aan de uitvoering van het beleid voor mentale gezondheid besteed? In paragraaf 4.1 geven we de belangrijkste bevindingen weer. Deze bevindingen lichten we toe in paragraaf 4.2. De onderzoeksvraag over middelen is beschrijvend en er hoort dan ook geen normenkader bij. Op basis van de gevonden informatie zijn er wel bevindingen opgesteld.

4.1 BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN

1. Er zijn beperkte middelen beschikbaar. Bij de wijziging van het onderwerp naar speerpunt zijn de beschikbare middelen ongewijzigd gebleven.
2. Vanaf 2021 stijgen de uitgaven aan het speerpunt. Dit komt door de inzet van de incidentele subsidieregelingen Versneld Vernieuwen en Herstel en Veerkracht.
3. De gemeente stuurt bij het ondersteunen van initiatieven vanuit de beschikbare middelen.

4.2 TOELICHTING OP DE BEVINDINGEN

4.2.1 BEPERKTE MIDDELEN VOOR HET SPEERPUNT

Er zijn beperkte middelen beschikbaar.

Voor het organisatieonderdeel Volksgezondheid waren de begrote lasten in 2019 € 25 miljoen. Dit bedrag stijgt tot € 31 miljoen in 2023. Volksgezondheid heeft niet veel financiële middelen voor materiële uitgaven.[64] Het grootste deel van de lasten (ongeveer 70%) betreft personeelskosten voor eigen medewerkers.[65] Vanuit het organisatieonderdeel wordt aangegeven dat ze vooral mensen in de uitvoering (Jeugdgezondheidszorg), kennis en meedenkkracht hebben. Volksgezondheid heeft in totaal ongeveer 280 fte, waarvan 135 fte voor jeugdgezondheidszorg. Ten tijde van de nota ‘Gezondheid voor Iedereen’ werkte er één beleidsmedewerker onder andere aan mentale gezondheid (<1 fte). Inmiddels zijn dat drie medewerkers (<3 fte).

In een raadsbrief uit 2020 wordt uiteengezet dat ongeveer € 5 miljoen is bestemd voor speerpunten. In tabel 4.1 staan de bedragen per speerpunt uit de begroting 2020.[66]

[64] Rekenkamer Utrecht (2023). *Gesprek gemeentelijke organisatie*
[65] Gemeente Utrecht (10-03-2020). Raadsbrief *Beantwoording Inzet financiering afdeling Volksgezondheid.*
[66] Gemeente Utrecht (31-08-2020). Raadsbrief *Beantwoording Vinger aan de pols*

Tabel 4.1 Begroting speerpunten 2020

Speerpunt	Begroting 2020
Gezond en veilig opgroeien	€ 1.335.000
Gezonde leefomgeving	€ 360.000
Gezond rondkomen	€ 170.000
Gezond werkgeverschap	€ 70.000
Gezond gedrag	€ 65.000 voor het speerpunt € 2,7 miljoen voor onderliggende onderwerpen
Gezond ouder worden	€ 55.000
Psychische gezondheid	€ 50.000

Voor psychische gezondheid is in 2020 € 50.000 begroot. Dit zijn personele lasten, er zijn voor het speerpunt geen materiële lasten begroot. De uitsplitsing van uitgaven per speerpunt is niet opgenomen in de begroting of jaarstukken. Daarnaast is voor het uitvoeren van de nota themageld beschikbaar voor alle speerpunten, zonder dat aan de voorkant al te oormerken. In 2020 is voor € 8.000 aan themagelden gerealiseerd voor het speerpunt mentale gezondheid.

Bij de wijziging van het onderwerp naar speerpunt zijn de beschikbare middelen ongewijzigd gebleven.
De medewerkers van Volksgezondheid geven in gesprekken aan dat het budget klein is en daarmee de capaciteit beperkt. Toen psychische gezondheid een speerpunt werd, zijn er geen aanvullende middelen voor het onderwerp gereserveerd. Daarmee is het moeilijk om meer te doen dan voor de verkenning was bedacht. Er wordt gesproken van ‘handgeld’ om uit te drukken dat het om een relatief klein bedrag gaat. Volksgezondheid kan hier bijvoorbeeld niet zelf een campagne van starten, maar sluit aan bij lopende initiatieven. Dit punt wordt ook gemaakt in de raadsbrief Beantwoording 2019/M315 Vinger aan de pols: *‘Het kunnen uitvoeren van de amendementen vereist extra capaciteit.’*[67] Dit geldt voor psychische gezondheid, maar ook voor ‘gezond ouder worden’, dat net als psychische gezondheid door de raad tot extra speerpunt is gemaakt.

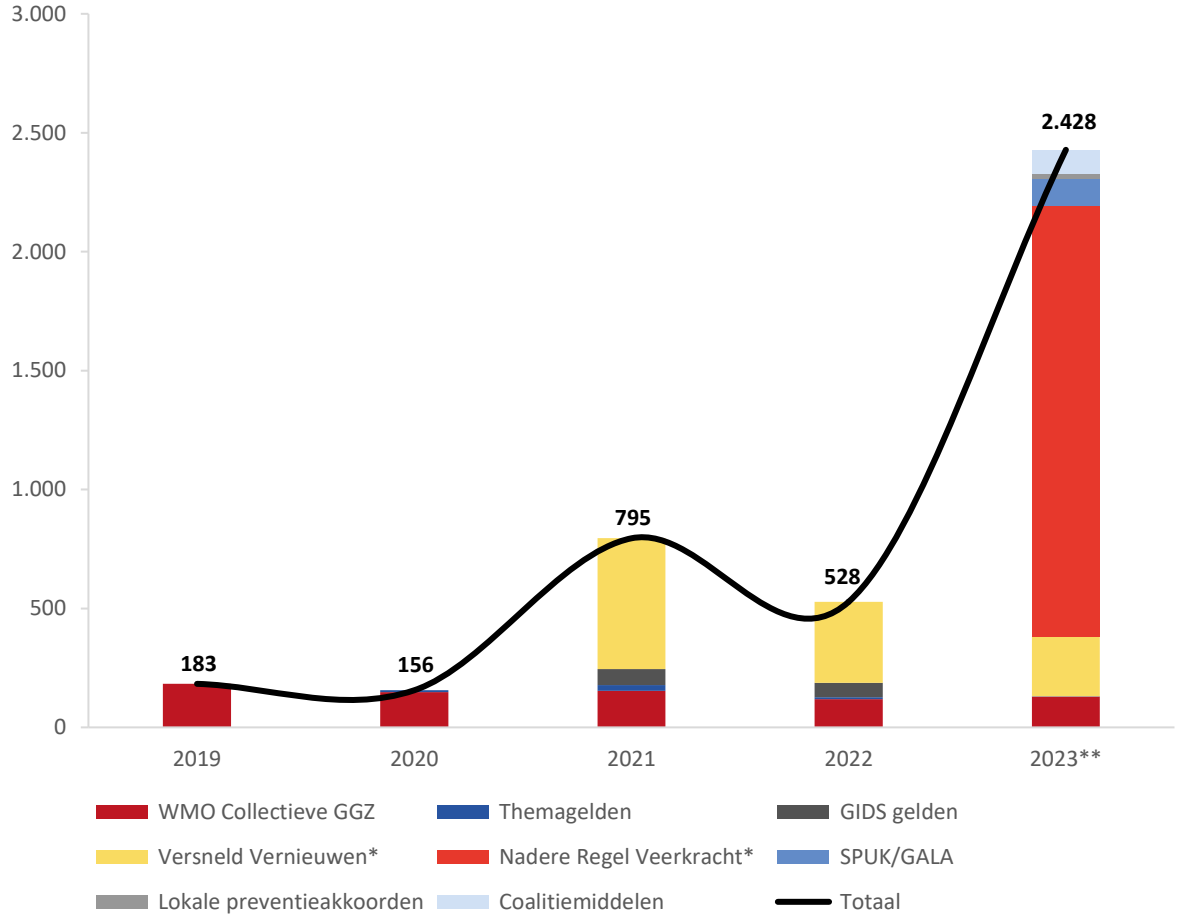
4.2.2 VANAF 2021 AANBODGERICHTE STURING DOOR MIDDEL VAN SUBSIDIES

Vanaf 2021 stijgen de uitgaven aan het speerpunt door de inzet van de incidentele subsidieregelingen Versneld Vernieuwen en Herstel en Veerkracht.

[67] Gemeente Utrecht (31-08-2020). Raadsbrief *Beantwoording Vinger aan de pols*

In figuur 4.1 zijn voor 2019 t/m 2022 de uitgaven aan mentale gezondheid weergegeven. Voor het jaar 2023 betreft het de inschatting die door de gemeentelijke organisatie gemaakt is medio 2023 in het kader van dit rekenkameronderzoek.

Figuur 4.1 *Overzicht uitgaven mentale gezondheid (bedragen x €1.000)*[68]

Vanaf 2021 zijn er meer middelen beschikbaar gekomen voor mentale gezondheid. In de figuur zien we een sterke stijging in de uitgaven. Dit komt door twee subsidieregelingen: Versneld Vernieuwen en de Nadere regel Herstel en veerkracht. Versneld Vernieuwen is een in de Programmabegroting 2021 vastgestelde maatregel van € 11,2 miljoen in totaal die gericht is op het tegengaan en verzachten van de negatieve sociale effecten van corona en de coronamaatregelen en het versnellen van de transformatie van de zorg en ondersteuning Jeugd en Wmo.[69] Deze regeling is niet uitsluitend gericht op mentale gezondheid. Vanuit Versneld Vernieuwen is aan mentale gezondheid in 2021 t/m 2023 samengenomen € 1,1 miljoen uitgegeven (zie tabel 4.2).

[68] * Financiering vanuit Maatschappelijke Ontwikkeling ** Inschatting medio 2023
[69] Gemeente Utrecht (28-01-2021). Raadsbrief *maatregel versneld vernieuwen*.

Tabel 4.2 Uitgaven in 2021 en 2022 aan mentale gezondheid vanuit Versneld Vernieuwen

Aanvrager	Bedrag
On the move sportvrienden	€ 456.000
Inzet beleidsadviseur	€ 125.000
Wachtverzachter	€ 99.000
Overig	€ 420.000
Totaal	€ 1,1 miljoen

Vanaf eind 2021 hebben gemeenten middelen ontvangen vanuit het Ministerie van OCW in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) om de effecten van de coronapandemie te herstellen of te verzachten. Uit de 'Staat van de Utrechtse jeugd in coronatijd' blijkt dat er aandacht nodig is voor het welbevinden en de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen en jongeren.[70] Het college komt tot de subsidieregeling 'Herstel en veerkracht voor de Utrechtse jeugd'. In totaal gaat het om € 11,65 miljoen. Voor verschillende jeugdthema's worden de NPO-middelen samengevoegd met een deel van de Versneld vernieuwen middelen, Kansrijke Start middelen en een deel van de OAB-middelen.[71] Volgens het college richten deze middelen zich op dezelfde doelen voor dezelfde groepen kinderen en jongeren en ook op dezelfde partners en partijen in de stad. De subsidieregeling is onderverdeeld in vier thema's, waaronder 'perspectief voor jongeren/jongvolwassenen en het versterken van hun mentale gezondheid'. In 2023 gaat € 1,8 miljoen naar mentale gezondheid, zie tabel 4.3.

Tabel 4.3 Uitgaven in 2023 aan mentale gezondheid vanuit Herstel en veerkracht voor de Utrechtse jeugd

Aanvrager	Bedrag
GeluksBV	€ 409.000
Wachtverzachter	€ 313.000
Stichting U-centraal	€ 284.000
Overig	€ 794.000
Totaal	€ 1,8 miljoen

[70] Gemeente Utrecht (20-04-2022). Raadsbrief *Aanbieding Staat van de Utrechtse jeugd.*
[71] Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) is bedoeld voor het bieden van kansen voor kinderen die vanwege hun achtergrond minder goed 'presteren' dan zij in gunstiger omstandigheden zouden doen. Kansrijke start is een actieprogramma gericht op ondersteuning van (aanstaande) ouders in een kwetsbare situatie, om hun kind de beste start te geven.

De tussenstand in mei 2023 is dat van de 11,65 miljoen van de regeling Herstel en veerkracht voor de Utrechtse jeugd, € 9,4 miljoen is toegekend.[72] De subsidie is aan te vragen tot en met 30 december 2024 of zolang er budget beschikbaar is. In figuur 4.1 is het bedrag geplaatst onder het jaar van toekenning. De meeste projecten duren twee tot drie jaar.

De gemeente stuurt bij het ondersteunen van initiatieven vanuit de beschikbare middelen.

De middelen die zijn ingezet voor mentale gezondheid komen deels van de gemeente zelf en deels uit landelijke gelden, zoals de GIDS-gelden, NPO-middelen en SPUK/GALA. Met GALA wordt bedoeld het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA, januari 2023).[73]. Gemeenten kunnen een specifieke uitkering (SPUK) aanvragen om te besteden aan preventie en gezondheidsbevordering. Daarnaast werkt Volksgezondheid samen met Maatschappelijke Ontwikkeling voor de financiering van onder andere de subsidieregelingen Versneld Vernieuwen en Herstel en Veerkracht.

Alle bovengenoemde gelden zijn tijdelijk en kennen een plafond. Dat geldt eveneens voor de coalitiemiddelen. Zo bezien zijn er nauwelijks structurele middelen beschikbaar. Het steunen op incidentele financiering wordt door de gemeente herkend. De gemeente probeert steeds mogelijkheden voor extra financiering te vinden.[74] In de raadsbrieven over de subsidieregelingen wordt erop gewezen dat initiatieven bij het indienen van hun aanvraag aandacht moeten hebben voor de borging van hun initiatief als de subsidie wegvalt.[75] *'Aanvragers moeten aannemelijk maken dat de incidentele inzet die zij vanuit versneld vernieuwen krijgen bijdraagt aan een structureel effect voor versnelde transformatie. Dit betekent dat de inzet na afloop van de regeling kan stoppen óf dat de inzet elders een structurele besparing oplevert die maakt dat continuering mogelijk is. We zullen hier in de beoordeling van de aanvragen gericht naar kijken.'*[76] In de brief 'Samen duurzaam investeren in onze wijken' die is opgesteld door verschillende grote partijen die in het sociaal domein actief zijn[77], wordt dit geproblematiseerd: '*Waar de opgaven en ambities leidend zouden moeten zijn in de initiatieven en projecten, worden regelmatig tijdelijke potjes leidend: er wordt een plan opgesteld omdat er middelen zijn, de uitvoering stopt als het potje leeg is'.* Verschillende samenwerkingspartners geven in gesprekken met de rekenkamer aan

[72] Gemeente Utrecht (31-05-2023). Raadsbrief *Beantwoording toezegging benutting subsidie Herstel en Veerkracht.*
[73] Rijksoverheid (2023). *GALA – Gezond en Actief Leven Akkoord.*
[74] Gemeente Utrecht (31-08-2020). Raadsbrief *Beantwoording 2019/M315 Vinger aan de pols*
[75] Gemeente Utrecht (20-09-2022). Raadsbrief *Subsidieregeling Herstel en veerkracht voor de Utrechtse jeugd*
[76] Gemeente Utrecht (12-02-2021). Raadsbrief *Beantwoording raadsreacties Maatregel versneld vernieuwen*
[77] Het gaat hier om: Buurtteam, Lokalis, Jongerenwerk Utrecht, DOCK, Handje helpen, SportUtrecht, SterkjZorg, Koos, Spoor030, sterkVO, Samen Veilig, U-Centraal, Stichting specifieke jeugdprojecten, SWV Utrecht po.

dat de tijdelijkheid van de financiering niet helpt en spreken de hoop uit dat de gemeente keuzes maakt om bepaalde initiatieven structureel te financieren.[78]

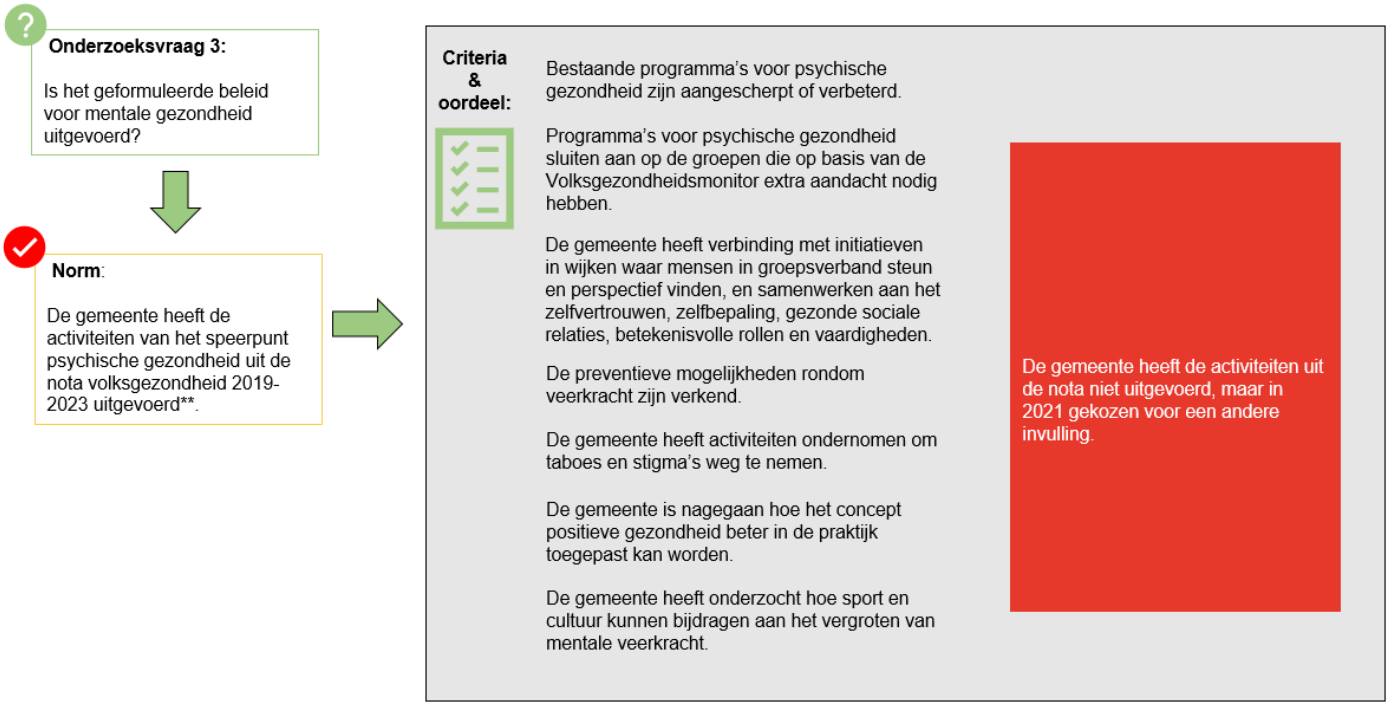
[78] Rekenkamer Utrecht (2023). *Gesprekken externe samenwerkingspartners.*

5 UITVOERING VAN HET BELEID VOOR MENTALE GEZONDHEID

In dit hoofdstuk beschrijven we de uitvoering van het beleid voor mentale gezondheid. In paragraaf 5.1. geven we de belangrijkste bevindingen weer. Deze bevindingen lichten we toe in paragraaf 5.2. Aan de hand van de bevindingen beoordelen we in tabel 5.1 de bijbehorende norm(en). Hierin leggen we ook direct de relatie tussen de onderzoeksvraag, de norm(en) en bijbehorende criteria en de beoordeling.

Tabel 5.1 Normen en criteria deelvraag 3

**De uitwerkingen bij deze norm komen uit de huidige nota: Gemeente Utrecht (2019). Nota *Gezondheid voor iedereen 2019-2023*.

5.1 BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN

1. De activiteiten uit de nota 'Gezondheid voor iedereen 2019-2023' zijn niet uitgevoerd. Vanaf 2021 is gekozen voor een andere invulling van het beleid in drie focuspunten, waarbij de doelgroep gaandeweg is versmald tot jeugdigen en jongvolwassenen.
2. Veel activiteiten richten zich op het bespreekbaar maken van psychische gezondheid.
3. De verwachtingen van de gemeenteraad en het beschikbare budget zijn uit verhouding en daarover wordt niet gerapporteerd.

5.2 TOELICHTING OP DE BEVINDINGEN

5.2.1 DE ACTIVITEITEN UIT DE BELEIDSNOTA ZIJN NIET UITGEVOERD

De activiteiten uit de nota 'Gezondheid voor iedereen 2019-2023' zijn niet uitgevoerd.
In de nota 'Gezondheid voor iedereen 2019-2023'[79] zijn zes verschillende punten geformuleerd waarin wordt aangegeven hoe de gemeente Utrecht de psychische gezondheid van inwoners wilde verbeteren:

- Het aanscherpen en verbeteren van bestaande programma's met speciale aandacht voor groepen die op basis van de Volksgezondheidsmonitor extra aandacht nodig hebben om ook bij hen de kansen op mentale gezondheid te vergroten.
- Het leggen van verbinding met initiatieven in wijken waar mensen in groepsverband steun en perspectief vinden en samenwerken aan het zelfvertrouwen, zelfbepaling, gezonde sociale relaties, betekenisvolle rollen en vaardigheden.
- Het verkennen van preventieve mogelijkheden rondom mentale veerkracht.
- Het inzetten op het wegnemen van taboes en stigma's in de samenleving over mentale gezondheid.
- Nagaan hoe het concept positieve gezondheid beter toegepast kan worden in de praktijk.
- Onderzoek hoe sport en cultuur kunnen bijdragen aan het vergroten van mentale veerkracht.

Zoals ook beschreven in hoofdstuk 3, blijkt uit gesprekken met de gemeente dat er een verdere verkenning van psychische gezondheid heeft plaatsgevonden.[80] Met name de vraag wat de inhoudelijke taak van de gemeente is bij mentale gezondheid, was nog onbeantwoord. Daarnaast worden de beperkte middelen en capaciteit genoemd als beperking in de uitvoering van het speerpunt. Het gebrek aan inhoudelijke uitwerking en de beperkte middelen en capaciteit hebben geleid tot de keuze om aan te sluiten bij lopende initiatieven, samenwerkingsverbanden en onderzoeken gericht op het versterken van mentale gezondheid. Volgens de beleidsmedewerkers hebben ze in de verdere verkenning de in de nota genoemde activiteiten losgelaten.[81]

Vanaf 2021 is gekozen voor een andere invulling van het beleid in drie focuspunten.
Over de voortgang van de uitvoering van het speerpunt mentale gezondheid heeft Volksgezondheid drie voortgangsrapportages en een raadsbrief geschreven.

In de eerste voortgangsrapportage (2020)[82] wordt aangegeven dat verdere verkenning nodig is. De focus van het speerpunt moet volgens de rapportage nog worden bepaald.

[79] Gemeente Utrecht (2019). Nota *Gezondheid voor iedereen 2019-2023.*
[80] Rekenkamer Utrecht (2023). Gesprekken gemeentelijke organisatie.
[81] Rekenkamer Utrecht (2023). Gesprekken gemeentelijke organisatie.
[82] Gemeente Utrecht (2020). 1e *Voortgangsrapportage Gezondheidsbeleid.*

Voorafgaand aan de tweede voortgangsrapportage is een raadsbrief (2021)[83] verschenen waarmee de raad wordt geïnformeerd over de stand van zaken rond het speerpunt psychische gezondheid. De verkenning is uitgewerkt aan de hand van gesprekken met professionals in de stad, data en kennis, en een verkenning van hoe inwoners kijken naar veerkracht. Er komen daaruit drie focuspunten naar voren die een goede psychische gezondheid van Utrechters bevorderen:

- Het bespreekbaar maken van psychische gezondheid;
- Het vergroten van toegankelijkheid van laagdrempelige manieren die de veerkracht en weerbaarheid van kinderen en jongeren versterken;
- Het versterken van vroeg-signalering van psychische problemen.

Daarbij wordt gekozen voor een extra inzet op kinderen, jongeren en jongvolwassenen. Er wordt in de raadsbrief of interne documenten geen link gelegd met de zes activiteiten in de nota 'Gezondheid voor iedereen 2019-2023'. Er wordt ook geen melding van gemaakt dat Volksgezondheid de activiteiten uit de beleidsnota niet heeft uitgevoerd of zal uitvoeren. In de tweede voortgangsrapportage[84] (2021) wordt aangegeven dat het speerpunt wordt uitgewerkt naar de drie focuspunten.

De doelgroep is gaandeweg versmald tot jeugdigen en jongvolwassenen.
In de derde voortgangsrapportage[85] (2022) staat dat het speerpunt psychische gezondheid is gericht op de preventie en het verbeteren van de psychische gezondheid van jeugdigen (18-) en jongvolwassenen (16+ jaar). Hierbij staat vermeld dat de inzet op jongvolwassenen onderdeel uitmaakt van de gemeentebrede opgave Duurzaam Perspectief voor jongeren/ jongvolwassenen. Dit wijkt af van de in de tweede voortgangsrapportage waarin gesproken werd van *extra inzet* op kinderen, jongeren en jongvolwassenen (dus ook op kinderen en daarnaast ook alle inwoners). De doelgroep van het beleid is gaandeweg versmald. Volksgezondheid geeft hierbij aan dat de grote impact van de coronapandemie op jongeren en jongvolwassenen hen haast dwong om zich op deze doelgroepen te richten.

5.2.2 VEEL VERSCHILLENDE ACTIVITEITEN, RAAD VRAAGT NAAR VOORTGANG SPEERPUNT

Veel activiteiten richten zich op het bespreekbaar maken van psychische gezondheid.
In de derde voortgangsrapportage worden de activiteiten per focuspunt beschreven. Deze hebben we weergegeven in een tabel in bijlage 2. De opsomming uit de raadsbrief hebben we aangevuld met activiteiten uit een overzicht dat Volksgezondheid op verzoek van de rekenkamer gemaakt heeft.

Een deel van de activiteiten betreft onderzoek. Deze onderzoeken zijn niet direct aan de focuspunten te koppelen, maar de uitkomsten worden gebruikt als input voor bijvoorbeeld

[83] Gemeente Utrecht (2021). Raadsbrief *stand van zaken focuspunten speerpunt psychische gezondheid.*
[84] Gemeente Utrecht (2021). T*weede voortgangsrapportage gezondheid voor iedereen.*
[85] Gemeente Utrecht (2022). *Voortgangsrapportage 3 gezondheid voor iedereen.*

campagnes. De rest van de ondernomen activiteiten is wel duidelijk te koppelen aan de focuspunten. Wat opvalt is dat er veel activiteiten zijn op het focuspunt over bespreekbaarheid. De activiteiten in het kader van het laagdrempelig aanbod zijn grotendeels gefinancierd vanuit de subsidieregelingen, de studentenzorgwijzer komt vanuit het Netwerk student & zorg. Het focuspunt vroeg-signalering lijkt minder aan bod gekomen.

De verwachtingen van de gemeenteraad en het beschikbare budget zijn uit verhouding en daarover wordt niet gerapporteerd.

De gemeenteraad heeft op verschillende momenten aandacht gevraagd voor mentale gezondheid door middel van moties en mondelinge vragen. Wat opvalt is dat veel vragen betrekking hebben op studenten en de toegankelijkheid van ondersteuning.

- 17 oktober 2019 Motie *Psychische gezondheid studenten* (ingetrokken en overgenomen)[86]. Hierin wordt opgedragen om bij de uitwerking van de nota Volksgezondheid in te zetten op de psychische gezondheid van studenten en hier concrete acties op te formuleren.
- 3 december 2020 Motie *Mentale gezondheidsmonitor in het onderwijs* (ingetrokken en overgenomen)[87]. Hierin wordt opgedragen om 1) te verkennen of er samen met onderwijs een monitor ontwikkeld kan worden voor de mentale gezondheid van kinderen, jongeren en jongvolwassenen en 2) een routekaart of andere tool te ontwikkelen waarin duidelijk staat bij welke (hulp)instanties studenten kunnen aankloppen voor een bepaald probleem.
- 25 maart 2021 Mondelinge vragen *Psychische gezondheid van jongeren is geen verdienmodel.*[88] Deze vragen gaan over financiële prikkels die durfinvesteerders zouden aantrekken voor behandeling van lichte psychische problemen.
- 25 maart 2021 Mondelinge vragen *Perspectief voor de Utrechtse jeugd*[89]. Hierin worden vragen gesteld over ondersteuning aan jongeren, onder andere of jongeren de juiste hulp weten te vinden.
- 16 september 2021 Mondelinge vragen *Niet nog langere wachttijden, ga voortvarend aan de slag met mentale gezondheid.*[90] Deze vragen gaan over de wachttijden die jongeren ervaren voor hulp bij mentale klachten.
- 30 september 2021 Mondelinge vragen: *aandacht voor suïcidepreventie.*[91]
- 18 november 2021 Mondelinge vragen *Psychisch welzijn studenten onder druk.*[92] Vragen over de mentale gezondheid van studenten en de samenwerking met onderwijsinstellingen.

[86] S&S, PvdD, GL, VVD, CDA (17-10-2019). Motie *Psychische gezondheid studenten.*
[87] PvdA, S&S (03-12-2020). Motie *Mentale gezondheidsmonitor in het onderwijs.*
[88] S&S, D66, SP, PvdD, PvdA, SBU (25-03-2021). Mondelinge vragen *Psychische gezondheid van jongeren is geen verdienmodel*
[89] D66, S&S (25-03-2021). Mondelinge vragen *Perspectief voor de Utrechtse jeugd.*
[90] S&S (16-09-2021). Mondelinge vragen *Niet nog langere wachttijden, ga voortvarend aan de slag met mentale gezondheid.*
[91] D66 (16-09-2021). Mondelinge vragen *Aandacht voor suïcidepreventie.*
[92] S&S, D66, GL (18-11-2021). Mondelinge vragen *Psychisch welzijn studenten onder druk.*

- 20 januari 2022 Mondelinge vragen *Zelfmoordpreventie Tuindorp West Complex.*[93]
- 24 november 2022 Mondelinge vragen *Steeds meer stress onder scholieren.*[94] Deze vragen gaan over de inzet van de gemeente op de aanpak van mentale klachten onder scholieren.
- 2 februari 2023 Mondelinge vragen *Mentale gezondheid onder studenten.*[95] Meerdere raadsfracties vragen naar de campagne voor mentale gezondheid, de rol van de gemeente bij het coördineren van initiatieven en de samenwerking met onderwijsinstellingen.

De moties zijn uitgevoerd. In de beantwoording van de vragen verwijst het college naar de drie focuspunten en volgt vaak een opsomming van ondernomen activiteiten zoals beschreven in paragraaf 5.2.2. De beantwoording geeft geen concreet inzicht in de resultaten. Omgekeerd lijken de verwachtingen van het speerpunt bij de gemeenteraad hoog in verhouding tot het beschikbare budget.

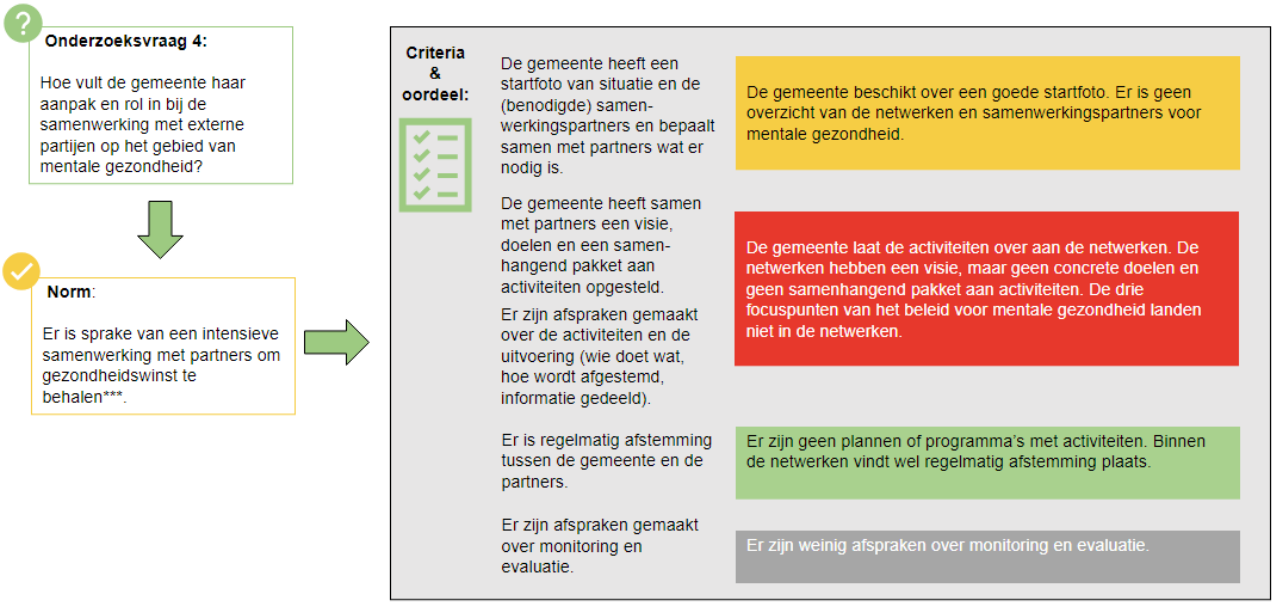
[93] S&S, GL (20-01-2022). Mondelinge vragen *Zelfmoordpreventie Tuindorp West Complex*
[94] D66, PvdA, Volt, GL, CU (24-11-2022). Mondelinge vragen *Steeds meer stress onder scholieren.*
[95] PvdA, D66, GL, S&S, VVD (02-02-2023). Mondelinge vragen *Mentale gezondheid onder studenten.*

6 SAMENWERKEN VOOR GEZONDHEIDSWINST

In dit hoofdstuk beschrijven we de aanpak van de gemeente en de samenwerking met externe partijen op het gebied van mentale gezondheid. In paragraaf 6.1 geven we de belangrijkste bevindingen weer. Deze bevindingen lichten we toe in paragraaf 6.2. Aan de hand van de bevindingen beoordelen we in tabel 6.1 de bijbehorende norm(en). Hierin leggen we ook direct de relatie tussen de onderzoeksvraag, de norm(en) en bijbehorende criteria en de beoordeling.

Tabel 6.1 Normen en criteria deelvraag 4

***Deze norm is ontleend aan de huidige nota: Gemeente Utrecht (2019). Nota *Gezondheid voor iedereen 2019-2023*. De uitwerkingen van deze norm komen uit: Trimbos, Pharos (2021). Handreiking *Bevordering mentale gezondheid Jeugd*.

6.1 BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN

1. De gemeente beschikt over een goede startfoto. Er is geen overzicht van de netwerken en samenwerkingspartners voor mentale gezondheid.
2. De netwerken verbinden samenwerkingspartners met elkaar en hebben een visie, maar geen concrete doelen en geen samenhangend pakket aan activiteiten. De drie focuspunten van het beleid voor mentale gezondheid landen niet in de netwerken.
3. Er zijn geen plannen of programma's met activiteiten. Binnen de netwerken vindt wel regelmatig afstemming plaats. Er zijn weinig afspraken over monitoring en evaluatie.

6.2 TOELICHTING OP DE BEVINDINGEN

6.2.1 WEL EEN STARTFOTO, GEEN OVERZICHT

De gemeente beschikt over een goede startfoto.
Om een duidelijk vertrekpunt te hebben voor het netwerk, is een startfoto nodig. Bij een goede startfoto horen onder andere lokale cijfers over de mentale gezondheid en overzichten van partners en samenwerkingsnetwerken.[96] Zo kan met partners bepaald worden wat er moet gebeuren. De gemeente Utrecht bezit veel cijfers over de mentale gezondheid van jongeren en jongvolwassenen in Utrecht. De cijfers over de mentale gezondheid komen voort uit de Volksgezondheidmonitor[97] van de gemeente Utrecht. Daarnaast Volksgezondheid met externe partners om tafel om deze cijfers te duiden. Daarmee heeft de gemeente voldoende inzicht in de startfoto.

Er is geen overzicht van de netwerken en samenwerkingspartners voor mentale gezondheid.
Wat de gemeente niet heeft is een overzicht van alle partners en samenwerkingsnetwerken. De gemeente geeft zelf aan dat het maken van een algemeen overzicht niet te doen is door het grote aanbod aan initiatieven en netwerken en de continue veranderingen hierin.[98] Zowel Volksgezondheid als Maatschappelijke Ontwikkeling hebben dit overzicht niet. In de motie 'GGZ-wachtlijsten – niet wijzen maar doen'[99] droeg de gemeenteraad het college op om voor de GGZ een bruikbaar overzicht van aanbod aan activiteiten en ondersteuning van partners in de wijk te maken zodat cliënten daar gebruik van konden maken. Door de complexiteit en veranderlijkheid van het overzicht is dit punt van de motie niet uitgevoerd en ontbreekt dit overzicht dus nog. Ook partners van de gemeente geven aan dat het lastig is om overzicht te krijgen van alle initiatieven en netwerken op het gebied mentale gezondheid.[100] Deze partijen geven wel aan dat de netwerken hen helpen om zo wel andere partijen die zich met het onderwerp bezighouden beter te leren kennen en zo mogelijk samen te werken.[101]

6.2.2 DOELEN EN SAMENHANGEND PAKKET AAN ACTIVITEITEN ONTBREKEN, FOCUSPUNTEN LANDEN NIET

De gemeente laat de activiteiten over aan de netwerken.
Volksgezondheid neemt binnen de netwerken een responsieve rol in. De gemeente bepaalt dus niet samen met het netwerk wat er moet gebeuren, maar laat het aan de externe samenwerkingspartners. De beleidsadviseurs die betrokken zijn bij de netwerken, hebben

[96] Trimbos, Pharos (2021). Handreiking *Bevordering mentale gezondheid Jeugd.*
[97] Gemeente Utrecht. *Volksgezondheidmonitor.* Geraadpleegd via: Gezondheid van Utrechters | Volksgezondheidsmonitor
[98] Rekenkamer Utrecht (2023). Gesprek gemeentelijke organisatie.
[99] Gemeente Utrecht (21-2-2019). Actuele Motie: GGZ Wachtlijsten – niet wijzen maar doen!
[100] Rekenkamer Utrecht (2023). Gesprekken met externe samenwerkingspartners.
[101] Rekenkamer Utrecht (2023). Gesprekken met externe samenwerkingspartners.

een gelijk idee bij hun rol. Het gaat volgens hen om faciliteren, aanjagen, zichtbaar maken, verbinden, podium geven en kennis delen.[102]

De netwerken hebben een visie, maar geen concrete doelen en geen samenhangend pakket aan activiteiten. De drie focuspunten van het beleid voor mentale gezondheid landen niet in de netwerken.

Verder is er onderzocht of de gemeente samen met partners een visie, doelen en een samenhangend pakket aan activiteiten heeft opgesteld. In dit onderzoek hebben we de belangrijkste netwerken op het gebied van mentale gezondheid bekeken. Dit zijn het Gezondheidspact, de Gezonde Wijkallianties en Netwerk Student & Zorg. Deze drie netwerken richten zich op gezondheid in brede zin waaronder dus ook mentale gezondheid. Of er in deze netwerken sprake is van een visie, doelen en een samenhangend pakket aan activiteiten verschilt per netwerk.

Binnen het Gezondheidspact is er een document waar de visie als volgt is omschreven: '*Met het Gezondheidspact bouwen we aan een dynamisch netwerk om van elkaar te leren, elkaar te inspireren en samen te werken aan gezondheid in de stad'.*[103] In dit document staan verder ook nog de gedeelde waarden en leidende principes van het Gezondheidspact. Overigens zijn deze niet bij alle samenwerkingspartners bekend.[104] Het Gezondheidspact heeft geen specifieke/concrete doelen. Dit wordt ook bevestigd in een gesprek met een van de ambassadeurs van het Gezondheidspact: '*Er zijn geen gezamenlijke doelen; iedereen doet zijn eigen ding'.*[105] Binnen het Gezondheidspact worden veel netwerkbijeenkomsten georganiseerd. Een voorbeeld hiervan is het Gezonde Ideeën Festival. Dit is een tweejaarlijks festival dat dient als ontmoetingsplek voor alle netwerkpartners. Buiten dit festival zijn er ook losse netwerkbijeenkomsten. Verschillende ambassadeurs geven echter wel aan dat deze netwerkbijeenkomsten veel tijd kosten en niet altijd even nuttig zijn voor de respectievelijke organisatie en dat dit hen er soms van weerhoudt om aanwezig te zijn.[106] Doordat vrijwel alle activiteiten netwerkbijeenkomsten zijn, is het onduidelijk in hoeverre er sprake is van een samenhangend pakket aan activiteiten.

Naast het Gezondheidspact zijn er ook de Gezonde Wijkallianties. De Gezonde Wijkallianties zijn erop gericht om zorgprofessionals in de wijk beter te verbinden. Iedere Wijkalliantie heeft een eigen visiestuk, omdat de behoeften per wijk op het gebied van zorg verschillen.[107] Alle wijkallianties streven wel naar meer samenhangende zorg rondom de bewoner.[108] Hiermee wordt bedoeld dat zorgprofessionals in de wijk elkaar goed kunnen vinden en makkelijker en met meer vertrouwen naar elkaar kunnen doorverwijzen. Binnen de Gezonde Wijkallianties

[102] Rekenkamer Utrecht (2023). Gesprekken met gemeentelijke organisatie.
[103] Intern document van de gemeente. Hierin staat uitleg over het Utrechts Gezondheidspact met toelichting op de werkwijze en het beoogde effect.
[104] Rekenkamer Utrecht (2023). Gesprekken met samenwerkingspartners Gezondheidspact.
[105] Rekenkamer Utrecht (2023). Gesprek met samenwerkingspartner Gezondheidspact
[106] Rekenkamer Utrecht (2023). Gesprekken met externe samenwerkingspartners.
[107] Rekenkamer Utrecht (2023). Gesprekken met gemeentelijke organisatie.
[108] Rekenkamer Utrecht (2023). Gesprekken met gemeentelijke organisatie

zijn er niet zozeer concrete doelen. Binnen de Gezonde Wijkallianties is geen sprake van een samenhangend activiteitenpakket. Er worden wel activiteiten georganiseerd, zoals de wijkcolleges in de wijk Noordwest. In deze colleges worden verschillende thema's toegelicht zodat zorgprofessionals meer informatie bezitten over onderwerpen zoals bijvoorbeeld slaap. Een ander voorbeeld uit Noordwest is dat professionals van verschillende organisaties samen op de markt gingen staan om met inwoners in gesprek te gaan over financiële problemen naar aanleiding van de energiecrisis en de inflatie.[109] Het is niet zo dat de focuspunten van mentale gezondheid worden vertaald naar de activiteiten van de Gezonde Wijkallianties.

Het Netwerk Student & Zorg is opgericht voor uitwisseling tussen onderwijsinstellingen, eerstelijns gezondheidszorg en studentenvertegenwoordigers. Een partner uit het netwerk beaamt dat deze uitwisseling het netwerk in het begin heel effectief maakte.[110] Daarentegen wordt er ook gezegd dat het netwerk inmiddels wat passief is geworden en er weinig concrete acties worden ondernomen. In het Netwerk Student & Zorg wordt op dit moment samen gezocht naar een visie en doelen. Verschillende partners en de gemeente zelf zoeken naar waar het netwerk voor staat, omdat de fase van elkaar leren kennen voorbij is.

Samengevat zien we dat in alle netwerken veel partners worden betrokken en met elkaar worden verbonden. Een visie is er, maar concrete doelen ontbreken vaak nog. Dat geldt voor gezondheid in het algemeen, en dus ook specifiek voor mentale gezondheid. Verder zien we dat het beleid van de gemeente op het gebied van mentale gezondheid niet landt binnen de netwerken. Veel samenwerkingspartners kennen het volksgezondheidsbeleid of de focuspunten niet.[111] Eén van de geïnterviewde samenwerkingspartners concludeert dat het beleid een 'luchtkasteel' is.[112]

Er zijn geen plannen of programma's met activiteiten. Binnen de netwerken vindt wel regelmatig afstemming plaats.

Een ander onderdeel waar we naar gekeken hebben is of er afspraken gemaakt zijn over de activiteiten en de uitvoering hiervan. Zoals hierboven beschreven zijn er in de verschillende netwerken veel netwerkbijeenkomsten om samenwerkingspartners te informeren en met elkaar te verbinden. Echter is er in geen van de netwerken een plan of programma met activiteiten.[113] Het ontbreken van doelen en sturing op beleid vertaalt zich in de activiteiten die worden georganiseerd. Dit zijn overwegend netwerkbijeenkomsten waar organisaties met elkaar kennismaken en elkaar informeren over wie ze zijn en wat ze doen.

Daarnaast is er ook gekeken of er regelmatige afstemming is tussen Volksgezondheid en partners. Dit gaat erg goed. Het merendeel van de partners geeft aan dat ze tevreden zijn

[109] Rekenkamer Utrecht (2023). Gesprek met gemeentelijke organisatie.
[110] Rekenkamer Utrecht (2023). Gesprek met samenwerkingspartner Netwerk Student en Zorg.
[111] Rekenkamer Utrecht (2023). Gesprekken met externe samenwerkingspartners.
[112] Rekenkamer Utrecht (2023). Gesprek met samenwerkingspartner Gezonde Wijkalliantie.
[113] Rekenkamer Utrecht (2023). Gesprekken met gemeentelijke organisatie

over de afstemming. Ze vinden de gemeente heel bereikbaar en zijn blij dat de communicatielijnen kort zijn. Er zijn nieuwsbrieven in de netwerken en vaak wekelijkse overleggen. Daarentegen dragen externe samenwerkingspartners aan dat bij bijeenkomsten vooral veel wordt medegedeeld. Een partner geeft aan: *'op deze manier is er meer een update-cultuur in plaats van dat we echt samen dingen aanpakken'*. Ondanks dat de afstemming volgens Volksgezondheid en samenwerkingspartners vaak goed gaat, kwamen we er tijdens het onderzoek achter dat in het coalitieakkoord verkeerd verwezen wordt naar een van de partners. In het coalitieakkoord staat: *'De aanpak richt zich onder andere op het verzachten van de wachttijd voor de GGZ, bijvoorbeeld door het toegankelijker maken van de praktijkondersteuner huisarts ('wachtverzachter').* De Wachtverzachter is echter niet hetzelfde als de praktijkondersteuner bij de huisarts. Dit laat zien dat de afstemming niet geheel feilloos verloopt.

6.2.3 WEINIG AFSPRAKEN OVER MONITORING EN EVALUATIE

Er zijn weinig afspraken over monitoring en evaluatie.
We hebben onderzocht welke afspraken er zijn rondom monitoring en evaluatie. Binnen netwerken is dit niet goed te beoordelen, omdat zoals eerder beschreven er geen concrete doelen en gezamenlijke activiteiten zijn binnen de netwerken. Echter wordt er wel veel met partners geëvalueerd over wat zij aan de netwerken hebben en wat beter kan. Er wordt dus wel geëvalueerd over de kwaliteit van de samenwerking.[114]

De evaluatie van initiatieven van partners wordt aan de partners zelf gelaten. Waar er sprake is van subsidieverstrekking zit er wel een eis van de gemeente aan de monitoring, dit voeren initiatiefnemers zelf uit. Bij Versneld Vernieuwen[115] moeten aanvragers een *'voorstel voor monitoring'* doen. Bij aanvragen voor de subsidie Herstel en Veerkracht[116] moet in het activiteitenplan staan hoe de aanvrager monitort en hoe de aanvrager samen leert en ontwikkelt met andere partners.
Bij initiatieven waar geen sprake is van subsidieverstrekking zijn er geen afspraken over monitoring en evaluatie. Wel doen initiatiefnemers op eigen initiatief, en binnen eigen kring, evaluaties, bijvoorbeeld door in gesprek te gaan met deelnemers, of door websitebezoeken te analyseren.[117]

Volksgezondheid heeft geen evaluatie of monitoring uitgevoerd om de resultaten van het beleid of de focuspunten inzichtelijk te maken. In de voortgangsrapportages worden de ondernomen activiteiten beschreven, maar staat niets over het resultaat. Het is daardoor niet

[114] Rekenkamer Utrecht (2023). Gesprek met externe samenwerkingspartner.
[115] Overheid – Lokale wet- en regelgeving. *Nadere regel subsidie versneld vernieuwen: zorg dichtbij en op maat gemeente Utrecht.* Geraadpleegd via: Nadere regel subsidie versneld vernieuwen: zorg dichtbij en op maat gemeente Utrecht | Lokale wet- en regelgeving (overheid.nl)
[116] Overheid – Lokale wet- en regelgeving. *Nadere regel subsidie Herstel en veerkracht voor de Utrechtse jeugd gemeente Utrecht.* Geraadpleegd via: Nadere regel subsidie Herstel en veerkracht voor de Utrechtse jeugd gemeente Utrecht | Lokale wet- en regelgeving (overheid.nl)
[117] Rekenkamer Utrecht (2023). Gesprekken externe samenwerkingspartners.

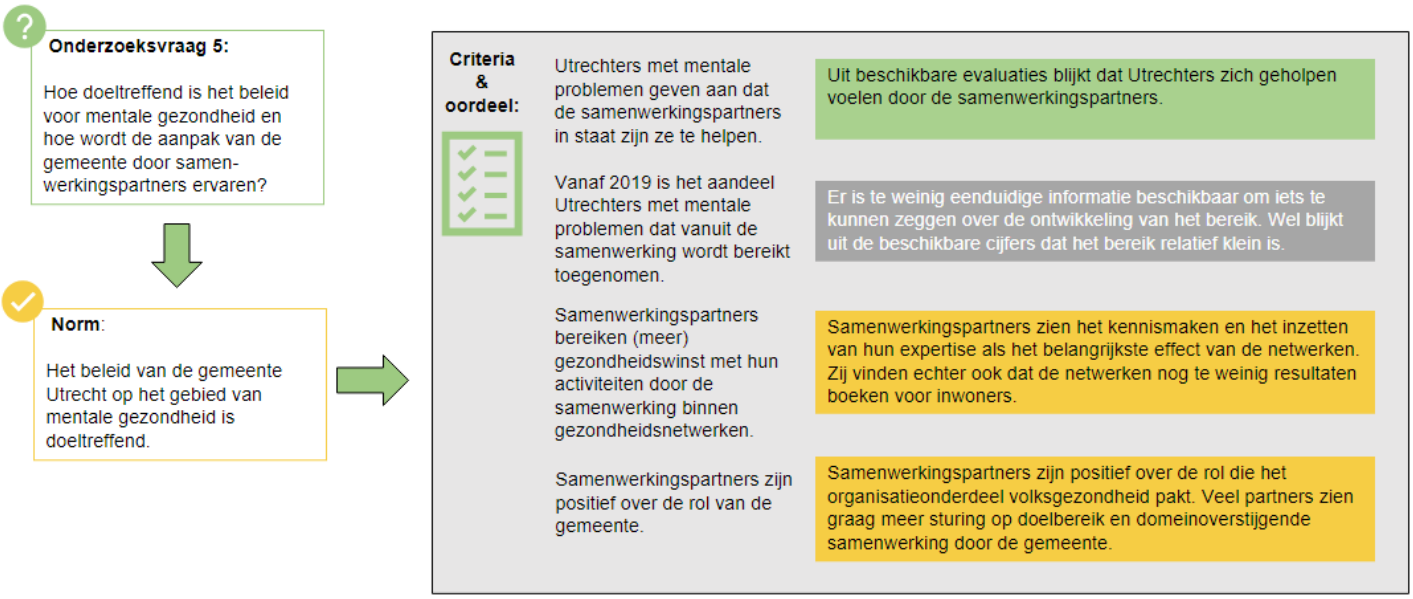
duidelijk of de inzet van de gemeente op het instrument samenwerking positieve gevolgen heeft voor Utrechters.

7 DOELTREFFENDHEID

In dit hoofdstuk beschrijven we de doeltreffendheid van de aanpak van de gemeente en de samenwerking met externe partijen op het gebied van mentale gezondheid. In paragraaf 7.1 geven we de belangrijkste bevindingen weer. Deze bevindingen lichten we toe in paragraaf 7.2. Aan de hand van de bevindingen beoordelen we in tabel 7.1 de bijbehorende norm(en). Hierin leggen we ook direct de relatie tussen de onderzoeksvraag, de norm(en) en bijbehorende criteria en de beoordeling.

Tabel 7.1 Normen en criteria deelvraag 5

7.1 BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN

1. Uit beschikbare evaluaties blijkt dat Utrechters zich geholpen voelen door de samenwerkingspartners. Er is te weinig eenduidige informatie beschikbaar om iets te kunnen zeggen over de ontwikkeling van het bereik. Wel blijkt uit de beschikbare cijfers dat het bereik relatief klein is.
2. Samenwerkingspartners zien het kennismaken en het inzetten van hun expertise als het belangrijkste effect van de netwerken. Zij vinden echter ook dat de netwerken nog te weinig resultaten boeken voor inwoners.
3. Samenwerkingspartners zijn positief over de rol die het organisatieonderdeel Volksgezondheid pakt. Veel partners zien graag meer sturing op doelbereik en willen meer domeinoverstijgende samenwerking door de gemeente.

7.2 TOELICHTING OP DE BEVINDINGEN

7.2.1 KLEINE GROEP UTRECHTERS VOELT ZICH GEHOLPEN

Uit beschikbare evaluaties blijkt dat Utrechters zich geholpen voelen door de samenwerkingspartners.

Het ontbreken van concrete doelen bij het beleid en binnen de netwerken op het gebied van mentale gezondheid bemoeilijkt de evaluatie van dit beleid en daarmee het zicht op doeltreffendheid. Daarnaast wordt er in de voortgangsrapportages niet gereflecteerd op de doelen en focuspunten van het beleid, maar alleen beschreven wat er gedaan is. Voor een zestal activiteiten uit 2021 en 2022 heeft Volksgezondheid een overzicht gemaakt met middellange en langetermijneffecten, maar het is niet duidelijk of het gaat om beoogde of behaalde resultaten en wat dit voor Utrechters betekent.[118]

Het is niet eenvoudig te achterhalen of het lukt om Utrechters met mentale problemen te ondersteunen. Zo kunnen veranderingen in mentale gesteldheid niet goed geïsoleerd worden bekeken. Veel verschillende factoren zijn van invloed op de mentale gezondheid van een individu, waardoor niet goed te bepalen is hoeveel effect de geboden hulp heeft gehad. Daarnaast verschilt per persoon hoe verbeteringen of verslechteringen in het mentaal welbevinden zich manifesteren en binnen welke tijdsperiode. Dat maakt het ingewikkeld om dit op een eenduidige manier te meten. Professionals geven dit ook aan.[119]

Om toch iets te kunnen zeggen over de resultaten van het beleid, heeft de rekenkamer gekeken naar wat bekend is over de ervaringen van Utrechters die ondersteuning hebben gekregen op het gebied van hun mentale gezondheid.

De gemeente heeft, op initiatief van het organisatieonderdeel Maatschappelijke Ontwikkeling, het Verwey Jonker Instituut ingehuurd om met de maatschappelijke partners van Versneld Vernieuwen een leer- en ontwikkeltraject op te zetten. Dat traject zou inzicht moeten geven in het maatschappelijk effect van de inzet van Versneld Vernieuwen.[120] In het rapport van het Verwey-Jonker Instituut[121] worden de bevindingen over de tussentijdse verantwoordingsrapportages van de partners gebundeld weergegeven. Uit deze rapportage blijkt dat mensen die hebben deelgenomen aan initiatieven op het gebied van mentale gezondheid[122] positief zijn over de geboden hulp. Zij geven bijvoorbeeld aan dat ze meer inzicht hebben gekregen in hoe zij kunnen werken aan geluk, dat ze nieuwe mensen hebben

[118] Intern document van de gemeente. Het betreft een schema met zes activiteiten, waarin ook aandacht is voor effecten en bereik. Het betreft de Alliantie psychische gezondheid, twee MHFA-trainingen, tentoonstelling OPEN, campagne UIT-week, Eerder is beter en bewustwordingsavonden in Hoograven, Overvecht en Kanaleneiland.
[119] Rekenkamer Utrecht (2023). Gesprekken met externe samenwerkingspartners.
[120] Gemeente Utrecht (07-07-2022). Raadsbrief *Versneld Vernieuwen: rapportage Verwey Jonker Instituut*
[121] Verwey Jonker Instituut (2022). *Bevindingen tussentijdse rapportages (overkoepelend)*
[122] On the move sportvrienden, MHFA-trainingen Power by peers en JoU sport Utrecht, Gelukscafés, Wachtverzachter, Ervaringscafé Enik en Altrecht.

leren kennen die hetzelfde ervaren en dat dat hen meer zelfvertrouwen heeft gegeven.

Ook voor de BuKoJoU groepen[123] zijn evaluaties (vanuit de Collectieve aanpak) beschikbaar.[124] Hieruit komen positieve resultaten voort. Jongeren die mee hebben gedaan aan BuKoJou-groepen geven bijvoorbeeld aan dat ze het ontmoeten en praten met lotgenoten heel fijn vinden. Daardoor zijn ze anders naar hun eigen situatie gaan kijken en voelen ze zich minder somber. 15 van de 26 jongeren geven zelfs aan geen (specialistische) hulp meer nodig te hebben.

Er is te weinig eenduidige informatie beschikbaar om iets te kunnen zeggen over de ontwikkeling van het bereik. Wel blijkt uit de beschikbare cijfers dat het bereik relatief klein is.

Er zijn in Utrecht veel gegevens beschikbaar over de omvang van doelgroepen. In de Volksgezondheidsmonitor[125] (2022) is uitgebreid aandacht voor ontwikkelingen van mentale gezondheid, en welke groepen achter (dreigen te) raken.[126] Uit deze monitor blijkt bijvoorbeeld dat ruim één op de vijf jongvolwassenen matige tot ernstige psychische klachten heeft. Dit betreft een groep van ongeveer 12.000 jongvolwassenen.[127] Of deze Utrechters ook bereikt worden door de samenwerkingspartners van de gemeente, is niet duidelijk.

In het rapport[128] van het Verwey-Jonker instituut (zie ook paragraaf 7.2.1), worden voor de partijen[129] die onder 'Versneld Vernieuwen' vallen enkele cijfers gerapporteerd over het eerste jaar. Kwantitatieve opbrengsten worden bijvoorbeeld uitgedrukt in het aantal matches dat is gemaakt, of het aantal jongeren en jongvolwassenen dat heeft deelgenomen. Om een beeld te geven van hoeveel Utrechters bereikt worden door de verschillende initiatieven, wordt hieronder een overzicht gegeven:

[123] BuKoJou groepen zijn groepen voor jongeren met gedeelde problemen die bij elkaar komen en onder begeleiding gerichte onderwerpen bespreken.
[124] Gemeente Utrecht, DOCK, Jongerenwerk Utrecht, Buurtteam (2022). Rapport *Kwalitatieve Monitor Collectieve Aanpak*.
[125] Gemeente Utrecht (2022). *Volksgezondheidsmonitor.* Verkregen via: Mentale gezondheid | Volksgezondheidsmonitor
[126] Gemeente Utrecht (2022). *Utrechts Gezondheidsprofiel.* Geraadpleegd via: Mentale gezondheid | Volksgezondheidsmonitor
[127] Op basis van: Gemeente Utrecht (2022). *Volksgezondheidsmonitor;* Centraal Bureau voor de Statistiek (2023). *Bevolking op 1 januari en gemiddeld; geslacht, leeftijd en regio.* Verkregen via: StatLine - Bevolking op 1 januari en gemiddeld; geslacht, leeftijd en regio (cbs.nl)
[128] Verwey Jonker Instituut (2022). *Bevindingen tussentijdse rapportages (overkoepelend)*
[129] On the move sportvrienden, MHFA-trainingen Power by peers en JoU sport Utrecht, Gelukscafés, Wachtverzachter, Ervaringscafé Enik en Altrecht.

Tabel 7.1 Overzicht bereik Versneld Vernieuwen

Organisatie	Doelgroep	Kwantitatieve resultaten
On the move sportvrienden (Geef jongeren de regie over hun toekomst)	Jongeren tussen de 13 en 27 jaar	220 jongeren bereikt
Power by Peers, JoU Sport Utrecht (Focus op mentale gezondheid van jongeren).	Focus op jongeren tot 27 jaar	3 trainingen met 36 deelnemers. 96 getrainde mensen tot eerstehulpverleners
GeluksBV (gelukscafés)	Minder veerkrachtige Utrechtse jongeren	37 jongeren
Bureau LWPC B.V. (Wachtverzachter)	Jongeren met een psychische kwetsbaarheid	25 matches
Enik recovery college, Altrecht (Ervaringscafé)	Jongvolwassenen met psychische problematiek	Werkgroep gevormd; vijf edities met 15 tot 25 jongeren per keer (in totaal 75-125 jongeren)

Naast de partijen uit 'Versneld Vernieuwen' is ook voor de BuKoJoU groepen bekend hoeveel jongeren meegedaan hebben.[130] In 2022 zijn er in totaal zeven groepen in verschillende wijken gestart. Hiervan lopen er nog drie. Vier groepen zijn inmiddels afgerond. In deze groepen deden in totaal 26 deelnemende jongeren mee.

In een overzicht van de Volksgezondheid[131] waarin een zestal activiteiten wordt beschreven, staan ook gegevens over het bereik. Hier wordt gesproken van 15 deelnemers aan een training Mental Health First Aid. Twee mbo-klassen hebben de tentoonstelling OPEN (over depressiviteit) bezocht. In de UIT-week hebben 5.000 studenten een pleisterdoosje gekregen met daarop de website studentenzorgwijzer.nl. Op bewustwordingsavonden mentale gezondheid in Hoograven, Overvecht en Kanaleneiland waren 40 jongeren aanwezig.

In het rapport van Verwey-Jonker wordt genoemd dat het lastig is om uitspraak te doen over de totale opbrengst van de Utrechtse inzet zowel voor het bereik als de effectiviteit. Dit komt met name omdat resultaten uiteenlopend en andersoortig zijn, waardoor het niet mogelijk is de afzonderlijke resultaten bij elkaar op te tellen of te vergelijken.[132]

Er is te weinig (eenduidige) informatie beschikbaar om uitspraken te kunnen doen over veranderingen in het bereiken van Utrechters met mentale problemen tussen 2019 en 2022.

[130] Gemeente Utrecht, DOCK, Jongerenwerk Utrecht, Buurtteam (2022). Rapport *Kwalitatieve Monitor Collectieve Aanpak*.
[131] Intern document van de gemeente. Het betreft een schema met zes activiteiten, waarin ook aandacht is voor effecten en bereik.
[132] Verwey Jonker Instituut (2022). *Bevindingen tussentijdse rapportages (overkoepelend)*

Niet van alle jaren is informatie beschikbaar. Een groter probleem is dat niet van alle organisaties die Utrechters met mentale problemen bereiken, cijfers bekend zijn. Veel inwoners met mentale problemen melden zich bij huisartsen of bij organisaties in het sociaal domein. Een van de grootste organisaties betreft het buurtteam sociaal, hiervoor kunnen we een schatting maken van het aantal Utrechters dat zich bij hen meldt. Bij het buurtteam sociaal kwamen in 2022 ongeveer 11.000 Utrechters waarvan ongeveer 55% problemen op (onder andere) het leefgebied geestelijke gezondheid rapporteert (6.050 personen).[133]

Eerder constateerden we dat er in 2022 in totaal ongeveer 12.000 jongvolwassenen met psychische klachten waren.[134] Ook als het wel mogelijk zou zijn om het bereik van de verschillende organisaties bij elkaar op te tellen, is het aantal Utrechters met mentale problemen dat bereikt wordt door samenwerkingspartners van de afdeling Volksgezondheid klein in verhouding tot zowel het totaalaantal inwoners met mentale problemen, alsook het bereik van bijvoorbeeld de buurtteams.

Samenwerkingspartners doen verschillende pogingen om het bereik te vergroten, onder andere door goed te luisteren naar de behoeften die in de stad leven, daarbij aan te sluiten en Utrechters actief te benaderen. Voorbeelden hiervan zijn organisaties als de Wachtverzachter en GeluksBV die actief contact zoeken met jongeren en professionals om zo hun bereik te vergroten. Een ander voorbeeld hiervan is de klantreis van studenten die is beschreven door het Netwerk Student & Zorg. Deze werd met name uitgevoerd om meer inzicht te krijgen in hoe het toegangsproces naar (mentale) hulp beter kan. Er zijn diepte-interviews gehouden met acht studenten (hbo en WO). Uit deze klantreis komt bijvoorbeeld naar voren dat stigma en angst een drempel vormen in het zoeken naar hulp. Daarnaast blijkt dat er weinig bekend is onder studenten over de mogelijkheden van hulp, en welke hulp past. Door dit soort belemmeringen in kaart te brengen en er oplossingen voor te verzinnen, kan het bereik uiteindelijk (verder) vergroot worden.

7.2.2 NETWERKEN HEBBEN VOORDELEN VOOR SAMENWERKINGSPARTNERS, MAAR HEBBEN VOOR INWONERS WEINIG RESULTAAT

Samenwerkingspartners zien het kennismaken en het inzetten van hun expertise als het belangrijkste effect van de netwerken.
De rekenkamer heeft ook aan samenwerkingspartners gevraagd of zij Utrechters met mentale problemen beter kunnen helpen door het netwerk waarin zij zich begeven.

De grootste winst zit volgens de samenwerkingspartners in het leren kennen van andere spelers in het veld.[135] Met name voor nieuwere initiatieven is dit een goede manier om

[133] Buurtteam sociaal Utrecht (2022). *Jaarverslag 2022.*
[134] Op basis van: Gemeente Utrecht (2022). *Volksgezondheidsmonitor;* Centraal Bureau voor de Statistiek (2023). *Bevolking op 1 januari en gemiddeld; geslacht, leeftijd en regio.* Verkregen via: StatLine - Bevolking op 1 januari en gemiddeld; geslacht, leeftijd en regio (cbs.nl)
[135] Rekenkamer (2023). Gesprekken met externe samenwerkingspartners.

zichzelf op de kaart te zetten. Zo gaat er minder tijd verloren aan het opbouwen van naamsbekendheid, worden Utrechters makkelijker bereikt en kunnen initiatieven zodoende sneller mensen helpen. Maar ook voor organisaties die al langer opereren in het veld, is een netwerk een voordeel. Er wordt bijvoorbeeld genoemd dat mensen met mentale problematiek beter doorverwezen kunnen worden binnen een netwerk. Het maakt dan niet uit waar mensen binnenkomen, ze eindigen toch wel op de goede plek. Binnen de eigen netwerken gaat dit nu vaak al goed. Partners geven wel aan dat er tussen de netwerken nog niet altijd gemakkelijk kan worden doorverwezen, omdat de netwerken vaak los van elkaar opereren. Professionals met wie we hebben gesproken zijn positief over het idee om de krachten te bundelen.[136] Niet alleen bij wijze van klankbord of om van elkaar te leren, maar ook om samen tot innovaties te komen. Als voorbeeld van nieuwe ideeën die ontstaan zijn en waar professionals goede resultaten van zien, worden Welzijn op recept en Studentenzorgwijzer genoemd, maar ook losse evenementen zoals het Gezonde ideeën festival. Er is volgens professionals veel expertise in de stad, die zo goed mogelijk benut moet worden.

Zij vinden echter ook dat de netwerken nog te weinig resultaten boeken voor inwoners.

Hoewel zij van mening zijn dat de samenwerking hen kan helpen Utrechters met mentale problemen te ondersteunen, geven verschillende samenwerkingspartners aan dat het tijd is voor een volgende stap. Op dit moment laat Volksgezondheid het uitvoeren van activiteiten over aan het netwerk. Netwerken gaan nu nog vaak over ontmoeten en het vormen van een visie, in plaats van het boeken van resultaten. Ook wordt genoemd dat bijeenkomsten binnen netwerken soms efficiëntie en nut dreigen te verliezen: '*op een gegeven moment werd het platform voor organisaties om hun zegje te doen, waardoor er geen ruimte meer was voor overleg'*.[137] Wanneer dit gebeurt vragen partners zich af of het nog wel zinvol is om te gaan. Zeker omdat het (te) veel tijd kost om bij alle bijeenkomsten en evenementen aanwezig te zijn. Het zijn er veel, en er worden lang niet altijd uren voor beschikbaar gesteld vanuit de eigen organisatie. Het bijwonen van zo'n bijeenkomst kan daardoor voelen als vrijwilligerswerk.

Een keerzijde van open en verwelkomende netwerken, is volgens samenwerkingspartners bovendien dat er veel initiatieven tegelijk actief zijn. Dit heeft als gevolg dat het geheel onoverzichtelijk is geworden. Soms wordt er dubbel werk gedaan en soms blijven doelgroepen juist onbediend, maar het is lastig om dat in beeld te krijgen. In de brief 'Samen duurzaam investeren in onze wijken' geven de grote partners in het sociale domein aan dat het geheel aan initiatieven in de stad onoverzichtelijk is geworden.[138] Ook professionals weten niet altijd naar wie ze door kunnen verwijzen en maken gebruik van '*hun eigen*

[136] Rekenkamer (2023). Gesprekken met externe samenwerkingspartners.
[137] Rekenkamer (2023). Gesprek met externe samenwerkingspartner.
[138] Buurtteam, Lokalis, Jongerenwerk Utrecht, DOCK, Handje helpen, SportUtrecht, SterkZorg, Koos, Spoor030, sterkVO, Samen Veilig, U-Centraal, Stichting specifieke jeugdprojecten, SWV Utrecht po (13 maart 2023). *Samen duurzaam investeren in onze wijken.*

systeempjes'.[139] Een aantal professionals spreekt de wens uit om een integraal overzicht of sociale kaart te hebben. Er wordt echter ook geconstateerd dat dit niet werkbaar is omdat er continu initiatieven bijkomen, of juist verdwijnen: '*de beste sociale kaart die je kan hebben is je telefoon*'.[140] Om Utrechters beter te kunnen helpen, zouden professionals graag minder overlap zien, en een compleet, passend aanbod voor alle Utrechters die dat nodig hebben. Hierdoor kunnen zij ook gemakkelijker doorverwijzen. Hiervoor is op zijn minst nodig dat de laagdrempelige initiatieven die er in de stad zijn, bekend zijn bij zorgprofessionals. Dat is nu niet altijd het geval. We horen in het onderzoek dan ook nog geen signalen dat de druk op de huisarts en ggz verminderd zou zijn. Meerdere samenwerkingspartners uit verschillende netwerken wijzen er daarnaast op dat het voor inwoners ook onoverzichtelijk is waar ze terecht kunnen met welke problemen. Er zijn geen 'verwijsschema's', samenwerkingspartners verwijzen indien nodig door naar degenen die ze kennen. Dit maakt het voor inwoners lastig om zelf uit te vogelen waar ze terecht kunnen met welke problemen.

7.2.3 WAARDERING VOOR VOLKSGEZONDHEID, MEER STURING EN SAMENWERKING NODIG DOOR GEMEENTE

Samenwerkingspartners zijn positief over de rol van het organisatieonderdeel Volksgezondheid.
Het organisatieonderdeel Volksgezondheid neemt met name een responsieve rol aan op het gebied van mentale gezondheid. Dit houdt in dat de gemeente aansluiting zoekt bij de bewegingen die al in de stad aanwezig zijn en zich daartoe gaat verhouden. Een responsieve gemeente geeft ruimte en is faciliterend.[141]

Samenwerkingspartners zijn met name positief over het contact met en de ondersteunende rol van de afdeling Volksgezondheid: '*de mensen die zich met dit onderwerp bezighouden communiceren goed en zijn prettig om mee te werken*'.[142] De gemeente voelt voor veel initiatieven als een gelijkwaardige partner die kritisch op zichzelf kan zijn, meedenkt met anderen en helpt waar mogelijk. Vanuit Volksgezondheid worden initiatieven benaderd om zich aan te sluiten bij netwerken zoals het Gezondheidspact. Praktische ondersteuning wordt gewaardeerd door samenwerkingspartners, bijvoorbeeld als het gaat om het beschikbaar stellen van ruimtes of het aanvragen van subsidies. Hierdoor ontstaan er niet alleen meer mogelijkheden, maar kunnen er ook sneller stappen worden gezet door beginnende initiatieven. Daarnaast voelen samenwerkingspartners zich gesterkt door de steun van de gemeente. Wanneer de gemeente uitdraagt achter een organisatie te staan, geeft dat gewicht aan wat deze partij doet.

[139] Rekenkamer Utrecht (2023). Gesprek met samenwerkingspartner Gezonde Wijkalliantie.
[140] Rekenkamer Utrecht (2023). Gesprek met samenwerkingspartner Gezonde Wijkalliantie.
[141] Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (2021). *Overheidsrollen bij samenwerking in de actieve samenleving.*
[142] Rekenkamer (2023). Gesprek met samenwerkingspartner Gezondheidspact.

Veel partners zien graag meer sturing op doelbereik

Er wordt volgens professionals op dit moment vooral veel tijd en energie gestoken in het aantrekken van initiatieven, het leggen van contacten tussen partijen en het opzetten van bijeenkomsten zodat ontmoeting plaats kan vinden.[143] Volksgezondheid faciliteert contact, maar laat partijen daarna los. Dit is in lijn met een responsieve rol, maar sommige professionals zouden graag zien dat de gemeente ook een sturende rol gaat spelen[144] Dat de gemeente nu loslaat, is zonde van de expertise van samenwerkingspartners. De gemeente zou er volgens hen op moeten toezien dat partners kennis delen, geen dubbel werk doen en ook daadwerkelijk de krachten gaan bundelen voor de inwoners. Ze hebben behoefte een toekomstbestendig plan, met duidelijke doelen en afspraken. In gesprekken valt op dat partners op dit moment vaak niet bekend zijn met het beleid op het gebied van mentale gezondheid. Dat geldt voor de meeste partners in de verschillende netwerken. Hieruit blijkt dat op dit moment weinig inhoudelijke sturing plaatsvindt.

Samenwerkingspartners willen meer domeinoverstijgende samenwerking door de gemeente.

De visie van de gemeente is dat mentale gezondheid een breed vraagstuk is, dat een integrale aanpak vereist. Toch wordt in de praktijk door verschillende partijen gesproken over verkokering tussen de afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling en Volksgezondheid, wat deze aanpak in de weg zit.[145] Dit kwam bijvoorbeeld naar voren toen we vroegen naar een speerpunt uit het coalitieakkoord. In dit speerpunt staat dat de gemeente wil zoeken naar *'een passende en slimme samenwerking met onderwijsinstellingen'* om de doelgroep extra ondersteuning te bieden en wachttijden te overbruggen.[146] Uit gesprekken binnen en buiten de gemeente werd niet duidelijk wat er met dit punt precies wordt bedoeld, en bestond er ook onduidelijkheid over welke afdeling hiervoor verantwoordelijk was. Een van onze gesprekspartners zei hierover: *'het kan soms een uitdaging zijn om binnen de gemeente te weten waar iedereen mee bezig is'.*[147] Daarnaast geven professionals aan dat ze een mentaliteitsverschil zien tussen de afdelingen. De afdeling Volksgezondheid wordt door samenwerkingspartners meer als gelijkwaardige partner omschreven dan Maatschappelijke Ontwikkeling, die meer als opdrachtgever optreedt. Het beeld is dat bij Volksgezondheid waarde wordt gehecht aan initiatieven die innoveren terwijl bij Maatschappelijke Ontwikkeling grote aanbestedingen worden gedaan.[148] Daarnaast zijn de niveaus waarop de organisaties werken verschillend; de initiatieven vanuit Volksgezondheid zitten op stadsniveau terwijl vanuit organisaties als de buurtteams en DOCK vooral in de wijk wordt gewerkt. Bij het beoordelen van subsidieaanvragen werken Volksgezondheid en Maatschappelijke Ontwikkeling samen. We hebben tijdens het onderzoek signalen opgevangen dat het proces

[143] Rekenkamer (2023). Gesprekken met externe samenwerkingspartners.
[144] Rekenkamer (2023). Gesprekken met externe samenwerkingspartners.
[145] Rekenkamer Utrecht (2023). Gesprekken met externe partners.
[146] GroenLinks, D66, PvdA, Student&Starter, ChristenUnie (2022). Coalitieakkoord *Ongelijk investeren voor gelijke kansen.*
[147] Rekenkamer (2023). Gesprek met externe samenwerkingspartner Netwerk Student en Zorg.
[148] Rekenkamer (2023). Gesprekken met externe samenwerkingspartners.

rondom subsidies lang duurt, dat de communicatie stroef is en dat er niet wordt meegedacht terwijl dat op andere vlakken vanuit Volksgezondheid juist wel veel gebeurt.

De scheiding tussen de twee afdelingen vertaalt zich op zijn beurt ook weer door in de samenwerkingen. Partners weten niet altijd van het bestaan van andere netwerken, evenementen of organisaties af, en samenwerking wordt niet altijd opgezocht.[149] De doorverwijzingen zijn met name afhankelijk van wie in elkaars netwerk zit. De organisaties die een opdracht hebben vanuit Maatschappelijke Ontwikkeling verwijzen vooral naar elkaar door en minder naar initiatieven uit het Gezondheidspact. Andersom is het voor de initiatieven in het Gezondheidspact niet altijd duidelijk waar ze naar kunnen doorverwijzen.[150]

[149] Rekenkamer (2023). Gesprekken met externe samenwerkingspartners.
[150] Rekenkamer (2023). Gesprekken met externe samenwerkingspartners.

BIJLAGE 1 ONDERZOEKSVERANTWOORDING

WERKWIJZE

De rekenkamer heeft de volgende onderzoeksactiviteiten uitgevoerd:

- Documentstudie
  Aan de hand van beschikbare documenten over het onderwerp mentale gezondheid, hebben we een overzicht van het gemeentelijk beleid en de uitvoering hiervan gemaakt. Dit soort documenten zijn bijvoorbeeld beleidsnota's, voortgangsrapportages, afspraken van het Gezondheidspact en de Gezonde Wijkallianties en andere interne documenten. We hebben informatie opgevraagd over de acties die ondernomen zijn naar aanleiding van het speerpunt psychische gezondheid. We hebben ook informatie opgevraagd over de financiën en subsidiëring van initiatieven, zodat we in kaart kunnen brengen welke geldstromen er zijn rond het thema mentale gezondheid. We hebben bij de gemeente gegevens opgevraagd over het bereik van deze initiatieven en de doeltreffendheid van de ondersteuning. De cijfers van de Volksgezondheidsmonitor hebben we gebruikt om de doelgroep in kaart te brengen.
- Gesprekken
  We hebben gesprekken gevoerd met:
  - Gemeentelijke organisatie (Volksgezondheid en Maatschappelijke Ontwikkeling);
  - Samenwerkingspartners van het Gezondheidspact, de Gezonde Wijkallianties, Netwerk student en zorg, Mental Health Hub;
  - Trimbos Instituut.

  Deze gesprekken waren bedoeld om meer zicht te krijgen op de totstandkoming van het beleid, de uitvoering van de activiteiten, de samenwerking in netwerken en de resultaten daarvan. Het gesprek met het Trimbos Instituut was gericht op het verzamelen van de actuele inzichten op het gebied van mentale gezondheid.
- Overkoepelende analyse en rapportage
  Wij hebben een analyse gemaakt van de verzamelde informatie en die in verband gebracht met de vooraf vastgestelde normen. De normenbeoordelingen zijn vastgelegd in een conceptnota van bevindingen, die is voorgelegd aan de ambtelijke organisatie voor feitelijk wederhoor. Na verwerking van de ambtelijke reactie heeft de rekenkamer een bestuurlijk rapport opgesteld met conclusies en aanbevelingen. Het geheel is vervolgens voorgelegd aan het college van burgemeester en wethouders voor bestuurlijk wederhoor. De rekenkamer heeft daarna het definitieve rapport opgemaakt met een nawoord, het geheel aan de gemeenteraad aangeboden en gezorgd voor verdere openbaarmaking.

BIJLAGE 2 ACTIVITEITEN MENTALE GEZONDHEID

Tabel bijlage 2 Uitvoering activiteiten per focuspunt

Activiteit	**Focuspunt:** Bespreekbaar maken	**Focuspunt:** Laagdrempelige manieren die veerkracht en weerbaarheid versterken	**Focuspunt:** Vroeg-signalering	**Overig**
Klantreis studenten				Onderzoek
Studentenzorgwijzer en campagne UIT-week		Website voor studenten over zorg		
Routekaart studenten		Routekaart die studenten de weg naar zorg wijst		
Diverse onderzoeken kinderen en jongeren				Onderzoek
Blue Monday	Lichtjes uitgedeeld met boodschap om naar elkaar om te zien Webinars Wachtverzachter en GeluksBV			
Dialoogsessies met jongeren	3 gesprekken met 30 jongeren over toekomstperspectief			
Financiering initiatieven via Versneld Vernieuwen en Herstel en Veerkracht		Bijvoorbeeld Wacht-verzachter, GeluksBV		

Trainingen Mental Health First Aid			Trainingen bij jongerenwerk, vrijwilligers-academie, sportverenigingen, studenten-verenigingen en onderwijs-instellingen	
Eerder is beter			Project voor vroegsignalering	
Onderzoek jongeren, armoede en psychische gezondheid				Onderzoek
Bewust-wordings-avonden	Met jongeren uit Hoograven, Kanaleneiland en Overvecht			
Tentoonstelling OPEN	Tentoonstelling voor jongeren over depressiviteit			
Acties Thirty030	Kerstactie ‘deel je warmte’ en campagne over achterdocht			
Vesta		Aanpak voor statushouders (EU-subsidie)		
Week van de mentale gezondheid	Zowel landelijk als in Utrecht diverse activiteiten			
Faalfestival	Bespreekbaar maken van falen			
Campagne	Moet nog starten, hoort waarschijnlijk bij focuspunt bespreekbaar maken			

BIJLAGE 3 GERAADPLEEGDE BRONNEN

GERAADPLEEGDE PERSONEN

Gemeente Utrecht, ambtelijke organisatie:

- Directeur (IRM) Volksgezondheid
- Teammanager Beleid, Expertise en Onderzoek
- Teammanager Co-creatie en Wijken
- Beleidsadviseur/speerpunttrekker mentale gezondheid
- Beleidsmedewerker volksgezondheid
- Stagiaire volksgezondheid
- Senior adviseur gezondheid (3)
- Senior beleidsadviseur volksgezondheid
- Strategisch beleidsadviseur volksgezondheid
- Adviseur gezonde leefomgeving
- Accounthouder buurtteam sociaal
- Accounthouder buurtteam jeugd
- Accounthouder DOCK
- Beleidsadviseur maatschappelijke ontwikkeling
- Business controller

Externe samenwerkingspartners:

- Trimbos Instituut
- BuKoJou
- Indigo
- Praktijkondersteuner huisarts ggz
- Steunpunt ggz
- Wachtverzachter
- GeluksBV
- Flowley
- Power by peers
- Vidius
- Mental health hub
- Stichting Academie Instituut
- Buurtteam mbo
- Buurtteam sociaal
- Buurtteam jeugd
- DOCK

GERAADPLEEGDE DOCUMENTEN

Gemeentelijke documenten:

- Gemeente Utrecht (2011). Volksgezondheidbeleid 2011-2014 *Duurzaam gezond.*
- Gemeente Utrecht (2015). Volksgezondheidbeleid 2015-2018 *Bouwen aan een gezonde toekomst.*
- Gemeente Utrecht (2019). Volksgezondheidbeleid Utrecht 2019-2023 *Gezondheid voor iedereen.*
- Gemeente Utrecht (7 juli 2020). Eerste Voortgangsrapportage *Gezondheid voor iedereen.*
- Gemeente Utrecht (27 november 2020). Raadsbrief *Voortgang psychische gezondheid en inschrijving studenten*.
- Gemeente Utrecht (14 april 2021). Raadsbrief *Stand van zaken focuspunten psychische gezondheid.*
- Gemeente Utrecht (30 april 2021). Tweede Voortgangsrapportage *Gezondheid voor iedereen.*
- Gemeente Utrecht (29 juni 2021). Raadsbrief *Verzamelbrief preventieakkoord, ouderportaal coaching mentale gezondheid jongeren, voedselagenda.*
- Gemeente Utrecht (2022). Coalitieakkoord Utrecht 2022-2026 *Investeren in Utrecht: kiezen voor gelijke kansen, betaalbaar wonen en klimaat.*
- Gemeente Utrecht (31 mei 2022). Derde Voortgangsrapportage *Gezondheid voor iedereen.*
- Gemeente Utrecht (2022). *Volksgezondheidsmonitor.*
- Gemeente Utrecht (2022). *Utrechts Gezondheidsprofiel 2022.*

Interne documenten Gemeente Utrecht:

- Schema waarin een zestal activiteiten op het gebied van mentale gezondheid beschreven worden, en waar ook aandacht is voor effect en bereik.
- Uitleg over het Utrechts Gezondheidspact met toelichting op de werkwijze en het beoogde effect.
- Samenvatting over de status van de mental health hub.,
- Conceptversie van de nieuwe Theory of Change van mentale gezondheid van afdeling Volksgezondheid
- Powerpoint met uitleg over het Netwerk Student en Zorg
- Tijdlijn activiteiten mentale gezondheid

Schriftelijke vragen, moties en amendementen:

- Gemeenteraad Utrecht (17-10-2019). Raadsbesluit *Vaststelling nota Gezondheid voor iedereen - Volksgezondheidsbeleid Utrecht 2019-2023*
- *D66 Utrecht, Christen Unie Utrecht, Student & Starter, Partij voor de Dieren gemeenteraadsfractie Utrecht, GroenLinks Utrecht, PvdA Utrecht, DENK Utrecht (17 oktober 2019).* Amendement 2019/96 *Psychische gezondheid als 6^{e} speerpunt.*

- *PvdA, Student & Starter (3 december 2020).* Motie *Mentale gezondheidsmonitor in het onderwijs.*
- *Student & Starter, D66, SP, PvdD, PvdA, SBU (25 maart 2021).* Mondelinge vragen *Psychische gezondheid van jongeren is geen verdienmodel*
- D66, S&S (25-03-2021). Mondelinge vragen *Perspectief voor de Utrechtse jeugd.*
- S&S (16-09-2021). Mondelinge vragen *Niet nog langere wachttijden, ga voortvarend aan de slag met mentale gezondheid.*
- D66 (16-09-2021). Mondelinge vragen *1k Z1E J3: aandacht voor suïcidepreventie.*
- S&S, D66, GL (18-11-2021). Mondelinge vragen *Psychisch welzijn studenten onder druk.*
- S&S, GL (20-01-2022). Mondelinge vragen *Zelfmoordpreventie Tuindorp West Complex*
- D66, PvdA, Volt, GL, CU (24-11-2022). Mondelinge vragen *Steeds meer stress onder scholieren.*
- PvdA, D66, GL, S&S, VVD (02-02-2023). Mondelinge vragen *Mentale gezondheid onder studenten.*

Andere bronnen:

- Rijksoverheid (23 november 2018). *Nationaal preventieakkoord.*
- RIVM, Trimbos-instituut en Amsterdam UMC (23 maart 2019). Factsheet *Mentale gezondheid van jongeren: enkele cijfers en ervaringen.*
- Rijksoverheid (11 juni 2019). Kamerbrief *Nationaal preventie akkoord.*
- Rijksoverheid (28 maart 2020). Landelijke nota gezondheidsbeleid 2020-2024 *Gezondheid breed op de agenda.*
- Rekenkamer Utrecht (2021). *Jaarplan 2021-2022.*
- Trimbos-instituut (2021). Handreiking *Bevordering mentale gezondheid jeugd.*
- Netwerk Student en Zorg (21 maart 2021) Rapportage *Klantreis Studenten 2021*
- Trimbos (2022). Delphistudie *Definitie Mentale Gezondheid.*
- Rekenkamer Utrecht (2022). *Jaarplan 2023.*
- Gemeente Utrecht, DOCK, Jongerenwerk Utrecht en Buurtteam (2022). *Kwalitatieve Monitor Collectieve Aanpak.*
- Rijksoverheid. (10 Januari 2022). Coalitieakkoord *'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst'.*
- Rijksoverheid (10 juni 2022) Rapport *Landelijke en lokale ambities mentale gezondheid en preventie.*
- Rijksoverheid (31 januari 2023) *Gezond en Actief Leven Akkoord.*
- Buurtteam, Lokalis, Jongerenwerk Utrecht, DOCK, Handje helpen, SportUtrecht, SterkjZorg, Koos, Spoor030, sterkVO, Samen Veilig, U-Centraal, Stichting specifieke jeugdprojecten, SWV Utrecht po (13 maart 2023). Brief *Samen duurzaam investeren in onze wijken.*
- Kenniscentrum voor beleid en regelgeving (n.d.) *Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving.*

- Universiteit Utrecht & Trimbos Instituut (2023). *Jong na corona*
- Trimbos Instituut (2021). *Samen werken aan een mentaal gezonde samenleving*
- Nederlandse Zorgautoriteit (2022). *Informatiekaart wachttijden ggz juli 2022*

Websites:

- Centraal Bureau voor de Statistiek (2023). Bevolking op 1 januari en gemiddeld; geslacht, leeftijd en regio. Verkregen via: StatLine - Bevolking op 1 januari en gemiddeld; geslacht, leeftijd en regio (cbs.nl)
- Centraal Bureau voor de Statistiek (3 september 2021). Mentale gezondheid in eerste helft 2021 op dieptepunt. Geraadpleegd via Mentale gezondheid in eerste helft 2021 op dieptepunt (cbs.nl).
- De eerstelijns (29 september 2021). *Gezonde Wijk Alliantie: inwoners centraal.* Geraadpleegd via https://www.de-eerstelijns.nl/2021/09/gezonde-wijk-alliantie-inwoners-centraal/#:~:text=De Eerstelijns is een geheel,de top op hun vakgebied.
- Gemeente Utrecht (2022). *Utrechts Gezondheidsprofiel.* Geraadpleegd via https://volksgezondheidsmonitor.nl/utrechts-gezondheidsprofiel/mentale-gezondheid.
- Institute for Positive Health (z.d.) Geraadpleegd via www.iph.nl/.
- Geluksbv (z.d.) Geraadpleegd via www.geluksbv.nl.
- Gemeente Utrecht (z.d.) *Gezondheidspact Utrecht.* Geraadpleegd op via Gezondheidspact Utrecht | Gemeente Utrecht - Zorgprofessionals.
- Gemeente Utrecht (z.d.) *Utrecht in Cijfers.* Geraadpleegd via www.utrecht.incijfers.nl/.
- Jeugd en Gezin Utrecht (z.d.) BUKOJOU en BONO Jongerengroep. Geraadpleegd via BUKOJOU en BONO Jongerengroep - Jeugdgezondheidszorg Utrecht (jeugdengezinutrecht.nl)
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (z.d). Wettelijke kaders publieke gezondheid. Geraadpleegd via Loketgezondleven.nl.
- Pharos (z.d.) Geraadpleegd via www.pharos.nl/.
- Rijksoverheid (z.d.). *Jeugdwet, artikel 2.1.* Geraadpleegd via wetten.nl - Regeling - Jeugdwet - BWBR0034925 (overheid.nl).
- Rijksoverheid (z.d.). *Wet publieke gezondheid, artikel 2*. Geraadpleegd via wetten.nl - Regeling - Wet publieke gezondheid - BWBR0024705 (overheid.nl).
- Rijksoverheid (z.d.). *Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, artikel 2.1.2*. Geraadpleegd via wetten.nl - Regeling - Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 - BWBR0035362 (overheid.nl).
- Trimbos-instituut (z.d.) Geraadpleegd via www.trimbos.nl/.
- WachtVerzachter (z.d.) Geraadpleegd via www.wachtverzachter.nu/.

REKENKAMER UTRECHT

wil bijdragen aan het verbeteren van het gemeentelijke bestuur en het versterken van de controlerende rol van de gemeenteraad.

Dat doet de Rekenkamer via het doen van onafhankelijk onderzoek naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gevoerde beleid en bestuur.

Voor de inwoners van de gemeente Utrecht wil de Rekenkamer zichtbaar maken hoe publiek geld wordt besteed en wat er terecht komt van de voornemens van de gemeente.

REKEN KAMER UTRECHT

Aan de gemeenteraad van de gemeente Utrecht

Behandeld door	Gerth Molenaar	**Datum**	6 november 2023
Doorkiesnummer	06 – 49 75 43 00	**Ons kenmerk**	11699957
E-mail	g.molenaar@utrecht.nl	**Onderwerp**	Rekenkamerrapport 'Het gaat niet goed' met persbericht, publiekssamenvatting en raadsvoorstel
Bijlagen	4		

Geachte leden van de gemeenteraad,

De rekenkamer heeft onderzoek gedaan naar het beleid voor mentale gezondheid van de gemeente Utrecht.

Hierbij bied ik u het rapport '*Het gaat niet goed – een onderzoek naar de uitvoering en doeltreffendheid van het beleid voor mentale gezondheid in Utrecht'* aan met bijbehorend persbericht, publiekssamenvatting en raadsvoorstel. Op deze documenten rust een embargo tot dinsdag 7 november 2023 9.00 uur, waarna deze openbaar worden gemaakt op onze website.

De technische bijeenkomst, waarin het rapport wordt gepresenteerd, zal worden gepland in aanloop naar de vergadering van de commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie van december 2023. U ontvangt hiervoor te zijner tijd per e-mail apart een uitnodiging.

Over de raadsbehandeling van het rekenkamerrapport wordt u via de griffie nader geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Drs. P.W.D. Venhoeven
Voorzitter Rekenkamer Utrecht

Stadhuisbrug 1 Utrecht
Postbus 16200, 3500CE Utrecht
030-286 13 91 | utrecht.nl/bestuur-en-organisatie/rekenkamer

PUBLIEKSSAMENVATTING REKENKAMERRAPPORT ‘HET GAAT NIET GOED’

Het beleid van de gemeente Utrecht om iets te doen aan de mentale (psychische) gezondheid van Utrechters werkt niet goed. Mensen met psychische problemen worden niet bereikt en niet geholpen. Dat blijkt uit een onderzoek van de Rekenkamer Utrecht.

Steeds meer mensen hebben problemen met hun psychische gezondheid. Dat is bijvoorbeeld angstig zijn, niet lekker in je vel zitten of stress ervaren. 22% van de Utrechtse jongvolwassenen (16 t/m 25 jaar) heeft zulke klachten. Dit zijn ongeveer 12.000 mensen en dan gaat het nog alleen over jongvolwassenen. Sinds 2019 heeft de gemeente Utrecht beleid om hier iets aan te doen. De gemeente wil voorkomen dat mensen grote problemen krijgen. Dit wil de gemeente doen door samen te werken met organisaties in de stad.

De rekenkamer ziet dat er van het beleid van de gemeente niet veel terecht is gekomen. De gemeente heeft te weinig invloed op de organisaties die iets aan de psychische problemen moeten doen. Er zijn wel losse activiteiten, maar samen zorgen ze er niet voor dat de psychische gezondheid van Utrechters beter wordt. De gemeente heeft geld gegeven aan sommige organisaties, maar deze organisaties bereiken maar weinig mensen.

Het beleid van de gemeente heeft geen duidelijk doel. Er is te weinig geld voor en er werken te weinig mensen aan. In het begin wilde de gemeente iets doen aan de psychische gezondheid van alle Utrechters. Dat is verschoven naar alleen jonge mensen en jongvolwassenen. Dat begrijpt de rekenkamer, want juist in die groepen zijn er veel psychische problemen. Maar de gemeente had deze verandering moeten melden aan de gemeenteraad. Tot slot weet de gemeente niet wat het resultaat is van het beleid, waardoor ook niet kan worden gekozen voor die activiteiten die het beste werken.

De rekenkamer raadt de gemeente aan om:

1. een plan te maken over hoe de gemeente invloed gaat uitoefenen op organisaties en netwerken in de stad, zodat zij doelen behalen.
2. te zorgen dat de netwerken elkaar kennen.

3. een duidelijk doel te bedenken voor het nieuwe beleid. Dit doel moet gehaald kunnen worden met het geld wat ervoor beschikbaar is. Het is belangrijk om alleen geld te geven aan organisaties die helpen om het doel te behalen.
4. afspraken te maken over de manier waarop wordt bijgehouden of het doel gehaald wordt.

Stadhuisbrug 1 Utrecht
Postbus 16200, 3500CE Utrecht
030-286 13 91 | utrecht.nl/bestuur-en-organisatie/rekenkamer

Lijst raadsbrieven voor de commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie van 28 september t/m 15 november

Ontvangstdatum	Beleidsveld	Onderwerp	Behandeladvies
14-11-2023	Economische Zaken	Raadsbrief Tegemoetkoming energiekosten MKB	
23-10-2023	Economische Zaken	Raadsbrief Samenwerking Morgen Mooier Maken 2024	
03-10-2023	Economische Zaken	Raadsbrief Jaarverslag Regionale Ontwikkelmaatschappij Utrecht Region 2022	
28-09-2023	Economische Zaken	Raadsbrief Gedogen standplaatsen vanaf 1 januari 2024	
27-10-2023	Evenementen	Raadsbrief Diverse toezeggingen evenementen	
10-10-2023	Evenementen	Raadsbrief Zoekproces locatie grote evenementen	
03-10-2023	Evenementen	Raadsbrief Update locatieprofielen evenementen	
01-11-2023	Onderwijs	Raadsbrief Update SPUK-aanvraag lokale bibliotheekvoorzieningen en locatie Waterwin	
24-10-2023	Onderwijs	Raadsbrief Onderwijsbegroting en onderwijssubsidies	
16-10-2023	Onderwijs	Raadsbrief Uitvoering Voorschoolse Educatie 2024-2029	
13-10-2023	Onderwijs	Raadsbrief Voortgangsrapportage Onderwijshuisvesting 2023	
11-10-2023	Onderwijs	Raadsbrief Aanbieding vernieuwd Utrechts kwaliteitskader – educatie van het jonge kind	
09-11-2023	Sekswerk	Raadsbrief Stand van Zaken moties sekswerkbeleid	
14-11-2023	Volksgezondheid	Raadsbrief Toezegging Pandemische paraatheid	
15-11-2023	Werk en inkomen	Raadsbrief Dashboard Werk en Inkomen derde kwartaal 2023	

Griffie Gemeenteraad Utrecht
Secretariaat raadscommissie Mens & Samenleving
Postadres Postbus 16200 3500 CE Utrecht
Telefoon 030 - 286 10 69 **Fax** 030 - 286 15 18
www.utrecht.nl/gemeenteraad

Gemeente Utrecht

VERSLAG OPENBARE VERGADERING D.D. 25 OKTOBER 2023 INZAKE DE PROGRAMMABEGROTING 2024 VAN DE COMMISSIE VOLKSGEZONDHEID, ONDERWIJS, WERK EN ECONOMIE

Middagvergadering deel 2
De commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie
Volksgezondheid, Drugs, Sekswerk, Onderwijs (incl. MBO), Werk en Inkomen, Economische Zaken, Evenementen

De voorzitter, de heer Van der Zweth en de wethouders mevrouw L. Voortman, de heer E. Eerenberg, mevrouw L. Voortman, mevrouw E. Oosters, mevrouw S. Schilderman en verder de leden mevrouw J. Kleinrensink (GroenLinks), mevrouw M. Vermeulen (GroenLinks), mevrouw M. Fattal (GroenLinks), mevrouw V. Dada-Antonij (D66), mevrouw B. van der Wilt (D66), de heer R. Peters (D66), mevrouw Assen (PvdA), mevrouw I. Raaijmakers (PvdA), de heer M. Talhaoui (PvdA), de heer D. van Bergen (ChristenUnie), mevrouw E. Kendir (Student en Starter), de heer V. Stevens (Student & Starter), de heer B. van Steeg (CDA), de heer J. van den Broek (CDA), mevrouw M. Al-Saqaff (VVD), de heer S. Gaillard (Stadsbelang Utrecht), mevrouw Y. Hessel (Utrecht Solidair), de heer I. Simşek (DENK), de heer J. Otto (EenUtrecht), de heer I. Simşek (DENK), mevrouw X. Minnaert (Partij voor de Dieren), en de commissiegriffier mevrouw W. Kok, en de commissiesecretaris.

De voorzitter, de heer Van de Zweth, leidt de bespreking in en geeft de commissie het woord. De bespreking is in twee termijnen.

De commissie
Mevrouw Al-Saqaff (VVD) merkt op dat de ondernemers een belangrijke rol hebben in deze gemeente; ondernemers maken dat Utrecht een energieke en bruisende gemeente is. Zij pleit ervoor ondernemers te laten ondernemen. Wat haar betreft moet het beleid begrijpelijk en werkbaar zijn voor het MKB. Daarom wil haar fractie dat ondernemers van tevoren betrokken zijn bij het beleid dat in de raad aan de orde komt doormiddel van een MKB-toets. Haar fractie ziet daarvoor concrete aanknopingspunten bij de Review Council; die is voorgesteld bij de Actieagenda Utrechtse Economie. Via een motie is een MKB-er toegevoegd. Wanneer nieuw beleid wordt voorgesteld, of wijzigingen vindt de VVD een dergelijke toets van belang. Zij krijgt hierop graag de reactie van het college.
De heer Peters (D66) vraagt bij welke voorstellen een MKB-toets moet gaan landen; bij elk voorstel? Of zit daarin ook een specificatie.
Mevrouw Al-Saqaff (VVD) licht toe dat het gaat om voorstellen die ondernemers raken.
De heer Peters (D66) ziet in dat heel veel ondernemers raakt, zoals heel veel van het beleid bewoners raakt. Hij kan de lijn van de VVD op zich volgen. De vraag is waar de grens te trekken; wanneer raakt het beleid ondernemers en wanneer niet? Hij vraagt een concretisering daarvan.

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) kadert het af door te zeggen die toets te doen bij de Review Council. Daarin zit al een MKB-er. Dit Council gaat kijken naar beleid, en zal eventueel aanpassingen voorstellen. Zij wil dat de MKB-toets daaraan ten grondslag ligt; daarmee wordt het al afgekaderd.
Zij vervolgt haar betoog in haar termijn met in te gaan op de motie over logistieke bedrijven. Zij vraagt hoe het college de motie gaat uitvoeren. Zij wil dat het college ervoor zorgt dat het voor bestaande vervoerders aantrekkelijk is om samen te werken. Zij krijgt graag de reactie van het college daarop.
De VVD hekelt de 100.000 euro van het college op het gebied van economie waarop nu een verlaagde ambitie is. Haar fractie betreurt dat. Zij had dat graag anders gezien.
De VVD is van mening dat iedereen nodig is op de arbeidsmarkt. Werken is belangrijk voor mensen. Het zorgt voor inkomen, ontwikkeling en eigenwaarde. Zij noemt de sociale context waarin mensen werken. Werken verbindt, zo stelt zij. Zij stelt ook dat meer werken meer moet lonen. Wanneer mensen van een uitkering naar betaald werk gaan, of zij meer gaan werken wil haar fractie dat zij er financieel op vooruit gaan. In Utrecht is dat door de hoeveelheid aan regelingen en de soort regelingen niet het geval. De VVD vond het een zeer goede zaak dat er een omscholingsregeling was voor ondernemers en voor inwoners. Haar fractie vindt het bizar dat de evaluatie van de regeling tijdelijk niet gedaan is zodat de regeling niet was voort te zetten. Wat haar fractie betreft biedt het stadsbestuur inwoners en ondernemers de handvatten om zich om te scholen naar cruciale beroepen en zet het bestuur daarmee de regeling voort. Haar fractie wil graag de reactie daarop graag weten waarom dit zo lang moet duren; waarom kon het bestuur niet doorgaan waar nu een soort van gat in lijkt te vallen.
Mevrouw Kleinrensink (GroenLinks) kan de VVD heel ver volgen in dit betoog over dat werken belangrijk is en dat omscholingsregelingen heel belangrijk zijn. Maar deze regeling is juist afgeschaft omdat zij vrijwel niet gebruikt werd. Zij vraagt of mevrouw Al-Saqaff met haar deelt dat deze afschaffing een logische keuze is in het licht van efficiënt omgaan met de middelen, waartoe de VVD steeds oproept in de armoede begroting.
Mevrouw Al-Saqaff (VVD) heeft begrepen uit de antwoorden op de gestelde vragen, dat er eerst nog geëvalueerd moet worden om na te gaan of deze regeling überhaupt voort ted zetten is. Wanneer dan al geconstateerd wordt dat de omscholingsregeling nu in deze hoedanigheid minder gebruikt wordt, is te kijken naar welke hoedanigheid dan wel. Het omscholen van mensen naar cruciale beroepen hoort wat haar betreft wel een belangrijk onderdeel te zijn van wat de gemeente wil.
Zij vervolgt haar betoog.
Wanneer mensen al in staat zijn om zichzelf uit de bijstand te tillen, wordt dat niet gestimuleerd door de hoeveelheid aan regelingen en de vorm daarvan. De armoedeval is groot wanneer mensen uit de bijstand naar betaald werk gaan. Ook extra uren levert in een aantal gevallen niets op, maar kost de werker juist geld. Zij noemt het voorbeeld van een onderwijsassistent in Utrecht. Zij rekent voor hoe iemand dan er 40 euro op achteruitgaat terwijl die 70 euro meer inkomen heeft ten opzichte van de bijstand. Dit geldt niet alleen voor de alleenstaande onderwijsassistent. Dit geldt ook voor koppels, koppels met kinderen, met jongere en met de oudere kinderen. De VVD vindt dat hieraan harder gewerkt moet worden. Het steeds verhogen van de armoederegelingen zorgt voor een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. De VVD voelt zich gesterkt door het rapport van de Rekenkamer Pleisters Plakken. Zij vraagt

andermaal het college te kijken naar de hoogte van de regelingen, naar wie daarvoor in aanmerking komt en naar een geleidelijke afbouw van de regelingen. Dat laatste is lastig maar moet haars inziens echt plaatsvinden. Zij wil graag de reactie van de wethouder.

Mevrouw Vermeulen (GroenLinks) spreekt over de huidige tijd als spannend: stress, depressie en eenzaamheid bij jongeren. Zij leest in de begroting dat de ervaren gezondheid over de hele linie is gedaald in Utrecht. De samenleving heeft te maken met onzekerheid en bezuinigingen in het sociaal domein.
Zij ziet in deze begroting ook mooie ontwikkelingen; er is aandacht voor het mentaal welzijn van jongeren. Zij noemt in dat licht het Utrecht Beweeg Programma, Rookvrije plekken voor kinderen en volwassenen en inzet op meer groene schoolpleinen bij Utrechtse Kindcentra. GroenLinks vindt het belangrijk te kijken naar duurzame investeringen en het beschikbare geld efficiënt en effectief te besteden vanuit het principe ongelijk investeren voor gelijke kansen. In dat licht stipt mevrouw Vermeulen een aantal punten aan.
Zij verneemt van scholen en zag ook in de jaarstukken dat scholen sommige subsidies niet weten te vinden of het lastig vinden ze aan te vragen. Haar fractie pleit voor verbetering van de aanvraagprocedure, als het gaat om de verantwoording, de aanvraag en de tijdelijke aard. De schoolleider riep op het stapelen te stoppen en incidentele subsidies te vervangen door structurele. Zij noemt Roosendaal als voorbeeld in dat licht. Zij vraagt of de wethouder kan toezeggen of de gemeentelijke subsidieregelingen aangepast of vereenvoudigd kunnen worden en de raad daarover te informeren in de onderwijsbrief in Q1.
Mevrouw Al-Saqaff (VVD) is het ermee eens dat subsidies in dienst moeten staan van de scholen. Zij vraagt of GroenLinks er nu voor pleit af te zien van tijdelijke subsidies en over te gaan op structurele.
Mevrouw Vermeulen (GroenLinks) vraagt het college te onderzoeken om de hele procedure te verbeteren en na te gaan waar structurele subsidies mogelijk zijn.
Mevrouw Al-Saqaff (VVD) vraagt of GroenLinks nu in beeld heeft van welke subsidies óf samengevoegd gaan worden óf welke niet goed bereikt worden.
Mevrouw Vermeulen (GroenLinks) wilde juist op die vraag aansluiten in haar betoog. Haar fractie heeft een overzicht van alle subsidies gevraagd bij de Voorjaarsnota, omdat ook haar fractie in de jaarstukken zag dat sommige subsidies niet gebruikt worden. Haar fractie heeft dat overzicht gisteren aan het eind van de dag mogen ontvangen. Dat is een heel uitgebreid overzicht waarmee haar fractie blij is. Toch staat daarin niet alles. Zij mist daarin de kleinere subsidies waarop het stadsbestuur kan sturen. Het is voor haar fractie nog niet duidelijk welke subsidies nu wel of niet precies gevonden worden. Zij krijgt hierop graag de reactie van de wethouder zo dat het subsidiestelsel beter is in te richten.
Mevrouw Van der Wilt (D66) vraagt waar GroenLinks precies naar zoekt in dat overzicht. Dan is er mogelijk een meer gerichte vraag te formuleren richting het college.
Mevrouw Vermeulen (GroenLinks) wil graag weten welke subsidies scholen nu wel of niet kunnen vinden zodat het stadsbestuur daar beter op kan sturen.
Zij vervolgt haar betoog in haar termijn.
Zij gaat in op de onderwijshuisvesting. Daarin gaat veel geld om. Zij heeft dat kunnen lezen in de begroting. Zij vindt het belangrijk dat de school een prettige, inspirerende, gezonde en toegankelijke plek is om onderwijs te volgen. De gemeente heeft hierin

een belangrijke regierol. Zij las en vernam uit de stad dat veel lokalen leeg staan in zowel primair onderwijs als in het VMBO. Tegelijkertijd is er sprake van een capaciteitsprobleem, vooral in het speciaal onderwijs en dan vooral in het voortgezet speciaal onderwijs. Haar fractie vraagt de wethouder om hierin met schoolbesturen tot oplossingen te komen en zij vraagt de toezegging van de wethouder de raad daarover te informeren. Haar fractie vroeg al eerder naar een bestuursoverstijgende aanpak op het gebied van onderwijshuisvesting. Voor haar fractie is niet duidelijk welke concrete afspraken zijn gemaakt. Zij krijgt hierop graag de reactie van de wethouder.
In de begroting ziet zij op het gebied van verduurzaming, ventilatie en vergroening van onderwijsgebouwen dat er stappen gezet worden. Wat haar fractie betreft mag het sneller. Zij vraagt de wethouder hierin een beroep te doen op schoolbesturen. Zij hebben hierin een direct belang, bijvoorbeeld waar het gaat om energiekosten.
Zoals te lezen was in recent onderzoek van follow the money en een analyse van de jaarverslagen van de Utrechtse schoolbesturen, blijkt dat de besturen momenteel veel reserves hebben. Zij vraagt de toezegging van de wethouder te onderzoeken wat het stadsbestuur hierin kan bijdragen.
GroenLinks wil samen met schoolbesturen en andere partijen in de stad alle kinderen in Utrecht een zo goed mogelijke start geven en haar partij wil niet dat de meest kwetsbare kinderen en jongeren de dupe worden van bezuinigingen. Daarover is zorg. Daarom blijft GroenLinks in de raad thema's als voorschoolse educatie, leerlingenvervoer, gelijke kansen, inclusief onderwijs op de voet volgen en vraagt zij de wethouder tot slot actief het gesprek aan te gaan met schoolbesturen over hoe ervoor te zorgen dat ieder kind mee kan gaan, mede gezien de hoge reserves.

Mevrouw Kleinrensink (GroenLinks) merkt op dat het bestuur binnenkort nog te spreken komt over de armoede en de Re-integratienota. Er komt dus nog veel aan. Daarom stipt zij nu een aantal kortere punten aan.
Voor GroenLinks is duidelijk dat de bestaanszekerheid voor iedere bewoner een prioriteit is. Haar fractie blijft daarom benadrukken dat het gebruik van regelingen voorop staat en niet de ingeboekte middelen daarop, zoals bij de U-pas wel het geval is. Zij roept daarom nogmaals richting het college op om daarop te blijven sturen. Zij hoopt dat andere partijen zich daarover expliciet uitspreken.
Uit de begroting wordt duidelijk dat er ook middelen gaan naar de regionale mobiliteit teams (RMT). In de technische vragen werd beantwoord dat dit rijksmiddelen zijn. Voor haar fractie is niet helemaal duidelijk in hoeverre het geld dat hieraan besteed wordt een keuze is of in hoeverre dit een verplichting is. Haar fractie is er kritisch op om veel geld te laten vloeien naar verschillende loketten en organisatievormen en samenwerkingsverbanden in een tijd waarin de financiële middelen steeds krapper worden. Naast de RMT’s heeft het stadsbestuur ook te maken met het Werkgeversservicepunt. Daarmee is op zichzelf niets mis. GroenLinks wil graag dat het geld bij de mensen terecht komt en niet in allerlei verschillende organisatievoren. Daarom vraagt zij het college daarop ook kritisch te zijn wanneer bezuinigingsopties worden besproken.
Binnen Werk & Inkomen zijn er verschillende mogelijkheden om regelingen aan te vragen. Er zijn soms ook mogelijkheden om meer te doen met private fondsen. Zij refereert aan eerdere inbreng bij de andere commissie JWCS. Is het college bereid de samenwerking op te zoeken om op die manier de koek te vergroten en wat te doen is in de armoederegelingen.

Haar fractie gaf eerder al complimenten over het doornemen van de bijzondere bijstand om die gemakkelijker en eenvoudiger te maken. Dat kan goed zijn voor de inwoners maar ook werk schelen. Zij vraagt wanneer de raad die uitwerking kan verwachten.
GroenLinks vroeg al vaker aandacht voor de overgang tussen betaald werk en de uitkering. Vaak is het onzeker voor mensen wat ze overhouden. Dat sluit aan bij de inbreng van de VVD. Eerder pleitte GroenLinks voor een bufferbudget. Nu zag zij dat het instituut voor publieke waarden een idee heeft op de uitkering van een cent te zetten op het moment waarop iemand gaat werken. Het voordeel daarvan is dat iemand niet opnieuw een uitkering hoeft aan te vragen wanneer het even niet gaat en dat het vangnet blijft. Zo wordt die stap naar werk een stuk minder spannend gemaakt zij vraagt of het college bereid is om na te gaan of dit een optie is voor Utrecht en om daarmee te gaan starten.
Mevrouw Al-Saqaff (VVD) is het ermee eens de stap naar werk minder spannend te maken is. Zij vraagt wat GroenLinks vindt van de armoedeval. Wanneer mensen nu gaan werken vanuit de bijstand, gaan zij er flink op achteruit in Utrecht.
Mevrouw Kleinrensink (GroenLinks) vindt dat kwalijk. Daarom heeft Utrecht allerlei regelingen om daarop bij te plussen. Die armoedeval wordt grotendeels veroorzaakt door het landelijk beleid. De gemeente maakt de armoedeval kleiner. De oplossing is niet armoederegelingen af te schalen, maar dan moet er bijgeplust worden.
Mevrouw Al-Saqaff (VVD) vindt dat niet logisch. Wanneer de regelingen opgeplust worden en iemand gaat werken, vallen er veel regelingen weg; dan is het niet meer aantrekkelijk om te gaan werken. Door die regelingen raakt iemand een deel van zijn inkomsten kwijt. Zij wil geen inkomen vervangen maar zorgen dat iemand die gaat werken er op vooruit gaat.
Mevrouw Kleinrensink (GroenLinks) hanteert als uitgangspunt dat iedereen zeker is van een inkomen. Dat zou idealiter gedaan worden met vast werk. Daarvoor is het loon niet altijd hoog genoeg. Wat haar betreft mag het minimumloon omhoog; daarvoor is tot haar spijt een landelijke regeling nodig. Zolang dat niet zo is, moet de gemeente bijplussen om de bestaanszekerheid van mensen te garanderen. Dat doet de gemeente bij de bijstand omdat dat niet voldoende is om rond te komen. Daarvoor zijn de armoederegelingen bijgeplust. Wanneer iemand gaat werken, zijn er regelingen die dan nog een tijd beschikbaar zijn door ze bijvoorbeeld op 130% van het sociaal minimum te zetten zodat iemand niet direct in armoede raakt wanneer die gaat werken. Zij deelt de ambitie van de VVD: er op vooruitgaan met werken. Wanneer de VVD er echt iets aan wil doen moet het minimumloon omhoog.
Mevrouw Al-Saqaff (VVD) merkt op dat wanneer het minimumloon omhoog gaat het doel nog niet bereikt is. Met alle regelingen is nog meer geld gemoeid en wordt de situatie voor de werker gehandhaafd.
Mevrouw Kleinrensink (GroenLinks) deelt dat uitgangspunt niet volledig. Het belangrijkste is een goed minimumloon en voor de rest ervoor te zorgen dat de zekerheid goed geregeld is voor mensen die niet kunnen werken. Daarvoor is ook de garantie van een goed bestaansminimum nodig.
Mevrouw Hessel (Utrecht Solidair) vraagt of GroenLinks zich ervan bewust is dat het geen zin heeft wanneer het minimumloon omhoog gaat en dat mensen toeslagen kwijtraken plus de enorme angst wanneer er iets in het inkomen verandert de grootste problemen ontstaan met de belastingdienst over toeslagen.
Mevrouw Kleinrensink (GroenLinks) is zich daarvan bewust. Een groot deel is het rijksbeleid. Zij refereert aan haar inbreng over de uitkering op een cent te zetten zo

dat het vangnet er is wanneer het niet goed gaat. Zij deelt de zorgen van Utrecht Solidair.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) gaat in op economische zaken en specifiek daarvan concept Community Wealth Building. Zij vindt dat een vage Amerikaanse term voor een haars inziens hele mooie benadering van de economie dat aansluit bij de Utrechtse methode: het gaat om gemeenschapseconomie. Dat staat voor een economie waarbij het geld dat in Utrecht verdiend wordt zoveel mogelijk terugvloeit naar de bewoners van Utrecht. Dat klinkt vaag maar het werkt. Zij heeft voorbeelden van succesvolle opbloei van lokale economieën in andere landen, onder meer in het Verenigd Koninkrijk.
Dat is het voorbeeld waarin een actieve overheid die zich actief inmengt in de markt, kan leiden tot een florerende lokale economie met werkgelegenheid voor jongeren uit de wijk. Zij merkt op dat in Utrecht veel geld verdiend wordt. Veel daarvan verdwijnt in de handen van anonieme aandeelhouders van bedrijven en vloeit dan weer weg uit de stad. Het gevolg daarvan is een economie waarin grote ongelijkheid is tussen grote rijke bedrijven en mensen met lage inkomens. Zij gelooft dat een rechtvaardige en duurzame economie mogelijk is.
De voorwaarden voor Community Wealth Building is onder meer gedeeld eigenaarschap van de economie, oftewel de bewoners zijn eigenaar van de welvaart die in Utrecht gecreëerd wordt. Lokale bedrijven en coöperaties zullen gestimuleerd worden omdat ze vaker geneigd zijn te investeren in hun wijk door lokale mensen aan te nemen of hun inkoop lokaal te doen. Coöperaties zijn nog beter omdat medewerkers dan ook mee kunnen profiteren van het resultaat.
Een andere voorwaarde is dat geld lokaal moet werken; aan alles hangt een prijskaartje, ook het stimuleren van lokale bedrijven.
Mevrouw Hessel (Utrecht Solidair) merkt op dat de gemeente Utrecht vele miljoenen investeert in allerlei organisaties die economische belangen hebben. Miljoenen in BV's, in Startups; zij leidt daarvan af dat de gemeente Utrecht miljoenen investeert in de economie als gemeenschap; zij legt de vraag voor of dat nog meer moet worden of moet daarmee gestopt worden.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) herkent het beeld niet dat Utrecht miljoenen investeert in bedrijven. Zij bevestigt wel dat er miljoenen omgaan op het gebied van economische zaken in de begroting van Utrecht. Zij pleit voor wat Utrecht Solidair nu zegt: dat geld zoveel mogelijk te investeren in lokale bedrijven en zoveel mogelijk in Utrechters die een goed idee hebben zo dat de gemeente Utrecht ervoor zorgt dat het geld terugvloeit naar de bewoners.
Mevrouw Hessel (Utrecht Solidair) vraagt of mevrouw Fattal op de hoogte is van de organisatie ROM, waarin de gemeente Utrecht miljoenen per jaar naar toe laat gaan voor Startups waarvan er nog vele zijn.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) kent die organisatie en vervolgt haar betoog.
Zij benadrukt dat het geld om te investeren in de lokale economie er is. Zeker wanneer de gemeente grote partners in de stad, ankerorganisaties, inzet voor de lokale economische ontwikkelingen, zoals banken, grote bedrijven die zelf weer leningen kunnen geven aan lokale ondernemers op een circulair ondernemingsfonds waarin de gemeente en het bedrijfsleven samen de financiering doen. Daar hoort ook een organisatie als de ROM bij.
Een derde voorwaarde is eerlijk werken voor leefbaar loon. Er moet niet alleen gefocust worden op het werk van lokaal personeel, maar ook op de ontwikkeling van

lokaal personeel. Daar hoort ook een goed loon bij. Daarom vindt zij coöperaties zo mooi.
De vierde voorwaarde is lokale inkoop. De beste manier om geld in de stad te houden is als bedrijven en organisaties hun inkoop in de buurt doen. Bij inkoop en aanbesteding is de prijs nog vaak de bepalende factor, niet per se bij de gemeente maar wel bij grote spelers in de stad. Zij zou graag willen dat lokaliteit, duurzaamheid en goede arbeidsvoorwaarden de doorslaggevende voorwaarden zijn bij een aanbesteding. Daarin speelt de gemeente een hele grote rol.
De vijfde voorwaarde vormen de multinationals. Brievenbusfirma's die geen belasting betalen zijn wat haar betreft niet welkom in de stad. Zij dragen niets bij aan de lokale economie. De vraag is dan wel in hoeverre dat in Utrecht speelt. Het is wel een heel belangrijke voorwaarde voor versterking van de lokale economie.
De heer Peters (D66) hoort een heel mooi visionair verhaal van GroenLinks. Hij vraagt in hoeverre dit al in Utrecht gebeurt. Waar dat dan nog niet gebeurt, waar moet het beleid dan worden aangepast?
Mevrouw Fattal (GroenLinks) merkt op dat veel van haar worden nu aansluiten bij de toekomstprincipes van gezond stedelijk leven en andere principes.
Community Wealth Building gaat meer over een aanpak waarin lokale bedrijven worden versterkt. Dat is moeilijk te doen via de aanbestedingsregels vanwege de Europese regelgeving. Dat zou wel gedaan kunnen worden door in een ROM te zeggen waaraan de organisatie vorm moet geven, of te zeggen een experiment op te zetten waarbij kleinere ondernemingen met elkaar in gesprek gebracht worden om na te gaan of bijvoorbeeld wat de ene verkoper van voedselwaren kan doen voor aan het andere bedrijf dat catering verricht voor weer andere bedrijven.
De heer Peters (D66) ziet heel veel aanknopingspunten. Dit klinkt bijna als een initiatiefvoorstel. Waarmee moet het college aan de slag gaan?
Mevrouw Fattal (GroenLinks) stelt voor haar betoog voort te zetten. Zij zal op die vraag ingaan.
Mevrouw Al-Saqaff (VVD) vraagt of zij goed begrepen heeft dat multinationals niet welkom zijn in Utrecht.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) sprak over minder multinationals. Zij zei dat brievenbusfirma's die geen belasting betalen in Utrecht, niet welkom zijn.
Mevrouw Al-Saqaff (VVD) kan daarmee leven.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) vervolgt haar betoog in haar termijn. Zij vraagt het college om na te gaan op welke manier de Community Wealth Building in Utrecht is in te voeren. Zij ziet een vraag van onderzoek. Zij bevestigt de inbreng van D66 dat er op dit gebied veel nog te doen is. Het is de economische theorie die ontzettend groot is. Daarbinnen is te focussen op zaken als inkoop, op de lokale munt maar ook op circulariteit of op het ondersteunen van lokale ondernemingen. Zij roept het college op uit aan te sluiten bij wat er al is.
De heer Gaillard (Stadsbelang Utrecht) vraagt of GroenLinks nu pleit voor een vorm van lokaal protectionisme met alle nadelen van dien, bijvoorbeeld dat producten dan ook duurder worden voor de Utrechters, dat mensen uit andere steden zonder reden geen kansen krijgen om bepaalde producten te leveren.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) vindt dat in de huidige tijd niet meer te spreken is van lokaal protectionisme. Utrecht is een stad dat onderdeel uitmaakt van een land, dat land is onderdeel van de EU en de EU is onderdeel van de wereld. Er valt op geen enkele manier te ontkomen aan de allerlei competitie die er is met allerlei bedrijven wereldwijd.

Te zien is dat wanneer er een product lokaal gecreëerd is, vaak veel minder bijdraagt en de CO_2 uitstoot en klimaatverandering. Dit heeft lokale inwoners versterkt en ook vaak een hoger loon gegeven dan wanneer het elders was gecreëerd. Wanneer dat betekent dat een product meer kost, is het ook wat het waard is. Zij gunt het dat iedereen goed geld betaalt voor wat iedereen gebruikt.
De heer Gaillard (Stadsbelang Utrecht) vraagt of GroenLinks het met hem eens is dat op heel veel vlakken afhankelijk van het product het juist goed is als een bepaald land of een bepaalde regio gespecialiseerd is in de productie van iets dat de CO_2 productie ten goede komt, ook al moet het vervolgens nog gevoerd worden. Dit is veel te zien bij voedselproductie.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) licht toe dat voor haar het minimaliseren van CO_2 uitstoot en het garanderen van gelijke lonen en gelijke rechten voor mensen veel belangrijker dan wat Stadsbelang hier neerzet. Tegelijkertijd beseft zij dat Utrecht zich bevindt in een markt die is wat het is. Het gaat haar er om zoveel mogelijk in te zetten op de goede voorwaarden zoals hij die heeft beschreven, die ook nu al zijn in het economisch beleid, zoals gezond stedelijk leven.
Zij zou vooral willen aansluiten bij de Super goede initiatieven in de stad die er al zijn zoals onder anderen STRO, het hof van Cartesius, Samen030, Buurman Utrecht, EchtWaar, BuurtBuik - dit zijn alle ondernemingen die precies weten waar de kansen liggen en ook de grenzen. Zij pleit ervoor deze ondernemingen te betrekken bij de ontwikkeling van de Community Wealth Building. Lombok is ook wel genoemd als voorbeeld van hoe een sterke lokale gemeenschapseconomie er uit kan zien. Zij pleit ervoor in dit licht allerlei ondernemingen te versterken.

De heer Van den Broek (CDA) gaat allereerst in op onderwijs. In het debat over het lerarentekort is expliciet stilgestaan bij het gegeven dat het college het ook voor docenten onbetaalbaar maakt om nog te parkeren, terwijl Utrecht deze mensen zo hard nodig heeft. Veel partijen in de raad zijn wat hem betreft terecht van mening dat meer rekening gehouden moet worden met en meer erkenning gegeven moet worden aan deze mensen. Het college handelt er tot zijn spijt niet altijd naar. Dat zal terugkomen in de tegenbegroting van zijn partij hoe deze beroepsgroep tegemoet te komen in het aantal keerplekken.
In het kader van de economie geeft hij te kennen dat zijn fractie positief is over dat er een vervolg gegeven wordt aan MMM (Morgen Mooier Maken). Tijdens de bespreking van de Voorjaarsnota is hierover ook bestuurlijk gesproken. Daarbij is aandacht gevraagd voor de perifere winkelgebieden in Utrecht binnen het MMM. Daarvoor is nu iets van aandacht in de begroting, maar hij vindt dat nog erg summier. Zijn fractie is erg benieuwd naar wat hiermee verder gaat gebeuren. Ook daarvoor zal zijn fractie een voorstel doen in haar tegenbegroting. Hij verzoekt de wethouder hierop nog iets meer toelichting te geven.
De heer Peters (D66) had van de collega van de heer Van den Broek al een indruk gekregen van wat in de tegenbegroting komt te staan. Onder andere is gepleit voor het verhogen van de toeristenbelasting. Een aantal jaren geleden was het CDA daarover nog kritisch. Hij vraagt wat er is veranderd; waarom wil het CDA nu ineens wel de toeristenbelasting verhogen?
De heer Van den Broek (CDA) licht toe dat het gaat om het maken van keuzes in de begroting. Soms moeten er andere keuzes gemaakt worden dan in het verleden. Zijn fractie maakt nu een andere keuze omdat zij andere zaken belangrijker vindt voor de stad.

De heer Peters (D66) wil graag weten waarom het CDA destijds kritisch was en nu niet meer. Hij had een meer inhoudelijk antwoord verwacht.
De heer Van den Broek (CDA) is daarbij zelf niet betrokken geweest. Hij zal dat na moeten vragen bij zijn fractiegenoten.
Hij vervolgt met zijn betoog met in te gaan op het drugsgebruik. Steeds meer maatschappelijke discussie ontstaat over de normalisering daarvan. Tegelijkertijd wordt er ook in Utrecht steeds meer gebruikt. In de gemeente Rotterdam is een campagne gestart “Na het JOU-lijntje, zijn liquidatie”. Hij vraagt of het college daarmee bekend is. Hij vraagt of het college van plan is daaraan een vervolg te geven. Zijn fractie komt in de tegenbegroting met een voorstel.
Summier wordt gesproken over meer bekendheid geven aan de maatschappelijke diensttijd in de begroting. Dat het genoemd wordt vindt het CDA fijn. Zijn fractie vraagt meer duidelijkheid over hoe het college dat wil gaan doen.
Hij is overigens van mening dat in Rijnenburg gebouwd moet worden.
Daarmee sluit hij zijn bijdrage af.
De voorzitter merkt op dat het laatste punt niet thuishoort in deze commissie.

Mevrouw Van der Wilt (D66) maakt zich zorgen over het mogelijk effect van de bezuinigingen in het Sociaal Domein op het vlak van Onderwijs. In meerdere onderwijsdebatten, bijvoorbeeld over de voorschool, is reeds de krapte van de jas nu al gebleken in relatie tot de uitdagingen die er zijn. Het zijn juist die interventies die nodig zijn volgens haar partij om kansenongelijkheid tegen te gaan en de kosten op andere beleidsthema's als Jeugd en Veiligheid tegen te gaan.
Het college zei in de Voorjaarsnota de focus te willen leggen op preventie. Met de onderwijsdebatten in het achterhoofd, bekruipt haar het idee dat deze ambitie nu al onder druk staat. Daarom vraagt zij of in de gesprekken over de bezuinigingen voldoende rekening gehouden wordt met de preventieve werking van het onderwijsbeleid in relatie tot onder andere beleidsthema’s of wil de wethouder Onderwijs toezeggen hiermee rekening te houden en op welke wijze de raad in die afweging daarvan wordt meegenomen.
Daarnaast sluit haar partij zich aan bij het punt van GroenLinks over de reserves van schoolbesturen. De schoolbesturen zijn daarover zelf transparant in de jaarverslagen en in de gesprekken die het stadsbestuur voert met hen. Zij sluit zich aan bij de wens en de vraag aan het college of het college in het licht van de eigen financiële situatie kansen ziet om juist nu met schoolbesturen om de tafel te gaan over mogelijkheden om budgetten van schoolbesturen en de gemeente meer te bundelen waardoor gemeenschappelijk die investering te handhaven is om meer kansen te creëren, bijvoorbeeld in de aanpak van het lerarentekort of op het snijvlak van armoede en onderwijs zoals het Jeugdeducatiefonds.
Het kader van volksgezondheid is haar fractie heel blij met de aangenomen motie over de schoollunch. Zij zal de uitwerking daarvan volgen. Naast eten is bewegen ook erg belangrijk. In de krant las zij dat 20% van de basisschoolleerlingen geen bal kan vangen. In Amsterdam wordt geëxperimenteerd met dynamische schooldagen om kinderen meer te laten bewegen. Zij vraagt of de wethouder net zo enthousiast is als D66 over deze aanpak en of Utrecht die inzet kan meenemen als onderdeel van de gezonde schoolaanpak.
Daarnaast is haar fractie bezorgd over de stijgende SOA-cijfers; 4 op de 10 jongeren gebruikt geen condoom bij een one night stand. In 2022 met 33% meer Gonorroe gevonden dan in 2021. De cijfers maken duidelijk dat in Nederland onvoldoende

geïnvesteerd wordt in de preventie van SOA's. Zij vraagt wat de gemeente nog meer kan doen naast de SOA-poli bij de GGD. Zij vraagt of er ruimte is voor verbetering in de seksuele voorlichting op scholen, bijvoorbeeld door middel van seks positieve benadering. Kan meer gedaan worden met vrij veilig campagnes; zij krijgt hierop graag een reactie van de wethouder.
In het kader van economie gaat zij in op de beschikbaarheid van werklocaties. Zoals algemeen bekend is, is er in Utrecht een tekort aan werklocaties. Dat is een probleem dat de Utrechtse ondernemers en de Utrechtse economie direct beïnvloedt. Tegelijkertijd is niet te ontkennen dat de pandemie de manier waarop gewerkt wordt heeft veranderd. Zij vraagt de wethouder hoe het stadsbestuur zijn beleid zo kan inrichten dat het flexibel inspeelt op de veranderende behoeften aan werklocaties.
Mevrouw Kendir (Student & Starter) vindt dat een goed punt van D66. Zij is benieuwd te vernemen of dit te combineren is met studiewerkplekken.
Mevrouw Van der Wilt (D66) lijkt dat een goed idee.
Zij vervolgt met in te gaan op de planning van nieuwe ontwikkelingsprojecten. Zij vraagt of niet alleen te kijken is naar het toevoegen van meer ruimte, maar ook naar hoe deze ruimtes multifunctioneel te maken zijn zodat ze kunnen dienen als werklocatie maar ook als locaties met andere functies. Er is behoefte aan flexibiliteit; dat maakt het punt van Student & Starter ook duidelijk. Zij vraagt of de wethouder kan toezeggen dat die flexibiliteit wordt meegenomen in de ontwikkeling van nieuw beleid en projecten.

Mevrouw Dada Anthonij (D66) gaat in op Werk & Inkomen. Het viel haar op dat door de stijgende lasten en inflatie Utrechters met hetzelfde inkomen ten opzichte van elkaar minder te besteden hebben met het risico op verbreding van de problematiek. Dat kwam ook aan bod in het recent verschenen Rekenkamerrapport. In de beantwoording op schriftelijke vragen daarover geeft de wethouder aan dit tekort in het inkomensbeleid van de overheid niet te kunnen compenseren. De wethouder kan wel met het armoedebeleid ervoor te zorgen dat inwoners met het lage inkomen beter kunnen rondkomen en kunnen meedoen. Zij vindt dat al een mooie stap. Toch wil zij de wethouder vragen wat zij wel kan doen om hiernaast ook te voorkomen dat de problematiek zich verbreedt naar middeninkomens; dit in het licht van preventie - voorkomen is beter dan genezen.
Ook viel haar het aannemelijk risico op een tekort in de reserve Armoedebestrijding; tot haar geluk zag zij in de beantwoording van de schriftelijke vragen daarover dat er wel enige waarborgen zijn om dat risico te verkleinen, maar niet om ze helemaal weg te nemen. Daarom lijkt het haar fractie niet verstandig dat grote incidentele uitgaven worden gedaan zonder de raad daarin mee te nemen. Zij vraagt of de wethouder kan toezeggen dit soort uitgaven eerst voor te leggen aan de raad. Ook bleek het haar dat er veel punten van zorg zijn waarbij het stadsbestuur afhankelijk is van het Rijk. Dat bleek uit de antwoorden op de schriftelijke vragen over het Inkomensloket. Wel is te focussen op zaken waarop het stadsbestuur wel invloed heeft. De VVD en GroenLinks kaartten dit ook al aan: onder andere de overgang van bijstand naar werk en het voorkomen van de armoedeval. Daarom kijkt haar fractie uit naar de beleidsnota's Werk en de Re-integratie in Q1 van 2024.
Mevrouw Al-Saqaff (VVD) vindt het fijn dat ook D66 van mening is dat mensen erop vooruit moeten gaan wanneer zij uit de bijstand gaan en naar werk. Zij vraagt of dit ook geldt volgens D66 wanneer iemand een X aantal uren meer gaat werken.

Mevrouw Dada Anthonij (D66) vindt dat naar alle scenario's gekeken moet worden; zij stelt dat werken gewoon moet lonen. Dit is het uitgangspunt van haar fractie.
Zij begrijpt de functie van uitstapprogramma's voor sekswerkers. Tegelijkertijd blijkt uit de beantwoording van schriftelijke vragen van haar fractie dat “de verbetering van de leefsituatie van de sekswerker voorop staat”. Zij vindt dit vaag. Zij vraagt of de wethouder dit nader kan toelichten. Wanneer zegt de gemeente bij een traject dat het een succes was, dat de leefsituatie van een sekswerk is verbeterd.

Mevrouw Minnaert (Partij voor de Dieren) gaat in op de ambitie van een gezonde stad voor alle Utrechters. Die ambitie hoort haar fractie vaker terug te komen in de raad. Haar partij staat voor een gezonde leefomgeving, een planeet voor alle mensen, dieren en natuur, ook in Utrecht. Dat kan alleen wanneer volksgezondheid in samenhang en met een langetermijnvisie bekeken wordt. Op een dode planeet is geen gezondheid.
Gezondheid gaat wat haar betreft niet alleen over fysieke gezondheid, maar ook over mentale. Mensen hebben steeds meer zorgen. De bestaanszekerheid staat onder druk. Wat dat betreft vindt de Partij voor de Dieren dat het college er alles aan kan (blijven) doen om de armoederegelingen te omarmen waar mogelijk en die uit te breiden. Wat haar betreft moeten de middelen gaan naar de mensen die die middelen het meest nodig hebben.
Onder volksgezondheid vallen wat haar betreft ook tal van onderwerpen die versnipperd zijn over verschillende commissies, zoals houtstook, vuurwerk, de biodiversiteitcrisis, de klimaat crisis, het gebruik van dieren, en lichtvervuiling.
Zij stelt de volgende vragen over luchtvervuiling.
Zij vraagt of de wethouder het met haar fractie eens is dat lichtvervuiling een negatief effect heeft op de volksgezondheid en dat het van belang is dat de gemeente in gesprek gaat met bijvoorbeeld woningcorporaties die voor lichtvervuiling zorgen. Zij vraagt of de wethouder kan toezeggen daar haast achter te zetten.
Zij zag in de programmabegroting dat er geld wordt vrijgemaakt voor de verlichting van de Domtoren. Zij vraagt toelichting van de wethouder.
De heer Van den Broek (CDA) is benieuwd hoe woningcorporaties lichtvervuiling veroorzaken.
Mevrouw Minnaert (Partij voor de Dieren) merkt op daarover schriftelijke vragen te hebben gesteld. Zij licht toe dat een flatgebouw van Portaal ‘s nachts het licht aan laat staan en dat licht niet willen uitdoen.
Zij vraagt de wethouder hoe die ervoor gaat zorgen dat de Domtoren niet voor nog meer lichtvervuiling gaat zorgen in een van de meest lichtvervuilende steden van Nederland.
De heer Peters (D66) vraagt of de domtoren niet meer verlicht mag worden wanneer de steigers er vanaf zijn.
Mevrouw Minnaert (Partij voor de Dieren) antwoordt ontkennend. Momenteel wordt er een plan gemaakt voor de verlichting van de domtoren; zij is benieuwd wat dat plan gaat inhouden en in hoeverre dat voor lichtvervuiling gaat zorgen. Er zijn mogelijkheden om voor manieren van verlichting te zorgen die voor minder lichtvervuiling gaan zorgen.
Bij de bespreking van de Voorjaarsnota is ook gesproken over de eiwittransitie. Haar fractie is blij te zien dat het college ziet dat voedsel een groot onderdeel is van de klimaatvisie. Het valt haar fractie op dat de afdeling Voedsel behoorlijk onderbemenst

is. Zij vraagt in hoeverre het college gaat investeren in die afdeling om daadwerkelijk werk te maken van de idealen. Zij krijgt hierop graag de reactie van de wethouder.
Zij vond het fijn om te lezen dat er contact wordt opgenomen met de wethouder eiwittransitie in Groningen. Zij is erg benieuwd naar de uitkomsten van dat gesprek. Zij vraagt of de wethouder meer duidelijkheid kan geven over wanneer dat gesprek gaat plaatsvinden en of de wethouder kan toezeggen dat het gesprek in ieder geval nog dit jaar zal plaatsvinden.
Utrecht marketing kan ook een rol spelen in de eiwittransitie, bijvoorbeeld door meer geld vrij te maken voor de veggiedag. Zij vindt het jammer dat het nu blijft bij het uitwerken van een nu mogelijk eenmalige veggiedag. Dat was niet de ambitie van haar fractie. Zij vindt het jammer dat er zo weinig prioriteit lijkt te liggen bij de realiseren van de eiwittransitie. Zij vraagt of de wethouder kan toezeggen er meer aan te doen om toch tot een liefst wekelijkse veggiedag te komen.
De heer Peters (D66) overweegt dat het mooi zou zijn wanneer juist de kracht van de inwoners en de ondernemers benut zou worden om bodem-op een dergelijke veggiedag te laten organiseren inplaats van dat de gemeente dagen gaat opleggen aan de ondernemers in de stad.
Mevrouw Minnaert (Partij voor de Dieren) ziet dat anders. Zij bevestigt dat het mooie is wanneer er initiatieven zijn vanuit inwoners en vanuit initiatieven om meer plantaardige voeding te stimuleren. Haar fractie vindt het ook belangrijk dat de gemeente dit aanjaagt gezien de crisis waarmee de mensheid te maken heeft.
De heer Peters (D66) legt de vraag voor of de gemeente het moet aanjagen of opleggen.
Mevrouw Minnaert (Partij voor de Dieren) vindt dat gezien de ernst het opgelegd moet worden. Zij vervolgt haar betoog in haar termijn.
Zij zou het budget dat naar Utrecht Marketing gaat anders willen besteden. Twee jaar geleden heeft de raad een mooi debat gevoerd over de Utrecht Marketing en een eventuele herpositionering. Toen is in ieder geval besloten dat Utrecht Marketing naar een nieuwe naam moet toewerken. Zij wil graag weten hoe het zit met dat proces. Zij krijgt graag de reactie van de wethouder.
Zij stipt de beschadiging van bomen aan als gevolg van festivals. Haar fractie vindt het onbegrijpelijk dat er zo weinig sancties zijn op het soms permanent beschadigen van bomen. Zij attendeert op de schriftelijke vragen 133 van haar fractie in 2023. Bomen zijn geen objecten en zijn niet zomaar te vervangen of te verplaatsen. Zij vraagt of de wethouder het met haar fractie eens is dat bomen enorm veel waarde hebben en beschermd moeten worden met het beleid. Zeker in deze tijden van klimaat- en biodiversiteitcrisis. Wat haar fractie betreft worden de vergunningen niet verleend aan festivalorganisaties die meerdere malen bomen hebben beschadigd. Zij vraagt of de wethouder dat eens is met haar fractie. Zij vraagt of de wethouder kan toezeggen geen vergunningen meer af te geven aan festivalorganisaties die al drie keer bomen hebben beschadigd.

Mevrouw Assen (PvdA) gaat in op volksgezondheid, dan onderwijs en daarna verder.
Haar fractie maakt zich zorgen over de huisartsenzorg in Utrecht, zowel qua huisvesting als breder als het gaat om de werkdruk. Het gaat om de toegankelijkheid van goede zorg dichtbij en preventie van ergere gezondheidsproblemen. Bij de Voorjaarsnota is haar fractie blij met de toezeggingen om een goede inschatting van de situatie te maken. Zij vraagt of al gerichter is aan te geven hoe het daarmee gaat

of staat. Zij noemt de huisartsenpraktijk op de Marco Pololaan in Kanaleneiland; die praktijk wacht al langer op nieuwbouw en om een gezondheidscentrum en zit in de tussentijd met de handen in het haar. Zij vraagt het college in contact te treden met die praktijk om de feitelijke situatie in kaart te brengen. Zij vraagt naar de gevolgen voor de inwoners vanwege de patiëntenstop als gevolg van de situatie. Zij krijgt het signaal dat de afdeling Volksgezondheid beter ook op de inhoud aangehaakt zou moeten zijn bij de realisatie van deze locatie. Zij krijgt graag een toezegging van de wethouder dat het college contact opneemt en waar nodig daarop inspeelt om daarop een terugkoppeling te geven.
Naar aanleiding van schriftelijke vragen bij de programmabegroting heeft zij drie punten over onderwijs. Zij noemt in het kader van de kwaliteit van de voorschoolse educatie het Utrechtse kwaliteitkader. Zij mist een toezegging op de uitvoering van de nulmeting aan de hand van het Utrechtse kwaliteitkader. Zij vraagt wanneer die nulmeting gaat plaatsvinden.
Met betrekking tot de Utrechtse Kindcentra blijkt uit de antwoorden op de schriftelijke vragen dat ongelijk investeren hier niet de praktijk is. Haar fractie wil daarmee niet wachten op het nieuwe Huisvestingskader. Dit kost aanlooptijd. Wat haar betreft zal het gesprek aangegaan moeten worden om ongelijk investeren daar te stimuleren waar het de meeste meerwaarde heeft. Datzelfde geldt voor 10-14 onderwijs; niet wachten op eigen initiatief maar stimuleren daar waar de gemeente dit echt wil.
Mevrouw Vermeulen (GroenLinks) vraagt of de PvdA het eens is met haar fractie dat het dan ook van belang is de kinderopvang beter te spreiden over de verschillende wijken en daarover in gesprek te gaan.
Mevrouw Assen (PvdA) merkt op dat dat niet exact is wat zij zegt. Het zou daar moeten waar de meest ongelijke kansen zijn. Dat is niet per se een evenredige spreiding over de stad.
Mevrouw Vermeulen (GroenLinks) bevestigt dat het haar intentie juist daar in te zetten waar de behoefte het grootst is.
Mevrouw Assen (PvdA) deelt dat helemaal. Idealiter moeten de Kindcentra wel goed verspreid wordt over de hele stad; bekend is dat het lastig is en dan is het goed om te beginnen waar de meerwaarde het grootst is.
Mevrouw Van der Wilt (D66) merkt op dat de wijken waarin nu de IKC's komen best gemêleerde wijken zijn; zij vindt de uitspraken van de PvdA wat zwart-wit. Zij zoekt naar een genuanceerder beeld dan zoals de PvdA het nu doet overkomen.
Mevrouw Assen (PvdA) ziet de hoogste mate van realisatie in Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern. Dat is haar antwoord.
Mevrouw Van der Wilt (D66) noemt de toeleiding naar specialistische jeugdzorg; dus ook het hoogst in Leidsche Rijn. Mogelijk hebben de fracties ongelijke perspectieven op wat ongelijk investeren is. Zij ziet ook daar de noodzaak voor dit soort centra.
Mevrouw Assen (PvdA) koppelt de hoogste toewijding naar specialistische jeugdzorg aan hoogopgeleide ouders die die weg het beste weten te vinden. Dat is voor haar het tegenovergestelde van ongelijk investeren.
Zij vervolgt haar betoog met de financiële reserves van schoolbesturen. Zij refereert aan de inbreng van GroenLinks en D66. Zij deelt hun oproep.
Zij sluit zich aan bij de uitspraken van GroenLinks over de veelheid van subsidies.
Zij vraagt of de wethouder over deze onderwerpen kan aangeven in gesprek te gaan met de schoolbesturen om met de wortel in de hand ervoor te zorgen dat op die gebieden meer gelijke kansen worden geboden.

D66 stipte ook het Jeugdeducatiefonds aan. Ook haar fractie vindt het niet fijn wanneer individuele organisaties steeds terugkomen in de raad. Haar fractie is wel van mening dat daarvoor een duurzame oplossing gemaakt moet worden. Mogelijk kan dat via de suggestie van D66.
Zij vraagt vandaag en morgen aandacht voor sleutelberoepen; cruciale beroepen waar nu personeelstekorten spelen met grote impact voor alle Utrechters. Zij deelt dat bij veiligheid en zorg en op onderwijs; dan gaat het over categorieën wonen, mobiliteit, voorrang kinderopvang en BSO, en campagnes om te werven. Bij onderwijs komt dat volgende week terug in de raadsbehandeling Lerarentekort.
Mevrouw Al-Saqaff (VVD) vraagt of de PvdA het jammer vindt in het kader van de sleutelberoepen, dat de omscholingsregeling richting die beroepen on hold staat. De omscholingsregeling die ervoor zorgt dat mensen die geen werk hebben omgeschoold kunnen worden naar de cruciale beroepen. Die wordt geëvalueerd en wordt niet doorgezet blijkt uit de antwoorden op schriftelijke vragen. Zij vraagt wat de PvdA daarvan vindt.
Mevrouw Assen (PvdA) wordt hierdoor overvraagd. Zij vraagt zich dan af hoe effectief die was; een evaluatie lijkt haar sowieso waardevol. Op deze vraag specifiek moet zij het antwoord schuldig blijven.

De heer Talhaoui (PvdA) noemt stagediscriminatie een serieus probleem voor alle MBO studenten in Utrecht. Op dit moment zijn er geen precieze cijfers over het aantal studenten dat uitvalt of vertraagd omdat ze geen stage kunnen vinden. Dat is niet bekend. Zijn fractie stelt een centraal registratiesysteem voor om de stageplekken op te zetten. Dat helpt het stadsbestuur alle problemen te signaleren en aan te pakken. Wat hem betreft verdient elke MBO studenten een goed stage. Voorkomen moet worden dat er studievertraging optreedt. In een eerder debat is daarover gesproken. De wethouder zou daar op terugkomen in Q1. Hij roept de wethouder op in zijn brief expliciet mee te nemen hoe het stadsbestuur inzicht krijgt in de uitval van MBO studenten die geen stage konden vinden.
In het kader van de economie noemt hij de sleutelberoepen met groot personeelstekort met veel impact voor alle Utrechters. Die hebben een maatschappelijke waarde. Daaraan moet het stadsbestuur iets doen. Zijn fractie wil een gerichte aanpak om die Beroepen zoveel mogelijk aantrekken voor de stad Utrecht. Hij krijgt graag de reactie van de wethouder op de vraag of een dergelijke brede aanpak op te zetten is.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) gaat in op de Paarse Vrijdag. Haar fractie maakt zich grote zorgen over LHBTQI-plus scholieren. Zij ziet een zorgelijke trend van een afname van veiligheidsgevoelens, meer pesten en agressie, verslechtering van welzijn van deze scholieren. Het stadsbestuur mag niet accepteren dat deze jongeren in Utrecht niet zichzelf kunnen zijn. Tegelijkertijd is te zien dat steeds meer leerlingen door ouders thuis gehouden worden, bijvoorbeeld op Paarse Vrijdag. Zij roept de wethouder onderwijs op om hierop actief het gesprek aan te gaan met scholen in de aanloop naar Paarse Vrijdag. Zij krijgt hierop graag de reactie van de wethouder.
In het kader van Werk & Inkomen staat de bestaanszekerheid van veel Utrechters onder druk. Veel kinderen groeien in armoede op. Haar fractie vindt dat schrijnend. Haar fractie is een afwachting van nieuw beleid; binnenkort zal hierover het debat aangegaan worden. Vooruitlopend noemt zij het volgende.

Zij kan zich aansluiten bij de inbreng van GroenLinks over de toegankelijkheid van regelingen. Ook haar fractie is benieuwd wanneer de raad daarover meer zal horen. Daarnaast zijn nu al regelingen en vragen over de energietoeslag. Steden als Amsterdam en Rotterdam hebben die al uitbetaald. In Utrecht hebben belanghebbenden nog niets gehoord. Zij vraagt wanneer daarover duidelijkheid komt. Zij vraagt waarom het zo lang duurt.
Met betrekking tot de vrijwillige ouderbijdrage vindt zij het goed dat in het PO gesprekken lopen. Het lijkt erop dat er een schooloverstijgend Solidariteitsfonds komt. Tegelijk las zij in de laatste brief dat dat in het voortgezet onderwijs (VO) moeizaam gaat, terwijl het daar eigenlijk nog harder nodig is. Dat is de doelgroep die het moeilijkst rond kan komen in Utrecht. Hoe gaat de wethouder dwingend een beroep doen op de VO-scholen. En in de tussentijd werk maken van een maximum bijdrage. Daarover is een motie aangenomen waarin staat dat er een plan moest komen. Zij constateert dat er nog geen plan ligt.

De heer Talhaoui (PvdA) noemt winkelcentra die niet in de Hoofdretailstructuur vallen. Hij dankt de fractie van het CDA die daarover ook inbreng had. Haar fractie wil de winkelcentra zoals op de Marco Pololaan of op de Rijnbaan dezelfde financiële mogelijkheden bieden zoals alle andere winkelcentra. Hij vraagt de wethouder hoe daartoe te komen. Welke stappen zijn nodig omdat voor elkaar te krijgen?
De heer Peters (D66) vraagt waarom deze vraag opnieuw gesteld wordt. Wat is er veranderd sinds de laatste keer de wethouder een antwoord heeft gegeven.
De heer Talhaoui (PvdA) merkt op dat er niets is veranderd; het antwoord van de wethouder was dat de raad er iets aan moet doen. De vraag is dan wat de raad moet doen om dit voor elkaar te krijgen.
De heer Peters (D66) merkt op dat volgens hem ook steeds gezegd is dat er een focus moet zijn met de beperkte capaciteit en middelen die er zijn op EZ. Hij vindt het dan goed dat de focus gelegd wordt op de locaties die het het hardst nodig hebben.
De heer Talhaoui (PvdA) licht toe heel veel problemen te zien op de Marco Pololaan en de Rijnbaan; dan wordt gesproken over oplossingen als camera's, de criminaliteit moet bestreden worden. Zijn fractie wil daarvan een levendig winkelcentrum maken en niet een centrum dat ten dode is opgeschreven omdat er geen financiële middelen geboden worden.
Mevrouw Al-Saqaff (VVD) sluit zich aan bij de interruptie van D66. Zij merkt op dat het antwoord ook was dat wanneer de raad het er niet mee eens is met hoe het nu gaat, de raad een debat aan kan vragen. Nu hoort zij voor de derde keer de PvdA dit punt inbrengen; zij vraagt waar het debat blijft over de hoofdretailstructuur.
De heer Talhaoui (PvdA) kondigt dat debat aan.

Mevrouw Kendir (Student & Starter) gaat allereerst in op Werk & Inkomen.
Zij merkt op dat in de programmabegroting aangegeven wordt dat het aantal banen in de stad per hoofd van de bevolking in de komende jaren stijgt. Wanneer gekeken wordt naar de uitstroom uit de bijstand naar werk, is vanaf 2023 een stagnatie te zien. Dit roept vragen op bij haar fractie over de effectiviteit van de genomen maatregelen. Haar fractie vraagt zich af of die maatregelen wel voldoende zijn om de gestelde doelen te bereiken en of een en ander voldoende op elkaar is ingespeeld. Zij krijgt graag de reflectie van de wethouder.
Zij leest ook in de programmabegroting dat het aantal huishoudens met schulden dat professionele hulp ontvangt in de komende jaren zal stijgen. Dit baart haar fractie

grote zorgen. Utrecht werkt toe naar een schuldenvrije stad onder andere met de aanpak Utrecht, schuldenvrij. Zij vindt het belangrijk niet alleen te focussen op formele schuldhulpverlening, maar ook oog te hebben voor diegenen die al in de schulden zitten of dreigen daarin te belanden. De informele ondersteuning van die groep is van groot belang en verdient meer aandacht. Zij verneemt graag van de wethouder een extra inspanning, ook om het aantal huishoudens te kunnen terugdringen dat aanklopt bij professionele hulp in verband met schulden.
Als het gaat om de tegemoetkoming van studenten in hun energiekosten dienden Student & Starter samen met D66 moties in over de toekenning van energietoeslag aan studenten in financiële nood. Een van de moties droeg op om actieve inspanning te leveren richting het creëren van de mogelijkheid voor studenten om die toeslag aan te vragen en te ontvangen. Haar fractie ging op onderzoek uit; daarin bleek dat enkele studenten op de hoogte waren van de aangepaste regeling. Vaak was dat ook omdat haar fractie de studenten zelf had geïnformeerd. Daarnaast zijn de voorwaarden voor het aanvragen versoepeld. Dat is nog niet gepubliceerd op de website. Zij krijgt graag de reflectie van de wethouder op de inspanning die is geleverd om het geld ook echt bij de studenten terecht te laten komen en een toezegging om steviger in te zetten op het bekendmaken van deze regeling.
Zij vervolgt met in te gaan op onderwijs. Vorig jaar bracht een onderzoek van Researchnet een alarmerende realiteit aan het licht: bijna de helft van de studenten in het hoger onderwijs, ontving geen enkele vergoeding voor de stage. Daarnaast is te zien dat MBO studenten over het algemeen helemaal geen of een lagere stagevergoeding krijgen. Deze kwestie is belangrijk in sectoren waar de meeste stages worden gelopen, zoals in het onderwijs en in de gezondheidszorg. Uit onderzoek van de CNV blijkt dat slechts 7% van de CAO's stagevergoedingen meldt. Dat laat een ernstig hiaat zien in de bescherming van stagiaires. Haar fractie wil verplichte stagevergoedingen voor alle studenten in het onderwijs. Op lokaal niveau zijn in sommige gevallen aanvullende afspraken te maken bovenop een CAO. Het biedt Utrecht unieke kansen om de stad aantrekkelijker te maken voor jong talent.
De heer Otto (EenUtrecht) vindt het een mooi voorstel en initiatief. Hij vraagt wat dan te doen wanneer organisaties graag een stageplek willen bieden maar daarvoor geen middelen hebben om een stagevergoeding te betalen.
Mevrouw Kendir (Student & Starter) heeft in eerdere debatten de wethouder gevraagd met organisaties in gesprek te gaan en te kijken naar een vorm waarbij dit kan. Zij voorziet dat daarvoor een zoektocht nodig is. Dat is nodig bij elke verandering. Organisaties mogen daarvoor wel een inspanning leveren; zo belangrijk vindt haar fractie dit.
Mevrouw Van der Wilt (D66) vindt het goed om hierin een formeel onderscheid te maken tussen stichtingen en werkgevers. Sommige organisaties hebben heel veel stagiaires. Datgene wat nu voorgesteld wordt door Student & Starter zou voor die organisaties tot heel veel kosten leiden. Zij noemt dat ook een minder menselijke situatie. Zij doet de suggestie dit verschil aan het college mee te geven.
Mevrouw Kendir (Student & Starter) antwoordt dit te zullen meegeven.
Zij vervolgt haar betoog in haar termijn. Zij roept de wethouder op toe te zeggen dat Utrecht de mogelijkheid tot lokale afspraken over stagevergoedingen serieus onderzoekt en evalueert. Dat zou studenten in de stad kunnen ondersteunen en bijdragen aan de groei van de lokale economie door talent aan te trekken en te behouden.
De heer Talhaoui (PvdA) vraagt of mevrouw Kendir hiermee ook MBO-studenten bedoelt.

Mevrouw Kendir (Student & Starter) antwoordt bevestigend en verwijst naar haar inbreng.

De heer Stevens (Student & Starter) vervolgt met economische zaken. Hij noemt de stijgende kosten voor grondstoffen en energie en inflatie als onderdeel van ongunstige marktomstandigheden. Dan gaat het vaak om problemen die vooral lokale ondernemers raken. De ondernemers hebben steeds meer moeite met hun voortbestaan. Hij vraagt of het college op de hoogte is van gevallen waarbij de markt beïnvloed wordt door ondernemers die hogere huren kunnen betalen. Hij vraagt of de dergelijke situaties rekening gehouden wordt in de ondersteuning van lokale ondernemers. Hij krijgt hierop graag de reactie.
Zijn fractie vraagt al jaren om een locatie voor grootschalige evenementen. Zijn fractie is blij te horen dat die er eindelijk komt. Zijn fractie vindt dat een dergelijke locatie aan een aantal voorwaarden moet voldoen; hij denkt daarbij aan multifunctionaliteit van de locatie die ook buiten grote evenementen om te gebruiken is, bijvoorbeeld door een tijdelijke exposities van kunstenaars in de vorm van een beeldentuin en een goede ontsluiting met het openbaar vervoer. Hij vraagt of de wethouder kan toezeggen dit mee te nemen.
Met betrekking tot volksgezondheid vindt hij het ontzettend mooi dat de jeugdgezondheidszorg jaarlijks ongeveer 150.000 contactmomenten heeft en daarin 95% van alle Utrechtse kinderen ziet. Student & Starter vindt de gezondheid van de toekomstige generatie ontzettend belangrijk. Hij vraagt hoe die interactie wordt benut om de gezondheidsverschillen bij kinderen vroegtijdig te signaleren en aan te pakken. Hij denkt daarbij aan bijvoorbeeld integrale een aanpak tussen de verschillende zorginstellingen.
Daarnaast vindt hij een rookvrije generatie in 2035 van groot belang. Naast sigaretten zijn vooral faves steeds populairder onder jongerend. Dat heeft uiteindelijk meer rokers tot gevolg. In hoeverre wordt die opkomende trend meegenomen? Gelden daarvoor dezelfde regels als voor roken? Hij krijgt graag een reactie hierop. Daarnaast sluit hij zich aan bij de vraag van D66 over SOA’s en over sekswerk.

De heer Simşek (DENK) merkt op dat in een diverse stad als Utrecht is veel scholieren verschillende achtergronden hebben, waaronder ook scholieren met een islamitische achtergrond. Niet op elke school geld dat de Ramadan een officiële feestdag is. Zijn fractie ziet graag dat de Ramadan als officiële feestdag wordt ingevoerd om de saamhorigheid te versterken; hij ziet het graag terug in de Utrechtse Onderwijsagenda die nog gepresenteerd zal worden. Hij krijgt hierop graag de toezegging van de wethouder.
Voor het overige kan hij zich aansluiten bij een aantal punten: onderwijshuisvesting van GroenLinks, stagevergoedingen van Student & Starter. Hij kijkt met veel interesse mee naar een voorstel van het CDA voor een campagne tegen de normalisatie van drugsgebruik.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) gaat in op onderwijs, volksgezondheid, en economie. Hij zal ze in die volgorde behandelen.
Hij hecht een enorme waarde aan het pluriforme onderwijs in de stad. Dan gaat het hem zowel om een praktische, theoretische insteek als de ideologische achtergrond van het onderwijs. Daarbij vindt zijn fractie het van belang dat de leerlingen en studenten die het nodig hebben een steun in de rug krijgen, dat iedereen die in

Utrecht onderwijs geniet, dezelfde kansen moet hebben. Daarbij vindt hij het van belang dat iedereen toegang heeft tot het onderwijs dat aansluit bij zijn of haar behoeften. Daarvoor is een voorziening als leerlingenvervoer noodzakelijk. In het afgelopen jaar is meerdere malen aandacht gevraagd voor de druk op die voorziening. De afgelopen Voorjaarsnota bracht even lucht. Maar voor een oplossing op de lange termijn is nog geen sprake. De doelstelling in deze programmabegroting is dat in de komende vier jaar geen leerling thuiszit vanwege het ontbreken van vervoer. Dat onderschrijft zijn fractie van harte. Het college gaf een aantal oplossingsrichtingen in afwachting van een groter actieplan dat komend jaar gereed zal zijn. Hij vraagt of het college een indicatie kan geven van de stand van zaken op dit moment met de doelstelling dat geen enkel kind thuis mag zitten. Hij krijgt hierop graag de reactie van de wethouder.
In het licht van volksgezondheid is sprake van een lichte daling waarbij ook de daling niet evenredig verdeeld is over alle inwoners en wijken. De ChristenUnie staat voor een stad die dat tij keert en die er is voor inwoners die een steun in de rug nodig hebben. Vanuit dat beginsel staat hij in het bijzonder stil bij gokken. Landelijk begint de politiek terug te komen op de liberalisering van het gokbeleid. Lokaal ziet hij zich geconfronteerd met de gevolgen daarvan. Het aantal mensen dat gokt is toegenomen. Gemiddeld verliezen mensen honderden euro's per maand. Daardoor kan hij zich voorstellen dat een deel van hen ook in schulden leeft. Hij vraagt of het college een beeld heeft van de omvang van de problematiek rond gokken en hoe groot de problematiek is met de daaraan gerelateerde verslaving en schulden in Utrecht. Zijn deze mensen ook in beeld bij de schuldhulpverlening? Welke hulp wordt hen geboden? Hij krijgt hierop graag de reactie van de wethouder.
In het kader van de economie is er een afspraak gemaakt om de hotelstop los te gaan laten. Dat betekent niet automatisch voor zijn fractie dat de gemeente Utrecht een totaal nieuw beleid krijgt op dat gebied. De wethouder lijkt dat wel van plan te zijn. Hij vraagt waarom het nieuwe beleid en bijbehorend onderzoek noodzakelijk is.

De heer Otto (Een Utrecht) gaat in op bestaanszekerheid. Hij heeft er nota van genomen dat veel partijen zich daarover zorgen maken. Hij sluit zich aan bij de inbreng daarover; worden alle kwetsbare Utrechters nog wel bereikt met het aanstaande nieuwe kader. Hij kijkt met belangstelling naar de beantwoording daarop.
Naar aanleiding van de Raadsinformatiebijeenkomst over basisbanen stelde hij met de PvdA vragen aan het college. Hij vraagt de wethouder of zij net als zijn fractie erg gecharmeerd is van wat Groningen vertelde en of Utrecht daar naar kan kijken om na te gaan of dit ook voor Utrecht iets is. Dat komt ook in de vragen naar voren die eerder zijn gesteld.
EenUtrecht zal zorgvuldig kijken naar de belangen van lokale kwetsbare ondernemers in Utrecht in het licht van het beleid van de gemeente. Zijn fractie krijgt nog steeds signalen dat kwetsbare ondernemers niet altijd de hulp krijgen die ze zoeken of die ze nodig hebben. In de komende tijd zal zijn fractie daar naar blijven kijken.
Ten vierde sluit hij zich aan bij de PvdA over stagediscriminatie. Ook daarop is zijn aandacht gericht in de komende tijd. Hij kijkt met belangstelling naar het geluid hierover uit het college.

De heer Gaillard (Stadsbelang Utrecht) sluit zich met een iets andere insteek aan bij de voorgaande vragen over de financiële reserves van schoolbesturen.

Hij gaat in op geluidsoverlast. Hij noemt de beleidsnota Geluid en Trillingen waarmee de mogelijkheid is ontstaan om bij nieuwe ontwikkelingen strengere waarden te hanteren. Later zal zijn fractie hierover uitgebreid in debat gaan. Hij vindt dit in het kader van de programmabegroting een belangrijk punt.
Hij leest in de programmabegroting dat voornoemde ontwikkelingen kunnen leiden tot een aanpassing van de doelstelling indicatoren in de volgende programma-begroting. Hij legt de vraag voor waarom het stadsbestuur zou wachten. Hij pleit ervoor de mogelijkheid aan te grijpen en ambitie te tonen. Een ambitie van minder of gelijk aan 30% inwoners dat vaak overlast van lawaai ervaart in 2024/2025 en 2026 vindt hij niet zo ambitieus. Al jaren lijden inwoners onder geluidsoverlast. Al jaren overschrijdt de gemeente Utrecht haar eigen geluidsambities. Al jaren wordt gesproken over het terugdringen van overlast van lawaai zonder concrete actie. Hij pleit ervoor nu door te pakken en niet tot volgend jaar te wachten. Wanneer nu al bekend is dat het instrument er aankomt, is nu al te stellen dat de doelstellingen scherper kunnen en moeten.
Mevrouw Kendir (Student & Starter) had dit gelezen bij milieu en emissieloos vervoer.
De voorzitter vraagt uitsluitsel van het college.
Wethouder Oosters gaat er graag over in gesprek bij de commissie voor milieu.
De voorzitter vraagt of stadsbelang dit punt nu wil afmaken; of komt de heer Gaillard er morgen op terug.
De heer Gaillard (Stadsbelang Utrecht) maakt zijn inbreng af.
Hij vraagt waarom gekozen is voor de doelstelling van gelijk aan of minder dan 30%. Hij vraagt of de wethouder het met Stadsbelang eens is dat het een sterker signaal zou zijn naar de inwoners die structureel dagelijks geluidsoverlast ervaren om de ambitie scherper te stellen en daarop daadwerkelijk door te pakken.
Hogere kosten zijn voor een hogere ambitie bij dit onderwerp niet aan de orde. Het gaat hier om beleidskeuzen. Niet steeds de eigen geluidsambities te overschrijden bij elk bouwplan. Strenger handhaven op geluidsoverlast waar dat mogelijk is. Scherper toezien op het toekennen van vergunningen. Utrecht met minder overlast van lawaai is zijns inziens mogelijk. Maar daarvoor moet wat hem betreft het college beginnen met het aanscherpen van de doelstellingen en daarop doorpakken.

Mevrouw Hessel (Utrecht Solidair) vindt dat een gezonde stad staat voor de bestrijding van de tweedeling. Wat haar betreft: geen stadsvilla's versus schimmelwoningen met enkel glas. Geen uitzichtloze bijstand versus allerlei banen in de armoede-industrie. Wat haar betreft worden ook plaatselijke ondernemers ondersteund, te beginnen met standplaatshouders, MKB-ers. Zij zou alle wethouders willen vragen mogelijkheden te zoeken om in verschillende sectoren tot combinaties te komen. Zij geeft een voorbeeld: de sluiting van de dagbestedingsplaatsen van Reijnaerde is voor heel veel deelnemers een hele verdrietige zaak, maar kost ook werkgelegenheid. Zizo is een bekend lunchcafé. Wat die organisatie opbreekt is de enorm hoge huur. Nu is er ook Utrecht Mooier Maken, verschillende organisaties kregen een mooi pand in de binnenstad. Zij doet de suggestie dat ook te doen voor Zizo. Sommige kregen een pand plus subsidie; zij stelt voor na te gaan of dit soort ondernemingen die zo belangrijk zijn voor kwetsbare Utrechters, de dagbesteding betaalbare ruimte is te geven.
Zij sluit zich aan bij de VVD op de Omscholingsregeling voor cruciale beroepen te onderzoeken waarom daarvan weinig gebruik gemaakt is. Die regeling is de manier

om uit de armoede te komen. Tevens wordt daarmee het personeelsgebrek opgelost in de sectoren van cruciale beroepen.
Zij vindt de tekorten in het onderwijs alarmerend. Heel veel geld gaat naar de culturele sector voor educatieve trajecten binnen de basisschool. Dat idee komt uit de culturele sector. Zij stelt voor te kijken naar de vele educatieve projecten in Utrecht. Wanneer ze allemaal op een rij gezet worden, is elke school met een dagdeel cultuurmaker te bemensen. Zo zou wat haar betreft de gemeente kostenneutraal een enorm tekort kunnen oplossen op de basisscholen.
Zij pleit ervoor voor de onderwijzers gratis parkeren te regelen. Zij vraagt dat te onderzoeken. Zij pleit ook voor het nagaan hoe Utrecht aantrekkelijk is te maken voor onderwijzers. Veel onderwijzers haken af omdat heel Utrecht betaald parkeren wordt.
Mevrouw Van der Wilt (D66) zijn de laatste woorden van mevrouw Hessel uit het hart gegrepen: alles begint bij onderwijs, zei mevrouw Hessel. Zij vraagt of Utrecht Solidair haar oproep steunt aan het begin van haar betoog dat juist onderwijs een belangrijk punt zou moeten zijn in het maken van keuzes met bezuinigingen.
Mevrouw Hessel (Utrecht Solidair) onderschrijft volledig de bijdrage van D66.

De voorzitter opent direct de beantwoording.

Wethouder Voortman gaat in op de inbreng van de fractie van de VVD over de armoedeval en werken meer laten lonen. De wethouder bevestigt dat wanneer mensen net boven de 150% uitkomen, ze te maken krijgen met de armoedeval. Dat komt deels vanwege lokaal beleid omdat de U-pas dan wegvalt. Dat is inherent aan een inkomensgrens. Wanneer de raad dat per se zou willen voorkomen met armoedebeleid, is geen eenvoudig armoedebeleid meer te voeren. Het stadsbestuur komt daarover te spreken bij de Armoedenota die begin volgend jaar naar de raad gaat.
De wethouder benadrukt eenvoud heel belangrijk te vinden en dat de uitwerking niet zou moeten uitvallen naar geen enkele armoedeval. Zij schetst nu een dilemma.
Mevrouw Al-Saqaff (VVD) vraagt of de wethouder met haar van mening is dat werken moet lonen en dat het dan toch vervelend is wanneer mensen weer gaan werken ze erop achteruit gaan. Ziet de wethouder dat dat niet stimulerend is?
Wethouder Voortman antwoordt bevestigend. Voor een groot deel heeft dat te maken met rijksbeleid, en voor een beperkt deel met lokaal armoedebeleid. Wanneer het stadsbestuur zou zeggen dit belangrijk te vinden, is dit te voorkomen met verschillende staffels. Dan wordt de armoederegeling ook ingewikkelder.
Bij het in beeld brengen van de gemeentebrede bezuinigingsopties wordt ook gekeken naar een efficiëntere uitvoering. Het budget voor het RMT is incidenteel en komt van het Rijk. De kosten voor trajecten voor de doelgroep worden één op één door het Rijk vergoed. Dat geldt ook voor de uitvoeringskosten.
Het college staat zeker open voor armoedebeleid en private fondsen. Het college gaat de mogelijkheden onderzoeken. Dat komt terug in het Uitvoeringsprogramma Armoede in Q2.
Mevrouw Kleinrensink wilde weten wanneer meer informatie komt over het versimpelen van de aanvraag voor bijzondere bijstand. De wethouder zet uiteen dat dat een plek gaat krijgen in het eerste Uitvoeringsprogramma in 2024 in Q2.
Zij vindt het een origineel idee om de uitkering op één cent te zetten wanneer een uitkeringsgerechtigde werk heeft gevonden. Zij is bereid naar die mogelijkheid te kijken.

Het CDA stelde de maatschappelijke diensttijd aan de orde. Vanuit OC&W is een regiocoördinator aangesteld die vanuit de provincie Utrecht een taak heeft om meer bekendheid te geven aan de maatschappelijke diensttijd en ook de samenwerking te bevorderen. In Utrecht is de vrijwilligerscentrale daar nauw bij betrokken.
D66 wilde weten hoe te voorkomen dat armoede zich uitbreidt naar middeninkomens. Het college wil met de armoederegelingen zich focussen op de groep mensen die het het hardst nodig hebben; dat is tot 125% van de Wet op het sociaal minimum. Voor inkomens die daarboven zitten is onder voorwaarden ook een beroep mogelijk op de bijzondere bijstand. Maar wanneer de fractie van D66 zegt meer te willen doen voor die groepen, zal dat ten koste gaan van de huidige doelgroep. De wethouder kan niet meer beloven dan mogelijk.
De vraag of de wethouder bereid is om incidentele uitgaven eerst aan de raad voor te leggen beantwoordt de wethouder ontkennend. Zij verwijst naar haar inbreng in de voorjaarsnotacommissie.
Ze is het eens met de PvdA dat het geld van armoederegelingen moet gaan naar mensen die dat geld het meest nodig hebben.
Gevraagd is wanneer duidelijkheid is over de energietoeslag; de wethouder antwoordt dat het college beoogt binnen twee weken duidelijkheid te hebben over de uitbetaling van deze toeslag. Het college doet er alles aan om zo snel mogelijk een nieuwe beleidsregel op te stellen en de toeslag zoveel mogelijk ambtshalve uit te betalen. In 2022 had het college een ruimere doelgroep gehanteerd. Nu heeft de gemeente minder middelen gekregen van het Rijk en heeft het college tijd nodig om onder andere te bepalen welke ruimte er is in financieel opzicht en wat dat betekent voor de inkomensgrens. De gemeente is hiermee niet laat. De wet is er nog geen drie weken.
Mevrouw Kendir sprak over minder uitstroom naar werk. Als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt zijn inwoners die kansrijk zijn in de afgelopen jaren uitgestroomd naar werk. Daardoor zijn in het bijstandsbestand minder inwoners kansrijk om uit te stromen naar werk en wordt het moeilijker om de mensen die nog wel bijstandsgerechtigd zijn te laten uitstromen. Dit vergt per persoon extra inspanningen. Daarom is te zien dat het moeilijker gaat.
Mevrouw Kendir vroeg ook naar een extra inspanning op informele schuldhulp. Het college gaat in navolging van de ActieAgenda verder met intensivering van de samenwerking tussen formele en informele schuldhulp. Daarbij heeft het college ook een trainingsaanbod voor vrijwilligers via Budgetvaardig. Het college doet al heel veel. De wethouder zou het goed vinden wanneer meer getoond wordt wat op informeel gebied al gebeurt, niet alleen in de raadzaal maar ook breder in de zorg.
Mevrouw Raaijmakers (PvdA) vraagt wanneer inwoners van Utrecht het bedrag van de energietoeslag op hun rekening kunnen verwachten.
Wethouder Voortman beoogt binnen twee weken duidelijkheid te hebben over het uitbetalen van de energietoeslag. Zij schat dat mensen na een week of 4 dit op hun rekening kunnen verwachten. Zij zal het laten weten wanneer zou blijken dat het sneller kan.
Zij gaat in op de bijzondere bijstand voor studenten; gezegd is dat het college dat niet voldoende onder de aandacht brengt. De wethouder brengt de dashboardbrief onder de aandacht van 31 mei. In die brief zette het college uiteen wat het allemaal heeft gedaan om studenten te bereiken. Studenten met geldzorgen kunnen terecht bij de Geldzaak. Die zit momenteel ook op het Utrecht Sciencepark. Die kunnen de studenten wijzen op alle mogelijke regelingen waarop zij recht hebben. De Geldzaak

heeft een website opgezet voor studenten met geldzorgen. In die zin heeft het college al heel veel extra gedaan, mede naar aanleiding van de debatten die hierover gevoerd zijn.
Mevrouw Van der Wilt (D66) licht toe dat het haar ging om de vernieuwde regeling die vanaf juli bekend is gemaakt; wat daarop is gedaan.
Wethouder Voortman antwoordt dit is geschreven op de website voor de studenten. De wethouder zet uiteen op de vraag mensen in beeld te brengen met gokschulden, dat het college die groep niet afzonderlijk in beeld heeft. Mensen met gokschulden vallen in de reguliere schuldhulp. Er is geen reden om dit voor Utrecht apart in beeld te brengen. Het landelijk beeld zegt wat dat betreft voldoende.
Zij zal de vraag van de heer Otto over de basisbanen schriftelijk beantwoorden. Daarover zal in november een commissiedebat gevoerd worden.

Wethouder Oosters gaat in op de vraag van de Partij voor de Dieren over de beschadiging van bomen door festivalorganisatoren. Zij begrijpt de vraag van deze fractie heel goed. Er zijn veel organisatoren die de flora en fauna in de stad wel goed weten te beschermen. Het college vat de beschadigingen zeker niet licht op. De schade wordt verhaald op de veroorzakers; die zaak loopt.
Het college heeft het liefst dat er niets verhaald hoeft te worden en dat schade wordt voorkomen. Het is niet mogelijk om een organisatie vooraf te weigeren zonder juridische grondslag. Alleen wanneer de vrees bestaat dat een organisator niet professioneel een evenement op poten kan zetten en daarmee ook de veiligheid kan waarborgen, kan de organisator geweigerd worden. Het beschadigen van bomen is daarvoor niet zwaar genoeg, en daarmee ook onvoldoende grond voor een weigering. Dit is een wel een onderdeel van de kwalitatieve toets bij het voorstel van de locatieprofielen; dus ook de bescherming van flora en fauna. Het college hoopt daardoor beter te kunnen sturen bij het toewijzen van bepaalde locaties aan organisatoren. Daarover spreekt de wethouder graag binnenkort met de raad.
Zij vervolgt haar beantwoording en gaat in op de vraag van Student & Starter over de grote evenementenlocatie. De wethouder is blij met het enthousiasme van de heer Stevens. Zij bedankt hem voor de mooie suggestie in zijn laatste bijdrage. Het college is er nog niet. Het college start met een onderzoek naar een mogelijke locatie. Dat onderzoek zal niet zonder slag of stoot gaan met alle uitdagingen die er zijn in de stad Utrecht. Zij zal de suggestie in die zoektocht meenemen.
Ze kreeg een vraag die schuurt tussen onderwijs en cultuur van mevrouw Hessel van Utrecht Solidair. Zij gaat graag in gesprek met mevrouw Hessel over die kansen, maar dan misschien wel bij het debat over cultuurparticipatie over twee weken. Daarin is de aanpak opgenomen van Cultuureducatie. Misschien heeft mevrouw Hessel daarvoor mooie suggesties. Zij is fan van suggesties die alle problemen oplossen.

Wethouder Eerenberg gaat in op onderwijs. Hij herkent het beeld niet dat onderwijs de gemeentelijke subsidies niet kan vinden. Hij houdt zich aanbevolen voor de concrete informatie daarover om met die scholen in gesprek te kunnen gaan over wat er aan de hand is. Roosendaal heeft meerdere regelingen. Hij zal contact opnemen met Roosendaal om te vernemen welke ervaringen zij hebben. De wethouder denkt een stap verder te zijn in harmonisatie en duidelijkheid. De gemeente beschikt ook een aantal subsidies voor het rijk, bijvoorbeeld de NPO-middelen, de onderwijsimpuls. Die beschikt het college apart omdat daarvoor

spelregels zijn vanuit het Rijk. Die zijn tot zijn grote teleurstelling incidenteel. Ook de wethouder gunt het onderwijs structureel geld. Het zou een rekening voor de raad opleveren wanneer hij alle regelingen structureel maakt.
Eind 2024 komt het college met een nieuw integraal huisvestingsplan. Daarin zit het mechanisme hoe met “overbodige” lokalen om te gaan. Het is onmogelijk om losse lokalen in te zetten voor het speciaal onderwijs. Speciaal onderwijs vergt veel ondersteuning van leerlingen. Met een losstaand klaslokaal zou de gemeente de leerlingen niet ten goede komen. Bovendien zijn de lokalen te gebruiken voor hele mooie doelen; zoals voor oudergroepen, de bibliotheek op school. Hij vraagt voorzichtigheid als het gaat om het terugvorderen van die lokalen. Mogelijk moet geformaliseerd worden onder welke titel scholen dat doen. Dat is wat het college momenteel doet.
Mevrouw Vermeulen (GroenLinks) merkt op dat de wethouder vorig jaar al had toegezegd iets te doen met de gezamenlijke huisvestingsaanpak. Zij wil graag weten welke voortgang daarin is.
Wethouder Eerenberg antwoordt dat op een aantal scholen dit gesprek gevoerd is, bijvoorbeeld om schoollokalen beschikbaar te stellen voor maatschappelijke instellingen. Het mechanisme om dit grootschaliger te doen, vergt een titel, ook in formele zin. Daarom werkt het college momenteel aan het integraal huisvestingsplan. De wethouder zal informatie toesturen over de passage in de brief die het college eerder heeft gestuurd.
Veel fracties gingen in op de reservepositie van scholen, ook naar aanleiding van het lokale nieuws. Ook de wethouder volgde het nieuws. Meerdere raadsleden riepen op tot een gesprek. De wethouder zal dat voeren. Hij wil eerst de Utrechtse onderwijsagenda afmaken. De raad heeft behoorlijk wat huiswerk gegeven aan Onderwijspartijen om de Onderwijsagenda uit te breiden. Dat heeft ook iets gedaan bij de onderwijspartijen. Hij stelt voor nu eerst de Onderwijsagenda af te maken, voordat gesproken wordt over de reserves. De wethouder zegt toe in Q1 2024 het gesprek te zullen voeren, en in Q2 daarover een terugkoppeling te geven. De suggestie die gedaan is in de commissie om maatschappelijke initiatieven van derden te koppelen aan de reservepositie van scholen, zal de wethouder in dat gesprek meenemen. Daarover krijgt de commissie de terugkoppeling in Q2.
Mevrouw Van der Wilt (D66) kan zich voorstellen dat het idee van dat meer gezamenlijk is te doen ook in financieel opzicht, ook nog wel richting kan geven aan de UOA. Zij adviseert de wethouder het niet zo stringent uit elkaar te halen.
Wethouder Eerenberg deelt die wens. Hij wil tijd hebben om met onderwijspartijen aandacht te schenken aan het huiswerk dat de raad de onderwijspartijen heeft gegeven om daarna aandacht te besteden aan de vraag over het inzetten van de reserve positie voor gezamenlijke doelen. Wanneer hij het in een andere volgorde zou doen zou het gesprek met het onderwijsveld minder productief zijn.
Mevrouw Assen (PvdA) merkt op dat vanaf 1 januari er een teruggang komt op het JeugdEducatieFonds (JEF).
Wethouder Eerenberg antwoordt dat dat betekent dat wat gezamenlijk is afgesproken het college tijdelijk een aantal scholen extra zou helpen gestand gedaan zal worden. Elke school die daarmee iets zou willen, staat het vrij om dat te doen.
Mevrouw Van der Wilt (D66) vindt dat terecht opgemerkt. Zij vraagt zich af of het zo gevoeld wordt bij schoolbesturen om dat te doen óf dat de schoolbesturen denken dat de gemeente wel over de brug komt. Dan vraagt zij de wethouder wel om school-

besturen te attenderen op het Jeugdeducatiefonds en daarop te sturen in dit schooljaar.
Wethouder Eerenberg heeft de indruk dat scholen heel goed weten dat de gemeente een incidentele extra bijdrage aan het Jeugdeducatiefonds heeft gegeven en dat ze beseffen dat dat betekent dat een aantal scholen dat geld niet meer zal krijgen omdat het om een incidentele impuls ging.
Mevrouw Van der Wilt (D66) heeft die indruk ook. Zij weet niet of de schoolbesturen zich realiseren dat ook de ogen op hen gericht zijn om hieraan een bijdrage leveren. Dat is de wens die in de raad heeft.
Wethouder Eerenberg gaat veel gesprekken aan in de komende maanden als gevolg van het huiswerk. Hij zal dit ook noemen. Dat is iets anders dan dat afspraken gemaakt worden over de financiële reservepositie.
Gevraagd is wanneer nulmeting komt voor de UKK; het college weet in november wanneer nulmeting gedaan gaat worden. Dit zal gerapporteerd worden in de eerste kwartaalbrief Onderwijs in Q1 2024. Het college gaat dat doen en Utrecht zal het uitvoeren.
De wethouder bevestigt dat het college al ongelijk investeert voor gelijke kansen als het gaat om de UKC's; die zijn gebouwd in het afgelopen jaar in Overvecht, Kanaleneiland, Hoograven, Leidsche Rijn. Het cynische is dat daar de vraag naar kinderopvang en BSO-activiteiten achterblijft ten opzichte van andere wijken. Onderwijs aan 10 -14 jarigen is momenteel op twee plekken in de stad aanwezig. Dat is een van de thema's uit de UOA. Daarover zal in het nieuwe jaar opnieuw gesproken worden.
De heer Simşek (DENK) vroeg dit op te nemen in de nieuwe versie zo dat overal iets te lezen is. Het gaat om de opmerking dat na het debat het moeilijk is om nog allerlei aanpassingen aan te brengen.
Wethouder Eerenberg beantwoordt de vraag over het offerfeest. Hij kan zich goed voorstellen dat feestdagen een onderwerp is waarmee dan toch een uitgebreide agenda gemaakt wordt.
De heer Simşek (DENK) begrijpt de woorden van de wethouder niet helemaal. Komt er nu een aparte agenda voor de feestdagen, of wordt dit onderdeel van de Utrechtse Onderwijsagenda?
Wethouder Eerenberg licht toe dat de Utrechtse OnderwijsAgenda flink uitgebreid wordt. Daar word inclusie en het tegengaan van segregatie een groot onderdeel van. Hij kan zich heel goed voorstellen dat ook de vraag hoe om te gaan met feestdagen voor verschillende minderheden, daarin een plek krijgt. Dan gaat het wat hem betreft over alle feestdagen van alle inwoners van Utrecht om een situatie te scheppen die voor iedereen gelijk is. Hij vervolgt zijn beantwoording.
Zijn collega wethouder De Vries heeft toegezegd een brief te sturen over Stagediscriminatie in Q1. Hij staat daar nog steeds achter. Inmiddels zijn er wel enkele obstakels ervaren; een dergelijk systeem gaat om een behoorlijke financiële investering; de vraag is hoe dat met elkaar te doen. Het beeld van het college is minder geld uit te willen geven aan het sociaal domein; dan zal het stadsbestuur keuzes moeten maken. Er ook nog wel iets over privacy in de AVG. De vraag is of het stadsbestuur alles van MBO studenten wil en kan administreren. Er wordt aan gewerkt. Het antwoord komt in de gevraagde brief.
Student & Starter stelde daarover ook vragen. De wethouder is het eens met de analyse; het college is van mening dat in elke cao een stagevergoeding vermeld moet worden. Dat vindt ook het Rijk. Dat is het gevolg van een Almere-lobby op dat

thema. Wanneer de raad het college zou vragen in Utrecht met werkgevers van allerlei pluimage afspraken te maken over stagevergoedingen, kan de wethouder dat niet waarmaken. Dan moeten er afspraken gemaakt worden die boven de cao's uitgaan met heel veel verschillende werkgevers. Onderwijs maakt deel uit van het sociaal domein en daar komt 17 miljoen euro minder in. Hij heeft geen Team om dit werk op te pakken. Dan vraagt de wethouder de raad om hulp.
De heer Talhaoui (PvdA) gaat in op het systeem van stages en de studenten. Hij vraagt of hij de wethouder hoort zeggen dat het college erkent de cijfers niet te hebben, dat het college niet precies weet welke student wel en niet een stage heeft.
Wethouder Eerenberg erkent dat het college die cijfers niet heeft. Hij probeert ook te zeggen dat het lastig is als gemeente een administratie te voeren van alle MBO studenten of zij al of niet een stage hebben en als ze geen stage hebben welke oorzaak daaraan ten grondslag ligt.
De heer Talhaoui (PvdA) merkt op dat de MBO scholen precies weten welke studenten wel en niet een stage hebben. Die cijfers zijn dan snel op de vragen. Hij vraagt of de wethouder het daarmee eens is.
Wethouder Eerenberg antwoordt dat dat mogelijk is binnen de kaders van de AVG. Hiermee is zijn collega wethouder de Vries bezig momenteel. Wethouder De Vries komt hierop terug in Q1.
De heer Talhaoui (PvdA) benadrukt dat de gegevens anoniem te geven zijn. Het gaat om alle bestaande gegevens bij MBO scholen. Dat kost niet veel tijd.
Wethouder Eerenberg antwoordt dat dat zal moeten blijken; de vraag is nu onder welke condities dit te vragen is. Dat voelt soms gemakkelijker dan de praktijk uitwijst.
Mevrouw Kendir (Student & Starter) hoort wat de wethouder zegt over dat het heel veel personeelskracht vraagt om de cao aan te passen op lokaal niveau. De wethouder had al eerder toegezegd om in ieder geval in gesprek te gaan over stagevergoedingen. Zij vraagt of de wethouder daarnaast nog andere kansen ziet om die hiervan toch werk te maken.
Wethouder Eerenberg denkt het meest effectief geweest te zijn door dit in te brengen in de lobby naar OC&W. De minister heeft de positie om hierop iets te doen vanuit landelijk. Dit is in te brengen in het regulier overleg met de zorg. Wanneer de raad de wethouder vraagt hierop iets te organiseren, vraagt hij de raad iets aan te wijzen in de begroting om niet te doen. Hij kan dit niet waarmaken wanneer hij dit toezegt.
De wethouder gaat in op de vragen van D66 over onderwijs. De fractie pleit ervoor op te passen met bezuinigen op onderwijs omdat het over de volgende generatie gaat. De wethouder begrijpt dat pleidooi. Tegelijkertijd is niets uitgezonderd in de bezuinigingsopdracht van de raad. Zo kijkt het college er naar. Dat neemt niet weg dat de raad mag verwachten van het college dat het college een goed en gebalanceerd voorstel voorlegt; de raad heeft daarover het laatste woord.
Het college heeft een mooie impuls kunnen geven om kinderen meer te laten bewegen op school als gevolg van de afspraken die de raad heeft gemaakt. Over twee weken gaat er een brief naar de raad over dat Sport Utrecht hierin iets gaat doen. Daarbij zal Sport Utrecht aansluiten bij de selectie van scholen die het college heeft gemaakt rondom de gezonde schoollunch.
Hij beantwoordt de vraag over de VO-ouderbijdrage met op te merken dat hij het ermee eens is. Het college is begonnen bij de PO-ouderbijdrage. Daar zit nu de goede energie; hij beschouwt dat als de broedende kip die niet gestoord moet worden. Hij hoopt dat dat een zwaan-kleef-aan effect zal hebben; wanneer het

bestuur en de partijen daar iets moois kunnen neerzetten, verwacht hij daarna aan de slag te kunnen met het VO.
Mevrouw Raaijmakers (PvdA) vraagt wanneer de raad iets hoort over wat in het VO gaat gebeuren. Dat ei wordt ergens in november uitgebroed.
Wethouder Eerenberg antwoordt dat in november het PO-ei wordt uitgebroed. De wethouder zal de raad daarover informeren. Daarbij zal hij meteen vertellen hoe het staat met het VO-ei. Deze toezegging zal in de eerstvolgende kwartaalbrief gestand gedaan worden.
De wethouder deelt mee in het kader van LHBTQI-plus op scholen dat 1 november er een bijeenkomst plaatsvindt met scholen over sociale veiligheid. Daarin is dit een thema. Daarbij zal ook de burgemeester aanwezig zijn.
De wethouder gaat in op het leerlingenvervoer en deelt mee geen actueel getal te hebben. Hij beschouwt de vraag als technisch. Hij kondigt aan dat voor het raadsdebat een tabel hierover naar de raad zal gaan; het gaat soms ook om vrijstellingen.

In het kader van volksgezondheid beantwoordt hij de vraag van het CDA over zijn bekendheid met Rotterdam. De raad zal een raadsbrief krijgen over drugs aan het eind van het vierde kwartaal. In die brief zal het college ingaan op de Rotterdamse aanpak. Hij maakt een verschil tussen legaliseren en normaliseren. Legaliseren van harddrugs zal niet aan de orde zijn. Het college zal hierover terugkomen bij de commissie in het vierde kwartaal.
De heer Van den Broek (CDA) vraagt of de wethouder een tipje van de sluier kan oplichten. Is de gemeente van plan of mee te gaan met de Rotterdamse aanpak of te komen met een vergelijkbare aanpak?
Wethouder Eerenberg antwoordt ontkennend; hij weet dat nog niet.
De heer Simşek (DENK) begrijpt dat de gemeente niet bewust aan het normaliseren is en dat dat ook niet de intentie is van de gemeente. Hij vraagt of de wethouder begrijpt dat de overheid een normstellende rol heeft en dat de stappen in de richting van de decriminalisering, normverlagend tot normstellend kan werken.
Wethouder Eerenberg licht toe dat het college *verantwoord middelengebruik* als norm hanteert. Bekend is wat er gebeurt wanneer zaken worden verboden.
De heer Simşek (DENK) vraagt in welke gevallen drugsgebruik verantwoord is volgens de wethouder.
Wethouder Eerenberg antwoordt dat dat te maken heeft met het middel waarover gesproken wordt, hoe vaak het wordt ingenomen. Velen gebruiken alcohol relatief vaak. Al is objectief vast te stellen dat alcohol een harddrug is. Daarbij is te zien dat een culturele norm niet past op de volksgezondheidsnorm. Zijn norm zal altijd de volksgezondheidsnorm zijn. Dan is het gebruik van softdrugs met mate minder heftig dan het gebruik van alcohol.
Vrij veilig is een landelijke campagne die wordt verzorgd door de GGD op scholen. Hij begrijpt de achtergrond van de vraag van D66; of het nog bij deze tijd past. Het is de wethouder niet gelukt om met de GGD af te stemmen. Hij zal ervoor zorgen dat in de veegbrief de reflectie staat van de GGD over de bewegingsruimte van de gemeente voor Vrij Veilig, seksuele voorlichting op scholen.
Met betrekking tot het Uitstapprogramma van sekswerkers, wordt getoetst op de uitkomst van de cliëntentevredenheidsonderzoeken; die vragen naar of iemand gehoord is, gezien, geholpen, welkom en veilig. Op die vijf assen wordt gekeken of een stap vooruit is gezet. Dat betekent soms dat sekswerkers een andere baan

hebben gevonden, maar dat betekent ook dat ze gehoord en gezien zijn en daarmee al in sommige gevallen een behoorlijke stap voor zichzelf hebben gezet.
Lichtvervuiling is geen onderdeel van de volksgezondheidsaanpak, zegt hij in de richting van de Partij voor de Dieren. Dat heeft ook te maken met focus. Veel is te doen door mensen zelf. Er komt een nieuwe nota Volksgezondheid. Daarbij is dit debat verder te voeren.
Het college zal bestuurlijk kijken naar de eiwittransitie; het college zal bestuurlijk een bezoek brengen aan Groningen. De wethouder ziet daar naar uit. Hij heeft geen ruimte om vanuit volksgezondheid hierop extra mensen of middelen in te zetten. Wanneer de raad vindt dat het college hierop meer moet doen, moet de raad ook zeggen wat het college minder moet doen.
Met betrekking tot de huisartsenzorg overweegt de wethouder dat het misschien het allerbeste is om de raad hierover te informeren in de toegezegde brief voor de raadsbehandeling van de begroting. Dan kan de raad nagaan of de raad daarmee iets wil. Als het gaat om de situatie in Kanaleneiland, is dat belegd bij zijn collega wethouder De Vries als wijkwethouder. Die gaat aanstaande woensdag met partijen in gesprek om na te gaan wat hierop allemaal te doen is.
Mevrouw Assen (PvdA) vraagt of wethouder De Vries morgen in kan gaan op de concrete vragen die zij stelde. **Wethouder Eerenberg** stelt voor dat te proberen. Anders is mevrouw Assen er morgen bij wanneer zij vindt dat het onvoldoende is.
De voorzitter vraagt of de vraag is door te geven zodat wethouder De Vries die kan beantwoorden. **Wethouder Eerenberg** antwoordt bevestigend.
De wethouder gaat in op de vraag het consultatiebureau te benutten voor gezondheidsverschillen. De wethouder antwoordt bevestigend in de zin van dat dit gebeurt in de zin van ongelijk investeren voor gelijke kansen. Hij schetst de aandacht die hierop is.
Vapen staat wat het college betreft gelijk aan roken; staatssecretaris is het met het college eens maar heeft dat nog niet doorgevoerd in alle wetgeving.

Wethouder Schilderman gaat in op de inbreng van de VVD over de gevraagde aandacht voor MKB-ers. Zij deelt mee dat het het MKB in de review council gelukt is. Het verder kijken naar een MKB-toets sluit aan bij het beleid dat het college voert. De wethouder noemt in dat verband de energiecompensatieregeling. Daarbij is van tevoren gevraagd aan lokale MKB-ers of bij de voorgestelde regeling door het college de MKB-er erin slaagt om daarvan gebruik te maken. De wethouder zegt toe bij de update van de ActieAgenda erop terug te komen over of het college dat systematischer aan de raad kan teruggeven.
De VVD vroeg hoe een en ander richting de logistieke bedrijven verder wordt uitgevoerd. De oproep die hierin stond om HUBS en duurzaam vervoer daarin te stimuleren, past ook in het actieprogramma Goederenvervoer; dat lijkt de wethouder de logische plek om daar over de voortgang te spreken.
De VVD vroeg naar de omscholingsregeling. Andere vroegen daar ook naar; er ontstond een beeld als zou die slecht gebruikt zijn. Dat is tot op heden niet het beeld van het college. Op dit moment wordt een evaluatie uitgevoerd. Dat duurt nog even omdat de regeling nog niet is afgelopen. Die loopt tot einde van dit jaar. Daarmee heeft het college nog niet eindcijfers. Dat betekent dat het college de raad in het eerste kwartaal van het volgend jaar gaat informeren over de uitkomsten. Voor het overige is hiervoor aandacht, ook in de regio om na te gaan of dit op een bepaalde wijze is voort te zetten. In Q1 komt daarover meer informatie.

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) zou de wethouder willen vragen of zij kan borgen dat de raad die evaluatie heeft gezien en hierover kan beslissen voordat de regeling afloopt.
Wethouder Schilderman merkt op dat de regeling tot einde dit jaar duurt; de evaluatie komt na afloop van de regeling. Zij verwijst naar de Voorjaarsnota als de raad wil besluiten. Dat kan ook een moment zijn om een nieuwe regeling, of een regionale regeling of een vervolgregeling in te stellen.
Zij vervolgt haar beantwoording met het betoog van GroenLinks. De wethouder vond dat een mooi betoog. Zij vindt dat dat goed aansluit bij wat het college doet met de nieuwe economie-index. De thema's die daarin benoemd zijn, staan daarin centraal. Zij noemt als thema's eerlijke prijzen, circulariteit, nieuwe rijkdom, en inclusie. Een aantal coöperaties komt terug in de stad en wordt ondersteund door de gemeente. Zij noemt voorbeelden van coöperaties. Het lijkt haar heel goed om in het vervolg van de nieuwe economie na te gaan of dit aansluit bij de visie en het denken van GroenLinks hierop. Haar eerste indruk is dat dit goed past.
Het CDA vroeg naar wat het college doet voor verschillende winkelgebieden. Wanneer het gaat om andere gebieden dan die in de binnenstad, ondersteunt het college die via vier sporen: de integrale aanpak op de Amsterdamsestraatweg en Kanaalstraat, Damstraat inclusief de respectievelijke BOM's daarbij. Via de werkgroepen van keurmerk veilig ondernemen, via de subsidie vitale winkelgebieden en via de ruimtelijke economische adviezen. Het college past de lessen toe die opgedaan zijn op andere vlakken.
D66 stelde vragen over de beschikbaarheid van werklocaties; of dat flexibeler ingevuld moet worden? De wethouder vindt dat een heel terecht punt. Dit is een van de ambities die expliciet zijn neergezet: te willen intensiveren op bedrijfsterreinen, verdichten en vergroenen. Dit zal een van de uitgangspunten bij de Beleidsnota werklocaties; die komt in het vierde kwartaal van 2024 naar de raad. Een medewerker van de provincie is hierin een belangrijke.
De Partij voor de Dieren sprak over hoe het gaat met de nieuwe naam Utrecht marketing. De wethouder zegde eerder al toe daarop terug te komen in het eerste kwartaal van 2024. Het college zal dat doen.
De Partij voor de Dieren vroeg ook naar de Veggiedag; eerder gaf de wethouder aan dit eenmalig te organiseren via Utrecht marketing binnen het bestaande budget. Wanneer de ervaringen positief zijn, is de Veggiedag eventueel uit te bouwen.
De PvdA stelde vragen over de sleutelberoepen; of het stadsbestuur voldoende doet aan de tekorten en/of daarvan een beter overzicht te verkrijgen is. De wethouder verwijst daarvoor naar de al toegezegde beleidsnota Arbeidsmarkt; die komt in het tweede kwartaal van 2024. Die gaat in op alle aanpakken op het gebied van de arbeidsmarkt. Dan zijn de tekortsectoren daarin hele belangrijke.
De PvdA stelde vragen over wat het college doet op winkelgebieden; in het antwoord richting het CDA heeft de wethouder daarover al uitgebreider iets gezegd. Wanneer het gaat om specifiek het aanpassen van de retail hoofdstructuur is die in de RSU vastgelegd en door de raad vastgesteld. De raad vond op iedere plek *op tien minuten bereikbaar zijn* van belang - dat is het kader waaraan het college zich houdt.
Student & Starter voerde een voorbeeld aan van iemand die geen huurcontract meer kreeg omdat iemand anders meer betaalde; het college hoort dit signaal minder. Het signaal dat het college sterk verneemt, is schuldenproblematiek bij heel veel ondernemers. Dat komt naar voren via Ondernemers Centraal. Ondernemers kunnen zich met alle vormen van die problematiek melden; dat geldt ook voor huurproblematiek. Dan is van daaruit te kijken wat er gebeurt. Dat vindt vrij uitgebreid plaats. In de afge-

lopen jaren zijn via Ondernemers Centraal 3750 ondernemers persoonlijk gesproken. Daarvan is een beeld gevormd.
De ChristenUnie sprak over een nieuw hotelbeleid; of een onderzoek daar noodzakelijk is. De wethouder zet uiteen dat in het coalitieakkoord is opgenomen dat het college de hotelstop loslaat. Het college gaat na hoe een verantwoorde groei van toerisme is toe te staan met daarbij het duurzame toerisme en het zakelijk toerisme daarin meer ondersteund. Dat maakt dat er een aanpassing moet komen van het hotelbeleid en daarom is dat noodzakelijk.
Utrecht Solidair vroeg of iets meer te doen is voor organisaties zoals Zizo die moeite hebben met de huur. Daarvoor zijn maatregelen die daarbij kunnen helpen. De wethouder noemt in dit verband het Makelpunt. Dat punt kan partijen begeleiden naar wat een andere plek is om in terecht te komen.
De heer Van Bergen (ChristenUnie) vraagt of dat hotelbeleid gaat leiden tot een overkoepelend Utrechts beleid. Gaat dat ruimte bieden om per locatie of per wijk afzonderlijke regelingen te maken?
Wethouder Schilderman licht toe dat het de bedoeling is wanneer Utrechts hotelbeleid gemaakt wordt, dat dat beleid in Utrecht geldt.
Richting Utrecht Solidair voegt de wethouder toe dat naast via het Makelpunt ook via Utrecht Mooier Maken hierbij is te helpen. Zij noemt in dit verband Start in het Hart; daarin kunnen ondernemers maar ook initiatieven hun wensen inbrengen. Die kunnen ook geholpen worden aan een locatie. De wethouder stelt zich voor dat Zizo ook een plek zoekt met een horecavergunning. Dat zijn de plekken waar Zizo kan aankloppen om daarin verder geholpen te worden.

Gemiste vragen
Wethouder Eerenberg deelt mee dat de lichtvervuiling van de DOM besproken wordt bij vastgoed.
Mevrouw Vermeulen (GroenLinks) merkt op dat in het tabel over de subsidies, enkele subsidies ontbraken, vooral de kleinere. Zij had gevraagd of de raad daarover nog nader zal worden geïnformeerd.
Verder had zij gevraagd naar verduurzaming van de ventilatie en vergroening van onderwijsgebouwen; of daarin stappen te zetten zijn in samenwerking met de schoolbesturen.
Wethouder Eerenberg vraagt nadere informatie over de subsidies die ontbreken. Dan zal het college een nieuw overzicht maken.
Als het gaat om bijdragen van schoolbesturen in de verduurzaming, daarvan nu al sprake is. Dat neemt niet weg dat dit een grijs gebied is. De vraag is wat bijgedragen wordt als gebruiker van het gebouw, en wat als een eigenaar van een gebouw. Het gaat altijd om onderhandelingen. Schoolbesturen dragen hieraan bij, zeker wanneer dat tot lagere energielasten leidt. Ook dit komt in het IHP 2024 terug.

Tweede termijn
De heer Otto (EenUtrecht) merkt op dat wethouder Schilderman aangaf dat er veel ondernemers zijn die met schulden kampen. Hij stelde daarover ook vragen in het verleden. Veel ondernemers hebben de indruk niet de schuldhulpverlening te kunnen krijgen die ze nodig hebben. Hij vraagt wat het college daaraan doet. Nu is geregistreerd dat er veel ondernemers zijn met schulden.
Wethouder Schilderman licht toe dat Utrechtse ondernemers terecht kunnen bij Ondernemers Centraal. Dat is de plek waar de ondernemers verder begeleid worden

naar hulpverlening. Dat is ook afhankelijk van waar de schulden uit voortkomen, als het gaat om de vraag wat een logisch pad is voor hulpverlening.
De reden waarom het college vaker schulden ziet, is gelegen in coronaschulden, uitgestelde schulden, veel belastingschulden.

De voorzitter rondt hiermee het debat van deze commissie af.

Toezeggingen
Onderwijs
- Q1 2024 voert de wethouder een gesprek met schoolbesturen over hun reservepositie en in Q2 2024 informeert hij de raad hierover.
- In de onderwijsbrief van Q1:
  - geeft het college aan wanneer de nulmeting van het Utrechts kwaliteitskader over Voorschoolse educatie komt.
  - gaat het college in op de vrijwillige ouderbijdrage in PO en VO en de doorkoppeling.

MBO
- De raad ontvangt in Q1 2024 een voortgangsbrief van het MBO uitvoeringsplan (incl. stagediscriminatie). De PvdA heeft in het debat gevraagd naar een systeem dat inzicht geeft in het aantal mbo-studenten dat uitvalt en geen stage kan vinden. Het college zal in de voortgangsbrief aangeven of en hoe het lukt om een systeem in te richten. Ook schetst het college hierin wanneer het lukt de getallen op te leveren.

Werk & inkomen
- Het uitvoeringsplan dat hoort bij de nota financiële bestaanszekerheid komt in Q2 2024.
- In de dashboardbrief van Q2 204 komt het college terug op de toezegging te kijken of uitkeringen op 1 cent gezet kunnen worden.

Volksgezondheid, drugs
- Eind Q4 ontvangt de raad een brief over drugsgebruik. Het college gaat hierbij in op de aanpak van de gemeente Rotterdam.

Economische Zaken
- Q1 ontvangt de raad een brief over de uitkomsten van de omscholingsregeling.
- In de actieagenda Utrechtse economie (Q2 2024) wordt teruggekomen op de MKB-toets.

<u>Mogelijke moties tijdens slotdebat</u>
- GroenLinks overweegt een motie over onderwijshuisvesting
- CDA komt met een tegenbegroting en moties

<u>In verzamelbrief die voor slotdebat naar raad komt</u>
- Gaat het college in op de huisartsenzorg.

Conclusies
Mevrouw Vermeulen (GroenLinks) neemt zich voor iets in te brengen over onderwijs huisvesting.

De heer Van den Broek (CDA) had de tegenbegroting al aangekondigd; daaraan zullen moties gekoppeld worden. Hij weet nog niet precies welke.
Mevrouw Dada Anthonij (D66) gaat met de beantwoording terug naar de fractie.
Mevrouw Minnaert (Partij voor de Dieren) gaat terug naar de fractie voor overleg.
Mevrouw Assen (PvdA) gaat terug naar haar fractie voor overleg

De voorzitter schorst de vergadering om 18.37 uur tot 26 oktober.

Gemeente Utrecht

Verslag openbare middagvergadering commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie

Datum 5 oktober 2023
Locatie Stadhuisbrug 1, Utrecht
Verslag door Judith Dubero (Notuleerservice Nederland)

Aanwezigen

De voorzitter, dhr. R. van der Zweth, de wethouder, mw. W. Kok (de griffier), dhr. E. Eerenberg, de leden, dhr. B. van Steeg (CDA), dhr. I. Şimşek (DENK), mw. M. Al-Saqaff (VVD), mw. B. van der Wilt (D66), mw. L. Bode (Volt), mw. M. Vermeulen (GroenLinks), mw. H. Assen (PvdA), mw. E. Kendir (Student & Starter), mw. L. de Vries (PvdD), dhr. C. Nyqvist (Stadsbelang Utrecht), dhr. D. van Bergen (ChristenUnie)

Afwezigen

geen afwezigen gemeld

Inhoud

1. Opening……
2. Vaststellen van de agenda van de commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie van 5 oktober 2023…… 2
3. Vaststellen ingekomen agenderingen……..……..2
4. Verslagen……..……2
5. Toezeggingen/moties……..…3
6. Lijst ingekomen stukken……3
7. Raadsvoorstel zienswijze begrotingswijziging 2023-2 GGDrU……..3
8. Raadsvoorstel Utrechtse Onderwijs Agenda 2023-2026……3

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering om 14.00 uur en heet mevrouw Alma van Bommel, voorzitter van het Utrechts Ombudsloket, speciaal welkom.

2. Vaststellen van de agenda van de commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en economie van 5 oktober 2023

De voorzitter vraagt of de commissie agendapunt 7: Raadsvoorstel zienswijze begrotingswijziging 2023-2 GGDrU wil bespreken. Dit is niet het geval. Agendapunt 7 wordt van de agenda afgehaald en als a-punt doorgeleid naar de eerstvolgende raadsvergadering.

3. Vaststellen van ingekomen agenderingen

Raadsvoorstel 'Vermaakje'

De voorzitter vraagt of er behoefte is aan een RIB. Dit is niet het geval. Dit agendapunt wordt voor de commissievergadering van 23 november geagendeerd voor 60 minuten.

Raadsvoorstel voordracht en herbenoeming leden RvT voor de stichting Primair Onderwijs Utrecht

Mevrouw Bode (Volt) wil dit punt tijdens de volgende commissievergadering bespreken. Dit is niet de eerste keer dat de procedure niet goed is doorlopen. De raad wordt veel te laat in positie gesteld. **Mevrouw Al-Saqaff (VVD)** meldt dat de VVD mee-agendeert. Dit punt wordt geagendeerd voor de volgende commissievergadering van 23 november 2023 voor 15 minuten.

3.1 Agenderingen te plaatse op basis van de lijst ingekomen raadsbrieven

Tijdens de vorige vergadering is besloten voor Onderwijs en Huisvesting een debat te voeren. **Mevrouw Vermeulen (GroenLinks)** meldt dat er een meerjarenstrategie komt voor huisvesting. GroenLinks wil hierover een RIB en een commissiedebat. Dit wordt georganiseerd. Het gaat om de toekomstvisie en hoe de raad beter kan sturen op het proces. **De voorzitter** geeft aan dat de RIB op 14 november 2023 gepland is en op 23 november 2023 voor de commissievergadering voor 75 minuten. De agenderende fracties zijn: GroenLinks, Volt, CDA, EenUtrecht en de VVD. PvdA, Stadsbelang Utrecht, PvdD en DENK sluiten zich daarbij aan.

Over de Basisbanen is een RIB geweest, geïnitieerd door de PvdA en EenUtrecht. Deze fracties willen hierover een commissiedebat. **Mevrouw Assen (PvdA)** meldt dat de PvdA, GroenLinks, D66 en de ChristenUnie zich daarbij aansluiten. De VVD komt met een aparte agendering. Zij stelt voor het agendapunt voor 120 minuten te agenderen op de commissievergadering van 23 november 2023. **De heer Van Steeg (CDA)** agendeert mee.

4. Verslagen

Het verslag van de openbare vergadering van 7 september 2023 wordt ongewijzigd vastgesteld, evenals het verslag van de besloten vergadering van 7 september 2023.

5. Toezeggingen/moties

Mevrouw Van der Wilt (D66) wijst erop dat toezeggingen 328 en 315 dezelfde toezeggingen betreffen. Deze toezeggingen worden samengevoegd. Verder informeert zij naar de stand van zaken van toezegging 507. **Wethouder Eerenberg** meldt dat hierop wordt teruggekomen in november 2023. **Mevrouw Van der Wilt (D66)** meldt dat de toezegging was dat dit in Q3 2023 gebeurt. Zij wil weten waarom dit niet is gelukt. De regeling geldt ten slotte voor het najaar van 2023.

6. Lijst ingekomen stukken

Er zijn geen ingekomen stukken.

7. Raadsvoorstel zienswijze begrotingswijziging 2023-2 GGDrU

Dit agendapunt wordt niet besproken.

8. Raadsvoorstel Utrechtse Onderwijs Agenda 2023-2026

Eerste termijn

Mevrouw Vermeulen (GroenLinks) meldt dat GroenLinks veel mooie ambities ziet in de Utrechtse Onderwijs Agenda. Er is veel aandacht voor de sociale en emotionele ontwikkeling van kinderen en jongeren, voor het wegnemen van drempels als het gaat om doorlopende leerlijnen en -methoden. Ook de aandacht voor voorschoolse educatie en het traject speciaal onderwijs is zeer positief. Tegelijkertijd is er nog veel onduidelijk. Hierover heeft GroenLinks vragen en kanttekeningen. Concrete doelstellingen en afspraken worden gemist. In de begeleidende brief wordt wel gesproken over het belang hiervan, maar deze agenda biedt minder houvast dan de vorige agenda. Mevrouw Vermeulen vraagt de wethouder of hij de raad kan informeren wat de stand van zaken is ten opzichte van de vorige agenda, of er een evaluatie is geweest, wat de stand van zaken in 2026 zal zijn, hoe dit bereikt gaat worden, welke ambities en investeringen er nodig zijn en of de wethouder een concretisering van deze agenda kan toezeggen. GroenLinks mist aandacht voor verschillende onderwerpen. Vandaag brengt mevrouw Vermeulen daarvan drie naar voren: gelijke kansen, inclusief onderwijs en onderwijs en sociaal maatschappelijke waarden. GroenLinks wenst een aparte paragraaf over gelijke kansen in het onderwijs. Dit thema komt een beetje terug bij thema 5 over eigen ontwikkeltempo. Hier gaat het over leerrechten, het wegnemen van drempels en een onderwijssysteem met drie lagen van 0 tot 18 en brede brugklassen. Dit juicht GroenLinks toe, maar een echte brede brugklas wordt nog gemist, evenals een concrete uitwerking van onderwijs van 0 tot 18. Als onderwijs van 0 tot 18 op één plek in de stad wordt georganiseerd kan dit leiden tot eliteonderwijs en een toename van segregatie. Mevrouw Vermeulen vraagt de wethouder om een toezegging dit nader uit te werken.

Mevrouw Van der Wilt (D66) vraagt waarom GroenLinks vreest dat 0 tot 18 onderwijs elitair wordt. **Mevrouw Vermeulen (GroenLinks)** antwoordt dat het concept niet elitair is, maar dat alle kinderen er gebruik van moeten kunnen maken.

Mevrouw Vermeulen (GroenLinks) vervolgt haar betoog.

In de agenda wordt gesproken over ontwikkelen in eigen tempo en eigen leerlijn als referentiepunt. Dit is zorgelijk. Er wordt door het onderwijs en de inspectie gewaarschuwd dat dit kansenongelijkheid kan vergroten. Het kost leerkrachten veel tijd en moeite om te werken aan deze thema's. Voorkomen moet worden dat kinderen die hier het meeste behoefte aan hebben juist minder kansen krijgen.

Mevrouw Kendir (Student & Starter) vraagt waarom het inzetten op een eigen unieke ontwikkellijn van een leerling bijdraagt aan het vergroten va kansengelijkheid. **Mevrouw Vermeulen (GroenLinks)** antwoordt dat hoe de leerlijn neergezet wordt sterk afhangt van hoe dat gedaan wordt en door wie en van het ontwikkeltempo van de leerling. Het risico bestaat dat er te lage verwachtingen zijn. **Mevrouw Kendir (Student & Starter)** constateert dat er een gelijk speelveld gecreëerd moet worden zodat iedereen gelijke kansen heeft. Zij vraagt of GroenLinks het ermee eens is dat zodra dat gelijke speelveld er is er wel gefocust kan worden op de unieke leerlijn. **Mevrouw Vermeulen (GroenLinks)** antwoordt dat om een gelijk speelveld te krijgen het belangrijk is dat leerkrachten voldoende gefaciliteerd worden en dat er geen verschillen tussen scholen ontstaan. Als een leerlijn is vastgesteld, is het heel moeilijk daar weer uit te komen. De leerlingen moeten daartoe juist worden uitgedaagd.

Mevrouw Vermeulen (GroenLinks) vervolgt haar betoog.

Op het thema inclusief onderwijs wordt niet expliciet gemaakt hoe iedereen mee kan doen en hoe hiermee bij de huisvesting rekening gehouden kan worden. Het thema multifunctionele ruimten biedt bijvoorbeeld kansen om te komen tot een inclusieve en uitdagende leeromgeving voor medewerkers, ouders en leerlingen. Hier kunnen speciaal en regulier onderwijs samenkomen. Deze ambitie komt te weinig terug. Mevrouw Vermeulen vraagt de wethouder om een toezegging dat dit punt terugkomt in de plannen. Aandacht voor de individuele ontwikkeling is mooi, maar gemist wordt dat onderwijs voorbereidt op de maatschappij. Onderwijs is de schakel tussen de arbeidsmarkt en de samenleving en heeft daarmee een grote maatschappelijke waarde. GroenLinks is benieuwd hoe Utrecht naar aanleiding van de zorgen van de Inspectie bezig is met het burgerschapsonderwijs in het voortgezet onderwijs. GroenLinks wenst dat er aandacht komt voor de collectieve rol van het onderwijs. Sociaal maatschappelijke waarden raakt aan de rol van de professionals die werken in het onderwijs. Er moet aandacht zijn voor het beter organiseren van het opleiden en het werken in het onderwijs. De leerkracht moet centraal staan, moet meer ruimte krijgen om makkelijker in te stromen in het onderwijs zonder dat de kwaliteit en het lesplezier in het geding komt. GroenLinks roept de wethouder op te komen met een lerarenagenda waarin dit verder wordt uitgewerkt.

Mevrouw Assen (PvdA) meldt dat de PvdA worstelt met het punt van anders organiseren. Dit kan gezien worden als een efficiencyslag. Zij vraagt hoe GroenLinks denkt dat dit wel goed kan uitpakken. **Mevrouw Vermeulen (GroenLinks)** antwoordt dat er gesproken kan worden over beter organiseren. Er moet meer flexibiliteit komen voor leerkrachten zodat zij mogelijkheden krijgen zichzelf verder te ontwikkelen. Bij de instroom worden drempels ervaren. GroenLinks wil de lerarenagenda gebruiken om deze discussie goed op papier te zetten. **Mevrouw Assen (PvdA)**

vraagt of het lerarentekort leidend is om dit vorm te geven. **Mevrouw Vermeulen (GroenLinks)** antwoordt dat het lerarentekort één van de redenen is dit vorm te geven, maar ook de veranderende samenleving. Het is een bredere ontwikkeling waarbij gekeken moet worden wat de taak van de leerkracht is, hoe deze kan doorstromen en welke ontwikkelingsmogelijkheden deze heeft.

Mevrouw Van der Wilt (D66) vraagt wat mevrouw Vermeulen beoogt met de lerarenagenda. **Mevrouw Vermeulen (GroenLinks)** antwoordt dat zij een extra uitvoeringsagenda wenst om samen met Utrecht Leert, onderwijspartners en de gemeente Utrecht te bekijken wat mogelijk is en wat van elkaar geleerd kan worden. GroenLinks vindt het nodig dit aanvullend te doen. De gemeente heeft hierin een regierol. **Mevrouw Van der Wilt (D66)** vraagt zich af of een lerarenagenda nodig is.

De heer Van Steeg (CDA) vraagt of het niet beter is de leerkrachten nogmaals te vragen op de Utrechtse Onderwijs Agenda te reflecteren in plaats van een lerarenagenda te maken. **Mevrouw Vermeulen (GroenLinks)** antwoordt dat dat de leerkrachten meegenomen moeten worden, maar dat zij een apart plan wil hebben. Er is verdere verdieping en uitwerking nodig. Een lerarenagenda kan bovendien Utrecht Leert versterken.

Mevrouw Vermeulen (GroenLinks) vervolgt haar betoog.

Er is zoals gezegd een verdere uitwerking nodig en duidelijk moet worden hoe de verschillende thema's zich tot elkaar verhouden want deze raken elkaar. Sommige onderdelen komen uit de wet, andere zijn nog onduidelijk. Het is niet duidelijk wat de Utrechtse kleur is. Zij vraagt de wethouder om een toezegging de raad hierover te informeren. Uit het werkveld komen kritische geluiden over de Utrechtse Onderwijs Agenda. Ook hebben ouders en leerkrachten maar beperkt meegedacht. GroenLinks vraagt de wethouder om een evaluatie en concrete procesafspraken om zo de regierol te nemen. Ouders en leerkrachten moeten in het vervolg een prominente rol krijgen.

Mevrouw Kendir (Student & Starter) memoreert dat eerder is gesproken over dit raadsvoorstel waarbij de raad belangrijke punten heeft meegegeven. Student & Starter benoemt een aantal punten die opvallen. Bij de versterking van professionals in het onderwijs wordt gesproken over ondersteuning voor zijinstromers en flexibele carrièremogelijkheden. Hier wordt de stagevergoeding gemist. Een ander punt dat opvalt is de uitspraak dat de Utrechtse Onderwijs Agenda kinderen gelijke kansen wil bieden door met het onderwijs aan te sluiten bij het tempo waarin kinderen zich ontwikkelen op basis van een gezamenlijk Utrechts beeld van de basisschoolontwikkeling. Deze uitspraak suggereert dat gelijke kansen en de ontwikkellijn van het kind hetzelfde zijn. Hierin moet onderscheid gemaakt worden. Het een heeft te maken met het creëren van een gelijk speelveld voor alle kinderen, het ander met het erkennen van de individuele ontwikkeling van elk kind. Wat betreft het creëren van gelijke kansen wordt aangegeven dat ongelijk geïnvesteerd gaat worden door op wijkniveau te kijken wat er speelt. Dit is een goed punt, maar Student & Starter pleit ervoor om nóg verder te gaan en dit ook de doen door onevenredig te investeren in scholen. Daarnaast pleit Student & Starter ervoor om bij nieuwbouw van scholen ruimte te bieden aan scholen die meerdere onderwijslagen hebben dan bijvoorbeeld alleen het vmbo. Dit kan bijdragen aan de kansen en de beeldvorming van het vmbo en het mbo en op die manier is doorstroming makkelijker. In het nieuwe strategische huisvestingsplan kan dit een plek

krijgen. Digitalisering moet niet als doel op zich worden gezien in het onderwijs. Scholen moeten kritisch kijken naar de effectiviteit en de impact van digitale leermiddelen. Student & Starter wil dit terugzien in de Utrechtse Onderwijs Agenda. Het is goed dat de Utrechtse Onderwijs Agenda ingaat op mentale gezondheid, maar dit is slechts gericht op kinderen tot 12 jaar. Student & Starter ziet dit graag uitgebreid. Samenwerking met het maatschappelijk middenveld is belangrijk. Dit wordt niet teruggelezen, de Utrechtse Onderwijs Agenda gaat alleen in op de samenwerking met het mkb.

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) wijst erop dat de Algemene Onderwijsbond (AOb) in een brief heeft laten weten dat de leraren onvoldoende betrokken zijn geweest bij de totstandkoming van de Utrechtse Onderwijs Agenda. De VVD vraagt wat er met de Utrechtse Onderwijs Agenda precies gevraagd wordt en wat de rol van de gemeente hierin is. Net als GroenLinks had de VVD meer concretisering verwacht. Wat de VVD betreft moeten het mkb en het bedrijfsleven toegevoegd worden.

Mevrouw Kendir (Student & Starter) vraagt of de VVD ook vindt dat het maatschappelijk middenveld toegevoegd moet worden. **Mevrouw Al-Saqaff (VVD)** antwoordt bevestigend.

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) vervolgt haar betoog.

De VVD vindt dat slechts deels is voldaan aan de ouderbetrokkenheid te verwerken in de Utrechtse Onderwijs Agenda. Er wordt kort op in gegaan, maar het gaat erom dat ouders betrokken worden bij de keuzes die gemaakt worden voor hun kind en dat zij de primaire verantwoordelijkheid dragen voor hun kind. De toezegging is onvoldoende uitgewerkt. Toegezegd is dat de referentieniveau's een plek zou krijgen in de Utrechtse Onderwijs Agenda. Dit staat er niet in. De VVD wil weten waarom niet. Bij het thema ontwikkellijn op eigen tempo wordt de voorbereiding van de leerling op het mbo, hbo en wo gemist. De ontwikkellijn moet gaan over de leerling, wat er bij de leerling past en welk vervolgonderwijs de leerling gaat volgen. Mevrouw Al-Saqaff vraagt de wethouder toe te zeggen dit toe te voegen.

Mevrouw Bode (Volt) vindt het positief dat er focus is op sociale en emotionele vaardigheden. Volt heeft twee grote punten van kritiek. Er zijn te weinig leraren betrokken geweest bij het opstellen van de agenda. Er zijn gesprekken geweest met 150 professionals, waaronder 40 leraren en schoolleiders. Het is de vraag hoeveel invloed deze hebben gehad. Daarnaast zijn de lerarenbelangengroepen helemaal niet betrokken. Volt is daarnaast kritisch over de brede basisopleiding die in de agenda wordt genoemd. Over dit idee is landelijk ophef en er is grote weerstand hiertegen onder de beroepsgroep.

Mevrouw Van der Wilt (D66) vindt dat er goede dingen in de Utrechtse Onderwijs Agenda staan, maar heeft ook punten van aandacht. D66 had meer ambitie en concreetheid verwacht. Er worden grotere stippen op de horizon verwacht. Ook D66 vraagt naar de betrokkenheid van leerkrachten. Daarnaast vraagt D66 hoe de raad op het proces kan sturen. D66 vraagt de wethouder of hij wil komen met één uitvoeringsagenda in plaats van losse plannen met extra verdieping vanuit de ambitie van het coalitieakkoord. Zij vraagt de wethouder of hij dit kan toezeggen. Er zijn een aantal punten die verdieping verdienen zoals het tegengaan van segregatie en gelijke kansen, sociale vaardigheid en anti-pestgedrag, opdoen van praktijkervaring en schoolgebouwen. De focus ligt in

de agenda op het primair onderwijs terwijl de verbinding met het voortgezet onderwijs, het mbo en het hbo heel belangrijk is. Dit kan in de uitvoeringsagenda meegenomen worden. Zij vraagt de wethouder dit toe te zeggen.

Mevrouw De Vries (PvdD) sluit aan bij de opmerkingen over de concreetheid van het document en de aansluiting bij de vorige Utrechtse Onderwijs Agenda. Het is lastig te bepalen waar de bevoegdheid en de verantwoordelijkheid van de gemeente ophoudt als het gaat over onderwijs. De PvdD beperkt zich tot twee punten: groene schoolpleinen en lessen op basisscholen voor hengelaars. Het is goed dat er aandacht is voor multifunctionele faciliteiten en duurzame natuur en inclusief ruimtegebruik. Het college heeft eerder aangegeven in gesprek te gaan met scholen over groene schoolpleinen. Hiervoor komen minder aanvragen dan voorheen. De PvdD vraagt wat de reden daarvoor is.

Mevrouw Assen (PvdA) is ook voorstander van groene schoolpleinen. Hiervoor moet subsidie worden aangevraagd. Zij vraagt hoe de PvdD aankijkt tegen het feit dat er veel te veel subsidies zijn. **Mevrouw De Vries (PvdD)** vindt ook dat er veel subsidies zijn, maar de subsidie voor groene schoolpleinen is noodzakelijk. **Mevrouw Assen (PvdA)** vraagt of het uitgangspunt van ongelijk investeren hier ook geldt. **Mevrouw De Vries (PvdD)** antwoordt bevestigend.

Mevrouw De Vries (PvdD) vervolgt haar betoog.

Zij verzoekt de wethouder te reflecteren op voorgaande. Eerder heeft het college toegezegd in gesprek te treden met de hengelaarsvereniging over de vislessen die gegeven worden op de Utrechtse basisscholen. Hengelen veroorzaakt ernstig dierenleed. Dit hoort niet thuis in het onderwijs. De PvdD sluit aan bij opmerkingen die andere fracties hebben gemaakt over gezonde schoollunches, gelijke kansen en tegengaan van segregatie, de inbreng van de leerkrachten, ouders en de buurt, de stagevergoeding en de mentale gezondheid.

Mevrouw Assen (PvdA) vindt dat elk kind recht heeft op kwalitatief goed onderwijs en waar ongelijkheid bestaat, moet dit hard bestreden worden. Dit moet onder andere gebeuren door ongelijk te investeren en segregatie tegen te gaan. De PvdA mist de urgentie om dat te bereiken. Er wordt gesteld dat Utrecht het goed doet op terrein van Utrechtse kindcentra, buitenschoolse opvang, voorschoolse educatie en multifunctionele accommodaties. Hierbij wordt niet vermeld wat er meer of beter moet, wat de relatie is met ongelijk investeren, segregatie bestrijden en zonder te beschrijven wat bijvoorbeeld het gebrek aan plekken of personeel is. Hierop moet extra geïnvesteerd worden. In de programmabegroting staat dat er nieuwe Utrechtse kindcentra worden ontwikkeld in wijken die vanuit ongelijk investeren niet direct voor de hand liggen.

Mevrouw Van der Wilt (D66) kan zich voorstellen dat bij nieuwbouwprojecten direct wordt ingezet op een kindcentrum. Dit hoeft niet per se tot segregatie te leiden. **Mevrouw Assen (PvdA)** geeft aan dat dit wel het geval is als kindcentra alleen in nieuwbouwwijken worden gerealiseerd waar dit voor kinderen minder hard nodig is dan in andere wijken. **Mevrouw Kendir (Student & Starter)** had ook de stilte- en gebedsruimtes in de Utrechtse Onderwijs Agenda willen zien. Zij vraagt hoe de PvdA daar tegenaan kijkt. **Mevrouw Assen (PvdA)** antwoordt dat dit niet het eerste is waar de PvdA aan denkt. Stilteruimtes kunnen gerealiseerd worden wanneer daar behoefte aan is, de gemeente bepaalt dit niet. **Mevrouw Kendir (Student & Starter)** meldt dat het hier gaat om

inclusieve faciliteiten. Stilte- en gebedsruimtes zijn voor scholieren een belangrijk punt. **Mevrouw Assen (PvdA)** vindt dat inclusief onderwijs en inclusieve onderwijsfaciliteiten benoemd kunnen worden.

Mevrouw Assen (PvdA) vervolgt haar betoog.

Elke gemeente moet een lokale educatieve agenda hebben om kansengelijkheid te bevorderen en segregatie tegen te gaan. Er wordt geschreven dat er belang is en focus, maar het wordt te weinig gezegd over hoe daaraan wordt bijgedragen. De uitkomst moet wat de PvdA betreft veel scherper worden neergezet. Gesteld wordt dat dit via uitvoeringsplannen moet gebeuren maar een aantal zaken moet scherper neergezet worden zoals meer regie voor de gemeente. De motie van de PvdA om tot een segregatiemonitor te komen wordt in Q4 van 2023 ingewilligd. De PvdA wil dat dit een plek krijgt in de Utrechtse Onderwijs Agenda. Dit geldt ook voor de Staat van het Utrechtse Onderwijs en de Utrechtse Jeugd.

Mevrouw Vermeulen (GroenLinks) vraagt of de PvdA ook wil dat de Staat van het Utrechtse Onderwijs als basis voor de Utrechtse Onderwijs Agenda had moeten dienen. **Mevrouw Assen (PvdA)** antwoordt bevestigend. Dit moet een geheel worden.

Mevrouw Assen (PvdA) vervolgt haar betoog.

Er moet extra bemensing komen voor scholen die dat nodig hebben. Er wordt uitwerking gemist, bijvoorbeeld in de inzet op brede scholengemeenschappen. Er moet in de Utrechtse Onderwijs Agenda geanticipeerd worden op het aandeel van de NPO-gelden en de solidariteitsfondsen. Ook de PvdA vindt dat er een lerarenagenda wordt opgesteld samen met de leraren en de bonden.

Mevrouw Van der Wilt (D66) wenst dat er één uitvoeringsplan komt, in plaats van allerlei losse. Er moet één document komen waarbij alle leraren betrokken worden. **Mevrouw Assen (PvdA)** meldt dat er gesteld wordt dat er een uitvoeringsplan komt en er moet een document komen dat gezamenlijk met leraren is opgesteld.

Mevrouw Assen (PvdA) vervolgt haar betoog.

Er wordt helemaal niet geanticipeerd op de grote groepen nieuwkomers in de stad die een grote impact op het onderwijs hebben. Dit moet een plek krijgen. De PvdA is kritisch op de term anders organiseren. Deze term moet niet meer gehanteerd worden. Kwaliteit moet voorop staan. Het risico bestaat dat het lerarentekort leidend wordt en er een efficiencyslag gemaakt wordt. Beter organiseren is een betere term, bijvoorbeeld door regeldruk te verminderen, het werken in het onderwijs aantrekkelijker te maken en elk kind beter onderwijs te bieden. De PvdA komt op deze punten met voorstellen.

De heer Nyqvist (Stadsbelang Utrecht) vindt dat een duidelijk kader ontbreekt. Hierdoor kunnen verschillende partijen het niet eens worden. Hij vraagt of de gemeente ervan op de hoogte is dat er spanningsbogen bestaan. Stadsbelang Utrecht ondersteunt de goede bedoelingen in plannen, maar missen het verantwoordelijkheid leggen bij partijen die het moeten uitvoeren. Onderwijzers weten welke leerling extra steun nodig heeft, maar er is onvoldoende tijd en geld. Tegelijkertijd zijn

er in de klas kinderen die geen extra ondersteuning nodig hebben. De verantwoordelijkheid moet gelegd worden bij die partijen die kunnen bepalen waar extra inzet nodig is. Dan pas moet gesproken worden over extra middelen. De doelen zijn goed, maar er moeten kaders zijn.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) is blij met de focus op het individu, de persoonlijke leerweg, het verminderen van de prestatiedruk, de nadruk op de emotionele ontwikkeling en de warme overdracht. De ChristenUnie is kritisch op het feit dat de agenda niet erg concreet is en ongelijk investeren en gelijke kansen.

De heer Şimşek (DENK) memoreert het feit dat de motie van DENK over gebedsruimtes helaas destijds door de raad is verworpen.

Mevrouw Van der Wilt (D66) wijst erop dat een meerderheid van de raad een stilteruimte belangrijk vindt. **Mevrouw Assen (PvdA)** meldt dat het afwijzen van die motie niet betekent dat partijen tegen inclusief onderwijs zijn.

De heer Şimşek (DENK) vervolgt zijn betoog.

DENK wenst dat onder de kop multifunctionele faciliteiten opgenomen wordt dat in het in onderwijsgebouwen in principe de norm is dat er een ruimte is voor gebed en vraagt een toezegging van de wethouder hierop. DENK sluit zich aan bij de opmerking van GroenLinks over gelijke kansen en stagevergoedingen en de gezonde lunches.

De heer Van Steeg (CDA) vindt de Utrechtse Onderwijs Agenda redelijk vaag. Dit is deels begrijpelijk omdat de gemeente over veel zaken niet gaat. Dit kan scherper neergezet worden. Ook kan bij de onderwerpen waar de gemeente wel over gaat scherper worden neergezet wat er bereikt moet worden. De onderwijsbond heeft in haar brief een duidelijk signaal afgegeven. Het CDA vraagt de wethouder hoe de professionals betrokken worden bij de verdere uitwerking. Onderwijs is een van de belangrijkste onderwerpen om bestaanszekerheid te borgen. Educatie vooraf is daarbij belangrijk en hier moeten drempels worden weggenomen. De doorlopende leerlijn moet verder lopen dan alleen het onderwijs. Bedrijven spelen daarbij een belangrijke rol. Over burgerschapsonderwijs wordt in de agenda wat gezegd, maar dit kan concreter. Ouders zijn betrokken geweest bij het opstellen van de agenda, maar er wordt niet vermeld hoe ouders bij de verdere uitwerking worden betrokken. Bij onderwijshuisvesting wordt ingegaan op de leerling, dit mag breder getrokken worden naar de positie van de school in de wijk.

Mevrouw Vermeulen (GroenLinks) vraagt of het CDA het ermee eens is dat de ontwikkeling van de leerling naar de samenleving toe, de collectieve rol van het onderwijs, heel belangrijk is. **De heer Van Steeg (CDA)** antwoordt bevestigend, maar de grootste zorg is of iedereen een gelijke kans krijgt. Dit zit voor het onderwijs.

De heer Van Steeg (CDA) vervolgt zijn betoog.

Gebedsruimtes zijn een erg specifieke invulling van inclusie. Inclusie wordt genoemd in de agenda, maar hieraan kan meer aandacht worden besteed.

De heer Şimşek (DENK) vraagt of het CDA zich kan vinden in ruimtes waarin gebeden kan worden, maar waar ook andere vormen van bezinning kunnen zijn. **De heer Van Steeg (CDA)** heeft willen aangeven dat gebedsruimtes alleen geen indicatie zijn voor inclusiviteit. Gebeds- of stilteruimtes moeten niet door de gemeente worden voorgeschreven, maar in overleg met de ouders en de school worden geplaatst.

De voorzitter *schorst de vergadering*

Wethouder Eerenberg reageert op de gemaakte opmerkingen en gestelde vragen.

Deze Utrechtse Onderwijs Agenda is tot stand gekomen in overleg met verschillende partijen. Ambities die lijken te conflicteren zijn in het proces bij elkaar gekomen en er is een gemeenschappelijke grond gevonden. Dit is van grote waarde voor de rest van het proces. Nadat de Utrechtse Onderwijs Agenda gemaakt is, kan er een poging gedaan worden de agenda op een hoger abstractieniveau vorm te geven en kan er meer richting gegeven worden. Dit is een eerste stap waarna de beleidsplannen geschreven worden die bij de verschillende partijen moeten landen. Deze Utrechtse Onderwijs Agenda moet gezien worden als een eerste hoofdstuk Het college wil drie maanden de tijd nemen waarin gewerkt wordt aan aparte hoofdstukken per lijn waarin duidelijk wordt wat de plannen per lijn concreet betekenen.

De heer Nyqvist (Stadsbelang Utrecht) stelt voor hetgeen de komende drie maanden uitgewerkt gaat worden in een aparte overeenkomst, een sideletter, vast te leggen. **Wethouder Eerenberg** geeft aan dat dat kan, er kan ook een addendum gemaakt worden.

Wethouder Eerenberg vervolgt zijn reactie.

Verschillende fracties hebben aangegeven zaken te missen, maar er staan geen dingen in het raadsvoorstel waarmee een van de fracties het oneens is.

Mevrouw Vermeulen (GroenLinks) wil meer aandacht voor het thema gelijke kansen, dit is onvoldoende verkankert. Dit geldt ook voor individuele ontwikkeling en voorbereiding op de toekomst.

Wethouder Eerenberg geeft aan dat het thema ongelijk investeren voor ongelijke kansen niet als los thema terugkomt, maar hierover is met alle betrokkenen steeds gesproken. De hoofdlijnen uit de agenda moeten worden verduidelijkt, maar een aantal thema's loopt erdoorheen zoals middelen, huisvesting en ongelijk investeren voor gelijke kansen. Deze thema's raken alle hoofdlijnen. De thema's brede brugklas, onderwijs van 0 tot 18 en onderwijshuisvesting worden toegevoegd. Het is zeker niet de bedoeling dat er eliteonderwijs ontstaat. Er wordt juist gekeken naar die plekken in de stad waar de kinderen hierbij het meeste baat hebben. Eigen leerlijnen is niet nadelig voor kansengelijkheid. Er moet een collectieve basis zijn voor iedereen, vanuit die basis krijgen leerlingen de ruimte om te werken aan de eigen talenten. Dit geldt ook voor kinderen die extra aandacht nodig hebben.

Mevrouw Vermeulen (GroenLinks) geeft aan dat ontwikkelen op eigen tempo een nadere uitwerking vraagt. Bij te weinig ondersteuning zijn het de kwetsbare kinderen die daarvan het

meest profiteren. Dit moet goed gefaciliteerd worden. Verder vraagt zij of de wethouder het ermee eens is dat onderwijs van 0 tot 18 in de hele stad geregeld moet zijn. **Wethouder Eerenberg** antwoordt bevestigend, maar dit is iets voor de langere termijn. Dit geldt voor meer thema's, zeker als het gaat om huisvesting. Dit vraagt de nodige investeringen.

Wethouder Eerenberg vervolgt zijn reactie.

Thema's als inclusief onderwijs, huisvesting, fysieke toegankelijkheid worden nader uitgewerkt. Over stilte- en gebedsruimtes is eerder een democratische conclusie getrokken. Inclusie betekent voor de ene school wat anders dan voor de andere. Deze maatregelen kunnen niet in een keer in de hele stad genomen worden. Burgerschapsonderwijs wordt zeer zeker opgepakt, evenals de collectieve rol van het onderwijs. Het is de intentie om op die manier naar het onderwijs te kijken. Dit gaat hand in hand met de leerlijn. Anders organiseren wordt beter uitgewerkt. De intentie ligt bij beter organiseren. Als het onderwijs zo kan worden vormgegeven dat het makkelijker wordt voor de leerkracht hebben kinderen daar baat bij. Dit moet met behoud van kwaliteit en dit moet gewaarborgd zijn. Hiervan zijn goede voorbeelden, bijvoorbeeld in Rotterdam. Het is absoluut niet de bedoeling een efficiencyslag door te voeren of te bezuinigen.

Mevrouw Assen (PvdA) vraagt de wethouder toe te zeggen dit onderwerp breed met leraren te bespreken. **Wethouder Eerenberg** antwoordt bevestigend, maar dit is ook al gebeurd. Hierover is gesproken met de onderwijsbond en de onderwijsinstellingen, docenten en vakbond denken over dit thema mee.

Mevrouw Van der Wilt (D66) informeert naar het voorbeeld in Rotterdam. **Wethouder Eerenberg** antwoordt dat de vier grote steden een noodaanpak hebben voor de aanpak van het lerarentekort en Rotterdam heeft een dominante insteek op anders organiseren. De voorbeelden tonen aan dat de kwaliteit van onderwijs beter wordt en dat docenten meer in hun kracht staan.

Wethouder Eerenberg vervolgt zijn reactie.

De stagevergoedingen zijn onderdeel van het programma Utrecht Leert en ook in de cao is hierover wat afgesproken. Het programma Utrecht Leert is momenteel teruggebracht naar de onderwijsregio's. Het proces bij het ministerie van OCW wordt afgewacht. In de volgende kwartaalbrief wordt de stand van zaken gegeven. Digitalisering, mentale gezondheid en samenwerking in het vmbo wordt verwerkt. De wethouder wijst erop dat in de agenda niet alles is opgeschreven dat al gedaan wordt. Bestaand beleid wordt later toegevoegd. Docenten hebben meegedacht bij het opstellen van de agenda. De onderwijsbond maakt zich zorgen over één onderdeel. Dat onderdeel zit in Utrecht Leert, daar zit de onderwijsbond aan tafel. Voor de zomer van 2023 is getracht met de onderwijsbond te spreken. Dit is om allerlei redenen niet gelukt, maar het is de intentie om met de bond te spreken. Het is daarbij wel belangrijk te letten op de verschillende rollen. De vakbond spreekt vanuit werknemersperspectief. Dit is niet altijd het beleidsperspectief bij het opstellen van de agenda.

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) heeft niet gepleit om met de onderwijsbond te spreken, het gaat om de betrokkenheid van leraren. **Wethouder Eerenberg** herhaalt dat leraren hebben meegedacht bij het opstellen van de agenda. **Mevrouw Bode (Volt)** wijst erop dat er gesproken is met 150

mensen, waarvan 40 leerkrachten en schoolleiders. **Wethouder Eerenberg** meldt dat er gesproken is met 130 professionals, waarvan 40 leerkrachten en schoolleiders. **Mevrouw Bode (Volt)** meldt dat in de stukken andere getallen staat. De leerkrachten en schoolleiders vormen echt een minderheid. **Wethouder Eerenberg** geeft aan dat veel leraren en schoolleiders zijn uitgenodigd voor een gesprek, maar niet iedereen heeft daar gehoor aan gegeven. Als er 40 leraren en schoolleiders hebben meegedacht is dat geen slechte score.

Wethouder Eerenberg vervolgt zijn reactie.

Het betrekken van het bedrijfsleven met name bij het voortgezet onderwijs wordt verder uitgewerkt. Er zijn ouders betrokken geweest bij de sessies over participatie. Dit waren er niet veel en er wordt opnieuw een poging gedaan met ouders in gesprek te treden.

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) wenst dat ouderbetrokkenheid een plaats krijgt in de agenda. Uitgewerkt moet worden hoe ouders betrokken worden bij de loopbaan van hun kinderen en dat ouders primair verantwoordelijk zijn voor de ontwikkeling van hun kinderen. **Wethouder Eerenberg** geeft aan dat dit wordt uitgewerkt. De rol van ouders is essentieel en wordt verschillend ingevuld in de stad.

Referentieniveaus staat niet in de agenda, dit wordt toegevoegd, evenals laaggeletterdheid. Ook wordt ingegaan op de brede basisopleiding. Het is daarbij de bedoeling om binnen de wettelijke kaders te blijven. De Hogeschool van Utrecht en de Marnixacademie hebben laten weten dat zij behoefte hebben aan nieuwe specialisatie. De Hogeschool geeft aan dat als iemand een aardrijkskunde bevoegdheid heeft, de stap naar een geschiedenisbevoegdheid klein is. Ook is er behoefte aan het sneller toerusten van professionals. De Hogeschool en de Marnixacademie zien hiertoe mogelijkheden.

Mevrouw Bode (Volt) vraagt hoe de wethouder de brede basisopleiding ziet in relatie tot het primair onderwijs. Het lesgeven aan peuters is wezenlijk anders dan lesgeven op een middelbare school. **Wethouder Eerenberg** erkent dit en dit is ook niet de bedoeling.

Wethouder Eerenberg vervolgt zijn reactie.

Pestgedrag wordt toegevoegd, evenals het beter koppelen van praktijk en onderwijs en schoollunches. Dit laatste kost geld en daarover moet het gesprek nog gevoerd worden. De subsidies voor groene schoolpleinen worden aangevraagd. Sommige scholen vinden de aanvraagprocedure ingewikkeld. Deze scholen worden daarbij geholpen. Voor 2024 worden weer tien subsidies toegekend. Gesuggereerd werd de subsidies heel breed te maken, maar het risico bestaat dan dat de raad de grip kwijtraakt.

Mevrouw De Vries (PvdD) wijst erop dat er scholen zijn die afzien van de aanvraag en scholen die helemaal niet hebben gekeken naar de aanvraag. Met deze scholen zou worden gesproken, zij vraagt naar de stand van zaken. **Wethouder Eerenberg** antwoordt dat dit is gebeurd. De uitkomsten zijn wisselend. Sommige scholen zijn daarmee geholpen, andere scholen geven aan dat groene schoolpleinen niet hun belangrijkste probleem zijn. Met Utrecht Natuurlijk is afgesproken dat zij onderzoeken wat de gemeente hierin nog kan betekenen. Hierop wordt in de

volgende kwartaalbrief teruggekomen. Groene schoolpleinen hebben veel waarde voor de wijk en de buurt.

Wethouder Eerenberg vervolgt zijn reactie.

Het was hem niet bekend dat er vislessen door hengelverenigingen op scholen worden gegeven. De wethouder komt hierop in de volgende kwartaalbrief terug.

Mevrouw De Vries (PvdD) is hierover verbaasd. Hierover is in een eerder debat gesproken.

Wethouder Eerenberg vervolgt zijn reactie.

Nieuwkomers wordt zeker meegenomen. Zowel aan de kansenkant als aan de organisatiekant. De wethouder kan niet toezeggen dat er een aparte lerarenagenda komt. Dit kan niet worden georganiseerd.

Mevrouw Vermeulen (GroenLinks) wijst erop dat er per onderdeel een uitvoeringsplan komt. Dit kan ook voor leraren gedaan worden. **Wethouder Eerenberg** geeft aan dat dit ook gebeurt, maar er komt geen aparte lerarenagenda. **Mevrouw Assen (PvdA)** vraagt of er naast capaciteitsgebrek een ander argument is. **Wethouder Eerenberg** meldt dat een lerarenagenda Utrecht Leert dichtbij nadert.

Wethouder Eerenberg vervolgt zijn reactie.

Idealiter was de segregatiemonitor eerder verschenen dan de Utrechtse Onderwijs Agenda. Er is een eerste versie van de segregatiemonitor en de lessen die daaruit volgen zijn meegenomen toen er over de Utrechtse Onderwijs Agenda is gesproken. Er zijn veel (gestapelde) ambities, de gemeente heeft niet overal zeggenschap over en de financiën zijn beperkt. De wethouder onderkent dat het begrip bestaanszekerheid ook over onderwijs gaat. Onderwijs en huisvesting wordt de komende drie maanden opgepakt. Er wordt vooral gekeken naar wat er nodig is om de ambities waar te maken. Hiervoor worden uitgangspunten en kaders opgesteld. Brede brugklassen zijn er op veel plekken in de stad. Het is een mooi toekomstperspectief als deze er overal komen.

Mevrouw Vermeulen (GroenLinks) meldt dat er geen brede brugklassen zijn die alle niveaus bieden. **Wethouder Eerenberg** erkent dit, maar het onderwijs is zo ook niet georganiseerd. Hij ziet een groeimodel, maar het moet praktisch te organiseren zijn. Ook vraagt dit wat van gebouwen.

Wethouder Eerenberg vervolgt zijn reactie.

De verdere uitwerking van de Utrechtse Onderwijs Agenda gaat in de richting van één uitvoeringsagenda. Deze gaat echter niet over het geheel, omdat er niet over het geheel gestuurd kan worden. De raad stuurt met de agenda. Deze agenda is nog abstract, dat maakt het ingewikkeld te sturen. De komende drie maanden wordt een agenda gemaakt waarmee beter

gestuurd kan worden. Hierbij wordt ook een financiële paragraaf gevoegd. Er wordt regie gevoerd vanuit gezamenlijkheid.

Mevrouw Assen (PvdA) wijst erop dat de gemeente een wettelijke taak op kansengelijkheid en tegengaan van segregatie heeft. De wethouder noemt dit niet. **Wethouder Eerenberg** erkent dat, maar deze agenda gaat breder dan dat. De gemeente stuurt gedeeltelijk op de wettelijke taken waarvoor de gemeente verantwoordelijk is. De winst van deze agenda is dat de onderwijsinstellingen gezamenlijk willen sturen. Dit is nieuw en bekeken gaat worden hoe dit gedaan wordt.

Tweede termijn

De voorzitter vraagt of het raadsvoorstel naar de raad gaat met een strekt ter vervanging of dat het voorstel na drie maanden weer besproken wordt in de commissie. **Wethouder Eerenberg** wijst erop dat dit aan de commissie is. Wellicht wil de raad nog moties en amendementen indienen. Dat pleit ervoor dit raadsvoorstel wel te behandelen.

De voorzitter vraagt de commissie of het raadsvoorstel rijp voor besluitvorming is en naar de raad kan met een strekt ter vervanging.

De heer Van Steeg (CDA) geeft aan dat het een onvoldragen voorstel is en zich kan voorstellen dat er niet gestemd wordt over het raadsvoorstel maar pas als dit meer concreet is ingevuld in een nieuw raadsvoorstel. Verder wil hij dat concreet gemaakt wordt op welke wijze de leerkrachten de komende drie maanden worden betrokken.

De voorzitter meldt dat als het raadsvoorstel niet naar de raad gaat, er geen gelegenheid is om moties en amendementen in te dienen.

Mevrouw Bode (Volt) wil het raadsvoorstel steunen, maar heeft zorgen over de brede basisopleiding. Het is niet duidelijk wat dit precies betekent. Ook zijn er zorgen over het draagvlak onder de leraren. Als de wethouder daar een toezegging op kan doen, kan Volt instemmen. Volt vindt dat het raadsvoorstel niet door kan naar de volgende raadvergadering.

Mevrouw Van der Wilt (D66) is er voorstander van om wel over het raadsvoorstel te stemmen, evenals **Mevrouw Assen (PvdA)**.

De heer Van Steeg (CDA) geeft aan dat de reden om daarmee te wachten is dat er dan veel moties en amendementen worden ingediend. Hij wil de verdere uitwerking eerst zien.

Mevrouw Assen (PvdA) meldt dat de wethouder een aantal zaken concreet heeft toegezegd, zoals het opnemen van de nieuwkomers. Een aantal zaken is minder concreet. Deze zaken moeten de komende maanden echt terugkomen.

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) wijst erop dat er nog heel veel moet veranderen. Zij vindt dat dit eerst aangepast moet worden en dat het raadsvoorstel ingetrokken moet worden. Zij maakt zich zorgen

over de ouderbetrokkenheid en wil terugzien hoe ouders betrokken worden. Verder wil zij in de brief duidelijk zien waar de gemeente over gaat.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) sluit zich aan bij de VVD en het CDA. De wethouder heeft informatie genoeg om verder te kunnen. Ook hij vindt dat het raadsvoorstel ingetrokken kan worden.

Mevrouw Kendir (Student & Starter) sluit zich aan bij de PvdA.

De heer Şimşek (DENK) sluit zich aan bij het CDA en de VVD.

Mevrouw De Vries (PvdD) sluit zich aan bij het intrekken van dit voorstel en het ontvangen van een nieuw voorstel..

De heer Nyqvist (Stadsbelang Utrecht) begrijpt dat de wethouder de komende maanden werkt aan een concreet voorstel. Het huidige voorstel is niet rijp voor behandeling in de raad.

Mevrouw Vermeulen (GroenLinks) volgt het voorstel van de PvdA in grote lijnen.

Wethouder Eerenberg hoort vooral onderstreping van zaken die in de eerste termijn gezegd zijn. Hij heeft gehoord wat er is gezegd over ouderbetrokkenheid en de verantwoordelijkheid van ouders. Tegelijkertijd is het thema breder dan dat. De commissie wordt gevraagd of zij kan instemmen met de lijn van de Utrechtse Onderwijs Agenda. Als voor deze lijn gekozen wordt, komt er een strekt ter vervanging. Het college krijgt dan de opdracht de lijn meer uit te werken en in te kleuren. Als de commissie een eigen inkleuring wil, moet het raadsvoorstel tijdens de volgende raadvergadering worden behandeld. Als dit niet gebeurt kunnen er na drie maanden geen thema's worden toegevoegd.

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) wijst erop dat er altijd nog voorstellen kunnen worden ingediend.

Mevrouw Van der Wilt (D66) vindt dat de wethouder een duidelijke opdracht heeft meegekregen.

De voorzitter concludeert dat de wethouder zegt dat als het voorstel rijp is voorbesluitvorming, hij met een strekt ter vervanging komt. Dit geeft de raad de mogelijkheid moties en amendementen in te dienen om richting te geven. Als de commissie in meerderheid zegt dat zij dat niet doet gaat het stuk niet door naar de raad en komt er geen strekt ter vervanging.
Hij vraagt wie het voorstel steunt het voorstel wel naar de raad door te leiden met een strekt ter vervanging. Vier fracties steunen dit voorstel.
Hij vraagt wie het raadsvoorstel wil intrekken. Zeven fracties geven dit aan.

De voorzitter concludeert dat het raadsvoorstel niet wordt doorgeleid naar de raad. De wethouder heeft toegezegd dat de verdere uitwerking in het nieuwe raadsvoorstel binnen drie maanden komt (Q1 van 2024).

De voorzitter schorst de vergadering om 16.45 uur.

Lijst van toezeggingen

Wethouder Eerenberg zegt toe

- het nieuwe raadsvoorstel UOA 2023-2026 en de uitwerking over 3 maanden naar de raad (Q1 2024) te sturen

Gemeente Utrecht

Verslag openbare Avondvergadering Commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie.

Datum 05 oktober 2023
Locatie Stadhuishal, Stadhuis
Verslag door Saskia Donkers (Notuleerservice Nederland)

Aanwezigen

De Voorzitter mw. M. Ramaker, de wethouder dhr. E. Eerenberg, dhr. J. Dorst (Griffier), mw. B. van der Wilt (D66), mw. H. Assen (PvdA), mw. M. Al-Saqaff (VVD), dhr. R. Brouwer (CDA), mw. E. Kendir (Student & Starter), Dhr. I Şimşek (DENK), mw. B. Nederhand (Volt), mw. M. Vermeulen (GroenLinks), dhr. D. van Bergen (ChristenUnie), mw. W. Hoenkamp (PvdD), Dhr. C. Nyqvist (Stadsbelang Utrecht)

Afwezigen

geen afwezigen gemeld

Inhoud

9. Aanpak Lerarentekort.....18
Lijst van toezeggingen 36

9. Aanpak Lerarentekort

De voorzitter heet iedereen welkom, ook de kijkers thuis. We bespreken agendapunt 9 waar een behandeltijd van 120 minuten voor staat en dit overleg zal tot maximaal 23:00 uur duren. De fracties van D66, Volt, GroenLinks, CDA, VVD, DENK, Student & Starter en EenUtrecht willen in gesprek met de commissie en het college over de personeelstekorten in het onderwijs en de aanpak Utrecht Leert. Het college is onderweg, daar wordt nog opgewacht. Hierover zijn raadsbrieven en antwoorden op schriftelijke vragen gestuurd en de fracties willen met elkaar in gesprek over de effecten van de aanpak tot nu toe, verschillen tussen wijken en onderwijssoorten en hoe je hiermee om gaat en praktische randvoorwaarden die nodig zijn om onderwijspersoneel aan te trekken en te behouden. De voorzitter vraagt of eenieder zich aan zijn scope wil houden gezien de tijd. Het wordt in een termijn besproken.

De vergadering wordt voor 2 minuten geschorst om op de wethouder te wachten.

De voorzitter heet ook de wethouder welkom en geeft het woord aan D66 voor hun inbreng.

Mevrouw van der Wilt (D66) bedankt de mensen van de gemeente Utrecht en Utrecht Leert bedanken voor alle informatie, cijfers en input en benadrukt het belang van de aanpak. De gesprekken met de schoolleider hebben de basis gevormd voor de inbreng. Op basis van hun inbreng en hartenkreten zullen er 5 punten ingebracht worden vandaag. Punt 1 is erkenning van de urgentie. De schoolleiders gaven aan dat het 5 over twaalf was en het is belangrijk dat dit wordt

gevoeld. De stad is hard groeiend en ook met scholieren. Er is een grote groep 50-plussers die de komende jaren uitstroomt uit het onderwijs.

Mevrouw Assen (PvdA) vraagt of de mening met haar wordt gedeeld dat het de afgelopen jaren aan urgentie heeft ontbroken?

Mevrouw van der Wilt (D66) geeft aan dat het niet aan intentie heeft ontbroken maar het ook een hele aanpak is. De urgentie is wel gevoeld maar was nog heftiger en zwaarder dan in die ruimte werd gedeeld. Die urgentie uitspreken is stap een.

Mevrouw Assen (PvdA) vraagt wat D66 ervan vindt dat er heel vaak gezegd wordt dat het in verhouding wel meevalt ten opzichte van andere G4 steden?

Mevrouw van der Wilt (D66) geeft aan vooral te willen kijken hoe het in Utrecht is en als je dit ook per wijk of onderwijsniveaus kijkt dan is dit nog steeds heel erg zorgelijk. Punt 2: Haal de praktijk naar voren. Door schoolleiders is er gepleit om eerder mee te draaien voor de klas, hiervoor is te weinig tijd in de opleiding, hoge uitstroom is hiervan het gevolg, blijkt zowel bij pabo-studenten als voor het voortgezet onderwijs. De vraag is in hoeverre dit bespreekpunt is? En anders wil de wethouder dit concrete punt nog meer oppakken? Daarbij ook graag aandacht voor het speciaal onderwijs want onbekend maakt onbemind daar zijn juist de cijfers het hoogst. Is het college het eens dit bespreekbaar te maken met de opleidingen en aan te geven dat zij daar ook een verantwoordelijkheid in hebben? Punt 3: zorg voor goede begeleiding van starters en adem- en ontwikkelruimte voor langer zittende leerkrachten. Ruim 50% van de leerkrachten geeft aan te willen uitstromen binnen nu en 5 jaar. We willen de deur openhouden voor iedereen, maar ondertussen via de achterdeur collega's verliezen is dweilen met de kraan open. Veel schoolleiders maken strategisch personeelsbeleid en het tegengaan van verzuim. De vraag aan de wethouder: kunnen we niet meer stimuleren dat schoolleiders hier door ons ontzorgt en begeleid worden en van elkaar kunnen leren? De schoolambassadeurs zijn een succes, kan dit ook niet voor schoolleiders worden opgepakt. Kan de wethouder toezeggen dit als aandachtspunt op te nemen binnen Utrecht Leert? Een veelgehoorde klacht is de tijdelijke subsidies met lange verantwoordingen D66 ziet graag dat de subsidies onder de loep genomen worden en waar nodig aangepast, wat hen betreft even geen subsidies. Kan de wethouder dit toezeggen? Waar nodig naar gemeentelijke subsidies te kijken en ook de drempel weg te nemen en zich landelijk uit te spreken tegen tijdelijke subsidies vanuit OCW. Punt 4: draag als stad uit op vakmanschap, niet in geld maar in mogelijkheden vanuit jonge leraren. Zij missen doorontwikkel mogelijkheden en was Utrecht Leert niet eens bekend. De ontwikkelmogelijkheden mogen veel meer in het licht gezet worden en het enthousiasmeren van de kansen door campagnes vanuit Utrecht Leert. Ziet de wethouder hier kansen voor ook in samenwerking met besturen en Utrechtse trots toe te voegen aan campagnes? Punt 5

Mevrouw Assen (PvdA) geeft aan dat de campagne ook in haar inbreng terugkomt, is dat een vraag van D66 of iets wat ze willen?

Mevrouw van der Wilt (D66) geeft aan dit zeker heel graag te willen en in het coalitieakkoord staat ook een versterkende aanpak op Utrecht Leert en is benieuwd of dit zo'n punt van aanpak is? Als laatste punt, leg de rode loper uit voor leerkrachten en organiseer voldoende woningen en maak het niet te moeilijk voor mensen buiten de stad. Hoe staat het met ontwikkelingen voor extra pilots voor woningen voor docenten? In het najaar worden de uitkomsten rondom de knoopkazerne verwacht, maar dit is nog een misschien. Er zijn samen met SPO Utrecht ook plannen aangeboden voor de Maaspleinschool. Ziet de wethouder kansen om in aankomende bouwprojecten ruimte te maken en wat mag hier nog meer verwacht worden gezien de urgentie? Afsluitend het parkeervraagstuk omdat dit exemplarisch voor waar het tussen school en gemeente moeilijk loopt. Scholen hebben gevraagd voor een haalbare en betaalbare oplossing voor docenten van veraf. De juni geleverde schets stelde D66 en de scholen nog niet gerust. De verantwoording van de afstandsnorm is zo'n voorbeeld. Waarom niet een maximum aan het aantal vergunningen en scholen zelf laten bepalen wie deze het hardste nodig heeft. Er was een jaar geleden in het coalitieakkoord al gevraagd om een snelle oplossing maar de regeling kan pas ingaan in 2024. Onderkennen de wethouders, jammer dat niet allebei de wethouders er zijn, deze urgentie? Gevraagd wordt of de wethouder vanuit onderwijs en het lerarentekort hier meer regie in kan nemen. Welke ruimte ziet de wethouder hiertoe in de inmiddels vergevorderde gesprekken?

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) vraagt naar de pilot met betrekking tot wonen dat zo bezien het plan pas is vastgesteld en er pas over een paar jaar kan worden toegewezen aan docenten. Hoe kijkt D66 daar tegenaan en zijn zij het eens dat het al heel lang duurt.

Mevrouw van der Wilt (D66) is het daar helemaal mee eens en de vraag is ook echt of er in huidige projecten nog iets gedaan kan worden? Verder is ze zich ervan bewust dat er ook andere gesprekken gaande zijn over voorrang op wonen.

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) vraagt dat D66 zich aansluit bij de VVD bij wat er gedaan kan worden in huidige bouwprojecten om te kijken naar voorrang?

Mevrouw van der Wilt (D66) geeft aan dat ze zich aansluiten bij D66 en ze aan het eind gekomen is van haar inbreng en uitziet naar de beantwoording van de vragen en de inbreng van de collega's

De heer Brouwer (CDA) vraagt wat D66 zelf als wenselijk ziet voor de parkeervergunningen?

Mevrouw van der Wilt (D66) geeft aan de 60 minuten norm te begrijpen maar het schier het doel voorbij als we vragen dit ook te gaan verantwoorden. Haal dit eruit of laat de scholen zelf bepalen wie dit het hardste nodig heeft.

De heer Brouwer (CDA) vraagt hoe D66 tegen het tarief aankijkt voor de vergunning?

Mevrouw van der Wilt (D66) geeft aan dat het niet vreemd is dat er kosten bijkomen maar er zal waarschijnlijk ook een dekkingsvraagstuk achter zitten en is benieuwd wat de wethouder daarop nog kan reflecteren? Gevraagd wordt om creatief met parkeerruimte om te gaan als er bijvoorbeeld bewoners overdag een parkeerplaats ter beschikking stellen.

Mevrouw Assen (PvdA) geeft aan te proberen niet te veel te herhalen maar veel zaken zijn ook door D66 al benoemd. Allereerst is de urgentie voor hen ook belangrijk, wel is daar meer data nodig om inzicht te krijgen in verborgen tekorten, uitgesplitst in wijken en buurten, maar ook naar lesuitval zowel voor PO en VO en ze willen meer inzicht in de uitval op PABO uitgesplitst naar type opleiding, regulier, flexibel en zij-instroom zodat er effectiever op inzetten kan worden. Ook kwalitatieve analyse van redenen waarom leraren stoppen en data over verwachte pensioneringen en de effecten daarvan. Daar wil PvdA graag een toezegging op en anders zou dit tot een motie kunnen leiden. Het deel van de opleiding daar sluit PvdA een heel groot deel aan bij D66.

Mevrouw Kendir (Student & Starter) vraagt of PvdA het eens is dat dit bij de opleiding begint, dus bij de mensen die uitstromen uit de opleiding?

Mevrouw Assen (PvdA) geeft aan dat dit juist heel belangrijk is. De uitvallers proberen het niet opnieuw, dus dit moet worden voorkomen. Dan meer solidariteit en gezamenlijkheid als stad en binnen schoolbesturen door meer te stimuleren. Het lerarentekort blijkt ook uit cijfers heel ongelijk te zijn. PvdA wil tegengaan dat het inhuren van flexdocenten afzonderlijk gebeurt. Graag ziet PvdA dat er in collectief gewerkt wordt aan een flexpool.

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) geeft aan dat de gemeente toch niets te maken heeft met reguliere docenten op welke school zij werken? Dat moeten we toch ook niet willen?

Mevrouw Assen (PvdA) geeft aan dat we dat wel moeten willen maar de vraag is hoe. Je moet het zeker niet verplichten en mensen moeten kunnen kiezen maar het beeld van werken op een minder populaire school of wijk is verkeerd al vanaf de opleiding maar ook bij leerkrachten die al werken in het onderwijs.

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) geeft aan dat iedereen goed nadenkt over waar hij wil werken. Als we als gemeente gaan aangeven dat ze beter ergens anders kunnen werken, gaan we ons boekje te buiten.

Mevrouw Assen (PvdA) zegt dat ze dit inderdaad niet kunnen bepalen maar wel kunnen helpen bij het onaantrekkelijke beeld dat er bestaat over bepaalde scholen of wijken. Werken op zo'n school kan ook veel kan brengen.

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) geeft aan dat het beeld vanuit de opleiding scheef is, maar gaat het niet te ver dat de gemeente daarvoor gaat zorgen.

Mevrouw Assen (PvdA) geeft aan dat je met schoolbesturen in gesprek kunt over hoe we hiernaar kijken en mensen meer bekend te maken met dit probleem. De Utrechtse campagne om het beroep leraar aantrekkelijker te maken moet een meer stedelijke aanpak krijgen. Daarbij hoort aandacht voor werken op scholen met leerlingen met een achterstand en in het gespecialiseerd onderwijs, ook hier is een verkeerd beeld over. Dan het onderwerp regeldruk en subsidie daarvoor sluit PvdA zich aan bij D66. In de randvoorwaardelijke sfeer denkt PvdA ook over de woningen en is er te weinig resultaat. Verder de vervoerskosten voor docenten en betere stagevergoedingen en kan er gekeken worden naar leerkrachten die meer willen werken maar niet kunnen in verband met tekorten op de BSO en het kinderdagverblijf.

De heer Şimşek (Denk) vraagt of PvdA het dan ook eens met DENK dat Utrecht aantrekkelijker gemaakt moet worden wat betreft parkeerkosten?

Mevrouw Assen (PvdA) Ja.

De heer Şimşek (Denk) geeft aan dat hij verder luistert naar de inbreng over parkeervergunningen.

Mevrouw Assen (PvdA) geeft aan dat PvdA hetzelfde kijkt naar parkeervergunningen als D66. Voor vervoerskosten moet er gekeken worden naar het coalitieakkoord of het nu over parkeerkosten, ov-kosten of een elektrische fiets gaat. Laatste punt anders organiseren, dit moet beter met de leraar en kwaliteit voorop en daarom willen zij ook dat dit hand in hand gaat met de lerarenagenda. Dat kan een opwaardering van Utrecht Leert zijn, maar de vraag aan de wethouder om daar uitgebreider op in te gaan.

Mevrouw van der Wilt (D66) vraagt of Mevrouw Assen erkent dat, in sommige wijken met grote tekorten, qua wijk, er ook scholen met 0 tekorten en het soms ook bij de schoolbesturen ligt waar wij als gemeente niet direct invloed op hebben maar wel zouden kunnen faciliteren?

Mevrouw Assen (PvdA) geeft aan dat je moet kijken naar die scholen die geen tekorten hebben en kijken naar waarom zij niet met tekorten kampen en daarvan moeten leren. Daarop moet worden geanticipeerd dat dit nu met NPO-gelden gebeurt en hoe het moet als die NPO gelden stoppen.

Mevrouw Nederhand (Volt) geeft aan zelf leerkracht te zijn op een middelbare school en dus zelf de pijn van het lerarentekort ervaart en hoe zwaar dagen kunnen zijn. Je kunt leerlingen niet de hulp bieden die ze nog hebben en maatwerk valt weg. De fractie heeft met heel veel mensen gesproken en er zijn twee punten die prioriteit hebben omdat daar de grootste slagen te behalen zijn. Het eerste punt: systeemoplossingen en daarbij zijn 3 variabelen: hoeveel leerkrachten heb je nodig, hoeveel leerkrachten starten er en hoeveel leerkrachten stoppen met werken. Er is de afgelopen jaren meer aandacht geweest voor de instroom en minder voor behoud van leerkrachten. Dit heet een leraren lek en er is te weinig initiatief om het lek te dichten. Dit thema moet veel meer aandacht krijgen.

Mevrouw Assen (PvdA) geeft aan dat behouden wel degelijk een thema geweest is. Hoe moet dat behoud eruitzien volgens Volt?

Mevrouw Nederhand (Volt) geeft aan dat de algemene onderwijsbond zegt dat er te weinig initiatief is voor behoud. Hoe het eruit komt te zien moet over gesproken worden samen. We hadden het er al heel lang over moeten hebben maar men is niet effectief bezig met het probleem en het oplossen.

Mevrouw Assen (PvdA) geeft aan dat er is geïnvesteerd in schoolopleiders in de school om starters te behouden en niet uit te laten stromen. Wat zijn de elementen om dat te optimaliseren?

Mevrouw Nederhand (Volt) geeft aan er later op terug te komen, ze wil ervoor waken dat deze commissie een denktank wordt daar zijn onderzoeken voor.

Mevrouw Assen (PvdA) geeft aan dat ze ook in de politiek ziet om iets te vertellen los van wetenschappelijk onderzoek, maar wacht af waar Volt verder mee komt.

Mevrouw Nederhand (Volt) gaat verder met de betrokkenheid van leraren bij de aanpak. In de evaluatie van Utrecht Leert is gesproken met 10 bestuurders en slechts 2 leerkrachten, beide van hetzelfde MBO. Waarom is er niet gesproken met docenten in primair en speciaal onderwijs, daar zijn de tekorten het grootst. Daar wil Volt graag een reactie op van de wethouder. Een van de belangrijke conclusies is dat inzet op het bestuurlijk en stafniveau in de steigers staat terwijl we hier al 3 jaar mee bezig zijn. Een van de belangrijkste actielijnen wat betreft begeleiden van leerkrachten is dat er een toolbox ontwikkeld zou worden. Deze is in ontwikkeling maar ze zijn nog in overleg hoe deze het beste vorm te geven is een citaat uit het rapport, is dit niet een beetje mager na 3 jaar? Kan de wethouder iets toezeggen hierover? In het rapport van Merel van Vroonhoven, nationaal onderzoeksleider lerarentekort staat: “leraren en schoolleider worden onvoldoende betrokken bij de aanpak. Hierdoor mist een belangrijke stem aan tafel, wat de effectiviteit van de aanpak kan belemmeren.” Kan de wethouder toezeggen dat leraren een grotere rol krijgen in het vormgeven en evalueren van Utrecht Leert? Een ander thema dat onderbelicht blijft is de rol van de schoolleider, zij zijn enorm belangrijk bij het lerarentekort. Schoolleiders zijn verantwoordelijk om een goede sfeer in het team te vormen, slechte schoolleiders zijn verantwoordelijk voor vertrek niet alleen van de school maar ook het hele vak. Merel van Vroonhoven geeft ook aan dat schoolleiders nog te weinig zijn toegerust voor hun cruciale rol in het behoud van leraren. In Amsterdam is dit een kernthema in de aanpak en investeert veel geld in het aantrekken en opleiden van schoolleiders. Utrecht doet te weinig aan het aantrekken van goede schoolleiders. Waarom staat dit niet hoger op de agenda? En welke mogelijkheden ziet de wethouder om meer te investeren in schoolleiders?

Mevrouw van der Wilt (D66) geeft aan de wens te delen over de rol van schoolleiders. Wat vindt Volt belangrijker, de wetenschappelijke kennis of de inschatting van schoolleiders als het gaat om de aanpak van het lerarentekort?

Mevrouw Nederhand (Volt) geeft aan dat het logisch is dat werkplezier wordt bepaald door de leider. Een van de kernwaarden is vertrouwen en de wetenschap zit hem ook in vertrouwen.

Mevrouw van der Wilt (D66) geeft aan dat schoolleiders inderdaad goed geëquipeerd moeten zijn. Er wordt ook aangegeven dat er geld bij moet maar ook schoolleiders onderling van elkaar laten leren?

Mevrouw Nederhand (Volt) geeft aan dat het uitwisselen van best practice altijd een goed idee is. Geld is ook nodig als je kijkt naar het voorbeeld van Amsterdam.

Mevrouw van der Wilt (D66) geeft aan dat ze dan inderdaad wel zou willen weten of er in Utrecht ook een tekort aan schoolleiders is en vraagt waar mevrouw Nederhand dat geld vandaan zou halen en wat er dan ten koste van zou gaan?

Mevrouw Nederhand (Volt) geeft aan ook hiervoor naar de begroting van Amsterdam te kijken hoe zij het doen en er is ook echt een tekort aan schoolleiders is Utrecht

Mevrouw Vermeulen (GroenLinks) geeft aan dat veel van de vorige bijdragen overeenkomen met wat er ook in de bijdrage van GroenLinks staat, maar er zijn nog wel een aantal nuances. Ze geeft aan ook al jaren in het onderwijs te werken en dit het mooiste vak te vinden dat er is. De werkdruk is groot, de instroom te laag en de uitstroom te hoog. Volgens GroenLinks gaat het lerarentekort de hele samenleving aan. Het is tijd voor oplossingen en er zijn in Utrecht ook zeker al wel stappen gezet denk aan de onderwijsambassadeur, studenten op school en Utrecht Leert. Vandaag vraagt GroenLinks om 5 punten te bekijken om zo de instroom te verhogen en uitstroom te verlagen. Inzicht in het te kort te krijgen, Lerarenagenda, subsidie minder intensief.

Het eerste punt is de campagne met Utrecht Leert om mensen uit te dagen in het onderwijs aan de slag te gaan. Ten tweede inzicht krijgen in het lerarentekort en welke huidige maatregelen tot welke resultaten leiden. Ten derde een lerarenagenda of een plan met afspraken over het anders opleiden en organiseren. Vier: Een lobby naar het aantal FTE in het onderwijs en betere afspraken over stagevergoeding en dergelijke en vijf: de subsidieaanvragen minder intensief maken voor schoolleiders. De campagne moet laten zien hoe leuk en stoer het is om te werken in het onderwijs, in Rotterdam zijn mooie resultaten geboekt met een dergelijke campagne. De wethouder wordt gevraagd om een toezegging hier samen met Utrecht Leert aan de slag te gaan. De wethouder wordt gevraagd om met data inzichtelijk te maken hoe het gesteld is met het lerarentekort en sluit daarmee aan bij de PvdA. Ze willen meer weten wat de situatie precies is en welke maatregelen werken en welke niet. Een toezegging wordt gevraagd aan de wethouder om partijen hiervan op de hoogte te houden in een monitor of de kwartaalbrieven onderwijs?

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) geeft aan dat ze het eens is met de campagne, maar is GroenLinks het eens dat scholen en Utrecht Leert ook bij moeten dragen?

Mevrouw Vermeulen (GroenLinks) geeft aan dat een dergelijke campagne samen aangepakt moet worden en dat er ook mee betaald moet worden want zij hebben er zelf ook baat bij.

Mevrouw Assen (PvdA) geeft aan dat Utrecht Leert niet meer geld krijgt en dat de bijdrage vanuit het rijk nog onzeker is en de gemeente Utrecht er ook al aan bijdraagt. Dus dan moeten schoolbesturen dit onderling betalen.

Mevrouw Vermeulen (GroenLinks) gaat verder met punt 3 de lerarenagenda. GroenLinks vraagt de wethouder met een actieplan leraren of een soort lerarenagenda te maken om de urgentie te laten zien. De urgentie voor de tekorten kunnen zorgen voor meer instroom en minder uitstroom. Het gaat om drempels wegnemen die potentiële instromers ervaren. Het onderwijs moet aantrekkelijker gemaakt worden met behoud van kwaliteit en werkplezier, hiervan is Academy 10 of de inspiratiedag bij onderwijs en cultuur zijn hier mooie voorbeelden van ontwikkelmogelijkheden. Er is een duidelijk beeld en inbedding nodig van wat wel en niet kan en hoe we dat praktisch in Utrecht kunnen doen ten behoeve van zowel potentiële leerkrachten als ook de scholen die daarmee te maken hebben. Ze willen dat het eenvoudiger en makkelijker wordt en dat het wordt ingebed in dit plan of lerarenagenda.

Mevrouw van der Wilt (D66) vraagt of oproep niet meer moet zijn deze lerarenagenda samen met de leerkrachten op te stellen?

Mevrouw Vermeulen (GroenLinks) geeft aan dat het bij Utrecht Leert terechtkomt als een actieplan maar er is een hogere urgentie wat hen betreft. Er is winst te behalen met het opzetten van een lerarenagenda. Punt 4, daarbij vraagt GroenLinks te lobbyen voor een stagevergoeding en voor veel voltijd en deeltijd studenten. Er zijn meer FTE's nodig om tot overlap dagen te komen, kleinere klassen en ontwikkelmogelijkheden. Het is ook een structureel probleem. Onderwijsprofessionals moeten de ruimte krijgen hun beroep zo goed en prettig mogelijk uit te kunnen voeren. Punt 5 gaat over de subsidieregeling en sluit aan bij voorgangers. De vraag aan de wethouder is of de aanvragen minder arbeidsintensief gemaakt kunnen worden en of de wethouder kan toezeggen hier stappen in te zetten? Als afsluiting geeft mevrouw Vermeulen aan zich een onderwijs ambassadeur te voelen en ook overweegt om aan het programma mee te gaan doen en roept iedereen in de zaal en thuis op dit ook te gaan doen.

De heer Brouwer (CDA) geeft aan zijn inbreng iets anders in te gaan steken, veel sluit aan bij wat anderen al hebben gezegd. Hij wil beginnen met de brief over parkeren en afsluiten met een aantal punten in het algemeen. Het gaat om een cruciale kwestie die de stad treft: het groeiende tekort aan leraren is een zorgwekkende ontwikkeling die niet gelijkmatig verdeeld is over de stad. Er blijken significante verschillen te zitten in de verdeling van het lerarentekort over de verschillende wijken en stadsdelen maar ook schoolweging, dit vraagt om maatwerk en aandacht voor die gebieden waar het tekort nijpend is. Met verbazing heeft het CDA kennisgenomen van de tarieven voor parkeervergunningen voor leraren. De vergunningen zijn beschikbaar gesteld tegen 50% van het huidige tarief voor bedrijfsvergunningen. Dit tarief heeft een averechtse werking op het werven en behouden van leraren voor de stad. Hoe verhoudt dit zich tot het worden van een

aantrekkelijke stad voor docenten, graag een reactie van de wethouder. Wat CDA betreft worden parkeerplaatsen voor scholen en leraren gratis aangeboden.

De heer van Bergen (ChristenUnie) vraagt waarom het averechts zou werken als er korting gegeven wordt op parkeervergunningen?

De heer Brouwer (CDA) geeft aan dat het in principe geen korting wordt verleend maar er wordt 50% meer gevraagd dan dat het gratis zou zijn. Verder stuit het CDA voor de borst dat er geen parkeervergunningen in Leidsche Rijn en Merwedekanaalzone worden uitgegeven terwijl dat in Leidsche Rijn samen met Overvecht de meeste vacatures openstaan. Gezien het feit dat leraren van buiten de stad moeten komen is dit onbegrijpelijk. Wat zit daar achter dit besluit? Graag een reactie van de wethouder. Ook vanuit behoud van bestaande leerkrachten is dit een cruciaal punt, als fractie gaan zij verder nadenken over alternatieven, wat hen betreft krijgen scholen een aantal gratis plekken om weg te geven.

Mevrouw Hoenkamp (PvdD) geeft aan dat het bij het CDA gaat over bereikbaarheid en daar zijn ze het ook mee eens maar ziet het CDA ook oplossingen die bijdragen aan een schonere lucht en evengoed betere mobiliteit oftewel beter OV?

De heer Brouwer (CDA) geeft aan het zeker eens te zijn maar dat kunnen ze niet opleggen en dat zouden schoolleiders zelf moeten kunnen regelen.

Mevrouw Hoenkamp (PvdD) vraagt of dingen wel gestimuleerd kunnen worden en ontmoedigd. Is het CDA van mening dat het OV net zo goed een bijdrage kan leveren aan het oplossen van de reistijd?

De heer Brouwer (CDA) geeft aan dat dit zeker kan als het OV korter kan dan de auto. Het moet wel tijdwinst opleveren en een drempel wegnemen.

Mevrouw Nederhand (Volt) geeft aan dat het klinkt alsof het lerarentekort veroorzaakt wordt door het direct handelen van het college op de parkeerkosten. Hoe ziet het CDA dat?

De heer Brouwer (CDA) geeft aan dat het zeker een breder probleem is maar wel iets fundamenteels wat kan bijdragen. Als je kijkt naar subsidieregeling bedenken die moeten worden terugbetaald is ook krom.

Mevrouw Nederhand (Volt) geeft aan dat de oorzaak echt ergens anders ligt dan bij parkeerkosten. Hoe rijmt dat?

De heer Brouwer (CDA) geeft aan dat het niet alleen gaat om parkeerkosten, ze sluiten zich ook aan bij een aantal andere partijen over andere punten, daar komt hij in zijn verdere betoog nog op terug.

Mevrouw Vermeulen (GroenLinks) geeft aan dat de vraag in het verlengde ligt van wat Volt vroeg, maar ze wacht het verdere betoog van de heer Brouwer even af.

De heer Brouwer (CDA) geeft aan zich te sluiten bij het punt over extra regeldruk, de bureaucratie rondom het mobiliteitsplan, dit komt voort uit een quote uit de brief “deze informatie wordt door het schoolbestuur per schoollocatie aangeleverd als onderdeel van het mobiliteitsplan.” Graag hierop ook een reactie van de wethouder. Daarnaast ook aandacht voor een maatregel die elders succesvol was, namelijk de lerarenbeurs bedoeld dat leraren zich door kunnen ontwikkelen. Is de wethouder hiermee bekend en is dit mogelijk iets voor onze gemeente? Dit staat los van het vervolgopleidingen perspectief dat nu al wordt aangeboden voor schoolleiders waar CDA sterkt voor is.

Mevrouw Vermeulen (GroenLinks) komt nog even terug op het parkeren en wil daarbij aangeven dat dit ook al ligt bij de commissie mobiliteit en snapt niet waarom dit dan weer wordt aangehaald.

De voorzitter geeft aan dat er geen concrete vraag gesteld is en dat het CDA zich netjes aan het betoog heeft gehouden.

Mevrouw Nederhand (Volt) geeft aan dat de lerarenbeurs is voor mensen die al docent zijn en dan kunnen ze zich verder ontwikkelen. Het is vaak niet in het docentschap en stromen ze alsnog uit. Wat zijn dan de succesvolle cijfers waar het CDA het over heeft in Rotterdam en Almere?

De heer Brouwer (CDA) geeft aan dat het daar gaat om interne opleidingen om deze leerkrachten te behouden door ze meer uit te dagen en door te laten groeien intern.

Mevrouw van der Wilt (D66) geeft aan dat zij ook voorstander is van de lerarenbeurs. Waar zou het CDA dit van gaan betalen of zouden we dat niet veel meer landelijk moeten aankaarten?

De heer Brouwer (CDA) is het hier zeker mee eens, maar het is tweeledig. Het mag zeker plek in het nieuwe coalitieakkoord, daarvoor ook direct een vraag aan de wethouder. Verder wat betreft de dekking zal het CDA nog met een tegenbegroting gaan komen waarin dit wordt meegenomen met een uitgebreide ambtelijk gecheckte onderbouwing. Als afsluiting is CDA benieuwd met betrekking tot de vraag: geef leraren voorrang op woning. Kan de wethouder hier meer informatie over geven? Afgesloten wordt met het feit dat de urgentie zeker ook bij CDA enorm leeft ondank dat er lang bij de parkeerkosten is stil gestaan.

Mevrouw Assen (PvdA) geeft aan voor wat betreft de parkeerkosten wel een disbalans te voelen. Kan het CDA aangeven waar zij zich bij aansluiten.

De heer Brouwer (CDA) geeft aan dat dat is bij de punten over: zij-instromers, de vervolgopleidingen, loopbaanperspectief, de onderwijsambassadeurs, Utrecht Leert. Een integralere benadering tussen partners in het veld waar je achter en waar ook al slagen zijn behaald me moet worden doorgezet.

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) vindt dat de gemeente haar best moet doen docenten te faciliteren, zij zijn essentieel voor de toekomst van onze kinderen, en in het aantrekkelijker maken van Utrecht om in te werken. Als eerste het werk zelf, docenten moeten plezier en voldoening uit hun werk halen, daarom is het goed dat het initiatief Utrecht Leert is gestart. De VVD vindt dat er moet worden ingezet op ontwikkel- en doorgroeimogelijkheden, ze juichen toe dat docenten meer eigenaarschap krijgen. Kan het college het docentennetwerk onder de aandacht brengen bij Utrecht Leert en dat schoolbesturen zelf meebetalen. VVD is van mening dat ook de aantrekkelijkheid van het beroep onder de aandacht gebracht kan worden door middel van een campagne, mits de schoolbesturen zelf meebetalen hieraan. Wel moet er gelet worden dat een dergelijke campagne geen vliegen afvangen van de kinderopvang. De randvoorwaarden moeten zo aantrekkelijk mogelijk zijn. VVD vindt dat de pilot om voorrang te krijgen op woning te lang duurt. De motie komt van 3-2-22. De pilot waar nu over gesproken wordt, de realisatie daarvan is gepland in 2028. Dat duurt te lang. De VVD roept het college op om bij huidige projecten al een aantal woningen aan te wijzen voor docenten. In het derde kwartaal van 2023 zou er meer bekend worden over de huidige aanpassing van de huisvestingsverordening. De VVD wil dat er een project wordt aangewezen en dat die verordening daarop wordt aangepast.

Mevrouw Assen (PvdA) deelt dat het zeker te langzaam gaat, maar wil ook bestrijden dat het tot niets heeft geleid klopt niet. Op het defensieterrein in Merwede wordt de “Generaal” opgeleverd met woningen voor leerkrachten.

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) stelt de vraag waarom wordt er dan een pilot benoemd voor 100% middenhuur bouw en waar docenten voor aangewezen worden als voorbeeld genoemd wat pas in 2028 gerealiseerd wordt terwijl er al een voorbeeld is zoals de PvdA nu noemt. Dan zou het gaan om 2 projecten in 5 jaar, dat is toch summier.

Mevrouw van der Wilt (D66) geeft aan dat er al jaren is ingezet op middenhuur, maar niet zo specifiek gericht op docenten. De wens wordt zeker gedeeld door D66.

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) gaat verder met parkeren en geeft aan dat dit niet aansluit bij wat er nodig is om de stad aantrekkelijker te maken voor docenten. VVD is van mening dat vergunningen

ook aangevraagd moeten kunnen worden door docenten die in Utrecht wonen, die een kortere reistijd hebben dan 60 minuten met het OV.

Mevrouw Nederhand (Volt) geeft aan dat VVD vindt dat het zo aantrekkelijk mogelijk moet zijn om te wonen in de stad, maar die kunnen dan toch fietsen als ze in de stad wonen? Waarom zijn er dan parkeerkosten nodig?

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) geeft aan dat het praktisch misschien niet mogelijk is op de fiets. De optie moet er zijn.

Mevrouw Hoenkamp (PvdD) vraagt tot welke termijn dit dan gaat lopen omdat er ook ambities zijn op het gebied van deelmobiliteit.

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) geeft aan tot dat dit er is een debat gevoerd kan worden.

Mevrouw Hoenkamp (PvdD) vraagt of dit niet te laat is?

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) geeft aan dat de gemeente zelf gaat over de vergunningen.

Mevrouw Hoenkamp (PvdD) vraagt of het niet lastig wordt het weer af te schaffen als mensen ergens aan gewend zijn?

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) geeft aan dat uit cijfers van het CBS blijkt dat 70% van de afstand naar werk met de auto wordt afgelegd en de gemiddelde reistijd 50 minuten is. De eis van 60 minuten is niet realistisch. Het punt van de VVD is dat gebieden Leidsche Rijn en Merwedekanaalzone ook tegen gereduceerd tarief moeten kunnen parkeren in een garage. Het is bizar dat er verschillen tussen wijken in de stad gaan zijn, ook gezien de tekorten in Leidsche Rijn. Laat zien dat Utrecht staat en levert voor haar docenten.

Dhr. Şimşek (DENK) geeft aan dat het lerarentekort niet alleen een probleem van Utrecht is maar in de toekomst wel een bijzonder Utrechts probleem kan worden. Waarom zou een docent uit omliggende gebieden hier komen werken als je je auto niet kwijt kan omdat de gemeente steeds meer parkeerplaatsen weghaalt of je eigen blauw betaald aan parkeerbelasting en het ook nog eens onmogelijk is om aan een betaalbare woning te komen?

Mevrouw Nederhand (Volt) vraagt zich af waarom het zoveel gaat over parkeren?

Dhr. Şimşek (DENK) geeft aan dat als Utrecht de minst aantrekkelijke en duurste plek is om docent te worden dan heb je gewoon een probleem.

Mevrouw Nederhand (Volt) geeft aan dat je als docent houdt van je vak en dat kosten het minst belangrijk zijn. Hoe ziet DENK dit?

Dhr. Şimşek (DENK) geeft aan hier net ook al antwoord op te hebben gegeven. Drempels moeten op alle mogelijke manieren worden weggenomen om docenten in de stad te krijgen. Kosten spelen op dit moment wel degelijk een rol.

Mevrouw van der Wilt (D66) geeft aan dat er gezegd wordt dat er parkeerplekken worden weggehaald, maar ligt er nu voor het zorgen dat plekken goedkoper worden. Is dat het vraagstuk?

Dhr. Şimşek (DENK) geeft aan dat er ook plekken worden weggehaald en er daardoor te weinig ruimte is en als er wel plek is het heel duur wordt. DENK pleit voor een bredere kijk op de problemen en de impact op dit gebied.

Mevrouw van der Wilt (D66) geeft aan dat er wel een voorstel ligt maar met de wens het makkelijker te maken voor docenten en is het wel goed te blijven richten op het vraagstuk dat nu voorligt. Dat is een opmerking

De voorzitter geeft aan dat er niet gereageerd hoeft te worden en het betoog hervat kan worden.

Mevrouw Kendir (Student & Starter) heeft een punt van orde waarin ze aangeeft dat er een debat gaande is en dat daarbij ook op opmerkingen behoefte is om te reageren.

De voorzitter geeft aan dat volgens haar interpellatie het vooral is om vragen aan elkaar te stellen om juist het debat te krijgen. Misschien moet D66 de opmerking dan formuleren in een vraag.

De heer van Bergen (ChristenUnie) heeft ook een punt van orde want het moet toch mogelijk zijn om een impliciete vraag te stellen?

De voorzitter geeft aan dat het echt gaat om het stellen van een vraag. Ze roep iedereen op om echt een vraag te formuleren.

Mevrouw van der Wilt (D66) geeft aan de vraag niet te willen herformuleren en zal er in het vervolg opletten.

Dhr. Şimşek (DENK) geeft aan voorstander voor parkeervergunningen voor leraren te zijn, maar wel kritische kanttekeningen te hebben bij het voorstel van het college. Er is nu uitgegaan van 50% ten opzichte van een vergunning voor bedrijven, wat gelijkstaat aan het bewonerstarief. Als fractie staan zij allang kritisch tegenover het invoeren van betaald parkeren in de stad. Graag een reflectie van de wethouder op de vraag: "Waarom zou een leraar hier komen werken als de kosten hier hoger zijn dan in andere gemeenten?" En hoe leg je dit uit aan schoolbestuurders en de kinderen dat zij de dupe worden van het feit dat er moeilijk aan leraren te komen is, niet alleen door het parkeerbeleid maar dat dit er wel een schepje bovenop doet? Wat DENK betreft gaat het hele voorstel voor betaald parkeren van de baan en worden parkeervergunningen voor leraren gratis. Ook is DENK kritisch op de uurnorm en moeten scholen die al kampen met tekorten ook nog vragen om alles te verantwoorden? Het lerarentekort zal niet worden opgelost door het verlenen van parkeervergunningen maar het kan wel de positie verslechteren, dit kan de stad zich niet veroorloven. DENK kan zich wel aansluiten bij de punten van Volt.

Mevrouw Kendir (Student & Starter) geeft het gevoel gehad te hebben in een debat over parkeren te zitten. Het probleem gaat dieper dan parkeren en heeft DENK ook nog oplossingen?

Dhr. Şimşek (DENK) geeft aan net aan te willen gaan geven dat ze zich willen aansluiten bij een aantal punten. Het parkeerbeleid is wel iets wat onderdeel is van het probleem en ook benoemd mag worden.

Mevrouw Kendir (Student & Starter) hoort een aanval op de coalitie met betrekking tot het betaald parkeren. De coalitie staat er ook voor om het OV te stimuleren. Hoe reflecteert DENK hierop?

Dhr. Şimşek (DENK) geeft aan het voorstel wat er nu ligt is niet goed genoeg, parkeervergunningen moeten gratis worden voor leraren. De plannen voor het voorrang verlenen voor woning is DENK voor maar dan moeten die woningen ook echt gebouwd worden. Net als Volt is DENK voorstander in het betrekken van leraren bij het evalueren van Utrecht Leert Ze sluiten zich ook aan bij het punt over het investeren in het aantrekken van goede schoolleiders. Ze hebben zich eerder al aangesloten bij het punt over stagevergoedingen en bij het prioriteren van scholen en wijken waar de tekorten het grootst zijn.

Mevrouw Assen (PvdA) geeft aan zich ook over randvoorwaarden druk te maken maar dat zijn niet de grote redenen. Nodigt DENK uit om ook met andere voorstellen te komen de volgende keer.

Mevrouw Kendir (Student & Starter) vraagt om 2 minuten te schorsen.

De vergadering wordt voor 2 minuten geschorst.

Mevrouw Kendir (Student & Starter) geeft aan dat dit schooljaar 1 op de 9 klassen zonder leraar startte en dat ook in Utrecht het tekort hoog is, vandaar ook dat het belangrijk is dat dit punt vandaag op de agenda staat. Het plan Utrecht Leert is geëvalueerd en het is belangrijk te kijken naar wat ervan geleerd kan worden om de aanpak te versterken. Ook moet er gekeken worden

naar wat er geleerd kan worden van andere steden, zoals de succesvolle campagne van Rotterdam. Student & Starter neemt deze best practices graag over. Ook wat betreft de verschillen tussen wijken en onderwijssoorten, die nog steeds aanzienlijk zijn. De vraag aan de wethouder is: welke maatregelen worden er genomen om de situatie in de wijken te verbeteren, want we moeten ervoor zorgen dat de aanpak gericht is op de wijken. Ook het speciaal onderwijs verdient aandacht. Hoe worden extra inspanningen geleverd om het lerarentekort in deze sector aan te pakken? Er is eerder al opgeroepen om de input van de Utrechtse studievereniging voor de lerarenopleiding te benaderen. De vraag aan de wethouder is of er al contact is geweest met de studievereniging en zo ja, hoe is de input geïntegreerd in onze aanpak? De wens is er om met bepaalde opleidingen in gesprek te gaan zoals Geschiedenis en Economie om een onderwijsroute in het curriculum op te nemen zodat studenten ook voor klas kunnen staan.

De heer Brouwer (CDA) vraagt wat Student & Starter ziet als oplossing voor het verschil in wijken, op dit moment worden zij-instromers verdeeld naar rato, waar de nood het hoogste is?

Mevrouw Kendir (Student & Starter) geeft aan dat dit verschilt per wijk, de middelen zouden op een ongelijke manier moeten worden verdeeld, zodat de scholen met de hoogste nood meer middelen krijgen. Mevrouw Kendir is benieuwd naar wat de wethouder voor maatregelen heeft.

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) vraagt of ze het goed hoorde dat de wethouder moet pleiten voor het opnemen van economie in de opleiding?

Mevrouw Kendir (Student & Starter) geeft aan dat ze bedoelt dat er in de opleiding geschiedenis of economie een onderwijsroute moet worden opgenomen zodat deze makkelijker kunnen doorstromen naar leraar.

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) geeft aan de mening te delen maar vind dat dit niet past in dit debat omdat de wethouder dit niet gaat bepalen.

Mevrouw Kendir (Student & Starter) vraagt de wethouder om het gesprek aan te gaan met onderwijsinstellingen om een dergelijke onderwijsroute aan te bieden zodat het makkelijker is voor een student om door te stromen naar het beroep van leraar.

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) vraagt of het de bedoeling is dat de wethouder gaat bepalen wat verstandig is om te doen in een curriculum?

Mevrouw Kendir (Student & Starter) geeft aan dat het geen verplichte route moet zijn maar wel dat de mogelijkheid wordt geboden. We moeten het zo makkelijk mogelijk maken.

Mevrouw Nederhand (Volt) geeft aan dat een dergelijk minor er al is en wordt ook al gepromoot. Welke aanvullende maatregelingen ziet Student & Starter dan?

Mevrouw Kendir (Student & Starter) geeft aan dat er zeker nog winst op te behalen is ondanks dat het al gepromoot wordt. Het ondersteunen van mensen moet lonen, hoewel het beroep van een leraar nobel is krijgen docenten niet altijd waardering. De arbeidsomstandigheden moeten verbeterd worden beginnend bij stages. Tot de parkeervergunningen. Student & Starter staat achter duurzame mobiliteit maar begrijpt dat scholen hier ondersteuning bij nodig hebben. Hoe de bewijslast en verantwoording over het mobiliteitsplan vereenvoudigd worden?

De heer Brouwer (CDA) vraagt wat Student & Starter zelf zou voorstellen over het mobiliteitsplan?

Mevrouw Kendir (Student & Starter) vraagt aandacht voor niet alleen bij scholen neer te leggen en ervoor te zorgen dat het versimpeld wordt.

De voorzitter mist de vertegenwoordiging van EenUtrecht en maakt een rondje langs de niet agenderende partijen of die nog een inbreng willen doen. StadsBelang Utrecht heeft dit al aangegeven en ook PvdD en de ChristenUnie willen nog wat inbrengen.

De heer Nyqvist (Stadsbelang Utrecht) geeft aan dat het altijd een worsteling is tussen de theorie en de praktijk. Bij de RIP is het duidelijk naar voren gekomen dat er een gebrek is aan vertrouwen bij het onderwijs over de overheid in het algemeen maar ook de gemeente omdat allerlei simpele dingen niet worden gehonoreerd. Het gaat om de primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden en belangrijk daarbij was de afstand. Hoe kan de gemeente dit faciliteren? Om vertrouwen te winnen zou je bij nul moeten beginnen in de kosten voor een parkeervergunning.

Mevrouw van der Wilt (D66) geeft aan dat er gezegd is dat er geen vertrouwen in de RIP was, maar waar komt dit vandaan?

De heer Nyqvist (Stadsbelang Utrecht) geeft aan dat er een aantal leraren lieten merken dat de voorwaarden elders prettiger waren en niet eens de financiële voorwaarden. Eerst moet het herstel van het vertrouwen worden aangepakt. Alles wat over is gezegd over opleidingen verbeteren, instroom daar is hij het helemaal mee eens maar dit moet je neerleggen bij de mensen die er verstand van hebben. Er moet gedaan worden wat er nu kan gebeuren en de ander moet je entameren via mensen die er verstand van hebben. De nood is nu heel hoog en er worden allerlei plannen bedacht die pas over een aantal jaar effect hebben en daar hebben de mensen nu niets aan.

Mevrouw Hoenkamp (PvdD) geeft het belang aan van het overleg en hoopt dat er ook out of the box gedacht kan worden die het marktdenken in het onderwijs bevragen. Het moet meer over het algemeen belang van oplossingen hebben. De gevolgen van de neoliberale keuze worden nu zichtbaar. Scholen zijn ingericht alsof het bedrijven zijn en dit zou moeten leiden tot betere kwaliteit. Financiële prikkels leiden tot concurrentie in plaats van algemeen belang. Ziet de wethouder dit probleem ook en welke instrumenten heeft de wethouder om marktwerking uit het onderwijs te halen? En welke manier kan de wethouder toezeggen om de scholen met een kleiner tekort samen te laten werken met anderen en op welke manier lobbyt de wethouder in Den Haag?

Mevrouw van der Wilt (D66) vraagt waar de marktwerking in het onderwijs dan zit?

Mevrouw Hoenkamp (PvdD) geeft aan dat scholen geld krijgen voor het aantal leerlingen, dus hoe meer hoe beter. Er wordt een beurs voorgesteld voor 50 pabo-studenten met als tegenprestatie dat ze na het afstuderen een paar jaar in het onderwijs blijven werken. Wat vindt de wethouder daarvan en is dit mogelijk in Utrecht? Zij-instromen blijkt een effectief instrument. Hoe wil de wethouder dit stimuleren? Tot slot, wat betreft de tegemoetkoming in de parkeervergunning van scholen, PvdD ziet dat bereikbaarheid een drempel is maar het OV-netwerk ligt meer in het probleem dan parkeren. Is de wethouder het eens dat een beter OV helpt tegen het lerarentekort, de luchtvervuiling en ruimte tekort in de stad? Wat ziet de wethouder als een schoner alternatief en neemt hij dit mee in de plannen?

De heer van Bergen (ChristenUnie) geeft aan dat er al veel is gezegd waar ze bij kunnen aansluiten. ChristenUnie wil in de bijdrage kort ingaan op de parkeervergunning specifiek het mobiliteitsplan dat daarbij hoort. ChristenUnie wil dat dit voldoende gewicht krijgt en is blij dat het mobiliteitsplan een plek krijgt. De brief van de wethouder op 4 juli jongstleden is niet helder, enerzijds is het opstellen van een mobiliteitsplan een voorwaarde voor het krijgen van een parkeervergunning en anderzijds is de kwaliteit ervan niet van invloed op de hoeveelheid vergunningen, dit mag scherper worden ingestoken. Is de wethouder bereid om het mobiliteitsplan een meer integrale voorwaarde te maken voor het parkeerproduct, door vast te stellen wanneer het goed genoeg is deze eisen te communiceren en te zorgen dat scholen ook daadwerkelijk met een goed mobiliteitsplan komen?

De heer Brouwer (CDA) vraagt of ChristenUnie vindt dat de raad dit moet bepalen of kunnen de scholen dit zelf bepalen?

De heer van Bergen (ChristenUnie) vindt dat het college voorwaarden mag stellen als ze dat aanbieden. De eerste stap zou moeten zijn dat scholen eerst zelf het vervoer groener regelen en daarna pas kijken of parkeren een optie is.

De heer Brouwer (CDA) vraagt of het dan zo is dat je geen parkeerplek krijgt als je 55 minuten reistijd hebt maar liever met de auto gaat?

De heer van Bergen (ChristenUnie) geeft aan dat het gaat om de volgordelijkheid. Kijk eerst naar een groenere optie.

De heer Brouwer (CDA) vraagt nog naar reflectie van de extra regeldruk die het mobiliteitsplan met zich meebrengt?

De heer van Bergen (ChristenUnie) geeft aan dat je niet moet overdrijven, dit hoeft geen uren administratie mee te brengen.

Mevrouw van der Wilt (D66) vraagt of de scholen het vertrouwen krijgen dat ze dit zelf kunnen regelen wie de vergunning krijgt dus wie hem het hardst nodig heeft in plaats van degene die meer dan een uur reistijd heeft?

De heer van Bergen (ChristenUnie) geeft aan dat de grens van 1 uur niet vaststaat voor ChristenUnie

Mevrouw Nederhand (Volt) vraagt reflectie waarom alleen de parkeerkosten worden benoemd en niet meer over hoe het lerarentekort moet worden opgelost?

De heer van Bergen (ChristenUnie) geeft aan aan te sluiten bij veel punten.

De voorzitter vraagt of de wethouder kan beginnen met het beantwoorden van de vragen?

Wethouder Eerenberg begint bij het punt van urgentie want dat wordt zeker gevoeld en het raakt hem dat dit bij een aantal niet zo gevoeld is. Hij heeft veel scholen bezocht en bij allen staat dit op de agenda. 9 van de 10 die zijn bezocht zeggen dat het niet speelt bij hen maar dan komt dat omdat er andere middelen zijn ingezet doordat er een vrije middag wordt opgeofferd bijvoorbeeld. Dit mag nooit het fundament zijn om structureel goed onderwijs op vorm te geven.

De heer Nyqvist (Stadsbelang Utrecht) vraagt aan de wethouder of hij denkt dat door het nijpende karakter stringent wordt of dat het af neemt en als dat zo is, hoeveel urgentie zet hij dan achter de maatregelen die genomen moeten worden op korte termijn?

Wethouder Eerenberg geeft aan dat het nog nijpender wordt, zeker tot 2030 is het een toenemend probleem. Het is een hardnekkig probleem en zo moeten we het ook benaderen. De aanpak gaat over anders of beter organiseren met behoud van kwaliteit. Opsmuk moet weggehaald worden uit het onderwijsprogramma, dat geeft lucht, zorg dat je goed ondersteunt ook dat geeft lucht ook bij uitstroom. Een ander deel van de aanpak is zij-instroom mogelijk maken, dit loont met ondersteuning van Utrecht Leert dit is een Rijkssubsidie. Tegelijkertijd wil de wethouder alle genoemde voorbeelden van de 4G steden meenemen maar daar is financieel geen ruimte voor.

De voorzitter vraagt voor de orde of hij kan aangeven op welke fractie hij ingaat.

Mevrouw Assen (PvdA) heeft een punt van orde en geeft aan dat het ook mag per thema. Verder de vraag of er een kans ligt bij de schoolbesturen zij geven aan het niet weggezet te krijgen?

Wethouder Eerenberg vraagt wie gezegd heeft dat ze het geld niet weggezet krijgen over een onderdeel van Utrecht Leert?

Mevrouw Assen (PvdA) geeft aan dat dit niet specifiek over Utrecht Leert gaat, maar dat zij ruime financiële middelen hebben.

Wethouder Eerenberg geeft aan dat scholen door de NPO middelen tot hun beschikking hebben maar dat is wel incidenteel en hierop gaan schoolleiders geen docenten aannemen. Daarnaast zitten er geen werkloze docenten thuis die je zou kunnen aannemen.

Mevrouw Nederhand (Volt) geeft aan dat het een keuze is waar je middelen op inzet en vraagt of schoolleiders hoger in de prioriteit komen te staan.

Wethouder Eerenberg geeft aan dat Utrecht Leert op verschillende pilaren steunt, hij was bij de tweede, dat is de groep groter maken en derde is ondersteunen dit gaat ook over schoolleiders. Nu ligt de focus op docenten. Er mag een nieuwe aanvraag gedaan worden bij het Rijk voor Utrecht Leert. Dit gaat anders dan voorheen en dit gaat nu via onderwijsregio's, er is een debat gaande met ocw maar er is nog een aparte G4 plus Eindhoven Aanpak nodig. Vele willen dat alles verdeeld wordt over alle onderwijsregio's, dit zou een achteruitgang betekenen. Maandag komt de nieuwe minister naar Utrecht en dan komen ook de G4 collega's en de collega uit Eindhoven en de boodschap is houdt de G4 plus Eindhoven overeind. Dit bepaalt wat de middelen gaan zijn. Dit is belangrijk om te focussen op de aanvraag eind oktober om te focussen op meer of minder middelen.

Mevrouw Nederhand (Volt) geeft aan dat in de aanpak door de wethouder benoemd werd ondersteuning van docenten, maar die ondersteuning ligt toch ook bij schoolleider? Volt benadrukt nogmaals dat schoolleiders van groot belang zijn.

Wethouder Eerenberg geeft aan dat Almere op schoolgebied die bij de G4 aansluit en niet Eindhoven. De wethouder is het eens met Volt dat schoolleiders belangrijk zijn maar er moeten keuzes gemaakt worden en wordt er gekozen voor een bredere aanpak van ondersteuning want een pedagogisch medewerker kan heel veel ontlasten.

Mevrouw Vermeulen (GroenLinks) vraagt hoe deze financiële kwestie zich verhoudt tot de regels verstevigen over de aanpak Utrecht Leert, want in het coalitieakkoord is wel gezegd dat we daar extra aanzet willen?

Wethouder Eerenberg legt uit dat het een gedeeltelijk cofinanciering uit eigen middelen is maar ook afhankelijk van het G4 budget. Het doorontwikkelen van Utrecht Leert is een inhoudelijke doorontwikkeling en niet zo zeer een financiële. Praktijkfocus en een mooie ontwikkeling zijn de leerwerkplaatsen, dit zijn plekken waar je begeleid aan de slag gaat. Goede begeleiding door samenwerking van scholen en begeleiding van de hogeschool voor kennis en kunde. Ook schoolleiders moeten hieraan mee doen. De grootste uitdaging is hoe doe je dit op kleine scholen of eenpitters?

Mevrouw van der Wilt (D66) vraagt of de wens om zo snel mogelijk aan de slag te gaan ook in de leerwerkplaatsen zit?

Wethouder Eerenberg geeft aan dat dit de kern van de aanpak is. Dan onbekend maakt onbemind zeker voor speciaal onderwijs. Beter begeleiding wordt gedaan door de leerwerkplaats. Strategisch HRM beleid is net in de interruptie al benoemd. Dan de subsidies.

Mevrouw van der Wilt (D66) geeft aan gevraagd te hebben: kun je als schoolleiders ook van elkaar leren en dat stimuleren?

Wethouder Eerenberg geeft aan dat dit niet hier georganiseerd hoeft te worden maar dat zij daar ook professional voor zijn omdat zelf georganiseerd te krijgen, we kunnen wel stimuleren. De subsidiesconfetti is een lobby, je kunt er niet op bouwen. Er zijn steeds weer incidentele potjes in het onderwijs. Wat betreft die ingewikkeldheid van subsidies is het goed een aantal schoolleiders hierop te bevragen waar dit in zit en hier in de eerstvolgende kwartaalbrief hierop terugkomen. Als het simpeler kan en dezelfde doelen kan nastreven dan moeten we dit gewoon doen. De wethouder begrijpt dat het beeld bestaat dat er sneller iets gedaan moet worden aan woningen voor docenten, er is een ongelukkig voorbeeld gegeven bij de knoopkazerne. De generaal is opgeleverd en daar hebben mensen in sleutelberoepen voorrang gekregen. Ook is de huisvestingsverordening aangepast per 01-07-2023 hierdoor is er op middenhuur ook een voorrangsregeling voor onder andere docenten. Over parkeren zijn veel vragen gesteld en ja er is inderdaad afgesproken dat het goedkoper en makkelijker moet. De wethouder is het eens met Volt dat dit zeker niet het verschil moet maken of je wel of niet in het onderwijs wilt werken en toch helpt het enorm en zeker in het gevoel van erkenning en rechtvaardigheid dan dat het netto het

grootste verschil op school begroting uitmaakt. In het coalitieakkoord zijn twee dingen tegelijk afgesproken.

Mevrouw Vermeulen (GroenLinks) geeft aan dat nergens bewezen is dat het parkeerprobleem aan het lerarentekort is te linken zal er ook niet door worden opgelost.

Wethouder Eerenberg geeft aan dat het wel helpt voor individuele schoolbegroting en hoe zit je met elkaar aan tafel en is inderdaad niet een essentieel probleem. De afspraak die is gemaakt in het coalitieakkoord is tweeledig en dat is aan de ene kant dat er ruimte aan scholen moet worden gegeven maar dat het aan de andere kant binnen de kaders van de groen mobiliteit moet passen en bijdragen aan verduurzaming.

De heer Şimşek (Denk) geeft aan dat het parkeerbeleid inderdaad niet bepalend is of iemand leraar wil worden maar misschien wel bij de beslissing of die leraar wil worden in Utrecht, hoe kijkt de wethouder naar?

Wethouder Eerenberg geeft aan dat mensen leraren uit liefde worden. Het geluid komt niet van leraren maar van de scholen die de kosten voor parkeren moeten betalen. Zorg dat scholen minder last van de barrière met betrekking tot parkeren hebben maar dit ook doen door maatregelen die meer bijdragen aan meer docenten op de fiets en in het OV.

De heer Nyqvist (Stadsbelang Utrecht) vraagt of hij goed begrepen heeft dat scholen een tegemoetkoming krijgen voor parkeren, daarna zelf bepalen of ze de vergunning wel of niet afnemen?

Wethouder Eerenberg geeft aan dat dat niet waar is. Op steeds meer plekken is een vergunning nodig. Hierop hebben scholen gezegd dat zij het vreemd vonden dat ze die vergunning van onderwijsgelden moesten betalen. In het coalitieakkoord is besloten om een korting te geven op de parkeervergunning zodat de barrière voor het onderwijs om docenten van verder weg aan te nemen wordt weggenomen. Die verlaging gaat gepaard met voorwaarden omdat we wel willen dat we docenten van de auto naar de fietsen willen laten bewegen.

De heer Brouwer (CDA) vraagt of de wethouder nog kan reflecteren op de situatie in Leidsche Rijn en Merwedekanaalzone?

Wethouder Eerenberg geeft aan dat de brief van Juli is een soort inzet van het college zoals het zou moeten zijn en scholen hebben daarop gereageerd. Hierna volgt het gesprek samen met wethouder van Hooijdonk over wat er met de inbreng gedaan kan worden. In Leidsche Rijn centrum is enkel garage parkeren mogelijk, hier moet een product voor ontwikkeld worden maar dat moet nog worden opgepakt en dat ligt bij de collega's van mobiliteit maar dat is vele malen ingewikkelder dan een parkeervergunning op straat. Hierover weet de wethouder niet alles van.

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) geeft aan dat de vraag wel is waarom dat niet kan in de parkeergarage. Ze hebben nadrukkelijk een gesprek aangevraagd met beide wethouders en als wethouder van Hooijdonk niet kon komen dat de antwoorden dan wel door wethouder Eerenberg gegeven kunnen worden. De VVD wil het antwoord vanavond nog weten.

Wethouder Eerenberg geeft aan dan wel een schorsing nodig te hebben en dat gaat hij het antwoord proberen te achterhalen. Een parkeervergunning op straat en een parkeerproduct in een garage zijn twee verschillende dingen.

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) geeft aan dat de commissie heeft besloten het debat hier te agenderen en bij EMVO eraf en daarom is ook wethouder van Hooijdonk uitgenodigd.

De voorzitter vraagt of de VVD zich kan vinden in een schorsing zodat de wethouder het antwoord gaat achterhalen?

Mevrouw van der Wilt (D66) heeft een punt van orde omdat er ook bij de raadsleden verwarring over is. Is er gecheckt bij de verschillende woordvoerders dat de brief hierbij betrokken zou

worden? Er moet dan wel nu een besluit genomen worden dat dat nu wordt meegenomen en niet volgende week weer wordt aangehaald.

Mevrouw Vermeulen (GroenLinks) geeft aan dat zij ook dachten dat het onder mobiliteit nog open stond.

De voorzitter geeft aan dat de wethouder een schorsing vraagt en het dan wil uitzoeken

Mevrouw Hoenkamp (PvdD) vraagt of het niet handiger is de vragen op te sparen zodat dit in een keer nagevraagd kan worden, mocht dat nodig zijn?

Wethouder Eerenberg gaat verder. Er is gevraagd om veel data die ze niet tot hun beschikking hebben, deze moeten worden uitgevraagd. Als ze deze willen hebben dan zal deze uitgevraagd moeten worden en zal er navraag gedaan moeten worden hoe makkelijk dit aan te leveren is. De wethouder zal reflectie in de eerstvolgende kwartaalbrief als het makkelijk kan gaan ze dit doen maar als het heel ingewikkeld blijkt dan moet daarover doorgepraat worden want dan is de vraag wat is het ons waard? De uitval bij de PABO kan wel makkelijk worden uitgelezen, die kan in de Utrechtse onderwijsagenda worden meegenomen.

Mevrouw Nederhand (Volt) vraagt of dat kan van de PABO, de HU en de Marnix academie?

Wethouder Eerenberg denkt van wel, maar als het anders is laat hij het weten. De vraag over meer collectief inhuren van personeel via een flexpool. Samenwerking ligt voor de hand. De wethouder is twee bakjes aan het maken voor zichzelf met alles wat genoemd wordt vanavond en een is het doorontwikkelen Utrecht Leert en er is een bakje gesprekspunten met schoolbesturen. De flexpool staat bij deze op de agenda voor bij dat gesprek. Er wordt gevraagd naar solidariteit tussen scholen en de wethouder vindt dat dit er in toenemende mate is. Ook de regievraag is door de Utrechtse scholen tijdens de onderwijsagenda bij de gemeente op tafel hebben gelegd. De campagne die komt in het bakje doorontwikkelen en is een goed idee. Deze campagne zou voor de wethouder zich moeten richten op de koek groter maken en dus de stap over naar het onderwijs of verbreed je horizon als student.

Mevrouw van der Wilt (D66) vraagt of de wethouder kans ziet om met schoolbesturen in gesprek te gaan over de bijdragen?

Wethouder Eerenberg geeft aan dat dit pas aan de orde komt als de doorontwikkeling Utrecht Leert helder is. Dan ligt het ook meer voor de hand te vragen wat schoolbesturen willen bijdragen. Dit moet breder bekeken worden vanuit alles wat vanuit Utrecht Leert nog moet worden doorontwikkeld.

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) geeft aan dat dit iets te vrijblijvend is, het is een probleem van ons allemaal niet willen. Ze wil er een groter punt van maken dan als een schoolbestuur mee wil betalen.

Wethouder Eerenberg is het eens en heeft het woord willen iets te licht gekozen. Maar hier in dit debat kan het nu niet concreet beantwoord worden.

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) zou willen horen dat als er een campagne komt dan leggen de schoolbesturen zelf bij.

Wethouder Eerenberg geeft aan dat er nog geen gesprek is geweest en de vraag daarom niet beantwoord kan worden.

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) geeft aan dat het dan toch logisch is om te zeggen dat er in het gesprek kan worden aangegeven dat er geen campagne komt zonder dat de schoolleiders meebetalen.

Wethouder Eerenberg geeft aan dat velen de campagne willen en de VVD nu alleen de campagne wil als er wordt meebetaald. Dan de stagevergoeding die is al verbeterd in de cao en wordt in het bakje doorontwikkelen Utrecht Leert gestopt. Een interessant idee om docenten

voorrang op de kinderopvang en BSO te geven, maar kan nu niets in toegezegd worden kan wel doorontwikkeld worden.

De voorzitter verzoekt de wethouder bondiger te zijn in de antwoorden gezien de tijd.

Wethouder Eerenberg geeft aan dat hij de vragen nu individueel beantwoordt. Docenten zijn wel aan tafel geweest bij Utrecht Leert ze kijken op veel plekken mee. Utrecht Leert is meer dan een toolbox, het is de zij-instroom, een hele website met allerlei zaken en kennisdelen. Het moet gaan over meer FTE. Dan weer parkeervergunningen met veel vragen van het CDA het moet ook bijdragen aan de transitie en mobiliteit, er wordt nog gepraat met het onderwijs dus er zal ongetwijfeld nog iets gaan schuiven hier komt eind van het jaar voorstel over. De lerarenbeurs goed idee, echter wordt er nu geld ingezet op de zij-instroomstromers het is het een of het anders. Het docentennetwerk wordt doorontwikkeld vanuit een idee in Amsterdam, is zeker een goed idee.

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) vraagt hoe ze hier een terugkoppeling over krijgen?

Wethouder Eerenberg wil hier later op terugkomen. Er zijn heel veel goede redenen te bedenken waarom een leraar in Utrecht zou willen werken, maar we moeten er geen concurrentie van willen maken. De focus ligt op zij-instroom en de koek groter maken en niet uit andere gemeenten verleiden.

De heer Şimşek (Denk) vraagt of ze zichzelf niet in de voeten schieten door het parkeerbeleid?

Wethouder Eerenberg geeft aan dat er genoeg goede dingen zijn waarom docenten kiezen voor onderwijs in Utrecht. De evaluatie van Utrecht is op 04-05-2023 verzonden. De toezegging niet terug te vinden over educaat maar het is een goed idee en zit in het bakje doorontwikkelen. Over ongelijke kansen voor wijken geeft de wethouder aan dat de data niet kloppen, dit is erg veranderlijk. De wethouder is het helemaal eens dat het vak beter gewaardeerd moet worden anders dan in salaris, aan de hand van het gebaar van Amsterdam gaat de wethouder kijken wat zij kunnen doen volgend jaar op de dag van de leerkracht. Stadsbelang had een terechte observatie over de beleidstheorie en de praktijk en het vertrekpunt dat je moet kiezen. Uit de stukken van Utrecht Leert blijkt dat dit een enorm praktische aanpak is. Marktwerking in het onderwijs is wel een ingewikkelde, de concurrentie is niet een concurrentie om geld maar ook gedachtegoed, religie en dit is moeilijk buiten werking te stellen, hier kun je wel hulpconstructies opstellen zoals de flexpool. Een beurs voor PABO-studenten zoals in Den Haag. Er is een subsidie voor een scholenbeurs die breder is dan een PABO-beurs en gaat over professionalisering. Het is een fantastisch idee maar ook hier moeten keuzes gemaakt worden, financieel als we het ene doen kan het andere niet. Beter OV is echt een punt docenten naar school krijgen op een groene manier dan heel graag.

Mevrouw Hoenkamp (PvdD) vraagt of er een financiële stimulans mogelijk is om docenten met het OV te laten gaan?

Wethouder Eerenberg geeft aan dat dit misschien vanuit cao is geregeld maar er vanuit de wethouder geen mogelijkheden zijn. Er zijn OV-kortingen vanuit de provincie. Het is de bedoeling dat beide tegelijk lopen qua mobiliteit dus makkelijker maar ook groener. Onderaan de streep zijn er een aantal onderwerpen bij doorontwikkelen Utrecht Leert geparkeerd

De heer van Bergen (ChristenUnie) vindt het wel erg vrijblijvend gesteld. De kwaliteit van het mobiliteitsplan maakt niet heel veel uit.

Wethouder Eerenberg geeft aan dat er verschillende kanten zijn. Het is op dit moment nog een bod aan de schoolbesturen en er wordt nog onderhandeld, een deel zegt dat het erg streng is en de ander zegt dat het niet wat strenger kan. Een inschatting van de wethouder is dat alles wat bijdraagt aan versimpelen van de procedure komt tegemoetkomt aan praktische uitvoering, maar dat alles wat afdoet aan de transitie naar groen het college niet in mee gaat, ze zullen elkaar ergens ontmoeten in het midden.

De heer van Bergen (ChristenUnie) vraagt wat de insteek wordt van het gesprek over het mobiliteitsplan?

Wethouder Eerenberg geeft aan dat het mobiliteitsplan wordt ingediend samen met een aanvraag voor parkeervergunningen, dan gaat het gesprek over het bieden van hulp aan scholen om ook die docent die van verder komt op een schonere en groenere manier naar school te laten komen.

De heer van Bergen (ChristenUnie) geeft aan dat dat geruststelt.

Mevrouw van der Wilt (D66) vraagt wat als vanuit het onderwijs het signaal komt dat het huidige parkeerbeleid te weinig helpt?

Wethouder Eerenberg kan dit niet beantwoorden, hij kan niet weten hoe het gesprek gaat lopen.

Mevrouw van der Wilt (D66) spreekt de hoop uit dat de wethouder de doorslag van het lerarentekort meeneemt en vraagt of dit wordt vertaald naar de wethouder mobiliteit?

Wethouder Eerenberg geeft aan dit zeker te voelen maar er blijft ook een groen aspect.

Mevrouw van der Wilt (D66) vraagt of het makkelijker maken wel zou moet kunnen en of de wethouder dat kan meenemen?

Wethouder Eerenberg dankt D66 voor de aanmoediging.

Mevrouw Hoenkamp (PvdD) vraagt of de wethouder wel zo ziet dat de marktwerking voor het lerarentekort heeft gezorgd?

Wethouder Eerenberg geeft aan dat de krimp van de ene school niet met de ander kan aanvullen omdat er per school ook andere principes werken. Je kunt alleen hulpmiddelen aanbieden.

De vergadering wordt geschorst voor 5 minuten

De voorzitter heropent de vergadering en geeft aan dat de vraag over het parkeer vraagstuk en het afronden van de vragen.

Wethouder Eerenberg geeft antwoord op de vraag waarom het parkeerproduct in garages langer duurt en dat is omdat het een ander proces is en er ook commerciële aanbieders mee gemoeid zijn als eigenaar van de parkeergarages. Dat maakt het lastiger om voor eigen en commerciële garages hetzelfde product te ontwikkelen. Het staat op de agenda voor het overleg met de schoolbesturen dus er zal nog een terugkoppeling gegeven worden.

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) geeft aan het vreemd te vinden voordat het geregeld is al wel betaald parkeren te doen maar geen vergunningen te hebben voor garages.

Wethouder Eerenberg geeft aan dat er al een afspraak is gemaakt over het parkeerbeleid in de stad uit een eerder debat met wethouder van Hooijdonk.

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) geeft aan dat het over collegiaal bestuur gaat en dat er nu geen antwoord gegeven kan worden op een vraag die bij wethouder van Hooijdonk ligt en wil hier haar irritatie over uiten en van de wethouder horen hoe dit zo kan?

Wethouder Eerenberg geeft aan dat collegiaal bestuur inhoudt dat vragen die als doorvraag zijn gesteld zijn, ook mede door ambtelijke ondersteuning van de afdeling van wethouder van Hooijdonk, ook te kunnen beantwoorden. Het debat gaat nu echter niet meer over lerarentekort maar wordt mee een debat over het parkeerbeleid en dan is het niet collegiaal om daar antwoorden te geven voor collega van Hooijdonk.

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) geeft aan dat dit helemaal geen ander debat is, het gaat hier om timing, wanneer ga je betaald parkeren invoeren, wanneer heb je de voorwaarden voor vergunningen op orde en het gaat nog steeds over vergunningen voor leraren?

Wethouder Eerenberg geeft aan dat het nog geen 2024 is en dat er voor het einde van het jaar iedereen een brief komt met wat het gesprek met de scholen heeft opgeleverd met betrekking tot het parkeerbeleid. Daarop moet dan gekeken worden hoe het debat daarover kan worden ingekleed.

De voorzitter vraagt de wethouder verder te gaan met de twee mandjes en dit puntsgewijs te bespreken.

Wethouder Eerenberg geeft aan dat wat betreft de gesprekken over alle goede punten die genoemd zijn, volgt een losse afspraak met schoolleider maar ook bijvoorbeeld de studievereniging. Hierover wordt terugkoppeling gegeven in de eerstvolgende kwartaalbrief. Dan zijn er nog de suggesties voor het doorontwikkelen van Utrecht Leert gedaan, deze hangen mede af van de nieuwe aanvraag subsidie bij het Rijk die eind oktober ingediend moet worden. Die onderwerpen zou de wethouder pro forma op de aanvraag bij het Rijk willen zetten. Er is binnenkort ook een sessie over de subsidieaanvraag en daarbij is iedereen van harte uitgenodigd, dan kan men zien wat er ingediend wordt bij het Rijk. De wethouder gaat zich inspannen om de aanvraag zo breed mogelijk te houden en zodra het budget bekend is volgt er een gesprek met elkaar over hoe dit in te vullen.

Mevrouw van der Wilt (D66) vraagt wat er gebeurt als er niets komt uit het Rijk, wat dan ook gezien de bezuinigingen?

Wethouder Eerenberg hoopt dit natuurlijk niet want dan stoppen heel veel goede programma's en dan zal er een nieuw debat volgen.

Gemiste antwoorden
Mevrouw Kendir (Student & Starter) geeft aan nog geen antwoord te hebben op wat de inzet wordt om het verschil tussen wijken te verminderen en de vraag of er een format voor het insturen van het mobiliteitsplan opgesteld kan worden.

Mevrouw Assen (PvdA) geeft aan specifiek de warme toeleiding onder de collectieve aanpak te hebben benoemd en of dit wordt meegenomen.

Mevrouw van der Wilt (D66) had een vraag of onderwijsambassadeurs aan schoolleiders gekoppeld konden worden en of dit bespreekbaar gemaakt kon worden.

Mevrouw Vermeulen (GroenLinks) geeft aan de vraag over hoe je ook meer praktische handvatten kunt geven voor het inzetten van onderwijsambassadeurs.

Wethouder Eerenberg geeft aan dat het format wordt toegezonden. Verschillen tussen wijken worden verkleind door dit gericht op te lossen waar de vraag het grootste is: er zijn programma's om docenten te matchen op die plekken en er wordt collectief matching georganiseerd. De hogeschool doet dit voor VO instroom. Marnix en de hogeschool kijken naar elkaar en wordt een gespreksonderwerp en daar moeten ook de kleinere schoolbesturen en de eenpitters mee worden meegenomen. De vraag of je naast onderwijsambassadeurs ook schoolleiderambassadeurs kun aanstellen, de wethouder is blij met elke ambassadeur. De wethouder geeft aan dat hij via intranet naar HRM de suggestie zal sturen omdat velen ook collega zijn. Wat betreft de praktische handvatten, op de site van Utrecht Leert is een menuutje te vinden met uitwerking van allerlei regelingen. Het is al zo simpel mogelijk gemaakt en als er hulp nodig is kan dat bij Utrecht Leert aangevraagd worden.

De voorzitter vat samen dat de wethouder begin eerste kwartaal in de kwartaalbrief komt met de uitkomst van de gesprekken met schoolbesturen over de punten uit het eerste mandje en het parkeerbeleid voor leraren. De agenderende partijen wordt gevraagd of het doel bereikt is.

Mevrouw Kendir (Student & Starter) wil een motie indienen over het verkleinen van de verschillen in de wijken.

Mevrouw van der Wilt (D66) geeft aan nog over een eventuele motie over de campagne na te denken en het vraagstuk over wonen.

Mevrouw Assen (PvdA) geeft ook aan op de campagne en wil meekijken met Student & Starter naar die motie en over de inhuur.

De heer Brouwer (CDA) kijkt ook graag mee over de campagne en er komt een motie over het parkeren.

Mevrouw Al-Saqaff (VVD) komt met een motie ook over de campagne en een motie over betaald parkeren.

Mevrouw Vermeulen (GroenLinks) sluit aan bij de campagne en zit nog na te denken over de aanvraag van subsidies.

Mevrouw Nederhand (Volt) verwacht een motie over docentenparticipatie.

De heer Simsek (Denk) komt met een motie over parkeren.

De voorzitter vraagt naar de indicatie van tijd en deze wordt bepaald op 45 minuten en beslist het DB.

De voorzitter sluit de vergadering om 23:15 uur en dankt een ieder voor hun inbreng en wenst de deelnemers nog een mooie avond.

Lijst van toezeggingen

geen toezeggingen

ID	Onderwerp	Toezegging	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar
571	Brief drugsgebruik	Eind Q4 ontvangt de raad een brief over drugsgebruik. Het college gaat hierbij in op de aanpak van de gemeente Rotterdam.	Drugs	29-12-2023	
519	Drugsgebruik is geen grap: normalisering drugsgebruik tegengaan	Wethouder Oosters zal de raad in het vierde kwartaal van 2023 een brief sturen over de manier waarop het college van B&W de normalisering van het drugsgebruik wil tegengegaan.	Drugs	31-12-2023	
573	MKB-toets	In de actieagenda Utrechtse economie (Q2 2024) wordt teruggekomen op de MKB-toets.	Economische Zaken	28-06-2024	
572	Brief uitkomsten omscholingsregeling	Q1 ontvangt de raad een brief over de uitkomsten van de omscholingsregeling.	Economische Zaken	29-03-2024	
563	Evaluatie vitale winkelgebieden	Het college stuurt een evaluatie vitale winkelgebieden naar de raad	Economische Zaken	31-01-2024	
549	Raadsvoorstel Programmabegroting 2024: M389	M389 Van verkoop naar verhuur	Economische Zaken	09-02-2024	
537	Afrondende besluitvorming na debat over Actieagenda Utrechtse Economie: Medicijnknooppunt USP	Wethouder Schilderman zal in kaart brengen wat er nodig is om expliciet te acquireren voor een medicijnknooppunt op het Science Park en zal de knelpunten voor een volgende stap meenemen in een brief aan de raad.	Economische Zaken	31-03-2024	

508	Raadsvoorstel Beleidskader snelle boodschappenbezorging: Beperking levertijden bezorgdiensten	Wethouder Schilderman zal verder onderzoeken op welke manier de levertijden van bezorgdiensten iets beperkt kunnen worden, zodat er in ieder geval in de nacht geen overlast is, en de raad daar dit jaar in een raadsbrief over informeren.	Economische Zaken	31-12-2023	
504	Afrondende besluitvorming na debat over Actieagenda Utrechtse Economie: M319	M319 Europese Economie in Utrecht	Economische Zaken	30-09-2024	
428	Tussentijdse Besluitvorming Standplaatsenbeleid: M137	M137 Vangnet voor standplaatshouders	Economische Zaken	22-09-2023	
427	Tussentijdse Besluitvorming Standplaatsenbeleid: M133	M133 Maak eisen om op vergunning te staan duidelijk	Economische Zaken	22-09-2023	
356	Afrondende Besluitvorming Standplaatsenbeleid: M69	M69 overgangsperiode standplaatsen	Economische Zaken	30-06-2023	Uitgevoerd met raadsbrief van 11 april 2023
252	Raadsvoorstel Programmabegrotin	In Q3 of Q4 2023 ontvangt de raad de evaluatie van het Ondernemersfonds.	Economische Zaken	11-10-2023	

	g 2023-2026: evaluatie Ondernemersfonds				
251	Raadsvoorstel Programmabegroting 2023-2026:meerjarenovereenkomst marketing	In Q1 2024 ontvangt de raad een update van de meerjarenovereenkomst met Utrecht marketing.	Economische Zaken	29-03-2023	
168	Raadsvoorstel Voorjaarsnota en Eerste Bestuursrapportage 2022: regels verminderen	Wethouder Schilderman komt eind 2022 terug op de mogelijkheden om regels verder te verminderen en ook in relatie tot blurring.	Economische Zaken	23-12-2022	Uitgevoerd in horecabrief, verstuurd op 10 mei 2023
167	Raadsvoorstel Voorjaarsnota en Eerste Bestuursrapportage 2022: economisch beleid	Wethouder Schilderman informeert de raad in Q4 2023 met een verder uitgewerkt plan over uitwerking en concretisering van het economisch beleid, welke middelen daarvoor worden ingezet en hoe we daarmee bijdragen aan de doelen. In de programmabegroting 2023 zit al vast een doorkijk hiernaar.	Economische Zaken	23-12-2022	Uitgevoerd met de actieagenda Utrechtse economie en de programmabegroting
66	Raadsbrief Utrecht Marketing: evaluatie	De wethouder zegt toe om in 2023 de opdracht met UM te evalueren en die te bespreken met de raad (Q1 2024).	Economische Zaken	29-03-2024	
30	Raadsvoorstel Voortzetting	De wethouder zegt toe een evaluatie over 5 jaar (ook van het instrument wom) uit voeren en op te	Economische Zaken	28-11-2025	

	Wijkontwikkelmaatschappij Noordwest en collegevoorstel Intentieovereenkomst: Evalutie	nemen in het (aangepaste en met de raad gedeelde) bedrijfsplan (met de nieuwe partners).			
516	Verknipt geluidsoverlast: Evaluatie	De wethouder zegt toe uiterlijk Q3 de raad te informeren over evaluatie van het Festival Verknipt (o.m. t.a.v. nijlganskuikens en geluidsoverlast).	Evenementen	30-09-2023	20231027 Afgedaan met raadsbrief diverse toezeggingen evenementen van 27 oktober 2023.
512	Raadsvoorstel Voorjaarsnota 2023 en Eerste bestuursrapportage 2023: Terugblik evenementenseizoen	Wethouder Oosters zal in Q3 een brief naar de raad sturen met een terugblik op het evenementenseizoen. Op basis daarvan kan mogelijk specifieker worden gekeken hoe de flora en fauna beter kunnen worden beschermd bij evenementenlocaties.	Evenementen	30-09-2023	20231027: afgedaan met raadsbrief diverse toezeggingen evenementen van 27 oktober 2023.
568	Voortgangsbrief MBO uitvoeringsplan	De raad ontvangt in Q1 2024 een voortgangsbrief van het MBO uitvoeringsplan (incl. stagediscriminatie). De PvdA heeft in het debat gevraagd naar een systeem dat inzicht geeft in het aantal mbo-studenten dat uitvalt en geen stage kan vinden. Het college zal in de voortgangsbrief aangeven of en hoe het lukt om een systeem in te richten. Ook schetst het college hierin wanneer het lukt de getallen op te leveren.	MBO	29-03-2024	

562	Evaluatie Stagematching	De evaluatie van stagematching komt terug in de voortgangsrapportage die Q1 2025 naar de raad gaat	MBO	31-03-2025	
561	Jaarlijkse voortgangsrapportage discriminatie woningmarkt	In de jaarlijkse voortgangsrapportage gaat de wethouder ook concreet in op discriminatie op de woningmarkt	MBO		
560	Voortgangsrapportage MBO 2024	De raad ontvangt Q1 2024 de 1e jaarlijkse voortgangsrapportage MBO.	MBO	29-03-2024	
502	Afrondende besluitvorming na debat over Aanpak inclusieve stagemarkt en actieplan MBO: M309	M309 Verbetering van Stagebegeleiding en Bewustwording van Discriminatie in de Stagemarkt	MBO	31-03-2024	
501	Afrondende besluitvorming na debat over Aanpak inclusieve stagemarkt en actieplan MBO: M306	M306 Verhoog de meldingsbereidheid bij mbo-studenten tegen stagediscriminatie	MBO	31-03-2024	
500	Afrondende besluitvorming na debat over Aanpak	M304 Maak werkgeversloket passend bij aanpak mbo-stagediscriminatie	MBO	31-03-2024	

	inclusieve stagemarkt en actieplan MBO: M304				
365	Cultuurbudget voor MBO-studenten in Utrecht: monitoring budget	Wethouder De Vries zal in de de Onderwijskwartaalbrief in Q2 2024 de raad schriftelijk informeren over de monitoring van het beschikbare cultuurbudget voor Mbo-studenten in relatie tot het gebruik maken van de cultuurkaart.	MBO	28-06-2024	
567	Onderwijsbrief Q1	In de onderwijsbrief van Q1: - geeft het college aan wanneer de nulmeting van het Utrechts kwaliteitskader over Voorschoolse educatie komt. - gaat het college in op de vrijwillige ouderbijdrage in PO en VO en de doorkoppeling.	Onderwijs	29-03-2024	
566	Gesprek schoolbesturen over reservepositie	Q1 2024 voert de wethouder een gesprek met schoolbesturen over hun reservepositie en in Q2 2024 informeert hij de raad hierover.	Onderwijs	29-03-2024	
565	Gesprek schoolbesturen over maatregelen lerarentekort	In de eerstvolgende kwartaalbrief (Q1 2024) informeert het college de raad over de uitkomst van het gesprek met schoolbesturen over de verschillende maatregelen en ideeën, waaronder de inzet van het college over korting op betaald parkeren.	Onderwijs	29-03-2024	

564	Nieuw raadsvoorstel UOA 2023-2026	Het college stuurt het nieuwe raadsvoorstel UOA 2023-2026 en de uitwerking over 3 maanden naar de raad (Q1 2024).	Onderwijs	31-01-2024	
552	Raadsvoorstel Programmabegroting 2024: M406	M406 Utrechtse Kindcentra om kansengelijkheid te bevorderen	Onderwijs	31-03-2024	
547	Plan van aanpak sociale veiligheid MBO	de wethouder komt samen met de wethouder van MBO schriftelijk terug op de wens van o.m. S&S voor een plan van aanpak over sociale veiligheid op MBO-instellingen. In de brief gaan zij ook in op wat MBO-instellingen zelf al doen om sociale veiligheid te borgen en het onderzoek ernaar hebben we een goed beeld van wat er aan de hand op het MBO (Q1 2023). Terugkoppeling per brief in maart 2023 over de uitkomsten van deze gesprekken (incl. een financiële paragraaf voor kosten en capaciteit).	Onderwijs	31-03-2023	
546	Advies Ecorys	De raad ontvangt voor de zomer 2023 het advies van Ecorys aan het college.	Onderwijs	30-06-2023	20231115 De beleidsnota volgt in Q2 2024. Zie Raadsbrief Update SPUK-aanvraag lokale bibliotheekvoorzieningen en locatie Waterwin.

545	Bibliotheek principe boetevrij	De gemeente werkt met de bibliotheek aan een analyse over wat het principe ‘boetevrij’ zou betekenen. De raad ontvangt in Q2 2023 hierover een brief	Onderwijs	30-06-2023	20231115 Over geïnformeerd in Raadsbrief Voortgangsbrief Bibliotheek Utrecht waarbij verder onderzoek is aangekondigd. De bibliotheek zal medio 2024 een besluit nemen.
544	Brief subsidies en regelingen onderwijs	De wethouder komt juni 2024 in een brief terug op verschillende subsidies en regelingen vanuit de gemeente t.a.v. het onderwijs	Onderwijs	21-06-2024	20231115 Beantwoord met Raadsbrief Onderwijsbegroting en onderwijssubsidies. Verzoek om deze toezegging af te sluiten.
543	Utrechtse Staat van het onderwijs	Q4 2023 komt de Utrechtse Staat van het onderwijs	Onderwijs	29-12-2023	
542	Terugkoppeling gesprekken bedrijfsleven en ISU	T.a.v. de Internationale School Utrecht komt in de eerstvolgende kwartaalbrief onderwijs een terugkoppeling waar we nu staan, o.a. in de	Onderwijs	28-12-2023	

		marktconsultatie. (Terugkoppeling gesprekken met Bedrijfsleven en ISU)			
536	Afrondende besluitvorming na debat over Aanpak inclusieve stagemarkt en actieplan MBO: Hardere aanpak	Wethouder De Vries zal in Q1 2024 in een brief terugkomen op de vraag of het mogelijk is om een wat hardere aanpak van stagediscriminatie te kiezen.	Onderwijs	31-03-2024	
481	Raadsvoorstel Voorjaarsnota 2023 en Eerste bestuursrapportage 2023: M292	M292 Ongelijk investeren voor gelijke kansen in onderwijssubsidies	Onderwijs	22-10-2023	
461	Raadsvoorstel Voorjaarsnota 2023 en Eerste bestuursrapportage 2023: M221	M221 Zorg over Leerlingenvervoer	Onderwijs	31-12-2023	
377	Raadsvoorstel Nota van Uitgangspunten Passende Kinderopvang 2024: indicering	De nieuwe wijze van indicering wordt gemonitord, de raad wordt Q1 2025 hierover geïnformeerd.	Onderwijs	28-03-2025	

376	Raadsvoorstel Nota van Uitgangspunten Passende Kinderopvang 2024: jaarrapportage	T.a.v. kinderen in de pilot in Overvecht, zegt de wethouder toe dat in of bij de 1e jaarrapportage over programma Samen voor Overvecht (Q1 2024) de eerste beelden van de drie 2-jarigengroepen geeft.	Onderwijs	29-03-2024	Voortgangsrapportage volgt in tweede kwartaal van 2024.
336	Raadsvoorstel Nota van Uitgangspunten Passende Kinderopvang 2024: M51	M51 Ook VE vanaf twee!	Onderwijs	29-03-2024	
335	Raadsvoorstel Nota van Uitgangspunten Passende Kinderopvang 2024: M50	M50 Alle kinderen met risico op achterstanden bereiken	Onderwijs	09-06-2023	20230907 In Q4 zullen we de raad hierover informeren in de kwartaalbrief. Door de nieuwe aanbesteding vraagt het iets meer tijd.
315	Debat Raadsbrief Vrijwillige ouderbijdrage scholen Utrecht: kosten stedelijk solidariteitsfonds	De wethouder komt voor de Voorjaarsnota terug op de kosten van een stedelijk solidariteitsfonds.	Onderwijs	28-04-2023	
295	Debat Utrechtse Onderwijs Agenda: M33	M33 Eén coördinator per school	Onderwijs	29-05-2026	

285	Debat Vrijwillige ouderbijdrage scholen Utrecht: M06	M06 Meer solidariteit tussen scholen	Onderwijs	29-09-2023	20230914 In Raadsbrief Kwartaalbrief onderwijs Q2 2023 is update gegeven. Gesprek met schoolbesturen loopt nog. Volgende update volgt in kwartaalbrief Q3 2023 (in Q4 2023). Verzoek datum aan te passen naar Q4 2023.
266	Debat Leerlingenvervoer: gevolg Amsterdamse Verordening	De wethouder merkt op dat de commissie meer inzicht wil en organiseert een gesprek met de afdeling Leerlingenvervoer over vragen als welke kinderen vallen buiten de regeling als we de Amsterdamse verordening zouden toepassen in Utrecht. Hieruit volgen aantal knoppen waaraan je zou kunnen draaien. Hierover volgt voor de zomer 2023 een brief	Onderwijs	30-06-2023	20230914 Gesprek met leerlingenvervoer kan op zijn vroegst in Q4 2023 georganiseerd worden. In volgende kwartaalbrief informeren we de raad over de uitkomsten van dit gesprek. Verzoek om datum aan te passen naar Q4 2023.

					Terugkoppeling volgt samen met toezegging 22/T440 in Q3 2023.
264	Debat Leerlingenvervoer: verbeterplan	Wethouder Eerenberg: Na de zomer 2023 komt er een brief met een verbeterplan voor de lange termijn.	Onderwijs	01-09-2023	
170	Raadsvoorstel Voorjaarsnota en Eerste Bestuursrapportage 2022: vrijwillige ouderbijdrage	Wethouder Eerenberg neemt in gesprekken met schoolbesturen vrijwillige ouderbijdrage mee, of je die zou willen en kunnen maximeren en als je dat zou willen wat de eventuele nadelen daarvan zijn. De raad ontvangt in Q4 2022 hierover een brief. Het gaat om PO en VO scholen. Het college geeft hierbij aan hoe in Utrecht met vrijwillige ouderbijdrage wordt omgegaan, met een lijst van alle scholen. De wethouder gaat hierbij ook in op gemaakte nadere afspraken over het tegengaan van seksuele intimidatie op scholen.	Onderwijs	18-11-2022	20230914 In Raadsbrief Kwartaalbrief onderwijs Q2 2023 is update gegeven. Gesprek met schoolbesturen loopt nog. Volgende update volgt in kwartaalbrief Q3 2023 (in Q4 2023). Verzoek datum aan te passen naar Q4 2023. 20230518 Verslag verdiepende gesprekken volgt in Q3 2023 samen met beantwoording van 23/T1 en 23/M5.

73	Voorjaarsnota 2021 en 1e Bestuursrapportage 2021: onderwijsagenda	Wethouder Klein zal samen met de partners in de Utrechtse onderwijsagenda in Q4 met voorstellen komen om de staat van het onderwijs te monitoren en vervolgstappen te zetten, als dit lukt in de tijd. Ze zal in ieder geval een update geven voor de begrotingsbehandeling	Onderwijs	31-03-2022	Met de aanbieding van de staat van de Utrechtse Jeugd van 20 april 2022 is deze toezegging deels beantwoord. Met de UOA wordt op basis van de nieuwe agenda 2023-2026 gewerkt aan monitoringsinformatie en daarmee aan een staat van het onderwijs. In Q1/Q2 2023 volgt hierover meer informatie.
41	Raadsvoorstel Gemeentelijke bijdrage aan een stedelijk aanmeldbeleid basisonderwijs: differentiatiemogelijkheden	Wethouder Klein zal in de eerste evaluatie meenemen of er differentiatiemogelijkheden zijn tussen scholen die gericht zijn op de buurt en scholen die gericht zijn op de hele stad.	Onderwijs	30-09-2022	Over geïnformeerd in brief van 23 november 2022 waarbij verder onderzoek is aangekondigd waarover de raad in Q3 2023 wordt geïnformeerd.

40	Raadsvoorstel Gemeentelijke bijdrage aan een stedelijk aanmeldbeleid basisonderwijs: huisvestingsvraag	Wethouder Klein zal de relatie tussen het aanmeldbeleid en de huisvestingsvraag goed in de gaten houden en de raad hierover blijven informeren.	Onderwijs	30-09-2022	Over geïnformeerd in brief van 23 november 2022 waarbij verder onderzoek is aangekondigd waarover de raad in Q3 2023 wordt geïnformeerd.
435	Afrondende besluitvorming sekswerkbeleid in Utrecht: M169	M169 Een sekswerkbeleid dat ook werkt voor gemarginaliseerde sekswerkers	Sekswerk	22-09-2023	2023-11-15: Stand van zaken is opgenomen in raadsbrief 9 november 2023 (kenmerk 11509388): in Q1 2024 volgt nadere info. 2023-09-11: Streven is om in oktober 2023 een raadsbrief te sturen met stand van zaken.
434	Afrondende besluitvorming sekswerkbeleid in Utrecht: M161	M161 Locaties vinden zichzelf niet	Sekswerk	22-09-2023	2023-11-15: Stand van zaken is opgenomen in raadsbrief 9

					november 2023 (kenmerk 11509388): in Q1 2024 volgt nadere info. 2023-09-11: Streven is om in oktober 2023 een raadsbrief te sturen met stand van zaken.
433	Afrondende besluitvorming sekswerkbeleid in Utrecht: M156	M156 Proeftuinen langer dan zes jaar	Sekswerk	22-09-2023	2023-11-15: Stand van zaken is opgenomen in raadsbrief 9 november 2023 (kenmerk 11509388): in Q1 2024 volgt nadere info. 2023-09-11: Streven is om in oktober 2023 een raadsbrief te sturen met stand van zaken.
510	Raadsvoorstel Voorjaarsnota 2023 en Eerste bestuursrapportage	Wethouder Eerenberg zal naar aanleiding van motie 269 (Onderzoek toegang tot huisartsenzorg) bij de huisartsen en bij de vertegenwoordigers van patiënten informeren hoe	Volksgezondheid	30-09-2023	

	2023: Stand van zaken toegang tot huisartsenzorg	het in Utrecht gaat en daarover in het derde kwartaal een terugkoppeling geven.			
467	Raadsvoorstel Voorjaarsnota 2023 en Eerste bestuursrapportage 2023: M237	M237 Race naar plantaardig	Volksgezondheid	31-03-2024	
464	Raadsvoorstel Voorjaarsnota 2023 en Eerste bestuursrapportage 2023: M230	M230 It takes a city to raise a child	Volksgezondheid	31-12-2023	2023-11-15: Vertraagd. Proces loopt, in Q1 2024 kunnen we meer inhoudelijke informatie delen over het plan van aanpak. Dit zal onderdeel zijn van een voortgangsbrief Gezond Gewicht op School. 2023-09-11: dit loopt.
398	Raadsvoorstel Preventie- en handhavingsplan alcohol 2023-2027: blurringwetgeving	Wethouder Eerenberg zal, zodra duidelijk is hoe de blurringwetgeving uitpakt en wat dit wel en niet mogelijk maakt, de raad daarover per brief informeren.	Volksgezondheid	30-06-2023	2023-09-11: Hiervoor zijn we afhankelijk van besluitvorming 'Initiatiefvoorstel

					Aartsen Wet regulering mengformules' in de Tweede Kamer.
380	Raadsvoorstel Zienswijze concept kaderbrief 2024 GGD regio Utrecht: gesprek stichting SOA AIDS	De wethouder informeert de raad eind Q2 over het gesprek met de stichting SOA AIDS over SOA preventie en uitbreidingsmogelijkheden PrEP.	Volksgezondheid	30-06-2023	2023-09-11: er is nog geen passende overlegdatum gevonden. Er wordt nu gezocht naar een datum in januari 2024.
154	Raadsvoorstel Voorjaarsnota en Eerste Bestuursrapportage 2022: gesprek FC Utrecht	In september 2022 zal de raad een terugkoppeling krijgen van het gesprek met FC Utrecht.	Volksgezondheid	30-09-2022	2023-09-11: Een afspraak inplannen is tot op heden niet gelukt. Streven is om in Q1 2024 de raad te informeren. We streven om uiterlijk 31 mei 2023 een reactie te geven.
153	Raadsvoorstel Voorjaarsnota en Eerste Bestuursrapportage: nota volksgezondheid	De wethouder zegt toe om in de Nota volksgezondheid aandacht te besteden aan het reguleren van reclame-uitingen omtrent gokken (verslavingszorg). De nota zal in Q4 2023 naar de raad gestuurd worden.	Volksgezondheid	02-10-2023	2023-09-12: we zijn voornemens dit op te nemen in Nota Gezond030. Hiermee is deze toezegging

					afgedaan. Oude toelichting: Dit loopt
123	Ruimte voor huisartsenpraktijken : rapport Landelijke Huisartsen Vereniging	Wethouder Eerenberg zal in samenwerking met de Huisartsen Utrecht Stad het rapport van de Landelijke Huisartsen Vereniging verfijnen en de raad in Q2 2022 een brief sturen over de resultaten daarvan.	Volksgezondheid	30-06-2022	Vertraagd. Team Bouwen aan Sociaal gaat begin 2023 hiermee aan de slag.
94	Programmabegroting 2022: pandemie	Zodra het Rijk haar aanbevelingen over het verkleinen van risico's voor een nieuwe pandemie naar de Tweede Kamer stuurt, informeert de wethouder samen met wethouder Eerenberg de raad hier ook over	Volksgezondheid	24-02-2022	2023-11-15: Afgedaan met raadsbrief Toezegging Pandemische paraatheid van 14 november 2023 (kenmerk 11737907). 2023-09-11: Vertraagd, streven is dit in Q4 2023 af te doen. Vertraagd, streven is om voor de zomer (2023) een reactie te geven.
570	Dashboardbrief uitkeringen op 1 cent	In de dashboardbrief van Q2 2024 komt het college terug op de toezegging te kijken of uitkeringen op 1 cent gezet kunnen worden	Werk en inkomen	28-06-2024	

569	Uitvoeringsplan nota financiële bestaanszekerheid	Het uitvoeringsplan dat hoort bij de nota financiële bestaanszekerheid komt in Q2 2024.	Werk en inkomen	28-06-2024	
548	Raadsvoorstel Programmabegroting 2024: M383	M383 Stop de armoedeval	Werk en inkomen	30-06-2024	
515	Raadsvoorstel Voorjaarsnota 2023 en Eerste bestuursrapportage 2023: Stimuleren stagevergoedingen	Wethouder Voortman zal in gesprek gaan met scholen en zorginstellingen om hen te stimuleren om stagevergoedingen te verstrekken. Over de middelen die zijn vrijgekomen voor de regio wordt samen met de zorgverzekeraars en de partners een plan opgesteld, waarover de raad in Q4 2023/Q1 2024 zal worden geïnformeerd.	Werk en inkomen	31-03-2024	
507	Afrondende besluitvorming energietoeslag studenten: Omgang met leennorm	Wethouder Voortman zal verder uitwerken hoe er wordt omgegaan met de leennorm en daarop terugkomen bij dashboard Q3 in september.	Werk en inkomen	30-09-2023	
499	Afrondende besluitvorming na debat over Financiële bestaanszekerheid en Werk en re-integratie: M301	M301 Ongelijk investeren is kijken naar de laagste inkomensgroepen	Werk en inkomen	21-12-2023	

498	Afrondende besluitvorming na debat over Financiële bestaanszekerheid en Werk en re-integratie: M300	M300 Voorkom armoedeval	Werk en inkomen	21-12-2023	
379	Debat Plan van aanpak Volwasseneducatie: taalles	De wethouder komt terug op de vraag of mensen die geplaatst zijn op een taalles, kunnen doorstromen naar werk doordat de drempel van taal is weggenomen (Q3 2023).	Werk en inkomen	29-09-2023	05-10-2023: Wordt beantwoord in de Dashboardbrief Werk en Inkomen over het derde kwartaal 2023 (verwacht in november).
328	Debat Vrijwillige ouderbijdrage scholen Utrecht: kosten solidariteitsfonds	Wethouder Voortman zal in het derde kwartaal van 2023 in beeld brengen wat de kosten zijn van het opzetten en onderhouden van een gemeentelijk solidariteitsfonds en de raad hierover per brief informeren.	Werk en inkomen	29-09-2023	
290	Raadsvoorstel Zienswijze Kadernota 2024 Recreatieschap Stichtse Groenlanden: M24	M24 Maak ‘Aandacht voor ondernemerschap’ concreet	Werk en inkomen	14-06-2023	De wethouder heeft dit in het bestuur van het recreatieschap onder de aandacht gebracht. Nadere informatie volgt in

					Q1 2024, bij het 4-jarig uitvoeringsplan.
289	Debat Bestaanszekerheid: M21	M21 Beter bereik van armoederegelingen	Werk en inkomen	02-05-2023	14-09-2023: Deze toezegging wordt meegenomen in de beleidsnota financiële bestaanszekerheid die rond de jaarwisseling 2023/2024 ter vaststelling aan de raad wordt aangeboden.
281	Debat Raadsbrief Eindrapportage Werkbeweging: raadsvoorstel Verordening ihkv het breed offensief	In Q2 2023 komt het raadsvoorstel Verordening in het kader van het breed offensief naar de raad.	Werk en inkomen	30-06-2023	05-10-2023: raadsvoorstel komt tegelijk met voorstel voor beleidsnota Werk en Re-integratie (verwacht in januari 2024).
250	Raadsvoorstel Programmabegroting 2023-2026: kosten uitvoering armoede-	Q2 of Q3 2023 informeert het college de raad over de kosten van de uitvoering van armoede-/inkomensregelingen, ook in relatie tot het geld dat daadwerkelijk de doelgroep bereikt.	Werk en inkomen	04-07-2023	05-10-2023: Wordt beantwoord in de Dashboardbrief Werk en Inkomen over het derde kwartaal 2023

	/inkomensregelingen				(verwacht in november).
210	Raadsvoorstel Programmabegroting 2023-2026: M335	M335 Met promotieteams de wijken in voor hulp bij de energietoeslag	Werk en inkomen	10-02-2023	14-09-2023: Toezegging is uitgevoerd. Toelichting volgt in raadsbrief over energiearmoede najaar 2023.

Datum	Onderwerp	Indiener(s)	Beleidsveld	Status
02-02-2023	M05 Stel maximum aan ouderbijdrage	Raaijmakers, I. (Ilse) (PvdA) Vermeulen, M.W.C. (Maartje) (GroenLinks) van der Wilt, J.A.W. (Berdien) (D66) Chirino, C.C. (Bina) (ChristenUnie) Hessel, Y.H. (Yvonne) (Utrecht Solidair) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Kendir, E. (Esma) (Student&Starter)	Onderwijs	Motie aangenomen
02-02-2023	M06 Meer solidariteit tussen scholen	Raaijmakers, I. (Ilse) (PvdA) Vermeulen, M.W.C. (Maartje) (GroenLinks) van der Wilt, J.A.W. (Berdien) (D66) Chirino, C.C. (Bina) (ChristenUnie) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Kendir, E. (Esma) (Student&Starter)	Onderwijs	Motie ingetrokken en overgenomen
22-06-2023	M133 Maak eisen om op vergunning te staan duidelijk	Al-Saqaff, M.H.J. (Mariam) (VVD)	Economische Zaken	Motie ingetrokken en overgenomen
22-06-2023	M137 Vangnet voor standplaatshouders	Bode, L. (Linda) (Volt)	Economische Zaken	Motie ingetrokken en overgenomen

22-06-2023	M148 Iedere Utrechtse student de kans op een toegankelijk vangnet!	van der Wilt, J.A.W. (Berdien) (D66)	Werk en inkomen	Motie aangenomen
22-06-2023	M149 Steun voor studenten in financiële nood	Oudejans, A.T. (Annemarijn) (Student&Starter)	Werk en inkomen	Motie aangenomen
22-06-2023	M155 Straatsekswerk op lange termijn	Fattal, M. (Mahaar) (GroenLinks)	Sekswerk	Motie aangenomen
22-06-2023	M156 Proeftuinen langer dan zes jaar	Fattal, M. (Mahaar) (GroenLinks)	Sekswerk	Motie ingetrokken en overgenomen
22-06-2023	M158 Maak proeftuinen permanent bij succes	Vries, L. de (Louise) (Partij voor de Dieren)	Sekswerk	Motie aangenomen
22-06-2023	M161 Locaties vinden zichzelf niet	Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt)	Sekswerk	Motie ingetrokken en overgenomen
22-06-2023	M162 Organiseer informele zorg en ontmoetingsplekken voor sekswerkers	Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt)	Sekswerk	Motie aangenomen
22-06-2023	M163 Houd het Zandpad beschikbaar voor sekswerk	Maas, R.A.H.M. (Ruud) (Volt)	Sekswerk	Motie aangenomen
22-06-2023	M164 Centrale aanmelding voor thuiswerkende sekswerkers	Graaf, R. van der (Rik) (ChristenUnie)	Sekswerk	Motie aangenomen
22-06-2023	M169 Een sekswerkbeleid dat ook werkt voor gemarginaliseerde sekswerkers	Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1)	Sekswerk	Motie ingetrokken en overgenomen

22-06-2023	M172 Haal het Belgisch model naar Utrecht	Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1)	Sekswerk	Motie aangenomen
22-06-2023	M176 Maak haast met uitvoering voorstellen uit raadsbrief modernisering sekswerk	van Vliet, D.J. (Dirk-Jan) (D66)	Sekswerk	Motie aangenomen
22-06-2023	M201 Blijf doorlopend in gesprek over verkeersveiligheid	Steeg, B. van (Bert) (CDA)	Economische Zaken	Motie aangenomen
22-06-2023	M202 Veilig Flitsbezorgen	Stam, T. (Titus) (PvdA)	Economische Zaken	Motie aangenomen
22-06-2023	M204 Veilig en duurzaam on demand eten bezorgen	Fattal, M. (Mahaar) (GroenLinks)	Economische Zaken	Motie aangenomen
02-02-2023	M21 Beter bereik van armoederegelingen	Steeg, B. van (Bert) (CDA) Bode, L. (Linda) (Volt) Bosch, D. (David) (PVV) Hessel, Y.H. (Yvonne) (Utrecht Solidair) Al-Saqaff, M.H.J. (Mariam) (VVD) Raaijmakers, I. (Ilse) (PvdA) Kendir, E. (Esma) (Student&Starter) Chirino, C.C. (Bina) (ChristenUnie)	Werk en inkomen	Motie ingetrokken en overgenomen
22-06-2023	M212 Voorkom dat studenten dakloos raken	Oudejans, A.T. (Annemarijn) (Student&Starter)	Onderwijs	Motie ingetrokken en overgenomen
06-07-2023	M221 Zorg over Leerlingenvervoer	Vermeulen, M.W.C. (Maartje) (GroenLinks)	Onderwijs	Motie ingetrokken en overgenomen

06-07-2023	M230 It takes a city to raise a child	van der Wilt, J.A.W. (Berdien) (D66)	Volksgezondheid	Motie ingetrokken en overgenomen
06-07-2023	M232 Overnemen aanbevelingen raadstoets Volksgezondheid	Stylianou, N. (Nadia) (D66)	Volksgezondheid	Motie aangenomen
06-07-2023	M234 Aan de slag met levendige wijken door tijdelijke horeca en culturele initiatieven te stimuleren	Peters, R. (Ralph) (D66)	Economische Zaken	Motie aangenomen
06-07-2023	M237 Race naar plantaardig	Vries, L. de (Louise) (Partij voor de Dieren)	Volksgezondheid	Motie ingetrokken en overgenomen
06-07-2023	M248 Ook ongelijk investeren bij vergroening van schoolpleinen	Assen, H. (Hester) (PvdA)	Onderwijs	Motie aangenomen
06-07-2023	M257 Studentenhuisvesting in de hele stad	Oudejans, A.T. (Annemarijn) (Student&Starter)	Onderwijs	Motie ingetrokken en overgenomen
06-07-2023	M292 Ongelijk investeren voor gelijke kansen in onderwijssubsidies	Vermeulen, M.W.C. (Maartje) (GroenLinks)	Onderwijs	Motie ingetrokken en overgenomen
21-09-2023	M299 Focus op de mensen die het hardste nodig hebben	Kleinrensink, J. (Julia) (GroenLinks)	Werk en inkomen	Motie aangenomen
21-09-2023	M300 Voorkom armoedeval	Raaijmakers, I. (Ilse) (PvdA)	Werk en inkomen	Motie ingetrokken en overgenomen

21-09-2023	M301 Ongelijk investeren is kijken naar de laagste inkomensgroepen	Dada-Anthonij V. (Venita) (D66)	Werk en inkomen	Motie ingetrokken en overgenomen
21-09-2023	M303 Hoger mikken voor het aantal mbo stages	van der Wilt, J.A.W. (Berdien) (D66)	MBO	Motie aangenomen
10-11-2022	M304 Houd Tonk middelen beschikbaar voor ondernemers	Steeg, B. van (Bert) (CDA) Al-Saqaff, M.H.J. (Mariam) (VVD) Peters, R. (Ralph) (D66) Bosch, D. (David) (PVV) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht)	Economische Zaken	Motie aangenomen
21-09-2023	M304 Maak werkgeversloket passend bij aanpak mbo-stagediscriminatie	Kleinrensink, J. (Julia) (GroenLinks)	MBO	Motie ingetrokken en overgenomen
21-09-2023	M306 Verhoog de meldingsbereidheid bij mbo-studenten tegen stagediscriminatie	Assen, H. (Hester) (PvdA)	MBO	Motie ingetrokken en overgenomen
21-09-2023	M309 Verbetering van Stagebegeleiding en Bewustwording van Discriminatie in de Stagemarkt	Kendir, E. (Esma) (Student&Starter)	MBO	Motie ingetrokken en overgenomen
21-09-2023	M311 Geen studievertraging door discriminatie	Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1)	MBO	Motie aangenomen
21-09-2023	M319 Europese Economie in Utrecht	Bode, L. (Linda) (Volt)	Economische Zaken	Motie ingetrokken en overgenomen

21-09-2023	M320 Maak economische doelen meetbaar	Bode, L. (Linda) (Volt)	Economische Zaken	Motie aangenomen
21-09-2023	M322 Pak de verantwoordelijkheid voor de keten	Graaf, R. van der (Rik) (ChristenUnie)	Economische Zaken	Motie aangenomen
21-09-2023	M324 Logistieke bedrijven passen bij centraal Utrecht	Al-Saqaff, M.H.J. (Mariam) (VVD)	Economische Zaken	Motie aangenomen
21-09-2023	M325 Van index naar criteria	Graaf, R. van der (Rik) (ChristenUnie)	Economische Zaken	Motie aangenomen
21-09-2023	M326 MKB telt mee	Al-Saqaff, M.H.J. (Mariam) (VVD)	Economische Zaken	Motie aangenomen
02-02-2023	M33 Eén coördinator per school	Kendir, E. (Esma) (Student&Starter) Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1) Sungur, M. (Mahmut) (DENK) Chirino, C.C. (Bina) (ChristenUnie) Bosch, D. (David) (PVV) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht)	Onderwijs	Motie ingetrokken en overgenomen
10-11-2022	M331 Geen Snus in Utrecht	Sungur, M. (Mahmut) (DENK) Fattal, M. (Mahaar) (GroenLinks) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Hessel, Y.H. (Yvonne) (Utrecht Solidair) Bode, L. (Linda) (Volt) Ramaker, M.F. (Margreet) (VVD) Steeg, B. van (Bert) (CDA) Assen, H. (Hester) (PvdA)	Volksgezondheid	Motie aangenomen

10-11-2022	M335 Met promotieteams de wijken in voor hulp bij de energietoeslag	Sungur, M. (Mahmut) (DENK) Snippe, L.C. (Lisanne) (Partij voor de Dieren) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1) Hessel, Y.H. (Yvonne) (Utrecht Solidair)	Werk en inkomen	Motie ingetrokken en overgenomen
10-11-2022	M343 Fysieke loketten	Graaf, R. van der (Rik) (ChristenUnie) Zwinkels, J.M. (Jantine) (CDA)	Werk en inkomen	Motie ingetrokken en overgenomen
21-09-2023	M358 Compensatie Betaald Parkeren	Talhaoui, M. (Mohamed) (PvdA)	Werk en inkomen	Motie aangenomen
10-11-2022	M359 Goede afspraken flitsbezorging	Bode, L. (Linda) (Volt) Steeg, B. van (Bert) (CDA) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht)	Economische Zaken	Motie ingetrokken en overgenomen
09-11-2023	M383 Stop de armoedeval	Al-Saqaff, M.H.J. (Mariam) (VVD)	Werk en inkomen	Motie ingetrokken en overgenomen
09-11-2023	M388 Community Wealth Building Utrecht	Fattal, M. (Mahaar) (GroenLinks)	Economische Zaken	Motie aangenomen
09-11-2023	M390 Hogere grens voor melden van giften	Kleinrensink, J. (Julia) (GroenLinks)	Werk en inkomen	Motie aangenomen
09-11-2023	M400 Na wangedrag rode kaart voor festivals en evenementen	Heuven, M. van (Maarten) (Partij voor de Dieren)	Evenementen	Motie aangenomen
09-11-2023	M402 Geen kind in armoede tussen wal en schip	Raaijmakers, I. (Ilse) (PvdA)	Werk en inkomen	Motie aangenomen

09-11-2023	M406 Utrechtse Kindcentra om kansengelijkheid te bevorderen	Assen, H. (Hester) (PvdA)	Onderwijs	Motie ingetrokken en overgenomen
09-11-2023	M408 Na UtrechtLeert en UtrechtZorg ook Utrechtveilig	Assen, H. (Hester) (PvdA)	Economische Zaken	Motie aangenomen
09-11-2023	M415 Schuldhulpverlening	Kendir, E. (Esma) (Student&Starter)	Werk en inkomen	Motie aangenomen
09-11-2023	M435 Inzicht in armoede onder ongedocumenteerde mensen	Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1)	Werk en inkomen	Motie aangenomen
09-03-2023	M49 Meer inzicht in kwaliteit passende kinderopvang	Raaijmakers, I. (Ilse) (PvdA) Vermeulen, M.W.C. (Maartje) (GroenLinks) Kendir, E. (Esma) (Student&Starter) Hessel, Y.H. (Yvonne) (Utrecht Solidair) van der Wilt, J.A.W. (Berdien) (D66) Al-Saqaff, M.H.J. (Mariam) (VVD) Snippe, L.C. (Lisanne) (Partij voor de Dieren) Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1)	Onderwijs	Motie ingetrokken en overgenomen
09-03-2023	M50 Alle kinderen met risico op achterstanden bereiken	Raaijmakers, I. (Ilse) (PvdA) Vermeulen, M.W.C. (Maartje) (GroenLinks) Chirino, C.C. (Bina) (ChristenUnie) Hessel, Y.H. (Yvonne) (Utrecht Solidair) Kendir, E. (Esma) (Student&Starter) Bode,	Onderwijs	Motie ingetrokken en overgenomen

		L. (Linda) (Volt) Snippe, L.C. (Lisanne) (Partij voor de Dieren) Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1)		
09-03-2023	M51 ‘Ook VE, vanaf twee!’	van der Wilt, J.A.W. (Berdien) (D66) Raaijmakers, I. (Ilse) (PvdA) Vermeulen, M.W.C. (Maartje) (GroenLinks) Bode, L. (Linda) (Volt) Kendir, E. (Esma) (Student&Starter) Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1)	Onderwijs	Motie ingetrokken en overgenomen
06-04-2023	M65 Houd niet vast aan loten voor standplaatsen	Al-Saqaff, M.H.J. (Mariam) (VVD) Bode, L. (Linda) (Volt) Bosch, D. (David) (PVV) Hessel, Y.H. (Yvonne) (Utrecht Solidair) Bos, C.H. (Cees) (Stadsbelang Utrecht) Stellinga, H.J.J. (Hessel) (CDA)	Economische Zaken	Motie aangenomen
06-04-2023	M66 Behoud locaties twee standplaatsen op de Oudegracht	Al-Saqaff, M.H.J. (Mariam) (VVD) Bosch, D. (David) (PVV) Hessel, Y.H. (Yvonne) (Utrecht Solidair) Kendir, E. (Esma) (Student&Starter) Talhaoui, M. (Mohamed) (PvdA) Bos, C.H. (Cees) (Stadsbelang Utrecht)	Economische Zaken	Motie aangenomen
06-04-2023	M69 Overgangsperiode standplaatsenbeleid	Bode, L. (Linda) (Volt) Al-Saqaff, M.H.J. (Mariam) (VVD) Stellinga, H.J.J. (Hessel) (CDA)	Economische Zaken	Motie ingetrokken en overgenomen

11-05-2023	M91 Vertrouwen voor de medicinale wietgebruiker	Stylianou, N. (Nadia) (D66)	Volksgezondheid	Motie ingetrokken en overgenomen

Commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie

Dossiernummer	3577
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	23 november 2023
Agendapunt	7
Titel	Raadsvoorstel 'Vermaakje' openstellen voor meer horecagelegenheden
ID	3779
Behandelend ambtenaar	Koningstein, Iris
Telefoon	0641861358
E-mail	i.koningstein@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Geocodering	Stad Utrecht
Thema	Economie
Portefeuillehouder	Wethouder Schilderman
Beleidsveld	Economische Zaken
Referendabel	Ja
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Willemien Kok/Cie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie/06-24862310
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie	23 november 2023

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

‘Vermaakje’ openstellen voor meer horecagelegenheden

Beleidsveld	Economische Zaken
Organisatieonderdeel	Ontwikkelorganisatie Ruimte
Opsteller	Iris Koningstein
Kenmerk	11579417
Vergaderdatum Raad	Volgt
Referendabel	Ja
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. Het ook voor dag- en avondhoreca met een exploitatievergunning mogelijk te maken om een ‘Vermaakje’ (o.a. entertainmentactiviteiten) aan te vragen door het Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2018 bij de paragraaf over Vermaakjes op pagina 12 aan te vullen met de zinnen ‘*Tijdens zo’n activiteit bestaat soms ook de wens om langer open te blijven. Voor de activiteiten en verruimde openingstijd tot 1.00 uur willen we ruimte bieden aan horecagelegenheden met een vergunning in categorie D. … De onderneming beschikt over een exploitatievergunning*.’

2. Het gewijzigde ‘Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2018’ op te nemen in de ‘Omgevingsvisie Utrecht’ ter vervanging van het huidige ‘Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2018’ als onderdeel van het thematisch beleid van de omgevingsvisie en de internetpagina hierbij.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Samenvatting

In het Ontwikkelingskader Horeca 2018 (OHU) staat de mogelijkheid voor restaurants (D1) om vier keer per jaar een vergunning voor een zogenaamd ‘Vermaakje’ aan te vragen. Zij kunnen dan entertainment organiseren in hun gelegenheid. Met dit voorstel willen we het ook voor dag- en avondhoreca met een exploitatievergunning mogelijk maken om een Vermaakje aan te vragen. Bovendien willen we het mogelijk maken om tijdens een Vermaakje een sluitingstijd van 01.00 uur te hanteren.

Context

Aanleiding

De ontwikkeling van meer horeca in wijken voorziet in de behoefte om buitenshuis af te spreken en zorgt voor een betere spreiding van bezoekers over de stad. Dit sluit goed aan bij de ’10-minutenstad’ die Utrecht voor ogen heeft zoals beschreven in de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040. In het coalitieakkoord is tevens de ambitie opgenomen om te zorgen voor meer spreiding van de horeca naar de wijken. Dat kan de druk op de binnenstad verlichten. We vinden het belangrijk om een zorgvuldige belangenafweging te blijven maken waarbij rekening wordt gehouden met het voorkomen van overlast voor omwonenden en andere belangen en wensen die ruimte vragen.
Het aantal inwoners van Utrecht is sterk gestegen en blijft stijgen de komende jaren. Dit gaat samen met een grotere behoefte en noodzaak voor voorzieningen waaronder horecazaken. We willen ruimte bieden aan meer horeca in de wijken die past bij de wensen en behoeften van de bewoners in de omgeving.

Het komt voor dat restauranthouders speciale activiteiten willen organiseren, die verder gaan dan het verstrekken van eten en drinken. Bijvoorbeeld door het aanbieden van entertainmentactiviteiten, zoals een optreden van een bandje of een DJ. Ondernemers die rekening houden met hun omgeving en waarvan geen klachten bekend zijn, komen tot vier keer per jaar voor een vergunning van een Vermaakje in aanmerking. Voor een Vermaakje is een tijdelijke omgevingsvergunning nodig om af te wijken van het bestemmingsplan. De ondernemer moet de buurt informeren over de activiteit. Bij het beoordelen van de vergunning speelt verder mee of tegelijkertijd of binnen een korte periode binnen een buurt meerdere vergunningen worden verleend, waardoor de woon- en leefbaarheid wordt aangetast. Geluidsnormen mogen niet worden overschreden.

Bij de raadsbehandeling van de Crisis- en herstelwet bestemmingsplan Algemene regels Utrecht op 2 februari 2023 is motie 32 ‘Stimuleer levendigheid en sociale cohesie in de wijken’ aangenomen.
Het tweede deel van de motie gaat over de Vermaakjes. Lichte horeca is op dit moment uitgesloten van de mogelijkheid om een Vermaakje aan te vragen. We willen het ook voor dag- en avondhoreca mogelijk maken om een Vermaakje aan te vragen. Bovendien willen we het mogelijk maken om tijdens een Vermaakje een sluitingstijd van 01.00 uur te hanteren.

Juridische context

- Utrecht werkt met horeca-categorieën. Voor dit voorstel zijn van belang D1 (restaurant), D2 (lichte horeca met sluitingstijd 22.00 uur) en D3 (lichte dag- en avondhoreca met sluitingstijd 23.00 uur).
- Met het vaststellen van het Ontwikkelingskader Horeca (OHU) in 2018 is de ontwikkelruimte voor nieuwe vestigingen voor horeca in de binnenstad verkleind en in de wijken vergroot. Het OHU maakt het vestigen van lichte horeca in de wijken makkelijker doordat een nieuwe horecacategorie voor lichte horeca (D3) is toegevoegd. In het OHU 2018 is het tevens mogelijk gemaakt om een vergunning aan te vragen voor beperkte extra activiteiten in restaurants (D1), met aandacht voor de buurt, de Vermaakjes.
- Voor een Vermaakje is een tijdelijke omgevingsvergunning nodig voor het mogen afwijken van het bestemmingsplan.
- Wanneer horecabedrijven in categorie D2 geen alcohol schenken en geen terras exploiteren, hoeven zij geen exploitatievergunning aan te vragen. Maar om een omgevingsvergunning aan te vragen (die nodig is voor een Vermaakje) is een exploitatievergunning nodig. Hiermee zal de drempel voor D2 horeca zonder exploitatievergunning in onze inschatting in veel gevallen (te) groot zijn om een Vermaakje aan te vragen.
- Deze aanpassing wordt voorgesteld in de vorm van een raadsvoorstel. Het Ontwikkelingskader Horeca 2018 is vastgesteld door de raad en de raad is bevoegd om dit beleid aan te passen.

Beslistermijn
Er is geen specifieke beslistermijn voorzien.

Beoogd effect
Door het voor horecacategorieën D2 en D3 mogelijk te maken om een Vermaakje aan te vragen en het voor alle horeca in categorie D met exploitatievergunning mogelijk te maken om een sluitingstijd van 01.00 uur aan te vragen willen we levendigheid in wijken toevoegen. In motie 32 is als effect benoemd dat dit bij kan dragen aan de levendigheid en sociale cohesie in de wijken wanneer wijk- en buurtgenoten gezamenlijk een aantal keer per jaar ook na de reguliere sluitingstijd samen kunnen komen in de lokale horeca om bijvoorbeeld een buurtborrel te houden, een voetbalwedstrijd te kunnen kijken of te proosten op het nieuwe jaar.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2018
Raadsbrief Ontwikkelingen horeca en terrassen

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	Het ook voor dag- en avondhoreca met een exploitatievergunning mogelijk te maken om een 'Vermaakje' (o.a. entertainmentactiviteiten) aan te vragen door het Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2018 bij de paragraaf over Vermaakjes op pagina 12 aan te vullen met de zinnen '*Tijdens zo'n activiteit bestaat soms ook de wens om langer open te blijven. Voor de activiteiten en verruimde openingstijd tot 1.00 uur willen we ruimte bieden aan horecagelegenheden met een vergunning in categorie D. … De onderneming beschikt over een exploitatievergunning.*'
Argumenten	
1.1	Hiermee voegen we levendigheid in wijken toe, in locaties én in verruimde openingstijd, en dragen we bij aan sociale cohesie zoals verwoord in motie 32 - 2023. Ook houden we rekening met de bescherming van het woonklimaat en de leefbaarheid.
	Voor dag- en avondhoreca (D2 en D3) wordt het mogelijk om entertainment te organiseren en voor alle horeca in categorie D wordt het mogelijk om een sluitingstijd van 1.00 uur aan te vragen. Horecabedrijven in categorie D3 zijn in veel opzichten te vergelijken met horecabedrijven in categorie D1. De nadruk van de activiteiten ligt bij D1 en D3 al meer op de avond. Horecabedrijven in categorie D2 zijn in hun bedrijfsvoering anders. We zien voor horeca D2-gelegenheden met exploitatievergunning wel de mogelijkheid om tot vier per jaar een Vermaakje aan te vragen, omdat bij de vergunningverlening altijd de bescherming van het woonklimaat en de leefbaarheid in ogenschouw wordt genomen.
1.2	De druk op de binnenstad wordt hiermee verlicht.
	De ontwikkeling van meer horeca in wijken voorziet in de behoefte om buitenshuis af te spreken en zorgt voor een betere spreiding van bezoekers over de stad. Met de mogelijkheid om een Vermaakje te organiseren voor ondernemers kunnen horecabezoekers voor entertainment ook terecht in de wijken.
Kanttekeningen/Risico's	
1.1	Omdat D2 een andersoortige gelegenheid is, kan het zijn dat de vergunning alsnog wordt geweigerd.
	Een groot deel van bedrijven in categorie D2 betreft ijssalons, koffiezaken en lunchrooms. Het hinderprofiel van D2-gelegenheden is laag. Er is bewust gekozen om openingstijden van deze categorie aan te sluiten bij de Winkeltijdenwet en de

	Winkeltijdenverordening (22.00 uur). De vergunning kan worden geweigerd wanneer het de verwachting is dat het Vermaakje te veel nadelig effect heeft op het woon- en leefklimaat.
1.2	Alleen horecagelegenheden in categorie D met een exploitatievergunning kunnen een Vermaakje aanvragen, wat mogelijk leidt tot teleurstelling bij ondernemers zonder exploitatievergunning.
	Horecagelegenheden in categorie D die geen terras hebben en/of geen alcohol schenken hebben geen exploitatievergunning nodig en kunnen daarom geen Vermaakje aanvragen.
Beslispunt	
2	Het gewijzigde 'Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2018' op te nemen in de 'Omgevingsvisie Utrecht' ter vervanging van het huidige 'Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2018' als onderdeel van het thematisch beleid van de omgevingsvisie en de internetpagina hierbij.
Argumenten	
2.1	Al het beleid dat ten grondslag ligt aan de Omgevingsvisie Utrecht is opgenomen op de benoemde intranetpagina.

Financiën
Voor het in behandeling nemen van een Omgevingsvergunning is de aanvrager leges verschuldigd. Het is niet de verwachting dat deze aanpassing leidt tot kosten voor handhaving. Bij het Vermaakje voor alleen D1-gelegenheden zoals voorheen mogelijk was, heeft dit niet tot klachten, meldingen of een verzoek tot handhaving geleid. Eventuele inzet van handhaving vindt plaats uit de reguliere formatie.

Vervolg
Na het besluit monitoren we het aantal aanvragen en het aantal verleende vergunningen.

Participatie
Er heeft geen participatie plaatsgevonden over dit voorstel.

Communicatie
Via de appgroep van Koninklijke Horeca Nederland wordt de mogelijkheid onder de aandacht gebracht.

(Niet) Referendabel
De Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht is van toepassing.

Bijlagen
Bijlagen besluitvorming
- Het gewijzigde 'Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2018'.

Bijlagen informatief
- Het gewijzigde 'Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2018' met bijgehouden wijzigingen (p. 12 / p. 14 pdf)

Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2018

Gemeente Utrecht

Inhoudsopgave

1. Inleiding 1
2. Marktanalyse Nederland en Utrecht 4
3. Visie 6
4. Horecadifferentiatie 11
5. Ruimtelijk Toetsingskader 16
6. Profielen 20
7. Uitvoering 45
Colofon 58

1. Inleiding

Utrecht groeit! We zien op velerlei terreinen in Utrecht een bijzondere schaalsprong. De stad groeit, bewonersaantallen nemen snel toe, bouwplannen zoals Leidsche Rijn Centrum, Stationsgebied en Merwedekanaalzone worden stap voor stap ingevuld. Daarnaast is de vraag naar allerlei vernieuwende diensten groot, stijgt het aantal toeristische overnachtingen, nemen winkelomzetten weer toe en ook de bezoekersaantallen aan de stad en centrum groeien weer gestaag na jaren van krimp.

Het winkellandschap ondergaat ingrijpende veranderingen en vernieuwingen. Traditionele winkels die onvoldoende antwoord hebben op de groei van directe internetaankopen of veranderende consumentenwensen verdwijnen, terwijl nieuwe formules de deuren openen en nieuwe winkelconcepten het daglicht zien. De nieuwe ondernemer vraagt om ruimte om te ondernemen buiten de oude vergunningsruimte. Geen grenzen meer van wat kan en niet kan, maar concepten die vanuit een persoonlijke en samenhangende visie combinaties aanbieden onder één dak.

Ondersteunende horeca

Bij veel van dergelijke combinatiewinkels vormt de mogelijkheid voor ondersteunende horeca een belangrijk belevingsonderdeel. Boekenclub met koffiecorner en werkplekken, een koffiebranderij met winkel en proeverijruimte, grand café in een warenhuis, de chocolaterie met workshopruimte of een creatieve banketbakkerij met expositieruimte. Allen bijzondere concepten waarin de mogelijkheid voor ondersteunende horeca een onmisbaar onderdeel in vormen.

Om de voorzieningenstructuur en beleving van winkelgebieden en winkelstraten te versterken, willen we meer ruimte geven voor de mogelijkheden voor mengformules met ondersteunende horeca.

De veranderende consument: gemak staat centraal

De grote verandering de afgelopen jaren geldt zeer zeker ook voor de Utrechtse horecasector en verschillende voeding gerelateerde dienstverlening (ook wel foodservices genoemd). Ook hier zien we de afgelopen jaren een groei in nieuwe vestigingen en vooral ook nieuwe foodconcepten. Het aantal Utrechtse start-ups is het grootst in de horeca- en foodsector en is daarmee een bron voor nieuwe werkgelegenheid. De toegenomen omzetten in de binnenstad worden in toenemende mate positief beïnvloed door de horeca in het centrum.

Dit sluit aan bij de veranderende behoeften van bewoners en bezoekers van de stad zoals gezond eten en vaker buiten de deur eten. Of de trend dat, vooral jongeren, minder koken maar gebruik maken van foodservices zoals thuisbezorging, ready-to-eat formules, take-away aanbieders of kleine foodspots, zoals specialistische aanbieders rond één product. Deze ontwikkeling van gemak, kant- en klaar maaltijden en meerdere keren per week buiten de deur eten neemt naar verwachting de aankomende jaren nog verder toe. Juist in een stad als Utrecht met een zeer groot aandeel jongeren van de totale bevolking. Veel ondernemers passen hun assortiment en services hierop aan. Kleinere stadsupermarkten To-Go, nieuwe 'moderne kruidenier' formules, gezond eten concepten zijn enkele voorbeelden hiervan.

Horeca in woonwijken: meer ontmoeting en meer spreiding over de stad

Niet alleen jongeren maken veel gebruik van horeca en foodconcepten. Ook in de woonwijken zien we dat bewoners om meerdere motieven graag een bezoek brengen aan de koffiecorner of

lunchroom om de hoek. We zijn veel meer dan vroeger gewend om buitenshuis af te spreken om wat te eten of te drinken. Horeca in de directe omgeving van woonwijken biedt een belangrijke sociale functie en zorgt voor een prettige buurtbeleving en gevoel van saamhorigheid. In een stad waar een groot aantal bewoners een gevoel van eenzaamheid kent, kan horeca in de directe omgeving dit gevoel mogelijk wegnemen. Aan ondernemers om hier de handschoen op te pakken en een eigentijdse bijdrage te leveren aan de sfeer en saamhorigheid in de buurt of wijk.

In dit vernieuwde ontwikkelingskader maken we nieuwe vestiging van lichtere vormen van horeca in de wijken buiten de binnenstad mogelijk. Horecavoorzieningen zoals een gezellige lunchroom die ook in de avonduren geopend is, kunnen juist in de wijken een belangrijke rol spelen om de sociale cohesie en buurtfunctie te versterken. Dit zien we op meerdere plekken ontstaan. Uiteraard moet het wooncomfort hier niet onder lijden.

Belangrijk zijn ook de al in gang gezette ontwikkelingen, zoals de doorontwikkeling van het centrum over de singels heen, de opleveringen in en rond het stationsgebied en de bouw en invulling van Leidsche Rijn Centrum, Merwedekanaalzone en Werkspoorkwartier.

Bijdrage aan een gezonde groei van de stad

Met dit Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2018 willen we bijdragen aan een gezonde groei van de stad en inspelen op nieuwe trends. Dit doen we door ruimte te bieden waar dat kan en meer sturend te zijn waar dat wenselijk is. Daar waar noodzakelijk hanteren we regels om een prettige leefbaarheid voor bewoners te kunnen blijven waarborgen. Met deze aanpak werken we aan een aantrekkelijk, gezond en toekomstbestendig woon-, werk- en ondernemersklimaat. Daarbij wordt ingezet op spreiding van de groei door meer ruimte te bieden aan horeca buiten de binnenstad. In de binnenstad zelf is alleen selectieve groei mogelijk en dan vooral in het lichtere segment.

Utrecht maken samen: de ontwikkeling van het horecakader

Op basis van een tussenevaluatie van het Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2012 is in een stadsgesprek met ondernemers, inwoners en andere belangstellenden gesproken over de rol en de ontwikkeling van horeca in de stad. De sociale, verbindende en belevingsfunctie van de horeca werd daarbij benadrukt. Bovendien moest de horeca bij Utrecht passen, inclusief horeca in de wijk. Deze punten, samen met een juiste balans tussen levendigheid en leefbaarheid, waren de belangrijkste uitgangspunten bij de verdere uitwerking van het Ontwikkelkader.

Nadat er ook gekeken is naar vernieuwd horecabeleid bij andere steden zoals Rotterdam, Den Haag, Eindhoven en Amsterdam zijn de aanpassingsrichtingen voor het Ontwikkelingskader Horeca Utrecht bepaald.

Omdat in de binnenstad van Utrecht veel horeca aanwezig is en deze daar een impact heeft op zowel de levendigheid als leefbaarheid, is er geregeld gesproken met de wijkraad Binnenstad over de uitwerking van het horecakader. Belangrijke inzichten en wensen van de wijkraad zijn verwerkt in het concept Horecakader. Vervolgens is er een goed bezochte informatiebijeenkomst georganiseerd en is het concept Horecakader ook in verschillende wijkraden toegelicht. Aan bewoners(groepen) is gevraagd om zienswijzen in te dienen.

Er zijn 92 zienswijzen van bewoners, wijkraden, ondernemers en (belangen)organisaties ingediend. Het grootste deel van de zienswijzen gaat over horeca in de binnenstad. Op basis van de zienswijzen zijn enkele mogelijke uitbreidingslocaties in de binnenstad geschrapt (zoals Pausdam), in aantal gemaximeerd (zoals Twijnstraat, Oudegracht) of wordt een lichtere vorm van horeca toegepast (zoals Sonnenborgh). Daarnaast is ondersteunende verkoop in horecabedrijven onder voorwaarden mogelijk gemaakt.

Met deze aanpassingen komt dit Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2018 zoveel mogelijk tegemoet aan de vele verschillende belangen die er spelen. Het Horecakader geeft hiermee ruimte aan nieuwe concepten, horeca in de wijken en biedt tegelijkertijd een goede balans tussen leefbaarheid en levendigheid.

2. Marktanalyse Nederland en Utrecht

Horeca in Nederland: een gezonde groeiende sector

Na het dieptepunt van de afgelopen recessie begin 2013, is de horeca weer explosief gegroeid. Als we kijken naar het aantal restaurants, de snelservice sector (cafetaria, ijssalons, lunchrooms e.d.) en kantines en catering, zien we een stijgende lijn in het aantal bedrijven. Alleen het aantal cafés neemt al jaren gestaag af. In 2008 telde Nederland nog ruim 13 duizend cafés. Medio 2017 waren er dit nog maar een kleine 9.600.

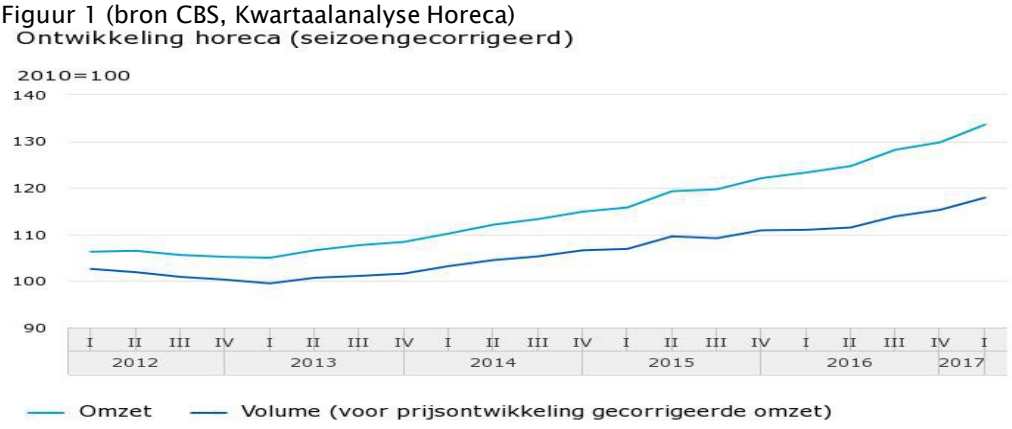
Tabel 1 Aantal horecagelegenheden in Nederland per bedrijfstak (exclusief hotels) 2012 – 2017

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
Restaurants	11.485	11.690	12.480	12.950	13280	13405
Snelservice sector	10.455	10.645	11.870	12.520	13065	13165
Kantines en catering	7.005	7.180	7.325	8.015	9.060	9.370
Cafés	10.565	10.375	10.205	10.035	9.860	9.585
Totaal (exclusief hotels)	39.510	39.890	41.880	43.520	45.265	45.525

* betreft cijfers 2e kwartaal Bron: CBS, statline (2017)

Niet alleen het totaal aantal horecabedrijven stijgt, ook de omzet en het volume stijgt sinds 2013, zoals te zien is in figuur 1.

Figuur 1 (bron CBS, Kwartaalanalyse Horeca)

Zoals is weergegeven in tabel 2, is ook de werkgelegenheid in de horeca de afgelopen jaren gestegen, zowel in het aantal personen, banen, gewerkte uren als arbeidsjaren.

Tabel 2 Werkgelegenheid in horeca in Nederland

	Werkzame personen	Banen	Arbeidsjaren	Gewerkte uren
Perioden	**x 1 000**	**x 1 000**	**x 1 000**	**mln uren**
2012	361	417	231	436
2013	364	417	231	445
2014*	374	429	236	455
2015*	390	447	246	470

Bron: CBS, statline (2017)

Daarnaast zien we in tabel 3 dat de openstaande vacatures, de nieuwe vacatures en de ontstane vacatures in de horeca sinds 2013 flink zijn gestegen.

Tabel 3 Vacatures in horeca in Nederland

Openstaande, ontstane en vervulde vacatures in de horeca (x1.000)			
Jaar	Openstaande vacatures	Ontstane vacatures	Vervulde vacatures
2010	7,8	54	52
2011	8,7	60	60
2012	7,6	56	56
2013	7,1	56	56
2014	8,4	64	62
2015	10,3	75	73
2016	13,1	84	81

Bron: CBS, statline (2017)

Horeca in Utrecht: een gezonde groeiende sector

In 2016 had Utrecht 156 (eet)cafés. Dit komt neer op circa 4,5 café per 10.000 inwoners. Dat is weliswaar meer dan Flevoland en de rest van de provincie Utrecht, maar minder dan alle andere provincies.

Tabel 4: aantal horecagelegenheden in Utrecht naar soort (2016)

Grootschalige zware horeca (categorie A)	43
Zware horeca (categorie B)	178
Snelle horeca (categorie C)	163
Middelzware horeca (categorie D1)	336
Lichte horeca (categorie D2)	148
Additionele horeca	268
Ondersteunende horeca bij winkel	11
	1147

Bron: gemeente Utrecht

Bij het totaal aantal van 1147 horecagelegenheden zijn niet de afhaalzaken, hotels, coffeeshops, kantines en speelhallen meegeteld. Deze vallen buiten de scope van dit horecakader (zie ook hoofdstuk 3 categorisering). In de jaren 2012 tot en met mei 2016 zijn er 316 nieuwe exploitatievergunningen voor horecabedrijven afgegeven. September 2017 bedroeg het aantal afgegeven exploitatievergunningen 1530. Dit aantal is inclusief nieuwe afhaalzaken, hotels, para commerciële horeca (zoals (sport)kantines), slijterijen etc.

Uitgaande van de trends en ontwikkelingen is de prognose dat er tussen 2018 en 2021 nog zo'n 140 tot 180 exploitatievergunningen worden afgegeven. Een groot deel hiervan zal bestemd zijn voor horecabedrijven in Leidsche Rijn Centrum en het Stationsgebied.

3. Visie

Het horecabeleid is ondersteunend aan, c.q. sluit aan op onderstaande bredere stadsvisies en ontwikkelingen:

Ruimtelijke Strategie Utrecht

Utrecht kiest voor een gezonde groei als koers voor de lange termijn. Utrecht groeit van een gemeente met 340.000 inwoners in 2016 naar ongeveer 410.000 inwoners in 2030. Daarom bouwen we de komende jaren duizenden woningen.

Bij het bouwen van nieuwe woningen staan gezondheid, leefbaarheid en duurzaamheid voorop. De gemeente wil de woningen binnen het stedelijke gebied bouwen en daarbij flink investeren in de openbare ruimte en voorzieningen. Tegelijkertijd zoeken we oplossingen voor problemen. We willen bijvoorbeeld de druk op de woningmarkt verlichten. Door drukte op de woningmarkt stijgen de prijzen van huizen waardoor een deel van de woningvoorraad onbetaalbaar wordt voor mensen met een lager inkomen.

De Merwedekanaalzone, het Jaarbeursterrein en Leidsche Rijn zijn de grote gebieden waar veel gebouwd en ontwikkeld gaat worden. Maar er wordt ook gebouwd op kleinere plekken, zoals bij de 2e Daalsedijk en het Kruisvaartterrein. De Binnenstad, het Stationsgebied, het Utrecht Science Park en Leidsche Rijn Centrum bieden ruimte voor economische ontwikkelingen.

Economische Agenda Utrecht 2012 – 2018

Dit horecakader sluit aan bij enkele punten van de Economische Agenda:

- Wijkeconomie: het bevorderen van gezonde economische ontwikkeling in de woonwijken.
- Revitalisering van werkgebieden: steeds vaker is horeca van toegevoegde waarde in bedrijfsverzamelgebouwen en op bedrijventerreinen.
- Ondersteuning van centrumfuncties aan de randen van de binnenstad.
- Verduurzaming van de economie. Samen met de horecabranches zullen we een programma voor energiebesparing en verduurzaming opzetten, zoals we met de hotels ook doen.
- Werkgelegenheid stimuleren voor minder hoog opgeleiden, die op middellange termijn een geringere kans op werk hebben. De hotel en horecasector bieden bij uitstek werk aan minder hoog opgeleiden, zowel direct als indirect.
- Bevorderen van een klimaat van 'ontmoetingen'. Combineren van werken, wonen, vrije tijdsbesteding, voor bijvoorbeeld de grote en groeiende groep ZZP-ers.
- Beperken van de regelgeving. De regelgeving rondom horeca is uitgebreid te noemen; het OHU is daarom sober in het stellen van extra regels en criteria.

Bestemmingsplan Binnenstad

In het bestemmingsplan binnenstad is in 2010 de bestaande horeca vastgelegd en als volgt opgenomen: *'indien nieuwe horeca zich wil vestigen, of bestaande horeca wil uitbreiden, dan wordt beoordeeld of deze plannen vallen binnen het beleidskader horeca'*. Op basis van het Ontwikkelingskader Horeca Utrecht (OHU) kan dan ontheffing verleend worden. Omdat het OHU voor de binnenstad direct gelinkt is aan het bestemmingsplan, sluit de herziening van het OHU nauw aan bij de visie op toekomstige ontwikkelingen in de binnenstad. Uitgangspunten zijn:

1) Het betrekken van St. Jacobsstraat en Wijk C bij het kernwinkelgebied.
2) Kwaliteit en differentiatie van het winkelgebied.
3) Versterking van het Museumkwartier en het gebied richting het nieuwe station Vaartsche Rijn bij Rotsoord.
4) Gebruik van de openbare ruimte in balans tussen leefbaarheid, veiligheid en economisch gebruik.
5) De ontwikkeling van een Kenniskwartier, waar zich universitaire voorzieningen clusteren.
6) De binnenstad is meer dan het gebied binnen de singels. Het stationsgebied, Ooster- en Westerkade, aanloopstraten, het nieuwe station Vaartsche Rijn bij Rotsoord en ook de Kop van Lombok en Zijdebalen zijn ontwikkelingen die sterke interactie hebben met stedelijke functies in het centrum.

Hotelnota 2010 - 2020

Het hotelbeleid staat in Utrecht (zoals in veel grote steden) los van het horecabeleid, dat zich meer focust op cafés en restaurants. Dat is bewust gedaan, omdat het twee verschillende markten betreft. De marktsituatie voor hotels wordt in Utrecht gekenmerkt door een tekort aan hotelkamers. De in 2010 vastgestelde Hotelnota en beleid 2010-2020, A room with a view streeft naar 1.000 nieuwe kamers in 2020. In navolging hierop is in het voorjaar van 2015 de Actualisatie Marktruimte Hotelnota vastgesteld. De gemeente wil vasthouden aan de beoogde groei van 1.000 nieuwe kamers in 10 jaar tijd, met hierbij een voorkeur voor nieuwe hotelconcepten in het centrumgebied van Utrecht.

De markt voor 3- en 4-sterrenzakenhotels lijkt verzadigd. Er is marktruimte voor hostels, 0- en 1-sterren hotels, een extra 5-sterrenhotel, kleinschalige en vernieuwende hotelconcepten en 'doelgroephotels' (hotels die een eigen, aanvullende markt weten te bedienen). Omdat hotels voor de exploitatie vaak (sterk) afhankelijk zijn van een ondersteunende horecafunctie is, zoals in de hotelnota opgenomen, bij ieder hotel (>5 kamers of 10 bedden) horeca (D1 of D2) toegestaan ter ondersteuning van de hotelfunctie.

Ontwikkeling Stationsgebied en Leidsche Rijn Centrum

Zowel Leidsche Rijn Centrum als het Stationsgebied staan aan de vooravond van grootschalige ontwikkelingen. Beiden ontwikkelen een verblijfsgebied waar detailhandel, leisure, wonen en werken bij elkaar komen. Daar past een diverse horecastructuur bij. Alle horecacategorieën kunnen een plek krijgen in de twee grote ontwikkellocaties (ca. 15.000 m2 in Leidsche Rijn Centrum en 8.000 - 12.000 m2 in het Stationsgebied), maar vooral voor de zwaardere horecacategorieën zijn dit de ontwikkellocaties bij uitstek.

Wonen

De gemeente zet zich in om van Utrecht een fijne woonplaats te maken. Ook ondersteunen we bewoners die extra hulp nodig hebben op de woningmarkt. Dit doen we samen met verschillende organisaties.

De afgelopen jaren is de woningmarkt erg veranderd. Onder andere door de economische crisis en door nieuwe landelijke regels. In juni 2015 hebben we onze ideeën over wonen in Utrecht opgeschreven in de Actualisering Woonvisie Utrecht. We hebben deze visie (ideeën en plannen) gemaakt na overleg met de Utrechtse woningcorporaties, een groep van huurders (huurdersvertegenwoordiging) en de gemeentes in de regio. Ook hebben we een stadsgesprek gevoerd met verschillende Utrechtse organisaties en bewoners.

In de woonvisie staat hoe we de komende jaren de woningmarkt in Utrecht gaan verbeteren. We concentreren ons op:

- (sociale) huurwoningen in Utrecht
- betaalbare huurprijzen
- kwaliteit en duurzaamheid van woningen
- meer middeldure huurwoningen.

Aanpassingen Ontwikkelingskader Horeca Utrecht

Horeca en gezondheid

In 2018 wordt het horecakader op een aantal belangrijke uitgangspunten gericht aangepast. Een gezonde stad is een van deze uitgangspunten. Bij de afwegingen die gemaakt zijn om de Utrechtse horeca toekomstbestendig te maken en ruimte te geven aan nieuwe belangrijke ontwikkelingen, is nadrukkelijk oog gehouden voor het welzijn van bewoners en bezoekers van de stad en centrum. Horeca en gezondheid raken elkaar namelijk op verschillende onderwerpen:

- Ontmoetingsplek
- Zitplekken
- Ontspanning
- Voedsel (gezond en ongezond)
- Alcohol
- Geluid
- Geur
- Afval
- Werkgelegenheid
- Beschikbaarheid van toiletten.

Dit zijn zowel positieve als negatieve aspecten. In het Utrechtse horecabeleid is getracht de positieve aspecten zoveel mogelijk te benutten en de negatieve aspecten zoveel mogelijk te beperken. Dat doen we op verschillende manieren.

Aanpassen horecacategorisering

De beschreven activiteiten van de verschillende horecacategorieën zijn bijna niet aangepast. Alleen de beschrijving van categorie C (snelle horeca) is uitgebreider geworden. Dit vanwege jurisprudentie. Wel aan de categorisering een hindercategorisering toegevoegd. Hierdoor kan een betere koppeling met de handhavingsstrategie worden gelegd en door het gemeentelijke handhavingsteam gemakkelijker worden opgetreden tegen mogelijke overlast. Daarnaast zijn de beschrijvingen van de inrichtingen

(zoals lunchroom, bistro, brasserie en snelbuffet) verwijderd. Deze beschrijving voldeed in de praktijk al niet meer en veroorzaakte verwarring.

Toevoegen van profiel Wijkhoreca

Met dit profiel wordt de wijkfunctie versterkt en zorgen we voor een betere spreiding van horeca over de stad. Utrechters kunnen in hun eigen wijk een hapje eten, in hoekpanden, vrijstaande panden of panden die grenzen aan andere retailpanden die geen woningen zijn, indien dit past bij de leefbaarheid in de omgeving. Buurtgenoten komen elkaar daar tegen. Dit draagt bij aan de sociale cohesie in de wijk. Voor ouderen kan een kopje koffie in de wijk reden zijn om er even uit te gaan. En een open, naar buitengerichte en gastvrije onderneming zorgt voor meer sociale controle en toezicht op straat.

Een ruimere beschikbaarheid van toiletten verspreid over de stad maakt het voor mensen die een toilet nabij nodig hebben (en dat zijn er meer dan men denkt) mogelijk om er wat verder op uit te gaan.
Of horeca bijdraagt aan gezonde of ongezonde voeding zal verschillen per ondernemer. Het gebruik van duurzame materialen en biologische (streek) producten is wel een duidelijke trend en ontwikkeling, die door steeds meer ondernemers (en gasten) wordt omarmd en toegepast. En tot slot kan een nadeel zijn dat er mogelijke hinder door geluid, geur en afval bij horeca-activiteiten kunnen ontstaan. Deze zaken moeten echter voldoen aan het Activiteitenbesluit milieubeheer.

Toevoegen van categorie Lichte Horeca Plus (D3)

Met het toevoegen van categorie Lichte Horeca Plus (D3) wordt voorkomen dat restaurants in woonwijken tot (na) middernacht open zijn. Wijkrestaurants met een D3 vergunning mogen tot 23.00 uur open zijn. Dit moet de nachtrust van de buurtbewoners garanderen.
In de nieuwe indeling van horecacategorieën naar hinderprofiel stellen we nu de te verwachten hinder centraal en veel minder welke horecavormen mogelijk zijn.

Geen uitbreiding horeca in binnenstadstraten met dominant woonkarakter

Binnen de nieuwe horecaprofielen van de vijf centrumkwartieren is zoveel mogelijk rekening gehouden met belangrijke leefbaarheidsafwegingen. In straten waar het woonkarakter dominant is, en waar dat naar alle waarschijnlijkheid de aankomende tijd ook zo blijft, is geen ruimte voor uitbreiding van horeca.

Koppeling met terrasreglement

Een terras bepaalt in grote mate hoe horeca beleefd wordt. Het terras zorgt voor levendigheid, sociale controle en voor prettige zitplekken, maar soms ook voor enige hinder. De hinder proberen we te beperken door bepalingen over terrasafmetingen op te nemen, zodat de looproute breed genoeg blijft en er voldoende doorstromingsmogelijkheden zijn voor bezoekers en hulpverlenende instanties. Dit wordt geregeld in het terrasreglement, dat gelijktijdig met het horecakader wordt aangepast.

Toestaan gevelbankje bij ondersteunende horeca

Om de bezoeker aan winkelstraten meer rustplekken aan te bieden, is het voorstel gedaan om bij winkels met ondersteunende horeca een gevelbankje te mogen plaatsen. Dergelijke bankjes moeten publiek toegankelijk zijn en uitnodigend zijn voor passanten om even te kunnen zitten. Hier vindt geen bediening plaats, maar klanten én passanten kunnen hier zitten, al dan niet met consumptie.

Geen horeca toestaan op verdiepingen waar naast wordt gewoond

In de binnenstad is vanuit bestaande horeca veel vraag naar uitbreiding naar bovenliggende verdieping(en). Indien die verdieping buren kent, waar wordt gewoond, wordt deze uitbreiding niet toegestaan. Dit is om geluidoverlast naar de buren te voorkomen. We staan in de regel alleen positief tegenover initiatieven om:

a. Horeca uit te breiden op verdiepingen als de direct naastgelegen panden geen woonbestemming hebben, of er sprake is van langdurige leegstand.
b. Horeca uit te breiden op verdiepingen in vrijstaande panden.
c. Facilitaire voorzieningen en keuken op de eerste verdieping te houden.
d. Op de horecapleinen (Neude, Janskerkhof, Domplein, Wed, Ledig Erf) staan we daghoreca en restaurants (D1 / D2) toe, voor zover dat overeenkomt met de bestemming op de begane grond.

Uiteraard is altijd nadere beoordeling door het toetsteam noodzakelijk en is het niet zo dat bovenstaande zondermeer mogelijk is. En uiteraard moet de milieuwetgeving altijd goed nageleefd worden. Daar is ook een taak voor Koninklijke Horeca Nederland weggelegd in voorlichtende zin.

Als het om zelfstandige woonfunctie gaat op de verdieping, is de compensatieregeling in verband met de onttrekkingsvergunning van toepassing (het onttrekken van m2 woonbestemming zal dan door de ondernemer in beginsel gecompenseerd moeten worden).

In Kanaalstraat groei van horeca middels pilots

Voor het horecaprofiel Kanaalstraat is gekozen om, in overleg met bewoners en ondernemers, een geleidelijke groei van lichte horeca toe te staan in de vorm van pilots. Dit betreffen dan ook tijdelijke vergunningen. De positieve en negatieve effecten worden geëvalueerd en meegewogen bij besluit tot definitieve vergunning.

Handhaving drank- en horecawet

Alle ondernemers in Utrecht worden gehouden aan de drank- en horecawet. Wanneer een horecabedrijf alcohol verkoopt aan een jongere, van wie niet is vastgesteld dat hij 18 jaar of ouder is, krijgt het bedrijf een waarschuwing. Bij herhaalde overtreding volgt een boete en bij meerdere overtredingen kunnen verdergaande sancties worden opgelegd, zoals een schorsing van de vergunning voor horecabedrijven.

Convenant Veilig Uitgaan

De gemeente, politie, het Openbaar Ministerie, Veiligheidsregio Utrecht en Koninklijke Horeca Nederland ondertekenden in 2016 het Convenant Veilig Uitgaan 2016-2021. Tijdens uitgaansavonden en speciale evenementen volgt de politie met camera's live wat er gebeurt in de binnenstad. Extra agenten op straat houden de veiligheid van bewoners en bezoekers in de gaten. Zij pakken bijvoorbeeld wildplassers en mensen die overlast veroorzaken aan.

4. Horecadifferentiatie

Hoewel het OHU 2018 op hoofdlijnen gelijk is gebleven aan het OHU 2012, is een aantal aanpassingen doorgevoerd. Er is een extra categorie Lichte Horeca Plus (D3) toegevoegd om meer (ruimtelijke) mogelijkheden voor horeca in de wijk toe te staan. Daarnaast is per categorie een hinderprofiel opgenomen en is de omschrijving waar mogelijk globaler weergegeven (minder beperkend quavorm).

Horeca categorieën en hinderprofielen

Type	Globale Beschrijving Activiteiten	Hinderprofiel
Lichte horeca **(**Categorie D2)	Daghoreca waarbij de bedrijfsactiviteit is gericht op het al dan niet ter plaatse verstrekken van etenswaren en dranken en is gebonden aan de openingstijden zoals die gelden voor detailhandel, conform de winkeltijdenwet en de gemeentelijke regelgeving aangaande winkeltijden.	**Weinig hinder verwacht** Horeca die zich richt op verstrekken van eten en drinken gedurende de dag en/of avond en daarmee weinig overlast veroorzaakt.
Lichte horeca plus (Categorie D3)	Dag- en avondhoreca voor consumptie ter plaatse, waarbij de sluitingstijd om 23.00 uur is.	**Weinig hinder verwacht** Horeca die zich richt op verstrekken van eten en drinken gedurende de dag en/of avond en daarmee weinig overlast veroorzaakt. Doordat deze een uur later sluit dan de normale lichte horeca (D2) is de overlast groter dan normale lichte horeca.
Middelzware horeca (Categorie D1)	Een horecabedrijf dat tot hoofddoel heeft het verstrekken van maaltijden, en serveren van dranken en kleine consumpties voor consumptie ter plaatse. Geen activiteiten na restauranttijden*.	**Enige hinder verwacht** Enige hinder door piek van komende bezoekers aan het begin van de avond. Gaande bezoekers vertrekken in het algemeen gespreid aan het eind van de avond.
Snelle horeca (Categorie C)	Een horecabedrijf dat tot hoofddoel heeft het verstrekken van (al dan niet voor consumptie ter plaatse) bereide kleine etenswaren, met als nevenactiviteit het verstrekken van alcoholvrije dranken. Geen actieve bediening aan tafel, het eten kan snel bereid worden en de gast verblijft gemiddeld 30 minuten in deze horecagelegenheid. .	**Hinder verwacht** Hinder door hoge frequentie van komende en gaande gasten en klanten (afhaal) inclusief verkeers- en parkeerbewegingen. Buiten het centrum en doorgaande wegen neemt overlast in de nacht af door lagere frequentie van bezoekers.
Zware horeca (Categorie B)	Een horecabedrijf dat tot hoofddoel heeft het verstrekken van dranken voor consumptie ter plaatse, al dan niet met als nevenactiviteit het verstrekken van maaltijden. Mogelijkheid tot dansen in het weekend. .	**Hinder verwacht** Hinder door hoge re frequentie van komende en gaande bezoekers, ook 's nachts. Door consumptie van alcohol kan overlast hoger zijn dan snelle horeca.
Grootschalige zware horeca (Categorie A2)	Een horecabedrijf dat voorziet in zaalverhuur voor grootschalige, besloten feesten, zoals bruiloften. Al dan niet met muziek, verstrekking van dranken en etenswaren.	**Veel hinder verwacht** Grote aantallen van bezoekers, inclusief verkeersbewegingen en (fiets)parkeren met veel dynamiek, ook de nachtelijke uren.
Grootschalige zware horeca (Categorie A1)	Een horecabedrijf dat tot hoofddoel heeft het bedrijfsmatig ten gehore brengen van muziek en het geven van gelegenheid tot dansbeoefening, al dan niet met levende muziek en al dan niet met de verstrekking van dranken en kleine etenswaren, alsmede de verstrekking van dranken ter plaatse, al dan niet met levende muziek en al dan niet met kleine etenswaren. Het accent ligt op het ten gehore brengen van muziek en het gelegenheid geven tot dansen.	**veel hinder verwacht** Grote aantallen van bezoekers, inclusief (fiets)parkeren met veel dynamiek, vooral in de nachtelijke uren.

* Met uitzondering van eventuele vergunde vrijstelling voor Vermaakje (zie hieronder).

Waterpijpen (shisha)

In toenemende mate wordt er in horeca-inrichtingen gelegenheid geboden om waterpijp te roken. Voor sommige horecaondernemingen is dit een zelfstandige en/of de belangrijkste activiteit geworden. Omdat de aanloop van bezoekers op dergelijke inrichtingen effect heeft op het woon- en leefklimaat, kan deze activiteit alleen onder categorie Zware Horeca (B) worden uitgevoerd en valt deze niet onder een eventuele vergunde vrijstelling voor vermaak.

Specifiek aandachtspunt bij het roken van waterpijp verdient de ventilatie van de ruimte in verband met het ontstaan van koolmonoxide (CO) als gevolg van de onvolledige verbranding van de kooltjes.

Beperkte extra activiteiten voor restaurants met aandacht voor de buurt ('Vermaakjes')

Het komt voor dat restauranthouders speciale activiteiten willen organiseren, die verder gaan dan het verstrekken van eten en drinken. Bijvoorbeeld door het aanbieden van entertainmentactiviteiten, zoals een optreden van een muziekgroep of een DJ. Tijdens zo'n activiteit bestaat soms ook de wens om langer open te blijven. Voor de activiteiten en verruimde openingstijd tot 1.00 uur willen we ruimte bieden aan horecagelegenheden met een vergunning in categorie D, zonder dat het woon- en leefklimaat hierdoor wordt aangetast. Soms zal dit moeten worden aangetoond met een akoestisch onderzoek. Ondernemers die actief rekening houden met hun omgeving en waarvan geen klachten bekend zijn, komen voor deze mogelijkheid in aanmerking. Om dit te waarborgen gelden de volgende randvoorwaarden:

- In beginsel kan er voor 4 dagen per jaar een omgevingsvergunning voor vermaak activiteiten worden gegeven.
- De onderneming beschikt over een exploitatievergunning.
- Deze omgevingsvergunning moet vooraf worden aangevraagd. Bij de aanvraag dient een plan te worden ingediend, waarin wordt aangegeven:
    - Voor welke dag(en) en tijden deze vergunning wordt aangevraagd.
    - Dat er met de buurt is gecommuniceerd en op welke wijze dit is gebeurd. De buurt betreft in ieder geval: de drie naastgelegen panden aan beide zijden van het horecabedrijf, de direct aansluitende achtergelegen panden en het direct aan de voorzijde gelegen pand en de drie panden aan weerszijde daarvan, tenzij de afstand meer is dan 50 meter.
    - Op welke wijze de buurt op de dag zelf direct contact kan opnemen met de aanvrager en/of leidinggevende over mogelijke overlast.
- Dat er tegelijkertijd of binnen een te korte periode binnen een buurt niet dusdanig veel vergunningen worden verleend, waardoor de woon- en leefbaarheid wordt aangetast.

Bij aangeven van overlast door omwonenden kan de vergunning worden ingetrokken. De vergunning betreft nadrukkelijk een mogelijkheid voor het uitvoeren van extra activiteiten en niet voor overschrijding van de geluidsnormen. Voor dit laatste kan ook nu al voor twee keer per jaar een aparte vergunning worden aangevraagd.

Additionele Horeca

Bij additionele horeca gaat het om horeca-activiteiten die ondergeschikt zijn aan de hoofdfunctie die ter plaatse is toegestaan. Deze additionele activiteiten worden juridisch-planologisch gezien niet onder de afzonderlijke functie 'horeca' geschaard, maar gerekend tot de bestemming van de hoofdfunctie van de instelling (sociaal-culturele / culturele / maatschappelijke / sport- / recreatieve doeleinden). Hiermee worden onder meer bedoeld de kantines bij buurthuizen, scholen en sportfaciliteiten, of horecavoorzieningen bij musea en dergelijke.

Bij additionele horeca gaat het erom dat:

- De uitstraling van deze horeca moet passen bij de hoofdfunctie. Passend betekent dat deze horeca hoort bij de hoofdfunctie en open is tijdens de openingstijden van de hoofdfunctie. Daarbij is het niet toegestaan dat de additionele horecaruimte wordt verhuurd of anderszins in gebruik wordt gegeven aan derden ten behoeve van feesten en andere partijen.
- De horecagelegenheid moet ondergeschikt zijn aan en aanvullend zijn op de hoofdfunctie en moet de hoofdfunctie ondersteunen. Aanvullend wil zeggen dat de additionele horeca de kwaliteit van de hoofdfunctie vergroot of completeert. Ondergeschikt betekent dat er duidelijk sprake is van een waarneembare ondergeschiktheid van de horecafunctie, waarbij een percentage van 30% van de bebouwde vloeroppervlakte van de hoofdfunctie als absoluut maximum geldt. Dit maximum geldt voor kleinschalige functies; voor grootschalige functies kan door de gemeente een maximumomvang in m^2 worden vastgesteld. Er moet duidelijk sprake zijn van een waarneembare ondergeschiktheid van de horecafunctie, qua vloeroppervlak, inzet van personeel en onderdeel van de begroting.
- De horeca niet zelfstandig mag worden uitgeoefend of toegankelijk is los van de hoofdfunctie. Wanneer er sprake is van zelfstandige toegankelijkheid of van uitoefening los van de hoofdfunctie is er geen directe relatie meer met de hoofdfunctie, maar gaat het om zelfstandige horeca-activiteiten. Deze vallen dan onder één van de horecacategorieën.

In bestemmingsplannen gaat de gemeente in de doeleindenomschrijving van de relevante bestemmingen (bijvoorbeeld kantoordoeleinden, bedrijfsdoeleinden, sport- en recreatiedoeleinden, maatschappelijke doeleinden) ook 'additionele horeca' benoemen. Dan is direct duidelijk dat er in die gevallen kantines, bedrijfsrestaurants en dergelijke zijn toegestaan. Voor additionele horeca is geen vrijstelling vereist: indien voldaan wordt aan de criteria, past deze vorm van horeca binnen de hoofdfunctie.

Detailhandel met ondersteunende horeca

In de detailhandel is er een groeiende behoefte aan mengmogelijkheden van allerlei functies en ondersteunende horeca. Vooral bij ondernemers die vanuit een bijzonder of onderscheidend winkelconcept willen ondernemen. Dat is van belang voor de kwaliteit en aantrekkelijkheid van de detailhandelsstructuur, die door onder meer internetverkoop sterk onder druk staat. Daarom zal bij de bestemming detailhandel de horecaruimte voor kleinere winkels verhoogd worden, waarbij ondergeschikte horeca wordt toegestaan. Daarbij hanteert de gemeente de volgende criteria:

- De horeca is ondergeschikt aan de andere verkopen. De winkel is de belangrijkste activiteit – ook qua omzet – en de horeca-activiteit is bijzaak.
- De winkelbestemming verandert niet; het ziet er bijvoorbeeld niet uit als een cafetaria. De winkel wordt ook niet verhuurd voor feesten, partijen enzovoorts.
- De horecaruimte neemt maximaal 40% (bij bedrijven tot 250 m^2) of maximaal 30% (bij bedrijven vanaf 250m^2 tot 1000 m^2) van het netto vloeroppervlak van de winkel in beslag. Tot het netto vloeroppervlak wordt het deel van de winkel gerekend, dat voor het publiek toegankelijk is. Ruimten voor opslag, privégebruik, toiletten of buitenruimten tellen niet mee. De ruimte achter de toonbank valt niet onder de winkelruimte.
- De horecaruimte is uitsluitend bereikbaar via de ingang van de winkel. Een hoekje met tafels en stoelen mag. Een aparte ingang mag niet.
- Het horecagedeelte in de winkel moet een aaneengesloten gedeelte zijn. Fragmentatie – binnen één winkelpand – waarbij het horecagedeelte is opgedeeld in verschillende horecahoekjes – is niet toegestaan.
- Er mag geen reclame voor het horecagedeelte worden gemaakt. Dit betekent geen posters met bijvoorbeeld 'Broodje bal' of 'Turkse pizza' op het raam, geen reclamebord op straat en geen vermelding op maaltijdbezorgsites.

- De regelgeving voor winkeltijden is leidend. Er vindt geen verkoop plaats (inclusief bezorgen) buiten de normale winkeltijden. De horecagelegenheid in de winkel mag niet langer open zijn dan de winkel.
- De winkel en de horeca-activiteit worden door dezelfde ondernemer geëxploiteerd.
- Er is geen geluidsoverlast. Alleen zachte achtergrondmuziek is toegestaan. Livemuziek is verboden.
- Er moet een toilet voor bezoekers aanwezig zijn.
- Het Activiteitenbesluit milieubeheer is van toepassing. Zo is bijvoorbeeld een goede afzuiginstallatie nodig voor het bakken, en bij gebruik van bestek en servies dat moet worden afgewassen, is een vetafscheider vereist. Kijk voor meer informatie over het Activiteitenbesluit op overheid.nl.
- Voor winkels boven de 1.000 m² bvo geldt dat een ondersteunende horecafunctie kan worden toegestaan op maximaal 20% van het bebouwd oppervlak.

Tot slot is het belangrijk te vermelden dat de Drank en Horecawet detailhandel met alcohol uitsluit.

Ondersteunende verkoop in horecazaken

Naast een sterkere detailhandelsstructuur door ondersteunende horeca in winkels, kan het voorzieningenniveau ook stijgen door ondersteunende verkoop in horecabedrijven toe te staan. Op deze manier ontstaat een gelijk speelveld voor detailhandel en horeca. Daarbij hanteert de gemeente de volgende criteria:

- De verkoopruimte neemt maximaal 40% (bij bedrijven tot 250 m²) of maximaal 30% (bij bedrijven vanaf 250m² tot 1.000 m²) van het netto vloeroppervlak van het horecabedrijf in beslag.
- Geen ter plaatse en vers bereide etenswaren (dus geen afhaalzaakfunctie).
- De winkelruimte is uitsluitend bereikbaar via de ingang van het horecabedrijf. Een hoekje met tafels en stoelen mag. Een aparte ingang mag niet.
- Het winkelgedeelte in het horecabedrijf moet een aaneengesloten gedeelte zijn. Fragmentatie, waarbij het winkelgedeelte is opgedeeld in verschillende hoekjes, is niet toegestaan.
- Er mag geen reclame voor het winkelgedeelte worden gemaakt.

Belangrijk is te vermelden dat de Drank en Horecawet verkoop in combinatie met het schenken van alcohol uitsluit.

Gevelbankje

Voldoende levendigheid, gastvrijheid en bezoekerscomfort zijn belangrijke voorwaarden voor een aantrekkelijke winkelstraat. Zeker in een tijd waarin winkelen steeds meer beleven wordt in plaats van alleen een product kopen. Om de aantrekkelijkheid en gastvrijheid van een winkelstraat te bevorderen, kunnen winkeliers bij ondersteunende horeca het winkelend publiek een zitplaats aanbieden in de vorm van gevelbankjes. Dergelijk bankjes mogen maximaal 0,6 meter uitsteken van de eigen gevel en in totaal maximaal 4 meter breed zijn. Inclusief de benodigde beenruimte is de diepte van een gevelbankje dan maximaal 1 meter. Een gevelbankje mag alleen worden geplaatst indien de vrije doorgang minimaal 1,5 meter bedraagt, zodat er voldoende loopruimte overblijft voor passanten. Om te voorkomen dat gevelzitjes verworden tot plekken van hinder, moeten de gevelzitjes na winkelsluiting worden opgeklapt of binnengezet.

Naast het vergroten van de levendigheid in de (winkel)straat, bieden de gevelbankjes ook rustplekken voor de bezoekers en vergroten ze de sociale controle en veiligheid op straat.
De gevelbankjes zijn dan ook publiek toegankelijk en dus niet uitsluitend beschikbaar voor de klant van de winkel. Actieve bediening is niet toegestaan. Gezien het publieke karakter van een gevelbankje en het feit dat deze niet alleen voor klanten is, wordt deze niet als terras beschouwd. Er hoeft dus ook geen exploitatievergunning voor worden aangevraagd. Op een gevelbankje mag – net als bij ondersteunende horeca – geen reclame worden gemaakt.

Ook horecabedrijven mogen een gevelbankje plaatsen. Hiervoor gelden dezelfde voorwaarden en verplichtingen.

Afhaalzaken

Afhaalzaken – zonder horeca – zijn een bijzondere vorm van detailhandel. In die zin vallen ze buiten de scoop van dit horecakader. Door gebleken kans op hinder zoals afval en parkeerproblemen – is hier wel een exploitatievergunning voor nodig. Het hierna beschreven ruimtelijke toetsingskader is ook op afhaalzaken van toepassing. Van de hierboven beschreven horecacategorieën kennen alleen snelle horeca (C) en lichte horeca (D2) afhaalmogelijkheden. Vanwege de kans op overlast zoals afval, zijn gevelbankjes bij afhaalzaken niet toegestaan.

5. Ruimtelijk Toetsingskader

Uitgangspunten

Het voorliggende Ontwikkelingskader geeft aan hoe de gemeente Utrecht om wil gaan met de vestiging van horeca in de stad. De horeca krijgt hiermee meer ruimte, waarbij de gemeente de mogelijkheid wil behouden om individuele aanvragen van ondernemers te beoordelen.

In de bestemmingsplannen die de gemeente actualiseert, worden de bestaande horecavestigingen bestemd conform de bestaande situatie. Ontwikkelingen in de zin van nieuwe horecavestigingen of uitbreiding van horecavestigingen worden daarin niet meegenomen, tenzij ze voldoende concreet en gewenst zijn. Wijziging van een bestemmingsplan is voor een horeca ontwikkeling niet het meest geschikte instrument, gezien de lange doorlooptijd en hoge kosten.

Nieuwe ontwikkelingen op het gebied van horeca kunnen daarom, mits voldoende concreet en gewenst, beter gefaciliteerd worden met een aanvraag om omgevingsvergunning voor de activiteit "afwijken van het bestemmingsplan" (artikel 4, bijlage 2 van de Bor). De procedure voor deze omgevingsvergunning is beperkt qua tijd en kosten. De voorliggende nota Ontwikkeling Horeca Utrecht 2018 geldt als onderliggend beleid voor het verlenen van de omgevingsvergunning.

Profielen voor deelgebieden

Basis voor het horecabeleid zijn de profielen per deelgebied. Bij initiatieven wordt beoordeeld of het initiatief past binnen het profiel van het deelgebied. Vervolgens wordt specifiek gekeken naar de locatie (pand, situatie, omgeving) en naar de actuele situatie in het deelgebied. Zo kan het voorkomen dat na een aantal nieuwe ontwikkelingen in een deelgebied een situatie is ontstaan die verdere groei van horeca onwenselijk maakt, ook als dat wel past in het profiel.

Blauwe zones in binnenstad: ja mits en nee tenzij

Voor de binnenstad zijn deze profielen nader uitgewerkt met zoneringen (blauwe lijnen). De zones geven de preferente ontwikkelingsgebieden aan. Voor initiatieven binnen een deelgebied, maar buiten de zone, kan slechts bij uitzondering een omgevingsvergunning worden verleend. Kortweg gesteld geldt voor horeca-initiatieven binnen een blauwe lijn "Ja, mits", terwijl voor de overige delen van het benoemde deelgebied het uitgangspunt is "Nee, tenzij".

Criteria

Hieronder zijn de criteria opgenomen waaraan initiatiefnemers moeten voldoen, wil men kans maken op het succesvol doorlopen van een vergunnings- of wijzigingsprocedure. De criteria zijn indicatief. Het college moet namelijk alle relevante belangen tegen elkaar afwegen. Bovendien kunnen belanghebbenden in de procedure hun zienswijze bij het college kenbaar maken zodat een heroverweging kan plaatsvinden.

Aan de hand van de volgende criteria vindt een afweging plaats of de horeca zich mag vestigen of niet:

1. De aanvraag moet passen binnen het opgestelde ruimtelijk profiel. De mogelijke ontwikkelingslocaties zijn geconcretiseerd in de profielen. Daar waar binnen het deelgebied

blauwe zones zijn gemarkeerd, geldt het profiel uitsluitend voor de blauwe zones. Daar waar geen zones zijn aangegeven, geldt het profiel voor het gehele omschreven gebied.

2. Daarnaast wordt getoetst aan de volgende ruimtelijke criteria:
   - Het profiel van de straat of de weg waaraan het nieuw te vestigen horecabedrijf is gelegen en de functie van die weg, doorgaand of niet. In smalle, doorgaande straten is in principe concentratie van horeca A, B en C niet toegestaan.
   - De bereikbaarheid van het gebied of pand en toegankelijkheid van het horecabedrijf zelf (vooral bevoorrading) mede in relatie tot de venstertijden voor het bevoorraden;
   - Mogelijkheden voor parkeren in de omgeving (noodzaak is afhankelijk van het horecatype). De parkeernormen worden indicatief gehanteerd, omdat in sommige gevallen (bijvoorbeeld bij grotere doorgaande wegen met veel gemengde functies en in de binnenstad) andere (economische) belangen kunnen prevaleren. Dit speelt vooral een rol in relatie tot de kenmerken van bepaalde horecacategorieën, zoals: verkeersaantrekkende werking en bezoekersfrequentie in relatie tot openingstijden van het horecabedrijf. Naast autoparkeren, kan ook fietsparkeren hierbij in beschouwing worden genomen. Indien ook wordt bezorgd, moet er voldoende ruimte op de openbare weg zijn om de bezorgvoertuigen te stallen.
   - De schaal van de beoogde functie moet passend zijn binnen de directe omgeving. Hierbij dient ook te worden gekeken naar het effect van de achterkant van de horecagelegenheid op de woonomgeving.

3. De vestiging mag er niet toe leiden dat de looproutes naar en voorlangs winkels of binnen andere concentraties worden aangetast. Het gaat daarbij om het straatbeeld van winkelconcentraties, geen onaanvaardbare doorbrekingen van de winkelpuien, geen aantasting van het winkelconcentratiegebied en of het woon- en leefklimaat van het betreffende gebied.

4. Het behoud van het monumentale karakter van het pand of het beeldbepalend karakter van het pand of het straatbeeld. Hierbij wordt onder meer beoordeeld of het pand met inachtneming van de monumentale status zodanig kan worden verbouwd, dat het ook kan voldoen aan normering op het gebied van geluid en geur.

5. Voor sommige bedrijven is volgens de Wet milieubeheer een akoestisch onderzoek en een extern veiligheidsonderzoek vereist. De rapportage hiervan wordt bij de omgevingsvergunning beoordeeld. Een nieuw te vestigen restaurant, met woningen binnen 30 meter, dient onder andere aan te geven op welke wijze de keukendampen worden afgevoerd. Indien een bij dat horecabedrijf behorend terras niet past in het bestemmingsplan, zal op basis van een geluidsonderzoek (stemgeluid) moeten worden vastgesteld hoeveel overschrijding van de geluidsnorm in dat gebiedsdeel acceptabel is. Op het Neude is bijvoorbeeld een hogere overschrijding acceptabel dan in een typische woonomgeving. Stemgeluid is overigens niet geregeld in de Wet milieubeheer, maar speelt een rol bij het aantonen van een goede ruimtelijke ordening bij afwijken van het bestemmingsplan.

Bij een aanvraag voor de vestiging van een horecabedrijf spelen de volgende aanvullende aandachtspunten:

- Een pand moet, al dan niet na verbouwing, voldoen aan de eisen inzake de Brandveiligheid (melding brandveilig gebruik is noodzakelijk).

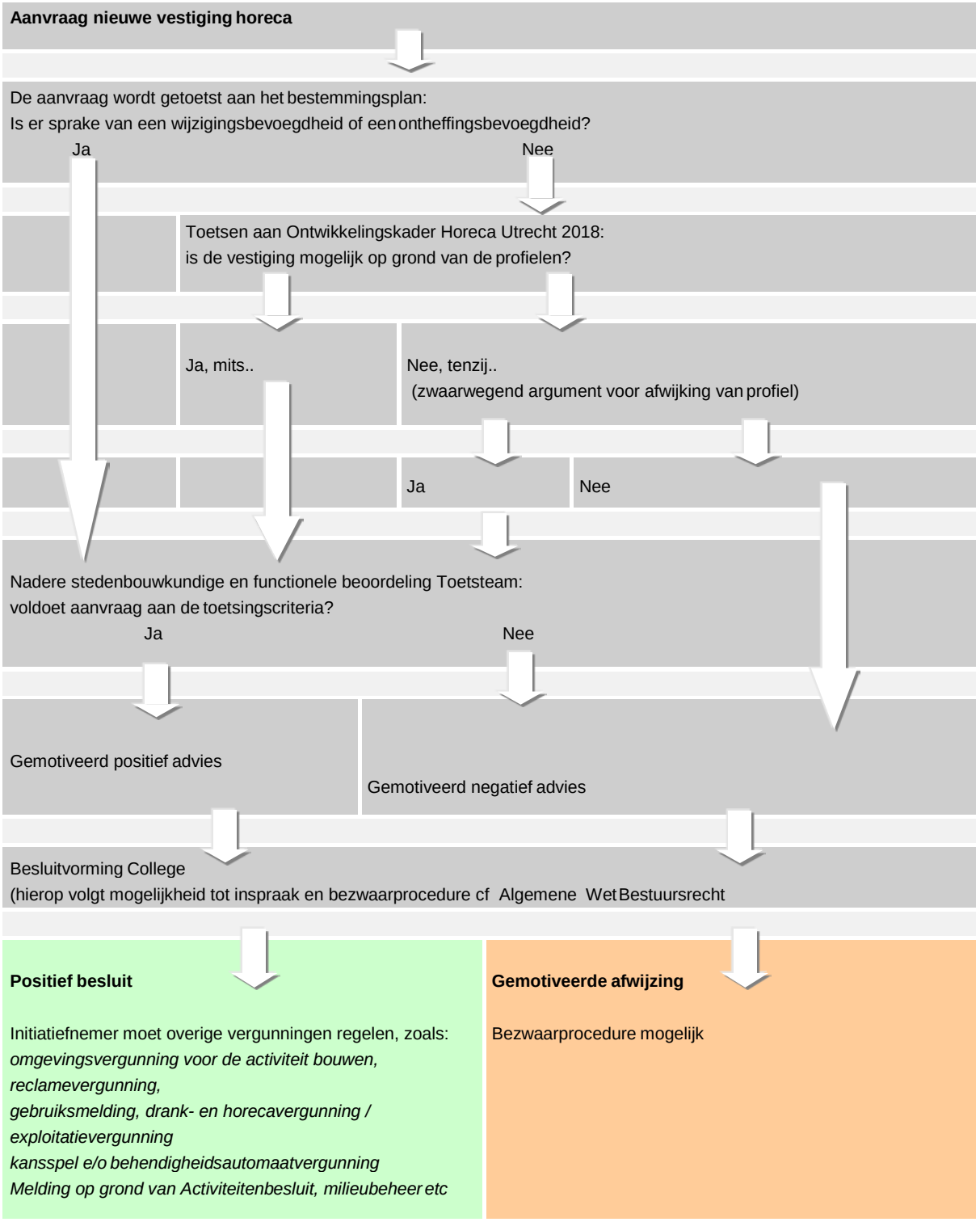
- Bij het schenken van alcohol zijn de inrichtingseisen van de Drank- en Horecawet van toepassing.
- Bij afwijking van het bestemmingsplan dient er een planschadeovereenkomst te worden gesloten door de aanvrager met de gemeente.

6. Indien de woonomgeving en de openbare ruimte het toelaat, is in de regel bij een horecavestiging een terras mogelijk. Het bestemmingsplan en het terrassenreglement zijn daarvoor het toetsingskader. Daarbij geldt dat:

    - In typische winkelstraten in het stadscentrum wordt de toegankelijkheid en het karakter van deze straten beschermd. Het toestaan van terrassen op de openbare weg zal hier niet, dan wel terughoudend, worden toegestaan.

    - Door het toegenomen aantal bezoekers aan de Utrechtse binnenstad (inmiddels 29 miljoen per jaar) zal op termijn niet kunnen worden ontkomen aan maatregelen die de doorstroming van deze bezoekers kunnen waarborgen. Dit kan consequenties hebben voor alle uitstallingen, terrassen en standplaatsen in de voetgangersgebieden en / of gebieden waar de positie van en ruimte voor de voetganger en het ruimtelijk economisch functioneren aanzienlijk onder druk staat.

Stappenplan aanvragen horeca

6. Profielen

Bij het herzien van de profielen voor het OHU 2018 zijn het algemene principe en werking van de profielen van het OHU 2012 gehandhaafd en aangepast aan de voorgaande beleidslijnen.

Bij de aanpassing van het horecakader is gekozen om de 8 binnenstadprofielen uit het OHU 2012 om te zetten naar 5 centrumkwartieren: Domkwartier, Stadhuiskwartier, Vredenburgkwartier, Universiteitskwartier en Museumkwartier. Het gebruik van kwartieren vergroot de vindbaarheid en herkenbaarheid van onderscheidende gebieden in de binnenstad. Bijvoorbeeld in de bewegwijzering naar het centrum en op de nieuwe plattegronden in en rond de binnenstad. De verdere ontwikkeling en uitwerking van deze kwartieren door de partners van Centrum Management Utrecht (CMU) en andere direct betrokkenen wordt door de gemeente Utrecht ondersteund en moet er toe leiden dat er voor ieder kwartier een eigen profiel of identiteit ontstaat, waardoor doelgroepen meer gebonden worden. Dit geldt zowel voor bezoekers als voor ondernemersdoelgroepen.

Dit betekent dat :

- Voormalig profiel 1'Binnenstad Centrum' grotendeels is opgegaan in het nieuwe profiel Stadhuiskwartier. Vismarkt en Domstraat zijn opgenomen in het nieuwe profiel Domkwartier.
- Voormalig profiel 2 'Kernwinkelgebied' is grotendeels opgegaan in het Vredenburgkwartier. Zadelstraat en Lijnmarkt zijn opgenomen in Domkwartier en Oudegracht Oostzijde is opgenomen in het Stadhuiskwartier.
- Voormalig profiel 3 'Stationsgebied Jaarbeurs' is opgenomen in het Vredenburgkwartier. Voor het Beurskwartier geldt nog geen eigen profiel maar is vastgelegd in ontwikkelovereenkomsten.
- Voormalig profiel 4 'Kenniskwartier' is opgegaan in het Universiteitskwartier.
- Voormalig profiel 5 'Tolsteegbrug, Oosterkade en Westerkade' is opgegaan in het Museumkwartier.
- Voormalig profiel 6 'Mariaplaats' is opgegaan in het Domkwartier.
- Voormalig profiel 7 'Wijk C en Oudegracht Noordwest' is grotendeels opgegaan in Vredenburgkwartier. Oudegracht Noordoostzijde valt nu in het Universiteitskwartier.
- Voormalig profiel 8 'Domplein, Wed en Museumkwartier' is nu verdeeld over Domkwartier en Museumkwartier.

Nader in te vullen: mogelijke toevoeging ontwikkellocaties concept profielen binnenstad

Voor de binnenstad zijn nieuwe conceptprofielen gemaakt om de in hoofdstuk 1 en 2 genoemde trends, ontwikkelingen en groei van de stad beter te kunnen faciliteren. Bewoners gaven echter aan dat zij veel overlast in de binnenstad ervaren, onder andere van horeca. Er is dan ook voor gekozen om eerst met bewoners, ondernemers en ander geïnteresseerden in gesprek te gaan om deze overlast te inventariseren. Daarna wordt bekeken of, en zo ja welke locaties en categorieën in aanmerking komen voor nieuwe ontwikkellocaties. Daarbij is een balans tussen levendigheid en leefbaarheid van groot belang. Uitgangspunt voor mogelijke nieuwe locaties zijn de concept profielkaarten en -tabellen zoals weergegeven in bijlage 1.

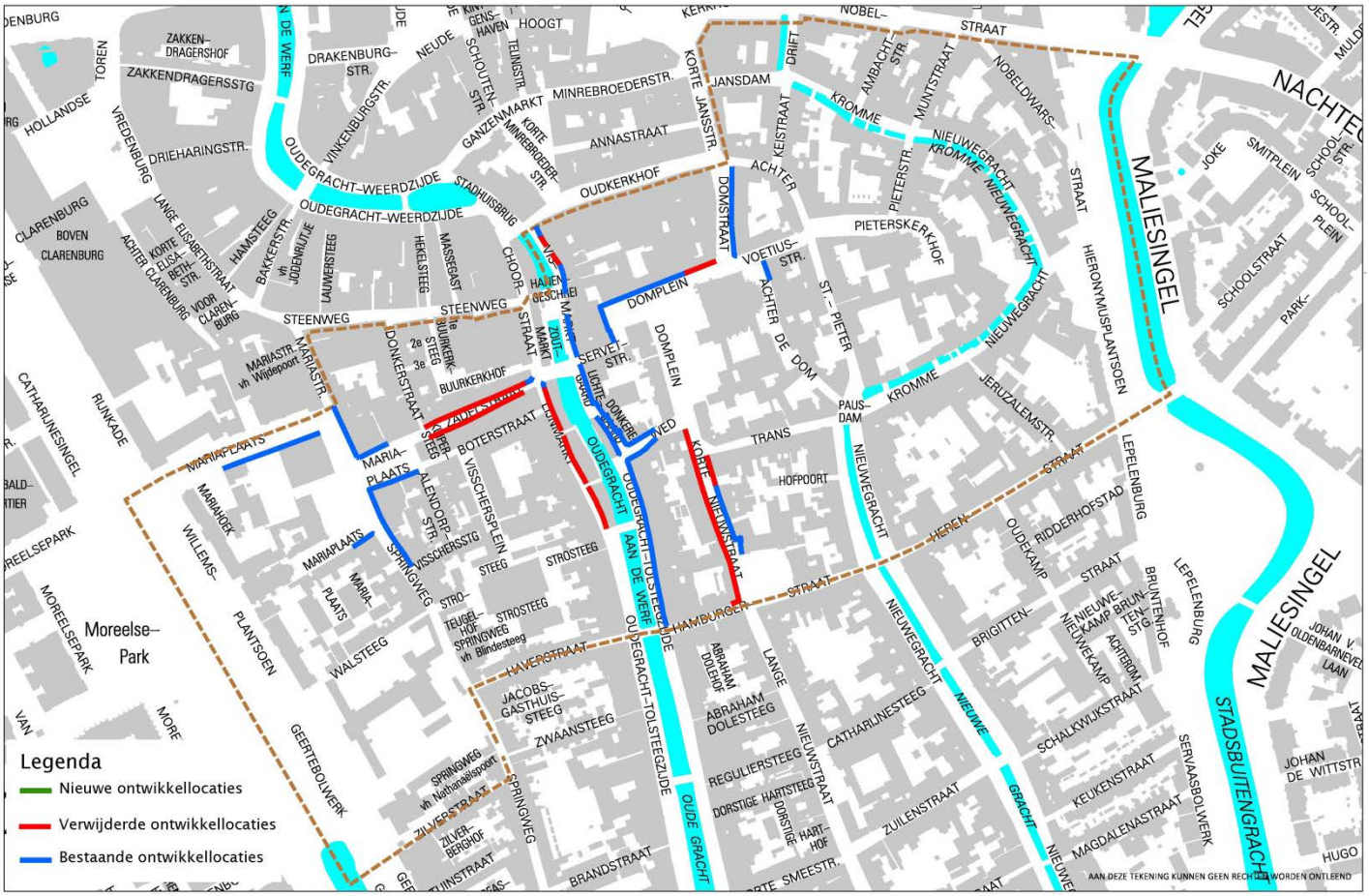
Profiel 1: Domkwartier

Ontwikkelingsvisie

Belangrijke kenmerken van het Domkwartier zijn: historisch, persoonlijk, kleinschalig en bezinning. Belangrijke uitgangspunten voor de ontwikkeling van horeca in dit kwartier zijn de effecten van de nieuwe verbeterde centrale looproute Station/ Moreelsebrug – Mariaplaats – Zadelstraat – Domplein en de mogelijke uitbreidingen van het voetgangersgebied in dit kwartier van de Stadhuisbrug tot aan de Hamburgerstraat. Door meer ruimte en prioriteit te geven aan de voetganger verbetert het verblijfsklimaat enorm. De verdeling en clustering van de belangrijkste voorzieningen in dit kwartier zijn de afgelopen jaren duidelijker geworden en worden met deze looproute verder versterkt. De horecaplekken zijn geconcentreerd op Mariaplaats, 't Wed, (westhoek), Domplein en (in mindere mate) de Vismarkt. Winkelfuncties zijn geconcentreerd in de Zadelstraat, Mariastraat en de Lijnmarkt. In het Domkwartier kiezen we bewust voor verdere concentratie van functies: geen uitbreiding van horeca op de Lijnmarkt en Zadelstraat. Aangezien de woonfunctie aan de Korte Nieuwstraat Westzijde dominant is, zijn de uitbreidingslocaties hier weggehaald.

In dit gebied zijn terrasbeperkingen van toepassing voor het meest zuidelijke deel van de Oudegracht aan de Werf.

Ontwikkelingsrichting Domkwartier

Ontwikkelingsrichting Domkwartier

Ontwikkellocaties gelijk aan OHU 2012:	*Toegestane categorie*
1. Mariaplaats	D1, D2
2. Springweg Oostzijde	D1, D2
3. Oudegracht Oostzijde (m.u.v. deel Vismarkt)	D1, D2
4. Domplein Westhoek en Noordzijde	D1, D2
5. Domstraat Oostzijde	D1, D2
6. Korte Nieuwstraat Oostzijde	D1, D2
Ontwikkellocaties verwijderd t.o.v. OHU 2012	
Korte Nieuwstraat Westzijde	
Domplein hoek Domstraat	
Zadelstraat	
Lijnmarkt Oostzijde	
Vismarkt	

Profiel 2: Stadhuiskwartier

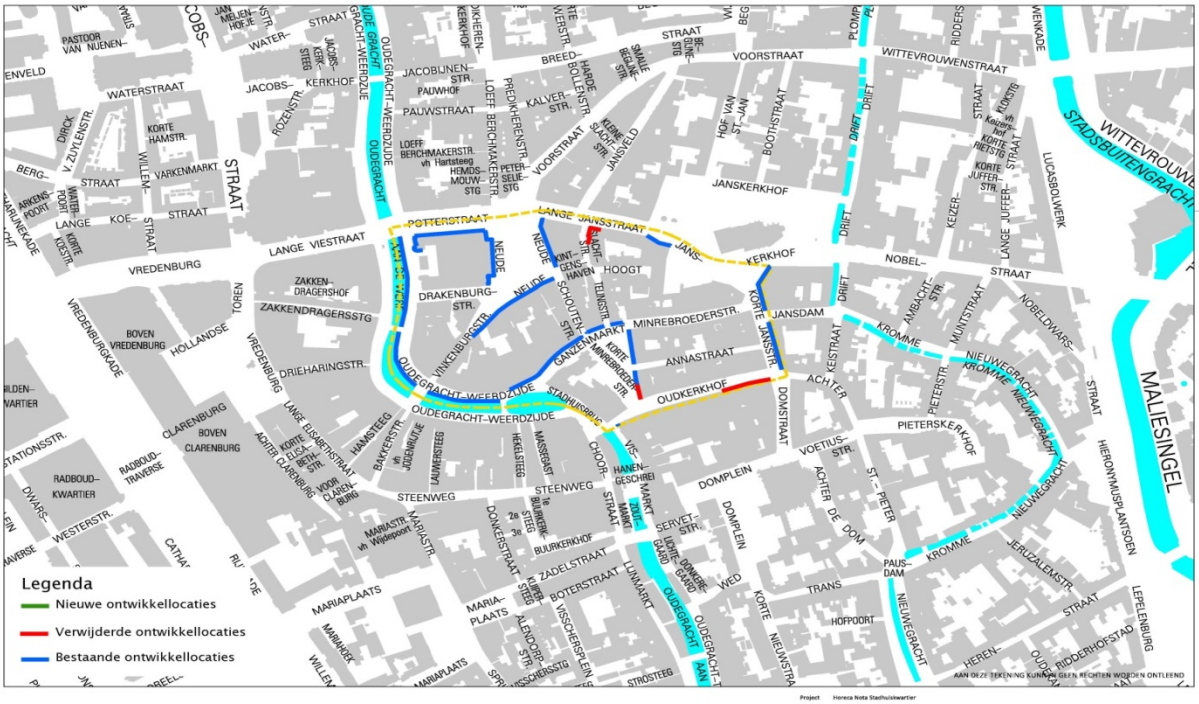
Ontwikkelingsvisie

Het Stadhuiskwartier kenmerkt zich door twee levendige horecapleinen de Neude en Stadhuisplein en bijzondere winkelstraten, zoals Oudkerkhof en Schoutenstraat. De Oudegracht Oostzijde met een mix van (nieuwe) winkels en horeca en het Stadhuis fungeren als icoon voor dit kwartier. Een druk en gezellig kwartier, waarbij zich in de aanpalende straten in toenemende mate winkels, bedrijfjes en foodconcepten met een licht profiel vestigen. Ook hier kiezen we voor een concentratie van winkelfuncties in de winkelstraten, met voldoende ruimte voor de voetgangers. In deze typische winkelstraten in de binnenstad wordt de toegankelijkheid voor bezoekers en zichtbaarheid van de winkels beschermd. Terrassen op de openbare weg zullen hier niet dan wel terughoudend worden toegestaan.
De ontwikkeling van een gastvrij en toegankelijk Stadhuis kan o.a. door ruimte te bieden aan additionele lichte horeca passend bij het karakter van het Stadhuis. Hierdoor zijn uitbreidingsmogelijkheden voor horeca in het Stadhuis in dit Ontwikkelingskader niet meer nodig.

Tot slot zal de aankomende jaren het Postkantoor worden opgeleverd, waardoor onder andere de horecaruimte op de Neude wordt vervolmaakt en er meer ruimte is voor zelfstandige horeca. Dit laatste geldt ook voor de bibliotheek met aanverwante programmering, zoals het Auditorium. Ook hier is ruimte voor zelfstandige horeca binnen de schaal van de activiteiten van de Bibliotheek. De blauwe zonering voorlangs de Potterstraat uit het OHU 2012 is verlengd over de gehele plint, en om de hoek Oudegracht als mogelijke entree naar Auditorium. In tegenstelling tot het gedeelte van het Postkantoor aan de Neudezijde (hier is maximaal B mogelijk) is aan de zijde Oudegracht/ Potterstraat maximaal D1 mogelijk.

B ij het nieuwe winkeldeel aan Oudegrachtzijde is alleen ondersteunende horeca mogelijk.. Aan de werfzijde is wel uitbreiding van horeca toegestaan, op basis van de huidige mogelijkheden.

Ontwikkelingsrichting Stadhuiskwartier

Ontwikkelingsrichting Stadhuiskwartier

Ontwikkellocaties gelijk aan OHU2012	*Toegestane categorie*
1. Neude (inclusief Postkantoor Neudezijde)	B, D1, D2
2. Postkantoor Oudegrachtzijde	D1, D2
3. Oudegracht aan de werf	D1, D2
4. Vinkenburgstraat aan oneven zijde tot en met huisnummer 15	D2
5. Ganzenmarkt/ Korte Minrebroederstraat	B, C, D1, D2
6. Hoek Lange Janstraat – Janskerkhof	D1, D2
7. Korte Janstraat Oostzijde	D1, D2
Ontwikkellocaties verwijderd t.o.v. OHU2012	
Oudkerkhof	
Hoek Lange Janstraat – Slachtstraat	

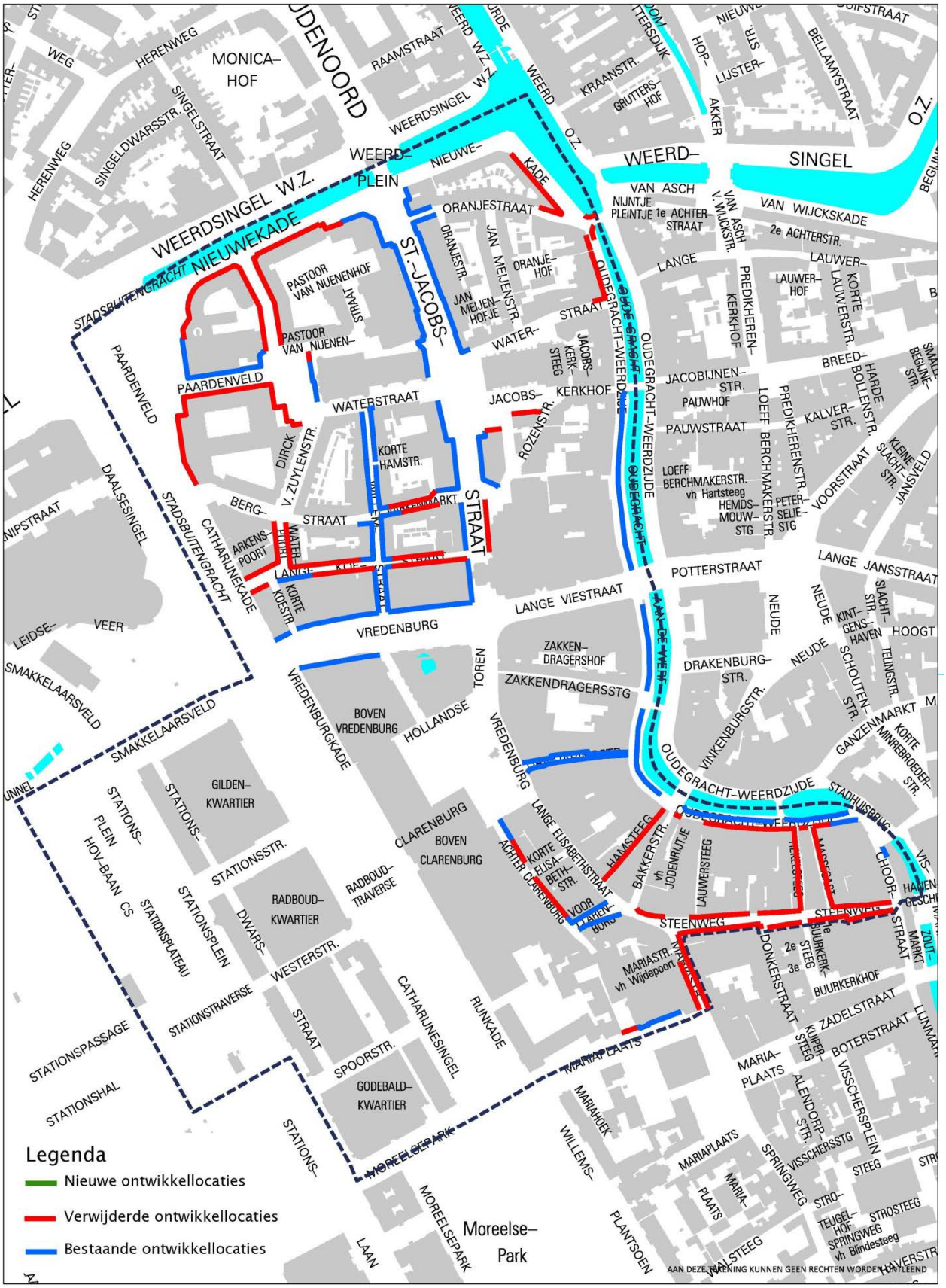
Profiel 3: Vredenburgkwartier

Ontwikkelingsvisie

Het Vredenburgkwartier kenmerkt zich door het belangrijkste en meest uitgebreide winkelaanbod van de stad en regio. Dominant is de winkelfunctie, die de aankomende jaren verder zal versterken. In dit gebied bevinden zich de belangrijkste winkelformules op het gebied van mode. De huurprijzen liggen hier relatief hoog, structurele leegstand komt niet voor en hier verblijven de meeste bezoekers aan het centrum. Hier ligt de kern van het winkelgebied waar het aantal bezoekers sinds jaren weer toeneemt en met de opening van Hoog Catharijne zal doorgroeien van 26 miljoen bezoekers in 2016 naar 37 miljoen bezoekers in 2025. Rondom dit kerngebied bevinden zich horecavoorzieningen. Uitbreiding van horeca in het kernwinkelgebied is in veel straten niet meer mogelijk. Concentratie op de lokale, regionale en nationale winkelfunctie is hier de prioritaire ontwikkelrichting. In deze typische winkelstraten in de binnenstad wordt de toegankelijkheid en zichtbaarheid van de winkels beschermd. Het toestaan van terrassen op de openbare weg zal hier niet dan wel terughoudend worden toegestaan. Terrassen zullen in het voetgangersgebied enkel in overleg met de gemeente worden gerealiseerd, ook in de straten die vanaf 2018 deel gaan uitmaken van het voetgangersgebied. Daarbij weegt een goede doorstroom van bezoekers zeer zwaar mee. Horecaontwikkeling kan alleen plaatsvinden op de huidige concentratie plekken, zoals Drieharingstraat, Voor Clarenburg, Mariaplaats

Wijk C vormt in dit kwartier een bijzondere locatie. Was hier in het verleden nog veel ruimte voor uitbreiding van horeca, in het nieuwe kader 2018 zal die ruimte sterk ingeperkt worden naar alleen de huidige winkelstraten of straten met reeds aanwezige horeca. In straten waar het woonkarakter dominant is, is uitbreiding van horeca niet toegestaan. In het Vredenburgkwartier zal dit ook gelden voor het noordelijk deel van de Oudegracht Westzijde. Bij de sluizen aan de Bemuurde Weerd Oostzijde blijft de vergunningenruimte uit het OHU 2012 van kracht.

Ontwikkelingsrichting Vredenburgkwartier

Ontwikkelingsrichting Vredenburgkwartier

Ontwikkellocaties gelijk aan OHU 2012	*Toegestane categorie*
1. Paardenveld Nieuwekade	D1, D2
2. Kroonstraat	D1, D2
3. Willemstraat	D1, D2
4. St Jacobstraat	B, C, D1, D2
5. Vredenburg Noordzijde	B, C, D1, D2
6. Lange Koestraat hoek Korte koestraat	D1, D2
7. Bemuurde Weerd Oostzijde bij sluizen	D1, D2
8. Oudegracht aan de werf	D1, D2
9. Drieharingstraat en hoek Vredenburg	B, D1, D2
10. Voor Clarenburg	D2
11. Achter Clarenburg hoek Vredenburg	D2
12. Mariaplaats Noordzijde	D1, D2
Ontwikkellocaties verwijderd t.o.v. OHU 2012	
Kroonstraat noord	
Nieuwe kade noord- en oostzijde	
Varkensmarkt	
Lange Koestraat	
Waterpoort	
Jacobskerkhof	
Oudegracht Noordzijde en aan de werf	
Achter Clarenburg	
Hamsteeg	
Hekelsteeg	
Massegat	
Oudegracht van Bakkersbrug richting stadhuis	
Steenweg	
Mariastraat	

Profiel 4: Museumkwartier

Ontwikkelingsvisie

Binnen het Museumkwartier is een aantal bijzondere ontwikkelingen gaande, die gevolgen hebben voor het ruimtelijk en economisch functioneren en de voorzieningen binnen dit kwartier. De opening van Station Vaartsche Rijn met nieuwe bezoekersstromen van en naar de binnenstad hebben op korte termijn al direct effect op de voorzieningen aan het Ledig Erf, de Westerkade, de Tolsteegbarrière, Twijnstraat, Oudegracht Zuidzijde en het Nicolaaskerkhof. Het Nijntjemuseum groeit door als publiekstrekker van formaat en ook de nieuwe programmering van Oudegracht 245 zal een belangrijke stepstone worden voor bezoekers aan het centrum. We verwachten hier een verdere toename van bezoekers, die zich lopend of op de fiets van en naar het centrum bewegen. De Twijnstraat zal hiervan profiteren en haar profilering als foodwinkelstraat met een sterke verblijfsfunctie in het zuidelijk deel versterken. Ook de verschillende voorzieningen langs de Oudegracht en de Lange Smeestraat zullen profiteren van deze ontwikkelingen. Horeca en foodservices sluiten aan bij de behoeften van bewoners en bezoekers in het zuidelijk deel van het centrum.

Het Museumkwartier kent gebieden waar de woonfunctie belangrijk is. Hier staan we geen ontwikkellocaties voor horeca toe. De uitbreidingsmogelijkheden uit het horecakader 2012 aan de Lange Nieuwstraat worden daarom verwijderd.

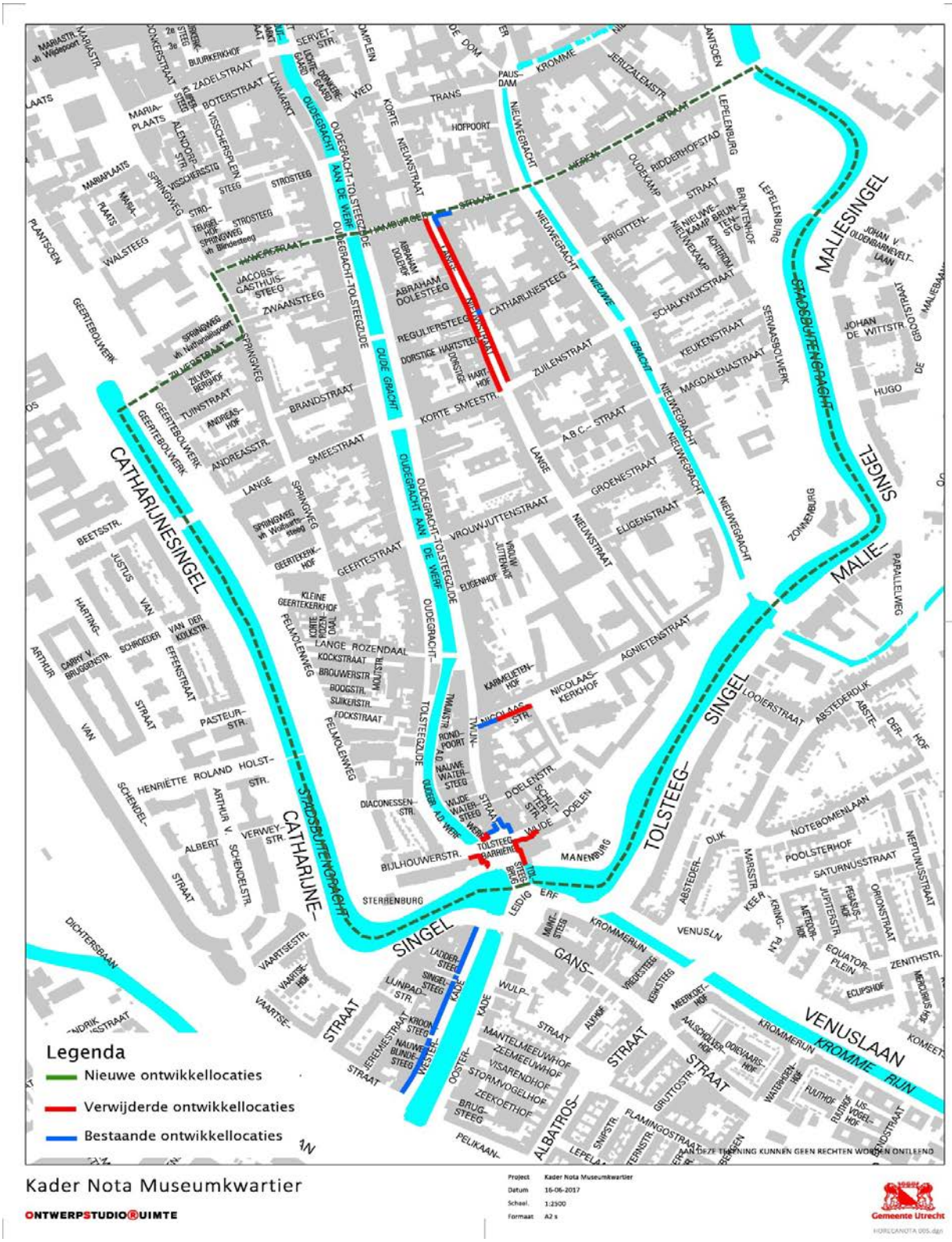
Het bestemmingsplan plan voor Oudegracht 245 (voorheen Tivoli) is inmiddels aangepast. Hier is nu horecaruimte mogelijk uitsluitend voor de categorie D1 en D2.

In dit gebied gelden extra terrasbeperkingen. De terrassen bij de musea zijn gebonden aan de openingstijden van de musea. Aan de Oudegracht zijn ten zuiden van de Hamburgerstraat geen terrassen toegestaan en ook gelden extra terrasbeperkingen voor de Twijnstraat aan de werf.

Ontwikkelingsrichting Museumkwartier

Ontwikkellocaties gelijk aan OHU 2012	*Toegestane categorie*
1. Twijnstraat (Zuidelijke punt)	D1, D2
2. Westerkade	Maximering één D2
3. Hoek Lange Nieuwstraat – Hamburgerstraat	D1, D2
Ontwikkellocaties verwijderd t.o.v. OHU 2012	
Lange Nieuwstraat	
Nicolaasstraat Zuidzijde	
Tolsteeg barrière	

Ontwikkelrichtingen Museumkwartier

Profiel 5: Universiteitskwartier

Ontwikkelingsvisie

Het Universiteitskwartier kan in toenemende mate rekenen op een grote populariteit onder de jongere bezoeker en bewoner. Vooral de Voorstraat en de aanpalende straten zitten in de lift. Een levendig kwartier waar kleinschalige, bijzondere en ambachtelijke detailhandel de boventoon voeren, in combinatie met allerlei foodconcepten en services. Een kwartier met een unieke verblijfsfunctie en grote sociale cohesie voor de studenten van de Universiteit en de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht (HKU). De herinrichting van de Voorstraat kan een impuls betekenen voor deze dominante verblijfsfunctie en vraagt meer ruimte voor voetgangers en fietsers. Gevolg is een toename van horecavoorzieningen en detailhandel, met ondersteunde horeca en andere kleinschalige foodconcepten. Echter, door de snelle toename van horeca de afgelopen jaren in de Voorstraat, dreigt de balans van horeca – detailhandel in deze straat door te slaan. Daarom staan we hier voor de aankomende jaren slechts een beperkt aantal nieuwe vergunningen toe op plekken waar de balans horeca en detailhandel dit nog toelaat. Ook de City bioscoop kan, afhankelijk van de concrete invulling, de mogelijkheid krijgen voor een horecavergunning.

Ontwikkelruimte voor horeca in de Hardebollenstraat is vastgelegd in de bestemmingsmogelijkheden bij de ontwikkeling van de in verkoop zijnde panden van de gemeente. Hierdoor is het niet nodig om uitbreidingsmogelijkheden voor horeca in de Hardebollenstraat in dit Ontwikkelingskader op te nemen.

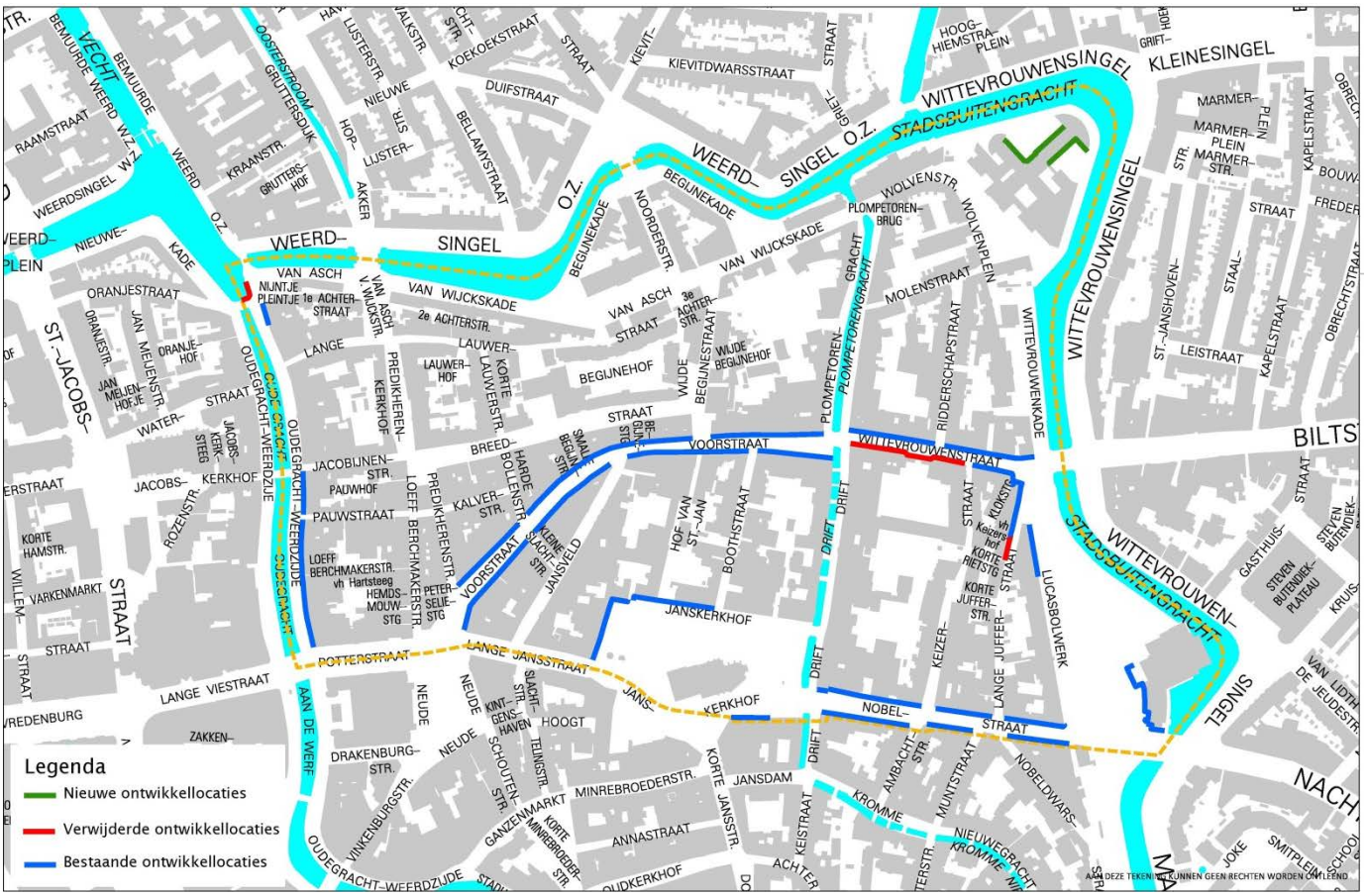
De oud gevangenis aan het Wolvenplein zal in de nabije toekomst een belangrijke functie vervullen bij de verdere identiteitsontwikkeling van het Universiteitskwartier. Het zal nog wel enige tijd vergen voor de plannen concreet worden, maar vooruitlopend hierop willen we de mogelijkheid open houden om hier horeca te starten als onderdeel van de gehele ontwikkeling van het complex. In de Nobelstraat kent de horeca vooral een avond- en nachtfunctie en het Janskerkhof is met horeca en terrassen een aantrekkelijk plein voor bezoekers aan het centrum. Dit plein zal zich kunnen doorontwikkelen naar een ontmoetingsplein voor studenten, verenigingen en anderen, die de unieke sfeer van dit plein waarderen.

Ontwikkelingsrichting Universiteitskwartier

Ontwikkellocaties gelijk aan OHU 2012	*Toegestane categorie*
1. Voorstraat	max.één D1, max. vier D2
2. Wittevrouwenstraat	D2
3. Janskerkhof	D1, D2
4. Nobelstraat	D1, D2
5. Lucas Bolwerk en deel Lange Jufferstraat	D1, D2
6. Oudegracht Oostzijde Zuid	D1, D2
7. Oudegracht nummer 2	D1, D2
Nieuwe ontwikkellocatie	
Wolvenplein gevangeniscomplex	*
Ontwikkellocaties verwijderd t.o.v. OHU 2012	
Hoek Drift – Wittevrouwenstraat	

* Voor het Wolvenplein geldt dat we op voorhand de komst van horeca op het Wolvenplein niet willen uitsluiten. Of horeca daadwerkelijk gewenst is en welke categorie dit dan betreft, is echter nog niet duidelijk. Met bewoners en de ontwikkelende partij wordt bekeken welke invulling hier het beste past. Daarom is er wel een zonering aangegeven in het Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2018, maar is daar geen categorie aangekoppeld. Definitieve besluitvorming hierover vindt plaats bij het vaststellen van het bestemmingsplan voor het Wolvenplein door de gemeenteraad.

Ontwikkelingsrichting Universiteitskwartier

Profiel 6: Stationsgebied/ Beurskwartier

Ontwikkelingsvisie

Het Stationsgebied / Beurskwartier is een hoogstedelijk gebied met veel reuring, dat vraagt om goede, sfeerbepalende horecaconcepten voor zowel overdag als 's avonds en voor verschillende doelgroepen. Het Stationsgebied maakt een volgende stap in haar ontwikkeling naar de geplande grootschalige en nationale ontwikkeling. In het Beurskwartier past een diverse horecastructuur, waar naast de reguliere lichte en middelzware horeca ook ruimte kan zijn voor grootschalige horecaconcepten. En, binnen de mogelijkheden, zelfs ook voor zwaardere horecaconcepten. Juist rond het Centraal Station is in combinatie met andere leisure functies, zoals theater, bioscoop, congressen, hotel en beurzen een groeimogelijk naar een uitgaansgebied. Bij horecamogelijkheden redeneren we vanuit looplijnen en categorieën met een maximum aan de totale omvang van horeca in het gebied.

Ontwikkelingsrichting Stationsgebied / Beurskwartier

Horeca categorie	Profiel
A Discotheken en zaalverhuur	Het Stationsgebied is een van de weinige plekken in de stad, waar uitbreiding van horeca A is toegestaan. Op het Jaarbeursterrein en aan de rand van Hoog Catharijne. In combinatie met andere grootschalige leisurefuncties groeit hier het tweede uitgangsgebied van de stad.
B Cafés	Hoewel het aantal cafés landelijk en ook in de stad afneemt, is er wel ruimte voor toevoeging, zeker in combinatie met andere leisure functies. Cafés bij de grootschalige leisure en als onderdeel van looplijnen.
C Fastfood	De fastfoodsector groeit en zal blijven groeien. Juist in het Stationsgebied is er behoefte aan deze zaken met relatief beperkt oppervlak, maar hoge 'turn-over'.
D1. Restaurants	Restaurants zijn de groeisector van Nederland in de horeca en het aantal neemt ook in Utrecht toe. De binnenstad is van oudsher meer de plek waar mensen op zoek gaan naar restaurants en dat zal zo blijven. Maar de balans zal wel anders worden. Al jarenlang worden aan de Jaarbeurszijde van het station vele maaltijden verstrekt in een atmosfeer die niet aan kwaliteit overhoudt. In de toekomst zal dat anders zijn en zullen ook in Stationsgebied restaurants een prominentere plaats innemen. Ruimte voor in het hele gebied, vooral aan de randen en waar wonen en werken elkaar raken.
D3. Dag en avondhoreca	Een belangrijke groeisector in de horeca en kenmerkend voor het Stationsgebied, zeker in relatie tot het vervoerknooppunt en de winkelfunctie. Zeker ruimte voor langs de looplijnen.
Totaal volume (bandbreedte)	8.500 m2 bvo tot 12.000 m2 bvo

Belangrijke looplijnen

- Vanuit achterzijde Jaarbeursterrein- Westplein- naar Kop van Lombok
- Langs Smakkelaarsveld over de Catharijnesingel naar Vredenburg/Viestraat (zie ook Vredenburgkwartier)
- Langs Smakkelaarsveld, langs de Singel naar Wijk C (Zie ook Vredenburgkwartier)
- Centraal Station – Nieuwe Stationsstraat – Moreelsepark – Mariaplaats
- Centraal Station – Nieuwe Stationsstraat – Smakkelaarsveld – Vredenburg
- Centrumboulevard: Vredenburg – door Nieuw Hoog Catharijne/Stationstraverse – OV terminal – Jaarbeursplein/Beatrixgebouw – Jaarbeursterrein
- Stadscorridor: Graadt van Roggenweg – de Leidsche Rijn – Vredenburg

Profiel 7: Gemengde doorgaande wegen

Ontwikkelingsvisie

De binnenstad ‘klapt zich uit’. De radialen en andere doorgaande wegen met gemengde retailfuncties zijn de levendige toegangsaders tot het hart van de stad.

Ontwikkelingsrichting gemengde doorgaande wegen

In de radialen en andere doorgaande wegen met gemengde retailfuncties wordt uitbreiding van horeca D1, D2 of D3 mogelijk gemaakt. Zwaardere horeca dan D1, D2 ofD3 is altijd maatwerk. Integrale beoordeling en advisering van aanvragen voor vergunningen vindt plaats in het toetsteam Afwijkings-vergunning. Onderstaande opsomming is niet limitatief. Dat wil zeggen dat op plekken aan de rand van de stad en op de in- en uitgaande wegen altijd maatwerk geleverd wordt bij een horeca-aanvraag. De belangrijkste vragen daarbij zijn: hoe verhoudt de horeca zich tot de bestaande detailhandel en horeca? En in hoeverre verwachten we dat de leefbaarheid van de buurt/ wijk onder druk komt te staan door toevoeging van horeca?

De bewijslast is wel omgekeerd: als de doorgaande weg hieronder genoemd wordt, is toevoeging van horeca mogelijk, tenzij er zwaarwegende redenen zijn om dat niet te doen (te beoordelen door de gemeente). Als de radiaal/ poort hier niet genoemd wordt, is uitbreiding van horeca niet uitgesloten, maar geldt een 'nee, tenzij…' beleid. Hierin weegt het College de verschillende belangen en zal het de georganiseerde omwonenden en ondernemers om advies vragen.

Ontwikkelingslocaties

De volgende radialen, doorgaande wegen en poortgebieden worden als zodanig aangemerkt:

- Biltstraat
- Nachtegaalstraat/ Burgemeester Reigerstraat
- Jacobsstraat/ Oudenoord
- Adriaan van Ostadelaan
- Kop van Lombok
- Rotsoord
- Cartesiusgebied
- Van Zijstweg
- Vleutenseweg
- Croeselaan/ Rijnlaan
- Oudenoord
- Adelaarstraat/ Willem van Noortstraat
- Vondellaan
- Gansstraat en Koningsweg

Profiel 8: Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern

Ontwikkelingsvisie

Leidsche Rijn Centrum is volop in ontwikkeling. In 2018 gaan mensen hier wonen, winkelen en werken. Het wordt een levendig centrum en biedt de bewoners en bezoekers straks een complete mix van voorzieningen met winkels, horeca, kantoren, diensten en ontspanning. Een goede balans tussen detailhandel en horeca is daarbij belangrijk, evenals een uitgekiende afstemming met overige functies.

Om een levensvatbaar centrum te garanderen, moet het mogelijk zijn om in te kunnen spelen op (markt)ontwikkelingen en innovatieve concepten. Er wordt bijvoorbeeld ruimte gegeven voor bepaalde mengvormen van horeca en detailhandel. Het uitgangspunt is een compleet horeca-aanbod, zowel zelfstandig als ondersteunend aan winkels, leisure, maatschappelijke voorzieningen en culturele functies. Een uitgaansgebied met een regionale functie, met een gecombineerde functie voor dag, avond en nacht.
In de wijken Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern is het voorzieningenniveau vooralsnog beperkt en is de horeca schaars, waardoor ontwikkeling en uitbreiding wenselijk is. In Leidsche Rijn Centrum is de balans tussen detailhandel en horeca cruciaal.

Ontwikkelingsrichting Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern

- (gefaseerde) Ontwikkeling van een compleet horeca-aanbod met een winkelondersteunende functie
- Ontwikkeling van een uitgaansgebied met een regionale functie, met een gecombineerde functie voor dag, avond en nacht
-

Ontwikkelingsrichting Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern

Horeca categorie	Profiel
A. Discotheken en zaalverhuur	Het Leidsche Rijn Centrum is een van de weinige plekken in de stad, waar uitbreiding van horeca A is toegestaan. In het 'tweede centrum' van de stad moet zich een tweede uitgaansgebied kunnen ontwikkelen met leisure, horeca en detailhandel.
B. Cafés	Cafés, vooral de grootschalige, passend bij de grootschalige leisure, als winkelondersteunend en als onderdeel van looplijnen.
C. Fastfood	De fastfoodsector groeit en zal blijven groeien. Juist in Leidsche Rijn, dat sterk gekenmerkt wordt door tweeverdieners, is de fastfoodsector interessant.
D1. Restaurants	Restaurants zijn de groeisector van de Nederlandse horeca en het aantal neemt ook in Utrecht toe. Er ontstaan interessante concepten in Leidsche Rijn, maar het aanbod is vooralsnog beperkt. Ruimte in het hele gebied, vooral waar wonen en werken elkaar raken.
D2. Daghoreca	Net als fastfood een belangrijke groeisector in de horeca en kenmerkend voor het Leidsche Rijn Centrum zeker in relatie tot het vervoerknooppunt en de winkelfunctie. Zeker ruimte voor langs looplijnen.
Totale uitbreiding	*Ca. 15.000 m2 bvo*

Profiel 9: Kanaalstraat en Amsterdamsestraatweg

Ontwikkelingsvisie

Kanaalstraat en Damstraat
De Kanaalstraat en Damstraat zijn zeer levendige straten waar in 2007 is gekozen voor een strategie van 'consolidering', omdat leefbaarheid en veiligheid sterk onder druk stonden. Dat laatste is nog steeds een belangrijk punt van aandacht. De afgelopen jaren is de lokale situatie wel verbeterd en de verwachting is dat dit doorzet. Ondernemers en bewoners werken samen aan een ontwikkelvisie voor deze straten. Zij zien mogelijkheden voor uitbreiding van horeca, die het voorzieningenniveau versterkt en de kwaliteit van de buurtfunctie verbetert. Ook biedt horeca meer sociale controle door middel van kleinschalige terrassen.

Wij willen hieraan meewerken door uitbreiding van een aantal D2 vergunningen in pilotvorm. Uitgifte zal gefaseerd verlopen in delen van de Kanaalstraat.

Amsterdamsestraatweg
Uit het Brancheplan dat in 2014 voor de Amsterdamsestraatweg is opgesteld, blijkt dat het van belang is om de in dat plan aangewezen winkelclusters te versterken. Uit gesprekken met ondernemers bleek dat het verruimen van de mogelijkheden voor horeca in de categorie D2 en voor winkelondersteunende horeca daarbij kan helpen. Daarom wordt in die clusters de normering van het aantal D2-zaken losgelaten en zal het bestemmingsplan in de winkelclusters (bestemming Gemengd - 1), met uitzondering van het gebied tussen de Acaciastraat-Concordiastraat en het viaduct van de spoorlijn tussen de stations Utrecht Centraal - Utrecht Overvecht, ruimte bieden aan horeca in de categorie D en aan winkelondersteunende horeca. Gezien de druk op de leefbaarheid en de veiligheid, maar ook vanwege de detailhandelsstructuur, is horeca in de categorie D2 alleen toegestaan met een omgevingsvergunning, die op grond van het bestemmingsplan verleend is.

Omdat deze vorm van horeca ook in het overige deel van de Amsterdamsestraatweg ten zuiden van de Marnixlaan positief kan werken, wordt de mogelijkheid geboden om een vergunning te verlenen, met toepassing van artikel 4, onderdeel 9 of 11, van de Bijlage II bij het Besluit omgevingsrecht, , als aan de hierna onder 'ontwikkelingsrichting' weergegeven randvoorwaarden voldaan wordt.

In het deelgebied van de Amsterdamsestraatweg tussen de Acaciastraat-Concordiastraat en het viaduct van de spoorlijn tussen de stations Utrecht Centraal - Utrecht Overvecht staat de leefbaarheid meer dan elders in de straat onder druk. Daarom wordt in dat gebied extra zorgvuldig afgewogen of de toevoeging van horeca in de categorie D2 of van winkelondersteunende horeca toegestaan kan worden. Voor winkelondersteunende horeca blijven de regels van het OHU 2012 gelden (zie hieronder), naast de algemene eisen, twee aanvullende eisen om de kleinschaligheid te benadrukken en om urineren op straat tegen te gaan. Deze eisen komen voort uit overleg met de bewoners.

Ontwikkelingsrichting Amsterdamsestraatweg

Voor de Amsterdamsestraatweg gelden – tenzij voor specifieke delen hieronder anders is vermeld – de volgende criteria voor ondersteunende horeca:

- Het horecadeel mag niet direct vanaf de straatzijde zichtbaar zijn. Het pand moet het aanzicht behouden van winkel.
- Voor winkels tot 1.000 m² bvo geldt in principe een maximale ratio tussen horeca en publiektoegankelijke winkelvloeroppervlak van 30:70. Er moet een directe relatie zijn met de producten die in de winkel verkocht worden, het gaat primair om proeven van producten die in de winkel worden verkocht.
- Voor winkels boven de 1.000 m² bvo geldt dat een ondersteunende horecafunctie kan worden toegestaan op maximaal 20% van het bebouwd oppervlak. Dit geldt ook voor non-food, zoals kledingwinkels, boekwinkels, schoenenzaken, etc.
- De vestiging moet zich houden aan de algemeen gehanteerde winkeltijden.

Hiermee worden de criteria van het Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2012 voortgezet.

Amsterdamsestraatweg

1. We staan uitbreiding van horeca toe in de categorie D2 als pilot, met een tijdelijke exploitatievergunning (maximaal 5 jaar). Belangrijke criteria daarbij zijn dat:
    - het om een formule moet gaan die aanvullend is op bestaande horeca;
    - de horeca overdag open is en (tenminste) lunches aanbiedt
    - er een positief advies is vanuit de wijkvertegenwoordiging van ondernemers en bewoners

De horecagelegenheden zijn gebonden aan de winkelsluitingstijden.

2. In het bestemmingsplan Amsterdamsestraatweg is in de bestemming Gemengd -1, met uitzondering van het gebied tussen de Acaciastraat-Concordiastraat en het viaduct van de spoorlijn tussen de stations Utrecht Centraal – Utrecht Overvecht, een vergunningstelsel opgenomen voor het vergunnen van nieuwe horecavestigingen in de categorie D2 van Lijst van horeca-inrichtingen (horeca die gebonden is aan de winkelsluitingstijden) en een vergunningstelsel voor winkelondersteunende horeca.

3. In het gebied tussen de Acaciastraat-Concordiastraat en het viaduct van de spoorlijn tussen de stations Utrecht Centraal – Utrecht Overvecht gelden voor het vergunnen van winkelondersteunende horeca de volgende aanvullende regels, naast de algemeen geldende regels:
    a. de toestemming wordt verleend op persoon (niet overdraagbaar);
    b. de toestemming wordt verleend onder de voorwaarde van tijdelijkheid, voor de duur van 2 jaar;
    c. het aantal zitplaatsen bedraagt maximaal 16;
    d. bezoekers moeten gebruik kunnen maken van een inpandig toilet;

Ondersteunende horeca wordt niet toegestaan in combinatie met afhaalactiviteiten in de winkel (kant-en-klaar verwarmde etenswaren).

Kanaalstraat, Damstraat

We staan uitbreiding van horeca toe als pilots, met een tijdelijke exploitatievergunning op naam (5 jaar). Pilots worden stap voor stap per straatdeel (zie hieronder) uitgevoerd. Het concrete proces van uitgifte wordt nader bepaald. Evaluatie na 5 jaar.

- Belangrijke criteria daarbij zijn dat:
    - het om een formule moet gaan, die aanvullend is op bestaande horeca (diversiteit)
    - de horeca overdag open is en (tenminste) lunches aanbiedt

- er een positief advies is vanuit de wijkvertegenwoordiging van ondernemers en bewoners

Pilot locaties Kanaalstraat en Damstraat

Straat	Uitbreidingsmogelijkheden (pilot)
1. Kanaalstraat van Lombokstraat tot Kanonstraat 2. Kanaalstraat van Lombokstraat tot JP Coenstraat 3. Kanaalstraat JP Coenstraat tot Billitonkade	**max. drie D2** vergunningen (tijdelijk voor 5 jaar en toetsing) **max. drie D2** vergunningen (tijdelijk voor een pilotperiode van 5 jaar en na toetsing) **max. één D2** vergunningen (tijdelijk voor een pilotperiode van 5 jaar en na toetsing)

Profiel 10: Horeca in de wijk

Ontwikkelingsvisie

Uit eten en drinken in de wijk is een trend die de afgelopen jaren in opkomst is en die ook de komende jaren verder zal groeien. De sociale functie of buurtfunctie die een horecagelegenheid in de wijk kan hebben, speelt daarbij een belangrijke rol. De relatie en verbondenheid van wijkhoreca met de bewoners in de wijk is dan ook van groot belang – het grootste gedeelte van de gasten komt dan ook uit de eigen wijk. Ook kan horeca de leegstand van andere retailpanden (detailhandel, diensten) tegengaan.

Tegelijk heeft het vestigen van horeca in de wijk vaak veel voeten in de aarde, vooral als het om horeca D1 gaat. Deze horecacategorie biedt onbeperkte openingstijden en dat kan tot hinder leiden. Dit leidt bij een vergunningaanvraag voor nieuwe locaties tot veel discussie en vaak tot verhindering van de komst van een restaurant in de wijk. Terwijl er een algemeen besef is dat de nachtelijke openstelling van restaurants niet of zelden voorkomt.

Anderzijds geldt voor de D2 horecacategorie de winkelsluitingstijd van 22.00 uur. Dit betekent dat de gasten dan ook daadwerkelijk het horecapand moeten hebben verlaten. Vaak biedt dit de ondernemer net te weinig tijd om 's avonds nog een maaltijd te kunnen serveren. Voor de buurtfunctie en een goede bedrijfsvoering is dit wel gewenst.

Om tegemoet te komen aan zowel de bezwaren van wijkbewoners bij nieuwe D1 horecalocaties enerzijds en te vroege sluitingstijden van de daghoreca D2 anderzijds, is een nieuwe categorie D3 toegevoegd, waarbij de horecagelegenheid tot 23.00 uur open kan blijven.

Ontwikkelingsrichting horeca in de wijk

Voor hoekpanden, solitaire panden en panden die grenzen aan andere retailpanden die geen woningen zijn, staan we D2 of D3 toe indien dit past bij de leefbaarheid in de omgeving. Bij het behandelen van een omgevingsvergunning wordt scherp gekeken naar verbondenheid van de horecagelegenheid met de wijk en het voorkomen van mogelijke ongewenste effecten op de leefbaarheid.

D1 wordt toegestaan, daar waar dit door (grootschalige) ontwikkeling c.q. transformatie in de wijk mogelijk is. Ook hier wordt scherp gekeken naar de impact op leefbaarheid en verbondenheid met de wijk.

Profiel 11: Bedrijventerreinen en kantorenlocaties

Ontwikkelingsvisie

Vermenging van functies is ook op bedrijventerreinen een trend. Het Nieuwe Werken, de verdere groei van ZZP-ers, meerdaags zakelijk verblijf op de grotere kantorenlocaties, clustering van functies (zoals meubelboulevard, grootschalige detailhandel) zorgen er allen voor dat werken, consumeren en verblijven in elkaar overvloeien.

Dat vraagt maatwerk voor (ondersteunende) horecafuncties op bedrijventerreinen. We willen meer ruimte bieden voor horeca op werklocaties waar dit kan qua leefbaarheid en veiligheid,zonder dat het karakter van het bedrijventerrein wordt aangetast.

Ontwikkelingsrichting bedrijventerreinen en kantorenlocaties

Ontwikkelingsrichting bedrijventerreinen en kantorenlocaties

Horeca categorie	Profiel
A2. Zaalverhuur	Naast de twee centrumgebieden in ontwikkeling kan horeca A ook toegestaan worden op bedrijventerreinen. Op kantorenlocaties is geen horeca A toegestaan. Er is behoefte aan het toevoegen van een aantal feestzalen in Utrecht in het lage segment (met eigen cateringfaciliteiten en relatief lage huren). Bestaande zalencentra faciliteren we in kleinschalige uitbreidingen. Het gaat hier om zalen kleiner dan 350 m2 (minder dan +- 300 mensen). *Nieuwe zalencentra* Op bedrijventerreinen staat het bedrijventerrein karakter en het goed kunnen functioneren van bedrijven voorop. Een zalencentrum met feestzalen trekt een zelfstandige bezoekersstroom. Hiervan mogen de aanwezig bedrijven geen onevenredige nadelen ervaren. Daarnaast neemt de vraag naar bedrijfsruimte de laatste jaren weer toe, waardoor het belangrijk is voldoende werklocaties te hebben in de stad om bedrijven in hun groei te faciliteren. Tegelijkertijd is er een groeiende vraag naar zalencentra, die qua omvang en ruimtelijke effecten niet in woonwijken gevestigd kunnen worden. Onderzoek laat zien dat er in Utrecht behoefte is naar 5 grote zalen (>350 m2) in de komende 5 jaar. Op het bedrijventerreinen heeft een zalencentrum - mede gelet op de zelfstandige bezoekersstroom - ruimtelijke effecten. Denk hier aan parkeerdruk, meer verkeersbewegingen, geluidsoverlast en effecten op de leefbaarheid. Vanwege deze ruimtelijke effecten willen we nieuwe zalencentra beperkt mogelijk maken op de bedrijventerreinen in Utrecht. Het karakter van het bedrijventerrein moet behouden blijven. Gelet op de omvang, de aard en de ligging is er plaats voor 1 extra zalencentrum op Oudenrijn, Haarrijn, Overvecht en Lage Weide.

	Het zalencentrum moet een minimale omvang hebben van 1.000 m2 bvo waarbij de zalen zelf groter moeten zijn dan 350 m2. Door een minimale omvang voora een zalencentrum te eisen, concentreren we de zalen om zo de leefbaarheid rondom het zalencentrum beter te kunnen controleren en versnippering van functies te voorkomen. Er zal een procedure gevolgd moeten worden, waaruit moet blijken dat het verkeerskundig, milieutechnisch, ruimtelijk, economisch en veiligheidshalve inpasbaar is. Voorwaarden voor het verlenen van ontheffing/afwijkingsbevoegdheid: - Er moet voldoende parkeergelegenheid aanwezig zijn op eigen terrein. De parkeernorm is conform de Nota Stallen en Parkeren. - Vanaf het terrein waar zaalverhuur wordt toegestaan, moet een directe autoverbinding zijn met de provinciale of Rijksweg. Direct in die zin dat bezoekers geen woonwijken of 30 km wegen doorkruisen. - Zaalverhuur is alleen toegestaan in gebieden met een hindercategorie < 4.2. Dit om beperkingen voor de zittende bedrijven te voorkomen. Op het midden deel van Lage Weide (Havengebied) is dus geen zaalverhuur toegestaan. - Omdat een zalencentrum een ruimtelijk effect heeft op het terrein moet de initiatiefnemer aantonen dat er voor het initiatief geen bezwaren zijn van de ondernemersvereniging en omliggende bedrijven. Ontheffing wordt verleend voor 2 jaar en verlengd met een vergunning voor onbeperkte tijd, mits er zich geen handhavingszaken hebben voorgedaan en bij Vergunning Toezicht en Handhaving (VTH) geen (gegronde) meldingen zijn gedaan van overlast,. Bij de aanvraag is ook een veiligheidsplan vereist.
B. Cafés	Publieke cafés passen bij moderne bedrijventerreinen, vooral als ze de werkenden op het terrein zelf bedienen. In de exploitatievergunning zullen we wat betreft openingstijden daarom ook aansluiten bij het werkritme van de bedrijvigheid op het terrein.
C. Fastfood	De fastfoodsector groeit en zal blijven groeien. Juist op bedrijventerreinen is hier behoefte aan. In de exploitatievergunning zullen we wat betreft openingstijden daarom ook aansluiten bij het werkritme van de bedrijvigheid op het terrein.
D1. Restaurants	Goed lunchen en dineren is een vestigingsvoorwaarde voor werkgevers in de stad. In de exploitatievergunning zullen we wat betreft openingstijden daarom ook aansluiten bij het werkritme van de bedrijvigheid op het terrein.
D2, D3 Lichte horeca	Net als fastfood is Lichte Horeca (Plus) een belangrijke groeisector in de horeca, zeker ook op werklocaties.

Profiel 12: Bijzondere horeca op bijzondere locaties

Ontwikkelingsvisie

Sommige horeca laat zich niet in de horecaprofielen vangen. Vaak zijn dat net de concepten of initiatieven die vernieuwend zijn en op bijzondere locaties vestigingsruimte zoeken. Dergelijke concepten versterken het aanbod van aantrekkelijke horeca en de voorzieningenstructuur van de stad. Dit soort spraakmakende horeca laat zich beperkt sturen in ruimtelijk-economische plannen. De ervaring leert dat de gemeente van te voren niet goed kan bedenken in welke locaties ondernemers geïnteresseerd zijn voor het starten van een bijzonder concept.

Dit soort horecaconcepten op bijzondere locaties kan, zeker als ze bijzonder, innovatief of vernieuwend zijn, een drager zijn voor gebieds- of buurtontwikkeling.

Ontwikkelingsrichting bijzondere horeca op bijzondere locaties

Aan spraakmakende horeca werken we mee, als naast de reguliere toetsingscriteria, tenminste de volgende criteria van toepassing zijn:

- Bijzondere locatie, meer dan enkel een monumentaal pand: bijv. watertorens, bij forten, bij sluizen, bij de Hollandse Waterlinie, bijzondere of unieke (historische of architectonische) panden; bij historische vindplaatsen en buitenplaatsen, geschikte parklocaties.
- Bijzondere, vernieuwende horecaconcepten, niet gelieerd aan ketens, maar bijvoorbeeld wel aan innovatieve combinaties met andere functies. Eigenlijk niet in traditionele horecacategorieën te vatten en passend in de directe omgeving.

Dit profiel geldt voor alle horecacategorieën, juist ook omdat vernieuwende concepten (soms) moeilijk in categorieën te vatten zijn.

Profiel 13: Stationslocaties

Ontwikkelingsvisie

Het openbaar vervoergebruik in Utrecht is de afgelopen jaren flink gegroeid. De stationslocaties vormen belangrijke knooppunten in de openbaar vervoerverbindingen, vooral voor het forensenverkeer. Reizigers kunnen tijdens het wachten gebruik maken van een aantal voorzieningen op de stations. Horeca maakt daar deel van uit. Een kopje koffie en een snelle hap zijn van 's morgens vroeg tot in de late avonduren te verkrijgen. Sommige stations vervullen tevens een (beperkte) centrumfunctie voor de directe omgeving (woonwijk of werklocatie), met een beperkt aanbod aan cafés en restaurants.

Ontwikkelingsrichting stationslocaties

- Op alle stations: horeca C (fastfood), horeca D2 (Lichte Horeca) en D3 (Lichte Horeca Plus)
- Op stations met een centrumfunctie voor de directe omgeving: horeca B (cafés) en horeca D1 (restaurants)

Profiel 14: Creatieve Hotspots

Ontwikkelingsvisie

Utrecht kent de grootste ‘creatieve klasse’ van Nederland. Die creativiteit betekent onder meer dat er creatief gebruik gemaakt wordt van (tijdelijk) leegstaande panden, ‘rafelranden’ van de stad en te ontwikkelen locaties. Op sommige plekken is de vestiging van de creatieve sector voorzien en kan een tijdelijke, creatieve invulling bijdragen aan het gewenste profiel en de gewenste dynamiek in het gebied. Vaak maakt horeca daar onderdeel vanuit (zie bijvoorbeeld Vechtclub XL in de Merwedekanaalzone en KanTien in Oog en Al). Maar ook op plekken waar woningbouw of andersoortige bedrijvigheid een plek moet krijgen, kan tijdelijke invulling met een horecaconcept een gunstige uitstraling, betere sociale controle en een stimulans voor de creativiteit met zich meebrengen.

Ontwikkelingsrichting creatieve hotspots

Concepten die investeren in (contacten met) de wijk en een culturele en maatschappelijke functie met zich mee brengen, verlenen we in principe een tijdelijke ontheffing (maximaal vijf jaar) voor een bijbehorende horecafunctie op plekken waar op langere termijn creatieve hotspots voorzien zijn. Daarbij wordt gekeken naar vernieuwende concepten, een creatieve mix en een combinatie van functies. Dit in afwachting van de totale ontwikkeling.

7. Uitvoering

Het organisatieonderdeel Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH) is naast de vergunningverlening ook verantwoordelijk voor de controle van de horeca-inrichtingen. De basis hiervoor wordt gevonden in de onderstaande wettelijke regelingen:

Drank- en horecawet	- o.a.inrichtingseisen, doorschenken en schenken aan jongeren.
Activiteitenbesluit milieubeheer	- o.a. geluid en geur.
Brandveilig gebruik	- o.a. toegankelijkheid vluchtwegen en gebruik brandbaar materiaal.
Exploitatievergunning	- o.a. aanwezigheid leidinggevende
Bestemmingsplan	- passen de horeca-activiteiten nog in de toegestane horecacategorie

Een goede organisatie van het toezicht en handhaving is van groot belang voor de acceptatie van het horecabeleid. Het toestaan van meer horeca in de stad in aantallen of meer mogelijkheid vergroot enerzijds de levendigheid in de stad maar kan aan de andere kant ook meer hinder voor de directe (woon)omgeving veroorzaken.

Overlast directe (woon)omgeving door exploitanten

Het is een misverstand om te veronderstellen dat toezicht en handhaving een wondermiddel is waarmee alle klachten en meldingen kunnen worden voorkomen. Vestiging van nieuwe horecabedrijven of wijziging van het gebruik van bestaande bedrijven zorgt vaker voor toename van het aantal klachten - en meldingen. Horecabedrijven zijn namelijk naar hun aard en inrichting gevoelig voor het veroorzaken van (over)last. Een goede exploitant (en daar zijn er gelukkig genoeg van) zorgt voor een prima verstandhouding met de directe omgeving en beheert zijn of haar bedrijf zonder noemenswaardige last voor de omgeving.

Verreweg het meeste klachten hebben betrekking op geluid (open ramen of deuren), het terras, de airco of de buitengelegen rookruimte. Een kleiner deel van de klachten gaat over geur. Op alle klachten en meldingen die bij VTH bekend zijn, wordt gereageerd.
Op dit moment worden bemoedigende resultaten geboekt door samen met klagers en de exploitant afspraken te maken over het direct melden van overlastsituaties (bijv. via een app groep of directe mobiele bereikbaarheid van de exploitant).

De handhavingsactiviteiten worden continu gemonitord. Hiervan wordt jaarlijks verslag uitgebracht richting de gemeenteraad. Daarnaast wordt er jaarlijks een programma opgesteld waarin de actieve handhaving bestuurlijk wordt vastgesteld.

Meer behoefte aan toezicht en handhaving

De voorgestelde wijzigingen in het beleid zullen een extra beroep doen op de capaciteit van toezicht en handhaving. Die vraag zal nog verder toenemen door realisatie van het groot aantal al geplande vierkante meters horeca in Leidsche Rijn Centrum en het Stationsgebied. Periodiek wordt beoordeeld

of de capaciteit nog voldoende is om het huidige niveau van toezicht te kunnen handhaven. De extra capaciteitsvraag wordt dan meegenomen bij het handhavingsprogramma. De hiervoor benodigde extra middelen worden gezocht in de financiële ruimte die beschikbaar wordt gesteld om de groei van de stad te kunnen accommoderen.

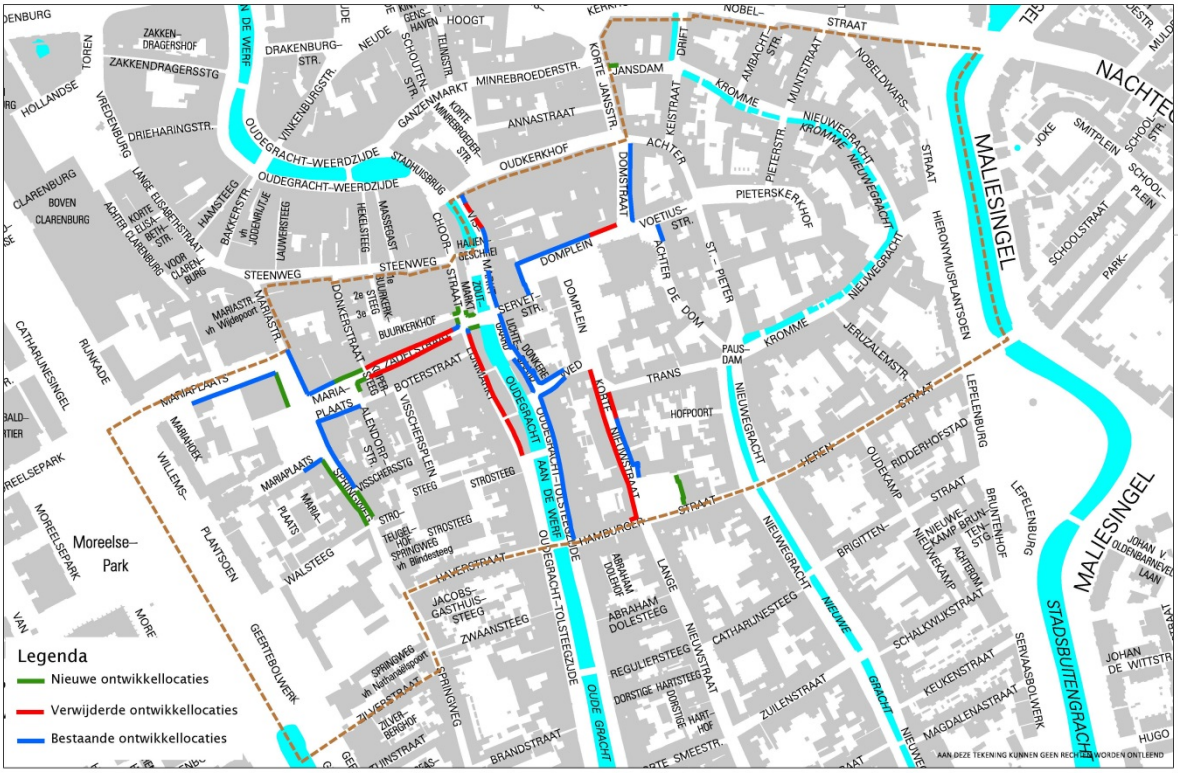
In overleg met de belangenvereniging Koninklijke Horeca Nederland, afdeling Utrecht wordt bewerkstelligd dat de exploitanten zelf zoveel mogelijk maatregelen nemen om (over)last voor de omgeving te voorkomen.

Rol politie bij (uitgaans)overlast en -geweld

Naast het toezicht op de inrichtingen zelf (inclusief terras) is er ook nog overlast (o.a. vandalisme, wildplassen, vechten etc.) van het uitgaanspubliek, dat niet aan een inrichting is toe te wijzen. De politie is verantwoordelijk voor het toezicht en zo nodig het handhaven van de orde op straat.
Het uitgaansleven vindt vooral plaats in de binnenstad van Utrecht. In het convenant Veilig Uitgaan zijn samenwerkingsafspraken tussen politie, Koninklijke Horeca Nederland afdeling Utrecht en de gemeente vastgelegd om uitgaansgeweld en -overlast tegen te gaan. Een belangrijke succesfactor is de inzet van het UIT-team van de politie tijdens de uitgaansnachten. De al geplande vergroting van het uitgaansgebied door het toestaan van zware horeca aan de achterzijde van het Centraal Station en de beperkte verruiming van mengvormen tussen middelzware en zware horeca in de binnenstad en de poortgebieden, geeft aanleiding tot aanpassing van de afspraken met het UIT-team.

Bijlage 1 Concept Binnenstadprofielen 2018

Concept profiel Domkwartier 2018

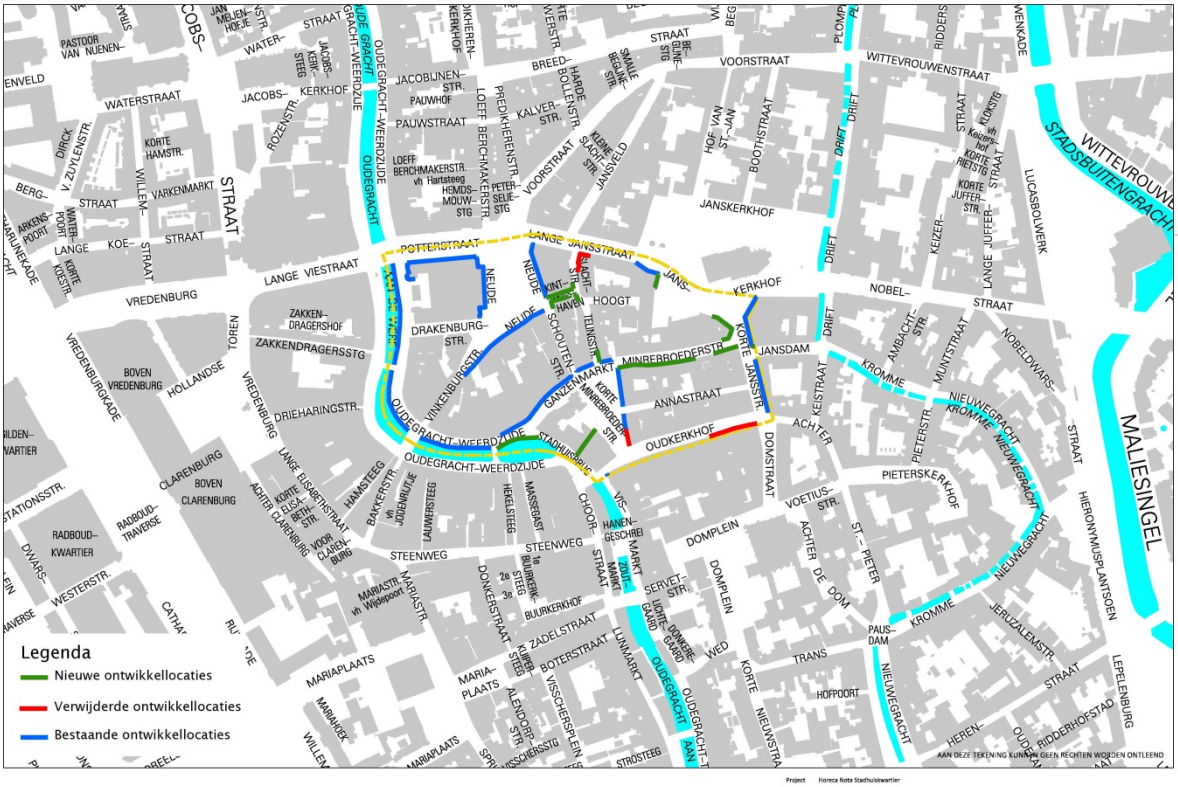

Ontwikkellocaties gelijk aan OHU2012:	*Toegestane categorie*
1. Mariaplaats	D1, D2
2. Springweg Oostzijde	D1, D2
3. Oudegracht Oostzijde (m.u.v. deel Vismarkt)	D1, D2, D3
4. Domplein Westhoek en Noordzijde	D1, D2, D3
5. Domstraat Oostzijde	D1, D2, D3
6. Korte Nieuwstraat Oostzijde	D1, D2, D3
Nieuwe ontwikkellocaties	
7. Springweg	D2, D3
8. Hoek Mariaplaats Zadelstraat	D1, D2 D3
9. Hoeken kruising Choorstraat – Zadelstraat– Lijnmarkt	D2
Ontwikkellocaties verwijderd t.o.v. OHU2012	
Korte Nieuwstraat Westzijde	
Domplein hoek Domstraat	
Zadelstraat	
Lijnmarkt Oostzijde	
Vismarkt middendeel	

Motivering nieuwe locaties concept profiel Domkwartier 2018

Locatie & categorie	*Motivering*
Springweg D2, D3	Ruimte bieden voor lichte horeca om (winkel)voorzieningenniveau en verblijfskwaliteit van dit deel van de Springweg te ondersteunen en te versterken. Ook met het oog op de wens tot betere spreiding en doorstroming van bezoekers uit het kernwinkelgebied naar de kleinere winkelstraten. Wel rekening houdend met goede balans tussen belangrijke winkelfunctie, wonen en horeca. Mocht de balans op termijn teveel doorslaan naar horeca dan kan een vergunningaanvraag geweigerd worden.
Hoek Mariaplaats Zadelstraat D1, D2, D3	Beperkte mogelijkheden die pleinfunctie kan versterken en ook de beleving en aantrekkelijkheid van het pleintje aan de Mariaplaats kan verder verbeteren zonder mogelijke hinder voor de directe omgeving. Ook geredeneerd vanuit de wens om bezoekers uit het kernwinkelgebied beter te spreiden naar de kleinere winkelstraten.
Hoeken kruising Choorstraat – Zadelstraat– Lijnmarkt D2	Bijzondere locatie en rustplek voor bezoekers aan de stad met zicht op Dom en Oudegracht. Versterkt ook beleving van kruising Zadelstraat/ Choorstraat / Lijnmarkt. In deze straten zelf is geen horeca uitbreiding mogelijk. Lichte horeca met sluitingstijden ondersteunt de lokale winkelfunctie. Terrasruimte niet of zeer beperkt mogelijk i.v.m. looproute en voetgangersgebied en fietser-te-gast principe.
Korte Nieuwstraat Oostzijde D1, D2, D3	Betreft hier horecamogelijkheid op plein waar reeds horeca aanwezig is. Voor deze locatie geldt de uitbreidingsmogelijkheid van horeca voor het pand Hamburgerstraat 30 en dan uitsluitend voor de begane grond en met entree naar het plein. Geen directe horeca activiteiten op verdiepingen. Locatie is geschikt (ook voor ouders en kinderen) door afgesloten ruimte en op een sfeervol voorplein. Toetsing volgens normen toetsingskader, waarbij maatwerk voorschriften kunnen worden afgesproken om eventuele hinder voor omwonenden te minimaliseren.

Concept profiel Stadhuiskwartier 2018

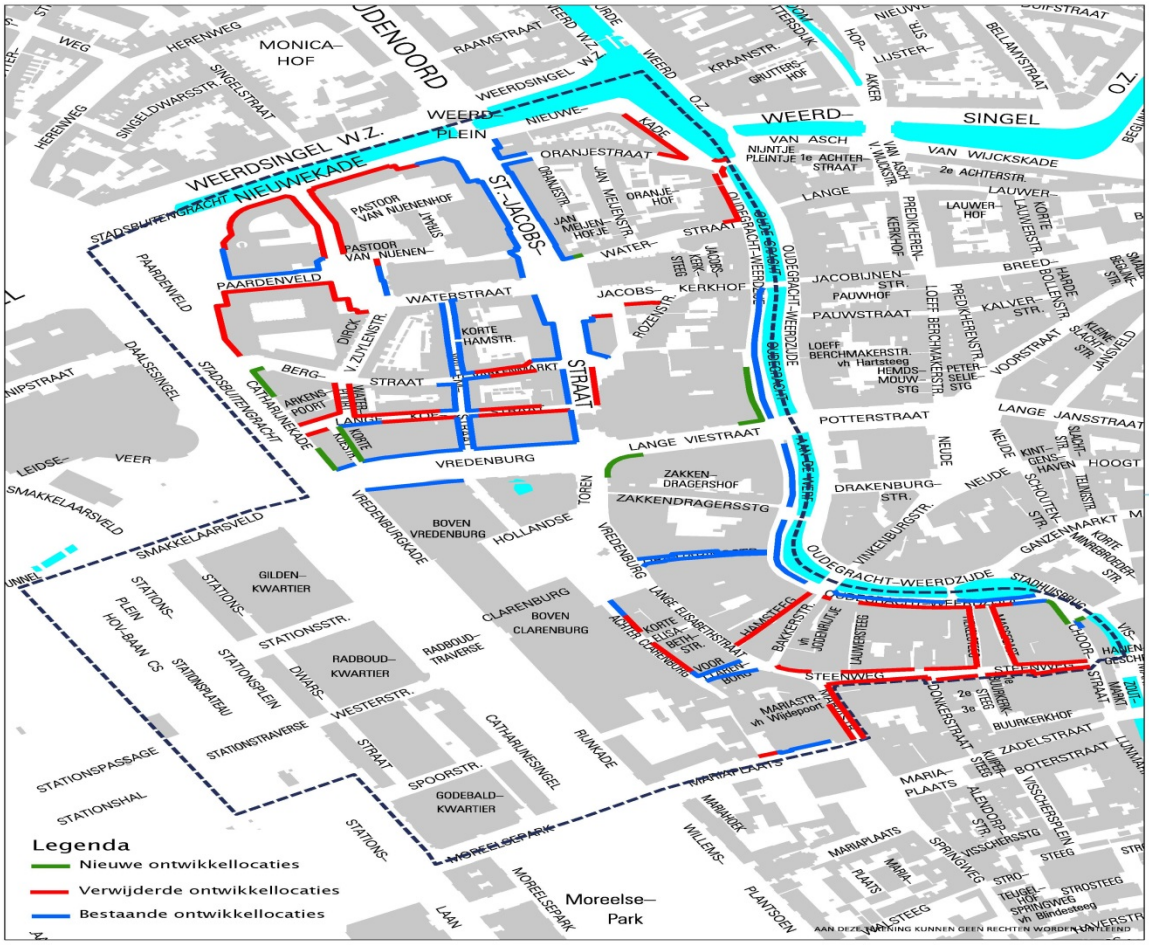

Ontwikkellocaties gelijk aan OHU2012:	*Toegestane categorie*
1. Neude	B, D1, D2, D3
2. Postkantoor	D1, D2, D3
3. Oudegracht aan de werf	D1, D2, D3
4. Vinkenburgstraat aan oneven zijde tot en met huisnummer 15	D2
5. Ganzenmarkt/ Korte Minrebroederstraat	B, C, D1, D2, D3
6. Hoek Lange Janstraat – Janskerkhof	D1, D2, D3
Nieuwe ontwikkellocaties	
7. Kintgenshaven	D2, D3
8. Minrebroederstraat Zuidzijde en hoek Noordzijde met Korte Janstraat	D2, D3
Ontwikkellocaties verwijderd t.o.v. OHU2012	
Oudkerkhof	
Hoek Lange Janstraat – Slachtstraat	

Motivering nieuwe locaties concept profiel Stadhuiskwartier 2018

Locatie + categorie	*Motivering*
Kintgenshaven D2, D3	Hier is al enige lichte horeca aanwezig en uitbreidingsmogelijkheden zijn hier beperkt. Kleinschalige lichte horeca kan hier ondersteunend zijn aan winkelfuncties van de Schoutenstraat en Telingstraat. Stimuleren ook van zichtlijnen en voetgangersfunctie om bezoekers te spreiden over dit deel van het Stadhuiskwartier en naar het Universiteitskwartier.
Minrebroederstraat Zuidzijde/ Kop Korte Janstraat D2, D3	Deze zijde van de straat ontwikkelt naar een aantrekkelijke plint met allerlei voorzieningen zoals bijzondere winkels, persoonlijke verzorging en cultuur. Nu is hier geen horeca mogelijk. Door uitbreidingsmogelijkheid van lichte horeca met sluitingstijden kan deze horeca de (winkel) voorzieningen ter plaatse ondersteunen en versterken. We bewaken hier wel de balans tussen aantal voorzieningen en de vestiging van lichte horeca.

Concept profiel Vredenburgkwartier 2018

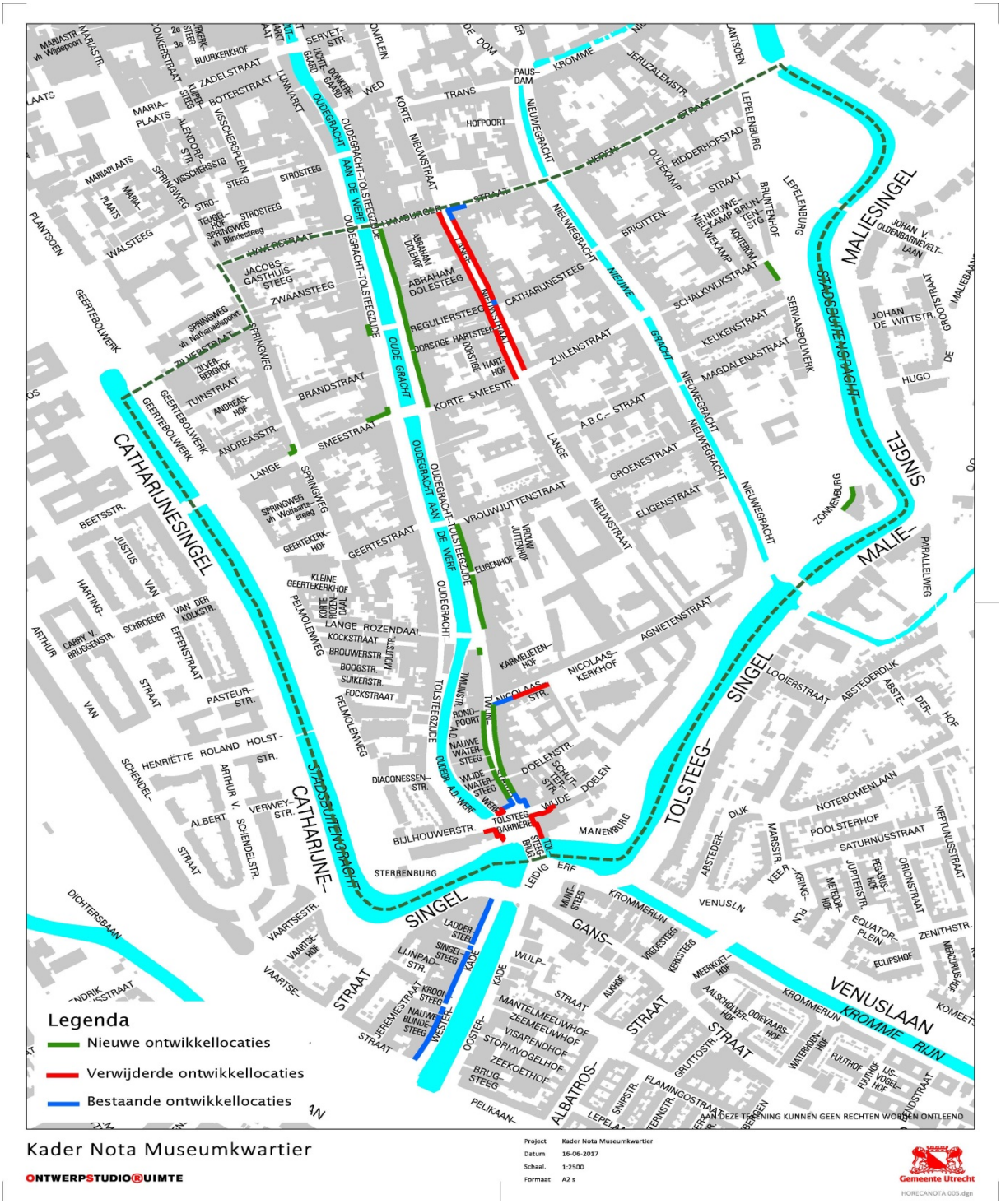

Ontwikkellocaties gelijk aan OHU 2012:	*Toegestane categorie*
1. Paardenveld Nieuwekade	D1, D2, D3
2. Kroonstraat	D1, D2, D3
3. Willemstraat	D1, D2, D3
4. St Jacobstraat	B, C, D1, D2, D3
5. Vredenburg Noordzijde	B, C, D1, D2, D3
6. Lange Koestraat hoek Korte koestraat	D1, D2, D3
7. Bemuurde Weerd Oostzijde bij sluizen	D1, D2, D3
8. Oudegracht aan de werf	D1, D2, D3
9. Drieharingstraat en hoek Vredenburg	B, D1, D2, D3
10. Voor Clarenburg	D2, D3
11. Achter Clarenburg hoek Vredenburg	D1, D2, D3
12. Mariaplaats Noordzijde	D1, D2, D3
Nieuwe ontwikkellocaties	
13. Locaties langs Catharijnesingel en Rijnkade	B, D1, D2, D3
14. Voor Clarenburg	D2
15. Korte koestraat	B, D1, D2, D3
16. Oude gracht vanaf Viebrug richting Jacobskerkhof	D1, D2, D3
17. Hoek Hollandse Toren – Viestraat	D1, D2
Ontwikkellocaties verwijderd t.o.v. OHU 2012	
Kroonstraat noord	
Nieuwe kade noord- en oostzijde	
Varkensmarkt	
Lange Koestraat	
Waterpoort	
Jacobskerkhof	
Oudegracht Noordzijde en aan de werf	
Achter Clarenburg	
Hamsteeg	
Hekelsteeg	
Massegat	
Oudegracht van Bakkersbrug richting stadhuis	
Steenweg	
Mariastraat	

Motivering nieuwe locaties profiel Vredenburgkwartier 2018

Locatie + categorie	*Motivering*
Locaties langs Catharijnesingel en Rijnkade B, D1, D2, D3	Rond de nieuwe singeldelen zorgen het water, kades, wandelpaden en groenvoorzieningen voor een aangenaam en gastvrij verblijf. De verblijfsfunctie sluit hier aan op andere aanwezige voorzieningen zoals het winkelgebied van HC, kernwinkelgebied en het Muziekpaleis TivoliVredenburg. Vanuit het horecakader 2012 was hier al ruimte voor ontwikkeling van horeca. In het nieuwe kader 2018 is hier een aantal locaties bij getrokken.
Korte koestraat B, D1 D2, D3	In de Korte Koestraat is ruimte voor kleinschalige horeca passend in de sfeer van deze straat, gericht ook op bezoekers aan de stad bijv. aan het Muziekpaleis en/of Hoog Catharijne.
Oude gracht vanaf Viebrug richting Jacobskerkhof D1, D2, D3	De belangrijke ontwikkelingen aan de Viestraat en Potterstraat, zoals de vernieuwde Bijenkorf, nieuwe invulling van de Blauwe Planeet en grootschalige retail in het voormalige Postkantoor aan de Oudegracht, maken ruimte voor horeca in de directe omgeving van belang voor de verdere verblijfskwaliteit en aantrekkelijkheid van dit gebied. De zonering eindigt daar waar de woonfunctie langs de plint op de begane grond begint.
Hoek Hollandse Toren – Viestraat D1, D2	De belangrijke ontwikkelingen aan de Viestraat en Vredenburgplein maken ruimte voor horeca op deze geschikte locatie van belang. De verblijfskwaliteit voor de vele bezoekers aan het kernwinkelgebied op deze locatie wordt hiermee verbeterd. Terrasruimte is niet mogelijk in de belangrijke looproute voorlangs.
Oudegracht aan de Stadhuisbrug D1, D2	Zijn al ontwikkellocaties voor horeca uit horecakader 2012. Aanvullende groene lijnen verduidelijken dat het hier om de gehele plint van het pand gaat en niet uitsluitend de zijde van de blauwe zoneringen uit het kader 2012. Terras ruimte is niet mogelijk maar bij een nieuwe invulling van dit pand na verkoop kan meegewerkt worden aan maatwerk oplossing rekening houdend met de belangrijke looproute voorlangs.

Concept profiel Museumkwartier 2018

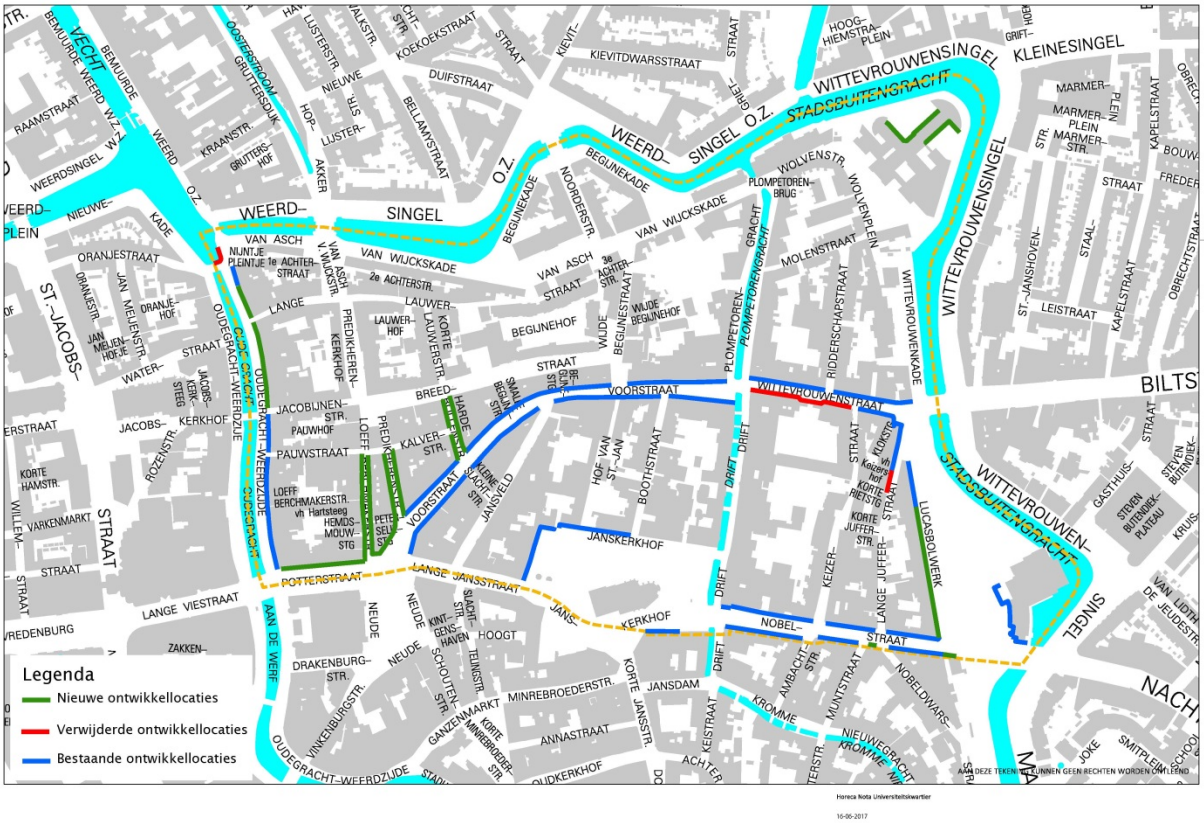
Ontwikkellocaties gelijk aan OHU2012:	*Toegestane categorie*
1. Twijnstraat (Zuidelijke punt)	D1, D2, D3
2. Tolsteegbrug	B, D1, D2, D3
3. Westerkade	Maximering vier D2/D3
4. Hoek Lange Nieuwstraat – Hamburgerstraat	D1, D2, D3
Nieuwe ontwikkellocaties	
5. Twijnstraat Zuidzijde	Max. twee D2
6. Oudegracht Oostzijde	Max. twee 2 D2 Noordelijk deel Max. twee D2 Zuidelijk deel
7. Hoek Lange Smeestraat – Oudegracht	D1, D2
8. Bolwerk Sonnenborgh parkzijde	D2
9. Leeuwenbergh	D1, D2, D3
Ontwikkellocaties verwijderd t.o.v. OHU2012	
Lange Nieuwstraat	
Nicolaasstraat Zuidzijde	

Motivering nieuwe locaties profiel Museumkwartier 2018

Locatie	*Motivering*
Twijnstraat Zuidzijde Max. twee nieuwe D2 locaties	Jarenlang was geen enkele uitbreiding mogelijk van horecavergunningen in de Twijnstraat. Door groei van (museum)bezoekersstromen en door de effecten van de opening van het Vaartscherijn station met bezoekerstromen van en naar het kernwinkelgebied, maar ook om de aantrekkelijkheid en vitaliteit van de winkelfunctie van deze straat te versterken willen we hier weer ruimte maken voor twee lichte D2 horecavergunningen die aansluiten bij de winkeltijden. Hierdoor zal er voor bewoners weinig tot geen hinder ervaren worden van mogelijk nieuwe lichte horeca.
Oudegracht Oostzijde Noordelijk deel Max. twee nieuwe D2 locaties	Langs de Oudegracht is op dit moment geen enkele vorm van horeca toegestaan. Echter het niveau van de voorzieningen langs de Oudegracht Oostzijde is aan het veranderen. De kwaliteit aan voorzieningen verbetert stap voor stap en zet door. Galeries, nieuwe winkels, niche winkels en winkels met gemengde functies vestigen hier en trekken bezoekers. Boven de winkels en hier en daar op de begane grond wordt veelal gewoond. Uitbreiding van horeca was hier niet mogelijk. Om de kwaliteit van de verblijfsfunctie langs dit deel van de Oudegracht verder te verbeteren en ook rekening houdend met bewonersbelangen en de groei van bezoekersstromen van en naar het centrum bijv. door de bezoekerstromen van en naar het vaartscherijn station, we willen hier maximaal 2 vergunningen voor lichte horeca (D2) die aansluiten bij de winkeltijden mogelijk maken. Hierdoor zal er voor bewoners weinig tot geen hinder ervaren worden van mogelijk nieuwe lichte horeca.
Oudegracht Oostzijde Zuidelijk deel Max. twee nieuwe	Zie Oudegracht Oostzijde Noordelijk deel.

D2 locaties	
Hoek Lange Smeestraat – Oudegracht D1, D2	Op deze locatie is beperkt horeca mogelijk. De uitbreidingsmogelijkheid ondersteunt de ontwikkeling van de straat en plek, verbetert de verblijfskwaliteit en sluit aan bij groei van nieuwe (winkel)voorzieningen en aantal bezoekers hier.
Bolwerk Sonnenborgh parkzijde D2	We bieden hier enerzijds mogelijkheid voor lichte horeca D2 als parkvoorziening voor de verschillende bezoekers van het Zocherpark en de omliggende musea, waarbij rekening wordt gehouden met beperken van mogelijke hinder voor de directe omgeving. Anderzijds bieden we hier de mogelijkheid voor de middellange termijn voor zelfstandige lichte horeca in combinatie met het museum om hiermee museumbezoekers te binden en positie van Sonnenborgh te versterken.
Leeuwenbergh D1, D2, D3	Ook bij Leeuwenbergh geldt dat zelfstandige horeca op deze locatie van belang is als aantrekkelijke voorziening voor de bezoekers aan het Zocherpark, Lepelenburg en vanuit de verschillende musea. Maar ook de ontwikkeling open laat naar een bijzondere restaurant functie.

Concept profiel Universiteitskwartier 2018

Horeca Nota Universiteitskwartier

Ontwikkellocaties gelijk aan OHU2012:	*Toegestane categorie*
1. Voorstraat	max.één D1, max. vier D2/D3
2. Wittevrouwenstraat	D2
3. Janskerkhof	D1, D2, D3
4. Nobelstraat	D1, D2, D3
5. Lucas Bolwerk en deel Lange Jufferstraat	D1, D2, D3
6. Oudegracht Oostzijde Zuid	D1, D2, D3
7. Oudegracht nummer 2	D1, D2, D3
Nieuwe ontwikkellocaties	
8. Loeff Berchmakerstraat Zuid tot en met hoek Pauwstraat	D2, D3
9. Predikherenstraat Zuid tot en met hoek Kalverstraat	D2, D3
10. Potterstraat Noordzijde	C, D1, D2, D3
11. Oudegracht Oostzijde Noord tot nummer 2	D1, D2, D3
Ontwikkellocaties verwijderd t.o.v. OHU2012	
Hoek Drift – Wittevrouwenstraat	

Motivering nieuwe locaties profiel Universiteitskwartier 2018

Locatie	*Motivering*
Loeff Berchmakerstraat Zuid tot en met hoek Pauwstraat en Predikherenstraat zuid tot en met hoek Kalverstraat. D2, D3	Deze straten groeien toe naar gezellige en unieke binnenstadstraten. De economisch ontwikkeling in deze straten staat ruimte voor lichte horeca die aansluit bij de winkeltijden toe, en dan uitsluitend in de zuidelijke delen van deze straten waar de meeste winkels en andere voorzieningen zijn gevestigd. Ten noorden van de Kalverstraat en Pauwstraat is de woonfunctie belangrijk en is geen ruimte voor horeca.
Potterstraat Noordzijde C, D1, D2, D3	Hier is al enige horeca uit aanwezig. Maar door de veranderingen in het ruimtelijk economisch functioneren en loopstromen in de Lange Viestraat, Potterstraat en de Voorstraat en door de nieuwe invulling van het Postkantoor met ingangen ook aan de Potterstraat zal het bezoekersaantal hier toenemen en een levendige locatie ontstaan. We staan hierom ruimte toe voor ontwikkeling van verschillende soorten horeca.
Oudegracht Oostzijde Noord tot nummer 2 D1, D2, D3 Lucas Bolwerk D1, D2, D3	In de plinten langs dit deel van de Oudegracht ontstaat een duidelijker en herkenbaar profiel. Voor dit Noordoostelijk deel van de Oudegracht, vanaf Potterstraat naar Nijntjeplein, zien we dat kleinschalige voorzieningen vaste voet krijgen: ontwerpbureaus, lunchrooms, kleinschalige detailhandel, specialiteitenrestaurants. Hier willen we ruimte bieden voor horeca om deze ruimtelijke economische ontwikkeling te ondersteunen en het verblijf verder te veraangenamen. Met de verkeersaanpassingen voorlangs het Lucas Bolwerk en als

Nobelstraat D1, D2, D3	voorziening voor bezoekers van het park en de Stadsschouwburg willen we hier ruimte bieden voor middelzware en lichte horeca. Nobelstraat is een belangrijke en veel bezochte straat met horeca. We willen de ruimte voor middelzware en lichte horeca hier vervolmaken door de blauwe lijnen aan te laten sluiten.

Colofon

Uitgave
Gemeente Utrecht, Stadsontwikkeling

Vormgeving
Ontwerpstudio Ruimte

Foto's en artist impressions
Omslagfoto Claire Bontje

Datum Raadsbesluit
8 maart 2018

Datum inwerkintreding
12 april 2018

Versie
September 2023

Gemeente Utrecht

Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2018

Gemeente Utrecht

Inhoudsopgave

1. Inleiding 1
2. Marktanalyse Nederland en Utrecht 4
3. Visie 6
4. Horecadifferentiatie 11
5. Ruimtelijk Toetsingskader 16
6. Profielen 20
7. Uitvoering 45
Colofon 58

1. Inleiding

Utrecht groeit! We zien op velerlei terreinen in Utrecht een bijzondere schaalsprong. De stad groeit, bewonersaantallen nemen snel toe, bouwplannen zoals Leidsche Rijn Centrum, Stationsgebied en Merwedekanaalzone worden stap voor stap ingevuld. Daarnaast is de vraag naar allerlei vernieuwende diensten groot, stijgt het aantal toeristische overnachtingen, nemen winkelomzetten weer toe en ook de bezoekersaantallen aan de stad en centrum groeien weer gestaag na jaren van krimp.

Het winkellandschap ondergaat ingrijpende veranderingen en vernieuwingen. Traditionele winkels die onvoldoende antwoord hebben op de groei van directe internetaankopen of veranderende consumentenwensen verdwijnen, terwijl nieuwe formules de deuren openen en nieuwe winkelconcepten het daglicht zien. De nieuwe ondernemer vraagt om ruimte om te ondernemen buiten de oude vergunningsruimte. Geen grenzen meer van wat kan en niet kan, maar concepten die vanuit een persoonlijke en samenhangende visie combinaties aanbieden onder één dak.

Ondersteunende horeca

Bij veel van dergelijke combinatiewinkels vormt de mogelijkheid voor ondersteunende horeca een belangrijk belevingsonderdeel. Boekenclub met koffiecorner en werkplekken, een koffiebranderij met winkel en proeverijruimte, grand café in een warenhuis, de chocolaterie met workshopruimte of een creatieve banketbakkerij met expositieruimte. Allen bijzondere concepten waarin de mogelijkheid voor ondersteunende horeca een onmisbaar onderdeel in vormen.

Om de voorzieningenstructuur en beleving van winkelgebieden en winkelstraten te versterken, willen we meer ruimte geven voor de mogelijkheden voor mengformules met ondersteunende horeca.

De veranderende consument: gemak staat centraal

De grote verandering de afgelopen jaren geldt zeer zeker ook voor de Utrechtse horecasector en verschillende voeding gerelateerde dienstverlening (ook wel foodservices genoemd). Ook hier zien we de afgelopen jaren een groei in nieuwe vestigingen en vooral ook nieuwe foodconcepten. Het aantal Utrechtse start-ups is het grootst in de horeca- en foodsector en is daarmee een bron voor nieuwe werkgelegenheid. De toegenomen omzetten in de binnenstad worden in toenemende mate positief beïnvloed door de horeca in het centrum.

Dit sluit aan bij de veranderende behoeften van bewoners en bezoekers van de stad zoals gezond eten en vaker buiten de deur eten. Of de trend dat, vooral jongeren, minder koken maar gebruik maken van foodservices zoals thuisbezorging, ready-to-eat formules, take-away aanbieders of kleine foodspots, zoals specialistische aanbieders rond één product. Deze ontwikkeling van gemak, kant- en klaar maaltijden en meerdere keren per week buiten de deur eten neemt naar verwachting de aankomende jaren nog verder toe. Juist in een stad als Utrecht met een zeer groot aandeel jongeren van de totale bevolking. Veel ondernemers passen hun assortiment en services hierop aan. Kleinere stadsupermarkten To-Go, nieuwe 'moderne kruidenier' formules, gezond eten concepten zijn enkele voorbeelden hiervan.

Horeca in woonwijken: meer ontmoeting en meer spreiding over de stad

Niet alleen jongeren maken veel gebruik van horeca en foodconcepten. Ook in de woonwijken zien we dat bewoners om meerdere motieven graag een bezoek brengen aan de koffiecorner of

lunchroom om de hoek. We zijn veel meer dan vroeger gewend om buitenshuis af te spreken om wat te eten of te drinken. Horeca in de directe omgeving van woonwijken biedt een belangrijke sociale functie en zorgt voor een prettige buurtbeleving en gevoel van saamhorigheid. In een stad waar een groot aantal bewoners een gevoel van eenzaamheid kent, kan horeca in de directe omgeving dit gevoel mogelijk wegnemen. Aan ondernemers om hier de handschoen op te pakken en een eigentijdse bijdrage te leveren aan de sfeer en saamhorigheid in de buurt of wijk.

In dit vernieuwde ontwikkelingskader maken we nieuwe vestiging van lichtere vormen van horeca in de wijken buiten de binnenstad mogelijk. Horecavoorzieningen zoals een gezellige lunchroom die ook in de avonduren geopend is, kunnen juist in de wijken een belangrijke rol spelen om de sociale cohesie en buurtfunctie te versterken. Dit zien we op meerdere plekken ontstaan. Uiteraard moet het wooncomfort hier niet onder lijden.

Belangrijk zijn ook de al in gang gezette ontwikkelingen, zoals de doorontwikkeling van het centrum over de singels heen, de opleveringen in en rond het stationsgebied en de bouw en invulling van Leidsche Rijn Centrum, Merwedekanaalzone en Werkspoorkwartier.

Bijdrage aan een gezonde groei van de stad

Met dit Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2018 willen we bijdragen aan een gezonde groei van de stad en inspelen op nieuwe trends. Dit doen we door ruimte te bieden waar dat kan en meer sturend te zijn waar dat wenselijk is. Daar waar noodzakelijk hanteren we regels om een prettige leefbaarheid voor bewoners te kunnen blijven waarborgen. Met deze aanpak werken we aan een aantrekkelijk, gezond en toekomstbestendig woon-, werk- en ondernemersklimaat. Daarbij wordt ingezet op spreiding van de groei door meer ruimte te bieden aan horeca buiten de binnenstad. In de binnenstad zelf is alleen selectieve groei mogelijk en dan vooral in het lichtere segment.

Utrecht maken samen: de ontwikkeling van het horecakader

Op basis van een tussenevaluatie van het Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2012 is in een stadsgesprek met ondernemers, inwoners en andere belangstellenden gesproken over de rol en de ontwikkeling van horeca in de stad. De sociale, verbindende en belevingsfunctie van de horeca werd daarbij benadrukt. Bovendien moest de horeca bij Utrecht passen, inclusief horeca in de wijk. Deze punten, samen met een juiste balans tussen levendigheid en leefbaarheid, waren de belangrijkste uitgangspunten bij de verdere uitwerking van het Ontwikkelkader.

Nadat er ook gekeken is naar vernieuwd horecabeleid bij andere steden zoals Rotterdam, Den Haag, Eindhoven en Amsterdam zijn de aanpassingsrichtingen voor het Ontwikkelingskader Horeca Utrecht bepaald.

Omdat in de binnenstad van Utrecht veel horeca aanwezig is en deze daar een impact heeft op zowel de levendigheid als leefbaarheid, is er geregeld gesproken met de wijkraad Binnenstad over de uitwerking van het horecakader. Belangrijke inzichten en wensen van de wijkraad zijn verwerkt in het concept Horecakader. Vervolgens is er een goed bezochte informatiebijeenkomst georganiseerd en is het concept Horecakader ook in verschillende wijkraden toegelicht. Aan bewoners(groepen) is gevraagd om zienswijzen in te dienen.

Er zijn 92 zienswijzen van bewoners, wijkraden, ondernemers en (belangen)organisaties ingediend. Het grootste deel van de zienswijzen gaat over horeca in de binnenstad. Op basis van de zienswijzen zijn enkele mogelijke uitbreidingslocaties in de binnenstad geschrapt (zoals Pausdam), in aantal gemaximeerd (zoals Twijnstraat, Oudegracht) of wordt een lichtere vorm van horeca toegepast (zoals Sonnenborgh). Daarnaast is ondersteunende verkoop in horecabedrijven onder voorwaarden mogelijk gemaakt.

Met deze aanpassingen komt dit Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2018 zoveel mogelijk tegemoet aan de vele verschillende belangen die er spelen. Het Horecakader geeft hiermee ruimte aan nieuwe concepten, horeca in de wijken en biedt tegelijkertijd een goede balans tussen leefbaarheid en levendigheid.

2. Marktanalyse Nederland en Utrecht

Horeca in Nederland: een gezonde groeiende sector

Na het dieptepunt van de afgelopen recessie begin 2013, is de horeca weer explosief gegroeid. Als we kijken naar het aantal restaurants, de snelservice sector (cafetaria, ijssalons, lunchrooms e.d.) en kantines en catering, zien we een stijgende lijn in het aantal bedrijven. Alleen het aantal cafés neemt al jaren gestaag af. In 2008 telde Nederland nog ruim 13 duizend cafés. Medio 2017 waren er dit nog maar een kleine 9.600.

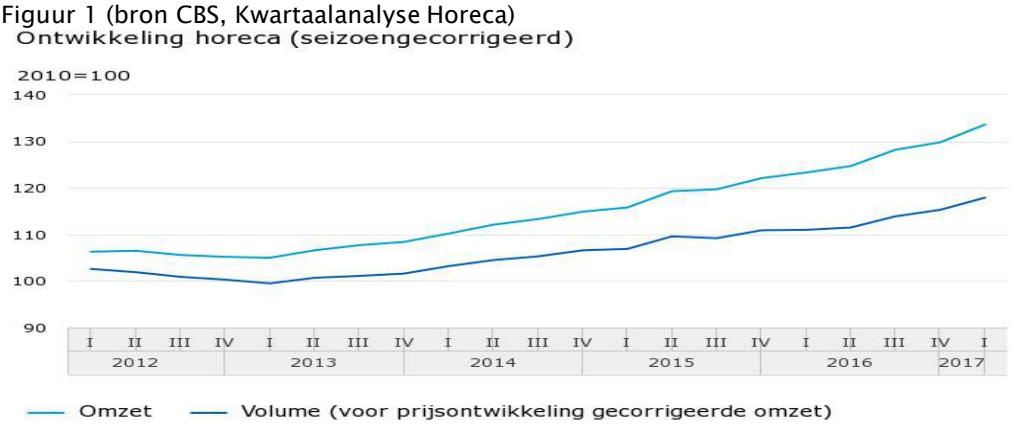
Tabel 1 Aantal horecagelegenheden in Nederland per bedrijfstak (exclusief hotels) 2012 – 2017

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
Restaurants	11.485	11.690	12.480	12.950	13280	13405
Snelservice sector	10.455	10.645	11.870	12.520	13065	13165
Kantines en catering	7.005	7.180	7.325	8.015	9.060	9.370
Cafés	10.565	10.375	10.205	10.035	9.860	9.585
Totaal (exclusief hotels)	39.510	39.890	41.880	43.520	45.265	45.525

* betreft cijfers 2e kwartaal Bron: CBS, statline (2017)

Niet alleen het totaal aantal horecabedrijven stijgt, ook de omzet en het volume stijgt sinds 2013, zoals te zien is in figuur 1.

Figuur 1 (bron CBS, Kwartaalanalyse Horeca)

Zoals is weergegeven in tabel 2, is ook de werkgelegenheid in de horeca de afgelopen jaren gestegen, zowel in het aantal personen, banen, gewerkte uren als arbeidsjaren.

Tabel 2 Werkgelegenheid in horeca in Nederland

	Werkzame personen	Banen	Arbeidsjaren	Gewerkte uren
Perioden	**x 1 000**	**x 1 000**	**x 1 000**	**mln uren**
2012	361	417	231	436
2013	364	417	231	445
2014*	374	429	236	455
2015*	390	447	246	470

Bron: CBS, statline (2017)

Daarnaast zien we in tabel 3 dat de openstaande vacatures, de nieuwe vacatures en de ontstane vacatures in de horeca sinds 2013 flink zijn gestegen.

Tabel 3 Vacatures in horeca in Nederland

Openstaande, ontstane en vervulde vacatures in de horeca (x1.000)			
Jaar	Openstaande vacatures	Ontstane vacatures	Vervulde vacatures
2010	7,8	54	52
2011	8,7	60	60
2012	7,6	56	56
2013	7,1	56	56
2014	8,4	64	62
2015	10,3	75	73
2016	13,1	84	81

Bron: CBS, statline (2017)

Horeca in Utrecht: een gezonde groeiende sector

In 2016 had Utrecht 156 (eet)cafés. Dit komt neer op circa 4,5 café per 10.000 inwoners. Dat is weliswaar meer dan Flevoland en de rest van de provincie Utrecht, maar minder dan alle andere provincies.

Tabel 4: aantal horecagelegenheden in Utrecht naar soort (2016)

Grootschalige zware horeca (categorie A)	43
Zware horeca (categorie B)	178
Snelle horeca (categorie C)	163
Middelzware horeca (categorie D1)	336
Lichte horeca (categorie D2)	148
Additionele horeca	268
Ondersteunende horeca bij winkel	11
	1147

Bron: gemeente Utrecht

Bij het totaal aantal van 1147 horecagelegenheden zijn niet de afhaalzaken, hotels, coffeeshops, kantines en speelhallen meegeteld. Deze vallen buiten de scope van dit horecakader (zie ook hoofdstuk 3 categorisering). In de jaren 2012 tot en met mei 2016 zijn er 316 nieuwe exploitatievergunningen voor horecabedrijven afgegeven. September 2017 bedroeg het aantal afgegeven exploitatievergunningen 1530. Dit aantal is inclusief nieuwe afhaalzaken, hotels, para commerciële horeca (zoals (sport)kantines), slijterijen etc.

Uitgaande van de trends en ontwikkelingen is de prognose dat er tussen 2018 en 2021 nog zo'n 140 tot 180 exploitatievergunningen worden afgegeven. Een groot deel hiervan zal bestemd zijn voor horecabedrijven in Leidsche Rijn Centrum en het Stationsgebied.

3. Visie

Het horecabeleid is ondersteunend aan, c.q. sluit aan op onderstaande bredere stadsvisies en ontwikkelingen:

Ruimtelijke Strategie Utrecht

Utrecht kiest voor een gezonde groei als koers voor de lange termijn. Utrecht groeit van een gemeente met 340.000 inwoners in 2016 naar ongeveer 410.000 inwoners in 2030. Daarom bouwen we de komende jaren duizenden woningen.

Bij het bouwen van nieuwe woningen staan gezondheid, leefbaarheid en duurzaamheid voorop. De gemeente wil de woningen binnen het stedelijke gebied bouwen en daarbij flink investeren in de openbare ruimte en voorzieningen. Tegelijkertijd zoeken we oplossingen voor problemen. We willen bijvoorbeeld de druk op de woningmarkt verlichten. Door drukte op de woningmarkt stijgen de prijzen van huizen waardoor een deel van de woningvoorraad onbetaalbaar wordt voor mensen met een lager inkomen.

De Merwedekanaalzone, het Jaarbeursterrein en Leidsche Rijn zijn de grote gebieden waar veel gebouwd en ontwikkeld gaat worden. Maar er wordt ook gebouwd op kleinere plekken, zoals bij de 2e Daalsedijk en het Kruisvaartterrein. De Binnenstad, het Stationsgebied, het Utrecht Science Park en Leidsche Rijn Centrum bieden ruimte voor economische ontwikkelingen.

Economische Agenda Utrecht 2012 – 2018

Dit horecakader sluit aan bij enkele punten van de Economische Agenda:

- Wijkeconomie: het bevorderen van gezonde economische ontwikkeling in de woonwijken.
- Revitalisering van werkgebieden: steeds vaker is horeca van toegevoegde waarde in bedrijfsverzamelgebouwen en op bedrijventerreinen.
- Ondersteuning van centrumfuncties aan de randen van de binnenstad.
- Verduurzaming van de economie. Samen met de horecabranches zullen we een programma voor energiebesparing en verduurzaming opzetten, zoals we met de hotels ook doen.
- Werkgelegenheid stimuleren voor minder hoog opgeleiden, die op middellange termijn een geringere kans op werk hebben. De hotel en horecasector bieden bij uitstek werk aan minder hoog opgeleiden, zowel direct als indirect.
- Bevorderen van een klimaat van 'ontmoetingen'. Combineren van werken, wonen, vrije tijdsbesteding, voor bijvoorbeeld de grote en groeiende groep ZZP-ers.
- Beperken van de regelgeving. De regelgeving rondom horeca is uitgebreid te noemen; het OHU is daarom sober in het stellen van extra regels en criteria.

Bestemmingsplan Binnenstad

In het bestemmingsplan binnenstad is in 2010 de bestaande horeca vastgelegd en als volgt opgenomen: *'indien nieuwe horeca zich wil vestigen, of bestaande horeca wil uitbreiden, dan wordt beoordeeld of deze plannen vallen binnen het beleidskader horeca'*. Op basis van het Ontwikkelingskader Horeca Utrecht (OHU) kan dan ontheffing verleend worden. Omdat het OHU voor de binnenstad direct gelinkt is aan het bestemmingsplan, sluit de herziening van het OHU nauw aan bij de visie op toekomstige ontwikkelingen in de binnenstad. Uitgangspunten zijn:

1) Het betrekken van St. Jacobsstraat en Wijk C bij het kernwinkelgebied.
2) Kwaliteit en differentiatie van het winkelgebied.
3) Versterking van het Museumkwartier en het gebied richting het nieuwe station Vaartsche Rijn bij Rotsoord.
4) Gebruik van de openbare ruimte in balans tussen leefbaarheid, veiligheid en economisch gebruik.
5) De ontwikkeling van een Kenniskwartier, waar zich universitaire voorzieningen clusteren.
6) De binnenstad is meer dan het gebied binnen de singels. Het stationsgebied, Ooster- en Westerkade, aanloopstraten, het nieuwe station Vaartsche Rijn bij Rotsoord en ook de Kop van Lombok en Zijdebalen zijn ontwikkelingen die sterke interactie hebben met stedelijke functies in het centrum.

Hotelnota 2010 - 2020

Het hotelbeleid staat in Utrecht (zoals in veel grote steden) los van het horecabeleid, dat zich meer focust op cafés en restaurants. Dat is bewust gedaan, omdat het twee verschillende markten betreft. De marktsituatie voor hotels wordt in Utrecht gekenmerkt door een tekort aan hotelkamers. De in 2010 vastgestelde Hotelnota en beleid 2010-2020, A room with a view streeft naar 1.000 nieuwe kamers in 2020. In navolging hierop is in het voorjaar van 2015 de Actualisatie Marktruimte Hotelnota vastgesteld. De gemeente wil vasthouden aan de beoogde groei van 1.000 nieuwe kamers in 10 jaar tijd, met hierbij een voorkeur voor nieuwe hotelconcepten in het centrumgebied van Utrecht.

De markt voor 3- en 4-sterrenzakenhotels lijkt verzadigd. Er is marktruimte voor hostels, 0- en 1-sterren hotels, een extra 5-sterrenhotel, kleinschalige en vernieuwende hotelconcepten en 'doelgroephotels' (hotels die een eigen, aanvullende markt weten te bedienen). Omdat hotels voor de exploitatie vaak (sterk) afhankelijk zijn van een ondersteunende horecafunctie is, zoals in de hotelnota opgenomen, bij ieder hotel (>5 kamers of 10 bedden) horeca (D1 of D2) toegestaan ter ondersteuning van de hotelfunctie.

Ontwikkeling Stationsgebied en Leidsche Rijn Centrum

Zowel Leidsche Rijn Centrum als het Stationsgebied staan aan de vooravond van grootschalige ontwikkelingen. Beiden ontwikkelen een verblijfsgebied waar detailhandel, leisure, wonen en werken bij elkaar komen. Daar past een diverse horecastructuur bij. Alle horecacategorieën kunnen een plek krijgen in de twee grote ontwikkellocaties (ca. 15.000 m2 in Leidsche Rijn Centrum en 8.000 - 12.000 m2 in het Stationsgebied), maar vooral voor de zwaardere horecacategorieën zijn dit de ontwikkellocaties bij uitstek.

Wonen

De gemeente zet zich in om van Utrecht een fijne woonplaats te maken. Ook ondersteunen we bewoners die extra hulp nodig hebben op de woningmarkt. Dit doen we samen met verschillende organisaties.

De afgelopen jaren is de woningmarkt erg veranderd. Onder andere door de economische crisis en door nieuwe landelijke regels. In juni 2015 hebben we onze ideeën over wonen in Utrecht opgeschreven in de Actualisering Woonvisie Utrecht. We hebben deze visie (ideeën en plannen) gemaakt na overleg met de Utrechtse woningcorporaties, een groep van huurders (huurdersvertegenwoordiging) en de gemeentes in de regio. Ook hebben we een stadsgesprek gevoerd met verschillende Utrechtse organisaties en bewoners.

In de woonvisie staat hoe we de komende jaren de woningmarkt in Utrecht gaan verbeteren. We concentreren ons op:

- (sociale) huurwoningen in Utrecht
- betaalbare huurprijzen
- kwaliteit en duurzaamheid van woningen
- meer middeldure huurwoningen.

Aanpassingen Ontwikkelingskader Horeca Utrecht

Horeca en gezondheid

In 2018 wordt het horecakader op een aantal belangrijke uitgangspunten gericht aangepast. Een gezonde stad is een van deze uitgangspunten. Bij de afwegingen die gemaakt zijn om de Utrechtse horeca toekomstbestendig te maken en ruimte te geven aan nieuwe belangrijke ontwikkelingen, is nadrukkelijk oog gehouden voor het welzijn van bewoners en bezoekers van de stad en centrum. Horeca en gezondheid raken elkaar namelijk op verschillende onderwerpen:

- Ontmoetingsplek
- Zitplekken
- Ontspanning
- Voedsel (gezond en ongezond)
- Alcohol
- Geluid
- Geur
- Afval
- Werkgelegenheid
- Beschikbaarheid van toiletten.

Dit zijn zowel positieve als negatieve aspecten. In het Utrechtse horecabeleid is getracht de positieve aspecten zoveel mogelijk te benutten en de negatieve aspecten zoveel mogelijk te beperken. Dat doen we op verschillende manieren.

Aanpassen horecacategorisering

De beschreven activiteiten van de verschillende horecacategorieën zijn bijna niet aangepast. Alleen de beschrijving van categorie C (snelle horeca) is uitgebreider geworden. Dit vanwege jurisprudentie. Wel aan de categorisering een hindercategorisering toegevoegd. Hierdoor kan een betere koppeling met de handhavingsstrategie worden gelegd en door het gemeentelijke handhavingsteam gemakkelijker worden opgetreden tegen mogelijke overlast. Daarnaast zijn de beschrijvingen van de inrichtingen

(zoals lunchroom, bistro, brasserie en snelbuffet) verwijderd. Deze beschrijving voldeed in de praktijk al niet meer en veroorzaakte verwarring.

Toevoegen van profiel Wijkhoreca

Met dit profiel wordt de wijkfunctie versterkt en zorgen we voor een betere spreiding van horeca over de stad. Utrechters kunnen in hun eigen wijk een hapje eten, in hoekpanden, vrijstaande panden of panden die grenzen aan andere retailpanden die geen woningen zijn, indien dit past bij de leefbaarheid in de omgeving. Buurtgenoten komen elkaar daar tegen. Dit draagt bij aan de sociale cohesie in de wijk. Voor ouderen kan een kopje koffie in de wijk reden zijn om er even uit te gaan. En een open, naar buitengerichte en gastvrije onderneming zorgt voor meer sociale controle en toezicht op straat.

Een ruimere beschikbaarheid van toiletten verspreid over de stad maakt het voor mensen die een toilet nabij nodig hebben (en dat zijn er meer dan men denkt) mogelijk om er wat verder op uit te gaan.
Of horeca bijdraagt aan gezonde of ongezonde voeding zal verschillen per ondernemer. Het gebruik van duurzame materialen en biologische (streek) producten is wel een duidelijke trend en ontwikkeling, die door steeds meer ondernemers (en gasten) wordt omarmd en toegepast. En tot slot kan een nadeel zijn dat er mogelijke hinder door geluid, geur en afval bij horeca-activiteiten kunnen ontstaan. Deze zaken moeten echter voldoen aan het Activiteitenbesluit milieubeheer.

Toevoegen van categorie Lichte Horeca Plus (D3)

Met het toevoegen van categorie Lichte Horeca Plus (D3) wordt voorkomen dat restaurants in woonwijken tot (na) middernacht open zijn. Wijkrestaurants met een D3 vergunning mogen tot 23.00 uur open zijn. Dit moet de nachtrust van de buurtbewoners garanderen.
In de nieuwe indeling van horecacategorieën naar hinderprofiel stellen we nu de te verwachten hinder centraal en veel minder welke horecavormen mogelijk zijn.

Geen uitbreiding horeca in binnenstadstraten met dominant woonkarakter

Binnen de nieuwe horecaprofielen van de vijf centrumkwartieren is zoveel mogelijk rekening gehouden met belangrijke leefbaarheidsafwegingen. In straten waar het woonkarakter dominant is, en waar dat naar alle waarschijnlijkheid de aankomende tijd ook zo blijft, is geen ruimte voor uitbreiding van horeca.

Koppeling met terrasreglement

Een terras bepaalt in grote mate hoe horeca beleefd wordt. Het terras zorgt voor levendigheid, sociale controle en voor prettige zitplekken, maar soms ook voor enige hinder. De hinder proberen we te beperken door bepalingen over terrasafmetingen op te nemen, zodat de looproute breed genoeg blijft en er voldoende doorstromingsmogelijkheden zijn voor bezoekers en hulpverlenende instanties. Dit wordt geregeld in het terrasreglement, dat gelijktijdig met het horecakader wordt aangepast.

Toestaan gevelbankje bij ondersteunende horeca

Om de bezoeker aan winkelstraten meer rustplekken aan te bieden, is het voorstel gedaan om bij winkels met ondersteunende horeca een gevelbankje te mogen plaatsen. Dergelijke bankjes moeten publiek toegankelijk zijn en uitnodigend zijn voor passanten om even te kunnen zitten. Hier vindt geen bediening plaats, maar klanten én passanten kunnen hier zitten, al dan niet met consumptie.

Geen horeca toestaan op verdiepingen waar naast wordt gewoond

In de binnenstad is vanuit bestaande horeca veel vraag naar uitbreiding naar bovenliggende verdieping(en). Indien die verdieping buren kent, waar wordt gewoond, wordt deze uitbreiding niet toegestaan. Dit is om geluidoverlast naar de buren te voorkomen. We staan in de regel alleen positief tegenover initiatieven om:

a. Horeca uit te breiden op verdiepingen als de direct naastgelegen panden geen woonbestemming hebben, of er sprake is van langdurige leegstand.
b. Horeca uit te breiden op verdiepingen in vrijstaande panden.
c. Facilitaire voorzieningen en keuken op de eerste verdieping te houden.
d. Op de horecapleinen (Neude, Janskerkhof, Domplein, Wed, Ledig Erf) staan we daghoreca en restaurants (D1 / D2) toe, voor zover dat overeenkomt met de bestemming op de begane grond.

Uiteraard is altijd nadere beoordeling door het toetsteam noodzakelijk en is het niet zo dat bovenstaande zondermeer mogelijk is. En uiteraard moet de milieuwetgeving altijd goed nageleefd worden. Daar is ook een taak voor Koninklijke Horeca Nederland weggelegd in voorlichtende zin.

Als het om zelfstandige woonfunctie gaat op de verdieping, is de compensatieregeling in verband met de onttrekkingsvergunning van toepassing (het onttrekken van m2 woonbestemming zal dan door de ondernemer in beginsel gecompenseerd moeten worden).

In Kanaalstraat groei van horeca middels pilots

Voor het horecaprofiel Kanaalstraat is gekozen om, in overleg met bewoners en ondernemers, een geleidelijke groei van lichte horeca toe te staan in de vorm van pilots. Dit betreffen dan ook tijdelijke vergunningen. De positieve en negatieve effecten worden geëvalueerd en meegewogen bij besluit tot definitieve vergunning.

Handhaving drank- en horecawet

Alle ondernemers in Utrecht worden gehouden aan de drank- en horecawet. Wanneer een horecabedrijf alcohol verkoopt aan een jongere, van wie niet is vastgesteld dat hij 18 jaar of ouder is, krijgt het bedrijf een waarschuwing. Bij herhaalde overtreding volgt een boete en bij meerdere overtredingen kunnen verdergaande sancties worden opgelegd, zoals een schorsing van de vergunning voor horecabedrijven.

Convenant Veilig Uitgaan

De gemeente, politie, het Openbaar Ministerie, Veiligheidsregio Utrecht en Koninklijke Horeca Nederland ondertekenden in 2016 het Convenant Veilig Uitgaan 2016-2021. Tijdens uitgaansavonden en speciale evenementen volgt de politie met camera's live wat er gebeurt in de binnenstad. Extra agenten op straat houden de veiligheid van bewoners en bezoekers in de gaten. Zij pakken bijvoorbeeld wildplassers en mensen die overlast veroorzaken aan.

4. Horecadifferentiatie

Hoewel het OHU 2018 op hoofdlijnen gelijk is gebleven aan het OHU 2012, is een aantal aanpassingen doorgevoerd. Er is een extra categorie Lichte Horeca Plus (D3) toegevoegd om meer (ruimtelijke) mogelijkheden voor horeca in de wijk toe te staan. Daarnaast is per categorie een hinderprofiel opgenomen en is de omschrijving waar mogelijk globaler weergegeven (minder beperkend quavorm).

Horeca categorieën en hinderprofielen

Type	Globale Beschrijving Activiteiten	Hinderprofiel
Lichte horeca **(**Categorie D2)	Daghoreca waarbij de bedrijfsactiviteit is gericht op het al dan niet ter plaatse verstrekken van etenswaren en dranken en is gebonden aan de openingstijden zoals die gelden voor detailhandel, conform de winkeltijdenwet en de gemeentelijke regelgeving aangaande winkeltijden.	**Weinig hinder verwacht** Horeca die zich richt op verstrekken van eten en drinken gedurende de dag en/of avond en daarmee weinig overlast veroorzaakt.
Lichte horeca plus (Categorie D3)	Dag- en avondhoreca voor consumptie ter plaatse, waarbij de sluitingstijd om 23.00 uur is.	**Weinig hinder verwacht** Horeca die zich richt op verstrekken van eten en drinken gedurende de dag en/of avond en daarmee weinig overlast veroorzaakt. Doordat deze een uur later sluit dan de normale lichte horeca (D2) is de overlast groter dan normale lichte horeca.
Middelzware horeca (Categorie D1)	Een horecabedrijf dat tot hoofddoel heeft het verstrekken van maaltijden, en serveren van dranken en kleine consumpties voor consumptie ter plaatse. Geen activiteiten na restauranttijden*.	**Enige hinder verwacht** Enige hinder door piek van komende bezoekers aan het begin van de avond. Gaande bezoekers vertrekken in het algemeen gespreid aan het eind van de avond.
Snelle horeca (Categorie C)	Een horecabedrijf dat tot hoofddoel heeft het verstrekken van (al dan niet voor consumptie ter plaatse) bereide kleine etenswaren, met als nevenactiviteit het verstrekken van alcoholvrije dranken. Geen actieve bediening aan tafel, het eten kan snel bereid worden en de gast verblijft gemiddeld 30 minuten in deze horecagelegenheid. .	**Hinder verwacht** Hinder door hoge frequentie van komende en gaande gasten en klanten (afhaal) inclusief verkeers- en parkeerbewegingen. Buiten het centrum en doorgaande wegen neemt overlast in de nacht af door lagere frequentie van bezoekers.
Zware horeca (Categorie B)	Een horecabedrijf dat tot hoofddoel heeft het verstrekken van dranken voor consumptie ter plaatse, al dan niet met als nevenactiviteit het verstrekken van maaltijden. Mogelijkheid tot dansen in het weekend. .	**Hinder verwacht** Hinder door hoge re frequentie van komende en gaande bezoekers, ook 's nachts. Door consumptie van alcohol kan overlast hoger zijn dan snelle horeca.
Grootschalige zware horeca (Categorie A2)	Een horecabedrijf dat voorziet in zaalverhuur voor grootschalige, besloten feesten, zoals bruiloften. Al dan niet met muziek, verstrekking van dranken en etenswaren.	**Veel hinder verwacht** Grote aantallen van bezoekers, inclusief verkeersbewegingen en (fiets)parkeren met veel dynamiek, ook de nachtelijke uren.
Grootschalige zware horeca (Categorie A1)	Een horecabedrijf dat tot hoofddoel heeft het bedrijfsmatig ten gehore brengen van muziek en het geven van gelegenheid tot dansbeoefening, al dan niet met levende muziek en al dan niet met de verstrekking van dranken en kleine etenswaren, alsmede de verstrekking van dranken ter plaatse, al dan niet met levende muziek en al dan niet met kleine etenswaren. Het accent ligt op het ten gehore brengen van muziek en het gelegenheid geven tot dansen.	**veel hinder verwacht** Grote aantallen van bezoekers, inclusief (fiets)parkeren met veel dynamiek, vooral in de nachtelijke uren.

* Met uitzondering van eventuele vergunde vrijstelling voor Vermaakje (zie hieronder).

Waterpijpen (shisha)

In toenemende mate wordt er in horeca-inrichtingen gelegenheid geboden om waterpijp te roken. Voor sommige horecaondernemingen is dit een zelfstandige en/of de belangrijkste activiteit geworden. Omdat de aanloop van bezoekers op dergelijke inrichtingen effect heeft op het woon- en leefklimaat, kan deze activiteit alleen onder categorie Zware Horeca (B) worden uitgevoerd en valt deze niet onder een eventuele vergunde vrijstelling voor vermaak.

Specifiek aandachtspunt bij het roken van waterpijp verdient de ventilatie van de ruimte in verband met het ontstaan van koolmonoxide (CO) als gevolg van de onvolledige verbranding van de kooltjes.

Beperkte extra activiteiten voor restaurants met aandacht voor de buurt ('Vermaakjes')

Het komt voor dat restauranthouders speciale activiteiten willen organiseren, die verder gaan dan het verstrekken van eten en drinken. Bijvoorbeeld door het aanbieden van entertainmentactiviteiten, zoals een optreden van een muziekgroep of een DJ. Tijdens zo'n activiteit bestaat soms ook de wens om langer open te blijven. Voor de activiteiten en verruimde openingstijd tot 1.00 uur willen we ruimte bieden aan horecagelegenheden met een vergunning in categorie D, zonder dat het woon- en leefklimaat hierdoor wordt aangetast. Soms zal dit moeten worden aangetoond met een akoestisch onderzoek. Ondernemers die actief rekening houden met hun omgeving en waarvan geen klachten bekend zijn, komen voor deze mogelijkheid in aanmerking. Om dit te waarborgen gelden de volgende randvoorwaarden:

- In beginsel kan er voor 4 dagen per jaar een omgevingsvergunning voor vermaak activiteiten worden gegeven.
- De onderneming beschikt over een exploitatievergunning.
- Deze omgevingsvergunning moet vooraf worden aangevraagd. Bij de aanvraag dient een plan te worden ingediend, waarin wordt aangegeven:
    - Voor welke dag(en) en tijden deze vergunning wordt aangevraagd.
    - Dat er met de buurt is gecommuniceerd en op welke wijze dit is gebeurd. De buurt betreft in ieder geval: de drie naastgelegen panden aan beide zijden van het horecabedrijf, de direct aansluitende achtergelegen panden en het direct aan de voorzijde gelegen pand en de drie panden aan weerszijde daarvan, tenzij de afstand meer is dan 50 meter.
    - Op welke wijze de buurt op de dag zelf direct contact kan opnemen met de aanvrager en/of leidinggevende over mogelijke overlast.
- Dat er tegelijkertijd of binnen een te korte periode binnen een buurt niet dusdanig veel vergunningen worden verleend, waardoor de woon- en leefbaarheid wordt aangetast.

Bij aangeven van overlast door omwonenden kan de vergunning worden ingetrokken. De vergunning betreft nadrukkelijk een mogelijkheid voor het uitvoeren van extra activiteiten en niet voor overschrijding van de geluidsnormen. Voor dit laatste kan ook nu al voor twee keer per jaar een aparte vergunning worden aangevraagd.

Additionele Horeca

Bij additionele horeca gaat het om horeca-activiteiten die ondergeschikt zijn aan de hoofdfunctie die ter plaatse is toegestaan. Deze additionele activiteiten worden juridisch-planologisch gezien niet onder de afzonderlijke functie 'horeca' geschaard, maar gerekend tot de bestemming van de hoofdfunctie van de instelling (sociaal-culturele / culturele / maatschappelijke / sport- / recreatieve doeleinden). Hiermee worden onder meer bedoeld de kantines bij buurthuizen, scholen en sportfaciliteiten, of horecavoorzieningen bij musea en dergelijke.

Bij additionele horeca gaat het erom dat:

- De uitstraling van deze horeca moet passen bij de hoofdfunctie. Passend betekent dat deze horeca hoort bij de hoofdfunctie en open is tijdens de openingstijden van de hoofdfunctie. Daarbij is het niet toegestaan dat de additionele horecaruimte wordt verhuurd of anderszins in gebruik wordt gegeven aan derden ten behoeve van feesten en andere partijen.
- De horecagelegenheid moet ondergeschikt zijn aan en aanvullend zijn op de hoofdfunctie en moet de hoofdfunctie ondersteunen. Aanvullend wil zeggen dat de additionele horeca de kwaliteit van de hoofdfunctie vergroot of completeert. Ondergeschikt betekent dat er duidelijk sprake is van een waarneembare ondergeschiktheid van de horecafunctie, waarbij een percentage van 30% van de bebouwde vloeroppervlakte van de hoofdfunctie als absoluut maximum geldt. Dit maximum geldt voor kleinschalige functies; voor grootschalige functies kan door de gemeente een maximumomvang in m^2 worden vastgesteld. Er moet duidelijk sprake zijn van een waarneembare ondergeschiktheid van de horecafunctie, qua vloeroppervlak, inzet van personeel en onderdeel van de begroting.
- De horeca niet zelfstandig mag worden uitgeoefend of toegankelijk is los van de hoofdfunctie. Wanneer er sprake is van zelfstandige toegankelijkheid of van uitoefening los van de hoofdfunctie is er geen directe relatie meer met de hoofdfunctie, maar gaat het om zelfstandige horeca-activiteiten. Deze vallen dan onder één van de horecacategorieën.

In bestemmingsplannen gaat de gemeente in de doeleindenomschrijving van de relevante bestemmingen (bijvoorbeeld kantoordoeleinden, bedrijfsdoeleinden, sport- en recreatiedoeleinden, maatschappelijke doeleinden) ook 'additionele horeca' benoemen. Dan is direct duidelijk dat er in die gevallen kantines, bedrijfsrestaurants en dergelijke zijn toegestaan. Voor additionele horeca is geen vrijstelling vereist: indien voldaan wordt aan de criteria, past deze vorm van horeca binnen de hoofdfunctie.

Detailhandel met ondersteunende horeca

In de detailhandel is er een groeiende behoefte aan mengmogelijkheden van allerlei functies en ondersteunende horeca. Vooral bij ondernemers die vanuit een bijzonder of onderscheidend winkelconcept willen ondernemen. Dat is van belang voor de kwaliteit en aantrekkelijkheid van de detailhandelsstructuur, die door onder meer internetverkoop sterk onder druk staat. Daarom zal bij de bestemming detailhandel de horecaruimte voor kleinere winkels verhoogd worden, waarbij ondergeschikte horeca wordt toegestaan. Daarbij hanteert de gemeente de volgende criteria:

- De horeca is ondergeschikt aan de andere verkopen. De winkel is de belangrijkste activiteit – ook qua omzet – en de horeca-activiteit is bijzaak.
- De winkelbestemming verandert niet; het ziet er bijvoorbeeld niet uit als een cafetaria. De winkel wordt ook niet verhuurd voor feesten, partijen enzovoorts.
- De horecaruimte neemt maximaal 40% (bij bedrijven tot 250 m^2) of maximaal 30% (bij bedrijven vanaf 250m^2 tot 1000 m^2) van het netto vloeroppervlak van de winkel in beslag. Tot het netto vloeroppervlak wordt het deel van de winkel gerekend, dat voor het publiek toegankelijk is. Ruimten voor opslag, privégebruik, toiletten of buitenruimten tellen niet mee. De ruimte achter de toonbank valt niet onder de winkelruimte.
- De horecaruimte is uitsluitend bereikbaar via de ingang van de winkel. Een hoekje met tafels en stoelen mag. Een aparte ingang mag niet.
- Het horecagedeelte in de winkel moet een aaneengesloten gedeelte zijn. Fragmentatie – binnen één winkelpand – waarbij het horecagedeelte is opgedeeld in verschillende horecahoekjes – is niet toegestaan.
- Er mag geen reclame voor het horecagedeelte worden gemaakt. Dit betekent geen posters met bijvoorbeeld 'Broodje bal' of 'Turkse pizza' op het raam, geen reclamebord op straat en geen vermelding op maaltijdbezorgsites.

- De regelgeving voor winkeltijden is leidend. Er vindt geen verkoop plaats (inclusief bezorgen) buiten de normale winkeltijden. De horecagelegenheid in de winkel mag niet langer open zijn dan de winkel.
- De winkel en de horeca-activiteit worden door dezelfde ondernemer geëxploiteerd.
- Er is geen geluidsoverlast. Alleen zachte achtergrondmuziek is toegestaan. Livemuziek is verboden.
- Er moet een toilet voor bezoekers aanwezig zijn.
- Het Activiteitenbesluit milieubeheer is van toepassing. Zo is bijvoorbeeld een goede afzuiginstallatie nodig voor het bakken, en bij gebruik van bestek en servies dat moet worden afgewassen, is een vetafscheider vereist. Kijk voor meer informatie over het Activiteitenbesluit op overheid.nl.
- Voor winkels boven de 1.000 m² bvo geldt dat een ondersteunende horecafunctie kan worden toegestaan op maximaal 20% van het bebouwd oppervlak.

Tot slot is het belangrijk te vermelden dat de Drank en Horecawet detailhandel met alcohol uitsluit.

Ondersteunende verkoop in horecazaken

Naast een sterkere detailhandelsstructuur door ondersteunende horeca in winkels, kan het voorzieningenniveau ook stijgen door ondersteunende verkoop in horecabedrijven toe te staan. Op deze manier ontstaat een gelijk speelveld voor detailhandel en horeca. Daarbij hanteert de gemeente de volgende criteria:

- De verkoopruimte neemt maximaal 40% (bij bedrijven tot 250 m²) of maximaal 30% (bij bedrijven vanaf 250m² tot 1.000 m²) van het netto vloeroppervlak van het horecabedrijf in beslag.
- Geen ter plaatse en vers bereide etenswaren (dus geen afhaalzaakfunctie).
- De winkelruimte is uitsluitend bereikbaar via de ingang van het horecabedrijf. Een hoekje met tafels en stoelen mag. Een aparte ingang mag niet.
- Het winkelgedeelte in het horecabedrijf moet een aaneengesloten gedeelte zijn. Fragmentatie, waarbij het winkelgedeelte is opgedeeld in verschillende hoekjes, is niet toegestaan.
- Er mag geen reclame voor het winkelgedeelte worden gemaakt.

Belangrijk is te vermelden dat de Drank en Horecawet verkoop in combinatie met het schenken van alcohol uitsluit.

Gevelbankje

Voldoende levendigheid, gastvrijheid en bezoekerscomfort zijn belangrijke voorwaarden voor een aantrekkelijke winkelstraat. Zeker in een tijd waarin winkelen steeds meer beleven wordt in plaats van alleen een product kopen. Om de aantrekkelijkheid en gastvrijheid van een winkelstraat te bevorderen, kunnen winkeliers bij ondersteunende horeca het winkelend publiek een zitplaats aanbieden in de vorm van gevelbankjes. Dergelijk bankjes mogen maximaal 0,6 meter uitsteken van de eigen gevel en in totaal maximaal 4 meter breed zijn. Inclusief de benodigde beenruimte is de diepte van een gevelbankje dan maximaal 1 meter. Een gevelbankje mag alleen worden geplaatst indien de vrije doorgang minimaal 1,5 meter bedraagt, zodat er voldoende loopruimte overblijft voor passanten. Om te voorkomen dat gevelzitjes verworden tot plekken van hinder, moeten de gevelzitjes na winkelsluiting worden opgeklapt of binnengezet.

Naast het vergroten van de levendigheid in de (winkel)straat, bieden de gevelbankjes ook rustplekken voor de bezoekers en vergroten ze de sociale controle en veiligheid op straat.
De gevelbankjes zijn dan ook publiek toegankelijk en dus niet uitsluitend beschikbaar voor de klant van de winkel. Actieve bediening is niet toegestaan. Gezien het publieke karakter van een gevelbankje en het feit dat deze niet alleen voor klanten is, wordt deze niet als terras beschouwd. Er hoeft dus ook geen exploitatievergunning voor worden aangevraagd. Op een gevelbankje mag – net als bij ondersteunende horeca – geen reclame worden gemaakt.

Ook horecabedrijven mogen een gevelbankje plaatsen. Hiervoor gelden dezelfde voorwaarden en verplichtingen.

Afhaalzaken

Afhaalzaken – zonder horeca – zijn een bijzondere vorm van detailhandel. In die zin vallen ze buiten de scoop van dit horecakader. Door gebleken kans op hinder zoals afval en parkeerproblemen – is hier wel een exploitatievergunning voor nodig. Het hierna beschreven ruimtelijke toetsingskader is ook op afhaalzaken van toepassing. Van de hierboven beschreven horecacategorieën kennen alleen snelle horeca (C) en lichte horeca (D2) afhaalmogelijkheden. Vanwege de kans op overlast zoals afval, zijn gevelbankjes bij afhaalzaken niet toegestaan.

5. Ruimtelijk Toetsingskader

Uitgangspunten

Het voorliggende Ontwikkelingskader geeft aan hoe de gemeente Utrecht om wil gaan met de vestiging van horeca in de stad. De horeca krijgt hiermee meer ruimte, waarbij de gemeente de mogelijkheid wil behouden om individuele aanvragen van ondernemers te beoordelen.

In de bestemmingsplannen die de gemeente actualiseert, worden de bestaande horecavestigingen bestemd conform de bestaande situatie. Ontwikkelingen in de zin van nieuwe horecavestigingen of uitbreiding van horecavestigingen worden daarin niet meegenomen, tenzij ze voldoende concreet en gewenst zijn. Wijziging van een bestemmingsplan is voor een horeca ontwikkeling niet het meest geschikte instrument, gezien de lange doorlooptijd en hoge kosten.

Nieuwe ontwikkelingen op het gebied van horeca kunnen daarom, mits voldoende concreet en gewenst, beter gefaciliteerd worden met een aanvraag om omgevingsvergunning voor de activiteit "afwijken van het bestemmingsplan" (artikel 4, bijlage 2 van de Bor). De procedure voor deze omgevingsvergunning is beperkt qua tijd en kosten. De voorliggende nota Ontwikkeling Horeca Utrecht 2018 geldt als onderliggend beleid voor het verlenen van de omgevingsvergunning.

Profielen voor deelgebieden

Basis voor het horecabeleid zijn de profielen per deelgebied. Bij initiatieven wordt beoordeeld of het initiatief past binnen het profiel van het deelgebied. Vervolgens wordt specifiek gekeken naar de locatie (pand, situatie, omgeving) en naar de actuele situatie in het deelgebied. Zo kan het voorkomen dat na een aantal nieuwe ontwikkelingen in een deelgebied een situatie is ontstaan die verdere groei van horeca onwenselijk maakt, ook als dat wel past in het profiel.

Blauwe zones in binnenstad: ja mits en nee tenzij

Voor de binnenstad zijn deze profielen nader uitgewerkt met zoneringen (blauwe lijnen). De zones geven de preferente ontwikkelingsgebieden aan. Voor initiatieven binnen een deelgebied, maar buiten de zone, kan slechts bij uitzondering een omgevingsvergunning worden verleend. Kortweg gesteld geldt voor horeca-initiatieven binnen een blauwe lijn "Ja, mits", terwijl voor de overige delen van het benoemde deelgebied het uitgangspunt is "Nee, tenzij".

Criteria

Hieronder zijn de criteria opgenomen waaraan initiatiefnemers moeten voldoen, wil men kans maken op het succesvol doorlopen van een vergunnings- of wijzigingsprocedure. De criteria zijn indicatief. Het college moet namelijk alle relevante belangen tegen elkaar afwegen. Bovendien kunnen belanghebbenden in de procedure hun zienswijze bij het college kenbaar maken zodat een heroverweging kan plaatsvinden.

Aan de hand van de volgende criteria vindt een afweging plaats of de horeca zich mag vestigen of niet:

1. De aanvraag moet passen binnen het opgestelde ruimtelijk profiel. De mogelijke ontwikkelingslocaties zijn geconcretiseerd in de profielen. Daar waar binnen het deelgebied

blauwe zones zijn gemarkeerd, geldt het profiel uitsluitend voor de blauwe zones. Daar waar geen zones zijn aangegeven, geldt het profiel voor het gehele omschreven gebied.

2. Daarnaast wordt getoetst aan de volgende ruimtelijke criteria:
   - Het profiel van de straat of de weg waaraan het nieuw te vestigen horecabedrijf is gelegen en de functie van die weg, doorgaand of niet. In smalle, doorgaande straten is in principe concentratie van horeca A, B en C niet toegestaan.
   - De bereikbaarheid van het gebied of pand en toegankelijkheid van het horecabedrijf zelf (vooral bevoorrading) mede in relatie tot de venstertijden voor het bevoorraden;
   - Mogelijkheden voor parkeren in de omgeving (noodzaak is afhankelijk van het horecatype). De parkeernormen worden indicatief gehanteerd, omdat in sommige gevallen (bijvoorbeeld bij grotere doorgaande wegen met veel gemengde functies en in de binnenstad) andere (economische) belangen kunnen prevaleren. Dit speelt vooral een rol in relatie tot de kenmerken van bepaalde horecacategorieën, zoals: verkeersaantrekkende werking en bezoekersfrequentie in relatie tot openingstijden van het horecabedrijf. Naast autoparkeren, kan ook fietsparkeren hierbij in beschouwing worden genomen. Indien ook wordt bezorgd, moet er voldoende ruimte op de openbare weg zijn om de bezorgvoertuigen te stallen.
   - De schaal van de beoogde functie moet passend zijn binnen de directe omgeving. Hierbij dient ook te worden gekeken naar het effect van de achterkant van de horecagelegenheid op de woonomgeving.

3. De vestiging mag er niet toe leiden dat de looproutes naar en voorlangs winkels of binnen andere concentraties worden aangetast. Het gaat daarbij om het straatbeeld van winkelconcentraties, geen onaanvaardbare doorbrekingen van de winkelpuien, geen aantasting van het winkelconcentratiegebied en of het woon- en leefklimaat van het betreffende gebied.

4. Het behoud van het monumentale karakter van het pand of het beeldbepalend karakter van het pand of het straatbeeld. Hierbij wordt onder meer beoordeeld of het pand met inachtneming van de monumentale status zodanig kan worden verbouwd, dat het ook kan voldoen aan normering op het gebied van geluid en geur.

5. Voor sommige bedrijven is volgens de Wet milieubeheer een akoestisch onderzoek en een extern veiligheidsonderzoek vereist. De rapportage hiervan wordt bij de omgevingsvergunning beoordeeld. Een nieuw te vestigen restaurant, met woningen binnen 30 meter, dient onder andere aan te geven op welke wijze de keukendampen worden afgevoerd. Indien een bij dat horecabedrijf behorend terras niet past in het bestemmingsplan, zal op basis van een geluidsonderzoek (stemgeluid) moeten worden vastgesteld hoeveel overschrijding van de geluidsnorm in dat gebiedsdeel acceptabel is. Op het Neude is bijvoorbeeld een hogere overschrijding acceptabel dan in een typische woonomgeving. Stemgeluid is overigens niet geregeld in de Wet milieubeheer, maar speelt een rol bij het aantonen van een goede ruimtelijke ordening bij afwijken van het bestemmingsplan.

Bij een aanvraag voor de vestiging van een horecabedrijf spelen de volgende aanvullende aandachtspunten:

- Een pand moet, al dan niet na verbouwing, voldoen aan de eisen inzake de Brandveiligheid (melding brandveilig gebruik is noodzakelijk).

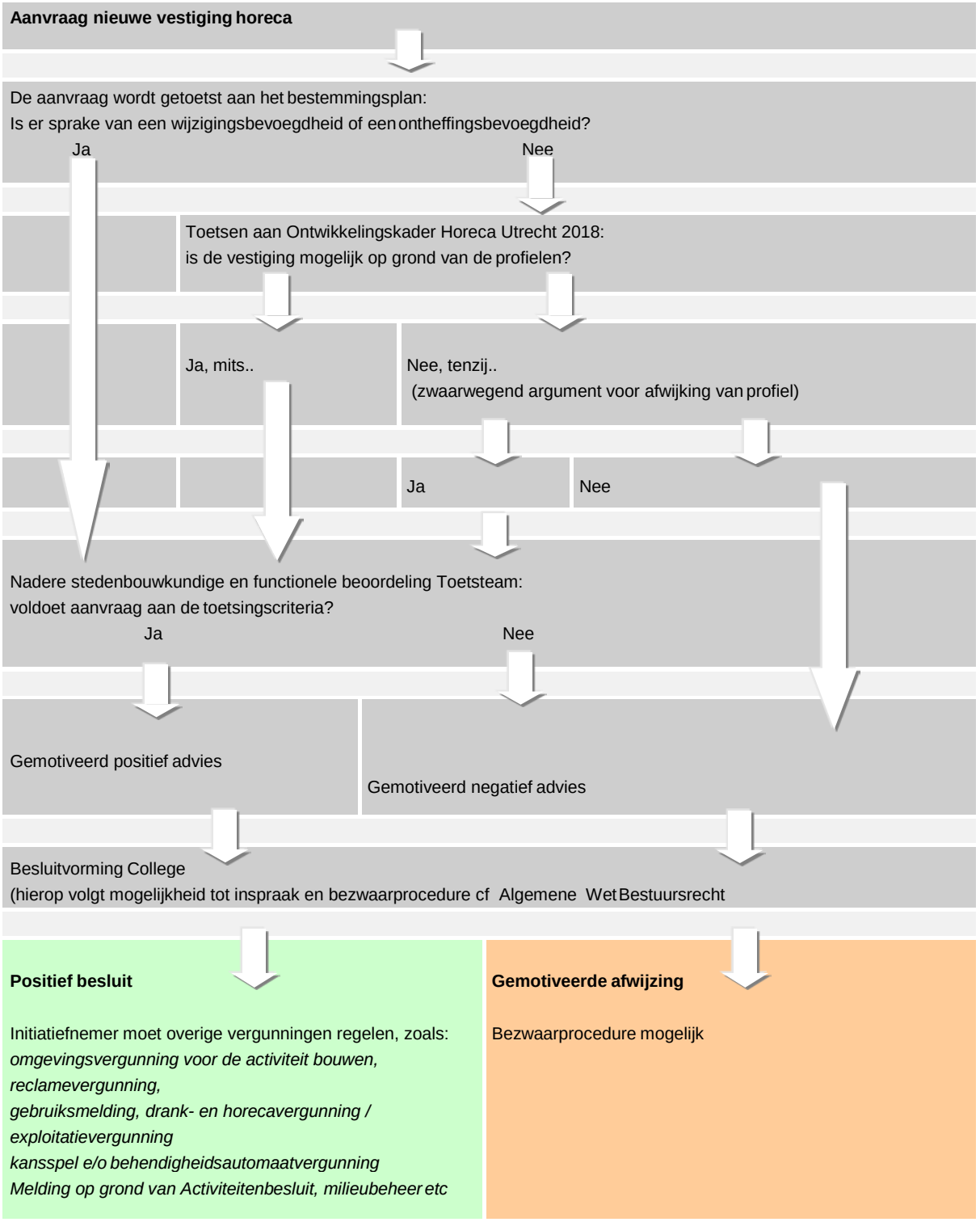
- Bij het schenken van alcohol zijn de inrichtingseisen van de Drank- en Horecawet van toepassing.
- Bij afwijking van het bestemmingsplan dient er een planschadeovereenkomst te worden gesloten door de aanvrager met de gemeente.

6. Indien de woonomgeving en de openbare ruimte het toelaat, is in de regel bij een horecavestiging een terras mogelijk. Het bestemmingsplan en het terrassenreglement zijn daarvoor het toetsingskader. Daarbij geldt dat:

    - In typische winkelstraten in het stadscentrum wordt de toegankelijkheid en het karakter van deze straten beschermd. Het toestaan van terrassen op de openbare weg zal hier niet, dan wel terughoudend, worden toegestaan.

    - Door het toegenomen aantal bezoekers aan de Utrechtse binnenstad (inmiddels 29 miljoen per jaar) zal op termijn niet kunnen worden ontkomen aan maatregelen die de doorstroming van deze bezoekers kunnen waarborgen. Dit kan consequenties hebben voor alle uitstallingen, terrassen en standplaatsen in de voetgangersgebieden en / of gebieden waar de positie van en ruimte voor de voetganger en het ruimtelijk economisch functioneren aanzienlijk onder druk staat.

Stappenplan aanvragen horeca

6. Profielen

Bij het herzien van de profielen voor het OHU 2018 zijn het algemene principe en werking van de profielen van het OHU 2012 gehandhaafd en aangepast aan de voorgaande beleidslijnen.

Bij de aanpassing van het horecakader is gekozen om de 8 binnenstadprofielen uit het OHU 2012 om te zetten naar 5 centrumkwartieren: Domkwartier, Stadhuiskwartier, Vredenburgkwartier, Universiteitskwartier en Museumkwartier. Het gebruik van kwartieren vergroot de vindbaarheid en herkenbaarheid van onderscheidende gebieden in de binnenstad. Bijvoorbeeld in de bewegwijzering naar het centrum en op de nieuwe plattegronden in en rond de binnenstad. De verdere ontwikkeling en uitwerking van deze kwartieren door de partners van Centrum Management Utrecht (CMU) en andere direct betrokkenen wordt door de gemeente Utrecht ondersteund en moet er toe leiden dat er voor ieder kwartier een eigen profiel of identiteit ontstaat, waardoor doelgroepen meer gebonden worden. Dit geldt zowel voor bezoekers als voor ondernemersdoelgroepen.

Dit betekent dat :

- Voormalig profiel 1'Binnenstad Centrum' grotendeels is opgegaan in het nieuwe profiel Stadhuiskwartier. Vismarkt en Domstraat zijn opgenomen in het nieuwe profiel Domkwartier.
- Voormalig profiel 2 'Kernwinkelgebied' is grotendeels opgegaan in het Vredenburgkwartier. Zadelstraat en Lijnmarkt zijn opgenomen in Domkwartier en Oudegracht Oostzijde is opgenomen in het Stadhuiskwartier.
- Voormalig profiel 3 'Stationsgebied Jaarbeurs' is opgenomen in het Vredenburgkwartier. Voor het Beurskwartier geldt nog geen eigen profiel maar is vastgelegd in ontwikkelovereenkomsten.
- Voormalig profiel 4 'Kenniskwartier' is opgegaan in het Universiteitskwartier.
- Voormalig profiel 5 'Tolsteegbrug, Oosterkade en Westerkade' is opgegaan in het Museumkwartier.
- Voormalig profiel 6 'Mariaplaats' is opgegaan in het Domkwartier.
- Voormalig profiel 7 'Wijk C en Oudegracht Noordwest' is grotendeels opgegaan in Vredenburgkwartier. Oudegracht Noordoostzijde valt nu in het Universiteitskwartier.
- Voormalig profiel 8 'Domplein, Wed en Museumkwartier' is nu verdeeld over Domkwartier en Museumkwartier.

Nader in te vullen: mogelijke toevoeging ontwikkellocaties concept profielen binnenstad

Voor de binnenstad zijn nieuwe conceptprofielen gemaakt om de in hoofdstuk 1 en 2 genoemde trends, ontwikkelingen en groei van de stad beter te kunnen faciliteren. Bewoners gaven echter aan dat zij veel overlast in de binnenstad ervaren, onder andere van horeca. Er is dan ook voor gekozen om eerst met bewoners, ondernemers en ander geïnteresseerden in gesprek te gaan om deze overlast te inventariseren. Daarna wordt bekeken of, en zo ja welke locaties en categorieën in aanmerking komen voor nieuwe ontwikkellocaties. Daarbij is een balans tussen levendigheid en leefbaarheid van groot belang. Uitgangspunt voor mogelijke nieuwe locaties zijn de concept profielkaarten en -tabellen zoals weergegeven in bijlage 1.

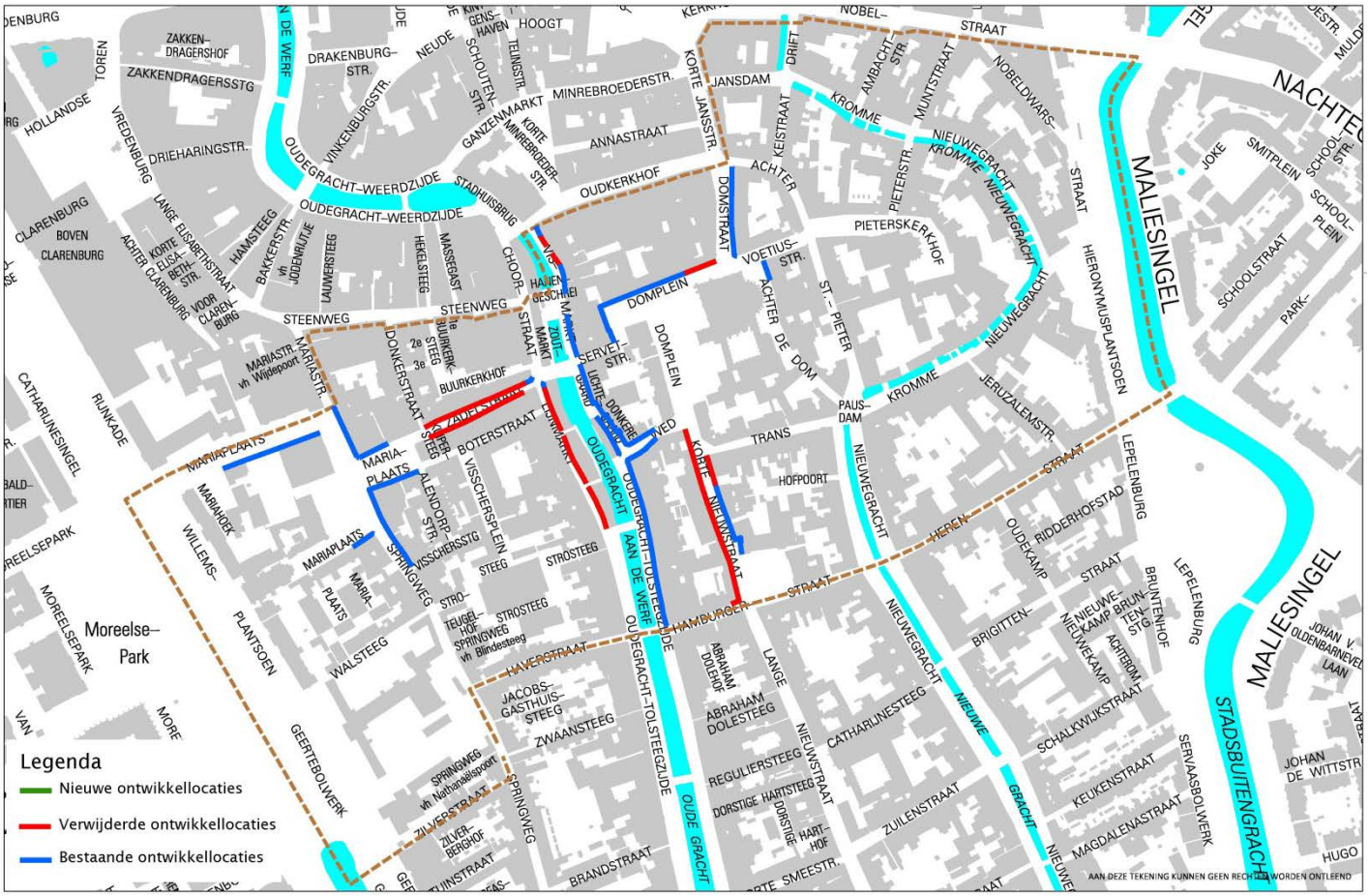
Profiel 1: Domkwartier

Ontwikkelingsvisie

Belangrijke kenmerken van het Domkwartier zijn: historisch, persoonlijk, kleinschalig en bezinning. Belangrijke uitgangspunten voor de ontwikkeling van horeca in dit kwartier zijn de effecten van de nieuwe verbeterde centrale looproute Station/ Moreelsebrug – Mariaplaats – Zadelstraat – Domplein en de mogelijke uitbreidingen van het voetgangersgebied in dit kwartier van de Stadhuisbrug tot aan de Hamburgerstraat. Door meer ruimte en prioriteit te geven aan de voetganger verbetert het verblijfsklimaat enorm. De verdeling en clustering van de belangrijkste voorzieningen in dit kwartier zijn de afgelopen jaren duidelijker geworden en worden met deze looproute verder versterkt. De horecaplekken zijn geconcentreerd op Mariaplaats, 't Wed, (westhoek), Domplein en (in mindere mate) de Vismarkt. Winkelfuncties zijn geconcentreerd in de Zadelstraat, Mariastraat en de Lijnmarkt. In het Domkwartier kiezen we bewust voor verdere concentratie van functies: geen uitbreiding van horeca op de Lijnmarkt en Zadelstraat. Aangezien de woonfunctie aan de Korte Nieuwstraat Westzijde dominant is, zijn de uitbreidingslocaties hier weggehaald.

In dit gebied zijn terrasbeperkingen van toepassing voor het meest zuidelijke deel van de Oudegracht aan de Werf.

Ontwikkelingsrichting Domkwartier

Ontwikkelingsrichting Domkwartier

Ontwikkellocaties gelijk aan OHU 2012:	*Toegestane categorie*
1. Mariaplaats	D1, D2
2. Springweg Oostzijde	D1, D2
3. Oudegracht Oostzijde (m.u.v. deel Vismarkt)	D1, D2
4. Domplein Westhoek en Noordzijde	D1, D2
5. Domstraat Oostzijde	D1, D2
6. Korte Nieuwstraat Oostzijde	D1, D2
Ontwikkellocaties verwijderd t.o.v. OHU 2012	
Korte Nieuwstraat Westzijde	
Domplein hoek Domstraat	
Zadelstraat	
Lijnmarkt Oostzijde	
Vismarkt	

Profiel 2: Stadhuiskwartier

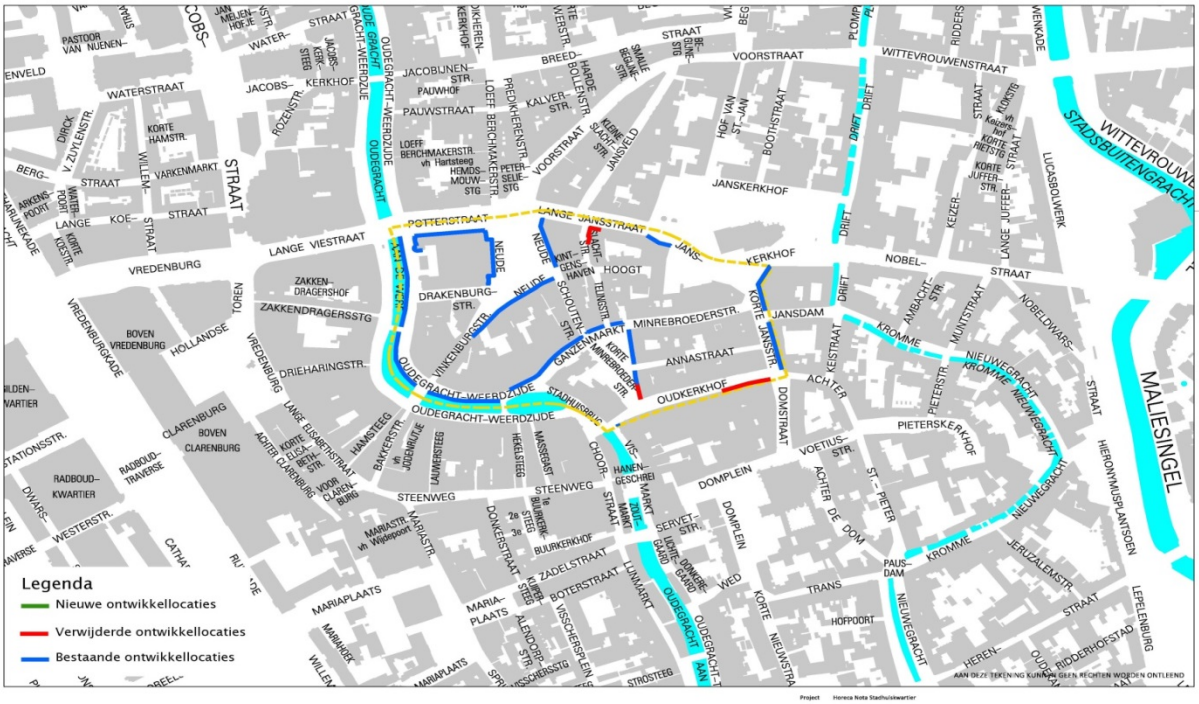
Ontwikkelingsvisie

Het Stadhuiskwartier kenmerkt zich door twee levendige horecapleinen de Neude en Stadhuisplein en bijzondere winkelstraten, zoals Oudkerkhof en Schoutenstraat. De Oudegracht Oostzijde met een mix van (nieuwe) winkels en horeca en het Stadhuis fungeren als icoon voor dit kwartier. Een druk en gezellig kwartier, waarbij zich in de aanpalende straten in toenemende mate winkels, bedrijfjes en foodconcepten met een licht profiel vestigen. Ook hier kiezen we voor een concentratie van winkelfuncties in de winkelstraten, met voldoende ruimte voor de voetgangers. In deze typische winkelstraten in de binnenstad wordt de toegankelijkheid voor bezoekers en zichtbaarheid van de winkels beschermd. Terrassen op de openbare weg zullen hier niet dan wel terughoudend worden toegestaan.
De ontwikkeling van een gastvrij en toegankelijk Stadhuis kan o.a. door ruimte te bieden aan additionele lichte horeca passend bij het karakter van het Stadhuis. Hierdoor zijn uitbreidingsmogelijkheden voor horeca in het Stadhuis in dit Ontwikkelingskader niet meer nodig.

Tot slot zal de aankomende jaren het Postkantoor worden opgeleverd, waardoor onder andere de horecaruimte op de Neude wordt vervolmaakt en er meer ruimte is voor zelfstandige horeca. Dit laatste geldt ook voor de bibliotheek met aanverwante programmering, zoals het Auditorium. Ook hier is ruimte voor zelfstandige horeca binnen de schaal van de activiteiten van de Bibliotheek. De blauwe zonering voorlangs de Potterstraat uit het OHU 2012 is verlengd over de gehele plint, en om de hoek Oudegracht als mogelijke entree naar Auditorium. In tegenstelling tot het gedeelte van het Postkantoor aan de Neudezijde (hier is maximaal B mogelijk) is aan de zijde Oudegracht/ Potterstraat maximaal D1 mogelijk.

B ij het nieuwe winkeldeel aan Oudegrachtzijde is alleen ondersteunende horeca mogelijk.. Aan de werfzijde is wel uitbreiding van horeca toegestaan, op basis van de huidige mogelijkheden.

Ontwikkelingsrichting Stadhuiskwartier

Ontwikkelingsrichting Stadhuiskwartier

Ontwikkellocaties gelijk aan OHU2012	*Toegestane categorie*
1. Neude (inclusief Postkantoor Neudezijde)	B, D1, D2
2. Postkantoor Oudegrachtzijde	D1, D2
3. Oudegracht aan de werf	D1, D2
4. Vinkenburgstraat aan oneven zijde tot en met huisnummer 15	D2
5. Ganzenmarkt/ Korte Minrebroederstraat	B, C, D1, D2
6. Hoek Lange Janstraat – Janskerkhof	D1, D2
7. Korte Janstraat Oostzijde	D1, D2
Ontwikkellocaties verwijderd t.o.v. OHU2012	
Oudkerkhof	
Hoek Lange Janstraat – Slachtstraat	

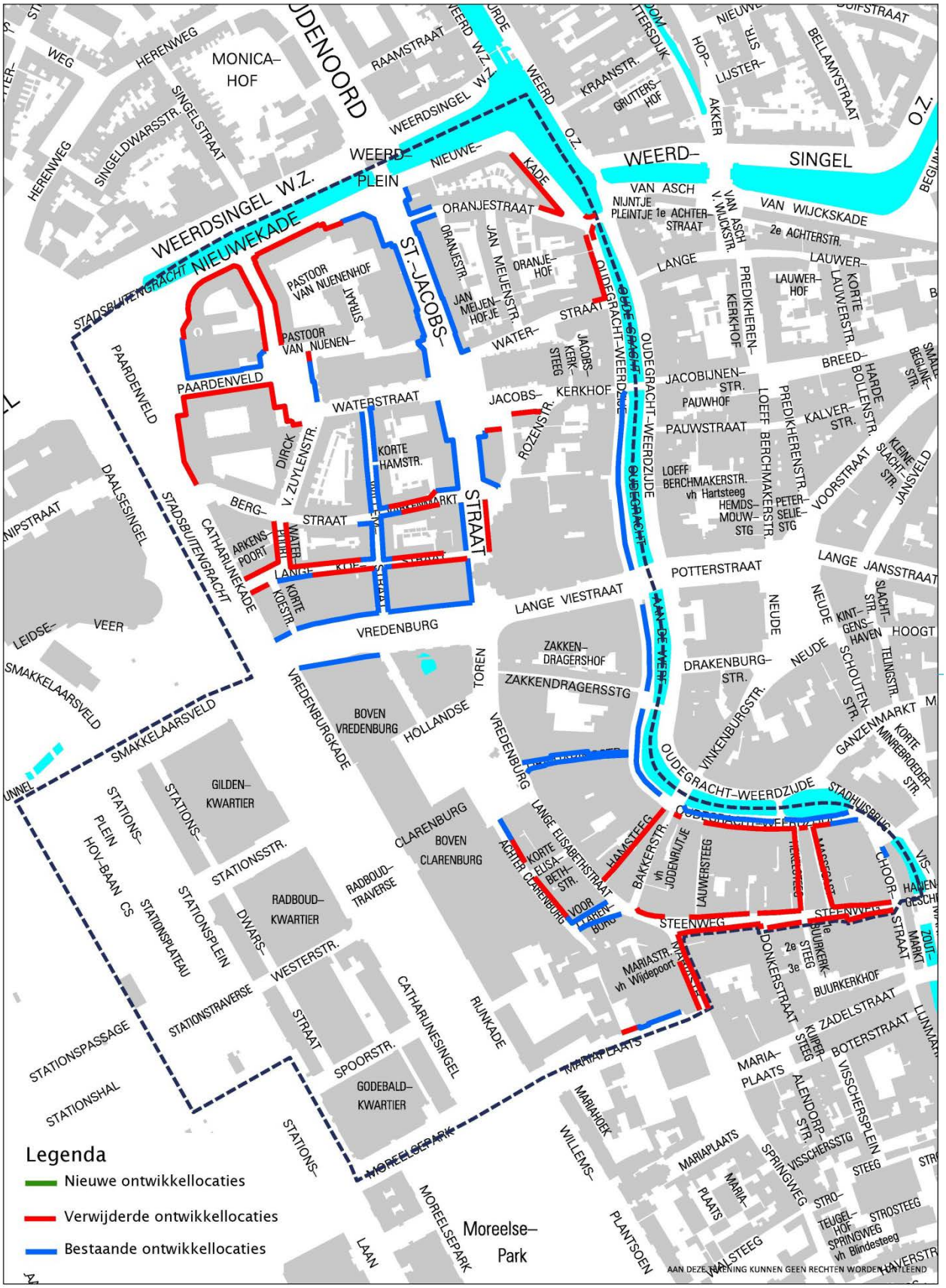
Profiel 3: Vredenburgkwartier

Ontwikkelingsvisie

Het Vredenburgkwartier kenmerkt zich door het belangrijkste en meest uitgebreide winkelaanbod van de stad en regio. Dominant is de winkelfunctie, die de aankomende jaren verder zal versterken. In dit gebied bevinden zich de belangrijkste winkelformules op het gebied van mode. De huurprijzen liggen hier relatief hoog, structurele leegstand komt niet voor en hier verblijven de meeste bezoekers aan het centrum. Hier ligt de kern van het winkelgebied waar het aantal bezoekers sinds jaren weer toeneemt en met de opening van Hoog Catharijne zal doorgroeien van 26 miljoen bezoekers in 2016 naar 37 miljoen bezoekers in 2025. Rondom dit kerngebied bevinden zich horecavoorzieningen. Uitbreiding van horeca in het kernwinkelgebied is in veel straten niet meer mogelijk. Concentratie op de lokale, regionale en nationale winkelfunctie is hier de prioritaire ontwikkelrichting. In deze typische winkelstraten in de binnenstad wordt de toegankelijkheid en zichtbaarheid van de winkels beschermd. Het toestaan van terrassen op de openbare weg zal hier niet dan wel terughoudend worden toegestaan. Terrassen zullen in het voetgangersgebied enkel in overleg met de gemeente worden gerealiseerd, ook in de straten die vanaf 2018 deel gaan uitmaken van het voetgangersgebied. Daarbij weegt een goede doorstroom van bezoekers zeer zwaar mee. Horecaontwikkeling kan alleen plaatsvinden op de huidige concentratie plekken, zoals Drieharingstraat, Voor Clarenburg, Mariaplaats

Wijk C vormt in dit kwartier een bijzondere locatie. Was hier in het verleden nog veel ruimte voor uitbreiding van horeca, in het nieuwe kader 2018 zal die ruimte sterk ingeperkt worden naar alleen de huidige winkelstraten of straten met reeds aanwezige horeca. In straten waar het woonkarakter dominant is, is uitbreiding van horeca niet toegestaan. In het Vredenburgkwartier zal dit ook gelden voor het noordelijk deel van de Oudegracht Westzijde. Bij de sluizen aan de Bemuurde Weerd Oostzijde blijft de vergunningenruimte uit het OHU 2012 van kracht.

Ontwikkelingsrichting Vredenburgkwartier

Ontwikkelingsrichting Vredenburgkwartier

Ontwikkellocaties gelijk aan OHU 2012	*Toegestane categorie*
1. Paardenveld Nieuwekade	D1, D2
2. Kroonstraat	D1, D2
3. Willemstraat	D1, D2
4. St Jacobstraat	B, C, D1, D2
5. Vredenburg Noordzijde	B, C, D1, D2
6. Lange Koestraat hoek Korte koestraat	D1, D2
7. Bemuurde Weerd Oostzijde bij sluizen	D1, D2
8. Oudegracht aan de werf	D1, D2
9. Drieharingstraat en hoek Vredenburg	B, D1, D2
10. Voor Clarenburg	D2
11. Achter Clarenburg hoek Vredenburg	D2
12. Mariaplaats Noordzijde	D1, D2
Ontwikkellocaties verwijderd t.o.v. OHU 2012	
Kroonstraat noord	
Nieuwe kade noord- en oostzijde	
Varkensmarkt	
Lange Koestraat	
Waterpoort	
Jacobskerkhof	
Oudegracht Noordzijde en aan de werf	
Achter Clarenburg	
Hamsteeg	
Hekelsteeg	
Massegat	
Oudegracht van Bakkersbrug richting stadhuis	
Steenweg	
Mariastraat	

Profiel 4: Museumkwartier

Ontwikkelingsvisie

Binnen het Museumkwartier is een aantal bijzondere ontwikkelingen gaande, die gevolgen hebben voor het ruimtelijk en economisch functioneren en de voorzieningen binnen dit kwartier. De opening van Station Vaartsche Rijn met nieuwe bezoekersstromen van en naar de binnenstad hebben op korte termijn al direct effect op de voorzieningen aan het Ledig Erf, de Westerkade, de Tolsteegbarrière, Twijnstraat, Oudegracht Zuidzijde en het Nicolaaskerkhof. Het Nijntjemuseum groeit door als publiekstrekker van formaat en ook de nieuwe programmering van Oudegracht 245 zal een belangrijke stepstone worden voor bezoekers aan het centrum. We verwachten hier een verdere toename van bezoekers, die zich lopend of op de fiets van en naar het centrum bewegen. De Twijnstraat zal hiervan profiteren en haar profilering als foodwinkelstraat met een sterke verblijfsfunctie in het zuidelijk deel versterken. Ook de verschillende voorzieningen langs de Oudegracht en de Lange Smeestraat zullen profiteren van deze ontwikkelingen. Horeca en foodservices sluiten aan bij de behoeften van bewoners en bezoekers in het zuidelijk deel van het centrum.

Het Museumkwartier kent gebieden waar de woonfunctie belangrijk is. Hier staan we geen ontwikkellocaties voor horeca toe. De uitbreidingsmogelijkheden uit het horecakader 2012 aan de Lange Nieuwstraat worden daarom verwijderd.

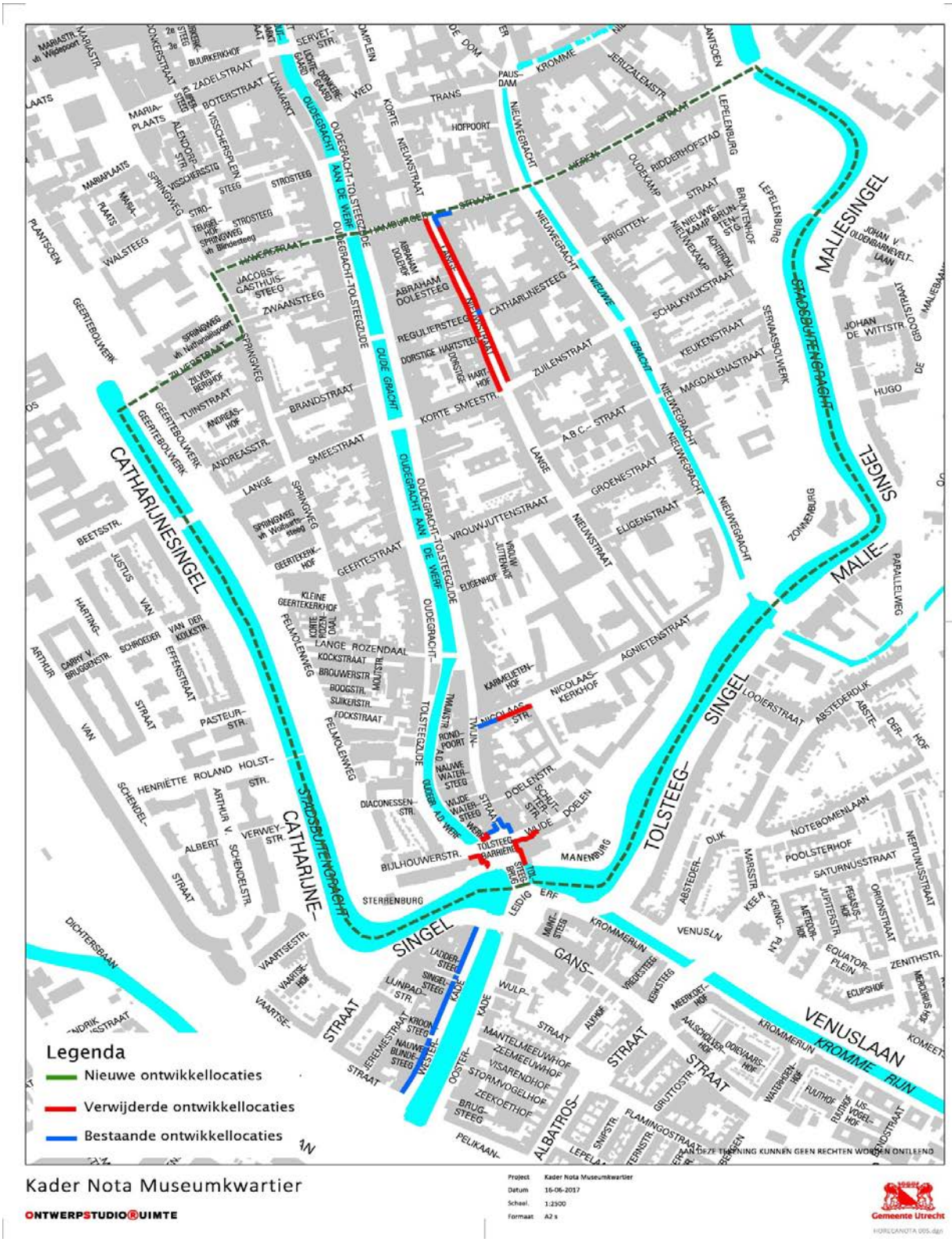
Het bestemmingsplan plan voor Oudegracht 245 (voorheen Tivoli) is inmiddels aangepast. Hier is nu horecaruimte mogelijk uitsluitend voor de categorie D1 en D2.

In dit gebied gelden extra terrasbeperkingen. De terrassen bij de musea zijn gebonden aan de openingstijden van de musea. Aan de Oudegracht zijn ten zuiden van de Hamburgerstraat geen terrassen toegestaan en ook gelden extra terrasbeperkingen voor de Twijnstraat aan de werf.

Ontwikkelingsrichting Museumkwartier

Ontwikkellocaties gelijk aan OHU 2012	*Toegestane categorie*
1. Twijnstraat (Zuidelijke punt)	D1, D2
2. Westerkade	Maximering één D2
3. Hoek Lange Nieuwstraat – Hamburgerstraat	D1, D2
Ontwikkellocaties verwijderd t.o.v. OHU 2012	
Lange Nieuwstraat	
Nicolaasstraat Zuidzijde	
Tolsteeg barrière	

Ontwikkelrichtingen Museumkwartier

Profiel 5: Universiteitskwartier

Ontwikkelingsvisie

Het Universiteitskwartier kan in toenemende mate rekenen op een grote populariteit onder de jongere bezoeker en bewoner. Vooral de Voorstraat en de aanpalende straten zitten in de lift. Een levendig kwartier waar kleinschalige, bijzondere en ambachtelijke detailhandel de boventoon voeren, in combinatie met allerlei foodconcepten en services. Een kwartier met een unieke verblijfsfunctie en grote sociale cohesie voor de studenten van de Universiteit en de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht (HKU). De herinrichting van de Voorstraat kan een impuls betekenen voor deze dominante verblijfsfunctie en vraagt meer ruimte voor voetgangers en fietsers. Gevolg is een toename van horecavoorzieningen en detailhandel, met ondersteunde horeca en andere kleinschalige foodconcepten. Echter, door de snelle toename van horeca de afgelopen jaren in de Voorstraat, dreigt de balans van horeca – detailhandel in deze straat door te slaan. Daarom staan we hier voor de aankomende jaren slechts een beperkt aantal nieuwe vergunningen toe op plekken waar de balans horeca en detailhandel dit nog toelaat. Ook de City bioscoop kan, afhankelijk van de concrete invulling, de mogelijkheid krijgen voor een horecavergunning.

Ontwikkelruimte voor horeca in de Hardebollenstraat is vastgelegd in de bestemmingsmogelijkheden bij de ontwikkeling van de in verkoop zijnde panden van de gemeente. Hierdoor is het niet nodig om uitbreidingsmogelijkheden voor horeca in de Hardebollenstraat in dit Ontwikkelingskader op te nemen.

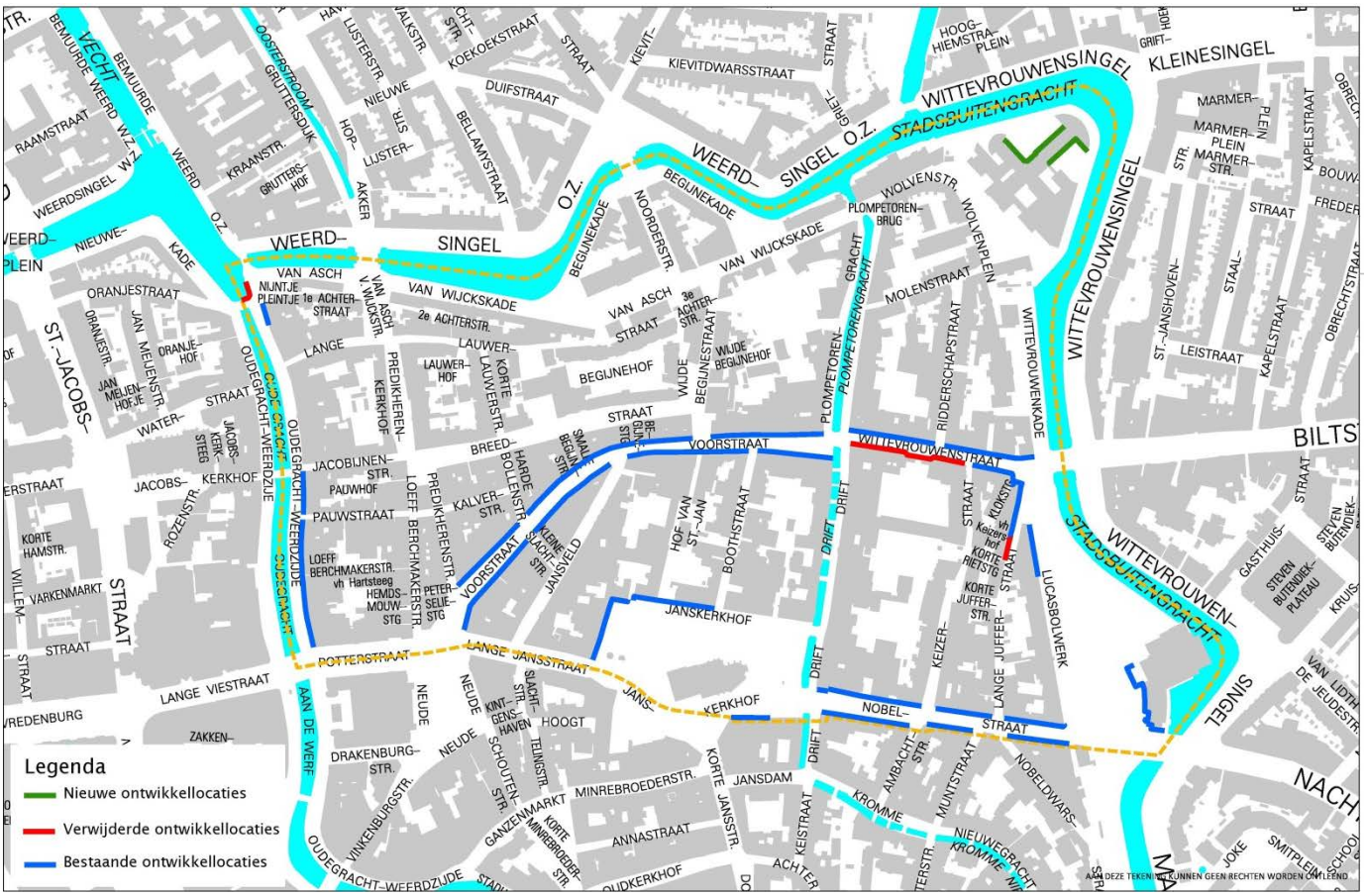
De oud gevangenis aan het Wolvenplein zal in de nabije toekomst een belangrijke functie vervullen bij de verdere identiteitsontwikkeling van het Universiteitskwartier. Het zal nog wel enige tijd vergen voor de plannen concreet worden, maar vooruitlopend hierop willen we de mogelijkheid open houden om hier horeca te starten als onderdeel van de gehele ontwikkeling van het complex. In de Nobelstraat kent de horeca vooral een avond- en nachtfunctie en het Janskerkhof is met horeca en terrassen een aantrekkelijk plein voor bezoekers aan het centrum. Dit plein zal zich kunnen doorontwikkelen naar een ontmoetingsplein voor studenten, verenigingen en anderen, die de unieke sfeer van dit plein waarderen.

Ontwikkelingsrichting Universiteitskwartier

Ontwikkellocaties gelijk aan OHU 2012	*Toegestane categorie*
1. Voorstraat	max.één D1, max. vier D2
2. Wittevrouwenstraat	D2
3. Janskerkhof	D1, D2
4. Nobelstraat	D1, D2
5. Lucas Bolwerk en deel Lange Jufferstraat	D1, D2
6. Oudegracht Oostzijde Zuid	D1, D2
7. Oudegracht nummer 2	D1, D2
Nieuwe ontwikkellocatie	
Wolvenplein gevangeniscomplex	*
Ontwikkellocaties verwijderd t.o.v. OHU 2012	
Hoek Drift – Wittevrouwenstraat	

* Voor het Wolvenplein geldt dat we op voorhand de komst van horeca op het Wolvenplein niet willen uitsluiten. Of horeca daadwerkelijk gewenst is en welke categorie dit dan betreft, is echter nog niet duidelijk. Met bewoners en de ontwikkelende partij wordt bekeken welke invulling hier het beste past. Daarom is er wel een zonering aangegeven in het Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2018, maar is daar geen categorie aangekoppeld. Definitieve besluitvorming hierover vindt plaats bij het vaststellen van het bestemmingsplan voor het Wolvenplein door de gemeenteraad.

Ontwikkelingsrichting Universiteitskwartier

Profiel 6: Stationsgebied/ Beurskwartier

Ontwikkelingsvisie

Het Stationsgebied / Beurskwartier is een hoogstedelijk gebied met veel reuring, dat vraagt om goede, sfeerbepalende horecaconcepten voor zowel overdag als 's avonds en voor verschillende doelgroepen. Het Stationsgebied maakt een volgende stap in haar ontwikkeling naar de geplande grootschalige en nationale ontwikkeling. In het Beurskwartier past een diverse horecastructuur, waar naast de reguliere lichte en middelzware horeca ook ruimte kan zijn voor grootschalige horecaconcepten. En, binnen de mogelijkheden, zelfs ook voor zwaardere horecaconcepten. Juist rond het Centraal Station is in combinatie met andere leisure functies, zoals theater, bioscoop, congressen, hotel en beurzen een groeimogelijk naar een uitgaansgebied. Bij horecamogelijkheden redeneren we vanuit looplijnen en categorieën met een maximum aan de totale omvang van horeca in het gebied.

Ontwikkelingsrichting Stationsgebied / Beurskwartier

Horeca categorie	Profiel
A Discotheken en zaalverhuur	Het Stationsgebied is een van de weinige plekken in de stad, waar uitbreiding van horeca A is toegestaan. Op het Jaarbeursterrein en aan de rand van Hoog Catharijne. In combinatie met andere grootschalige leisurefuncties groeit hier het tweede uitgangsgebied van de stad.
B Cafés	Hoewel het aantal cafés landelijk en ook in de stad afneemt, is er wel ruimte voor toevoeging, zeker in combinatie met andere leisure functies. Cafés bij de grootschalige leisure en als onderdeel van looplijnen.
C Fastfood	De fastfoodsector groeit en zal blijven groeien. Juist in het Stationsgebied is er behoefte aan deze zaken met relatief beperkt oppervlak, maar hoge 'turn-over'.
D1. Restaurants	Restaurants zijn de groeisector van Nederland in de horeca en het aantal neemt ook in Utrecht toe. De binnenstad is van oudsher meer de plek waar mensen op zoek gaan naar restaurants en dat zal zo blijven. Maar de balans zal wel anders worden. Al jarenlang worden aan de Jaarbeurszijde van het station vele maaltijden verstrekt in een atmosfeer die niet aan kwaliteit overhoudt. In de toekomst zal dat anders zijn en zullen ook in Stationsgebied restaurants een prominentere plaats innemen. Ruimte voor in het hele gebied, vooral aan de randen en waar wonen en werken elkaar raken.
D3. Dag en avondhoreca	Een belangrijke groeisector in de horeca en kenmerkend voor het Stationsgebied, zeker in relatie tot het vervoerknooppunt en de winkelfunctie. Zeker ruimte voor langs de looplijnen.
Totaal volume (bandbreedte)	8.500 m2 bvo tot 12.000 m2 bvo

Belangrijke looplijnen

- Vanuit achterzijde Jaarbeursterrein- Westplein- naar Kop van Lombok
- Langs Smakkelaarsveld over de Catharijnesingel naar Vredenburg/Viestraat (zie ook Vredenburgkwartier)
- Langs Smakkelaarsveld, langs de Singel naar Wijk C (Zie ook Vredenburgkwartier)
- Centraal Station – Nieuwe Stationsstraat – Moreelsepark – Mariaplaats
- Centraal Station – Nieuwe Stationsstraat – Smakkelaarsveld – Vredenburg
- Centrumboulevard: Vredenburg – door Nieuw Hoog Catharijne/Stationstraverse – OV terminal – Jaarbeursplein/Beatrixgebouw – Jaarbeursterrein
- Stadscorridor: Graadt van Roggenweg – de Leidsche Rijn – Vredenburg

Profiel 7: Gemengde doorgaande wegen

Ontwikkelingsvisie

De binnenstad ‘klapt zich uit’. De radialen en andere doorgaande wegen met gemengde retailfuncties zijn de levendige toegangsaders tot het hart van de stad.

Ontwikkelingsrichting gemengde doorgaande wegen

In de radialen en andere doorgaande wegen met gemengde retailfuncties wordt uitbreiding van horeca D1, D2 of D3 mogelijk gemaakt. Zwaardere horeca dan D1, D2 ofD3 is altijd maatwerk. Integrale beoordeling en advisering van aanvragen voor vergunningen vindt plaats in het toetsteam Afwijkings-vergunning. Onderstaande opsomming is niet limitatief. Dat wil zeggen dat op plekken aan de rand van de stad en op de in- en uitgaande wegen altijd maatwerk geleverd wordt bij een horeca-aanvraag. De belangrijkste vragen daarbij zijn: hoe verhoudt de horeca zich tot de bestaande detailhandel en horeca? En in hoeverre verwachten we dat de leefbaarheid van de buurt/ wijk onder druk komt te staan door toevoeging van horeca?

De bewijslast is wel omgekeerd: als de doorgaande weg hieronder genoemd wordt, is toevoeging van horeca mogelijk, tenzij er zwaarwegende redenen zijn om dat niet te doen (te beoordelen door de gemeente). Als de radiaal/ poort hier niet genoemd wordt, is uitbreiding van horeca niet uitgesloten, maar geldt een 'nee, tenzij…' beleid. Hierin weegt het College de verschillende belangen en zal het de georganiseerde omwonenden en ondernemers om advies vragen.

Ontwikkelingslocaties

De volgende radialen, doorgaande wegen en poortgebieden worden als zodanig aangemerkt:

- Biltstraat
- Nachtegaalstraat/ Burgemeester Reigerstraat
- Jacobsstraat/ Oudenoord
- Adriaan van Ostadelaan
- Kop van Lombok
- Rotsoord
- Cartesiusgebied
- Van Zijstweg
- Vleutenseweg
- Croeselaan/ Rijnlaan
- Oudenoord
- Adelaarstraat/ Willem van Noortstraat
- Vondellaan
- Gansstraat en Koningsweg

Profiel 8: Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern

Ontwikkelingsvisie

Leidsche Rijn Centrum is volop in ontwikkeling. In 2018 gaan mensen hier wonen, winkelen en werken. Het wordt een levendig centrum en biedt de bewoners en bezoekers straks een complete mix van voorzieningen met winkels, horeca, kantoren, diensten en ontspanning. Een goede balans tussen detailhandel en horeca is daarbij belangrijk, evenals een uitgekiende afstemming met overige functies.

Om een levensvatbaar centrum te garanderen, moet het mogelijk zijn om in te kunnen spelen op (markt)ontwikkelingen en innovatieve concepten. Er wordt bijvoorbeeld ruimte gegeven voor bepaalde mengvormen van horeca en detailhandel. Het uitgangspunt is een compleet horeca-aanbod, zowel zelfstandig als ondersteunend aan winkels, leisure, maatschappelijke voorzieningen en culturele functies. Een uitgaansgebied met een regionale functie, met een gecombineerde functie voor dag, avond en nacht.
In de wijken Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern is het voorzieningenniveau vooralsnog beperkt en is de horeca schaars, waardoor ontwikkeling en uitbreiding wenselijk is. In Leidsche Rijn Centrum is de balans tussen detailhandel en horeca cruciaal.

Ontwikkelingsrichting Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern

- (gefaseerde) Ontwikkeling van een compleet horeca-aanbod met een winkelondersteunende functie
- Ontwikkeling van een uitgaansgebied met een regionale functie, met een gecombineerde functie voor dag, avond en nacht
-

Ontwikkelingsrichting Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern

Horeca categorie	Profiel
A. Discotheken en zaalverhuur	Het Leidsche Rijn Centrum is een van de weinige plekken in de stad, waar uitbreiding van horeca A is toegestaan. In het 'tweede centrum' van de stad moet zich een tweede uitgaansgebied kunnen ontwikkelen met leisure, horeca en detailhandel.
B. Cafés	Cafés, vooral de grootschalige, passend bij de grootschalige leisure, als winkelondersteunend en als onderdeel van looplijnen.
C. Fastfood	De fastfoodsector groeit en zal blijven groeien. Juist in Leidsche Rijn, dat sterk gekenmerkt wordt door tweeverdieners, is de fastfoodsector interessant.
D1. Restaurants	Restaurants zijn de groeisector van de Nederlandse horeca en het aantal neemt ook in Utrecht toe. Er ontstaan interessante concepten in Leidsche Rijn, maar het aanbod is vooralsnog beperkt. Ruimte in het hele gebied, vooral waar wonen en werken elkaar raken.
D2. Daghoreca	Net als fastfood een belangrijke groeisector in de horeca en kenmerkend voor het Leidsche Rijn Centrum zeker in relatie tot het vervoerknooppunt en de winkelfunctie. Zeker ruimte voor langs looplijnen.
Totale uitbreiding	*Ca. 15.000 m2 bvo*

Profiel 9: Kanaalstraat en Amsterdamsestraatweg

Ontwikkelingsvisie

Kanaalstraat en Damstraat
De Kanaalstraat en Damstraat zijn zeer levendige straten waar in 2007 is gekozen voor een strategie van 'consolidering', omdat leefbaarheid en veiligheid sterk onder druk stonden. Dat laatste is nog steeds een belangrijk punt van aandacht. De afgelopen jaren is de lokale situatie wel verbeterd en de verwachting is dat dit doorzet. Ondernemers en bewoners werken samen aan een ontwikkelvisie voor deze straten. Zij zien mogelijkheden voor uitbreiding van horeca, die het voorzieningenniveau versterkt en de kwaliteit van de buurtfunctie verbetert. Ook biedt horeca meer sociale controle door middel van kleinschalige terrassen.

Wij willen hieraan meewerken door uitbreiding van een aantal D2 vergunningen in pilotvorm. Uitgifte zal gefaseerd verlopen in delen van de Kanaalstraat.

Amsterdamsestraatweg
Uit het Brancheplan dat in 2014 voor de Amsterdamsestraatweg is opgesteld, blijkt dat het van belang is om de in dat plan aangewezen winkelclusters te versterken. Uit gesprekken met ondernemers bleek dat het verruimen van de mogelijkheden voor horeca in de categorie D2 en voor winkelondersteunende horeca daarbij kan helpen. Daarom wordt in die clusters de normering van het aantal D2-zaken losgelaten en zal het bestemmingsplan in de winkelclusters (bestemming Gemengd - 1), met uitzondering van het gebied tussen de Acaciastraat-Concordiastraat en het viaduct van de spoorlijn tussen de stations Utrecht Centraal - Utrecht Overvecht, ruimte bieden aan horeca in de categorie D en aan winkelondersteunende horeca. Gezien de druk op de leefbaarheid en de veiligheid, maar ook vanwege de detailhandelsstructuur, is horeca in de categorie D2 alleen toegestaan met een omgevingsvergunning, die op grond van het bestemmingsplan verleend is.

Omdat deze vorm van horeca ook in het overige deel van de Amsterdamsestraatweg ten zuiden van de Marnixlaan positief kan werken, wordt de mogelijkheid geboden om een vergunning te verlenen, met toepassing van artikel 4, onderdeel 9 of 11, van de Bijlage II bij het Besluit omgevingsrecht, , als aan de hierna onder 'ontwikkelingsrichting' weergegeven randvoorwaarden voldaan wordt.

In het deelgebied van de Amsterdamsestraatweg tussen de Acaciastraat-Concordiastraat en het viaduct van de spoorlijn tussen de stations Utrecht Centraal - Utrecht Overvecht staat de leefbaarheid meer dan elders in de straat onder druk. Daarom wordt in dat gebied extra zorgvuldig afgewogen of de toevoeging van horeca in de categorie D2 of van winkelondersteunende horeca toegestaan kan worden. Voor winkelondersteunende horeca blijven de regels van het OHU 2012 gelden (zie hieronder), naast de algemene eisen, twee aanvullende eisen om de kleinschaligheid te benadrukken en om urineren op straat tegen te gaan. Deze eisen komen voort uit overleg met de bewoners.

Ontwikkelingsrichting Amsterdamsestraatweg

Voor de Amsterdamsestraatweg gelden – tenzij voor specifieke delen hieronder anders is vermeld – de volgende criteria voor ondersteunende horeca:

- Het horecadeel mag niet direct vanaf de straatzijde zichtbaar zijn. Het pand moet het aanzicht behouden van winkel.
- Voor winkels tot 1.000 m² bvo geldt in principe een maximale ratio tussen horeca en publiektoegankelijke winkelvloeroppervlak van 30:70. Er moet een directe relatie zijn met de producten die in de winkel verkocht worden, het gaat primair om proeven van producten die in de winkel worden verkocht.
- Voor winkels boven de 1.000 m² bvo geldt dat een ondersteunende horecafunctie kan worden toegestaan op maximaal 20% van het bebouwd oppervlak. Dit geldt ook voor non-food, zoals kledingwinkels, boekwinkels, schoenenzaken, etc.
- De vestiging moet zich houden aan de algemeen gehanteerde winkeltijden.

Hiermee worden de criteria van het Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2012 voortgezet.

Amsterdamsestraatweg

1. We staan uitbreiding van horeca toe in de categorie D2 als pilot, met een tijdelijke exploitatievergunning (maximaal 5 jaar). Belangrijke criteria daarbij zijn dat:
    - het om een formule moet gaan die aanvullend is op bestaande horeca;
    - de horeca overdag open is en (tenminste) lunches aanbiedt
    - er een positief advies is vanuit de wijkvertegenwoordiging van ondernemers en bewoners

De horecagelegenheden zijn gebonden aan de winkelsluitingstijden.

2. In het bestemmingsplan Amsterdamsestraatweg is in de bestemming Gemengd -1, met uitzondering van het gebied tussen de Acaciastraat-Concordiastraat en het viaduct van de spoorlijn tussen de stations Utrecht Centraal – Utrecht Overvecht, een vergunningstelsel opgenomen voor het vergunnen van nieuwe horecavestigingen in de categorie D2 van Lijst van horeca-inrichtingen (horeca die gebonden is aan de winkelsluitingstijden) en een vergunningstelsel voor winkelondersteunende horeca.

3. In het gebied tussen de Acaciastraat-Concordiastraat en het viaduct van de spoorlijn tussen de stations Utrecht Centraal – Utrecht Overvecht gelden voor het vergunnen van winkelondersteunende horeca de volgende aanvullende regels, naast de algemeen geldende regels:
    a. de toestemming wordt verleend op persoon (niet overdraagbaar);
    b. de toestemming wordt verleend onder de voorwaarde van tijdelijkheid, voor de duur van 2 jaar;
    c. het aantal zitplaatsen bedraagt maximaal 16;
    d. bezoekers moeten gebruik kunnen maken van een inpandig toilet;

Ondersteunende horeca wordt niet toegestaan in combinatie met afhaalactiviteiten in de winkel (kant-en-klaar verwarmde etenswaren).

Kanaalstraat, Damstraat

We staan uitbreiding van horeca toe als pilots, met een tijdelijke exploitatievergunning op naam (5 jaar). Pilots worden stap voor stap per straatdeel (zie hieronder) uitgevoerd. Het concrete proces van uitgifte wordt nader bepaald. Evaluatie na 5 jaar.

- Belangrijke criteria daarbij zijn dat:
    - het om een formule moet gaan, die aanvullend is op bestaande horeca (diversiteit)
    - de horeca overdag open is en (tenminste) lunches aanbiedt

- er een positief advies is vanuit de wijkvertegenwoordiging van ondernemers en bewoners

Pilot locaties Kanaalstraat en Damstraat

Straat	Uitbreidingsmogelijkheden (pilot)
1. Kanaalstraat van Lombokstraat tot Kanonstraat 2. Kanaalstraat van Lombokstraat tot JP Coenstraat 3. Kanaalstraat JP Coenstraat tot Billitonkade	**max. drie D2** vergunningen (tijdelijk voor 5 jaar en toetsing) **max. drie D2** vergunningen (tijdelijk voor een pilotperiode van 5 jaar en na toetsing) **max. één D2** vergunningen (tijdelijk voor een pilotperiode van 5 jaar en na toetsing)

Profiel 10: Horeca in de wijk

Ontwikkelingsvisie

Uit eten en drinken in de wijk is een trend die de afgelopen jaren in opkomst is en die ook de komende jaren verder zal groeien. De sociale functie of buurtfunctie die een horecagelegenheid in de wijk kan hebben, speelt daarbij een belangrijke rol. De relatie en verbondenheid van wijkhoreca met de bewoners in de wijk is dan ook van groot belang – het grootste gedeelte van de gasten komt dan ook uit de eigen wijk. Ook kan horeca de leegstand van andere retailpanden (detailhandel, diensten) tegengaan.

Tegelijk heeft het vestigen van horeca in de wijk vaak veel voeten in de aarde, vooral als het om horeca D1 gaat. Deze horecacategorie biedt onbeperkte openingstijden en dat kan tot hinder leiden. Dit leidt bij een vergunningaanvraag voor nieuwe locaties tot veel discussie en vaak tot verhindering van de komst van een restaurant in de wijk. Terwijl er een algemeen besef is dat de nachtelijke openstelling van restaurants niet of zelden voorkomt.

Anderzijds geldt voor de D2 horecacategorie de winkelsluitingstijd van 22.00 uur. Dit betekent dat de gasten dan ook daadwerkelijk het horecapand moeten hebben verlaten. Vaak biedt dit de ondernemer net te weinig tijd om 's avonds nog een maaltijd te kunnen serveren. Voor de buurtfunctie en een goede bedrijfsvoering is dit wel gewenst.

Om tegemoet te komen aan zowel de bezwaren van wijkbewoners bij nieuwe D1 horecalocaties enerzijds en te vroege sluitingstijden van de daghoreca D2 anderzijds, is een nieuwe categorie D3 toegevoegd, waarbij de horecagelegenheid tot 23.00 uur open kan blijven.

Ontwikkelingsrichting horeca in de wijk

Voor hoekpanden, solitaire panden en panden die grenzen aan andere retailpanden die geen woningen zijn, staan we D2 of D3 toe indien dit past bij de leefbaarheid in de omgeving. Bij het behandelen van een omgevingsvergunning wordt scherp gekeken naar verbondenheid van de horecagelegenheid met de wijk en het voorkomen van mogelijke ongewenste effecten op de leefbaarheid.

D1 wordt toegestaan, daar waar dit door (grootschalige) ontwikkeling c.q. transformatie in de wijk mogelijk is. Ook hier wordt scherp gekeken naar de impact op leefbaarheid en verbondenheid met de wijk.

Profiel 11: Bedrijventerreinen en kantorenlocaties

Ontwikkelingsvisie

Vermenging van functies is ook op bedrijventerreinen een trend. Het Nieuwe Werken, de verdere groei van ZZP-ers, meerdaags zakelijk verblijf op de grotere kantorenlocaties, clustering van functies (zoals meubelboulevard, grootschalige detailhandel) zorgen er allen voor dat werken, consumeren en verblijven in elkaar overvloeien.

Dat vraagt maatwerk voor (ondersteunende) horecafuncties op bedrijventerreinen. We willen meer ruimte bieden voor horeca op werklocaties waar dit kan qua leefbaarheid en veiligheid,zonder dat het karakter van het bedrijventerrein wordt aangetast.

Ontwikkelingsrichting bedrijventerreinen en kantorenlocaties

Ontwikkelingsrichting bedrijventerreinen en kantorenlocaties

Horeca categorie	Profiel
A2. Zaalverhuur	Naast de twee centrumgebieden in ontwikkeling kan horeca A ook toegestaan worden op bedrijventerreinen. Op kantorenlocaties is geen horeca A toegestaan. Er is behoefte aan het toevoegen van een aantal feestzalen in Utrecht in het lage segment (met eigen cateringfaciliteiten en relatief lage huren). Bestaande zalencentra faciliteren we in kleinschalige uitbreidingen. Het gaat hier om zalen kleiner dan 350 m2 (minder dan +- 300 mensen). *Nieuwe zalencentra* Op bedrijventerreinen staat het bedrijventerrein karakter en het goed kunnen functioneren van bedrijven voorop. Een zalencentrum met feestzalen trekt een zelfstandige bezoekersstroom. Hiervan mogen de aanwezig bedrijven geen onevenredige nadelen ervaren. Daarnaast neemt de vraag naar bedrijfsruimte de laatste jaren weer toe, waardoor het belangrijk is voldoende werklocaties te hebben in de stad om bedrijven in hun groei te faciliteren. Tegelijkertijd is er een groeiende vraag naar zalencentra, die qua omvang en ruimtelijke effecten niet in woonwijken gevestigd kunnen worden. Onderzoek laat zien dat er in Utrecht behoefte is naar 5 grote zalen (>350 m2) in de komende 5 jaar. Op het bedrijventerreinen heeft een zalencentrum - mede gelet op de zelfstandige bezoekersstroom - ruimtelijke effecten. Denk hier aan parkeerdruk, meer verkeersbewegingen, geluidsoverlast en effecten op de leefbaarheid. Vanwege deze ruimtelijke effecten willen we nieuwe zalencentra beperkt mogelijk maken op de bedrijventerreinen in Utrecht. Het karakter van het bedrijventerrein moet behouden blijven. Gelet op de omvang, de aard en de ligging is er plaats voor 1 extra zalencentrum op Oudenrijn, Haarrijn, Overvecht en Lage Weide.

	Het zalencentrum moet een minimale omvang hebben van 1.000 m2 bvo waarbij de zalen zelf groter moeten zijn dan 350 m2. Door een minimale omvang voora een zalencentrum te eisen, concentreren we de zalen om zo de leefbaarheid rondom het zalencentrum beter te kunnen controleren en versnippering van functies te voorkomen. Er zal een procedure gevolgd moeten worden, waaruit moet blijken dat het verkeerskundig, milieutechnisch, ruimtelijk, economisch en veiligheidshalve inpasbaar is. Voorwaarden voor het verlenen van ontheffing/afwijkingsbevoegdheid: - Er moet voldoende parkeergelegenheid aanwezig zijn op eigen terrein. De parkeernorm is conform de Nota Stallen en Parkeren. - Vanaf het terrein waar zaalverhuur wordt toegestaan, moet een directe autoverbinding zijn met de provinciale of Rijksweg. Direct in die zin dat bezoekers geen woonwijken of 30 km wegen doorkruisen. - Zaalverhuur is alleen toegestaan in gebieden met een hindercategorie < 4.2. Dit om beperkingen voor de zittende bedrijven te voorkomen. Op het midden deel van Lage Weide (Havengebied) is dus geen zaalverhuur toegestaan. - Omdat een zalencentrum een ruimtelijk effect heeft op het terrein moet de initiatiefnemer aantonen dat er voor het initiatief geen bezwaren zijn van de ondernemersvereniging en omliggende bedrijven. Ontheffing wordt verleend voor 2 jaar en verlengd met een vergunning voor onbeperkte tijd, mits er zich geen handhavingszaken hebben voorgedaan en bij Vergunning Toezicht en Handhaving (VTH) geen (gegronde) meldingen zijn gedaan van overlast,. Bij de aanvraag is ook een veiligheidsplan vereist.
B. Cafés	Publieke cafés passen bij moderne bedrijventerreinen, vooral als ze de werkenden op het terrein zelf bedienen. In de exploitatievergunning zullen we wat betreft openingstijden daarom ook aansluiten bij het werkritme van de bedrijvigheid op het terrein.
C. Fastfood	De fastfoodsector groeit en zal blijven groeien. Juist op bedrijventerreinen is hier behoefte aan. In de exploitatievergunning zullen we wat betreft openingstijden daarom ook aansluiten bij het werkritme van de bedrijvigheid op het terrein.
D1. Restaurants	Goed lunchen en dineren is een vestigingsvoorwaarde voor werkgevers in de stad. In de exploitatievergunning zullen we wat betreft openingstijden daarom ook aansluiten bij het werkritme van de bedrijvigheid op het terrein.
D2, D3 Lichte horeca	Net als fastfood is Lichte Horeca (Plus) een belangrijke groeisector in de horeca, zeker ook op werklocaties.

Profiel 12: Bijzondere horeca op bijzondere locaties

Ontwikkelingsvisie

Sommige horeca laat zich niet in de horecaprofielen vangen. Vaak zijn dat net de concepten of initiatieven die vernieuwend zijn en op bijzondere locaties vestigingsruimte zoeken. Dergelijke concepten versterken het aanbod van aantrekkelijke horeca en de voorzieningenstructuur van de stad. Dit soort spraakmakende horeca laat zich beperkt sturen in ruimtelijk-economische plannen. De ervaring leert dat de gemeente van te voren niet goed kan bedenken in welke locaties ondernemers geïnteresseerd zijn voor het starten van een bijzonder concept.

Dit soort horecaconcepten op bijzondere locaties kan, zeker als ze bijzonder, innovatief of vernieuwend zijn, een drager zijn voor gebieds- of buurtontwikkeling.

Ontwikkelingsrichting bijzondere horeca op bijzondere locaties

Aan spraakmakende horeca werken we mee, als naast de reguliere toetsingscriteria, tenminste de volgende criteria van toepassing zijn:

- Bijzondere locatie, meer dan enkel een monumentaal pand: bijv. watertorens, bij forten, bij sluizen, bij de Hollandse Waterlinie, bijzondere of unieke (historische of architectonische) panden; bij historische vindplaatsen en buitenplaatsen, geschikte parklocaties.
- Bijzondere, vernieuwende horecaconcepten, niet gelieerd aan ketens, maar bijvoorbeeld wel aan innovatieve combinaties met andere functies. Eigenlijk niet in traditionele horecacategorieën te vatten en passend in de directe omgeving.

Dit profiel geldt voor alle horecacategorieën, juist ook omdat vernieuwende concepten (soms) moeilijk in categorieën te vatten zijn.

Profiel 13: Stationslocaties

Ontwikkelingsvisie

Het openbaar vervoergebruik in Utrecht is de afgelopen jaren flink gegroeid. De stationslocaties vormen belangrijke knooppunten in de openbaar vervoerverbindingen, vooral voor het forensenverkeer. Reizigers kunnen tijdens het wachten gebruik maken van een aantal voorzieningen op de stations. Horeca maakt daar deel van uit. Een kopje koffie en een snelle hap zijn van 's morgens vroeg tot in de late avonduren te verkrijgen. Sommige stations vervullen tevens een (beperkte) centrumfunctie voor de directe omgeving (woonwijk of werklocatie), met een beperkt aanbod aan cafés en restaurants.

Ontwikkelingsrichting stationslocaties

- Op alle stations: horeca C (fastfood), horeca D2 (Lichte Horeca) en D3 (Lichte Horeca Plus)
- Op stations met een centrumfunctie voor de directe omgeving: horeca B (cafés) en horeca D1 (restaurants)

Profiel 14: Creatieve Hotspots

Ontwikkelingsvisie

Utrecht kent de grootste ‘creatieve klasse’ van Nederland. Die creativiteit betekent onder meer dat er creatief gebruik gemaakt wordt van (tijdelijk) leegstaande panden, ‘rafelranden’ van de stad en te ontwikkelen locaties. Op sommige plekken is de vestiging van de creatieve sector voorzien en kan een tijdelijke, creatieve invulling bijdragen aan het gewenste profiel en de gewenste dynamiek in het gebied. Vaak maakt horeca daar onderdeel vanuit (zie bijvoorbeeld Vechtclub XL in de Merwedekanaalzone en KanTien in Oog en Al). Maar ook op plekken waar woningbouw of andersoortige bedrijvigheid een plek moet krijgen, kan tijdelijke invulling met een horecaconcept een gunstige uitstraling, betere sociale controle en een stimulans voor de creativiteit met zich meebrengen.

Ontwikkelingsrichting creatieve hotspots

Concepten die investeren in (contacten met) de wijk en een culturele en maatschappelijke functie met zich mee brengen, verlenen we in principe een tijdelijke ontheffing (maximaal vijf jaar) voor een bijbehorende horecafunctie op plekken waar op langere termijn creatieve hotspots voorzien zijn. Daarbij wordt gekeken naar vernieuwende concepten, een creatieve mix en een combinatie van functies. Dit in afwachting van de totale ontwikkeling.

7. Uitvoering

Het organisatieonderdeel Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH) is naast de vergunningverlening ook verantwoordelijk voor de controle van de horeca-inrichtingen. De basis hiervoor wordt gevonden in de onderstaande wettelijke regelingen:

Drank- en horecawet	- o.a.inrichtingseisen, doorschenken en schenken aan jongeren.
Activiteitenbesluit milieubeheer	- o.a. geluid en geur.
Brandveilig gebruik	- o.a. toegankelijkheid vluchtwegen en gebruik brandbaar materiaal.
Exploitatievergunning	- o.a. aanwezigheid leidinggevende
Bestemmingsplan	- passen de horeca-activiteiten nog in de toegestane horecacategorie

Een goede organisatie van het toezicht en handhaving is van groot belang voor de acceptatie van het horecabeleid. Het toestaan van meer horeca in de stad in aantallen of meer mogelijkheid vergroot enerzijds de levendigheid in de stad maar kan aan de andere kant ook meer hinder voor de directe (woon)omgeving veroorzaken.

Overlast directe (woon)omgeving door exploitanten

Het is een misverstand om te veronderstellen dat toezicht en handhaving een wondermiddel is waarmee alle klachten en meldingen kunnen worden voorkomen. Vestiging van nieuwe horecabedrijven of wijziging van het gebruik van bestaande bedrijven zorgt vaker voor toename van het aantal klachten - en meldingen. Horecabedrijven zijn namelijk naar hun aard en inrichting gevoelig voor het veroorzaken van (over)last. Een goede exploitant (en daar zijn er gelukkig genoeg van) zorgt voor een prima verstandhouding met de directe omgeving en beheert zijn of haar bedrijf zonder noemenswaardige last voor de omgeving.

Verreweg het meeste klachten hebben betrekking op geluid (open ramen of deuren), het terras, de airco of de buitengelegen rookruimte. Een kleiner deel van de klachten gaat over geur. Op alle klachten en meldingen die bij VTH bekend zijn, wordt gereageerd.
Op dit moment worden bemoedigende resultaten geboekt door samen met klagers en de exploitant afspraken te maken over het direct melden van overlastsituaties (bijv. via een app groep of directe mobiele bereikbaarheid van de exploitant).

De handhavingsactiviteiten worden continu gemonitord. Hiervan wordt jaarlijks verslag uitgebracht richting de gemeenteraad. Daarnaast wordt er jaarlijks een programma opgesteld waarin de actieve handhaving bestuurlijk wordt vastgesteld.

Meer behoefte aan toezicht en handhaving

De voorgestelde wijzigingen in het beleid zullen een extra beroep doen op de capaciteit van toezicht en handhaving. Die vraag zal nog verder toenemen door realisatie van het groot aantal al geplande vierkante meters horeca in Leidsche Rijn Centrum en het Stationsgebied. Periodiek wordt beoordeeld

of de capaciteit nog voldoende is om het huidige niveau van toezicht te kunnen handhaven. De extra capaciteitsvraag wordt dan meegenomen bij het handhavingsprogramma. De hiervoor benodigde extra middelen worden gezocht in de financiële ruimte die beschikbaar wordt gesteld om de groei van de stad te kunnen accommoderen.

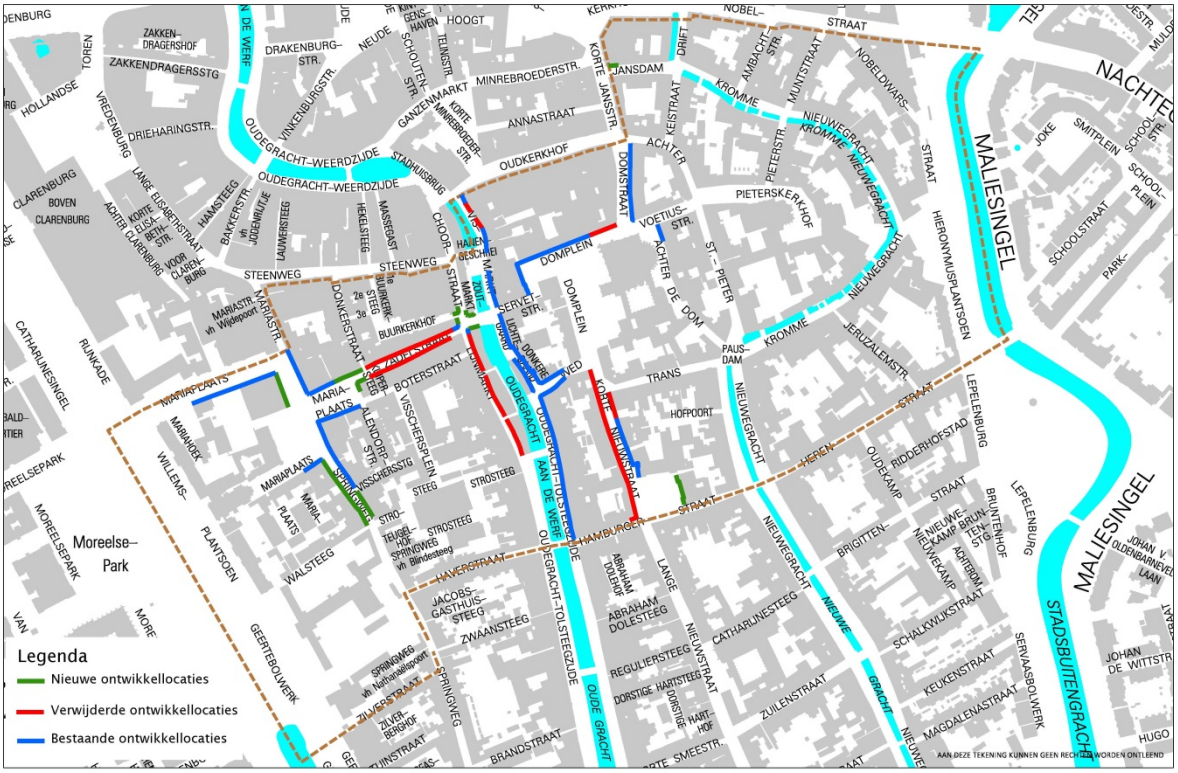
In overleg met de belangenvereniging Koninklijke Horeca Nederland, afdeling Utrecht wordt bewerkstelligd dat de exploitanten zelf zoveel mogelijk maatregelen nemen om (over)last voor de omgeving te voorkomen.

Rol politie bij (uitgaans)overlast en -geweld

Naast het toezicht op de inrichtingen zelf (inclusief terras) is er ook nog overlast (o.a. vandalisme, wildplassen, vechten etc.) van het uitgaanspubliek, dat niet aan een inrichting is toe te wijzen. De politie is verantwoordelijk voor het toezicht en zo nodig het handhaven van de orde op straat.
Het uitgaansleven vindt vooral plaats in de binnenstad van Utrecht. In het convenant Veilig Uitgaan zijn samenwerkingsafspraken tussen politie, Koninklijke Horeca Nederland afdeling Utrecht en de gemeente vastgelegd om uitgaansgeweld en -overlast tegen te gaan. Een belangrijke succesfactor is de inzet van het UIT-team van de politie tijdens de uitgaansnachten. De al geplande vergroting van het uitgaansgebied door het toestaan van zware horeca aan de achterzijde van het Centraal Station en de beperkte verruiming van mengvormen tussen middelzware en zware horeca in de binnenstad en de poortgebieden, geeft aanleiding tot aanpassing van de afspraken met het UIT-team.

Bijlage 1 Concept Binnenstadprofielen 2018

Concept profiel Domkwartier 2018

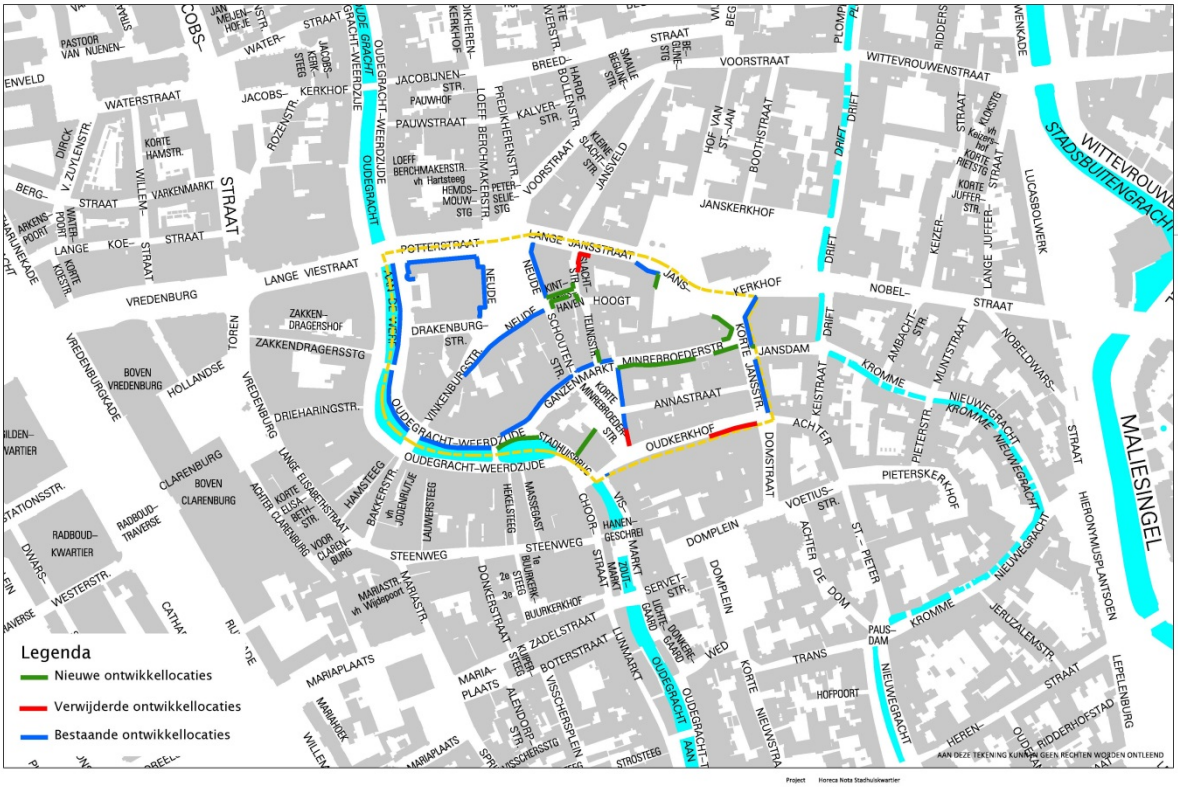

Ontwikkellocaties gelijk aan OHU2012:	*Toegestane categorie*
1. Mariaplaats	D1, D2
2. Springweg Oostzijde	D1, D2
3. Oudegracht Oostzijde (m.u.v. deel Vismarkt)	D1, D2, D3
4. Domplein Westhoek en Noordzijde	D1, D2, D3
5. Domstraat Oostzijde	D1, D2, D3
6. Korte Nieuwstraat Oostzijde	D1, D2, D3
Nieuwe ontwikkellocaties	
7. Springweg	D2, D3
8. Hoek Mariaplaats Zadelstraat	D1, D2 D3
9. Hoeken kruising Choorstraat – Zadelstraat– Lijnmarkt	D2
Ontwikkellocaties verwijderd t.o.v. OHU2012	
Korte Nieuwstraat Westzijde	
Domplein hoek Domstraat	
Zadelstraat	
Lijnmarkt Oostzijde	
Vismarkt middendeel	

Motivering nieuwe locaties concept profiel Domkwartier 2018

Locatie & categorie	*Motivering*
Springweg D2, D3	Ruimte bieden voor lichte horeca om (winkel)voorzieningenniveau en verblijfskwaliteit van dit deel van de Springweg te ondersteunen en te versterken. Ook met het oog op de wens tot betere spreiding en doorstroming van bezoekers uit het kernwinkelgebied naar de kleinere winkelstraten. Wel rekening houdend met goede balans tussen belangrijke winkelfunctie, wonen en horeca. Mocht de balans op termijn teveel doorslaan naar horeca dan kan een vergunningaanvraag geweigerd worden.
Hoek Mariaplaats Zadelstraat D1, D2, D3	Beperkte mogelijkheden die pleinfunctie kan versterken en ook de beleving en aantrekkelijkheid van het pleintje aan de Mariaplaats kan verder verbeteren zonder mogelijke hinder voor de directe omgeving. Ook geredeneerd vanuit de wens om bezoekers uit het kernwinkelgebied beter te spreiden naar de kleinere winkelstraten.
Hoeken kruising Choorstraat – Zadelstraat– Lijnmarkt D2	Bijzondere locatie en rustplek voor bezoekers aan de stad met zicht op Dom en Oudegracht. Versterkt ook beleving van kruising Zadelstraat/ Choorstraat / Lijnmarkt. In deze straten zelf is geen horeca uitbreiding mogelijk. Lichte horeca met sluitingstijden ondersteunt de lokale winkelfunctie. Terrasruimte niet of zeer beperkt mogelijk i.v.m. looproute en voetgangersgebied en fietser-te-gast principe.
Korte Nieuwstraat Oostzijde D1, D2, D3	Betreft hier horecamogelijkheid op plein waar reeds horeca aanwezig is. Voor deze locatie geldt de uitbreidingsmogelijkheid van horeca voor het pand Hamburgerstraat 30 en dan uitsluitend voor de begane grond en met entree naar het plein. Geen directe horeca activiteiten op verdiepingen. Locatie is geschikt (ook voor ouders en kinderen) door afgesloten ruimte en op een sfeervol voorplein. Toetsing volgens normen toetsingskader, waarbij maatwerk voorschriften kunnen worden afgesproken om eventuele hinder voor omwonenden te minimaliseren.

Concept profiel Stadhuiskwartier 2018

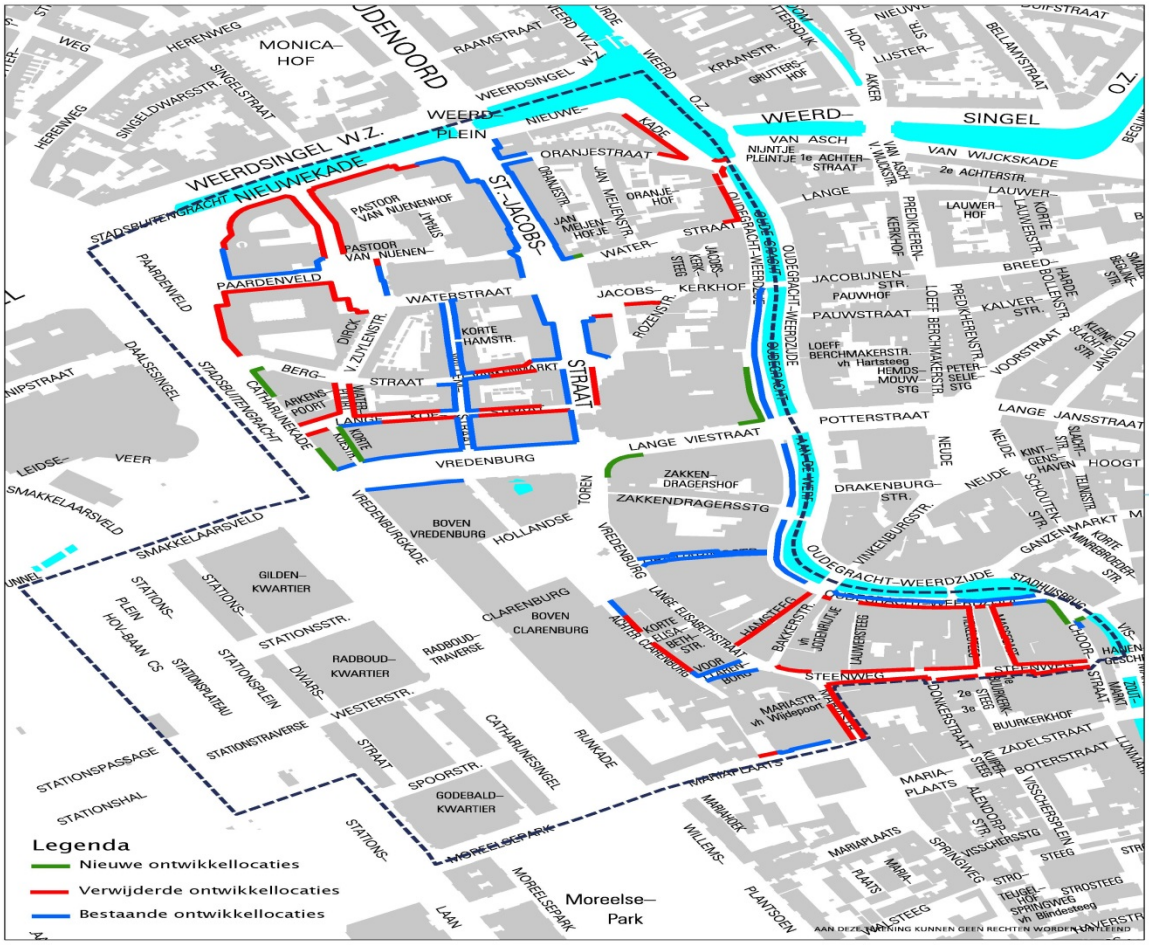

Ontwikkellocaties gelijk aan OHU2012:	*Toegestane categorie*
1. Neude	B, D1, D2, D3
2. Postkantoor	D1, D2, D3
3. Oudegracht aan de werf	D1, D2, D3
4. Vinkenburgstraat aan oneven zijde tot en met huisnummer 15	D2
5. Ganzenmarkt/ Korte Minrebroederstraat	B, C, D1, D2, D3
6. Hoek Lange Janstraat – Janskerkhof	D1, D2, D3
Nieuwe ontwikkellocaties	
7. Kintgenshaven	D2, D3
8. Minrebroederstraat Zuidzijde en hoek Noordzijde met Korte Janstraat	D2, D3
Ontwikkellocaties verwijderd t.o.v. OHU2012	
Oudkerkhof	
Hoek Lange Janstraat – Slachtstraat	

Motivering nieuwe locaties concept profiel Stadhuiskwartier 2018

Locatie + categorie	*Motivering*
Kintgenshaven D2, D3	Hier is al enige lichte horeca aanwezig en uitbreidingsmogelijkheden zijn hier beperkt. Kleinschalige lichte horeca kan hier ondersteunend zijn aan winkelfuncties van de Schoutenstraat en Telingstraat. Stimuleren ook van zichtlijnen en voetgangersfunctie om bezoekers te spreiden over dit deel van het Stadhuiskwartier en naar het Universiteitskwartier.
Minrebroederstraat Zuidzijde/ Kop Korte Janstraat D2, D3	Deze zijde van de straat ontwikkelt naar een aantrekkelijke plint met allerlei voorzieningen zoals bijzondere winkels, persoonlijke verzorging en cultuur. Nu is hier geen horeca mogelijk. Door uitbreidingsmogelijkheid van lichte horeca met sluitingstijden kan deze horeca de (winkel) voorzieningen ter plaatse ondersteunen en versterken. We bewaken hier wel de balans tussen aantal voorzieningen en de vestiging van lichte horeca.

Concept profiel Vredenburgkwartier 2018

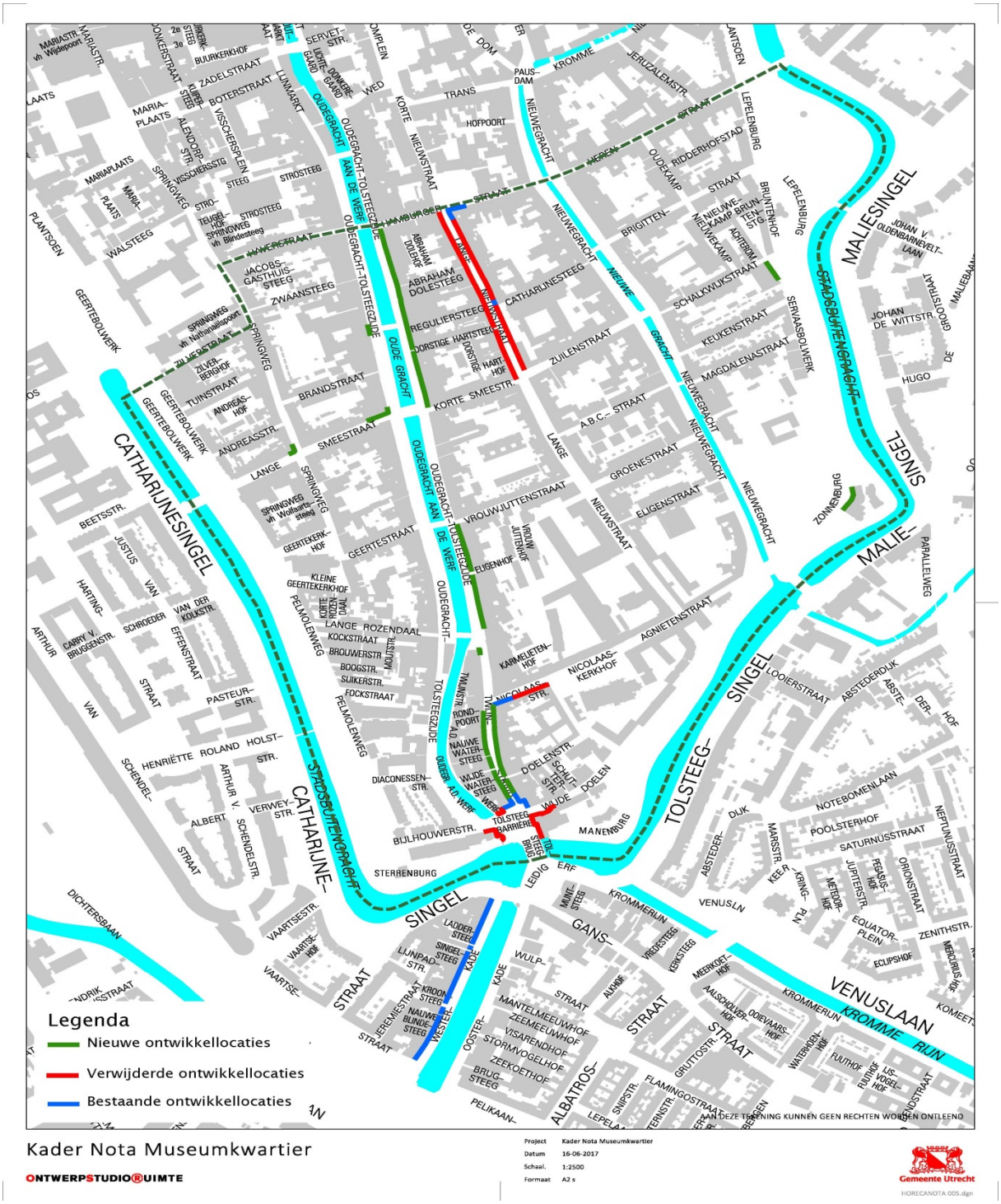

Ontwikkellocaties gelijk aan OHU 2012:	*Toegestane categorie*
1. Paardenveld Nieuwekade	D1, D2, D3
2. Kroonstraat	D1, D2, D3
3. Willemstraat	D1, D2, D3
4. St Jacobstraat	B, C, D1, D2, D3
5. Vredenburg Noordzijde	B, C, D1, D2, D3
6. Lange Koestraat hoek Korte koestraat	D1, D2, D3
7. Bemuurde Weerd Oostzijde bij sluizen	D1, D2, D3
8. Oudegracht aan de werf	D1, D2, D3
9. Drieharingstraat en hoek Vredenburg	B, D1, D2, D3
10. Voor Clarenburg	D2, D3
11. Achter Clarenburg hoek Vredenburg	D1, D2, D3
12. Mariaplaats Noordzijde	D1, D2, D3
Nieuwe ontwikkellocaties	
13. Locaties langs Catharijnesingel en Rijnkade	B, D1, D2, D3
14. Voor Clarenburg	D2
15. Korte koestraat	B, D1, D2, D3
16. Oude gracht vanaf Viebrug richting Jacobskerkhof	D1, D2, D3
17. Hoek Hollandse Toren – Viestraat	D1, D2
Ontwikkellocaties verwijderd t.o.v. OHU 2012	
Kroonstraat noord	
Nieuwe kade noord- en oostzijde	
Varkensmarkt	
Lange Koestraat	
Waterpoort	
Jacobskerkhof	
Oudegracht Noordzijde en aan de werf	
Achter Clarenburg	
Hamsteeg	
Hekelsteeg	
Massegat	
Oudegracht van Bakkersbrug richting stadhuis	
Steenweg	
Mariastraat	

Motivering nieuwe locaties profiel Vredenburgkwartier 2018

Locatie + categorie	*Motivering*
Locaties langs Catharijnesingel en Rijnkade B, D1, D2, D3	Rond de nieuwe singeldelen zorgen het water, kades, wandelpaden en groenvoorzieningen voor een aangenaam en gastvrij verblijf. De verblijfsfunctie sluit hier aan op andere aanwezige voorzieningen zoals het winkelgebied van HC, kernwinkelgebied en het Muziekpaleis TivoliVredenburg. Vanuit het horecakader 2012 was hier al ruimte voor ontwikkeling van horeca. In het nieuwe kader 2018 is hier een aantal locaties bij getrokken.
Korte koestraat B, D1 D2, D3	In de Korte Koestraat is ruimte voor kleinschalige horeca passend in de sfeer van deze straat, gericht ook op bezoekers aan de stad bijv. aan het Muziekpaleis en/of Hoog Catharijne.
Oude gracht vanaf Viebrug richting Jacobskerkhof D1, D2, D3	De belangrijke ontwikkelingen aan de Viestraat en Potterstraat, zoals de vernieuwde Bijenkorf, nieuwe invulling van de Blauwe Planeet en grootschalige retail in het voormalige Postkantoor aan de Oudegracht, maken ruimte voor horeca in de directe omgeving van belang voor de verdere verblijfskwaliteit en aantrekkelijkheid van dit gebied. De zonering eindigt daar waar de woonfunctie langs de plint op de begane grond begint.
Hoek Hollandse Toren – Viestraat D1, D2	De belangrijke ontwikkelingen aan de Viestraat en Vredenburgplein maken ruimte voor horeca op deze geschikte locatie van belang. De verblijfskwaliteit voor de vele bezoekers aan het kernwinkelgebied op deze locatie wordt hiermee verbeterd. Terrasruimte is niet mogelijk in de belangrijke looproute voorlangs.
Oudegracht aan de Stadhuisbrug D1, D2	Zijn al ontwikkellocaties voor horeca uit horecakader 2012. Aanvullende groene lijnen verduidelijken dat het hier om de gehele plint van het pand gaat en niet uitsluitend de zijde van de blauwe zoneringen uit het kader 2012. Terras ruimte is niet mogelijk maar bij een nieuwe invulling van dit pand na verkoop kan meegewerkt worden aan maatwerk oplossing rekening houdend met de belangrijke looproute voorlangs.

Concept profiel Museumkwartier 2018

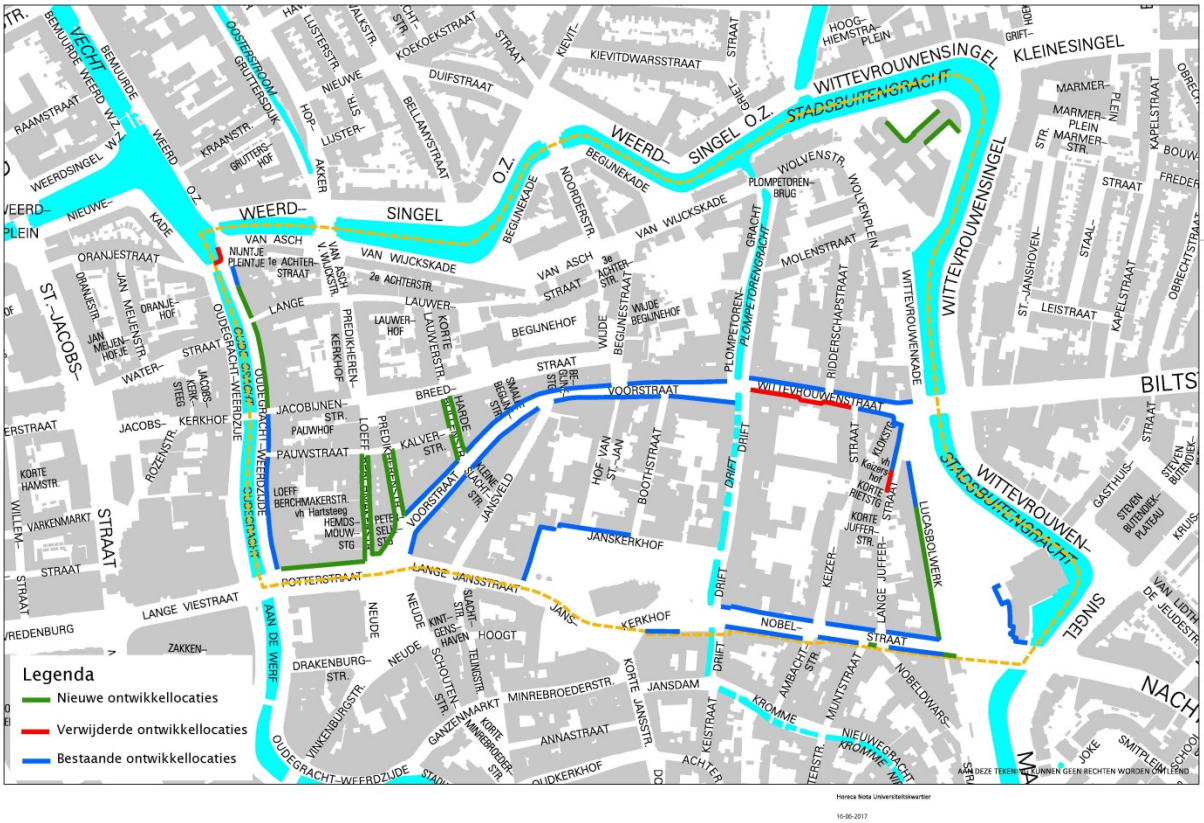
Ontwikkellocaties gelijk aan OHU2012:	*Toegestane categorie*
1. Twijnstraat (Zuidelijke punt)	D1, D2, D3
2. Tolsteegbrug	B, D1, D2, D3
3. Westerkade	Maximering vier D2/D3
4. Hoek Lange Nieuwstraat – Hamburgerstraat	D1, D2, D3
Nieuwe ontwikkellocaties	
5. Twijnstraat Zuidzijde	Max. twee D2
6. Oudegracht Oostzijde	Max. twee 2 D2 Noordelijk deel Max. twee D2 Zuidelijk deel
7. Hoek Lange Smeestraat – Oudegracht	D1, D2
8. Bolwerk Sonnenborgh parkzijde	D2
9. Leeuwenbergh	D1, D2, D3
Ontwikkellocaties verwijderd t.o.v. OHU2012	
Lange Nieuwstraat	
Nicolaasstraat Zuidzijde	

Motivering nieuwe locaties profiel Museumkwartier 2018

Locatie	*Motivering*
Twijnstraat Zuidzijde Max. twee nieuwe D2 locaties	Jarenlang was geen enkele uitbreiding mogelijk van horecavergunningen in de Twijnstraat. Door groei van (museum)bezoekersstromen en door de effecten van de opening van het Vaartscherijn station met bezoekerstromen van en naar het kernwinkelgebied, maar ook om de aantrekkelijkheid en vitaliteit van de winkelfunctie van deze straat te versterken willen we hier weer ruimte maken voor twee lichte D2 horecavergunningen die aansluiten bij de winkeltijden. Hierdoor zal er voor bewoners weinig tot geen hinder ervaren worden van mogelijk nieuwe lichte horeca.
Oudegracht Oostzijde Noordelijk deel Max. twee nieuwe D2 locaties	Langs de Oudegracht is op dit moment geen enkele vorm van horeca toegestaan. Echter het niveau van de voorzieningen langs de Oudegracht Oostzijde is aan het veranderen. De kwaliteit aan voorzieningen verbetert stap voor stap en zet door. Galeries, nieuwe winkels, niche winkels en winkels met gemengde functies vestigen hier en trekken bezoekers. Boven de winkels en hier en daar op de begane grond wordt veelal gewoond. Uitbreiding van horeca was hier niet mogelijk. Om de kwaliteit van de verblijfsfunctie langs dit deel van de Oudegracht verder te verbeteren en ook rekening houdend met bewonersbelangen en de groei van bezoekersstromen van en naar het centrum bijv. door de bezoekerstromen van en naar het vaartscherijn station, we willen hier maximaal 2 vergunningen voor lichte horeca (D2) die aansluiten bij de winkeltijden mogelijk maken. Hierdoor zal er voor bewoners weinig tot geen hinder ervaren worden van mogelijk nieuwe lichte horeca.
Oudegracht Oostzijde Zuidelijk deel Max. twee nieuwe	Zie Oudegracht Oostzijde Noordelijk deel.

D2 locaties	
Hoek Lange Smeestraat – Oudegracht D1, D2	Op deze locatie is beperkt horeca mogelijk. De uitbreidingsmogelijkheid ondersteunt de ontwikkeling van de straat en plek, verbetert de verblijfskwaliteit en sluit aan bij groei van nieuwe (winkel)voorzieningen en aantal bezoekers hier.
Bolwerk Sonnenborgh parkzijde D2	We bieden hier enerzijds mogelijkheid voor lichte horeca D2 als parkvoorziening voor de verschillende bezoekers van het Zocherpark en de omliggende musea, waarbij rekening wordt gehouden met beperken van mogelijke hinder voor de directe omgeving. Anderzijds bieden we hier de mogelijkheid voor de middellange termijn voor zelfstandige lichte horeca in combinatie met het museum om hiermee museumbezoekers te binden en positie van Sonnenborgh te versterken.
Leeuwenbergh D1, D2, D3	Ook bij Leeuwenbergh geldt dat zelfstandige horeca op deze locatie van belang is als aantrekkelijke voorziening voor de bezoekers aan het Zocherpark, Lepelenburg en vanuit de verschillende musea. Maar ook de ontwikkeling open laat naar een bijzondere restaurant functie.

Concept profiel Universiteitskwartier 2018

Horeca Nota Universiteitskwartier

Ontwikkellocaties gelijk aan OHU2012:	*Toegestane categorie*
1. Voorstraat	max.één D1, max. vier D2/D3
2. Wittevrouwenstraat	D2
3. Janskerkhof	D1, D2, D3
4. Nobelstraat	D1, D2, D3
5. Lucas Bolwerk en deel Lange Jufferstraat	D1, D2, D3
6. Oudegracht Oostzijde Zuid	D1, D2, D3
7. Oudegracht nummer 2	D1, D2, D3
Nieuwe ontwikkellocaties	
8. Loeff Berchmakerstraat Zuid tot en met hoek Pauwstraat	D2, D3
9. Predikherenstraat Zuid tot en met hoek Kalverstraat	D2, D3
10. Potterstraat Noordzijde	C, D1, D2, D3
11. Oudegracht Oostzijde Noord tot nummer 2	D1, D2, D3
Ontwikkellocaties verwijderd t.o.v. OHU2012	
Hoek Drift – Wittevrouwenstraat	

Motivering nieuwe locaties profiel Universiteitskwartier 2018

Locatie	*Motivering*
Loeff Berchmakerstraat Zuid tot en met hoek Pauwstraat en Predikherenstraat zuid tot en met hoek Kalverstraat. D2, D3	Deze straten groeien toe naar gezellige en unieke binnenstadstraten. De economisch ontwikkeling in deze straten staat ruimte voor lichte horeca die aansluit bij de winkeltijden toe, en dan uitsluitend in de zuidelijke delen van deze straten waar de meeste winkels en andere voorzieningen zijn gevestigd. Ten noorden van de Kalverstraat en Pauwstraat is de woonfunctie belangrijk en is geen ruimte voor horeca.
Potterstraat Noordzijde C, D1, D2, D3	Hier is al enige horeca uit aanwezig. Maar door de veranderingen in het ruimtelijk economisch functioneren en loopstromen in de Lange Viestraat, Potterstraat en de Voorstraat en door de nieuwe invulling van het Postkantoor met ingangen ook aan de Potterstraat zal het bezoekersaantal hier toenemen en een levendige locatie ontstaan. We staan hierom ruimte toe voor ontwikkeling van verschillende soorten horeca.
Oudegracht Oostzijde Noord tot nummer 2 D1, D2, D3 Lucas Bolwerk D1, D2, D3	In de plinten langs dit deel van de Oudegracht ontstaat een duidelijker en herkenbaar profiel. Voor dit Noordoostelijk deel van de Oudegracht, vanaf Potterstraat naar Nijntjeplein, zien we dat kleinschalige voorzieningen vaste voet krijgen: ontwerpbureaus, lunchrooms, kleinschalige detailhandel, specialiteitenrestaurants. Hier willen we ruimte bieden voor horeca om deze ruimtelijke economische ontwikkeling te ondersteunen en het verblijf verder te veraangenamen. Met de verkeersaanpassingen voorlangs het Lucas Bolwerk en als

Nobelstraat D1, D2, D3	voorziening voor bezoekers van het park en de Stadsschouwburg willen we hier ruimte bieden voor middelzware en lichte horeca. Nobelstraat is een belangrijke en veel bezochte straat met horeca. We willen de ruimte voor middelzware en lichte horeca hier vervolmaken door de blauwe lijnen aan te laten sluiten.

Colofon

Uitgave
Gemeente Utrecht, Stadsontwikkeling

Vormgeving
Ontwerpstudio Ruimte

Foto's en artist impressions
Omslagfoto Claire Bontje

Datum Raadsbesluit
8 maart 2018

Datum inwerkintreding
12 april 2018

Versie
September 2023

Gemeente Utrecht

Commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie

Dossiernummer	3603
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	23 november 2023
Agendapunt	8
Titel	Raadsvoorstel Voordracht en herbenoeming leden Raad van Toezicht Stichting Primair Onderwijs
ID	3806
Behandelend ambtenaar	Carlijn Cock
Telefoon	
E-mail	carlijn.cock@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Geocodering	Stad Utrecht
Thema	Onderwijs
Portefeuillehouder	Wethouder Eerenberg
Beleidsveld	Onderwijs
Referendabel	Nee
Reden niet referendabel	Sub a: Raadsvoorstel over individuele kwesties, zoals benoemingen, schorsingen kwijtscheldingen of schenkingen.
Raadsadviseur (lijst)	Willemien Kok/Cie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie/06-24862310
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie	23 november 2023

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Voordracht en herbenoemingen leden Raad van Toezicht SPO (Stichting Primair Onderwijs) Utrecht juni 2023

Beleidsveld	Onderwijs
Organisatieonderdeel	Maatschappelijke Ontwikkeling
Opsteller	Carlijn Cock
Kenmerk	11569879
Vergaderdatum Raad	Volgt
Referendabel	Nee (artikel 3 lid 2 onder a Verordening raadgevend referendum)
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De heer J. Louise als nieuw lid te benoemen van de Raad van Toezicht van Stichting Openbaar Primair Onderwijs Utrecht (SPO Utrecht) met terugwerkende kracht tot 1 september 2023.

2. Mevrouw L. Janssen en de heer E.S. Derks te herbenoemen als leden van de Raad van Toezicht van SPO met terugwerkende kracht tot 1 maart 2023.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Samenvatting

Vanwege het statutaire vertrek van één Raad van Toezicht-lid van SPO Utrecht verzoekt SPO Utrecht aan de gemeenteraad om één nieuw lid met terugwerkende kracht te benoemen. Tevens is de eerste zittingstermijn van twee leden van de Raad van Toezicht in 2023 is verstreken. Daarom verzoekt SPO Utrecht aan de gemeente om twee nieuwe leden te herbenoemen met terugwerkende kracht.

Context

Aanleiding

Vanwege het statutaire vertrek van één Raad van Toezicht-lid van SPO Utrecht draagt SPO een nieuw lid voor benoeming voor. Per 1 juli 2023 treedt de heer Noy statutair af. De Raad van Toezicht heeft besloten om de vacature in te vullen. Hiertoe heeft de Raad van Toezicht de werving opgestart op basis van dit profiel. De vacature is openbaar kenbaar gemaakt via meerdere landelijke media.

Ten behoeve van de werving- en selectieprocedure is een benoemingsadviescommissie (BAC) opgericht. De BAC bestond uit drie RvT- leden en een afvaardiging van de Gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR) en het College van bestuur (CvB). De afvaardiging van de GMR en het CvB hadden een adviserende rol.
De Raad van Toezicht heeft in haar vergadering van 22 juni jl. unaniem besloten de heer Looise voor te dragen voor benoeming tot lid van de Raad van Toezicht . Zijn ervaring en deskundigheid sluiten goed aan bij het gevraagde profiel. Zijn curriculum vitae is toegevoegd als bijlage.

Daarnaast heeft de Raad van Toezicht in de vergadering van 23 maart jl. unaniem besloten mevrouw Janssen en de heer Derks voor te dragen voor te dragen voor herbenoeming voor een periode van 4 vier jaar. De GMR en het CvB zijn voorafgaand aan dit besluit gevraagd een advies uit te brengen over deze herbenoeming en beide gremia hebben een positief advies gegeven. In de bijlage is het curriculum vitae van de beiden leden toegevoegd.

SPO heeft op 23 juni de aanbiedingsbrief en de cv's van de leden met de gemeente gedeeld.

Rooster van aftreden Raad van Toezicht SPO Utrecht per juni 2023

Naam	Rol in Raad van Toezicht	Benoemd tot	Benoemd op voordracht van	Herkiesbaar	Aftredend
Elske Overgoor	Voorzitter	01-03-2025	RvT	Nee	01-03-2025
Patrick van Aart	Vicevoorzitter & lid Auditcommissie	01-03-2025	RvT	Nee	01-03-2025
Erwin Derks	Lid Commissie van Toezicht International School Utrecht	01-03-2023	GMR (O)	Ja	01-03-2027
Lisa Janssen	Lid remuneratiecommissie	01-03-2023	GMR (O)	Ja	01-03-2027
Frédérique ten Berg	Lid remuneratiecommissie	01-03-2024	RvT	Ja	01-03-2028
Jan Looise	Beoogd lid Auditcommissie	Nog te benoemen per 01-09-2023	RvT	Ja	01-09-2031

Juridische context

In de Wet op het Primair Onderwijs artikel 47b is vastgelegd dat voor het openbaar onderwijs de (her)benoeming van de leden van de Raad van Toezicht een taak is van de gemeenteraad.

Beslistermijn

Een raadsbesluit is dringend gewenst gezien het verzoek om reactie voor 1 september 2023.

Beoogd effect

Er is een goed functionerende Raad van Toezicht van het Utrechtse bestuur voor openbaar primair onderwijs.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad

17 februari 2022: Benoeming lid Raad van Toezicht SPO Utrecht
23 april 2020: Benoeming lid Raad van Toezicht SPO Utrecht
26 januari 2017**:** Benoeming van een lid en een voorzitter van de Raad van Toezicht van Stichting Openbaar Primair Onderwijs Utrecht

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico’s

Beslispunt	
1	De heer J. Louise als nieuw lid te benoemen van de raad van Toezicht van SPO met terugwerkende kracht tot 1 september 2023.
Argumenten	
1.1	De ervaring en deskundigheid sluiten goed aan bij het gevraagde profiel.
	De voorgedragen kandidaat heeft expertise op gebied van financiën en onderwijs. In zijn carrière heeft hij meerdere functies bekleed als senior adviseur en businesscontroller in het onderwijsveld. De opdrachten varieerde van interim directeur bedrijfsvoering in het po, risicoanalyses en audits van de planning & controlcyclus en onderzoek en begeleiden van bestuurlijke samenwerkingen.
Kanttekeningen/Risico’s	
1.1	De benoeming vindt hierdoor later plaats dan door SPO is verzocht.
	SPO heeft verzocht om de kandidaat per 1 september 2023 officieel aan te stellen. Echter, de benoeming vindt officieel plaats na besluitvorming in de raad. Het risico is dat het lid van de Raad van Toezicht in de periode september 2023 tot aan de officiële benoeming niet aan het reglement voldoet. Daarom wordt voorgesteld met terugwerkende kracht te benoemen.
Beslispunt	
2	Mevrouw L. Janssen en de heer E.S. Derks te herbenoemen als leden van de Raad van Toezicht van SPO met terugwerkende kracht tot 1 maart 2023.
Argumenten	
2.1	De leden zijn geschikt en beschikbaar voor herbenoeming voor een tweede termijn
	De GMR en het CvB zijn voorafgaand aan dit besluit gevraagd een advies uit te brengen over deze herbenoeming en beide gremia hebben een positief advies gegeven. Mevrouw Janssen heeft ruime ervaring in het verbeteren van kwaliteit in het onderwijs en is voorzitter van de bestuurlijke visitatiecommissies bij de PO raad. De heer Derks is een ervaren programmamanager en projectleider met de focus op het sociale domein.
Kanttekeningen/Risico’s	
2.1	De zittingstermijnen van deze leden zijn al verlopen
	De termijnen van de her te benoemen leden liep tot 1 maart j.l. De officiële herbenoeming van de gemeenteraad vindt later plaats. Het risico is dat de leden van de Raad van Toezicht in de periode maart 2023 tot aan de officiële herbenoeming niet aan het reglement voldoen. Daarom wordt voorgesteld met terugwerkende kracht te herbenoemen.

Financiën
Dit voorstel heeft geen financiële consequenties voor de gemeente.

Vervolg
Na een instemmend besluit van de gemeenteraad vindt de officiële benoeming plaats.

Participatie
Er heeft geen participatie plaatsgevonden over dit voorstel.

Communicatie
De gemeente is niet verantwoordelijk voor de communicatie.

(Niet)Referendabel
De Verordening raadgevend referendum is niet van toepassing, omdat het een raadsvoorstel betreft over individuele kwesties, zoals benoemingen, schorsingen kwijtscheldingen of schenkingen (artikel 3 lid 2 onder a Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht).

Bijlagen
Bijlagen besluitvorming
-

Bijlagen informatief
- Brief SPO voordracht en herbenoemingen leden RvT
- Gebundelde cv's RvT voordracht en herbenoeming

Aan de gemeenteraad van Utrecht
D.t.v. DMO, mevrouw C. Cock
Per e-mail: c.cock@utrecht.nl
Datum: 23 juni 2023
Kenmerk: RvT-20230623
Bijlagen: rooster van aftreden Raad van Toezicht, C.V Lisa Janssen, CV Erwin Derks en CV Jan Looise

Betreft: voordracht en herbenoemingen leden RvT

Geachte leden van de gemeenteraad Utrecht,

Vanwege het statutaire vertrek van één Raad van Toezicht-lid van SPO Utrecht dragen wij graag een nieuw lid voor benoeming voor. Per 1 juli 2023 treedt de heer Noy statutair af. Wij danken hem voor zijn grote inzet en betrokkenheid.

De Raad van Toezicht heeft besloten om de vacature in te vullen. Hiertoe heeft de Raad van Toezicht de werving opgestart op basis van dit profiel.
De vacature is openbaar kenbaar gemaakt via meerdere landelijke media.
Ten behoeve van de werving- en selectieprocedure is een benoemingsadviescommissie (BAC) opgericht. De BAC bestond uit drie RvT- leden en een afvaardiging van de GMR en het CvB. De afvaardiging van de GMR en het CvB hadden een adviserende rol.

De RvT heeft in haar vergadering van 22 juni jl. unaniem besloten de heer Looise te benoemen tot lid RvT. Zijn ervaring en deskundigheid sluiten goed aan bij het gevraagde profiel. Zijn curriculum vitae is toegevoegd als bijlage.

Hierbij verzoek ik u de heer Looise per 1 september 2023 te benoemen als lid van de Raad van Toezicht van SPO Utrecht.

Daarnaast heeft de RvT in de vergadering van 23 maart jl. unaniem besloten mevrouw Janssen en de heer Derks her te benoemen voor een periode van 4 vier jaar. De GMR en het CvB zijn voorafgaand aan dit besluit gevraagd een advies uit te brengen over deze herbenoeming en beide gremia hebben een positief advies gegeven. In de bijlage is het curriculum vitae van de beiden leden toegevoegd. Hierbij verzoek ik u mevrouw Janssen en de heer Derks zo snel als mogelijk doch uiterlijk 1 september her te benoemen als lid van de RvT van SPO Utrecht.

Met vriendelijke groet,

Namens de RvT van SPO Utrecht
Linda Osman
secretaris van de RvT

LISA JANSSEN

DIRECTEUR/EIGENAAR AEQUI EVALUATIEBUREAU

OPLEIDING

MA / drs. (cum laude)
Theater-, Film- & Televisiewetenschappen
NL - Universiteit Utrecht
1996 – 2002

Maîtrise / DEA
Études Cinématographiques et audiovisuelles
FR – Université de Paris III La Sorbonne Nouvelle
2000 – 2001

PROFIEL

Mijn kracht ligt in het doorgronden van bestuurlijke, organisatie- en groepsprocessen vanuit een ontwikkelgericht en waarderend perspectief. Ik ben nieuwsgierig, visiegericht, analytisch, adaptief en communicatief vaardig. Ik heb een goed gevoel voor menselijke verhoudingen en ga graag te werk vanuit een open, onderzoekende en stimulerende blik. Vertrouwen, gelijkwaardigheid en een open dialoog zijn hierbij voor mij van wezenlijk belang.

WERKERVARING

Directeur / eigenaar 2014 – heden
AeQui Evaluatiebureau voor het hoger onderwijs, Utrecht

Wij willen een bijdrage leveren aan de verbetering van de kwaliteit van het hoger onderwijs. Wij visiteren en evalueren onderwijs en onderzoek vanuit een waarderende en ontwikkelgerichte houding. Onze visitaties leiden tot accreditatie door de NVAO. Als directeur ben ik eindverantwoordelijk voor visitatietrajecten in opdracht van universiteiten en hogescholen. Ik zit met regelmaat visitaties voor, waaronder midterm reviews en onderzoeksevaluaties. Ook ben ik NVAO-gecertificeerd secretaris en trainer van voorzitters van visitatiepanels.

Lid Raad van Toezicht SPO Utrecht 2019 – heden
Stichting Primair Onderwijs Utrecht

Toezichthouder en lid remuneratiecommissie van het bestuur van 38 openbare scholen in de stad Utrecht met 10.000 leerlingen en 1.100 medewerkers. SPO Utrecht biedt alle soorten primair onderwijs: basisscholen in iedere wijk, speciaal (basis) onderwijs, voortgezet speciaal onderwijs en een internationale school samen met het VO.

Voorzitter bestuurlijke visitaties PO 2016 – heden
PO-Raad, Utrecht

De PO-Raad organiseert ontwikkelgerichte visitaties voor schoolbesturen in het primair onderwijs, gericht op professionalisering van het brede bestuurlijk handelen. Ik ben voorzitter van bestuurlijke visitatiecommissies, uit collega-bestuurders (>30 visitaties).

Vicevoorzitter CDHO 2015 – heden
Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs, Den Haag

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs adviseert de Minister van OCW gevraagd en ongevraagd over de doelmatigheid van het bekostigde hoger onderwijsaanbod. De commissie behandelt ongeveer honderd aanvragen per jaar voor nieuwe opleidingen, verplaatsingen en nevenvestigingen van hoger onderwijsinstellingen in Nederland en voor bestuurlijke en institutionele fusies. Het gaat daarbij om de arbeidsmarktbehoefte, maatschappelijke en/of wetenschappelijke behoefte en ruimte en spreiding in het bestaand aanbod voor de aan te vragen opleiding of nevenvestiging. Daarnaast voert de CDHO sectoranalyses uit en brengt hierover advies uit aan de Minister.

EXPERTISE

- Nieuwsgierig
- Visiegericht
- Analytisch
- Adaptief
- Communicatief
- Organisatiesensitief
- Onderzoekend
- Open blik

TALEN

- Nederlands – moedertaal
- Engels – vloeiend
- Frans – vloeiend
- Duits –redelijk
- Spaans – redelijk
- Italiaans en Portugees: leesvaardigheid

INTERESSES

- Film
- Theater en theaterdans
- Zingen
- Reizen
- Wandelen
- Tennis
- Zumba, Bodybalance

Voorzitter visitatiecommissie SRPO 2015 – heden
Schoolleidersregister PO, Utrecht

Schoolleidersopleidingen worden beoordeeld door een onafhankelijk visitatiepanel op een wijze vergelijkbaar met een NVAO-accreditatie met het doel voor opname of herregistratie in het register. Het panel beoordeelt of de kwaliteit, het niveau en de inhoud in voldoende mate aansluiten bij de leiderschapspraktijken uit de beroepsstandaard voor schoolleiders in het primair onderwijs. Sinds 2015 treed ik op als onafhankelijk voorzitter van deze visitatiepanels.

Directeur 2007 – 2014
Schouten University of Applied Sciences, Zaltbommel

Als directeur was ik algemeen managementverantwoordelijk voor NVAO-geaccrediteerde professional masters in deeltijd. Het betrof de Masters Human Development, Conflictmanagement, Kwaliteitsmanagement en een Engelstalige online MBA in samenwerking met Anglia Ruskin University in Cambridge, UK. Ik was verantwoordelijk voor de inhoudelijke (door)ontwikkeling en (her)accreditatie van deze masters. Daarbij gaf ik leiding aan het bureau (6 medewerkers), aan de verschillende raden en commissies per opleiding en ca. 120 gastdocenten, bestaande uit senior professionals uit de werkvelden en Universitair (hoofd)docenten en hoogleraren van verschillende universiteiten in Nederland en Vlaanderen.

Mastercoördinator en tutor 2004 – 2007
Universiteit Utrecht, Professional School of the Arts Utrecht (PSAU)

Ik heb de Master Creative Development ontwikkeld in een samenwerkingsverband van de Universiteit Utrecht met de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht. Onderdeel van de functie was de opleidingscoördinatie, beleidsontwikkeling, kwaliteitszorg, instroom en studentbegeleiding.

Onderzoeker en ambtelijk secretaris 2004 – 2007
Stichting Filmonderzoek, Utrecht

Stichting Filmonderzoek was een onafhankelijk onderzoeksbureau voor sectorgerelateerde organisaties, waaronder het Nederlands Filmfonds, het Ministerie van OCW en EYE Filminstituut. Ik was onderzoeker en ambtelijk secretaris van het bestuur. In 2019 is de stichting onderdeel geworden van de Nederlandse Vereniging van Bioscopen en Filmtheaters (NVBF) en Filmdistributeurs Nederland (FDN). In 2020 zijn de activiteiten van Filmonderzoek Nederland gestopt.

Sales executive 2002 – 2004
Wereldomroep Radio Netherlands Television (RNTV), Hilversum

Internationale televisiedistributie van Nederlandse documentairs en kunstzinnige animatiefilms. Als sales executive was ik verantwoordelijk voor de verkoop van producties aan televisieomroepen in Zuid-Europa, Afrika, Midden-Oosten, China, Japan, Korea, Australië en Nieuw-Zeeland.

Beleidsmedewerker en adviseur 2002 – 2004
MEDIA Desk Nederland, Hilversum

MEDIA Desk Nederland heet nu Creative Europe Desk NL en is het service- en informatiepunt voor het Creative Europe programma in Nederland. Creative Europe is de opvolger van het MEDIA Programma, een ondersteuningsprogramma van de Europese Commissie voor de culturele en audiovisuele sector. De Desk geeft advies over subsidieregelingen van het programma en biedt begeleiding bij het doen van een aanvraag. Ook onderhoudt de Desk nauwe contacten et de centrale organisatie van het programma in Brussel en met de Desks in de overige lidstaten.

REFERENTIES

Op aanvraag beschikbaar

PROFESSIONELE ONTWIKKELING

SER Topvrouwen database - lid 2021 – heden

SER Topvrouwen onderschrijft het belang van een groter aandeel vrouwen in de top van het Nederlandse bedrijfsleven. Met het oog op innovatief vermogen en een evenwichtige besluitvorming is genderdiversiteit in bedrijven van groot belang. SER Topvrouwen is onderdeel van het SER-programma Diversiteit en Inclusie.

Training Dialoogmodel 2022
MBO Kwaliteitsnetwerk

NVAO Secretaristraining 2021
NVAO, Den Haag

VTOI-NVTK Academie 2019
Essentials van Toezichthouden

NVAO Train-the-Trainer 2015
Voorzitterstraining visitatiepanels

Schouten & Nelissen 2012
Leadership Course Schouten Global, Beijing

Utrechtse School voor Bestuurs- en Organisatiewetenschap 2004
Postacademische cursus organiseren en leidinggeven voor PhD's

Curriculum Vitae – Jan Looise

Senior Adviseur & Interim Business Controller Onderwijsorganisaties |

Loopbaan

sinds 2011 Adviseur financieel schoolmanagement & (interim) controller vanuit Infinite Financieel bv te Utrecht met opdrachten als

- interim directeur bedrijfsvoering PO (zeer zwakke school)
- extern controller voor twee VO scholen (overleg met auditcommissies)
- analyse en advies voor verantwoorde financiële & formatieve bedrijfsvoering
- boekenonderzoek en procesbegeleiding bij bestuurlijke fusies PO en VO
- risico-analyses en audits van de planning & controlcyclus
- ambtelijk secretaris Coöperatie VO, belangenbehartiging VO raad
- financiële deskundigheidsbevordering op maat voor schooldirecties
- gastdocent in leergangen van Pentanova, AVS en Onderwijsinspectie (intern)

2001 – 2011 Senior adviseur financieel schoolmanagement, belangenbehartiger algemeen bijzonder onderwijs en coördinator team relatiebeheer bij de VBS te Den Haag

- invoeringsproces lumpsum PO met OCW, vakbonden, besturenorganisaties
- onderzoek en begeleiden van bestuurlijke samenwerking in SO, PO en VO
- netwerk van bestuurders en belangenbehartiging bij VO en PO raad

2000 – 2001 Hoofd bedrijfsvoering Greenpeace Nederland

- kostenbeheersing en reorganisatie financieel stafbureau

1999 – 2000 Locatiedirecteur De Bruijne Lyceum Utrecht

- reorganisatieplan in personele en financiële zin

1995 – 1999 Conrector financiën en beheer & plv. rector Sancta Maria Lyceum Haarlem

- strategische beleidsontwikkeling
- invoering lumpsum VO en professionalisering planning & control
- doordecentralisatie huisvesting vormgeven in samenspraak met gemeente

1990 – 1995 Conrector middenbouw Christelijk Lyceum Gouda

- afdeling leiden, lesgeven, identiteitsontwikkeling
- mee voorbereiden basisvorming en studiehuis

1984-1990 Leraar (Bedrijfs) Economie te Hoorn en Amersfoort, tevens voorzitter MR

Cursussen | Leergangen

2020	Leergang Toezicht op goede doelen en culturele instellingen - Ebbinge Consultants
2017/18	Leergang Public Auditing - Het Zijlstra Centrum / VU Amsterdam
2012	Policy Governance volgens John Carver - Jan Maas
2005-2010	Trainingen Feedback, Zakelijk schrijven, Debatteren - VBS incompany
2004 - 2005	Leergang Organisatie-advies, Diagnosticeren als ambacht - SIOO Utrecht
2004	Herinrichten Administratieve organisatie - Kluwer bedrijfstrainingen
2003	Verandermanagement met kleurentheorie - Leon de Caluwé
2001 - 2003	Professioneel communiceren (TA, NLP) - Phoenix Opleidingen Utrecht

Diploma's

1989 - 1991	Master Educational Management - NSO Amsterdam
1985 - 1989	Basisdoctoraal Bedrijfseconomie (deeltijd) - Universiteit van Amsterdam
1984 - 1985	Eerstegraads lesbevoegdheid Economie - Universiteit van Amsterdam
1983 -1984	Eerstegraads Lesbevoegdheid Aardrijkskunde - Universiteit Utrecht
1976-1982	Doctoraalstudie Sociale Geografie - Universiteit Utrecht
1970 – 1976	Gymnasium β - Amersfoort

Bestuurswerk

2021- heden	Kascommissie volkstuinvereniging Doordouwers (
Overvecht) *2012 – heden*	Penningmeester goede-doelen-koor Capella con
Sensus *2012 – 2014*	Commissie van toezicht van de stichting NIKK
2002 - 2007	Penningmeester Kathedrale Koorschool Utrecht

Curriculum Vitae van Erwin Derks

PERSONALIA

Naam Erwin Stefan Derks
Titulatuur drs, MCM (Master of Change Management)

KORTE PROFIELSCHETS

Erwin is een zeer ervaren programmamanager/projectleider, adviseur en (interim) manager, die zijn sporen vooral heeft verdiend in opdrachten voor overheidsorganisaties. Hij is opgeleid als bedrijfskundig econoom en veranderkundige (Sioo). Gedurende ruim 15 jaar heeft hij als extern consultant veel opdrachten voor gemeenten uitgevoerd, vaak op de terreinen van organisatie- ontwikkeling, sturing en control en bedrijfsvoering. Daarnaast heeft hij binnen de consultancy- takken van Ernst & Young en Capgemini diverse leidinggevende en coachende rollen vervuld, onder meer als adviesgroepmanager en marktleider lokale overheid.

Als zelfstandig adviseur (sinds 2011) is Erwin zich steeds intensiever gaan bezighouden met de decentralisaties in het sociale domein. Opdrachten hebben veelal betrekking op participatie en integratie, jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning en spelen zich af op het snijvlak van beleidsinhoud, bedrijfsvoering en organisatieverandering. Erwin is breed georiënteerd en heeft naast zijn primaire werkzaamheden ervaring opgedaan in diverse maatschappelijke nevenfuncties, onder meer als lid en voorzitter van lokale rekenkamers (Zeist en Hilversum) en als gemeenteraadslid (Utrecht - woordvoerder Sociaal domein en Financiën). Tevens is hij toezichthouder in onderwijs en jeugdzorg.

KWALITEITEN

Brede kennis van uiteenlopende beleidsterreinen. Focus op het sociale domein. Geïnspireerd door de vraag wat nodig is voor echte transformatie. Op zoek naar wat mensen drijft en bezighoudt, en naar hoe zij elkaar kunnen versterken. Scherpe analyse, gecombineerd met een groot inlevingsvermogen en gedrevenheid om ‘dingen voor elkaar te krijgen’. Snel van begrip. Resultaatgericht en pragmatisch, kritisch indien nodig, maar met gevoel voor ieders positie en rol. Uitgesproken teamspeler, gericht op samenwerking en samenhang. Weet hoe de hazen lopen. Gesprekspartner op elk niveau, die goed kan luisteren en snel vertrouwen wint.
Planmatige en zorgvuldige werkwijze, met een heldere rol- en taakverdeling. Strategische oriëntatie. Inhoud en proces zijn even belangrijk. Door sensitiviteit en geduld in staat om gevoelige zaken effectief aan de orde te stellen en waar nodig een brugfunctie te vervullen. Plezierig om mee samen te werken, sterke sparringpartner. Geeft zijn mening, zonder die dwingend op te leggen. Altijd aanspreekbaar. Heldere presentatie, zowel mondeling als schriftelijk. Zeer brede belangstelling. Intrinsieke motivatie om bij te dragen aan maatschappelijke ambities. Met ziel en ter zake.

LOOPBAAN IN HET KORT

2011 - heden	Zelfstandig adviseur/interimmanager, oprichter/eigenaar Malie Consulting
2000 - 2011	Principal consultant en marktleider Lokale Overheid, Capgemini Consulting
1995 - 2000	Managing consultant, Ernst & Young Consulting
1994	Medewerker Studentenzaken, Universiteit van Utrecht
1993 - 1994	Medewerker/coördinator ISO-certificering, PTT Post Utrecht

NEVENACTIVITEITEN

Juni 2020 - heden	Lid Raad van Toezicht Stichting Heifer Nederland (ontwikkelingssamenwerking)
Juli 2019 - heden	Lid Raad van Toezicht Stichting Youké (specialistische jeugdzorg), Lid Auditcommissie
Mrt 2019 - heden	Lid Raad van Toezicht Stichting openbaar Primair Onderwijs Utrecht, Lid Commissie van Toezicht International School Utrecht
2022 - heden	Voorzitter Rekenkamer Hilversum
2011 - 2022	Lid Rekenkamer Hilversum
Juni 2017 - maart 2018	Lid gemeenteraad Utrecht voor de PvdA; woordvoerder Sociaal Domein, Financiën, Stationsgebied
2014 - juni 2017	Commissiewoordvoerder PvdA, commissie Mens & Samenleving gemeenteraad Utrecht (portefeuille Wmo, transitie langdurige zorg)
2009 - 2015	Voorzitter Rekenkamer Zeist

OPLEIDING EN TRAINING

2008 - 2010	Vakopleiding Fotografie, Fotoschool Statief Utrecht
2001 - 2003	Veranderkundige beroepsopleiding Management Consultancy: tweejarige opleiding tot Master of Change Management (MCM), Sioo Utrecht
1995 - 1996	Certified Management Accounting, Vrije Universiteit Amsterdam
1989 - 1992	Bedrijfskundige Economie, Vrije Universiteit Amsterdam
1986 - 1989	Commerciële Economie (HEAO), Hogere Economische School Amsterdam
1980 - 1986	VWO – B te Hilversum (1983 – 1986) en Tilburg (1980 – 1983)
	Diverse werkgerelateerde cursussen en trainingen

PUBLICATIES

2013	Handreiking Sociale wijkteams in ontwikkeling: inrichting, aansturing en bekostiging – in samenwerking tussen gemeenten Eindhoven, Enschede, Leeuwarden, Utrecht en Zaanstad tot stand gekomen handreiking (rol als contactpersoon en kernteamlid namens gemeente Zaanstad)
2003	De duale organisatie: dubbeldraads of dubbelop?; Anders sturen en anders organiseren als gevolg van de dualisering, Lemma, eerste druk 2003, tweede druk 2004 (boek over consequenties van de dualisering voor sturing, organisatie en financiën van gemeenten)
2004 - 2010	Diverse artikelen in Lokale Zaken, Capgemini-magazine voor lokale overheid, als auteur en hoofdredacteur
2001 -	Diverse artikelen in vakbladen (Overheidsmanagement, Openbaar Bestuur, ControllersMagazine, Tijdschrift Controlling) over uiteenlopende onderwerpen op het gebied van sturing en control, bedrijfsvoering, organisatieontwikkeling, dienstverleningsprocessen lokale overheid

OVERIG

Aug. 1999 - Maart 2000	Reis over land naar en door India (klassieke Zijderoute); Roemenië, Bulgarije, Turkije, Iran, Turkmenistan, Kirgizië, Kazachstan, Nepal, India
Okt. 1992 - Feb. 1993	Reis over land naar en door China (Transmongolië-express); Rusland, Mongolië, China, Hongkong

Commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie

Dossiernummer	3731
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	23 november 2023
Agendapunt	9
Titel	Onderwijshuisvesting
ID	3937
Behandelend ambtenaar	
Telefoon	
E-mail	
Datum collegebesluit	
Geocodering	
Thema	
Portefeuillehouder	Wethouder Eerenberg
Beleidsveld	Onderwijs
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie	23 november 2023

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE RAADSVRAGEN 2023, NUMMER 108

Datum	8 september 2023
Van	College B&W
Behandeld door	M. Boer
Doorkiesnummer	14030
E-mailadres	marjolein.boer@utrecht.nl
Kenmerk	11566497
Beleidsveld	Onderwijs

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de schriftelijke raadsvragen jaargang 2023 nummer 108 van Maartje Vermeulen (GroenLinks), Hester Assen (PvdA), Esma Kendir (Student & Starter), Berdien van der Wilt (D66), Derk van Bergen (Christen Unie), Jurriaan Otto (Een Utrecht), Iskender Simsek (Denk), Yvonne Hessel (Utrecht Solidair), Cees Bos (Stadsbelang Utrecht) en David Bos (PVV) van 31 mei 2023 over Onderwijshuisvesting.

Vraag 1
De meerjarenstrategie gaat over meerdere raadsperiodes. Hoe informeert het college de raad over tussentijdse wijzigingen en hoe kan de raad hierop bijsturen? Wat zijn de overwegingen voor een periode van 15 jaar?
Antwoord 1
We werken op dit moment met het meerjarenperspectief onderwijshuisvesting (MPOHV). Dit plan loopt vanaf 2015 tot en met 2025 (Onderwijsbeleid | gemeente Utrecht)*. Samen met de schoolbesturen ontwikkelen we momenteel een toekomstgericht huisvestingsplan voor de periode 2026-2041. Met dit nieuwe Integrale Huisvestingplan Onderwijs 2026-2041 voorzien we tijdig in voldoende, kwalitatief goede en gezonde schoolgebouwen voor alle Utrechtse leerlingen. In de nieuwe meerjarenstrategie is voor een periode van 16 jaar (2026-2041) gekozen omdat dit aansluit bij de verwachte wetswijziging[1] (die per 01-01-2025 in werking treedt). Deze wetswijziging gaat uit van een periode van vier jaar met een doorkijk van twaalf jaar. Elke vier jaar zal een actualisatie plaatsvinden van dit meerjarenhuisvestingplan. Uiteraard wordt de raad actief betrokken bij het opstellen hiervan. Uw raad krijgt het Integrale Huisvestingplan Onderwijs 2026-2041 ter besluitvorming voorgelegd.*

Daarnaast is er een jaarcyclus van planning en verantwoording van tussentijdse wijzigingen. Dit gebeurt door middel van actualiteiten in de kwartaalbrieven en in de jaarlijkse voortgangsrapportage. Financieel kan uw raad bijsturen via de voorjaarsnota en de programmabegroting.

Vraag 2
Op welke wijze groeit het huisvestingsaanbod mee met de stad en hoe sturen we hierbij op voldoende spreiding?

---

[1] Kamerbrief met beleidsreactie op onderzoeksrapport onderwijshuisvesting en het verhuistraject voor de Europese School Bergen | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl

Antwoord 2
Als gemeente programmeren we de huisvestingsbehoefte op basis van het vastgestelde MPOHV en de jaarlijkse leerlingenprognoses, waarin ook de meest recente woningbouwprognose is meegenomen. Deze leerlingenprognose (Onderwijsbeleid | gemeente Utrecht) is recent gepubliceerd. De spreiding van de onderwijsvoorzieningen gebeurt eveneens op basis van de huisvestingsbehoefte van de scholen in de stad, waarbij rekening gehouden wordt met voldoende capaciteit in de verschillende wijken. Dat gebeurt door wijkanalyses te maken ten behoeve van het primair onderwijs. In het voortgezet onderwijs zijn stadsbrede afspraken gemaakt die rekening houden met zowel de onderwijsbehoefte als ook de spreiding.

Vraag 3
In hoeverre wordt koersdocument onderwijs 2040 meegenomen in huisvestingsplannen?
Antwoord 3
Moderne en toekomstgerichte huisvesting voor het onderwijs is één van de pijlers van de Utrechtse Onderwijs Agenda (UOA) 2023-2026, deze vormt tevens de concretisering van de UOA Koers 2040. In het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2026-2041 worden de uitgangspunten die zijn verwoord in de UOA 2023-2026 meegenomen en verder uitgewerkt. Dit doen we door de uitgangspunten die in het koersdocument 2040 opgenomen zijn, te vertalen naar de toekomstige behoefte aan onderwijsvoorzieningen in de stad.

Vraag 1 (de nummering start nogmaals vanaf 1)
In hoeverre groeit het voortgezet onderwijs voldoende mee met de stad? Wordt er samen met de stad gekeken naar locaties? Op welke wijze kunnen buurtbewoners of andere betrokkenen beter worden meegenomen? We hebben eerder bij de komst van Onder de Bogen naar het Leidsche Rijn College gehoord over onrust en ook de nieuwe school in Vleuten zorgt voor onrust. Op welke wijze worden best practices meegenomen in de meerjarenstrategie?
Antwoord 1
In onze stad worden nieuwe woonwijken ontwikkeld en oudere wijken herontwikkeld. Bij de (her)ontwikkeling zijn wij betrokken en werken we samen met de (VO) schoolbesturen, ontwikkelaars, stedenbouwkundigen en andere beleidsvelden aan een goede inpassing van onderwijs met schoolgebouw(en) in de wijk. Dit doen we vroegtijdig omdat deze wijken veelal worden ontworpen in een hoge bebouwingsdichtheid. Vooruitkijken en vooruit programmeren doen we daarmee altijd samen met de verschillende stakeholders, waaronder ook buurtbewoners.

In het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs dat momenteel wordt ontwikkeld, besteden we eveneens specifiek aandacht aan de wijze waarop de stakeholders betrokken worden bij de (her)ontwikkeling van scholen. Het gaat dan om zaken als welke stakeholders betrokken moeten worden bij de (her)ontwikkeling van een school, de wijze waarop dit gebeurt en de fase waarin dit gebeurt.

U geeft aan dat u heeft gehoord dat er onrust is bij de komst van de scholen Onder de Bogen, Leidsche Rijn College en de nieuwe school in Vleuten. Hoewel bewoners van Utrecht het van belang vinden dat de gemeente tijdig voorziet in goede scholen voor kinderen, ervaren wij dat er ook weerstand kan zijn bij bewoners bij de komst van een school in hun buurt. Ook als een zorgvuldig participatietraject is doorlopen, leven er soms zorgen over de extra verkeersbewegingen of lawaai.

Voor de nieuwe VO school in Vleuten geldt dat uw raad via de raadsbrief locatiekeuze nieuwe VO school Vleuten De Meern geïnformeerd is over de stappen en processen die zijn gezet en nog gezet gaan worden. Daarmee is de keuze voor de nieuwbouw van een nieuwe VO school in Vleuten in combinatie met woningbouw gemaakt. Vooruitlopend op de bestemmingsplanprocedure zal een schetsontwerp worden opgesteld. Uiteraard in samenwerking met het schoolbestuur van de stichting PCOU Willibrord, zullen de plannen worden besproken met de direct omwonenden.

Vraag 2
De ‘wet meer ruimte voor nieuwe scholen’ geeft gemeentes de opdracht om in snel tempo meer onderwijsruimte beschikbaar te stellen. GroenLinks heeft samen met een groot deel van de andere fracties vragen gesteld over de gevolgen deze wetgeving en we zouden graag willen weten wat momenteel de invloed hiervan is in Utrecht? Zijn inmiddels hierover afspraken met het Rijk gemaakt en met schoolbesturen? En wat kunnen we hierover terugzien in de meerjarenstrategie?

Antwoord 2
Het starten van een nieuwe school verloopt sinds juli 2021 via het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) volgens de wet meer ruimte voor nieuwe scholen. Jaarlijks kunnen initiatiefnemers hun aanvragen hiervoor indienen bij het ministerie.

In 2021 hebben zich tien initiatiefnemers aangemeld voor de gemeente Utrecht, waarvan uiteindelijk vijf verzoeken daadwerkelijk door het ministerie in behandeling zijn genomen, te weten drie scholen voor het primair onderwijs en twee scholen voor het voortgezet onderwijs. De andere initiatieven voldeden niet aan de criteria van de wet en zijn daarom niet in behandeling genomen. Eén basisschool heeft een positief besluit van de minister ontvangen, namelijk basisschool Al Amana in Overvecht.

De twee in behandeling genomen initiatieven voor VO scholen zijn afgewezen op grond van onvoldoende te verwachten onderwijskwaliteit, vooral ten aanzien van het onderdeel 'Burgerschapsonderwijs'. Daarnaast had één van de initiatieven onvoldoende ouderverklaringen opgehaald. Het schoolbestuur van de VO school Al Amana is in beroep gegaan tegen de beslissing van het ministerie. Dit bezwaar is gegrond verklaard. Al Amana start in het schooljaar 2024-2025 met een VO school voor TL, Havo en VWO.

In 2023 heeft zich één initiatiefnemer aangemeld voor de gemeente Utrecht. Het gaat om een brede VO school. Voor 1 november wordt bekend of er daadwerkelijk een aanvraag in wordt gediend. De besluitvorming van OCW volgt dan voor 1 juni 2024.

De uitvoering van de wet meer ruimte voor nieuwe scholen is voor iedereen nieuw. In overleg met de andere G4-gemeenten en de Utrechtse schoolbesturen monitoren we hoe het proces verloopt. Gedurende het eerste jaren van de wet hebben we regelmatig contact gehad met het ministerie van OCW om onze bevindingen te bespreken. Een belangrijk aandachtspunt zijn de nieuwe te bouwen scholen in nieuwbouwwijken.

Mede naar aanleiding van deze gesprekken heeft het ministerie van OCW recent aangekondigd dat de stichtingsprocedure op enkele punten tegen het licht wordt gehouden. Het gaat daarbij onder meer om zaken als de doorlooptermijn van de procedure, de termijn waarop gemeenten in huisvesting moeten voldoen en een verruiming van de uitsteltermijn alvorens een school van start gaat. Uiteraard blijven we als gemeente met het ministerie van OCW in gesprek over deze wijzigingen. We blijven daarbij aandacht vragen voor de wijze waarop de zienswijze van de gemeente meegewogen wordt in het besluitvormingsproces en de vraagstukken die specifiek bij nieuwbouwwijken spelen, zoals de praktische uitdagingen om adequaat marktonderzoek te kunnen doen dan wel voldoende ouderschapsverklaringen te verkrijgen.

Daarnaast wordt al een aantal aanpassingen doorgevoerd. Zo ligt er momenteel een voorstel bij de Kamers om de termijn waarop de gemeente haar zienswijze kan indienen te verruimen van 1 november naar 1 december. Daarnaast is op de DUO site nu al concretere informatie te vinden over de rol van gemeenten bij de stichting van een nieuwe school. Tevens wordt op de site nu beter toegelicht wat een ouderverklaringen behelst. Het afgeven van een ouderverklaring moet meer zijn dan een steunbetuiging. Ouders moeten ook daadwerkelijk voornemens zijn om hun kind bij de nieuwe school in te schrijven (Tweede Kamer, vergaderjaar 2022–2023, 35 050, nr. 55).

De uitvoering van de wet wordt tot slot ook gedurende vijf jaar gevolgd door het onderzoeksbureau Oberon (in opdracht van OCW). Utrecht neemt deel aan de klankbordgroep die ongeveer twee keer per jaar plaatsvindt.

Vraag 3
In hoeverre en op welke wijze wordt in de meerjarenstrategie rekening gehouden met brede middelbare scholen waar alle niveaus aangeboden kunnen worden, zoals voorgesteld in het koersdocument onderwijs 2040?
Antwoord 3
De scholen gaan uiteraard zelf over de kwaliteit en de schoolgrootte van het onderwijs en daarmee ook hoe breed scholen zijn. We zien de ontwikkeling naar brede scholengemeenschappen al een aantal jaren.

Het college omarmt deze brede scholengemeenschappen in het VO. We programmeren deze voorzieningen daarom nu al in de huidige MPOHV, zoals Academie 10, VO Vleuterweide. We zullen bij het opstellen van het Integrale Huisvestingsplan Onderwijs eveneens rekening houden met zowel de ontwikkeling en groei van de stad als met de leerlingenprognoses. Op basis daarvan wordt bezien wat voor soort scholen benodigd zijn om zowel te voldoen aan de onderwijsbehoefte als aan een adequate spreiding over de stad. Dit doen wij in nauwe afstemming met de schoolbesturen.

Vraag 4
In het koersdocument wordt gesproken over meer praktijk bij middelbare scholen. In hoeverre wordt er rekening gehouden met praktijk en theorie onderwijs op verschillende niveaus, denk aan praktijklokalen, creatieve ruimtes? Uit de praktijk, bijvoorbeeld bij X11, weten we dat het lastig kan zijn om tijdig geschikte ruimtes te hebben. Hoe kunnen we hierop anticiperen bij nieuwbouw of onderwijsvernieuwing in een gebouw?
Antwoord 4
Juist door nu gezamenlijk met schoolbesturen te werken aan een lange termijn programmering in het Integrale Huisvestingsplan Onderwijs kunnen we in de toekomst goed rekening houden met dit soort wensen. De uitgangspunten uit de UOA worden daarin meegenomen. In de UOA hebben scholen en de gemeente zich gezamenlijk gecommitteerd aan de realisatie van meer ruimte voor praktijk in het onderwijs.

Vraag 5
De gemeenteraad heeft een debat gevoerd over de mogelijkheid van een stilteruimte op middelbare scholen. Hiervoor heb je ruimte nodig in een gebouw. Wordt dit onderwerp meegenomen in het gesprek met scholen over de onderwijshuisvestingsopgave?
Antwoord 5
Indien gewenst denken we mee op welke wijze scholen hiervoor ruimte beschikbaar kunnen stellen. De twee moties die zijn ingediend tijdens de raadsvergadering op 15 mei j.l., waarin werd gevraagd om scholen te verplichten tot het beschikbaar stellen van stilteruimtes of ruimte om te bidden, zijn beiden niet aangenomen.

Vraag 6
Tijdelijke locaties leiden vaak tot onrust onder leerlingen, leerkrachten en ouders. Deelt het college de wens dat leerlingen, bij tijdelijke locaties, zoveel mogelijk bij elkaar op 1 locatie blijven? Wij zijn benieuwd hoe het gaat met de zogenaamde ‘overlooplocaties’? En op welke manier kunnen we er via de meerjarenstrategie voor zorgen dat scholen minder lang op tijdelijke locaties verdeeld over de stad zitten?
Antwoord 6
Ja, het college deelt de wens om leerlingen zoveel mogelijk op één locatie te houden, maar beseft ook dat dit niet altijd mogelijk is. Om ervoor te zorgen dat leerlingen zo kort mogelijk op tijdelijke locaties les krijgen, werken we als gemeente met een programmatische aanpak, waarbij per locatie en school een langetermijnplanning gehanteerd wordt. Dit betekent dat de renovaties per locatie in een meerjarig programma in beeld zijn, inclusief de planning van (eventueel) een tijdelijke locatie. Dit betreft echter een complexe logistieke puzzel die we zo goed mogelijk trachten te leggen. Deze logistieke puzzel maakt onderdeel uit van het Integrale Huisvestingsplan Onderwijs.

Vraag 7
Een groot deel van de buitenruimte van middelbare scholen wordt nu gebruikt voor fietsenstalling. Heeft het college de ambitie om bij nieuw te creëren scholen de buitenruimte zo groen mogelijk te maken? Zo ja, op welke manieren wil het college dit realiseren?
Antwoord 7
Pas met de inwerkingtreding van de huidige verordening huisvesting scholen krijgen nieuw te realiseren VO scholen ook een schoolplein. Dat verklaart waarom een groot deel van de buitenruimte van de VO scholen in Utrecht geen speelruimte hebben. Met de nadere regel schoolpleinen stimuleren en ondersteunen we schoolbesturen in het vergroenen van hun schoolpleinen, zoals verwoord in het coalitieakkoord. Nu aanvragen voor groene schoolpleinen een aantal jaren mogelijk is, onderzoeken we op welke manier wij het voor schoolbesturen nog aantrekkelijker kunnen maken om schoolpleinen te vergroenen.

Vraag 8
Het aantal leerlingen op een school is niet elk jaar hetzelfde. Soms staan er lokalen leeg. Hoe kunnen we stimuleren dat andere partijen zoals creatieve makers, startende ondernemers of een tijdelijke basisschoolklas, zoals bij het Leidsche Rijn College en Onder de Bogen is gedaan, deze ruimtes makkelijker kunnen delen/gebruiken?
Antwoord 8
Vanuit de zorgplicht voor onderwijs investeren we primair in huisvesting van onderwijs. In het geval van leegstand geldt de procedure uit artikel 6 van de verordening huisvesting scholen over medegebruik en verhuur, waarbij de schoolbesturen toestemming aan het college vraagt voor verhuur. Hiermee sturen we actief op het gebruik van de school en stimuleren we effectief gebruik van de scholen in dubbelgebruik. Daarbij valt te denken aan gebruik door buitenschoolse opvang, kinderopvang, kerken, welzijn, verenigingen en medegebruik van andere scholen.
In de UOA hebben we ook met elkaar afgesproken om verder in te zetten op de realisatie van multifunctionele faciliteiten. Dit uitgangspunt wordt in het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs nader uitgewerkt. We blijven dus met scholen en schoolbesturen in gesprek over de wijze waarop we onderwijsruimtes zo efficiënt mogelijk kunnen inzetten.

Vraag 9
De raad heeft in maart 2021 het raadsvoorstel Utrechtse Kindcentra aangenomen. Utrecht wil Utrechtse Kindcentra stimuleren en uitbreiden. Hierbij is huisvesting een belangrijke voorwaarde. Op welke wijze wordt dit gedaan en hoe kunnen we bij bestaande scholen en nieuwbouw hier nog meer opsturen?
Antwoord 9
Met het uitvoeringsplan Utrechtse kindcentra regelen we de huisvesting. Daarin staan de criteria en de randvoorwaarden benoemd. In de praktijk zien we sinds het inwerktreden van het Uitvoeringsplan Utrechtse kindcentra (UUK) een aantal financiële als juridische dilemma's. We zijn over deze dilemma's in gesprek met de betrokken partners. Op termijn leiden deze gesprekken wellicht tot een aanpassing en aanscherping van het huidige UUK zodat de voorwaarden beter aansluiten op de praktijk. We informeren uw raad in de kwartaalbrief onderwijs over deze ontwikkelingen.

Vraag 10
Heeft het college de ambitie voorschoolse educatie in onderwijshuisvesting onder te brengen? Waar ziet het college kansen?
Antwoord 10
Ja, de ambitie van het college is om bij voorkeur voorschoolse educatie in onderwijshuisvesting onder te brengen. Scholen geven indien voorschoolse educatie gewenst is, de huisvestingsbehoefte op bij het indienen van hun plannen. Het kader hiervoor is de onderwijshuisvestingsverordening.

Vraag 11
Welke mogelijkheden ziet het college in meer privaat-publieke samenwerking met BSO en kinderopvangorganisaties bij het ontwikkelen van Utrechtse Kindcentra?
Antwoord 11
We hebben voorwaarden voor deze samenwerking, op huisvestingsgebied, vastgelegd in het Uitvoeringsplan Utrechtse kindcentra (UUK). De inhoudelijke samenwerking is aan de betreffende partners. Zie ook het antwoord bij vraag 9.

Vraag 12
De wens voor inclusief en passend onderwijs vraagt ook iets van de fysieke toegankelijkheid van schoolgebouwen. Hoe kunnen we het makkelijker maken voor scholen in samenwerking met schoolbesturen om bijvoorbeeld deuren te verbreden of een aangepaste toilet of lift te maken?
Antwoord 12
Schoolgebouwen moeten voldoen aan vigerende wet- en regelgeving. Voor Utrecht geldt daarnaast dat nieuwe en gerenoveerde scholen tevens moeten voldoen aan de Utrechtse Standaard Toegankelijk. Daarin is geborgd dat rekening wordt gehouden met inclusief en passend onderwijs.

Vraag 13
Schoollunches worden steeds vaker aangeboden en ook op landelijk is hier steeds meer aandacht voor. Is het college in gesprek met scholen om te kijken of er een keukenvoorziening nodig is en hoe dit kan worden meegenomen in de nieuwe strategie?

Antwoord 13
Nee het college is op dit moment (nog) niet in gesprek met de scholen de het toevoegen van een keukenvoorziening in de nieuwe strategie. Op dit moment worden de schoollunches in de bestaande ruimte van de school gedaan. Als een dergelijke wens bestaat dan kan dit in de gesprekken over de onderwijshuisvesting meegenomen worden.

Vraag 14
Het college wil, ook naar aanleiding van de wens van de raad, meer inzetten op het mengen van functies, ook op scholen, zie motie Mixen Maar. De school kan daarmee ook een belangrijke buurtfunctie krijgen, voor buurtbewoners en ouders van kinderen. Op welke manier wordt dit meegenomen in de meerjarenstrategie, welke mogelijkheden en onmogelijkheden ziet het college hier?
Antwoord 14
In de Utrechtse Onderwijsagenda (UOA) hebben we afgesproken om in te zetten op de realisatie van meer multifunctionele faciliteiten. Dit uitgangspunt nemen we mee in het Integrale Huisvestingsplan Onderwijs. Op dit moment worden er in de diverse werkgroepen gesprekken gevoerd over de wijze waarop we invulling kunnen geven aan dit uitgangspunt. Daarbij gaat het om capaciteits- en financieringsvraagstukken, logische combinaties van voorzieningen, verbinding met de buurt maar ook over praktische (rand)voorwaarden, bijvoorbeeld locatiebeheer.

Vraag 15
Gymzalen en buitenruimtes zijn qua grootte vaak niet toereikend voor het aantal leerlingen op een school. In hoeverre kunnen we hier nog meer op sturen en wanneer dat niet het geval is bijsturen?
Antwoord 15
De normeringen van de gymzalen en buitenruimtes zijn vastgelegd in de verordening huisvesting scholen. Uw raad besluit over de wijzigingen in de verordening. Aanpassingen van de omvang van de buitenruimte heeft uw raad bij de laatste wijziging van de verordening gedaan. Dat heeft een positief effect op met name op een (nieuwbouw) school met veel leerlingen.

Vraag 16
Meer groen en zon op dak bij scholen gaat niet vanzelf. Wat is er voor nodig volgens het college om dit nog meer te stimuleren in de meerjarenstrategie?
Antwoord 16
Met meer groen en zon op het dak stimuleren we om de onderwijsgebouwen te verduurzamen. Bij de realisatie van nieuwbouw en renovaties is BENG (Bijna Energie Neutrale Gebouwen) de norm (wet) en zijn er middelen beschikbaar om ENG (Energie Neutrale Gebouwen) de ambitie, te realiseren. Dat laatste vraagt de bereidheid van het schoolbestuur om hieraan bij te dragen in de vorm van cofinanciering. Duurzaamheid is daarmee een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Vraag 17
Wat zijn de lessen die we hebben geleerd over de groene schoolpleinensubsidie en hoe kunnen we hierover in de nieuwe koers ruimte geven aan scholen om het vergroenen van schoolpleinen te vergemakkelijken?
Antwoord 17
We merken dat de werking van de nadere regel groene schoolplein eenvoudiger kan. Daarnaast heeft uw raad in het kader van de motie ongelijk investeren voor gelijke kansen het college opdracht gegeven om de nadere regel ook in dat kader te bezien. Dat betekent dat het college de nadere regel schoolpleinen zal herijken en aanpassen, dit in overleg met de schoolbesturen. De verwachting is dat dit nog voor het eind van het jaar zal zijn.

Vraag 18
Isolatie en luchtverversing moet op orde zijn. Dit kan nog beter zowel bij primair als voortgezet onderwijs. Hiervoor zijn investeringen vanuit het rijk nodig. We weten dat er hierover contact is het met het rijk. Hoe loopt deze lobby en wat kunnen we vanuit Utrecht hieraan bijdragen?
Antwoord 18
We maken maximaal gebruik van de beschikbare regelingen van het rijk. De lobby op onderwijshuisvesting gaat breder, namelijk over de verduurzaming en verbetering van de gehele kwaliteit van de schoolgebouwen. Dat vraagt om forse extra investeringen, zoals ook de uitkomst is van het IBO Onderwijshuisvesting funderend onderwijs (2021). We blijven samen met VNG, PO- en VO-raad aandacht vragen voor de benodigde investering om duurzame en kwalitatieve

onderwijsgebouwen te realiseren. Gezien de omvang van de gewenste investering is dit een langdurig gesprek met het rijk.

Vraag 19
Hoe past het college het principe 'ongelijk investeren in gelijke kansen' toe als het gaat om onderwijshuisvesting?
Antwoord 19
Goed onderwijs is belangrijk voor de ontwikkeling van iedereen. Elke leerling verdient onderwijs dat hem of haar stimuleert, zijn of haar talenten maximaal ontwikkelt en benut. We willen daarom dat ieder kind gelijke kansen heeft in het onderwijs. Goede onderwijshuisvesting is hierin een belangrijk onderdeel. Alle kinderen verdienen les te krijgen in een goed schoolgebouw. Vanuit onze wettelijke taak is ongelijk investeren voor gelijke kansen beperkt mogelijk.

Binnen de beleidskeuzes die wij maken voor een bovenwettelijke invulling van onderwijshuisvesting, investeren we wel ongelijk voor gelijke kansen in specifieke wijken of schoollocaties. Dit geldt bijvoorbeeld bij het bieden van huisvesting voor voorschoolse educatie, Utrechtse kindcentra ontwikkelingen of groene schoolpleinen, en is opgenomen in het Uitvoeringsplan Utrechtse kindcentra en de huisvestingsverordening. Concreet betekent dit bijvoorbeeld dat we in Overvecht, waar echt behoefte is aan een brede school, bereid zijn verder te gaan in het vinden van een geschikte onderwijslocatie.

Vraag 20
Wat is er voor nodig om in elke wijk een school is in de buurt waarbij ook ruimte is voor BSO, kinderopvang en VVE zodat elk kind in de buurt naar school kan gaan?
***Antwoord* 20**
Zie antwoord vraag 9.

Vraag 21
Voldoende en optimaal gespreide huisvesting van scholen over de stad is van belang. Tegelijkertijd zien we steeds meer scholen en zijn er steeds meer kleine scholen en een paar hele grote scholen. Op zichzelf is diversiteit mooi. Tegelijkertijd kan marktwerking en concurrentie in het onderwijs leiden tot onwenselijke resultaten. Wat is de visie van het college hier op? Wat zijn de risico's en hoe denkt het college hier de komende jaren op te gaan sturen?
Antwoord 21
Bij de realisatie van bouwprojecten wordt altijd gekeken naar voldoende omvang en spreiding. Voldoende omvang van de schoolgebouwen en de gymzalen in de wijk. Voldoende spreiding om ervoor te zorgen dat er voor ieder kind naar een passende school nabij huis is. Daarom wordt binnen het programma onderwijs in iedere nieuwbouwwijk met voldoende omvang een nieuwe basisschool gerealiseerd. Op basis van de stadsbrede spreiding wordt ook gekeken of het toevoegen van een school voor voortgezet onderwijs zinvol is in een nieuwe wijk.

Samen met schoolbesturen streven we naar moderne, duurzame en toekomstbestendige scholen. Door gesprekken te voeren over de samenwerking met en tussen de schoolbesturen geven we gezamenlijk vorm aan de uitdagingen die binnen onze gemeente spelen. Zoals ook afgesproken in de UOA stellen we daarbij de leerlingen centraal. Onderlinge concurrentie past niet bij dit gedeelde uitgangspunt.

De schoolbesturen gaan uiteraard uiteindelijk echter zelf over de schoolgrootte en kwaliteit van het onderwijs. Kleine scholen zijn in de huidige tijd met een tekort aan onderwijspersoneel niet efficiënt. De schoolbesturen doen momenteel onderzoek naar plekken in de stad met kleine scholen. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek worden door de besturen mogelijk gezamenlijke maatregelen getroffen.

Vraag 22
De laatste jaren pakt de gemeente steeds meer de regierol in de Utrechtse Onderwijsagenda een wijkgerichte aanpak en het aanmeldbeleid hoort hierbij. Dit sluit aan bij de wettelijke rol die de gemeente op basis van artikel 161 Wet op het primair onderwijs heeft. Welke lessen kunnen we hieruit meenemen naar de meerjarenstrategie?

Antwoord 22
Aan de ambities uit Koers voor 2040 en aan de doelen in de UOA 2023-2026 is goed te zien dat de partners van de UOA de belangen van Utrechtse leerlingen centraal stellen, en elkaar én de gemeente zien als onmisbare partners om deze ambities te realiseren. Dit biedt kansen bij het kunnen voeren van regie door de gemeente op o.a. stedelijke huisvestingsvraagstukken, omdat het sterke netwerk van de UOA en de gedeelde ambities ruimte bieden om het belang van Utrechtse leerlingen te laten prevaleren boven het eigen organisatiebelang.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Schriftelijke vragen Onderwijshuisvesting
31 Mei 2023
Vragen:
De gemeente geeft elk jaar een groot deel van het onderwijsbudget uit aan onderwijshuisvesting. Onderwijshuisvesting is een wettelijke taak; gemeenten zijn verantwoordelijk voor de huisvesting van scholen in het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs.
Momenteel spreken scholen, schoolbesturen en de gemeente over de meerjarenstrategie onderwijshuisvesting, koers 2025-2040. Verschillende fracties in de gemeenteraad willen hierop tijdig kunnen sturen. In september organiseren we daarom een raadsinformatiebijeenkomst met de stad en ter voorbereiding hebben wij nu de volgende vragen.
Algemeen
1. De meerjarenstrategie gaat over meerdere raadsperiodes. Hoe informeert het college de raad over tussentijdse wijzigingen en hoe kan de raad hierop bijsturen? Wat zijn de overwegingen voor een periode van 15 jaar?
2. Op welke wijze groeit het huisvestingsaanbod mee met de stad en hoe sturen we hierbij op voldoende spreiding?
3. In hoeverre wordt koersdocument onderwijs 2040 meegenomen in huisvestingsplannen?
Voortgezet onderwijs
1. In hoeverre groeit het voortgezet onderwijs voldoende mee met de stad? Wordt er samen met de stad gekeken naar locaties? Op welke wijze kunnen buurtbewoners of andere betrokkenen beter worden meegenomen? We hebben eerder bij de komst van Onder de Bogen naar het Leidsche Rijn College gehoord over onrust en ook de nieuwe school in Vleuten zorgt voor onrust. Op welke wijze worden best practices meegenomen in de meerjarenstrategie?
2. De ‘wet meer ruimte voor nieuwe scholen’ geeft gemeentes de opdracht om in snel tempo meer onderwijsruimte beschikbaar te stellen. GroenLinks heeft samen met een groot deel van de andere fracties vragen gesteld over de gevolgen deze wetgeving en we zouden graag willen weten wat momenteel de invloed hiervan is in Utrecht? Zijn inmiddels hierover afspraken met het Rijk gemaakt en met schoolbesturen? En wat kunnen we hierover terugzien in de meerjarenstrategie?
3. In hoeverre en op welke wijze wordt in de meerjarenstrategie rekening gehouden met brede middelbare scholen waar alle niveaus aangeboden kunnen worden, zoals voorgesteld in het koersdocument onderwijs 2040?

0. In het koersdocument wordt gesproken over meer praktijk bij middelbare scholen. In hoeverre wordt er rekening gehouden met praktijk en theorie onderwijs op verschillende niveaus, denk aan praktijklokalen, creatieve ruimtes? Uit de praktijk, bijvoorbeeld bij X11, weten we dat het lastig kan zijn om tijdig geschikte ruimtes te hebben. Hoe kunnen we hierop anticiperen bij nieuwbouw of onderwijsvernieuwing in een gebouw?
1. De gemeenteraad heeft een debat gevoerd over de mogelijkheid van een stilteruimte op middelbare scholen. Hiervoor heb je ruimte nodig in een gebouw. Wordt dit onderwerp meegenomen in het gesprek met scholen over de onderwijshuisvestingsopgave?
2. Tijdelijke locaties leiden vaak tot onrust onder leerlingen, leerkrachten en ouders. Deelt het college de wens dat leerlingen, bij tijdelijke locaties, zoveel mogelijk bij elkaar op 1 locatie blijven? Wij zijn benieuwd hoe het gaat met de zogenaamde ‘overlooplocaties’? En op welke manier kunnen we er via de meerjarenstrategie voor zorgen dat scholen minder lang op tijdelijke locaties verdeeld over de stad zitten?
3. Een groot deel van de buitenruimte van middelbare scholen wordt nu gebruikt voor fietsenstalling. Heeft het college de ambitie om bij nieuw te creëren scholen de buitenruimte zo groen mogelijk te maken? Zo ja, op welke manieren wil het college dit realiseren?

4. Het aantal leerlingen op een school is niet elk jaar hetzelfde. Soms staan er lokalen leeg. Hoe kunnen we stimuleren dat andere partijen zoals creatieve makers, startende ondernemers of een tijdelijke basisschoolklas, zoals bij het Leidsche Rijn College en Onder de Bogen is gedaan, deze ruimtes makkelijker kunnen delen/gebruiken?

Primair onderwijs

5. De raad heeft in maart 2021 het raadsvoorstel Utrechtse Kindcentra aangenomen. Utrecht wil Utrechtse Kindcentra stimuleren en uitbreiden. Hierbij is huisvesting een belangrijke voorwaarde. Op welke wijze wordt dit gedaan en hoe kunnen we bij bestaande scholen en nieuwbouw hier nog meer opsturen?

6. Heeft het college de ambitie voorschoolse educatie in onderwijshuisvesting onder te brengen? Waar ziet het college kansen?

11.Welke mogelijkheden ziet het college in meer privaat-publieke samenwerking met BSO en kinderopvangorganisaties bij het ontwikkelen van Utrechtse Kindcentra?

12. De wens voor inclusief en passend onderwijs vraagt ook iets van de fysieke toegankelijkheid van schoolgebouwen. Hoe kunnen we het makkelijker maken voor scholen in samenwerking met schoolbesturen om bijvoorbeeld deuren te verbreden of een aangepaste toilet of lift te maken?

13. Schoollunches worden steeds vaker aangeboden en ook op landelijk is hier steeds meer aandacht voor. Is het college in gesprek met scholen om te kijken of er een keukenvoorziening nodig is en hoe dit kan worden meegenomen in de nieuwe strategie?

14. Het college wil, ook naar aanleiding van de wens van de raad, meer inzetten op het mengen van functies, ook op scholen, zie motie Mixen Maar. De school kan daarmee ook een belangrijke buurtfunctie krijgen, voor buurtbewoners en ouders van kinderen. Op welke manier wordt dit meegenomen in de meerjarenstrategie, welke mogelijkheden en onmogelijkheden zier het college hier?

15. Gymzalen en buitenruimtes zijn qua grootte vaak niet toereikend voor het aantal leerlingen op een school. In hoeverre kunnen we hier nog meer op sturen en wanneer dat niet het geval is bijsturen?

16. Meer groen en zon op dak bij scholen gaat niet vanzelf. Wat is er voor nodig volgens het college om dit nog meer te stimuleren in de meerjarenstrategie?

17. Wat zijn de lessen die we hebben geleerd over de groene schoolpleinensubsidie en hoe kunnen we hierover in de nieuwe koers ruimte geven aan scholen om het vergroenen van schoolpleinen te vergemakkelijken?

18. Isolatie en luchtverversing moet op orde zijn. Dit kan nog beter zowel bij primair als voortgezet onderwijs. Hiervoor zijn investeringen vanuit het rijk nodig. We weten dat er hierover contact is het met het rijk. Hoe loopt deze lobby en wat kunnen we vanuit Utrecht hieraan bijdragen?

Goede verdeling van voorzieningen over de stad.

4. Hoe past het college het principe 'ongelijk investeren in gelijke kansen' toe als het gaat om onderwijshuisvesting?

5. Wat is er voor nodig om in elke wijk een school is in de buurt waarbij ook ruimte is voor BSO, kinderopvang en VVE zodat elk kind in de buurt naar school kan gaan?

21.Voldoende en optimaal gespreide huisvesting van scholen over de stad is van belang. Tegelijkertijd zien we steeds meer scholen en zijn er steeds meer kleine scholen en een paar hele grote scholen. Op zichzelf is diversiteit mooi. Tegelijkertijd kan marktwerking en concurrentie in het onderwijs leiden tot onwenselijke resultaten. Wat is de visie van het college hier op? Wat zijn de risico’s en hoe denkt het college hier de komende jaren op te gaan sturen?

22. De laatste jaren pakt de gemeente steeds meer de regierol in de Utrechtse Onderwijsagenda een wijkgerichte aanpak en het aanmeldbeleid hoort hierbij. Dit sluit aan bij de wettelijke rol die de gemeente op basis van artikel 161 Wet op het primair onderwijs heeft. Welke lessen kunnen we hieruit meenemen naar de meerjarenstrategie?

Gesteld door:
Maartje Vermeulen, GroenLinks
Hester Assen, PvdA
Esma Kendir, Student & Starter
Berdien van der Wilt, D66
Derk van Bergen, Christen Unie
Jurriaan Otto, Een Utrecht
Iskender Simsek, Denk
Yvonne Hessel, Utrecht Solidair
Cees Bos, Stadsbelang Utrecht
David Bos, PVV

Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	S. Nauwelaerts de Agé / F. Regnault	**Datum**	13 oktober 2023
Doorkiesnummer	14030	**Kenmerk**	11280126
E-mail	sophie.nauwelaertsdeage@utrecht.nl floris.regnault@utrecht.nl	**Onderwerp**	Voortgangsrapportage Onderwijshuisvesting 2023
Bijlage(n)	3 (waarvan 2 geheim)	**Beleidsveld**	Onderwijs

Geachte leden van de raad,

Jaarlijks ontvangt de raad de Voortgangsrapportage onderwijshuisvesting. Dit jaar is dat de Voortgangsrapportage Onderwijshuisvesting 2023. In deze rapportage blikken we terug op de voortgang van het Meerjarenperspectief onderwijshuisvesting (MPOHV) over de periode oktober 2022 tot en met augustus 2023. Ook kijken we vooruit naar de ontwikkelingen die de komende tijd gaan plaatsvinden.

Geheimhouding
Wij hebben tijdelijke geheimhouding opgelegd op bijlage A ‘Uitvoeringsschema MPOHV’ en bijlage B ‘Financiële toelichting verschillen VGR 2022 en 2023’ op grond van artikel 87 van de Gemeentewet om redenen genoemd in artikel 5.1 lid 2 onder b van de Woo totdat de in de bijlagen genoemde projecten zijn uitgevoerd. De genoemde bijlagen bevatten financiële informatie over de budgetten horende bij de bouwprojecten. Openbaarmaking van de bedragen kan derden die aan de aanbesteding deelnemen bevoordelen en daarmee het financiële belang van de gemeente schaden. De betreffende bedragen voor de verschillende projecten worden uiteindelijk openbaar in het jaarlijkse Huisvestingsprogramma onderwijshuisvesting en na aanbesteding.

Voortgangsrapportage en kwartaalbrieven
Deze Voortgangsrapportage is bedoeld om u meer inzicht te geven in de voortgang van het Meerjarenperspectief onderwijshuisvesting in het afgelopen schooljaar. Ieder kwartaal sturen wij u een Raadsbrief stand van zaken onderwijshuisvesting. In juni 2023 verscheen de eerste gezamenlijke kwartaalbrief onderwijsbeleid en onderwijshuisvesting.

In de afbeelding op de volgende pagina is te zien dat de voortgangsrapportage jaarlijks samen met de programmabegroting wordt aangeboden. De voortgangsrapportage is daarmee onderdeel van de P&C cyclus voor het vaststellen van het huisvestingsprogramma.

Figuur 1 De P&C cyclus van het jaarlijks Huisvestingsprogramma

Op 31 mei 2023 heeft uw raad 22 vragen gesteld ter voorbereiding op de Raadsinformatie-bijeenkomst over het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2026-2041, op 8 september 2023 heeft u de beantwoording ontvangen.

Hoofdlijnen inhoud Voortgangsrapportage onderwijshuisvesting 2023
In Utrecht gaan ruim 49.000 kinderen en jongeren iedere dag naar het primair en voortgezet (speciaal) onderwijs. We werken samen met de schoolbesturen aan voldoende en kwalitatief goede onderwijshuisvesting voor deze kinderen en jongeren in onze groeiende stad.

Als gevolg van de stapeling van ambities wordt de realisatie van de huisvestingsopgave complexer. De trend van stijgende kosten voor het Maatschappelijk Vastgoed zet zich voort. Oorzaken zijn de marktontwikkeling, hoge inflatie, het bouwen in hoge bebouwingsdichtheden, en onze eigen ambities ten aanzien van duurzaamheid en gezondheid. Ook voor alle gebiedsontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld Merwedekanaalzone deelgebied 5, blijft (tijdige) uitvoering kwetsbaar. Bij de ontwikkeling van nieuwe woonwijken in de stad ontstaat vraag naar onder andere onderwijshuisvesting. Hierbij zijn wij betrokken en werken wij samen met schoolbesturen, ontwikkelaars, stedenbouwkundigen en andere beleidsvelden aan een goede inpassing van het schoolgebouw in de wijk. Bij een goede inpassing wordt rekening gehouden met routes, loopafstanden, veiligheid, bezonning, kosten, beperken van geluidsoverlast en duurzaamheid. Bovendien blijft netcongestie een onzekere factor in het realiseren van onderwijshuisvesting. Voor een aantal lopende projecten wordt gezocht naar maatwerkoplossingen. Deze maatregelen zullen nadelige consequenties hebben voor de financiën en/of uitvoeringsplanning.

Op dit moment werken we aan de opvolger van het MPOHV; het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2026-2040 (IHP40). Het IHP40 project kent een integrale benadering. Het IHP geven wij vorm samen met uiteenlopende partijen binnen en buiten de gemeente. Begin februari jl. vond de formele startbijeenkomst plaats, waarvoor alle schoolbesturen waren uitgenodigd. Daarin zijn vier thema's uitgediept: gezond stedelijk leven, duurzaamheid, haalbaarheid & betaalbaarheid en flexibele huisvesting. De Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040, de Utrechtse Onderwijs Agenda en ook de Motie Mixen maar! vormen belangrijke kaders bij de ontwikkelen van de nieuwe meerjarenstrategie. Bij het opstellen van het IHP streven we naar een goede balans tussen de realisatie van vooruitstrevende, toekomstbestendige schoolgebouwen die ook een bredere bijdrage leveren aan de leefbaarheid van een wijk enerzijds en de financiële middelen die hiervoor beschikbaar zijn anderzijds.

Het IHP40 bestaat uit beleidsmatige uitgangspunten (doelen en ambities) en een uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma is een overzicht van schoolgebouwen waar een

voorziening voor wordt gerealiseerd (nieuwbouw, renovatie, tijdelijke huisvesting e.d.) gedurende 2026 –2041. De prioritering van dit programma vindt onder andere plaats op basis van bouwjaar van het schoolgebouw en de capaciteit (op basis van leerlingenprognoses). Ook lokale ontwikkelingen in de buurt, duurzaamheidsambities en realiseren van aanpalende beleidsdoelen spelen een rol in de planning. Op dit moment zijn we in gesprek over de exact te volgen werkwijze voor het vaststellen van het programma. Daarnaast onderzoeken we gewenste aanpassingen in de toekomstige P&C Cyclus. Uitgangspunt is dat we het zo transparant en eenvoudig mogelijk inrichten voor alle stakeholders, zodat we voor iedereen duidelijkheid scheppen. De raad wordt door middel van de kwartaalbrieven en de voortgangsrapportage meegenomen in de voorbereiding van het nieuwe IHP. In november 2023 vindt een RIB over dit onderwerp plaats.

Programmabegroting 2024
De huisvestingsopgave is financieel verwerkt in het voorstel voor de Programmabegroting 2024. Dit wordt toegelicht in deze voortgangsrapportage en in de (deels geheime) bijlagen.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Voortgangsrapportage Onderwijshuisvesting 2023

31 augustus 2023
Kenmerk 11280126
Versie 1.0
Definitief

Gemeente Utrecht

Utrecht.nl

Colofon

Uitgave

info@utrecht.nl

In opdracht van

Vastgoedopgave
Vastgoedorganisatie Utrecht

Internet

www.utrecht.nl

Rapportage

Informatie

info@onderwijshuisvesting.nl

Inhoud

1 Samenvatting 5

2 Inleiding en uitgangspunten 7

2.1 Opbouw en inhoud van dit rapport 7

2.2 Visie op onderwijshuisvesting 7

2.3 Programmabegroting 7

2.4 Voorjaarsnota 2023 8

3 Ontwikkelingen in onderwijs en stad 10

3.1 Moderne en toekomstbestendige huisvesting van scholen 10

3.2 Gezond en veilig naar school 14

3.3 Efficiënte samenwerking 14

3.4 Duurzame gebouwen 15

4 Ontwikkeling huisvesting scholen 16

4.1 Verordening huisvesting scholen 16

4.2 Utrechtse Onderwijs Agenda 16

4.3 Nieuw IHP onderwijs 2026-2041 17

4.4 Groene schoolpleinen 17

4.5 Utrechtse Kindcentra 18

4.6 Groei(V)SO 19

5 Uitvoering en planning 20

5.1 Afgeronde bouwprojecten 20

5.2 Nieuwe bouwprojecten 21

5.3 Aangepaste bouwprojecten en bijzonderheden 21

5.4 Overzicht 23

6 Financiën 25

6.1 Geactualiseerd uitvoeringsschema 25

6.2 Financiële risico’s 25

7 Bijlagen 28

7.1 Bijlage A uitvoeringsschema MPOHV [geheim] 28

7.2 Bijlage B Financiële toelichting verschillen VGR 2022 en 2023 [geheim] 28

1 Samenvatting

De gemeente heeft het afgelopen jaar hard gewerkt aan de huisvesting van de Utrechtse scholen. Dit heeft geresulteerd in zeven nieuwe/gerenoveerde basisscholen, één nieuwe/gerenoveerde voortgezet onderwijsschool, één nieuwe tijdelijke voorziening, twee voorzieningen voor bewegingsonderwijs en zeven groenere schoolpleinen. We zijn trots dat het ons gelukt is om al deze projecten te realiseren in een context die ons ook voor grote uitdagingen stelt. Zaken als de stijging van de bouwkosten, het energievraagstuk, de verduurzamingsopgave en de beperkte binnenstedelijke ruimte zorgen ervoor dat we als stad blijven zoeken naar maatwerk en innovatie bij de realisatie van moderne, toekomstbestendige schoolgebouwen.

We verbeteren de huisvesting van onze scholen

We maken scholen gezonder en groener

Duurzame schoolgebouwen

Gezond binnenklimaat

We vernieuwen onze processen

Natuurlijke en uitdagende schoolpleinen

Tevredenheidsonderzoek uitvoering wettelijke taak en ontwikkeling nieuw Integraal huisvestingsplan onderwijs

Grote uitdagingen

De realisatie van voldoende en adequate onderwijshuisvesting brengt de nodige uitdagingen met zich mee. Het gaat daarbij veelal om uitdagingen die niet alleen onderwijshuisvesting raken maar breder zijn, zoals netcongestie, beperkte binnenstedelijke ruimte en stijgende bouwkosten. Onze ambities voor de (tijdige) realisatie van huisvestingsprojecten en onze verduurzamingsopgavevolle botsen bijvoorbeeld met het volle stroomnet (netcongestie). Dit kan ook grote gevolgen hebben voor de nieuwbouw- en renovatieprojecten in de stad. De trend van de stijgende kosten voor het Maatschappelijk Vastgoed zet zich eveneens voort. Oorzaken zijn de marktontwikkeling, hoge inflatie, het bouwen in hoge dichtheden en onze eigen ambities ten aanzien van duurzaamheid en gezondheid.

Specifiek voor onderwijshuisvesting geldt daarnaast dat we zorg willen dragen voor de openbare toegankelijkheid en de spreiding van groene pleinen over de stad en de (verbetering van de) uitvoerbaarheid van de nadere regel speelplaatsen van scholen.

Daarnaast wordt onderwijshuisvesting sterk beïnvloed door de wet meer ruimte voor nieuwe scholen. De uitvoering van de wet is voor iedereen nieuw. We monitoren hoe het proces verloopt. De minister voor

Primair en Voortgezet Onderwijs heeft recent aangekondigd dat de stichtingsprocedure op enkele punten tegen het licht wordt gehouden.

Tot slot merken we als gemeente dat we steeds vaker aanvullende huisvestingsaanvragen voor specifieke groepen leerlingen ontvangen. Vaak gaat het om aanvragen die buiten de geprogrammeerde onderwijshuisvesting vallen. We zijn daarom in gesprek met schoolbesturen en het samenwerkingsverband over de wijze waarop we beter zicht kunnen krijgen op deze groeiende groep leerlingen en de daarbij behorende huisvestingsbehoefte die Utrecht kan en moet bieden.

Momenteel werken we aan een meerjarenstrategie onderwijshuisvesting om ook in de toekomst te werken aan de mooie en uitdagende ambities op onderwijshuisvesting. Gezamenlijk met schoolbesturen ontwikkelen we een integraal huisvestingsplan (IHP40), een beleidsnota waarin we onderwijshuisvesting programmering tot aan 2041 uitwerken.

2 Inleiding en uitgangspunten

2.1 Opbouw en inhoud van dit rapport

In deze voortgangsrapportage onderwijshuisvesting blikken we terug op de periode oktober 2022 tot en met augustus 2023. Ook staan we stil bij lopende en aankomende ontwikkelingen.

Sinds de vorige voortgangsrapportage 2022 (vastgesteld op 17 oktober 2022) hebben wij in twee kwartaalbrieven uw raad geïnformeerd over actuele ontwikkelingen. In deze voortgangsrapportage Onderwijshuisvesting 2023 beschrijven we met name de tactische en strategische ontwikkelingen op het gebied van onderwijshuisvesting (hoofdstuk 3 en 4) en de operationele wijzigingen die in het uitvoeringsprogramma zijn doorgevoerd (hoofdstuk 5). De voortgangsrapportage is opgebouwd in lijn met de effect- en prestatie-indicatoren zoals gehanteerd in de Programmabegroting 2023 Onderwijs voor ieder kind.

2.2 Visie op onderwijshuisvesting

Belangrijk is om tijdig in voldoende passende en duurzame onderwijshuisvesting te voorzien. Om dit te realiseren werken we volgens de Verordening onderwijshuisvesting en de door de gemeenteraad vastgestelde visie op onderwijshuisvesting, die samen met de schoolbesturen is opgesteld. Moderne en toekomstgerichte onderwijshuisvesting is één van de pijlers van de Utrechtse Onderwijs Agenda (UOA) 2023-2026. De UOA wordt verder toegelicht in paragraaf 4.2.

2.3 Programmabegroting

In de programmabegroting is een aantal uitgangspunten geformuleerd voor de realisatie van onderwijshuisvesting. Het gaat om de volgende drie punten:

a. De gemeente streeft naar een passende school voor ieder kind, vlakbij huis

Een passende school is een schoolgebouw dat voldoet aan het geldende Bouwbesluit en voldoende omvang heeft. De Verordening huisvesting scholen bepaalt de benodigde omvang van het schoolgebouw. Onderwijshuisvesting is een wettelijke taak van de gemeente, die we in Utrecht op basis van de begin 2021 vastgestelde verordening uitvoeren.

b. Moderne en toekomstbestendige schoolgebouwen

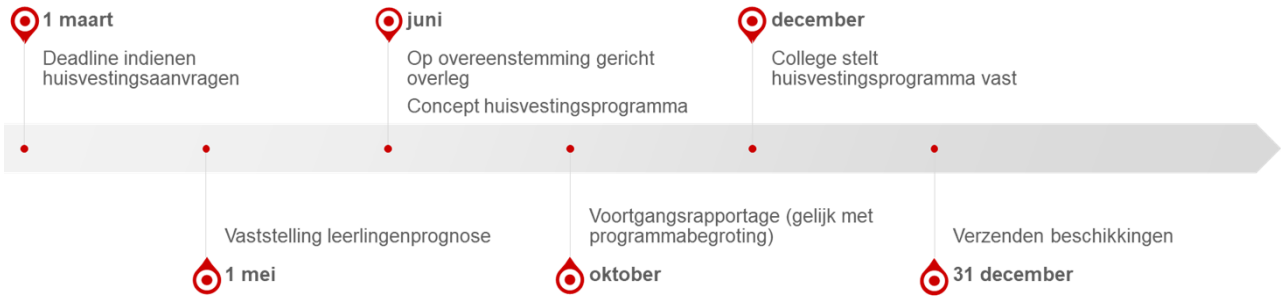
Een modern schoolgebouw is geschikt voor het onderwijs dat een school wil geven op basis van haar visie en onderwijsconcept. Een toekomstbestendig en duurzaam schoolgebouw is bovendien de komende jaren meervoudig inzetbaar, voor de oorspronkelijk bedoelde school en eventueel andere scholen of gebruikers.

c. Uitbreiden van Utrechtse kindcentra

Met het Uitvoeringsplan Utrechtse kindcentra (UUK) kan de gemeente de huisvesting hiervan realiseren. In de Utrechtse kindcentra huisvest de gemeente een school en andere voorzieningen die bijdragen aan

de optimale ontwikkeling van kinderen tussen 0 en 18 jaar en leveren we een belangrijke bijdrage aan het versoepelen van leerovergangen. Meerjarenperspectief onderwijshuisvesting

Het Meerjarenperspectief onderwijshuisvesting 2016-2025 (MPOHV) bevat onze planning voor de komende jaren. De Utrechtse schoolbesturen dienen jaarlijks aanvragen in voor huisvesting van hun scholen op basis van het MPOHV. Deze aanvragen betreffen uitbreiding, (vervangende) nieuwbouw, gymnastiek- en huurvergoedingen of de eerste inrichting onderwijsleerpakket en meubilair. Met de schoolbesturen stemmen we vooraf af welke aanvragen zij kunnen indienen.

Figuur 1 De cyclus van het jaarlijks Huisvestingsprogramma

De cyclus van het jaarlijkse huisvestingsprogramma is vastgesteld in de Verordening. Het besluit over de huisvestingsaanvragen in het jaarlijkse Huisvestingsprogramma (zie figuur 1) is een collegebesluit dat uitvoering geeft aan de verordening.

In paragraaf 4.3 leest u meer over de plannen als vervolg op het MPOHV.

2.4 Voorjaarsnota 2023

2.4.1 Stijging bouwkosten

De trend van de stijgende kosten voor het Maatschappelijk Vastgoed zet zich voort. Oorzaken zijn de marktontwikkeling, hoge inflatie, het bouwen in hoge dichtheden en onze eigen ambities ten aanzien van duurzaamheid en gezondheid. De prijsstijgingen vanwege inflatie en marktontwikkeling worden voor het grootste deel gecompenseerd door de indexatie 2023 en de indexatie 2024. Voor het resterende deel zijn ze betrokken bij de knelpunten van de Voorjaarsnota 2023.

Bij de Voorjaarsnota 2022 is onderwijshuisvesting gecompenseerd voor de bouwkostenstijging bij nieuwbouwprojecten. Voor renovatieprojecten was de compensatie onvoldoende, daarom is de indexatie voor de projecten waarop dit van toepassing bij de Voorjaarsnota 2023 van dit jaar gelijkgetrokken met nieuwbouwprojecten. Hiernaast leiden de excessief gestegen bouwkosten ook tot claims vanuit leveranciers die een beroep doen op de Artikel 47 clausule in eerder met de gemeente afgesloten overeenkomsten. Op basis van dit artikel hebben aannemers na aanbesteding de mogelijkheid om een

claim in te dienen ingeval van kostenverhogende omstandigheden die niet onder het regulier ondernemersrisico vallen.

Bovengenoemde punten zijn als knelpunten betrokken bij de Voorjaarsnota 2023. Voor de jaren 2023-2025 achten wij het haalbaar de bouwkostenstijgingen (inclusief artikel 47 en ISU) te dekken uit de toegezegde prijscompensatie en vertraging in projectuitgaven als gevolg van planningsoptimisme. Bij de programmering en begroting voor de nieuwe projecten 2026-2041 in het nog op te stellen beleidsnota Integraal Huisvestingsplan (IHP) is het van belang rekening te houden met noodzakelijke ophogingen van de normbedragen in de Verordening Onderwijshuisvesting (zie ook paragraaf 4.3). Dit aangezien de (in de afgelopen jaren) toegekende middelen voor marktontwikkelingen, stedenbouwkundige eisen, duurzaamheid en bouwkostenstijgingen nog niet zijn vertaald in verhoogde normbedragen in de Verordening.

2.4.2 Netcongestie

Bij de realisatie van onderwijshuisvesting worden we geconfronteerd met het probleem van het volle stroomnet (netcongestie). Netcongestie kan grote gevolgen hebben op de (tijdige) realisatie van huisvestingsprojecten nieuwbouw- en renovatieprojecten in de stad. Bovendien raakt dit aan onze verduurzamingsopgave en ambities. Voor onderwijshuisvesting is het - gelet op onze wettelijke taak - van belang op korte termijn te verkennen welke oplossingsrichtingen (met financiële impact) en beleidsrichtlijnen we kunnen volgen bij de renovatie en (ver)nieuwbouw van scholen. De verwachting is dat het Rijk besluit dat projecten met maatschappelijk belang (scholen en zorg) voorrang krijgen bij toewijzing door netbeheerders. Tot 2029 is in Utrecht naar verwachting beperkt netcapaciteit beschikbaar. Totdat hier nadere afspraken over worden gemaakt met Stedin, geldt dat de aanvragen in volgorde van binnenkomst worden gevolgd. Hier geldt dus het principe: wie het eerst komt wie het eerst maalt. We onderzoeken momenteel de exacte impact van netcongestie op de realisatie en de oplossingsmogelijkheden van onze onderwijshuisvestingsprojecten en de verduurzamingambitie. In het meest ongunstige geval moeten projecten (tijdelijk) worden uitgesteld en zijn meerkosten onvermijdelijk. De raad is hierover geïnformeerd via de brief van 7 juni 2023.

3 Ontwikkelingen in onderwijs en stad

3.1 Moderne en toekomstbestendige huisvesting van scholen

3.1.1 Gebiedsontwikkelingen

In de stad worden nieuwe woonwijken ontwikkeld en daarbij ontstaat logischerwijs ook de vraag naar o.a. onderwijshuisvesting. Bij de ontwikkeling van woonwijken werken we samen met schoolbesturen, ontwikkelaars, stedenbouwkundigen en andere beleidsvelden aan een goede inpassing van het schoolgebouw in de wijk. Omdat deze wijken veelal worden ontworpen in een hoge bebouwingsdichtheid is vroegtijdige betrokkenheid nodig zodat het schoolgebouw integraal onderdeel is van een groter bouwblok of soms zelfs gebouw. Deze hoge dichtheid heeft gevolgen voor de bouwkosten, maar biedt tegelijkertijd ook kansen voor een goede samenwerking met andere programmaonderdelen. Bij een goede inpassing wordt rekening gehouden met routes, loopafstanden, veiligheid, bezonning, kosten, beperken van geluidsoverlast en duurzaamheid.

Op dit moment zijn Merwedekanaalzone deelgebied 5, Groenewoud, Cartesiusdriehoek (incl. 2e Daalsedijk) en Beurskwartier 1 in ontwikkeling. Voor al deze ontwikkelingen blijft de uitvoering kwetsbaar daar de hoge stedenbouwkundige eisen, de hoge bebouwingsdichtheid, stapeling van functies, duurzaamheidsambities en hogere bouwkosten die niet passen binnen de standaard normkosten/normvergoeding.

School voor basisonderwijs in Merwedekanaalzone deelgebied 5 (KSU)
In de eerste fase (blok 12) wordt een toekomstbestendig schoolgebouw gerealiseerd voor het Agora onderwijsconcept van de Katholieke Scholenstichting Utrecht (KSU). In de tweede fase wordt een basisschool voor het Protestants Christelijk Onderwijs Utrecht (PCOU) gerealiseerd. Gedurende de eerste vier jaren worden de beide basisscholen samen gehuisvest in het gebouw in blok 12, totdat het tweede schoolgebouw in de tweede fase is opgeleverd. Oplevering van het eerste schoolgebouw staat eind 2025 gepland.

School voor voortgezet onderwijs in Merwedekanaalzone deelgebied 5 (NUOVO)
In de eerste fase (blok 3) staat de unilocatie van X11 (NUOVO) geprogrammeerd. Blok 3 is een samengesteld gebouwensemble dat bestaat uit een openbare fietsenstalling, school voor voortgezet onderwijs, commerciële ruimte, sporthal en woongebouw. In de programmering is voorzien in een gebouw voor maximaal 1.000 leerlingen.

School voor basisonderwijs in Cartesius (SPO Utrecht)
Het nieuwe gebouw aan de Locomotiefstraat in Cartesius wordt volgens planning in 2025 opgeleverd. De school wordt gecombineerd met kinderopvang en een gemeentelijke sporthal. Er is veel groen, buiten én binnen. Dit schoolgebouw wordt volledig energieneutraal (ENG) gerealiseerd.Kindcentrum Cartesius start in het najaar van 2023 met kinderopvang. Het basisonderwijs start per januari 2024 op een tijdelijke locatie aan de Frederik van Eedenstraat.

School voor basisonderwijs in Groenewoud (Wijs!)
Het bestemmingsplan voor de nieuwe gebiedsontwikkeling PARK Groenewoud is in augustus 2023 ter inzage gelegd. In de nieuwe wijk is een basisschool geprogrammeerd met een gymzaal. Het schoolbestuur wil hier een kindcentrum realiseren. Het streven is om dit tegelijk met de oplevering van de eerste woningen te realiseren. De eerste woningen worden gebouwd in het najaar van 2025. Dit betekent dat de oplevering van de school per januari 2027 staat gepland.

School voor basisonderwijs in Beurskwartier 1
Voor de gebiedsontwikkeling Beurskwartier is het stedenbouwkundig plan recent (juni) vastgesteld. Samen met de gebiedsontwikkelaars worden op dit moment de uitgangspunten en kaders besproken om te komen tot de realisatie van een school voor basisonderwijs in combinatie met kinderopvang en een gymzaal. De ambitie is om de school tegelijkertijd op te leveren met de eerste woningen in fase 1, volgens de voorlopige planning in 2028.

3.1.2 Nieuwe scholen

Het starten van een nieuwe school verloopt sinds juli 2021 via het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap volgens de ‘Wet Meer ruimte voor nieuwe scholen’.

In november 2022 zijn voor Utrecht twee initiatieven ingediend, één voor Kindcentrum Cartesius en één voor het Al Amana College. Het verzoek van Al Amana is door het Ministerie afgewezen in juli 2022. Het schoolbestuur heeft tegen dit besluit bezwaar aangetekend en in december 2022 is dit bezwaar gegrond verklaard. Het Al Amana College, een nieuwe brede VO-school, zal vanaf augustus 2024 in Utrecht gaan starten. De aanvraag van Kindcentrum Cartesius heeft in juli 2023 voor de tweede keer een afwijzing ontvangen van het Ministerie om dezelfde reden als de vorige keer, namelijk het ontbreken van ouderverklaringen en/of een marktonderzoek.

In 2023 heeft zich één initiatiefnemer aangemeld voor de gemeente Utrecht. Het gaat om een brede VO school. Voor 1 november 2023 wordt bekend of er daadwerkelijk een aanvraag is ingediend. De besluitvorming van OCW volgt dan voor 1 juni 2024[1].

3.1.3 Uitvoering van de wet meer ruimte

De uitvoering van de wet meer ruimte voor nieuwe scholen is voor iedereen nieuw. In overleg met de andere G4-gemeenten en de Utrechtse schoolbesturen monitoren we het proces. Gedurende de eerste jaren van de wet hebben we regelmatig contact gehad met het ministerie van OCW om onze bevindingen te bespreken. Mede naar aanleiding van deze gesprekken heeft de minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs recent aangekondigd de stichtingsprocedure op enkele punten tegen het licht te houden. Het gaat daarbij onder meer over de doorlooptermijn van de procedure van een aanvraag en de termijn waarop gemeenten in huisvesting moeten voldoen. Wanneer bijvoorbeeld in mei 2023 een beschikking is afgegeven, moet de nieuwe school in augustus 2024 van start gaan. In bijzondere gevallen zoals bij nieuwbouw is dit een te korte periode om de huisvesting te kunnen voorzien. Uiteraard blijven we met het ministerie van OCW in gesprek over deze wijzigingen. We blijven daarbij aandacht

[1] Bron: Stichten school vo - DUO Zakelijk

vragen voor de wijze waarop de zienswijze van de gemeente meegewogen wordt in het besluitvormingsproces en de vraagstukken die specifiek bij nieuwbouwwijken spelen, zoals de praktische uitdagingen om adequaat marktonderzoek te kunnen doen dan wel voldoende ouderschapsverklaringen te verkrijgen.

Daarnaast wordt al een aantal aanpassingen doorgevoerd. Zo ligt er momenteel een voorstel bij de Kamers om de termijn waarop de gemeente haar zienswijze kan indienen te verruimen van 1 november naar 1 december. Op de DUO site is nu al concretere informatie te vinden over de rol van gemeenten bij de stichting van een nieuwe school. Tevens is op de site beter toegelicht wat een ouderverklaringen behelst. Het afgeven van een ouderverklaring moet meer zijn dan een steunbetuiging. Ouders moeten ook daadwerkelijk voornemens zijn om hun kind bij de nieuwe school in te schrijven (Tweede Kamer, vergaderjaar 2022–2023, 35 050, nr. 55).

De uitvoering van de wet wordt tot slot ook gedurende vijf jaar gevolgd door het onderzoeksbureau Oberon (in opdracht van OCW). Utrecht neemt deel aan de klankbordgroep die ongeveer twee keer per jaar plaatsvindt. Een tussenrapportage volgt in het vierde kwartaal van dit jaar en een eindrapportage eind 2025.

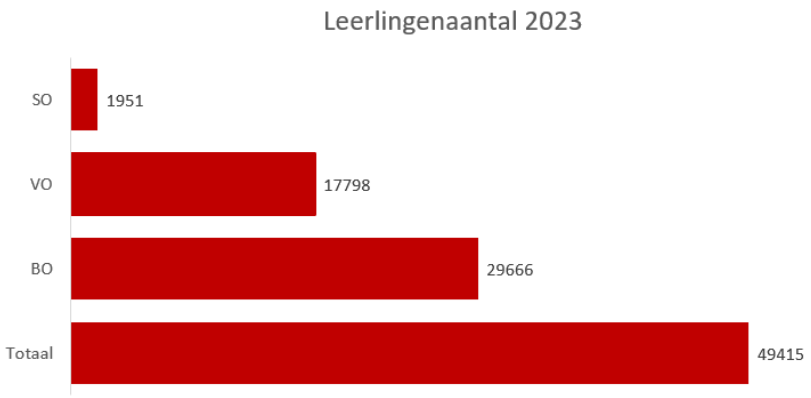
3.1.4 Huisvestingsafspraken

Met de schoolbesturen zetten we in op gebiedsgericht werken om de programmeerbaarheid van onderwijsvoorzieningen te verbeteren. Dit doen we voor het voortgezet onderwijs, waarin huisvestingsafspraken zijn gemaakt over de capaciteit van VO-scholen in de stad als geheel. We voeren het gesprek met de schoolbesturen twee keer per jaar. Dit om samen de leerling ontwikkeling te monitoren en waar mogelijk de afspraken herijken. Onderdeel van de gesprekken is ook de inzetbaarheid van structurele leegstand in met name VMBO locaties.

Met het primair onderwijs is ingezet op een wijkgerichte aanpak waar huisvestingsvraagstukken spelen, zoals bijvoorbeeld overcapaciteit in de wijk Overvecht.

In het schooljaar 2022-2023 gingen 49.415 leerlingen naar school in Utrecht. Voor al deze kinderen hebben we in onze stad 114 basisscholen, 19 scholen voor voortgezet onderwijs en 7 scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs. In ruim 200 schoolgebouwen huisvesten we alle PO en VO leerlingen. De gemeente zorgt samen met schoolbesturen voor voldoende, kwalitatief goede en duurzame gebouwen die een goede spreiding over de stad kennen. De ambities en plannen hiervoor zijn vastgelegd in het Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting 2016-2025 (MPOHV).

Een trend die over de afgelopen jaren zichtbaar is, is dat de leerlingenaantallen in Utrecht stijgen. De leerlingenprognose laat een groei zien van ruim 6.600 leerlingen naar 56.105 leerlingen in 2040. Deze prognose is echter ruim 3.000 lager dan vorig jaar. De grootste stijging wordt in het (voortgezet) speciaal onderwijs verwacht, met 16,81%, daarna volgt het primair onderwijs met 14,72% en het voortgezet onderwijs met een verwachte stijging van 11,21%.

Figuur 2 Leerlingenaantallen 2023, totaal en gesplitst in basisonderwijs, voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs (peildatum 1-10-2022).

De programmering in het voortgezet onderwijs blijft leidend. Dat betekent dat we vasthouden aan de bestaande programmering om voor 6.400 leerlingen extra onderwijscapaciteit te realiseren tot 2030.

Door afspraken te maken met alle schoolbesturen wil de gemeente de beperkte ruimte in de stad slim inzetten en leegstand terugdringen. Voor het primair onderwijs geldt deze wijkgerichte aanpak voor de wijken Vleuten, Oog in Al en Noordoost/Tuindorp. Deze aanpak sluit goed aan op het coalitieakkoord van samenwerking in de wijk met de onderwijspartners in de stad.

3.1.5 Motie mixen maar!

Op 10 november 2022 heeft de gemeenteraad de motie M307 ingediend. De raad heeft het college opgedragen om kansen en mogelijkheden om functies te mengen (zoals wonen, sport, onderwijs, kinderdagverblijf, buurtfunctie, broedplaatsen, bedrijvigheid etc.) actief te onderzoeken en te benutten. Op deze wijze wordt efficiënter, slimmer en creatiever met de ruimte omgegaan. De motie vraagt ook om hier continu met en bij relevante partijen en netwerken in de stad (woningcorporaties, scholen, bewoners, ondernemers, vastgoedeigenaren, ontwikkelaars etc.) aandacht voor te vragen en hen expliciet uit te nodigen voorstellen in te dienen.

Medegebruik van schoolgebouwen

In veel scholen in Utrecht is er al concreet sprake van dubbelgebruik. Daarbij valt te denken aan gebruik door buitenschoolse opvang, kinderopvang, kerken, welzijn, verenigingen en medegebruik van andere scholen.

Er moet daarbij onderscheid worden gemaakt tussen schoolgebouwen die in eigendom en beheer van de scholen zijn en schoolgebouwen die in eigendom en beheer van de gemeente zijn, bijvoorbeeld multifunctionele accommodaties (MFA's). Voor schoolgebouwen die in beheer en eigendom van de scholen zijn, ligt het beheer voor aanvragen van dubbelgebruik bij de schoolbesturen. Voor medegebruik en verhuur van bijvoorbeeld leegstand in schoolgebouwen vraagt het wel de toestemming van het College. Vanuit de zorgplicht voor onderwijs investeren we primair voor het onderwijs. In het geval van leegstand geldt de procedure uit artikel 6 van de verordening over medegebruik en verhuur. Hiermee sturen we actief op het gebruik van de school en stimuleren we effectief gebruik van de scholen in

dubbelgebruik. Daarbij valt te denken aan gebruik door buitenschoolse opvang, kinderopvang, kerken, welzijn, verenigingen en medegebruik van andere scholen.

Op dit moment wordt op deze wijze voorzien het in medegebruik geven van schoolgebouwen. Dit blijft uiteraard afhankelijk van de mogelijkheden van scholen om dit zo goed mogelijk te kunnen faciliteren. En hierbij moet rekening worden gehouden met de primaire functie van het gebouw. Voor het dubbelgebruik van de MFA's is de gemeente verantwoordelijk. Verhuur en medegebruik wordt door de gemeente getoetst.

In de UOA hebben we ook met elkaar afgesproken om verder in te zetten op de realisatie van multifunctionele faciliteiten. Dit uitganspunt wordt in het IHP nader uitgewerkt. We blijven dus met scholen en schoolbesturen in gesprek over de wijze waarop we onderwijsruimtes zo efficiënt mogelijk kunnen inzetten.

3.2 Gezond en veilig naar school

3.2.1 Gezond binnenklimaat

De gemeente Utrecht investeert al jaren in de verbetering van het binnenklimaat van bestaande Schoolgebouwen. Ook trekken we extra geld uit voor de verduurzaming van de schoolgebouwen in het kader van het MPOHV (meerjarenperspectief onderwijshuisvesting).

In Utrecht werken we sinds 2009 aan de verbetering van het binnenklimaat. Sinds de coronatijd is het plan van aanpak versneld tot uitvoering gebracht. In de brief (24 mei 2022) is de huidige stand van zaken over het binnenklimaat weergegeven. Bij de projecten in uitvoering wordt gebruik gemaakt van de Suvis-regeling van het Rijk.

3.3 Efficiënte samenwerking

3.3.1 Bestuurlijk overleg PO

Onderwijshuisvesting geven we samen met scholen vorm. Daarom gaan we regelmatig met de individuele scholen en schoolbesturen in gesprek. Tweejaarlijks vindt er ook een bestuurlijk overleg plaats. Tijdens het laatste bestuurlijk overleg kwamen onder meer de volgende onderwerpen aan bod:

- Ruimtelijke Strategie Utrecht en de motie Mixen Maar! we hebben afgesproken dat deze onderwerpen een plek krijgen in het nieuwe integraal huisvestingsplan onderwijs.
- Netcongestie: Hoe gaan we om met de gevolgen van netcongestie voor de renovatie- en nieuwbouwprojecten in onderwijshuisvesting en wat dit betekent voor onze ambities?

3.3.2 Onderwijsloket

Schoolbesturen doen hun aanvragen voor huisvestingsvoorzieningen online via het onderwijsloket. Dit loket ondersteunt schoolbesturen in de te volgen stappen en biedt alle informatie en gegevens op basis waarvan de aanvragen worden ingediend en behandeld.

Het onderwijsloket is nu twee jaar in gebruik. Met de feedback die wij van de schoolbesturen ontvangen passen wij het onderwijsloket gaandeweg aan op de werkwijze in de gemeente Utrecht en de wensen van gebruikers.

3.3.3 Klanttevredenheidsonderzoek

We zijn er trots op dat we in goede samenwerking vormgeven aan de onderwijshuisvesting in Utrecht. Het klantonderzoek dat tweejaarlijks wordt uitgevoerd door de VGU geeft informatie over de tevredenheid van huurders en gebruikers van gemeentelijk vastgoed. In dit onderzoek komt de samenwerking met scholen die gehuisvest zijn in schoolgebouwen in eigendom van de gemeente aan de orde. Daarnaast zetten wij een tevredenheidsonderzoek uit onder schoolbesturen dat gaat over het uitvoeren van de zorgplicht voor onderwijshuisvesting. Dit onderzoek is breder van aard, en betreft ook de scholen die in eigendom zijn van de schoolbesturen zelf en de in de Verordening beschreven procedure om aanvragen in te dienen voor huisvestingsvoorzieningen. De uitkomsten van dit onderzoek verwachten wij eind 2023. We zullen u hierover informeren in de kwartaalbrief onderwijs.

3.4 Duurzame gebouwen

3.4.1 Bestaande schoolgebouwen verduurzamen

In het programma Onderwijs wordt ingezet op het verduurzamen van het onderwijsvastgoed. Nieuwe schoolgebouwen en schoolgebouwen die gerenoveerd worden, hebben geen aardgasaansluiting meer. Voor verduurzaming van bestaande schoolgebouwen zijn de eigenaren, in de meeste gevallen de schoolbesturen, aan zet. We wijzen de besturen op hun verantwoordelijkheid en ondersteunen hen in de zoektocht naar verduurzamingsmethodes en subsidies.

We hebben als gemeente geen extra budget beschikbaar om de bestaande schoolgebouwen te verduurzamen. We ontvangen daarvoor onvoldoende middelen van de Rijksoverheid.
Inmiddels heeft het Rijk het zogenaamde interdepartementale beleidsonderzoek IBO afgerond. Hieruit blijkt dat niet alleen in Utrecht maar ook landelijk er een enorme opgave ligt om bestaande schoolgebouwen te verduurzamen. Dit heeft nog niet tot concrete acties van het Rijk geleid. En daardoor kunnen we bestaande gebouwen die toe zijn aan verbouwing of vervanging, niet verduurzamen.

3.4.2 Diervriendelijk bouwen

Bouwprojecten worden altijd getoetst op gemeentelijk beleid om diervriendelijk te bouwen. Dat is ook nodig voor de verlening van een vergunning. Er wordt onderzoek gedaan naar bijzondere diersoorten. Door diervriendelijk bouwen toe te passen bij schoolgebouwen, komt er extra leefruimte voor dieren.

3.4.3 (B)ENG

We hebben de raad geïnformeerd dat de inzet van de ENG middelen anders wordt ingericht. Concreet betekent dat, dat we de nadere regel duurzame en gezonde schoolgebouwen voor verduurzaming van schoolgebouwen gaan aanpassen, waarbij er gewerkt wordt met een staffel. Als bijvoorbeeld 80 procent van de eisen wel haalbaar is, dan wordt de toeslag naar rato aan het schoolbestuur toegekend. Daarbij geldt nog steeds de verplichting voor maximalisering van de verduurzaming.

4 Ontwikkeling huisvesting scholen

4.1 Verordening huisvesting scholen

Ieder kind verdient goed onderwijs om zich maximaal te ontwikkelen. Een passend schoolgebouw is een randvoorwaarde voor het geven van goed onderwijs. De 'Verordening huisvesting scholen gemeente Utrecht' is bedoeld als kader voor het verdelen van de schaarse middelen voor onderwijshuisvesting op een heldere en transparante manier over de Utrechtse scholen. De huidige Verordening huisvesting voor scholen is aangepast en op 15 februari 2021 inwerking getreden. De verordening is in 2021 aanzienlijk gewijzigd door de invoering van een '*principle based*' in plaats van een '*rule based*' verordening. In het afgelopen jaar hebben we geconstateerd dat deze wijziging op enkele punten voor onduidelijkheid heeft gezorgd, enkele regels waren onduidelijk of onhandig geformuleerd.
Daarnaast hebben we samen met het onderwijsveld geconstateerd dat er fouten in de verordening stonden. Dit hebben we hersteld. Deze wijzigingen waren alle meer technische van aard en hadden geen financiële consequenties. Met de technische aanpassingen in de verordening voldoet de gemeente aan haar wettelijke verantwoordelijkheden.

4.2 Utrechtse Onderwijs Agenda

In juli 2023 hebben we het raadsvoorstel *de Utrechtse Onderwijs Agenda (UOA) 2023-2026* aan uw raad gestuurd. De agenda vertaalt de Koers voor het Utrechtse onderwijs in 2040 naar concrete ambities voor het Utrechtse onderwijs en laat zien welke doelen de komende periode nagestreefd worden. Na een fase van visie- en planvorming breekt nu een periode aan van uitvoeren en toewerken naar de gewenste resultaten. De raad wordt via de kwartaalbrieven onderwijs geïnformeerd over de voortgang hierop.

Aan de ambities uit Koers voor 2040 en aan de doelen in de UOA 2023-2026 is goed te zien dat de partners van de UOA de belangen van Utrechtse leerlingen centraal stellen, en elkaar én de gemeente zien als onmisbare partners om deze ambities te realiseren. Dit gezamenlijke uitgangspunt willen we ook hanteren bij de realisatie van onderwijshuisvesting.
In de UOA worden thema's benoemd die raken aan onderwijshuisvesting en daarom worden meegenomen in het IHP40. Zo is in het kader van de UOA afgesproken dat we verder inzetten op de realisatie van multifunctionele faciliteiten. We blijven met scholen en schoolbesturen in gesprek over de wijze waarop we onderwijsruimtes zo efficiënt mogelijk kunnen inzetten.

In de UOA wordt de ambitie uitgesproken voor het realiseren van een brede basis voor ontwikkeling. Met andere woorden, we streven een doorlopende ontwikkellijn na. Dit vraagt om onderwijs en onderwijshuisvesting die hierop inspeelt, zoals scholen waarin 10-14 onderwijs een gegeven kan worden, en de bouw van Utrechtse Kindcentra waarin onderwijs, kinderopvang en buitenschoolse opvang op één locatie zitten.

4.3 Nieuw IHP onderwijs 2026-2041

De afgelopen jaren hebben we aan de hand van het meerjarenperspectief onderwijshuisvesting (MPOHV) 2016-2025 een grote kwaliteitsimpuls gegeven aan de Utrechtse schoolgebouwen. Omdat de huidige meerjarenstrategie binnenkort afloopt én omdat actuele ontwikkelingen vragen om herziening ervan, zijn we in 2023 gestart met de ontwikkeling van een nieuw, integraal huisvestingsplan onderwijs (IHP). Hierin beschrijven we onze gezamenlijke ambities en plannen voor de Utrechtse scholen. Het plan moet voorzien in een kader dat van 2026 tot 2041 loopt. We willen dit nieuwe kader eind 2024 vaststellen zodat we vanaf 2026 met dit nieuwe kader kunnen werken.

Bij het opstellen van het IHP sluiten we aan bij vergelijkbare beleidsrapportages die naar de raad gaan, zoals het Meerjarenperspectief Ruimte (MPR) en het Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed (MPUV). Daarnaast bekijken we hoe met het IHP beter aan kan sluiten bij de nieuwe gemeentelijke programma-indeling van de Programmabegroting. Daarmee sluit het IHP ook beter aan op de nieuwe visie op sturen en verantwoorden.

4.4 Groene schoolpleinen

Met de nadere regel Speelplaatsen van scholen wil het college stimuleren dat schoolbesturen hun schoolpleinen vergroenen. Een groen schoolplein is duurzaam, klimaatadaptief en draagt bij aan de ecologische doelstellingen van de gemeente. Een groen schoolplein nodigt kinderen uit om te bewegen. Schoolbesturen die kiezen voor een groen schoolplein komen in aanmerking voor een bijdrage.

De regeling heeft, in de twee jaar dat zij in werking is, ertoe geleid dat voor 22 groene pleinen bijdragen zijn toegekend. Van de tien pleinen die voor 2022 werden toegekend zijn er zeven gerealiseerd. In de praktijk loopt de realisatie van het plein soms vertraging op, onder andere doordat de uitvoering is gekoppeld aan de nieuwbouw of renovatie van een schoolgebouw, de marktsituatie overspannen is of doordat de school of de buurt overlast vreest bij het openstellen van het plein.

In afgelopen twee jaar hebben wij geleerd hoe de regeling uitwerkt in de praktijk. Belangrijke aandachtspunten zijn de openbare toegankelijkheid van groene schoolpleinen, de spreiding van groene pleinen over de stad en tenslotte de uitvoerbaarheid van de nadere regel. We zijn daarom de volgende acties gestart:

- We vereenvoudigen de nadere regel;
- We onderzoeken de (on)mogelijkheden voor de openbare toegankelijkheid van schoolpleinen, zowel juridisch als op het gebied van draagvlak, onderhoud en beheer;
- We zetten *Stichting Utrecht Natuurlijk* in om scholen die bij de realisatie van een groen plein knelpunten ervaren te begeleiden en te informeren;
- We stimuleren gericht scholen in de wijken met een lage speelnorm om een groen plein te realiseren.

Daarnaast trachten we tot een meer integrale benadering van groene pleinen te komen. Concreet betekent dit dat we groene pleinen niet meer zien als een onderwijshuisvesting vraagstuk maar als een breed vraagstuk vanuit ruimtelijke ontwikkeling, wijkontwikkeling, gezondheid, sport, spelen en onderwijs.

Voor 2024 wordt in het concept huisvestingsprogramma voorgesteld om tien groene pleinen toe te kennen. De helft van deze pleinen wordt gerealiseerd in Vleuten de Meern. Deze oververtegenwoordiging in deze gebieden heeft te maken met de nieuwbouw die daar plaatsvindt.

Wij vinden het belangrijk dat er groene schoolpleinen en speelruimte is in wijken waar weinig groen is en kinderen niet bovengemiddeld gezond zijn. De motie “Ook ongelijk investeren bij vergroening van schoolpleinen” die door de raad werd aangenomen op 6 juli 2023 vraagt het college om het principe “ongelijk investeren voor gelijke kansen” ook toe te passen op de subsidieregeling voor groene pleinen. Gevraagd wordt de eis dat een groen plein openbaar toegankelijk moet zijn, soepel te hanteren.

In de praktijk lukt het niet altijd om schoolpleinen publiek toegankelijk te maken. Het openstellen van schoolpleinen brengt het risico op schade en overlast met zich mee. Toch willen we zo veel mogelijk vasthouden aan deze eis, juist vanwege de meerwaarde voor de buurt. Op dit moment onderzoeken we hoe we de nadere regel kunnen aanpassen zodat deze in de praktijk makkelijker is toe te passen.

Figuur 2 Oplevering Kindcentrum Leeuwesteyn inclusief groen schoolplein

4.5 Utrechtse Kindcentra

De Utrechtse kindcentra dragen bij aan soepele overgangen op cruciale momenten in de schoolloopbanen en binnen de schooldag. Met het Uitvoeringsplan Utrechtse Kindcentra geven we sturing, ondersteuning en uitvoering aan het realiseren van een Utrechts Kindcentrum. Sinds het vaststellen van het Uitvoeringsplan Utrechtse Kindcentra zijn een aantal ontwikkelingen gaande die in de praktijk tot dilemma’s leiden bij de uitvoering. Het gaat daarbij zowel om financiële als juridische dilemma’s, zoals de stijgende bouwkosten waardoor het steeds uitdagender is voor kinderopvang-organisaties om de businesscase rond te krijgen en de financiering c.q. huurkosten op te brengen. Daarbij hebben wij steeds meer te maken met dezelfde partij die zowel voorschoolse educatie als buitenschoolse opvang aanbiedt in het Kindcentrum. We zijn hierover in gesprek met de betrokken partners. Op termijn leiden deze gesprekken wellicht ook tot een aanpassing en aanscherping van het UUK. Uw raad wordt na afronding van deze gesprekken over de uitkomsten hiervan geïnformeerd in de kwartaalbrief onderwijs.

4.6 Groei(V)SO

In de afgelopen twee jaar is het aantal leerlingen in het Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO) in Utrecht en de omliggende regio's. In het lopende schooljaar werd voor het eerst merkbaar dat leerlingen die vanuit het regulier voortgezet onderwijs verwezen werden naar het VSO niet direct geplaatst konden worden. Deze ontwikkeling zien we nu ook bij de onderinstroom: de groep leerlingen die vanuit het basisonderwijs doorstroomt naar het voorgezet onderwijs.

Als gemeente ontvangen we daarom steeds vaker aanvullende huisvestingsaanvragen voor specifieke groepen leerlingen. Vaak gaat het om aanvragen die buiten de geprogrammeerde onderwijshuisvesting vallen, en omdat VSO's regionale voorzieningen zijn is het een vraagstuk dat zich niet alleen binnen onze stad afspeelt. We zijn daarom in gesprek met scholen en het samenwerkingsverbanden in de regio over de wijze waarop we beter zicht kunnen krijgen op deze groeiende groep leerlingen en de daarbij behorende huisvestingsbehoefte.

5 Uitvoering en planning

5.1 Afgeronde bouwprojecten

In 2023 verwacht de gemeente de oplevering van elf bouwprojecten om de onderwijshuisvesting van honderden leerlingen mogelijk te maken. Op dit moment zijn de eerste vijf projecten in het overzicht in tabel 1 opgeleverd. De oplevering van andere projecten volgen in de tweede helft van dit jaar.

Tabel 1 Overzicht verwachte opleveringen 2023

School	Straat	Type project
Jenaplanschool De Brug	Laan van Nieuw-Guinea	Renovatie
De Boemerang	Amandelstraat	Nieuwbouw
IKC Leeuwesteyn	Tweede Muntmeesterslaan	Nieuwbouw
OBS Vleuterweide	Passiebloemweg	Nieuwbouw
International School Utrecht	Marinus van Tyruslaan	Tijdelijke huisvesting
Academie 10	Philipsguldenhof	Nieuwbouw
Sportcampus LRC	Maartvlinder	Nieuwbouw
Montessorischool Arcade	Pauwoogvlinder	Renovatie
Globecollege (Sporthal)	Bontekoelaan	Nieuwbouw
Onder de Bogen (2)	Madridstraat	Nieuwbouw
Al Amana (PO)	Overvecht	Tijdelijke huisvesting

Figuur 3 Feestelijke opening Jenaplanschool De Brug

5.2 Nieuwe bouwprojecten

De volgende scholen zijn toegevoegd aan het door de raad vastgestelde MPOHV. Door actuele ontwikkelingen bleek het nodig om deze projecten aan het MPOHV toe te voegen, zie tabel 2.

Tabel 2 Overzicht aan MPOHV toegevoegde projecten. huisvestingsprogramma 2024

School	Straat	Type project
Diverse scholen	Noordseparklaan 2	Voor de tijdelijke opvang van diverse scholen wordt het gebouw gerenoveerd en daarmee geschikt gemaakt.
Diverse scholen	Noordseparklaan 4	Voor de tijdelijke opvang van diverse scholen wordt het gebouw gerenoveerd en daarmee geschikt gemaakt (in Voortgangsrapportage 2022 was reeds een beperkte aanpak opgenomen).
Diverse scholen	Lagenoord 26	Voor de tijdelijke opvang van diverse scholen wordt het gebouw gerenoveerd en daarmee geschikt gemaakt.
Diverse scholen	Maria van Reedestraat 4	Aanpak ventilatie
SO Fier	Winklerlaan 79	Noodzakelijke uitbreiding
De Fakkel	Nolenslaan 33A	Noodzakelijke uitbreiding

Verder zijn de budgetten van diverse projecten opgehoogd om de bouwkostenstijging van de afgelopen periode te compenseren of stedenbouwkundige eisen te kunnen vergoeden. Voor prijsontwikkelingen in de aankomende periode is een reservering getroffen.

Bij de Dominicusschool vindt een scopewijziging plaats waardoor het gehele gebouw gerenoveerd gaat worden in plaats van slechts een beperkt deel.

Er zijn meerdere projecten die naar achteren schuiven in de tijd. Met name in de nieuwe gebieden wordt door een latere oplevering van de woningen, ook de scholen later gerealiseerd dan eerder gepland.

5.3 Aangepaste bouwprojecten en bijzonderheden

5.3.1 Internationale School Utrecht (ISU) - Tijdelijke huisvesting

Het tijdelijke gebouw voor de International School Utrecht (ISU) aan de Van Deventerlaan 1 is klaar. Het gebouw is op woensdag 23 augustus 2023 feestelijk geopend. Op deze locatie zal de school tijdelijk gehuisvest worden totdat de permanente huisvesting op Utrecht Science Park (USP) gereed is. Hier kunnen de huidige 1.100 leerlingen een plek krijgen en heeft de school de mogelijkheid om te groeien naar de beoogde 1.200 leerlingen.

Het gebouw heeft de vorm van een acht en biedt plaats aan zowel leerlingen van basis- als voortgezet onderwijs. In het midden liggen twee aparte groene speelpleinen. Dit zorgt voor uitzicht op groen vanuit de school en voldoende inval van daglicht. Voor een veilige oversteek voor fietsers en voetgangers is het kruispunt aan de Van Deventerlaan aangepast met een nieuw zebrapad en breder fietspad.

Figuur 4 Opening Tijdelijke huisvesting ISU augustus 2023

5.3.2 Internationale School Utrecht (ISU) - Nieuwbouw

Er komt een nieuw schoolgebouw met sportvoorzieningen in het Utrecht Science Park aan de Cambridgelaan voor de International School Utrecht (ISU). Een compact schoolgebouw voor 1.200 leerlingen (primair en voortgezet onderwijs) met in het centrum ontmoetingsruimten die de community- en campusgedachte binnen het gebouw weergeven.

Dit nieuwe schoolgebouw moet bij start van het nieuwe schooljaar 2026/2027 in gebruik worden genomen.
Op 16 mei 2023 heeft de gemeenteraad het ontwerpbestemmingsplan vastgesteld en inmiddels is in juli ook de omgevingsvergunning verleend. De aanbesteding voor de nieuwbouw is opgestart en we verwachten volgens planning met de bouw te starten in het voorjaar 2024. Dit onder voorbehoud van de afronding van de voorhangprocedure bij het voorgenomen besluit van ons college over de financieringsconstructie en een positief aanbestedingsresultaat.

5.3.3 Dominicusschool

In het Meerjarenperspectief onderwijshuisvesting 2016-2025 (MPOHV) staan projecten, opgegeven door de schoolbesturen, die in aanmerking komen voor renovatie. De Dominicusschool is vanaf 2022 in het MPOHV opgenomen voor (gedeeltelijke) renovatie.

Oorspronkelijk is er een beschikking afgegeven voor een renovatie van 35 procent van het totale gebouw. In de beschikking is aangegeven dat een haalbaarheidsonderzoek uitsluitsel moet geven of de verbetering van dit gedeelte van het schoolgebouw leidt tot de gewenste levensduurverlening van 40 jaar. Uit het haalbaarheidsonderzoek blijkt dat een integrale aanpak van het gehele schoolgebouw nodig is, om de levensduur van het schoolgebouw met 40 jaar te kunnen verlengen. Daarom is, in overleg met de projectleider en het schoolbestuur, de scope van het project gewijzigd naar een renovatie van het volledige gebouw. Hiervoor zijn in het MPOHV voldoende financiële middelen opgenomen.

5.3.4 Nieuw Welgelegen

MFA Nieuw Welgelegen wordt verbouwd ten behoeve van de huisvesting van het St. Gregoriuscollege. De aannemer start in week 34 van 2023 met de werkzaamheden. Aangezien het gebouw volledig in eigendom is van de gemeente, is ook de afdeling Beheer & Onderhoud van VGU aangehaakt bij overlappende werkzaamheden aan installaties. Planning is dat de werkzaamheden rond juni/ juli 2024 zijn afgerond, zodat de school het gebouw in gebruik kan nemen bij de start van schooljaar 2024/2025.

5.4 Overzicht

5.4.1 Huisvestingsaanvragen

Ook dit jaar dienden de Utrechtse schoolbesturen voor 1 maart aanvragen in voor de huisvesting van hun scholen. Het gaat om voorzieningen zoals nieuwbouw, renovatie, uitbreiding, huurvergoedingen en eerste inrichting onderwijsleerpakket en meubilair. De planning voor (vervangende) nieuwbouw, renovatie en uitbreiding staat opgenomen in het Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting 2016-2025 (MPOHV) waarin gemeente en schoolbesturen al vooraf hebben gezorgd voor de nodige financiële dekking voor de voortgang van bestaande projecten en de start van nieuwe projecten. Met de schoolbesturen is voorafgaand aan het indienen van deze aanvragen afgestemd of deze meerjarenplanning nog op koers loopt. Daarnaast zijn aanvragen ingediend die voorzieningen betreffen zoals eerste inrichting, huurvergoedingen, herstel van een constructiefout of een bijdrage voor een groen schoolplein.

Alle aanvragen hebben wij getoetst en beoordeeld aan de hand van de Verordening. Vervolgens zijn de toegekende aanvragen op het concept huisvestingsprogramma geplaatst. De afgewezen aanvragen zijn zichtbaar op het overzicht, dat ook deel uitmaakt van het huisvestingsprogramma. Naast de aanvragen vanuit schoolbesturen zijn er ook voorzieningen waar de gemeente zelf zorg voor draagt, zoals grondaankopen, verhuiskosten, nieuwbouw gymzalen, renovatie van MFA’s en tijdelijke huisvesting. Ook deze voorzieningen zijn op het concept huisvestingsprogramma geplaatst.

Het totaal van de benodigde middelen voor het huisvestingsprogramma scholen 2024 wordt opgenomen in de Programmabegroting 2024. Na instemming van de raad, besluit het college in november 2023 over het definitieve huisvestingsprogramma.

Tabel 3 Overzicht Huisvestingsaanvragen huisvestingsprogramma 2024

Voorziening	Toegekend	Afgewezen	Totaal
(Vervangende) nieuwbouw of renovatie school of gymzaal	20	3	23
Uitbreiding, medegebruik of in gebruik nemen school of gymzaal	19	10	29
Aanvragen extra ruimte voor niet onderwijsfunctie (UKC)	1	1	2
Groen schoolplein	10	1	11
Eerste inrichting meubilair en onderwijsleerpakket	14	16	30
Herstel constructiefout	4	0	4.
Huur sportterrein	19	0	19
	87	**31**	**118**

De afwijzingen betreffen voor een groot deel aanvragen voor uitbreiding en aanvragen voor eerste inrichting meubilair en onderwijsleerpakket. De aanvragen wijzen we af omdat scholen hier op basis van de verordening geen recht op hebben of omdat onvoldoende informatie is ontvangen.

6 Financiën

Het Meerjarenperspectief onderwijshuisvesting is met het geactualiseerde uitvoeringsschema (zie bijlage A) financieel in balans. Er is voldoende dekking beschikbaar voor de geprogrammeerde uitgaven. Dit mede dankzij de bij de Voorjaarsnota 2022 extra ontvangen middelen voor bouwkostenstijgingen, en de verstrekte prijscompensaties 2023 en 2024 waardoor we kunnen anticiperen op marktontwikkelingen.

Diverse projecten zijn opgehoogd als de aanbesteding uit heeft gewezen dat extra budget nodig is. Ook voor de overige projecten die nog aanbesteed zullen worden in de resterende MPOHV periode (tot aan 2025), en de aansluitende periode voor wat betreft de MPOHV projecten die zijn vertraagd, is voldoende budget beschikbaar.

6.1 Geactualiseerd uitvoeringsschema

Met deze nieuwe *Voortgangsrapportage onderwijshuisvesting* zijn de uitgaven en dekking voor onderwijshuisvesting geactualiseerd. Het volledige uitvoeringsschema, inclusief de budgetten per project, is bijgevoegd in bijlage A. Er is ook een toelichting beschikbaar op de wijzigingen van de uitgaven en de dekking tussen vorig jaar en dit jaar. Deze toelichting staat weergegeven in bijlage B. Vanwege de financiële gevoeligheden en de aanbestedingsrisico's zijn deze beide bijlagen geheim.

We naderen het einde van de looptijd van de huidige planperiode van het MPOHV, veel projecten zijn of worden wel opgestart maar niet afgerond worden binnen deze MPOHV periode t/m 2025. Als gevolg hiervan laat het financiële beeld over de MPOHV periode t/m 2025 een onderuitnutting zien van € 64 miljoen, aangezien gedurende deze periode meer dekking beschikbaar is dan er uitgaven zijn. Meerdere projecten zijn dit jaar immers doorgeschoven naar de periode na 2025. In de jaren hierna vinden de uitgaven aan deze MPOHV projecten alsnog plaats. Het saldo van de geraamde uitgaven en de dekking, na volledige realisatie van alle opgenomen projecten, is net als vorig jaar, met elkaar in evenwicht.

Wel zijn er belangrijke risico's, bij zowel de uitgaven als bij de dekking hiervan, die het beeld kunnen veranderen in de toekomst en dus aandacht behoeven in de komende jaren. Deze worden hieronder toegelicht.

De bedragen uit deze rapportage worden verwerkt in de Programmabegroting 2024, waar de besluitvorming door de Raad plaatsvindt.

6.2 Financiële risico's

Ondanks een financieel sluitend verhaal bestaan er risico's die de voortgang van de uitvoering van het MPOHV in de nabije toekomst kunnen belemmeren. Deze worden in de volgende paragrafen beschreven.

6.2.1 Risico's ten aanzien van de uitgaven

Aanbestedingsklimaat

De afgelopen jaren zijn veel aanbestedingen hoger uitgevallen dan verwacht. De bouwprijzen stegen snel, vanwege materiaaltekorten en verstoringen van productieprocessen. Daarnaast was er veel vraag naar bouwpersoneel. Op dit moment hebben we hierop geanticipeerd, maar het is onduidelijk hoe de prijsontwikkeling voor de nabije toekomst er uit ziet. Als er nieuwe forse prijsstijgingen ontstaan wordt onderwijshuisvesting hier meteen door geraakt.

Nieuwe grootschalige renovaties

Een aantal gebouwen in eigendom van de gemeente die als tijdelijke huisvesting wordt ingezet is aan een grootschalige renovatie toe. De verwachting is dat deze panden nog lang in gebruik zullen moeten blijven en nodig blijven als capaciteit voor leerlingen. Er wordt onderzocht wat de kosten zijn voor de renovatie van deze gebouwen. Een aantal van deze gebouwen zijn opgenomen in het MPOHV, maar een aantal ook nog niet.

Om kwalitatieve huisvesting van voldoende niveau aan te kunnen bieden is renovatie de komende jaren wel noodzakelijk. Hiervoor is extra bekostiging nodig, zoals ook recent door de VNG, PO Raad en VO Raad is geschreven in de brief aan de Minister van Primair en Voortgezet Onderwijs. Dit wordt meegenomen in het nog op te stellen IHP, waarbij de inzet van de tijdelijke huisvesting eveneens wordt afgestemd op de meerjarenprogrammering van de schoolgebouwen.

6.2.2 Risico's ten aanzien van de dekking

Opbrengsten vanuit verkoop of verhuur van panden

Het programma Onderwijs kent een aantal verkoop- en verhuuropbrengsten. De opbrengsten van het genoemde eigendom zijn noodzakelijk om ten gunste van het programma onderwijs te laten (komen) ter financiering van de noodzakelijke onderwijsbehoefte. De beleidslijn is dat de verkoopopbrengsten binnen het programma blijven. Zolang het aantal leerlingen groeit is het huidige scholenbestand nodig en kan er geen huisvestingsbudget vrijvallen.

Concreet gaat het op dit moment om:

De verhuur van het Grafisch Lyceum ten behoeve van een unilocatie voor X11 in de Merwedekanaalzone (de definitieve afspraken hierover worden nog gemaakt). X11 is nu nog gevestigd op de Vondellaan. De school krijgt uitbreiding in de Merwedekanaalzone. De wens is om de leerlingen van de Vondellaan mee te laten verhuizen naar de Merwedekanaalzone om zodoende daar een unilocatie te kunnen vestigen. Om dit te kunnen bekostigen is het nodig om het gebouw aan de Vondellaan te verhuren en de opbrengst in te zetten als dekking voor de bouw van de unilocatie in de Merwede Kanaalzone.

De verhuur aan kinderopvang organisaties. De betaalbaarheid van de kinderopvang staat onder druk. Vanwege de gestegen bouwkosten worden de huurprijzen ook hoger. Als de gemeente voorfinanciert voor kinderopvang, is er een risico dat de kinderopvang organisatie de huur in de toekomst niet terug kan betalen.

De bovengenoemde opbrengsten maken deel uit van de dekking van het MPOHV. De daadwerkelijke realisatie ervan is nog niet zeker en betreft een risico voor het plan. De overige geraamde verkoopopbrengsten van het plan zijn inmiddels gerealiseerd.

7 Bijlagen

7.1 Bijlage A uitvoeringsschema MPOHV [geheim]

7.2 Bijlage B Financiële toelichting verschillen VGR 2022 en 2023 [geheim]

Commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie

Dossiernummer	3732
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	23 november 2023
Agendapunt	10
Titel	Basisbanen
ID	3938
Behandelend ambtenaar	M. Blommesteijn
Telefoon	030-2866153
E-mail	m.blommesteijn@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Geocodering	
Thema	
Portefeuillehouder	Wethouder Voortman
Beleidsveld	Werk en inkomen
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie	23 november 2023

Voorgesteld besluit

Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	M. Blommesteijn	**Datum**	19 mei 2023
Doorkiesnummer	030-2866153	**Kenmerk**	11149397
E-mail	m.blommesteijn@utrecht.nl	**Onderwerp**	Stand van zaken basisbanen
Bijlage(n)	-	**Beleidsveld**	Werk & Inkomen

Geachte leden van de raad,

In het coalitieakkoord Utrecht 2022-2026 hebben we opgenomen dat we basisbanen gaan realiseren voor Utrechters waar de arbeidsmarkt verder van afstaat. Met deze brief informeren we u over de stand van zaken (zoals u is toegezegd met de toezeggingen 22/T223; 22/T466; 22/T417 en 22/T265). We nemen u mee hoe wij aan de slag zijn gegaan, welke pilot we zijn gestart en wat de stand van zaken is van de G4 propositie aan het rijk.

Basisbanen
Het college heeft in de raadsbrief **Scenario's maatschappelijke banen (**kenmerk 7746694, 17 juli 2020) verschillende scenario's uitgewerkt met een voorkeur voor scenario C. Tijdens de bespreking in de commissie Mens en Samenleving (29 oktober 2020) heeft uw raad scenario C bevestigd. Hieronder vindt u een korte beschrijving van de doelgroep, doelstelling en de randvoorwaarden.

Doelgroep
De basisbaan is bedoeld voor mensen die het niet redden op de reguliere arbeidsmarkt met geen enkel instrument. De wil om iets te doen is aanwezig, er is sprake van arbeidspotentieel.

Doelstelling
De basisbaan is erop gericht om mensen die nu geen toegang hebben tot de arbeidsmarkt, toch betaald werk aan te bieden. Dit kan ertoe leiden dat zij alsnog regulier aan het werk komen, maar dat is geen doel op zich.

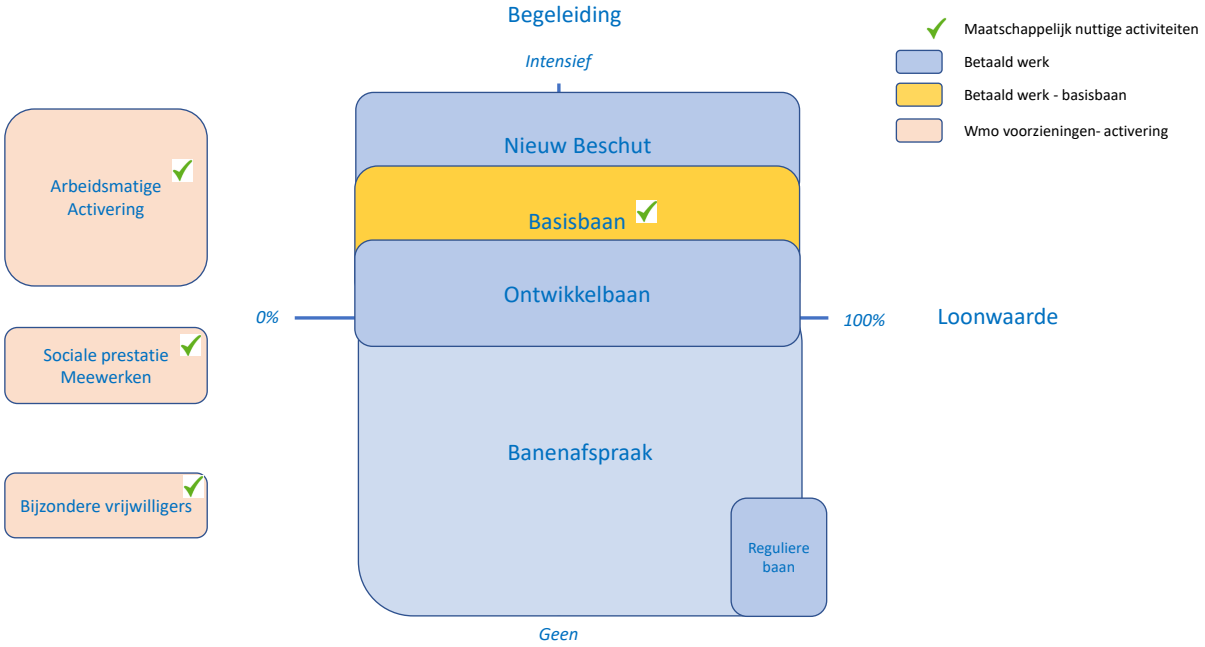
Randvoorwaarden
1. Het moet gaan om structurele banen;
2. Het moet gaan om maatschappelijk nuttige activiteiten;
3. Tegen het wettelijk Minimumloon;
4. Geen verdringing van vrijwilligerswerk of regulier werk;
5. Duurzame en structurele financiële bijdrage van private partijen;

Basisbanen in het brede palet van aanbod van betaald werk

Basisbanen staan niet op zichzelf. Ze maken onderdeel uit van het brede palet aan betaald werk voor onze werkzoekenden. Het palet bestaat uit betaald werk waarbij geen aanpassingen nodig zijn tot werk in een zeer beschutte omgeving. Werk zonder (taal)training of scholing tot combinaties met leren in de praktijk. Het kan gaan om betaald werk waarbij géén begeleiding op de werkvloer nodig is tot zeer intensieve begeleiding. En werk waarbij geen loonkostensubsidie wordt ingezet en waarbij dit wel

nodig is om onze werkzoekenden betaald werk te kunnen bieden. Om een beeld te geven van het brede palet aan werk hebben we de aspecten loonwaarde en begeleiding gecombineerd in een visuele weergave met twee assen (loonwaarde en begeleiding). Kenmerkend aan basisbanen is daarnaast dat zij bestaan uit maatschappelijk nuttige activiteiten. Dit is aangegeven met een groen vinkje. Uiteraard worden ook maatschappelijk nuttige activiteiten binnen de andere vormen van betaald werk uitgevoerd. Als dit niet voor alle werkplekken opgaat, is geen vinkje toegevoegd. Tot slot zijn naast het palet aan betaald werk verschillende vormen van Wmo activering weergegeven langs de as van begeleiding.

Figuur 1. Verschillende vormen van betaald werk en Wmo voorzieningen-activering

Op basis van bovenstaande dimensies bevinden basisbanen zich tussen beschut werk en ontwikkelbanen van UW. Er is ook overlap, immers de mate van loonwaarde en begeleiding is afhankelijk van de individuele werknemer en werkplek.

Aan de slag met basisbanen: samenwerking UW, ondersteuning en duurzaam perspectief
We zijn aan de slag gegaan met het realiseren van basisbanen en om binnen de huidige tijdelijke middelen een vorm te vinden waarin we inwoners een meer duurzaam perspectief kunnen bieden. We hebben daarbij de samenwerking gezocht met UW. UW heeft namelijk de expertise om mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te helpen en te houden. Daarnaast biedt UW ook de mogelijkheid om mensen werk te bieden in haar eigen organisatie als de basisbaan ophoudt of als tussentijds blijkt dat de basisbaan niet passend is. Op deze wijze kunnen we inwoners een meer duurzaam perspectief bieden dan als zij in loondienst treden bij de organisatie die de basisbaan aanbiedt.

Pilot Lunchmaatje
Onze partner Stichting Lunchmaatje creëert de eerste basisbanen in Utrecht. Lunchmaatje verzorgt en brengt dagelijks een buffet met gezonde producten naar scholen. Kinderen kunnen zelf, onder begeleiding van vrijwilligers, een gezonde lunch bij elkaar pakken. De werknemer op een basisbaan bereidt, onder begeleiding van een kok, de lunchproducten voor. Daarna gaat de werknemer mee om

de producten naar de school te brengen en uit te delen. Na afloop van de lunch helpt de werknemer bij het opruimen en schoonmaken en de voorbereidingen voor de volgende dag.
De basisbaan is verder als volgt vormgegeven:

- Werktijden in overleg met de werknemer; rekening houden met persoonlijke omstandigheden;
- Begeleiding op de werkvloer door Lunchmaatje en jobcoach UW;
- In dienst bij UW; salaris conform Cao Aan de Slag; detachering bij Lunchmaatje;
- Maximaal 24 uur;
- Lunchmaatje levert substantiële financiële bijdrage aan bekostiging loonkosten;
- Inzet forfaitaire loonkostensubsidie (gemeente);
- Afhankelijk van werknemer inzet andere vormen van ondersteuning door de gemeente (bijvoorbeeld taal);
- Pilot van 1 jaar.

De eerste twee medewerkers zijn onlangs gestart met een proefplaatsing van 2 maanden. We verwachten dat het eerste dienstverband voor de zomer zal ingaan. De verwachting is verder dat het komende jaar een aantal scholen zal aansluiten bij dit initiatief waarbij ook basisbanen worden gecreëerd.
We willen leren van deze nieuwe vorm van betaald werk, van de ervaringen van onze inwoners en van onze partners.

Wij zijn verheugd om met Stichting Lunchmaatje samen te werken. Hun initiatief sluit aan op de (andere) ambities van het college. Zij stimuleren een gezond eetpatroon en dragen met hun lunches en basisbanen bij aan het tegengaan van kansenongelijkheid.
Hier blijft het hopelijk niet bij. UW verkent of er mogelijkheden zijn om met andere partners basisbanen te creëren. Er is met meerdere partners een verkenning geweest. Het blijft een uitdaging om partners te vinden, die binnen de gestelde randvoorwaarden een basisbaan kunnen organiseren. Met name een structurele, financiële bijdrage van private partijen, vormt daarbij een obstakel. Mocht u private partners kennen die hierbinnen een basisbaan willen organiseren, laat het ons weten, wij verkennen graag met hen welke mogelijkheden er zijn.
Als we vast blijven lopen op de randvoorwaarden, kijken we hoe verder, bijvoorbeeld door het loslaten van een of meerdere randvoorwaarden. Dit doen we na de zomer 2023 en over de uitkomst hiervan informeren wij u in de Dashboardbrief Werk & Inkomen.

Advies cliëntenplatform
Ons Cliëntenplatform waardeert de intentie achter het plan voor basisbanen, maar uit haar twijfels of het plan zinvol is.
Zij ziet onder andere geen stabiliteit in de bestaanszekerheid, omdat de verrekeningen met aanvullende bijstand blijven, als medewerkers parttime gaan werken. Ook ziet zij geen structurele verbetering van de levensstandaard voor mensen met een basisbaan.
Wij herkennen de uitdagingen waar inwoners voor staan als zij parttime gaan werken naast de bijstand, en zijn aan de slag met een plan van aanpak hieromtrent. Hierover wordt u in het 2e kwartaal van 2023 geïnformeerd. Omdat het bij Lunchmaatje gaat om een vast inkomen, zal de verrekening met de bijstand minder ingewikkeld zijn dan bij wisselende inkomsten.
We erkennen dat er geen structurele verhoging is van het netto inkomen bij parttime werken. We zien wel dat het hebben van een baan een positieve invloed heeft op het welbevinden van mensen (zelfvertrouwen, zingeving, zelfontplooiing).
Alles afwegende kiezen we er vooralsnog voor door te gaan met basisbanen, omdat we het een mooie kans vinden voor inwoners die graag willen werken, nadat het hen niet is gelukt om aan de slag

te gaan in regulier werk. Dit neemt niet weg, dat we aandacht hebben voor de overwegingen van het Cliëntenplatform. Bij de voortgang zullen we specifiek ingaan op de ervaringen met het inkomen en wat het de deelnemers wel of niet brengt.
Het Cliëntenplatform heeft aangegeven dat zij het advies met al hun overwegingen met u zal delen.

Ambitie en stand van zaken G4-Propositie richting het Rijk
Waar we nu staan is dat we kleinschalig basisbanen introduceren in Utrecht. Onze ambitie is groter. We vinden het namelijk belangrijk perspectief en betaald werk te kunnen bieden aan mensen, waar de arbeidsmarkt verder van afstaat, die niet aan de slag komen op de reguliere arbeidsmarkt of andere vormen van betaald werk. Daarvoor hebben wij het Rijk nodig. Immers, om een financieel sluitende businesscase te kunnen maken, is een stelselwijziging noodzakelijk (meer informatie hierover kunt u nalezen in de raadsbrief met bijlage Toezegging maatschappelijke banen en nieuwe instrumenten, kenmerk 8975359). Eind 2021 hebben we daarom samen met de G4 een propositie naar de minister gestuurd, waarin we het Rijk vroegen de mogelijkheden te onderzoeken voor het introduceren van basisbanen (en daarmee experimenteerruimte en een herijking van financieringsstromen). Het lijkt erop dat het Rijk op dit moment geen prioriteit geeft aan het realiseren van basisbanen en dat de aandacht is verschoven naar maatschappelijk actief zijn en participatie (vrijwilligerswerk). We gaan met de overige G3 in gesprek over wat elke gemeente doet of heeft gedaan onder de noemer basisbanen, welke overige instrumenten efficiënt(er) zijn om in te zetten om de afstand tussen inwoner en arbeidsmarkt te verkleinen en wat we van elkaar kunnen leren.
We houden u op de hoogte van relevante ontwikkelingen via onze Dashboardbrief Werk en Inkomen.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Schriftelijke vragen Werk maken van basisbanen

9 oktober 2023

Vragen:

Het college is gestart met een pilot voor basisbanen waarbij UW in samenwerking met Stichting Lunchmaatjes enkele basisbanen heeft gecreëerd. Onlangs (op 26 september) heeft de raad een raadsinformatiebijeenkomst georganiseerd over basisbanen. Daar werd ook een presentatie over het experiment met basisbanen in Groningen gegeven die recent zeer positief is geëvalueerd.[1] Het onderwerp basisbanen zal besproken worden in de commissie VOWE van 23 november. In aanloop naar dit commissiedebat hebben de fracties van PvdA en EenUtrecht de volgende vragen:

1. Deelt het college de mening dat, indien basisbanen een volwaardig inkomen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kunnen realiseren, dit maatschappelijke baten oplevert die de kosten van de gemeente overstijgen?
2. Kan het college een maatschappelijke kosten-batenanalyse uitvoeren voor basisbanen, naar Gronings voorbeeld? Zie het eindrapport van de Hanzehogeschool Groningen.[2]
3. Tijdens de RIB werden kosten & baten overzichten van basisbanen in Utrecht en Groningen gepresenteerd die zeer van elkaar verschilden (zie powerpointpresentaties van de RIB). Kan het college per kosten- en batenpost de reden van het verschil toelichten? Indien Utrecht bepaalde besparingskosten niet meeneemt en Groningen wel (zoals bijv. loonkostensubsidie) graag ook aangeven waarom Utrecht dit niet meeneemt.

Op dit moment zijn er twee basisbaners via Ontwikkelbedrijf UW werkzaam bij Lunchmaatjes, waar zij lunches voor kinderen op scholen verzorgen. In Groningen werd er gestart met 7 basisbanen, en al snel werd er opgeschaald naar 50.

4. Wat zijn de concrete cijfermatige resultaten van de pilot met de basisbanen in Utrecht; in aantallen gerealiseerde banen en aantallen organisaties waar basisbanen bij zijn georganiseerd?
5. Hoe evalueert het college deze pilot tussentijds?
6. Waarom is gekozen om in zee te gaan met UW voor de uitvoering?
7. Kan het college aangeven hoe de basisbanen bij Lunchmaatjes verschillen van een ontwikkelbaan van UW?
8. Kan het college concreet aangeven welke organisaties en functies zij naast lunchmaatjes overweegt voor een basisbaan?

In de raadsbrief van 19 mei 2023 benoemt het college randvoorwaarden waaraan basisbanen in Utrecht moeten voldoen. De vragenstellers zijn van mening dat de randvoorwaarden te knellend zijn voor het laten slagen van de pilot basisbanen in Utrecht. Dit werd ook naar voren gebracht tijdens de RIB door diverse sprekers. In de raadsbrief hint het college ook op de mogelijkheid van het loslaten van een of meerdere randvoorwaarden.

---

[1] Binnenlands Bestuur, De Groningse basisbanen hebben maatschappelijke meerwaarde.
[2] Hanzehogeschool Groningen, ‘de praktijk van basisbanen’.

9. Kan het college per gestelde randvoorwaarde aangeven wat de overwegingen zijn voor het wel/niet loslaten van deze randvoorwaarde en welke gevolgen dat zou hebben?

In Groningen worden de basisbanen ondergebracht bij lokale wijkorganisaties, hetgeen veel lijkt op een eerder voorstel van EenUtrecht voor ‘1.000 Buurbanen’ (petitie 2020; raadsbehandeling 4 februari 2021). In het verlengde daarvan heeft EenUtrecht nog de volgende vragen:

10. Hoe waardeert het college momenteel het succes van het experiment met de basisbanen in Utrecht als de huidige opbrengst van enkele gerealiseerde banen moet worden afgewogen tegen de kosten en de inspanningen van alle betrokkenen, waaronder de gemeente zelf?
11. Deelt het college onze conclusie dat wil het experiment met basisbanen in Utrecht wél succesvol worden we net als in Groningen lokale Buurt- en Burger Organisaties (BBO’s) nadrukkelijker en actiever moeten betrekken?
12. Zo ja, welke aanpassingen in de huidige Utrechtse aanpak zijn dan nodig?
13. Of zouden we, beter nog, de aanpak van Groningen integraal kunnen overnemen en implementeren in Utrecht?

Bij de Utrechtse basisbanen wordt als randvoorwaarde o.a. gesteld dat het geen regulier werk én geen vrijwilligerswerk mag verdringen. Dat is een onmogelijke opgave omdat in theorie er dan geen enkel werk meer overblijft. Als werk wordt betaald noemen we dat regulier werk en als het niet wordt betaald dan heet het vrijwilligerswerk; ander werk bestaat er feitelijk niet. Tegelijkertijd is het de vraag of iemand die meer dan twee dagen per week maatschappelijk zinvol werk verricht dat blijvend onbetaald moet doen als er eigenlijk sprake is van ‘onbetaald regulier werk’ en de betrokkene bovendien ook nog een bijstandsuitkering ontvangt? Vandaar nog de volgende vragen van EenUtrecht:

14. Deelt het college onze conclusie dat ‘geen verdringing van vrijwilligerswerk’ nu te absoluut als randvoorwaarde is opgenomen?
15. Zo ja, is het college bereid te zoeken naar een genuanceerde formulering waardoor er meer ruimte ontstaat om ook bestaand regulier vrijwilligerswerk te benutten als basisbaan?

Gesteld door:

- Ilse Raaijmakers, PvdA
- Gert Dijkstra, EénUtrecht

Gemeente Utrecht

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE RAADSVRAGEN 2023, NUMMER 186

Datum	20 november 2023
Van	College B&W
Behandeld door	A.P. Knoester
Doorkiesnummer	030-286 5211
E-mailadres	p.knoester@utrecht.nl
Kenmerk	11818322
Beleidsveld	Werk en Inkomen

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de schriftelijke raadsvragen jaargang 2023 nummer 186 van Ilse Raaijmakers (PvdA), Gert Dijkstra (EenUtrecht) van 9 oktober 2023 over Werk maken van basisbanen.
De gestelde vragen zijn onderaan bijgevoegd.

Gelijktijdig met de beantwoording van deze schriftelijke vragen sturen wij u de raadsbrief 'ontwikkelbaan als Utrechtse variant van de basisbaan' over ons besluit om in te zetten op meer ontwikkelbanen bij UW en geen andere basisbanen te ontwikkelen.

Vraag 1
Deelt het college de mening dat, indien basisbanen een volwaardig inkomen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kunnen realiseren, dit maatschappelijke baten oplevert die de kosten van de gemeente overstijgen?
***Antwoord* 1**
Basisbanen leveren maatschappelijke baten op. Het antwoord op de vraag hoe deze zich verhouden tot de kosten van de gemeente hangt samen met de mate waarin een maatschappelijke kosten-batenanalyse kan worden uitgevoerd. Maatschappelijke baten zijn moeilijk te kwantificeren.

Vraag 2
Kan het college een maatschappelijke kosten-batenanalyse uitvoeren voor basisbanen, naar Gronings voorbeeld? Zie het eindrapport van de Hanzehogeschool Groningen.
Antwoord 2
Wij hebben kennisgenomen van de maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) die de Hanzehogeschool Groningen heeft opgesteld. Zoals wij eerder hebben aangegeven in onze brief van 6 juli 2021 is het voor de berekening van de kosten en baten van basisbanen in Utrecht nodig om uit te gaan van relatief veel aannames. Dat geldt zowel voor de business-case voor een basisbaan zelf als het bredere plaatje van de maatschappelijke kosten en baten. Deze aannames zijn echter met zoveel onzekerheden omgeven, dat wij het niet zinvol achten om zo'n analyse voor Utrecht te maken.

In de MKBA wordt bijvoorbeeld een besparing ingeboekt voor een gewonnen levensjaar (QALY). Over het bedrag dat aan een QALY kan worden toegerekend verschillen, zoals in de MKBA ook al wordt aangegeven, de meningen. De berekening die vervolgens gemaakt wordt, gaat uit van burn-out klachten bij mensen die schulden hebben. Hoewel het zeker zo is dat schulden psychische problemen opleveren, vinden wij de berekening die het MKBA maakt te kort door de bocht. Het MKBA geeft ook aan dat de berekening van de maatschappelijke baten 'natuurlijk zeer onzeker' zijn.
Ook op het uitgangspunt dat de productiewaarde gelijk staat aan de loonsom valt af te dingen. Het MKBA doet de aanname dat deze gelijkstelling verdedigbaar is, maar geeft ook aan dat daarover geen consensus bestaat, omdat andere onderzoekers deze baten ook weglaten. De productiewaarde zou de verbetering van de leefbaarheid van de wijken en dorpen waar basisbaners hebben gewerkt financieel kwalificeren. Het MKBA geeft echter ook aan dat dit slechts een benadering is en dat voor een goed beeld een grondig en gedetailleerd onderzoek nodig is.

Vraag 3
Tijdens de RIB werden kosten & baten overzichten van basisbanen in Utrecht en Groningen gepresenteerd die zeer van elkaar verschilden (zie powerpointpresentaties van de RIB). Kan het college per kosten- en batenpost de reden van het verschil toelichten? Indien Utrecht bepaalde besparingskosten niet meeneemt en Groningen wel (zoals bijv. loonkostensubsidie) graag ook aangeven waarom Utrecht dit niet meeneemt.
***Antwoord* 3**
We hebben de ambitie om inwoners, die niet aan de slag komen op de reguliere arbeidsmarkt aan passend werk te helpen. Werk heeft namelijk een positieve invloed op het welbevinden van mensen (zelfvertrouwen, zingeving, sociale netwerken). Onderstaand kosten- en batenoverzicht gaat alleen in op de financiële kosten en baten. In onderstaand schema zijn de kosten en besparingen van Utrecht en Groningen naast elkaar gezet. Voor Utrecht is de basis de berekening zoals die is opgenomen in de raadsbrief van 6 juli 2021 en in de presentatie tijdens de RIB. Voor Groningen is gebruik gemaakt van de cijfers uit de presentatie uit de RIB voor het jaar 2022. Deze cijfers, in duizendtallen, gelden voor de een groep van 50 personen. Hieronder zijn deze voor een vergelijking per persoon daarom gedeeld door 50.

Kosten	Utrecht	Groningen
Loonkosten	28.000	26.360
Participatiecoaches		1.500
Werkbegeleiding/organisatie	8.000	3.000
Thermiek		1.500
Totaal kosten	**36.000**	**32.360**
Besparingen		
Loonkostensubsidie	PM	7.280
Uitkeringen	7.500	15.600
Uitvoeringskosten		3.000
Toeslagen	PM	1.620
Inverdiencapaciteit	PM	
Bijdrage gemeente Utrecht	PM	
Totaal besparingen	**7.500**	**27.500**
Kosten – besparingen	**28.500**	**4.860**

Uit de tabel blijkt waar de kosten overeenkomen en waar ze verschillen. Wat opvalt is dat Utrecht een aantal posten op PM zet, waar Groningen wel een bedrag meeneemt. Dat komt omdat Groningen terug heeft gekeken naar de realisatie en we in Utrecht uit zijn gegaan van een toekomstige situatie, waarbij er veel onzekerheden en onduidelijkheden zijn over de te hanteren bedragen.
In ons overzicht hebben we alleen die bedragen opgenomen waarvan we redelijkerwijs een inschatting kunnen maken. De overige kosten konden niet nader worden ingevuld om de redenen die we hierna toelichten. Een en ander hebben we ook in onze brief van 6 juli 2023 toegelicht .

De loonkostensubsidie is sterk persoonsafhankelijk en hebben we om die reden op PM gezet. Als gevolg van de invoering van het nieuwe landelijke verdeelmodel voor loonkostensubsidie (sinds 2022 op basis van gerealiseerde uitgaven) is de loonkostensubsidie net als de bespaarde uitkeringskosten volledig een structurele bate.

Met betrekking tot de bespaarde uitkering hebben wij in onze brief uitgelegd dat als gevolg van de werking van het objectieve BUIG-verdeelmodel de besparing slechts voor een beperkte groep voor maximaal 50% kan worden ingeboekt. Wij constateren dat Groningen de uitkeringskosten volledig als besparing heeft meegeteld. Dat hangt, net zoals bij de loonkostensubsidie, samen met het feit dat in het onderzoek wordt teruggekeken op de afgelopen jaren. In Utrecht kijken we vooruit: welke besparing kan structureel worden ingezet? Ook zou het kunnen dat Groningen meer financieel risico ten aanzien van het BUIG-budget neemt. Feit blijft dat de bespaarde uitkeringskosten onder het objectieve verdeelmodel nooit gegarandeerd structureel zijn. De besparingen kunnen dus van jaar tot jaar verschillen. De daadwerkelijk besparing kan alleen achteraf worden vastgesteld zonder dat dit ook voor de toekomstige jaren hoeft te gelden. Los daarvan is het huidige budget dat wij van het Rijk ontvangen voor de bijstandsverstrekking nog steeds ontoereikend. Om die reden achten we het niet reëel om een hoger bedrag op te nemen dan we nu gedaan hebben.

De besparing op de uitvoeringskosten kunnen wij niet goed inschatten.

Ook bij de toeslagen geldt dat Utrecht vooruitkijkt en Groningen de ontwikkelingen van het afgelopen jaar meeneemt. Daarbij komt dat in het opgenomen bedrag ook de tijdelijke (energie)toeslagen zijn meegenomen, waardoor de besparing wat hoger is.

De inverdiencapaciteit is afhankelijk van de bijdrage die marktpartijen willen leveren. Deze zijn vooraf moeilijk in te schatten. Overigens gaat Groningen niet van een inverdiencapaciteit uit.

Wij zien geen reden om op onze uitgangspunten terug te komen. Uit beide opstellingen blijkt echter wel dat vanuit bedrijfseconomisch perspectief een negatieve businesscase resteert, waardoor er op de begroting structureel geld gevonden moet worden.

Vraag 4
Wat zijn de concrete cijfermatige resultaten van de pilot met de basisbanen in Utrecht; in aantallen gerealiseerde banen en aantallen organisaties waar basisbanen bij zijn georganiseerd?
Antwoord 4
Er zijn in totaal 2 basisbanen gerealiseerd, namelijk die bij Lunchmaatjes.

Vraag 5
Hoe evalueert het college deze pilot tussentijds?
Antwoord 5
Bij de start en gedurende de pilotfase hebben we regelmatig contact met UW over de voortgang.

Na de zomer hebben we met UW tussentijds geëvalueerd.

Vraag 6
Waarom is gekozen om in zee te gaan met UW voor de uitvoering?
Antwoord 6
De ontwikkelbanen bij UW bieden veel kansen voor inwoners die anders geen zeer moeilijk werk kunnen vinden en houden. UW biedt veel begeleiding en mogelijkheden tot ontwikkeling. De ontwikkelbanen kunnen omgezet worden in een vast dienstverband, als het de inwoner niet lukt om een reguliere baan te vinden. Deze expertise van UW kwam goed van pas komt bij het realiseren van basisbanen.

Vraag 7
Kan het college aangeven hoe de basisbanen bij Lunchmaatjes verschillen van een ontwikkelbaan van UW?
Antwoord 7
Bij de start van de ontwikkelbaan maakten we een onderscheid tussen de ontwikkelbaan die toen tijdelijk van aard was en de basisbaan die structureel van aard is. Dit onderscheid maken we nu niet meer, omdat UW een vast dienstverband aanbiedt als het de inwoner na detachering niet lukt om een reguliere baan te verkrijgen.

Vraag 8
Kan het college concreet aangeven welke organisaties en functies zij naast lunchmaatjes overweegt voor een basisbaan?
Antwoord 8
In de raadsbrief 'Ontwikkelbaan als Utrechtse variant van de basisbaan lichten we ons besluit toe om de ambitie om basisbanen te realiseren in te vullen via de ontwikkelbanen bij UW.
Welke organisaties en functies we overwegen voor nog meer ontwikkelbanen is afhankelijk van de wensen en mogelijkheden van de inwoner: UW verkent met deze inwoners welke werkzaamheden zij willen en kunnen doen en zoekt een passende plek.
Voorbeelden van de huidige ontwikkelbanen zijn: assistent horeca, mokkenspoeler, vakkenvuller, administratief medewerker, assistent conciërge.

Vraag 9
Kan het college per gestelde randvoorwaarde aangeven wat de overwegingen zijn voor het wel/niet loslaten van deze randvoorwaarde en welke gevolgen dat zou hebben?
Antwoord 9
1. *Structurele banen:*
   Dit vinden wij de belangrijkste voorwaarde. We hebben de ambitie om passend, duurzaam werk te realiseren voor inwoners die nu geen toegang hebben tot de reguliere arbeidsmarkt. Het gevolg van het loslaten van deze voorwaarde is dat de basisbanen tijdelijk van aard zijn. Met het bieden van duurzaam werk voorkomen we dat inwoners, die in het verleden vaak te maken hebben gehad met teleurstellingen vanwege uitval uit regulier werk of het niet kunnen verkrijgen van regulier werk, weer te maken krijgen met teleurstelling.

2. *Maatschappelijk nuttige activiteiten:*
   Er is geen eenduidige omschrijving te geven van wat maatschappelijk nuttig is. Daarom is het lastig te bepalen wanneer iets wel en iets niet maatschappelijk nuttig is. Als het versmald wordt naar alleen werk bij een maatschappelijke organisatie: dat begrenst de mogelijkheden om basisbanen te organiseren teveel. Dergelijke organisaties geven immers aan dat ze niet substantieel kunnen meebetalen aan de banen.

Maar heel veel werk is maatschappelijk waardevol en dat geldt zeker ook voor de banen die UW aanbiedt als ontwikkelbaan.

3. *Tegen het wettelijk Minimumloon:*
   Bij het loslaten van deze randvoorwaarde wordt de basisbaan vrijwilligerswerk met een vrijwilligersvergoeding. Wij laten deze randvoorwaarde niet los, omdat we mensen een betaalde baan willen aanbieden.

4. *Geen verdringing van vrijwilligerswerk of regulier werk:*
   Het loslaten van de randvoorwaarde verdringing van vrijwilligerswerk heeft als gevolg dat activiteiten die nu vrijwillig worden uitgevoerd omgezet worden in een betaalde baan. Deze randvoorwaarde laten we niet los. Los van de verdringing is het ook de vraag welk vrijwilligerswerk wel leiden tot een basisbaan en welke niet.
   Het spreekt voor zich dat we de randvoorwaarde 'regulier werk' niet loslaten: de aard van de basisbaan is juist dat het geen reguliere baan is.

5. *Duurzame en structurele financiële bijdrage van private partijen:*
   Het loslaten van deze randvoorwaarde heeft als gevolg dat wij basisbanen structureel volledig financieren. Dat is voor ons echter niet houdbaar. Omdat we inwoners een duurzame betaalde baan willen aanbieden behoort een tijdelijke financiering ook niet tot de mogelijkheden. Daarom laten we deze randvoorwaarde niet los.

Een baan met voldoende zekerheid vormt een basis in het leven van veel inwoners. Het bieden van duurzame, structurele banen voor Utrechters van wie de arbeidsmarkt soms (te) ver af staat is voor ons het belangrijkste doel. Dat geeft inwoners perspectief en zekerheid na eerdere teleurstellingen. Om deze duurzame banen te kunnen realiseren is het noodzakelijk dat private partijen substantieel bijdragen. Bij ontwikkelbanen is dat zo. Ontwikkelbanen bieden daarmee een mooie kans om basisbanen te realiseren.

Vraag 10
Hoe waardeert het college momenteel het succes van het experiment met de basisbanen in Utrecht als de huidige opbrengst van enkele gerealiseerde banen moet worden afgewogen tegen de kosten en de inspanningen van alle betrokkenen, waaronder de gemeente zelf?
Antwoord 10
Het experiment waarderen wij tot nu toe als niet succesvol. De kosten en de inspanningen wegen niet op tegen het resultaat wat het experiment heeft opgeleverd.

Vraag 11
Deelt het college onze conclusie dat wil het experiment met basisbanen in Utrecht wél succesvol worden we net als in Groningen lokale Buurt- en Burger Organisaties (BBO's) nadrukkelijker en actiever moeten betrekken?
Antwoord 11
Nee, UW heeft een aantal wijkorganisaties gesproken, echter zij geven aan dat zij geen financiële bijdrage kunnen leveren en daarmee niet kunnen voldoen aan de randvoorwaarde 'duurzame en structurele financiële bijdrage van private partijen'. De samenwerking met BBO's wordt pas succesvol als de gemeente de basisbanen volledig financiert en daarmee deze randvoorwaarde loslaat.

Vraag 12
Zo ja, welke aanpassingen in de huidige Utrechtse aanpak zijn dan nodig?
Antwoord 12
Zie het antwoord op vraag 11.

Vraag 13
Of zouden we, beter nog, de aanpak van Groningen integraal kunnen overnemen en implementeren in Utrecht?
Antwoord 13
De aanpak van gemeente Groningen nemen we niet integraal over, omdat we in Utrecht al aan de slag zijn met ontwikkelbanen: duurzame betaalde banen voor inwoners die nu geen toegang hebben tot de arbeidsmarkt. In de raadsbrief 'Ontwikkelbanen en basisbanen' informeren wij u hierover.

vraag 14
Deelt het college onze conclusie dat 'geen verdringing van vrijwilligerswerk' nu te absoluut als randvoorwaarde is opgenomen?
Antwoord 14
Nee, deze conclusie deelt het college niet.

Vraag 15
Zo ja, is het college bereid te zoeken naar een genuanceerde formulering waardoor er meer ruimte ontstaat om ook bestaand regulier vrijwilligerswerk te benutten als basisbaan?
Antwoord 15
Niet van toepassing

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Schriftelijke vragen Werk maken van basisbanen

9 oktober 2023

Vragen:

Het college is gestart met een pilot voor basisbanen waarbij UW in samenwerking met Stichting Lunchmaatjes enkele basisbanen heeft gecreëerd. Onlangs (op 26 september) heeft de raad een raadsinformatiebijeenkomst georganiseerd over basisbanen. Daar werd ook een presentatie over het experiment met basisbanen in Groningen gegeven die recent zeer positief is geëvalueerd.[1] Het onderwerp basisbanen zal besproken worden in de commissie VOWE van 23 november. In aanloop naar dit commissiedebat hebben de fracties van PvdA en EenUtrecht de volgende vragen:

1. Deelt het college de mening dat, indien basisbanen een volwaardig inkomen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kunnen realiseren, dit maatschappelijke baten oplevert die de kosten van de gemeente overstijgen?
2. Kan het college een maatschappelijke kosten-batenanalyse uitvoeren voor basisbanen, naar Gronings voorbeeld? Zie het eindrapport van de Hanzehogeschool Groningen.[2]
3. Tijdens de RIB werden kosten & baten overzichten van basisbanen in Utrecht en Groningen gepresenteerd die zeer van elkaar verschilden (zie powerpointpresentaties van de RIB). Kan het college per kosten- en batenpost de reden van het verschil toelichten? Indien Utrecht bepaalde besparingskosten niet meeneemt en Groningen wel (zoals bijv. loonkostensubsidie) graag ook aangeven waarom Utrecht dit niet meeneemt.

Op dit moment zijn er twee basisbaners via Ontwikkelbedrijf UW werkzaam bij Lunchmaatjes, waar zij lunches voor kinderen op scholen verzorgen. In Groningen werd er gestart met 7 basisbanen, en al snel werd er opgeschaald naar 50.

4. Wat zijn de concrete cijfermatige resultaten van de pilot met de basisbanen in Utrecht; in aantallen gerealiseerde banen en aantallen organisaties waar basisbanen bij zijn georganiseerd?
5. Hoe evalueert het college deze pilot tussentijds?
6. Waarom is gekozen om in zee te gaan met UW voor de uitvoering?
7. Kan het college aangeven hoe de basisbanen bij Lunchmaatjes verschillen van een ontwikkelbaan van UW?
8. Kan het college concreet aangeven welke organisaties en functies zij naast lunchmaatjes overweegt voor een basisbaan?

In de raadsbrief van 19 mei 2023 benoemt het college randvoorwaarden waaraan basisbanen in Utrecht moeten voldoen. De vragenstellers zijn van mening dat de randvoorwaarden te knellend zijn voor het laten slagen van de pilot basisbanen in Utrecht. Dit werd ook naar voren gebracht tijdens de RIB door diverse sprekers. In de raadsbrief hint het college ook op de mogelijkheid van het loslaten van een of meerdere randvoorwaarden.

9. Kan het college per gestelde randvoorwaarde aangeven wat de overwegingen zijn voor het wel/niet loslaten van deze randvoorwaarde en welke gevolgen dat zou hebben?

[1] Binnenlands Bestuur, De Groningse basisbanen hebben maatschappelijke meerwaarde.
[2] Hanzehogeschool Groningen, ‘de praktijk van basisbanen’.

In Groningen worden de basisbanen ondergebracht bij lokale wijkorganisaties, hetgeen veel lijkt op een eerder voorstel van EenUtrecht voor ‘1.000 Buurbanen’ (petitie 2020; raadsbehandeling 4 februari 2021). In het verlengde daarvan heeft EenUtrecht nog de volgende vragen:

10. Hoe waardeert het college momenteel het succes van het experiment met de basisbanen in Utrecht als de huidige opbrengst van enkele gerealiseerde banen moet worden afgewogen tegen de kosten en de inspanningen van alle betrokkenen, waaronder de gemeente zelf?
11. Deelt het college onze conclusie dat wil het experiment met basisbanen in Utrecht wél succesvol worden we net als in Groningen lokale Buurt- en Burger Organisaties (BBO’s) nadrukkelijker en actiever moeten betrekken?
12. Zo ja, welke aanpassingen in de huidige Utrechtse aanpak zijn dan nodig?
13. Of zouden we, beter nog, de aanpak van Groningen integraal kunnen overnemen en implementeren in Utrecht?

Bij de Utrechtse basisbanen wordt als randvoorwaarde o.a. gesteld dat het geen regulier werk én geen vrijwilligerswerk mag verdringen. Dat is een onmogelijke opgave omdat in theorie er dan geen enkel werk meer overblijft. Als werk wordt betaald noemen we dat regulier werk en als het niet wordt betaald dan heet het vrijwilligerswerk; ander werk bestaat er feitelijk niet. Tegelijkertijd is het de vraag of iemand die meer dan twee dagen per week maatschappelijk zinvol werk verricht dat blijvend onbetaald moet doen als er eigenlijk sprake is van ‘onbetaald regulier werk’ en de betrokkene bovendien ook nog een bijstandsuitkering ontvangt? Vandaar nog de volgende vragen van EenUtrecht:

14. Deelt het college onze conclusie dat ‘geen verdringing van vrijwilligerswerk’ nu te absoluut als randvoorwaarde is opgenomen?
15. Zo ja, is het college bereid te zoeken naar een genuanceerde formulering waardoor er meer ruimte ontstaat om ook bestaand regulier vrijwilligerswerk te benutten als basisbaan?

Gesteld door:

- Ilse Raaijmakers, PvdA
- Gert Dijkstra, EénUtrecht

Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	P. Knoester	**Datum**	20 november 2023
Doorkiesnummer	030-2865211	**Kenmerk**	11817598
E-mail	p.knoester@utrecht.nl	**Onderwerp**	Ontwikkelbaan als Utrechtse variant van basisbaan
Bijlage(n)	-	**Beleidsveld**	Werk en Inkomen

Geachte leden van de raad,

Passend, duurzaam en betaald werk voor inwoners met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt, waarbij we rekening houden met de wensen en mogelijkheden van de inwoner. Het is onze ambitie om dat te organiseren voor inwoners die op een of andere manier tijdelijk of structureel geen of minder makkelijk een baan vinden en houden. Want werk zorgt ervoor dat inwoners niet meer afhankelijk zijn van een uitkering, draagt bij aan het vergroten van eigenwaarde en biedt kansen voor zelfontplooiing.

In het licht daarvan is in het coalitieakkoord opgenomen dat het college basisbanen realiseert voor Utrechters waartoe de arbeidsmarkt een grote afstand heeft. Dit draagt aan twee manieren bij aan onze stad: het werk voegt maatschappelijke waarde toe en mensen waartoe de arbeidsmarkt een grote afstand heeft worden aan passend werk geholpen.

Sinds 2021 zet de gemeente succesvol ontwikkelbanen in via Utrechtse Werkbedrijven (UW). We hebben gezien dat deze variant veel kansen biedt voor inwoners die anders geen of zeer moeilijk werk kunnen vinden. Ook hebben we geconstateerd dat andere werkgevers niet in staat zijn om basisbanen voor Utrechters te realiseren. Daarom hebben we besloten onze ambitie om basisbanen te realiseren in te vullen via de ontwikkelbanen bij UW. In deze brief lichten we dit besluit verder toe.

Ontwikkelbanen bij UW
De ontwikkelbanen bij UW geven inwoners die tijdelijk óf structureel geen toegang hebben tot de arbeidsmarkt de kans om weer aan het werk te gaan.
UW verkent met deze inwoners welke werkzaamheden zij willen en kunnen doen en zoekt een passende plek. Wat bij de persoon past, staat centraal. UW detacheert deze medewerkers bij reguliere werkgevers met als doel dat deze medewerkers na een half jaar of een jaar in dienst worden genomen door dezelfde werkgever. Als dat nog niet lukt, wordt de detachering verlengd. Deze werkgevers betalen een inleenvergoeding, waarop de loonkostensubsidie in mindering is gebracht.

De ontwikkelbanen worden sinds twee jaar aangeboden en inmiddels werken er ongeveer 70 inwoners in een ontwikkelbaan. Voorbeelden van een ontwikkelbaan zijn horeca-assistent, mokkenspoeler, vakkenvuller, administratief medewerker, assistent conciërge.

Variant op basisbanen

De aard van basisbanen, zoals opgenomen in het coalitieakkoord, is dezelfde als de ontwikkelbaan. Ook de basisbaan is erop gericht om mensen die nu geen toegang hebben tot de reguliere arbeidsmarkt, toch betaald werk aan te bieden. Dit kan ertoe leiden dat zij alsnog regulier aan het werk komen, maar dat is geen doel op zich.

We hebben een aantal doelen gedestilleerd uit een bespreking van het agendapunt Raadsbrief Scenario's maatschappelijke banen in de commissie Mens & Samenleving van 29 oktober 2020:

1. Het moet gaan om structurele banen;
2. Het moet gaan om maatschappelijk nuttige activiteiten;
3. Tegen het wettelijk minimumloon;
4. Geen verdringing van vrijwilligerswerk of regulier werk;
5. Duurzame en structurele financiële bijdrage van private partijen;

UW is na de zomer van 2022 in gesprek gegaan met partijen in de stad over het realiseren van basisbanen. De (vele) gesprekken die UW heeft gevoerd hebben geresulteerd in de realisatie van twee basisbanen bij Lunchmaatjes.

We maakten toen een onderscheid tussen de ontwikkelbaan die toen tijdelijk van aard was en de basisbaan die structureel van aard is. Dit onderscheid maken we nu niet meer, omdat UW een vast dienstverband aanbiedt als het de inwoner na detachering niet lukt om een reguliere baan te verkrijgen.

We hebben over basisbanen ook gesproken met de cliëntenraad participatiewet. Zij zijn kritisch op de basisbaan in de huidige vorm. Hun voornaamste zorg zit in het bieden van duurzame banen voor deze kwetsbare groep. Na de zomer 2023 hebben we met UW geconstateerd dat een aantal organisaties in de stad wel bereid is om een basisbaan aan te bieden, maar dat deze partijen geen structurele financiële bijdrage kunnen leveren. Hierdoor zou de gemeente verantwoordelijk worden voor de volledige structurele financiering van deze banen. Dat is echter financieel niet houdbaar, met de tijdelijke investering uit het coalitieakkoord.

Een baan met voldoende zekerheid vormt een basis in het leven van veel inwoners. Het bieden van duurzame, structurele banen voor Utrechters van wie de arbeidsmarkt soms (te) ver af staat is voor ons het belangrijkste doel. Dat geeft inwoners perspectief en zekerheid na eerdere teleurstellingen. Om deze duurzame banen te kunnen realiseren is het noodzakelijk dat private partijen substantieel bijdragen. Bij ontwikkelbanen is dat zo. Ontwikkelbanen bieden daarmee een mooie kans om basisbanen te realiseren.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,